

ספר

אִישׁר בַּנְחַל

חלק קנח

וְהוּא קִבֵּץ מִכְתָּבִים וּשְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת אִישׁר בַּנְחַל הַנּוֹבֵעַ מִקּוֹר הַכְּמָה
וְיִסְדָתָם, עֲנִינִים נוֹרָאִים וּנְפִלְאִים, מַעֲצוֹת יְקָרוֹת, הַתְּחִזְקוֹת
וְהַתְּעוֹרְרוֹת לְהִתְקַרֵּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ בְּכֹל דְרָגָה וְדָרָגָה מִכָּל מְקוֹם
שֶׁהוּא, יְהִי מִי שִׂיחָהּ.

בְּנוֹי וּמְיֻסָּד עַל פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֲדוֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עִילָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ

וְעַל פִּי תַלְמִידוֹ מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֲדוֹר נְפִלְאָה, אִישׁר כָּל רֵז לֹא אֲנִים

לִי

רַבֵּי נֵתָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ

וּמְשַׁלֵּב בְּפִסְקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, בְּתוֹכִים וּמֵאמְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים

מִנְּמָרָא מְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדַפּוּס עַל יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלֵב

עִיר הַקְּדוֹשׁ יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבְבָא

שְׁנַת תְּשׁע״ח לַפ״ק.

נתן להשיג את הספר הקדוש הזה
וכל ספרי אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע
וספרי תלמידיו הקדושים:

אשדוד:

0527618316

בבני ברק:

052-7138892

03-5743542

יבנאל עיר ברסלב

הפצה ראשית:

050-4173172

052-7147779

דוא"ל: 3127779@gmail.com

פֶּתַח דְּבָר

הִנֵּה חֲלָקֵי שְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת "אֲשֶׁר בִּנְחַל", נִדְפְּסוּ כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה מִהֲדוּרוֹת, וְנִתְפָּשְׁטוּ מְאֹד בְּעוֹלָם, עַד שֵׁשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׂמַחִיִּים וּמְחַזְקִים עֲצָמָם עִם סְפָרִים אֱלוֹ, וְכָל חֵיוֹתָם וְהִתְמַדְתָּם בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הִיא רַק עַל יָדָם, וּמָה גַם שְׂאֵפְלוּ אֶת הַנְּהַגְתָּם בְּגִשְׁמִיּוֹת הֵם גַּם-כֵּן לֹוֹקְחִים מִסְפָּרִים אֱלוֹ, כִּי הַסְפָּרִים מְדַבְּרִים אֶל הָאָדָם כְּדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְהָאֵב אֶל בְּנוֹ, וְהָרַב אֶל תַּלְמִידוֹ.

וְהִנֵּה סְפָרִים אֵלֶּה נִדְפְּסוּ עַד עֵתָה שְׁלֹא כִסְדָר הַשָּׁנִים, רַק בְּכָל כַּרְף מְעַרְבִים מְכַתְּבִים מִכַּמָּה שָׁנִים, וְכֵן חֲסָרִים הַרְבֵּה מְכַתְּבִים מִכַּמָּה שָׁנִים, לְזֹאת לְקַחְנוּ עַל עֲצָמָנוּ לְסִדֵּר אֶת כָּל חֲלָקֵי שְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת "אֲשֶׁר בִּנְחַל", מִהַמְּכַתֵּב הָרִאשׁוֹן שְׁנִדְפָּס עַד עֵתָה, דְּבַר הַמְּסַתֵּפִים בְּיוֹתֵר מֵעֲשָׂרִים אֶלְף מְכַתְּבִים, וְסִדְרָנוּ אֶת הַמְּכַתְּבִים עַל-פִּי סֵדֵר הַשָּׁנִים, וְכֵן הוֹסַפְנוּ מְכַתְּבִים רַבִּים שֶׁהִגִּיעוּ לְיַדֵּנוּ אַחֲרֵי-כֵן מְכַתֵּב יָד, אֲשֶׁר טָרַם רָאוּ אֶת עֵינַי הַדְּפוּס, וְכִמוֹ-כֵן סִדְרָנוּ אֶת הַמְּכַתְּבִים בְּהַדְפָּסָה מְחֻדָּשֶׁת עִם נִקּוּד בְּתַכְלִית הַהֲדוּר וְהִיפִי, וְהַכְּנִסְנוּ אֶת כָּל מְרָאֵי הַמְּקוּמוֹת מִפְּסוּקֵי תַנ"ךְ וּחְכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים ו"ל, כְּאֲשֶׁר עֵינֵיכֶם תִּרְאִינָה, גַּם הוֹסַפְנוּ מִפְּתַח הָעֲנִינִים עַל

כָּל מַכְתָּב וּמַכְתָּב, הַמְבִיא תְּמִצִּית הַנוֹשָׂאִים שְׁמֵדְבַר עֲלֵיהֶם
בַּמַּכְתָּב.

וְלֹאֲחֵר עָמַל וַיְגִיעָה רַבָּה, אָנוּ מְדַפְּסִים עֵתָה אֶת כָּרֶךְ קִנְחָה,
וּמְקוּיִם לְהוֹצִיא אֲחֲרָיו אֶת כָּל שְׂאֵר הַפְּרָכִים כְּפִי סֵדֶר
הַשָּׁנִים, כָּרֶךְ אַחֵר כָּרֶךְ, וּבְלִבְנוּ תִקְוָה, שְׁכַל מִי שִׁיקְרָא בְּזָה,
יִהְיֶה וַיְחִיָּה אֶת עֲצָמוּ מָאד, כִּי מַכְתָּבִים אֵלּוּ הֵם אוֹצֵר כְּלֵי
חֻמְדָּה, הַפּוֹתְחִים דְּרָךְ חֲדָשָׁה בְּפִרְוִשִׁים נִפְלְאִים עַל פְּסוּקֵי
תַנ"ךְ וְעַל מַאֲמְרֵי חַז"ל הַקְּדוֹשִׁים בְּגִמְרָא וּמְדַרְשִׁים וּבִזְהַר
הַקְּדוֹשׁ וְכו', וְגִלּוּיִם חֲדָשִׁים בְּהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת, מְלַבְּשִׁים
בְּכֹמֶה לְבוּשִׁים מְלֻבּוּשִׁים שׁוֹנִים, עַד אֲשֶׁר אֶפְלוּ הַיְרֹוד
וְהַנְּמֹד בְּיֹתֵר, יוּכַל גַּם-כֵּן לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוּ הַשְׁגוֹת
אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ בְּאִפְסָן נִפְלָא וְנַעֲלָה מָאד, מִשְׁכָּל עֲלִיּוֹן לְשִׁכָּל
תַּחְתּוֹן, מַעֲיֵלָא לְעֵלּוּל, כְּאֲשֶׁר יוֹדֶה מִי שְׂרָגִיל בְּהֵם.

וְכָל הַמַּכְתָּבִים הֵם עֲצוֹת נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךְ, אֵיךְ לְהַחְזִיק מֵעֵמֶד עַל כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו
בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, בְּפִרְטֵי פְּרִטִיּוֹת, וְנוֹתְנִים עֲצוֹת נִפְלְאוֹת
אֵיךְ לְהַתְּמוּדֵד עִם כָּל בְּעִיּוֹת הַחַיִּים שְׁעוֹבֵרוֹת עַל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד בְּזָה הָעוֹלָם מִקְטָן וְעַד גְּדוֹל.

אֲשֶׁרֵי מִי שִׁיתְּמִיד בְּהֵם, וְאֵז יִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוּ עֲרֻבוֹת,
נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ, וַיִּזְכֶּה
לְאֲשֶׁר אֲמַתִּי וְנִצְחִי לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים, חִ'בְּלִים נִפְלוּ לְנוּ
בְּנְעִימִים, אוֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן שְׁעָלָיו נֶאֱמַר עֵינַי לֹא רָאִתָּה
אֱלֻקִּים זִוְלָתַיךְ יַעֲשֶׂה, וַיִּזְכֶּה לְגֵאלָה שְׁלִמְיָה', אֲמֵן וְאֲמֵן!

הַמוֹצִיאִים לְאוֹר

הַקְדָּמָה

מבוא בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס"א: על-ידי אמונת חכמים יכולין להוציא משפטינו לאור.

הינו מכל הלמודים שאדם לומד, צריך שיקבל ויוציא מהם משפטי אמת, שלא יהיה משפט מעקל, שיקבל וילמד מכל הלמודים שלומד משפטי הנהגות, שידע איה להתנהג — הן לעצמו והן לאחרים, שמתנהגים לפי דעתו כל אחד ואחד כפי בחינתו, וכפי הממשלה והרבנות שיש לו, הן לרב או למעט, וכל זה זוכים על-ידי אמונת חכמים וכו'.

והנה עקר שלמות אמונת חכמים הוא, כשיזכה לסלק את דעת עצמו לגמרי, וידע ויבין באמת באיזה מעמד ומצב אני נמצא, ועל-כן עלי לסלק את דעתי לגמרי, וכל מה שאומר לי החכם הרב האמת, אני צריך לקבל עלי כל אשר יאמר שהוא זה — דבר קטן ודבר גדול, ולבלי לנטות, חס ושלום, מדבריו ימין ושמאל, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ספרי, שופטים יא): אפלו אומר לך על ימין שהוא שמאל וכו'; ולהשליך מאתו כל החכמות, ולסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור. וכל זמן שנשארו אצלו שכל עצמו, הוא אינו בשלמות ואינו מקשר ומקרב לצדיק, אבל כשזוכה לבטל את עצמו לגמרי אל

הַצְדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת, אֲזוּ יָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ עֲצוֹת עַל כָּל דְּבָר, הֵן לוֹ וְהֵן לְאַחֵרִים — הַחֲפָצִים לְשִׁמְעַת בְּקוֹלוֹ (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן קכג), וְגַם יִזְכֶּה לְצֵאת מִשְׁגֵּעוֹנוֹ וּמִשְׁטִיּוֹתָיו, שְׂנֵדְבָקוֹ בּוֹ עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו (עֵין שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן סז), כִּי הַצְדִּיק הוּא מְלֵא עֲצוֹת וְחֲדוּשִׁים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים מְגֹדֹל וְעַד קָטָן, דְּרִי מַעֲלָה וְדְרִי מַטָּה, וְעַל-כֵּן עָלִינוּ רַק לְהַעֲתִיק דְּבָרֵי הַצְדִּיק כְּפִשּׁוּטָם וּלְהַלְבִּישָׁם בְּכֵלִים מְכֵלִים שׁוֹנִים לְכָל הַשּׂוֹאֲלִים אוֹתָנוּ דְּבַר הַשֵּׁם, וְלִבְלִי לֹמַר וּלְהַמְצִיא סְבָרוֹת כְּרִסְיוֹת וְכוּ', כִּי כָל אֵלּוֹ הַחוֹלְקִים עַל הַצְדִּיק, לַמּוֹדֵם הוּא מִמוֹתְרוֹת, אֲשֶׁר מִשֵּׁם יוֹצֵא מִשְׁפֵּט מַעְקָל, וְלֹא דֵי שְׂאִינָם יְכוּלִים אֶפְלוֹ לְהַנְהִיג אֶת עַצְמָן, מִכָּל שָׂבָן שְׂאִינָם יְכוּלִים לְהַנְהִיג אֶת אַחֵרִים וְכוּ'.

וְעַל-כֵּן הָעֵקֶר לְשׁוּב עַל פָּגַם אֲמוּנַת חֲכָמִים, וּכְשֶׁאֶחָד שׁוֹאֵל אֵיזָה דְּבָר אוֹ אֵיזוֹ עֲצָה בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, הָעֵקֶר לְהַשִּׁיב דְּבָרֵי הַצְדִּיק הָאֱמֶת, וְעַל-יְדֵי שְׁזָה מְקַשָּׁה וְשׁוֹאֵל, וְזָה מְשִׁיב וּמִתְרַץ אֶת הַשְּׂאֵלָה, עַל-יְדֵי-זָה נַעֲשֶׂה סֶפֶר שְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת, וְעַל-יְדֵי-זָה יִתְחַדְּשׁוּ הַרְבֵּה סְפָרִים לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת הָרַב הָאֱמֶת, שֶׁהוּא שָׂכַל הַכּוֹלֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַדְּרָגוֹת וְכוּ'.

וְאָמַר רַבֵּנוּ ו'ל: יֵשׁ כְּמָה סְפָרִים עֲכָשׁוּ וְגַם עֲתִידִים לְהִיֹּת עוֹד כְּמָה סְפָרִים, וְכֵלָם צְרִיכִים לְעוֹלָם, וְאָסוּר לְלַעַג עֲלֵיהֶם, חֵס וְשְׁלוֹם (עֵין לְקוּטִי-הַלְכוֹת, קְדוּשִׁין, הַלְכָה ג), כִּי רַק הַסְּפָרִים הַמְדַבְּרִים מִחֻקֵּי צְרִיכִין לְהַרְחִיקָם כְּמִטְחֵי קֶשֶׁת, וּלְבַעֲרָם מִבֵּיתוֹ בְּבַעוֹר חִמָּץ וְשֶׁאֹר וְיֹתֵר וְיֹתֵר וְכוּ', וְכִי וְרֵאווִי לְגֹזֵר שְׁלֵא לְהַדְפִּיסָם עוֹד, כִּי שׁוֹרְפִים נְשִׁמוֹת הַקּוֹרְאִים בָּהֶם וְכוּ', אֲבָל כָּל הַסְּפָרִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּדַרְכֵי הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, בְּיֹדָאֵי מִצְוֵה גְדוּלָה לְהַדְפִּיסָם לְהַרְבּוֹת סְפָרִים כְּחוֹל הַיָּם, כִּי כָל סֶפֶר שֶׁמְדַבֵּר מִעֲנִינֵי תּוֹרָה הֵן בְּדַרְכֵי פֶשֶׁט, אוֹ דְרוֹשׁ, אוֹ רַמְזוֹ, אוֹ סוּד, אוֹ

פּרוּשׁ, אוּ בַאור, או ספרי הפוסקים ושאלות ותשובות, או ספרי מוסר ואגדות וכיוצא בהם, כלם נכוחים למבין, וכלם צריכים לעולם, כלם אהובים, כלם קדושים, פי כלם מדברים מרצונו יתברך, הנעלם בתורה ובמצוות, ובדאי אסור לקוץ ברבוי ספרים, כמו שנמצאים קצת, אשר עינם צרה כשרואים שנתחדש עוד איזה ספר חדש, ועתק יוצא מפייהם כאלו מצטערים על הראשונים, שכבר יש הרבה ספרים, ולמה להם עוד; ובאמת לא בדעת ידברו, כי "לכל זמן ועת לכל חפץ" (קהלת ג, א), פי מי יכריח אותם ללמד זה הספר, ואם לא יהיה להם פנאי ללמד זה הספר החדש, רק יבלו ימיהם בספרים שיש מכבר, מי ימחה בידם, ומזה אכפת להם, שיש עוד ספרים בעולם, אולי יש בני-אדם שמסגל להם זה הספר דוקא, כמו שרואים בחוש, שיש בני-אדם שיש להם חיות מספר זה, ויש בני-אדם שמחיה אותם ספר אחר, וגם באדם אחד בעצמו יש שנויים בין הזמן, לפעמים מתעורר להשם יתברך על-ידי דבר זה שבספר זה, ולפעמים אינו יכול להתעורר פי אם על-ידי דברי תורה ומוסר שבספר אחר, וגם מי שנפשו חשקה בתורה, ומבלה ימיו עליה פראוי כי לכה נוצר, יש פנאי בימי האדם אשר חי על פני האדמה לעין ולהביט בספרים הרבה מאוד, כמו שראינו כמה גדולים, שהיו בקיאים בכמה ספרים הרבה מאוד, ולמה לא נלמד קל וחסר מהגוים, שלא קבלו את התורה הקדושה, וכל עניני חכמתם בעסקי העולם הזה, שהוא הבל וריק, צל עובר, ואף-על-פי-כן יש להם הרבה ספרים באריכות גדולה מאוד, ובכל מדינה ומדינה נתחדשים אצלם ספריהם הרבה מאוד בכל שנה וכמעט בכל יום, ואינם קצים ברבוי ספריהם, ומדוע נבגד אנחנו, חס ושלום, להקפיד, חס ושלום, על רבוי הספרים של התורה הקדושה, אשר היא חיינו וארץ ימינו בעולם הזה ובעולם הבא, לעולם שכלו ארץ וטוב לעולמי עד ולנצח

נְצַחִים?! וְהֵלֵא כִּמָּה תַּחְבוּלוֹת עוֹשִׁים וְכִמָּה סְפָרִים לְאַלְפִים וְלִרְבּוֹת מַחְבְּרִים בְּשִׁבִיל עֵסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, קַל וְחֹמֶר בֵּן בְּנוֹ שֶׁל קַל וְחֹמֶר כִּמָּה אֲלֵפֵי אֲלֵפִים וְרַב רַבֵּי רַבּוֹת רַבּוֹת וְכוּ', סְפָרִים עַד אֵין קֶץ, אָנוּ צְרִיכִים לְחַבֵּר וּלְהַדְפִּיס בְּשִׁבִיל הַתְּכָלִית הָאֲחֻרוֹנָה לְעוֹלָם הַבָּא, פִּי אָנוּ צְרִיכִים לְהִכִּין לְעֲצֻמְנוּ צִידָה לְדַרְכֵנוּ הֶרְחֻקָה מְאֹד מְאֹד, וְכִבֵּר נִלְכְּדוּ רַבִּים מְאֹד מְאֹד בְּתַאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וּבַהֲבִלּוֹ וּבְטַעֲוִיתּוֹ וְכוּ', וְכִמָּה סְפָרִים וְתַחְבוּלוֹת אֵין מְסֻפָּר אָנוּ צְרִיכִים לְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, כְּדֵי לְמַצֵּא עֵצָה וְתַחְבוּלָה לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ וְנַפְשׁ בְּנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ וְהַתְּלוּיִים בָּנוּ לְהַצִּיל כָּלֵם מִנֵּי שַׁחַת, וְלְהַחְיֹתֵם עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה בְּחַיִּים נְצַחִים, לְקַרְבֵּם אֶל הַתּוֹרָה וְאֶל הָעֲבוּדָה, וְגַם פִּי הָעוֹלָם אוֹמְרִים בְּשֵׁם הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ, פִּי תוֹרַת ה' תְּמִימָה, פִּי לֹא נִגְעוּ בָּהּ עַדִּין.

נְמַצָּא, שְׁכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁכָּבַר נְמַצָּאִים בְּעוֹלָם, עַדִּין לֹא נִגְעוּ בְּעֵצָם הַתּוֹרָה, וְעַתָּה רָאֵה וְהִבֵּן כִּמָּה סְפָרִים צְרִיכִים עוֹד, עַד שֶׁנִּתְחַיֵּל לַגַּע בְּתוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לְבוֹא לְחַדְרֶיהָ וְלִירֵד לְעַמְקָהּ, עַל-כֵּן כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁחָבְרוּ עַד הַנֵּה, עַדִּין אֵינָם חֹלְקִים אֶחָד מֵאַלְף מַעְמֵק רַבּוֹי הַסְּפָרִים שֶׁיִּתְגַּלוּ עוֹד, בְּעַת שֶׁיִּתְגַּלוּ סִתְרֵי וְרוֹזֵי הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים, עַל-כֵּן צְרִיכִים לְהַזְהֵר לֹא לְלַעַג וּלְבַזּוֹת שׁוֹם סֵפֶר הַהוֹלָף עַל-פִּי דֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עַל-פִּי הַגְּמָרָא וְהַמְדַרְשִׁים וְסִפְרֵי הַזְּהָר הַקְּדוֹשׁ וְהָאֲרִיז"ל, פִּי כָּלֵם צְרִיכִים לְעוֹלָם, וְגַם פִּי יֵשׁ כִּמָּה וְכִמָּה מְדִינוֹת וְעִירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּבְמִקּוֹמוֹת אֵלוֹ מִתְּפַשְׁטִים אֵלוֹ הַסְּפָרִים וְהֵם מַחֲיִין אֶת עֲצֻמְן בָּהֶם, וּבְמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים מַחֲיִין אֶת עֲצֻמְן בְּסְפָרִים אֲחֵרִים דִּיקָא וְכוּ'.

והנה תמצית הספר הזה היא מכתבים, אשר נכתבו למקורבים חדשים, אשר, תהלה לאל, באים ומתקרבים אל האור הגנוז והנעלם, אורו של רבנו ז"ל, ומריצים מכתביהם להורותם הדרך, לראות אור ולצאת מהחשך והרע שנלכדו בו וכו' וכו', והמכתבים האלו נכתבו תשובות על מכתביהם.

ובאמת לא נתחדש בו שום דבר, באשר יראה הרוצה, רק נלקט מפל ספרי רבנו ז"ל בכלים מפלים שונים, וכדרך הרופא אשר מערב כמה סמים יחד (עין לקוטי-מוהר"ו, חלק א', סימן נו), כי כל הרפואות הן הרפבות, דהינו שלוקחים סם פלוני ועשב פלוני במדה ובמשקל כף וכף, וכן עשב אחר, שמשקלו כף וכף, וכן שוקלים מפמה מינים, וכל עשב ועשב יש לו כח אחר, ומערבין אלו המינים ביחד, ועושין מהם ההרפבה, וזאת ההרפבה יש לה כח לרפא החולאת, כי עקר הרפואה הוא על-ידי הרפבה דיקא, שנעשה לה כח אחר חדש, על-ידי הכח שקבלה מכל אלו העשבים שנתערבו, ובזה הכח החדש של ההרפבה דוקא מרפאין כל מיני חולאות וכו', עין שם; ודבר זה יכול כל אחד מאנשי שלומנו ומחייב לעשותו — לגלות ולפרסם את הצדיק האמת בעולם, ולהציל נפשות מרדת שחת, ובפרט אם בא אחד ושואל אותו, מטל עליו חיוב לענות לו, כי הרבה דורות תלויים בנפש זו, ואם תרחקהו בענוה של שקר, אתה הורג אותו וכל התלויים בו וכו', וזהו החסד הגדול ביותר בעולם, ואין עוד חסד גדול מזה — כשזוכין להכניס את הדעת האמת בחבריו, ובפרט בעתים הללו אשר החשך והאפלה נתפשטו בעולם, ונתקיים בעוונותינו הרבים (איכה ה, א): "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות", דהינו ישראל קדושים מתגלגלים, רחמנא לצלן, בראש כל חוצות, ובפרטיות נערי ישראל, אשר עוברים

עליהם בעתים הללו נסיונות כאלו, אשר לא שערום אבותינו ואבות אבותינו בלי שום גזמא כלל, ממש כמו בדור המבול, רחמנא לצלן, ואין מי שירחם עליהם כלל, כי נתפשטו ספרי מינות ונאוף לאלפים ולרבות, אשר רבים נתפסו בזה בידועים ובלא יודעים, רחמנא לצלן, וחברא חברי אית ליה, וחברא דחברי חברי אית ליה, ואחד מכשיל את חברו, ושום ראש ישיבה ומשגיח אינו יודע מזה כלל (או עושה את עצמו כאינו יודע), ועל-ידי-זה נשקעים יותר ויותר, השם יתברך ירחם; על-פן ההכרח להרחיב את הדבור בכמה מיני דבורים, באשר אמר רבנו ז"ל, למוהרנ"ת ז"ל: כשיגיע בכתיבתו לענין "אמונה" או "צדיק", ירחיב את העט, כי אי אפשר להנצל ולצאת מהחשא, כי אם על-ידי התקרבות אל הצדיק האמת, אשר מגלה אמונתו יתברך, אמתתו יתברך ורחמנותו יתברך, כי הוא הרופא האמתי, הרופא הממחה מאד מאד (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן ל), והוא ואנשיו יכולים לירד אל כל מיני צנורות של הסטרא אחרא להכניעה, לשברה ולבטלה, ולהרים את הנפשות שנשקעו שם (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן ח).

על-פן אשרי הזוכה להתקרב אל הצדיק האמת מיחידי הדורות, שהוא גמר כל התקונים וכו', שהוא תקנות כל בית ישראל, ותקנות כל הדורות ותקנות כל העולמות וכו', נחל הנובע בו מקור החכמה הקדומה היוצאת משלש ראשונות דעתיק וכו', גאלתן של ישראל וכו', ואל אנשיו היקרים שבכל דור, שהם צדיקי האמת שבדור, כי כל אחד מאנשיו הוא איבר לצדיק, ובהתחברותם יחד, שם כל הצדיק וכו'.

ואז יזכה לתקון אמתו ונצחיו, ויזכה להתגלות האור הגנוז, אשר עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה ויזכה לגאלה שלמה, אמן בן יהי רצון!

ספר

אֲשֶׁר בִּנְחָל

פְּרָךְ קִנְח

מ' תתקעא.

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר מקץ (ג' דחנפּה) ה'תשס"ז.

שלום רב אל בוגרות "בית פיגא" ב"יבנאל עיר ברסלכ",
הוי"ה עליהן ישרה שכינתו תמיד.

ידוע, אשר לעולם יוצאת פּרשת מקץ בחנפּה, וצריכים להבין לכאורה, מה הקשר של פּרשת מקץ לחנפּה? אלא ידוע, שיוסף הצדיק חלם שני חלומות, ועם שני החלומות האלה הוא הרגיש אחריו. חלום הראשון היה: "והנה אֲנַחְנוּ מְאֲלָמִים אֲלָמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה, וְהָנָה קָמָה אֲלֵמְתִי וְגַם נִצְבָּה, וְהָנָה תִּסְבְּינָה אֲלֵמְתֵיכֶם וּתִשְׁתַּחֲוֶינָן לְאֲלֵמְתֵי"; יוסף הצדיק חולם, שכלם מאלמים אלמות, כל שבט ושבט עושה אלמה, וגם הוא עושה אלמה, אבל האלמה שלו עומדת באמצע, וסביב האלמה שלו כל האחת-עשרה אלמות של האחים שלו, וכלם משתחווים אליו, ובזה הרגיש אותם, "ויאמרו לו אחיו: הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ, אִם מְשׁוּל תִּמְשָׁל בָּנוּ, וַיֹּסְפוּ עוֹד שֵׁנָא אֲתוּ עַל חִלְמֵתֵינוּ וְעַל דְּבָרֵינוּ", כי גם בלי זה שנאו אותו, אבל עכשו על-ידי שספר את החלום שהיה לו, שנאו אותו יותר, וחרה להם מאד, מה זה שאתה תלך ותמלך עלינו, אֲנַחְנוּ לֹא מוֹכְנִים לְקַבֵּל אוֹתָךְ לְמֶלֶךְ עָלֵינוּ. אבל יוסף הצדיק לא התפעל מהם, אלא הוא חולם עוד חלום, ומספר להם גם את החלום הזה: "ויאמר הנה חלמתי חלום עוד, והנה השמש והירח ואחד-עשר כוכבים משתחווים לי", פה הם כבר לא יכלו להתאפק, והיו יותר בכעס

עליו. נשאלת השאלה: יוסף הצדיק, שהיה דבוק בהקדוש־ברוך־הוא, והיה קדוש וטהור, סמל של הקדשה, למה באמת הצרף לספר להאחים שלו את שני החלומות האלו, ולהרגיז אותם? אלא מה, יוסף הוא נקדת האמת, והוא רצה להראות להם, שהנה בודאי אצל כל אחד ואחד מכם יש אמת, ואפלו החדושי תורה שאתם מחדשים זה עם אמת, כמו שמוהרנ"ת ז"ל אומר (לקוטי־הלכות, השפמת הבקר, הלכה ד'), שחדושי תורה נקראים אלמים, שמאלמים אלמים, קושרים קשרים, כי מביאים דברי תורה ממקום למקום, ומקשרים אחד להשני, וככה מחדשים חדושי תורה; וזה מה שאמר להם יוסף הצדיק: אני יודע שכלכם מחדשים חדושי תורה, וכלכם מחברים ספרים, אבל הספר שלי שאני חבתי, הוא עולה על הכל, ולמה? כי כל אחד שמחדש חדושים, זה דבר גדול מאד, אבל החדושים של יוסף הצדיק הם חדושים אחרים לגמרי, כי הם חדושים — איך לעבר את זה העולם, כי בזה העולם יש לכל אחד ואחד נסיונות קשים ומרים, ובפרט נשים צעירות שמתחילות את החיים שלהן, וצריכות לגדל את הילדים, ואין להן שום הקדמות איך ומה ואימת, ובפרטי פרטיות כששומעים מחלקת, כי הרי גם על יוסף חלקו כל השבטים, כי כל האחים הקדושים שלו חלקו עליו. ודבר זה קורה בין נשים צעירות שהן נקרעות, שהנה בעליהן, שיוסף הצדיק גדל אותם, חתן אותם, ומסר את נפשו בשבילם, וגם הפנות שיוסף הצדיק גדל וקרב וחזק ועודד ושמח וחתן אותן, וילבסוף כלם נכנסו בהם ספקות על יוסף.

אבל יוסף הצדיק אינו מתפעל, יוסף הצדיק ממשיך לדבר כמו שדבר תמיד: דעו לכם, שהעולם הזה מלא נסיונות קשים ומרים, ובפרט לנשים צעירות שנקרעות בין שני עולמות, אם הן זוכות לבעל שיש לו אמונת חכמים והפרת הטוב, וזוכר את הטוב שעשו לו, אז הוא נשאר עם יוסף הצדיק, אבל ברגע ששוכחים את הטוב והחסד שעשה להם הצדיק, ושוכחים את ההפרת הטוב, ונעשים כפויי טובה, אז מתחילים לחלק על יוסף, עד כדי כך, שכל האחים החליטו שצריכים להעביר את יוסף מן העולם, עד שבא ראובן

וְאָמַר: מַה פִּתְאֵם? בָּאוּ נִזְרַק אוֹתוֹ בְּבוּר. אָמַת הַפְּנֹנָה שְׁלוֹ הֵיִתָּה לְהִצִּיל אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מְעִידָה עַל רְאוּבֵן, שֶׁפְּנֹנְתוֹ הֵיִתָּה רַק עִם אָמַת, לְמַעַן הִצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל אָבִיו, אֲבָל בְּכָל זֹאת הַבוּר הָיָה מְלֵא גְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, אָדָם רוֹצֵה לְהִצִּיל אֶת הַזּוּלָת, אֲבָל הוּא זוֹרֵק אוֹתוֹ בֵּין כֶּף לְבוּר מְלֵא גְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, זֹאת אוֹמַרְתְּ שְׂיִכּוּל לְהֵיזוֹת אֲנָשִׁים כְּאֵלוֹ, שֶׁהַצְּדִיק עֶזֶר לָהֶם, וְהִנֵּה נַעֲשׂוּ 'מוֹסְרִים', וּמוֹסְרִים אֶת הַצְּדִיק עַל לֹא דִבֵּר, בְּשַׁעַה שֶׁהַצְּדִיק לֹא עָשָׂה שׁוּם רַע, הוּא רַק עָשָׂה לָהֶם טוֹב, וְהוֹלְכִים וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ בְּבוּר שֶׁל גְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, נִחַשׁ וְעַקְרָב זֶה הַסֵּמֶ"ךְ-מ"ם, עַקְרָב זֶה מ', וְנִחַשׁ זֶה ס', אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים: כְּשִׁיוֹסֵף הַגִּיעַ, וְזָרְקוּ אוֹתוֹ אֶל תּוֹךְ הַבוּר, הִלְכוּ שְׂמַעוֹן וְלוֹי וְזָרְקוּ אֲבָנִים בְּתוֹךְ הַבוּר, לֹא מִסְפִּיק שֶׁהוּא כְּבָר נִמְצָא בְּבוּר, מַה אַתֶּם זוֹרְקִים עָלָיו אֲבָנִים! וְלִבְסוּף שְׂמַעוֹן וְלוֹי קִבְּלוּ אֶת הָעֵנֶשׁ שֶׁלָּהֶם, שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה צַט, סִימָן ח'), שֶׁהָעֵנֶשׁ שֶׁל שִׁבְט שְׂמַעוֹן הָיָה, שֶׁתָּמִיד יְהִיו עֲנִיִּים, וְשִׁבְט לְוֵי הָעֵנֶשׁ שֶׁלָּהֶם הָיָה, שֶׁתָּמִיד יִצְטָרְכוּ לְלַכֵּת לְבַקֵּשׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם מַעֲצָמָם כְּלוּם, וְכָל זֶה מִפְּנֵי שֶׁשָּׂנְאוּ כָּל-כֶּף אֶת יוֹסֵף.

רוֹאִים מִזֶּה, שֶׁהַצְּדִיק מְגַלֶּה תָּמִיד רַק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהֵאחִים שְׁלוֹ, הֵינּוּ הַצְּדִיקִים אַחֲרֵים שֵׁישׁ בְּדוֹר, יִדְעוּ שֶׁאֵף שֶׁהֵם מְחַבְּרִים סִפְרִים וּמְקַרְבִּים אֲנָשִׁים לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שִׁזֶּה כָּלֵל הַצְּדִיקִים שֵׁישׁ בְּעוֹלָם, אֲבָל יוֹסֵף הַצְּדִיק שֶׁהוּא נִקְדַּת הָאָמַת שְׁבִין כָּל הַצְּדִיקִים, הַסִּפְרִים שְׁלוֹ הֵם סִפְרִים אַחֲרֵים לְגַמְרִי, הָאָמַת שְׁלוֹ זֶה אָמַת אַחֲרֵת לְגַמְרִי, כִּי הוּא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ אִיךָ לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד וְאִיךָ לְחִיּוֹת חַיֵּי יוֹם יוֹם.

אַתָּן גָּשִׁים צְעִירוֹת, כָּל הָעוֹלָם וְכָל הָעֵתִיד לְפָנֶיכֶן, וּמִי יוֹדֵעַ בְּאֵילוֹ בְּעִיּוֹת מְחָר תִּקְלַעְנָה, וְלֹא תִדְעָנָה אִיךָ לְצִאת מִזֶּה, אֲבָל הַצְּדִיק עִם הַסִּפְרִים שְׁלוֹ, כְּבָר לְמַד אוֹתָנוּ עֲצוֹת אִיךָ לְהַתְחַזֵּק בְּכָל הַמַּצְבִּים שֶׁבְּעוֹלָם. לְפַעְמִים הַבַּעַל הוּא אִישׁ רַע וּבְלִיעַל, לְפַעְמִים הַבַּעַל נִכְנָס בְּחוֹבוֹת, מַה עוֹשִׂים? הַצְּדִיק נוֹתֵן עֲצוֹת, עַל אֵף שֶׁהַצְּדִיק לְמַד אֶת הַתְּלִמִּידִים שְׁלוֹ לְכַבֵּד אֶת הָאִשָּׁה וּלְשַׂמַּח אוֹתָהּ,

וְשִׁיחֵיו בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וּבְהִבְנָה גְדוֹלָה, כִּי זֶה הַרְצוֹן שֶׁל הַצַּדִּיק — לְרֵאוֹת נַחַת מֵהַתְּלַמִּידִים וְהַתְּלַמִּידוֹת שֶׁלוֹ, אֲבָל עִם כָּל זֹאת יֵשׁ תָּמִיד יוֹצֵא מִן הַכָּל, שֵׁשׁ אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם רְשָׁעִים אַרוּרִים, שֶׁשָּׂכְחוּ מֵהַצַּדִּיק עָשָׂה בְּשִׁבְלֵם, וְעַכְשָׁו הֵם מְפִילִים אוֹתוֹ בְּבוֹר, בּוֹר כְּזֶה שֵׁשׁ שָׁמָּה נֶחְשָׁים וְעַקְרָבִים, וְאִם זֶה לֹא מִסְפִּיק, הֵם זוֹרְקִים עוֹד אֲבָנִים בְּתוֹךְ הַבוֹר, מֵהַ קָרָה וְלָמָּה?! אֵךְ לְבִסּוֹף הֵם קָבְלוּ אֶת הָעֶנֶשׁ, וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק יֵצֵא, וְעוֹד הִיָּה מְלַךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ, כִּי כָּלֵם הַצָּרִיכוֹ לְרֹדֵת לְמַצְרַיִם לְקִנּוּת אֲכָל אֶצֶל יוֹסֵף הַצַּדִּיק.

וּבְאֵמֶת אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר יוֹסֵף הַצַּדִּיק לֹא הִיָּה צָרִיךְ לְסַפֵּר אֶת הַחֲלוֹמוֹת שֶׁלוֹ לְאַחֵיו, כִּי אֲסוּר לְהֶאֱמִין לְאַף אֶחָד, וּמִפְּנֵי שֶׁהוּא סֵפֵר אֶת הַחֲלוֹמוֹת שֶׁלוֹ לְהֶאֱחִים, קָנְאוּ בוֹ וּגְרָמוּ לוֹ מֵהַ שְׁגָרְמוֹ, שֶׁהַצָּרִיךְ יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְרֹדֵת לְמַצְרַיִם וְלִסְבֹּל אֶת הַסָּבֵל וְכוּ', עַד שֶׁלְּבִסּוֹף הִגָּאֵלָה שֶׁלוֹ הִיָּתֵה גַם-כֵּן עַל יְדֵי חֲלוֹמוֹת, וְזֶה כָּל פְּרִשְׁתַּת מִקֵּץ, שֶׁאַחַר שִׁיוֹסֵף הַצַּדִּיק יָשָׁב בְּבֵית-הַסֵּהר שְׁתַּיִם-עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הִנֵּה פָרְעֵה חוֹלֵם שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל הַיְאֹר וְרוֹאֵה שְׁנֵי חֲלוֹמוֹת, חֵלֹם אֶחָד, שֶׁהִנֵּה שָׁבַע פְּרוֹת יְפוֹת מֵרָאֵה עוֹלוֹת מִן הַיְאֹר וְתִרְעֵינָה בְּאָחוּ, וְהִנֵּה יוֹצֵאוֹת שָׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת צְנוּמוֹת רְעוֹת מֵרָאֵה וְדַקּוֹת בְּשׂוֹר, וּבוֹלְעוֹת אֶת הַשָּׁבַע פְּרוֹת הַבְּרִיאוֹת. וְחֵלֹם שְׁנֵי שֶׁהִנֵּה שָׁבַע שְׁבָלִים עוֹלוֹת בְּקִנְיָה אֶחָד בְּרִיאוֹת וְטוֹבוֹת, וְהִנֵּה בָּאוּ שָׁבַע שְׁבָלִים דַּקּוֹת וְשִׁדּוּפוֹת קָדִים וְתַבְלַעְנָה הַשְּׁבָלִים הַדַּקּוֹת אֶת שָׁבַע הַשְּׁבָלִים הַבְּרִיאוֹת וְהַמְּלֵאוֹת. וּפָרְעֵה הִיָּה צָרִיךְ שִׁיפְתָרוּ לוֹ אֶת הַחֵלֹם, וְכֵךְ הִתְגַּלְגַּל שֶׁהוֹצִיאוֹ אֶת יוֹסֵף מִהַבוֹר, וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק פָּתַר אֶת הַחֵלֹם לְפָרְעֵה, וְאָמַר לוֹ: תִּדַע לָךְ, שֶׁקֹּדֶם יְהִיָּה רַק טוֹב, וְתִהְיֶה עֲשִׁירוֹת וְהַרְבֵּה אֲכָל, אֲבָל לְבִסּוֹף יְהִיָּה מֵרַ מְאֹד, שְׁלֵא יְהִיָּה מֵהַ לְאָכֵל וְכוּ', וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק נִעְשָׂה מְלַךְ, וְלְכַאוּרָה, מֵהַ הַקָּשֶׁר בֵּין שְׁנֵי הַחֲלוֹמוֹת? אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבְּשִׁבְלֵי שְׁגָלָה יוֹסֵף הַחֲלוֹמוֹת שֶׁלוֹ לְאַחֵיו, הִיָּה צָרִיךְ לְלַכֵּת לְבֵית-הַסֵּהר וְכוּ', עַד שִׁיפְתָרוּ אֶת הַחֲלוֹמוֹת שֶׁל פָּרְעֵה, וְכֵךְ יֵצֵא מִבֵּית-הַסֵּהר וְנִעְשָׂה מְלַךְ.

אִם תְּשִׁימוּ לֵב, כָּל הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ זֶה כְּמוֹ חֵלֹם, הִנֵּה נוֹלְדָנוּ, וְהִנֵּה הִלְכָנוּ לְבֵית-סֵפֵר לְכַתֵּה א', כַּתֵּה ב', כַּתֵּה ג', עַד שֶׁנִּעְשִׂינוּ

בר־מַצּוּה וּבִת־מַצּוּה, וְהִנֵּה הֵינּוּ בְּתִיכּוֹן וְכוּ', וְהִנֵּה הִתְחַתְּנוּ עִם
 בַּעַל שְׁלֹמֹד אֶצֶל הַצַּדִּיק, בַּעַל טוֹב, וְזֶה נִרְאֶה הַכֹּל כְּמוֹ חֲלוֹם, וְהִנֵּה
 בְּרוּךְ הַשֵּׁם, קִבְּלֵנוּ מֵהַצַּדִּיק דְּרָךְ בְּחַיִּים, לְאַהֲב אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי,
 לְהִבִּין אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי, אֲמַת שְׁפָה וְשָׁמָּה יֵשׁ בְּעִוּת, אֲבָל הַצַּדִּיק
 פּוֹתֵר לָנוּ אֶת הַבְּעִוּת, וּמְחַזֵּק אוֹתָנוּ, וּמַעֲוֹדֵד אוֹתָנוּ, וּמְשַׁמֵּחַ אוֹתָנוּ,
 וְנוֹתֵן לָנוּ עֲצוֹת אֵיךְ לְצִאת מֵהַבְּעִוּת שֶׁל חַיֵּי יוֹם יוֹם.

אֲבָל, לְדַאֲבוּנֵנוּ הַרְבֵּי, קָרָה מֵה שְׁקָרָה, שְׁאֶחָד אוֹ שְׁנַיִם הַשְׁתַּגְּעוּ
 וַיֵּצְאוּ נֶגֶד הַצַּדִּיק, וְאוֹי וְאֲבוֹי לְמִי שְׁמַתְחִיל עִם צַדִּיק, כִּי מִי
 שְׁמַתְחִיל עִם צַדִּיק, יֵשׁ לוֹ סוּף מֵר, כְּמוֹ שְׂרָאִינוּ בְּמִשְׁךְ כָּל הַדּוֹרוֹת,
 שֶׁהָיוּ אֲנָשִׁים שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁזֶה כְּלוֹם, וְשִׁכְחוּ אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁקִּבְּלוּ
 מֵהַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁר הַמְּשַׁקִּים, שֶׁשָּׁכַח אֵיךְ שֶׁעֲזַר לוֹ יוֹסֵף בְּבֵית־הַסֵּהר,
 אֲשֶׁר בְּאֵמַת כְּלָנוּ נִמְצְאִים בְּבֵית־סֵהר אֶחָד גְּדוֹל, וְהַצַּדִּיק עוֹזֵר לָנוּ,
 וְלִכֵּן מִי שֶׁזָּכַר תָּמִיד אֶת הַטּוֹבָה שֶׁקִּבְּל מֵהַצַּדִּיק, הוּא חַי חַיִּים
 טוֹבִים, אֲבָל מִי שֶׁמְסַכֵּן שׁוֹכַח, יִחְיֶה חַיִּים רְעִים, וְאִם זֶה לֹא מְסַפִּיק
 אִם הוּא עוֹד עוֹשֶׂה רַשְׁעוֹת לְהַצַּדִּיק, וּמְדַבֵּר וּמְתַחַצֵּף נֶגֶד הַצַּדִּיק,
 הוּא לֹא יִגְמַר אֶת הַחַיִּים שֶׁלוֹ בְּכִי טוֹב.

וְהִנֵּה מָה אֲנַחְנוּ רוֹאִים? שְׁתַּמִּיד יוֹצֵאת הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת פְּרִשְׁת
 מִקֶּץ בִּימֵי חֲנֻכַּה הַקְּדוּשִׁים, וְלִכְאוּרָה מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת
 לִימֵי חֲנֻכַּה הַקְּדוּשִׁים? אֲלֵא מָה הִיָּה בְּחֲנֻכָּה, הַיּוֹנִים טְמְאוּ אֶת כָּל
 הַשְּׁמַנִּים, שְׁמֵן מְרִמֹז עַל שֶׁכָּל וְדַעַת, הַיּוֹנִים טְמְאוּ לָנוּ אֶת הַמֶּח,
 הֵם עָשׂוּ לָנוּ שְׁטִיפַת מַח, וְרָצוּ לַעֲקוֹר מֵאֲתָנוּ אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
 וְגִזְרוּ גִזְרָה שֶׁל 'כְּתָבוּ לָכֶם עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר שְׂאִין לָכֶם חֵלֶק בְּאַלְקֵי
 יִשְׂרָאֵל', אֲבָל הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְרַחֵם עַל עַם יִשְׂרָאֵל, אֲפִלוּ
 בְּהַמְצָבִים הַכִּי קָשִׁים, אִז מָה עָשָׂה הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, נִתֵּן לָנוּ אֶת
 מַתְּנֵיהוּ כֹּהֵן גְּדוֹל עִם הַבָּנִים שֶׁלוֹ, וְהֵם לָחֲמוּ נֶגֶד הַיּוֹנִים וְהַכְּנִיעוּ
 אוֹתָם.

וְהַסְפּוֹר הַזֶּה חוֹזֵר עַל עֲצָמוֹ כָּל שָׁנָה וְכָל שָׁנָה, לְגִלּוֹת לָנוּ, שֶׁזֶה
 לֹא סְפוּר יֵשׁן, אֲלֵא בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה חוֹזֵר עַל עֲצָמוֹ אוֹתוֹ סְפוּר שֶׁל
 טְמֵאת יוֹן, שְׁרוּצִים לְהַכְחִישׁ אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, חֲלִילָה, הָרִי

אַנחנו חיים רק עם הקדוש-ברוך-הוא, הרי אֲנחנו רק מתנהגים כפי שקבלנו מהצדיק — יוסף הצדיק, שגלה לנו את הקדוש-ברוך-הוא, והוא מדרוך אותנו איך להתחזק ואיך להחזיק מעמד בכל המצבים הכי קשים שלנו, כי לכלנו עובר מצבים קשים, ולולא העצות של הצדיק, לא היינו יכולים להחזיק מעמד. והנה לוקחים את יוסף וזרקים אותו בתוך הבור, ואם זה לא מספיק, הבור עוד מלא נחשים ועקרבים, ואם גם זה לא מספיק, זורקים עליו עוד אבנים, זו הייתה קלפת וטמאת גן, שרצו להשכיח את הטובות שהקדוש-ברוך-הוא עושה אתנו, ורצו להשפיע מאתנו בכלל שיש הקדוש-ברוך-הוא, ושיש צדיקים.

והנה הקדוש-ברוך-הוא נתן לנו מתנה מתתיהו כהן גדול, ומצאו פח אחד של שמן, שלא נגעו בזה היונים, ובזה הדליקו את המנורה, מזה הדליקו את השכל והדעת; כי תמיד נמצאים תלמיד אחד או תלמידה אחת, שהיא או הוא זוכרים את הטובות שקבלו מהצדיק, והם מוכנות ומוכנים למסור את נפשם בשביל הצדיק, והם יוצאים ומפרסמים הן הבנים והן הבנות את שם הצדיק בעולם וכו', ואומרים לעצמם: "לא, לא, אֲנחנו לא נהיה כפויי טובה להצדיק, אֲנחנו נזכר מה שהצדיק עשה לנו", ודיקא על ידם נתהפך החשף לאור גדול, כי תכמינו הקדושים אומרים: חשף זה גן, שהחשיכו את עיניהם של ישראל, ולכן דיקא על-ידי אלו שלוחמים נגד קלפת גן, זוכים להפך את החשף לאור גדול. אבל להפך אלו שמדברים נגד הצדיק בחצפה ובעזות, ששכחו מה הצדיק עשה בשבילם, אלו לבסוף יפלו, ורק אלו שמוסרים ומוסרות את נפשם בשביל הצדיק — הם ישארו, ולא יהיה להם שום רע רק טוב.

ולכן עכשו בימי חנכה הקדושים, שאתן מתקבצות יחד ושמחות יחד ורוקדות יחד, ומספרות ספורים אחת לשניה, זה מכנים בי שמחה גדולה מאד, כי זה דבר גדול מאד מאד, ודעו לכם, שספורי צדיקים, זה הדבר הכי גדול בחיי האדם, פי דוע, אשר רבנו ז"ל ספר איך התקרב אל הקדוש-ברוך-הוא? רק על-ידי ששמע ספורי צדיקים. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ן, חלק א', סימן

(רמח), שְׁעַל-יְדֵי שְׁשׁוּמְעִים סְפוּרֵי צְדִיקִים, זֹכִים שְׁמַתְלֵהב הַלֵּב מְאֹד מְאֹד, וְגַם הוּא ז"ל שָׁמַע הֶרְבֵּה סְפוּרֵי צְדִיקִים.

וַיְדוּעַ, אֲשֶׁר הִצְדִּיק הַקָּדוֹשׁ הַבֶּעַל "דְּבָרֵי חַיִּים" מִצְאָנֹו זי"ע, אָמַר לְהַמְלִיךְ שְׁלֹמֹד עִם יְלָדָיו הַקָּדוֹשִׁים כְּשֶׁהָיוּ קְטָנִים: 'אֲנִי רוֹצֶה שְׁתִּלְמַד עִם הַיְלָדִים שְׁלֵי מוֹסֵר', וְאַחַר אֵיזָה זְמַן שָׁאַל אוֹתוֹ: 'הֵאֵם אַתָּה לוֹמֵד עִם הַיְלָדִים שְׁלֵי מוֹסֵר? עֲנֵה הַמְלִיךְ: 'כֵּן'. שָׁאַל אוֹתוֹ הִצְדִּיק מִצְאָנֹו זי"ע: 'אֵיזָה מוֹסֵר? עֲנֵה לוֹ: סְפָרֵי 'חֹבֶת הַלְּבָבוֹת' קָב הַיִּשְׂרָ' וְכוּ' וְכוּ', עֲנֵה וְאָמַר הַבֶּעַל "דְּבָרֵי חַיִּים" מִצְאָנֹו: 'לֹא, לֹא אֶל מוֹסֵר כֵּזֶה הֵיטָה פְּנִיתִי, פְּנִיתִי הֵיטָה שְׁתַּסְפֵּר לָהֶם סְפוּרִים שֶׁל הֶרְבֵּי רַבֵּי אֱלִימֶלֶךְ זי"ע וְהֶרְבֵּי רַבֵּי זֹשָׁא זי"ע, סְפוּרֵי צְדִיקִים זֶה הַסֵּפֶר מוֹסֵר הַכֵּי גְדוֹל'.

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהַחֲדִיר בְּנוֹ, שְׁכָכַל דוֹר וְדוֹר יֵשׁ צְדִיקִים שְׁמוּכָנִים בְּמַסִּירוֹת נֶפֶשׁ לַעֲזֹר לָנוּ, וְלָכֵן זֶה דְּבַר גְּדוֹל לְסַפֵּר סְפוּרֵי צְדִיקִים.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ מִכֶּם, אֲנִי תְּרַחֲמוּ עַל עֲצַמְכֶם, וְאַל תִּמְשְׁכוּ אַחַר דְּרָכֵי הַגּוֹיִים, אַחַר אֲפִנַת הַגּוֹיִים, תְּרַבּוֹת יוֹן. הִיזָה צְדִיק קָדוֹשׁ מִנְּאַסְעַט זי"ע, הוּא הִיזָה תִּלְמִיד שֶׁל הֶרְבֵּי מִצְאָנֹו זי"ע, וְהוּא הַקָּפִיד מְאֹד מְאֹד עַל כֶּף שְׁלֹנְשִׁים לֹא יֵהָיוּ שְׁעָרוֹת, פֶּעַם בָּא אֵלָיו יְהוּדִי, וְזָמַן אוֹתוֹ שְׁיָבוֹא לְסַעֲדַת מִצְוָה, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְכַבּוֹד הַבֵּר-מִצְוָה שֶׁל הַבֵּן שְׁלוֹ, וְחָקַר הִצְדִּיק אֶת הָאִישׁ, וְהִבִּין שֶׁאֲשֶׁתוֹ הוֹלְכַת בְּגִלּוּי שְׁעַר, וּבְכָלֵל לֹא הוֹלְכַת בְּכִסּוּי, אָמַר הִצְדִּיק: אֲנִי בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֵּן לֹא הוֹלֵךְ, וְהִתְחִיל הַיְהוּדִי לְבָכוֹת: רַבִּי, לָמָּה? עֲנֵה הִצְדִּיק וְאָמַר: אוֹי וְאֲבוֹי לְאִשָּׁה, שְׂרוּאִים אֶת שְׁעָרוֹתֶיהָ בַּחוּץ, זֶה מְבִיא עֲנִיּוֹת בְּבֵית, זֶה מְבִיא דַּחְקוֹת, כְּמוֹ שְׁמוּכָא בְּזֹהַר (פְּרֻשַׁת נְשֵׂא קַח). (וּכְדָאֵי לְלַמַּד אֶת הַזֹּהַר הַזֶּה, אֲשֶׁר אֲנִי פְתַבְתִּי לָכֶם כְּבָר כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים אֶת הַלְּשׁוֹן שֶׁל הַזֹּהַר הַזֶּה, שְׁמַבִּיא אֶת חֲמַרַת הָאִשָּׁה שֶׁהוֹלְכַת עִם שְׁעָרוֹת, אוֹ הַשְׁעָרוֹת שֶׁלָּהּ נִרְאוֹת בַּחוּץ). וְאִיךְ שְׁחוֹזֵר הַבֵּיתָה אָמַר לְאֲשֶׁתוֹ: זֶה נִזָּה אָמַר לִי הֶרְבֵּי, אִשָּׁה שֶׁהוֹלְכַת עִם שְׁעָרוֹת, הַבֵּית יִסְבֵּל. תִּכְף-וּמִיד אִיךְ הָאִשָּׁה שְׁמַעָה אֶת הַדְּבוּרִים

שׁל בעלה, הורידה את השערות, ותכף כשהיהודי ראה מה היא עשתה, בא אל הצדיק ובשר לו את הבשורה מה עשתה אשתו, אז החליט הצדיק, שהוא כן הולך לסעדת המצוה, כי אם אשה מורידה את השערות, אז הסעדה הזו היא באמת סעדת מצוה הכי גדולה.

והיה עוד ספור עם הצדיק הזה, שבאה אליו אשה ובכתה, שהתחנתה לפני כל-כף הרבה שנים, ועדין אין לה ילדים, שאל אותה הצדיק: מה עם השערות? אז התחילה האשה לבכות: רבי, יש לי נסיון גדול מאד, אני לא יכולה להוריד את השערות. איך שהצדיק שמע את זה, לא רצה לענות לה שום דבר, ובכתה האשה ואמרה: רבי, אני צריכה בן. אבל הצדיק לא עונה, וככה היה כמה פעמים, עד שהגבאי אמר לה: הרי הרבי אמר לך, אם תוריד את השערות יהיה לך בן, למה את סתם בוכה?! ותכף כששמעה את זה, יצאה והורידה את השערות, והקדוש-ברוך-הוא עזר לה, שבתוך שנה זכתה לבן חמד, אבל איך שזכתה להפקד, היתה טפשה, ואמרה לעצמה: הלא יש לי כבר את הישועה, ועכשו למה אני צריכה לציית את הצדיק?! והתחילה לגדל שוב את השערות שלה, והנה הבן נעשה חולה, אזי רצה אל הצדיק לבקש ממנו ישועה, וצועקת ובוכה: הבן היחיד שלי חולה. אומר לה הצדיק: החושבת את, שאיני יודע שהתחלת לגדל את השערות?! והיא שוטה, במקום להתחרט על מעשיה, המשיכה לגדל את השערות, ועוד הורידה את הפסוי. ומה קרה לבסוף? שהבן נפטר. רואים מזה, שאם עוברים על דברי הצדיק, אם עוברים על דברי חכמינו הקדושים, אם עוברים על דברי הזהר הקדוש — מקבלים ענש.

ולכן אני מאד מבקש אתכן, אנא מכן תהיינה צנועות, תורידו את השערות כמו שרכבות רכבות נשים כשרות עושות בירושלים, בבני ברק, באשדוד, בברוקלין, ובכל מקום שרק נמצאות נשים חרדיות הורידו את השערות, ואחר-כך יש ויש, יש שהולכות עם פאה, ויש שהולכות עם מטפחת, וזו כבר הבחירה, אף שיש פוסקים שמתנגדים על פאה, אבל יש לעמת זה פוסקים שמתירים פאה, העקר שלא יהיו שערות.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן, תִּבְרָחוּ מִתְרַבּוּת יוֹן, תִּחְזִיקוּ אֶת
עֲצָמְכֶן בִּיחַד, תִּזְכְּרוּ אֶת הַחֹסֵד שֶׁעָשָׂה אֶתְכֶן הַצַּדִּיק, וְלֹא תִלְכוּ אַחַר
הַהֶבֶל וְהַרִיק אֶפְנֵת הַגּוֹיִים שֶׁל בְּגָדִים צְמוּדִים, שְׁזָה גֵעַל נֶפֶשׁ,
מִלְבַּד שֵׁישׁ בְּזָה עוֹן גְּדוֹל מְאֹד שֶׁמְכַשִּׁילִים אֶת אַחֲרִים, אֶתֶּן צְרִיכוֹת
לְהִיּוֹת יָפוֹת רַק לְבַעֲלֵיכֶם, וְלֹא לַזּוּלָּת, הַתַּחַתְנַתֵּם כָּל אַחַת עִם הַבַּעַל
שָׁלָה, זֶה הַזּוּיִג שָׁלָה, מֵה שְׂאֵתֶן צְרִיכוֹת עֲכָשׁוּ זֶה לְהַשְׁלִים עִם
בַּעֲלֵיכֶן, וְלִטְפֹּטֵף יוֹם יוֹם לְבַעַל: בַּעֲלֵי הַיָּקָר, אֲנִי אוֹהֶבֶת אוֹתְךָ מְאֹד
מְאֹד, אֲבָל תֵּלֶךְ לְהַתְפַּלֵּל שְׁחָרִית בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, מִנְחָה בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת,
וְעָרְבִית בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, כִּי אִם הַבַּעַל הוֹלֵךְ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת לְהַתְפַּלֵּל
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם, הָאִשָּׁה אֵף פַּעַם לֹא תִהְיֶה חוֹלָה, וְאֵף פַּעַם לֹא
יִהְיֶה גִזֵּק בְּבֵית, אִם הַבַּעַל לּוֹמֵד בְּכָל יוֹם חֲמֵשׁ וְרִשְׁ"י עִם הַתְּרַגּוּם,
הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה יִזְכּוּ לְאַרְיכוֹת יָמִים וְשָׁנִים, אִם הַבַּעַל יִלְמַד מְשֻׁנּוֹת
בְּכָל יוֹם — הֵן לְבַעַל וְהֵן לְאִשָּׁה תִּהְיֶה נִשְׁמָה חֲדָשָׁה, וְאִם הַבַּעַל
יִלְמַד בְּכָל יוֹם דָּף גְּמָרָא — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה יִזְכּוּ שְׂאֲרַבְּעָה
מִלְּאָכִים יִשְׁמְרוּ אוֹתָם, אַרְבַּע מִלְּאָכִים, שְׁהֵם רְאִשֵׁי תְבוֹת שֶׁל
גְּמָרָא: אֲבִירִיאַל, מִיִּכְאֵל, רִפְאֵל, אִוְרִיאַל, יִשְׁמְרוּ אוֹתָם מִכָּל רַע.
וְלִכֵּן כָּל אִשָּׁה מְחַיֶּבֶת לְעוֹרֵר אֶת בַּעֲלָהּ, לְחַזֵּק אוֹתוֹ, וְלִטְפֹּטֵף לוֹ
בְּכָל יוֹם, שְׂיִלֵּךְ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת וְשִׁילְמַד בְּכָל יוֹם מִקְרָא, מִשְׁנָה,
גְּמָרָא.

וְעַל כָּלֵם צְרִיכִים לְלַמַּד הַלְכָהּ, נָשִׁים צְעִירוֹת צְרִיכוֹת לְלַמַּד
הַלְכוֹת טְהָרַת הַמְשַׁפְּחָה, כִּי בְקָלוֹת יְכוּלִים לְהַכְּשֵׁל בְּאֶסוּר גְּדָה
הַחֲמוּר מְאֹד, שְׁזָה בְּכָרַת, נְכַרְתִּים, אוּ מוֹלִידִים יְלָדִים מִפְּגָרִים,
רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן. וְלִכֵּן אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן, אִם יֵשׁ לְכֶן אִיזוֹ שְׂאֵלָה
שֶׁל כְּתָם, תִּשְׂאֲלוּ אֶת הָרַב ... אוּ אֶת הָרַב ... אֵל תִּגִּידוּ שְׁזָה כְּלוּם,
אֲלֹא מְכַרְחִים לְשֵׂאל שְׂאֵלָה, כְּתָם יְכוּל לְהִיּוֹת דָּם שְׁזָה כְּרַת, וְיְכוּל
לְהִיּוֹת שְׁזָה כְּלוּם, אֲבָל צְרִיכִים לְשֵׂאל שְׂאֵלָה. וְכֵן תִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד
לְשֹׁמֵר עַל הַפְּשָׁרוֹת בְּתוֹךְ הַבֵּית, שְׁלֹא יִתְעַרֵּב אֶצְלָכֶם כְּלָם שֶׁל בְּשָׂר
עִם כְּלָם שֶׁל חֵלֶב, וְאִם תִּצְיִתוּ אוֹתִי בְּדַבְּרִים אֵלוֹ, אֲנִי מְבַטֵּיחַ לְכֶם,
שְׂיִהְיוּ לְכֶם חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים נְעִימִים.

וְעַל כָּלֵם — אֶתֶּן צְרִיכוֹת לְטְפֹטֵף לְבַעֲלֵיכֶם שְׁלֹא יִהְיוּ כְּפוּיִי

טובה, שִׁינְפְרוּ אֶת הַטוֹב שֶׁהֵצְדִיק עָשָׂה אִתְּכֶם, כִּי כִּף אוֹמֵר הִתְכַּם מִכָּל הָאָדָם (משלי יז): "מְשִׁיב רָעָה תַחַת טוֹבָה, לֹא תִמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ"; מִי שֶׁמְשַׁלֵּם רָעָה תַחַת טוֹבָה, הִרְעָה לֹא יִפְסַק בְּבֵית שְׁלוֹ, זֶה יְכוּל לְהִיטֵת כְּבָר, וְיְכוּל לְהִיטֵת בְּעוֹד שָׁנָה, וְיְכוּל לְהִיטֵת בְּעוֹד שָׁנָתִים אוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְיְכוּל לְהִיטֵת עוֹד עֶשֶׂר שָׁנִים, אָבֵל פִּתְאֹם מִתְחִיל לְהִיטֵת רַע מְאֹד.

הִזָּה צְדִיק גָּדוֹל בְּשֵׁם רַבִּי חַיִּים זַנְדֵּל מְרִיבֵנִיךְ זי"ע, הוּא הִזָּה יְהוּדֵי דְבוּק בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּעַל מוֹפֵת גָּדוֹל, [הוּא הִתְאַכְסֵן פַּעַם בְּבֵיתִי שְׁבוּעַ שְׁלֹם, וְאָז רָאִיתִי אֶת הָעֵבוּדָה הַקְדוּשָׁה שְׁלוֹ, אִיךְ עָבַד אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא], הוּא אִף פַּעַם לֹא הִתְעַסַּק עִם כֶּסֶף, אִף פַּעַם לֹא הִיטָה לוֹ שְׂיִכּוּת עִם כֶּסֶף, הוּא הִזָּה כָּל הַזְּמַן מְעֻטָר עִם טְלִית וְתַפְלִין, וּבָאוּ הַמּוֹן אֲנָשִׁים לְבֵיתִי לְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ, וְהוּא נָתַן בְּרִכּוֹת, וְכָל בְּרָכָה שֶׁבִרְךָ הִתְקַיְמָה, וְכָל אֶחָד הַשְּׂאִיר עַל הַשְּׁלֶחָן פְּדִיוֹן עִם כֶּסֶף, וּפִתְאֹם הוּא הִזָּה קָם וּבֹרַח לְחֹדֵר אַחֵר, וְהַשְּׂאִיר אֶת הַכֶּסֶף עַל הַשְּׁלֶחָן, וְאָז רָאִיתִי בְּמוֹ עֵינַי אִיךְ שֶׁהִגְבִּיאִי לְקַח שְׂקִית, וְהִכְנִיס אֶת כָּל הַכֶּסֶף, וְהַכֶּסֶף גַּעַלֵם, וְכִף קָרָה כְּמָה פְּעָמִים, וְהֵצְדִיק בְּכָלֵל לֹא יָדַע מַה קוֹרָה עִם הַכֶּסֶף, וְכָאֵב לִי מְאֹד מַה עוֹשֶׂה הַגְּבִיאִי וְכוּ', שֶׁמְכַנִּיס אֶת הַכֶּסֶף בְּשְׂקִית, וְהִרְבִּי אֶפְלוֹ לֹא יוֹדַע. יוֹם אֶחָד בָּא אַבָּא עִם יֵלֵד בְּגִיל שְׁלֹשׁ, שֶׁהִזָּה מְשַׁתַּק, וְהָאֲבָא סָחַב אוֹתוֹ עַל הַיָּדִים. וְהָיוּ אֵז הַמּוֹן אֲנָשִׁים בְּתוֹךְ הַבַּיִת-הַכְּנֻסֵת שְׁלִי, אֲשֶׁר שָׁמָּה יָשַׁב הֵצְדִיק עִם הַטְּלִית וְתַפְלִין, וְעָמְדוּ כְּלָם בְּתוֹר, וְהִזָּה תוֹר אַרְךָ, כָּל אֶחָד חִפָּה בְּסִבְלָנוֹת שִׁיגִיעַ תוֹרוֹ, וְיֻכַל לְהִתְבָּרֵךְ מִפִּי הֵצְדִיק, וְאִיךְ שֶׁהָאֲבָא הִזָּה נִכְנַס עִם הַיֵּלֵד בְּגִיל שְׁלֹשׁ שֶׁהִזָּה מְשַׁתַּק, וְנִשְׂא אוֹתוֹ עַל הַיָּדִים, כְּלָם זָזוּ הֵצְדָה, וְנָתַנוּ לוֹ אֶת הַתוֹר הַרְאֵשׁוֹן, כִּי הַמְרָאָה הִזָּה הִזָּה מְמַשׁ קוֹרַע לְכַבּוֹת, וְעַד הַיּוֹם אֲנִי זוֹכֵר אֶת הַתְּמוּנָה הַזֹּאת אִיךְ שֶׁכְּלָם רָחֲמוּ עַל הָאֲבָא הַזֶּה, רַק הַגְּבִיאִי הַגְּנָב הָאֲכֹזֵר, לֹא רָצָה לָתֵת לוֹ לְהַפְגִּיס בְּשׁוּם פָּנִים וְאֶפֶן, וְגִרַשׁ אוֹתוֹ, לִי צָבַט הַלֵּב מְאֹד מְאֹד מִכָּל הַסְּפוּר הַזֶּה, וּמִסְכֵּן הַיֵּלֵד הַזֶּה גִּפְטָר אַחֲרֵי-כֵן. וְלֹא לְקַח הַרְבֵּה זְמַן כְּחֻצֵי שָׁנָה, וּפַעַם אֲנִי נוֹסַע עִם רֶכֶב, וּמָה אֲנִי רוֹאֶה? שְׁסוּחֲבִים אֵיזָה אָדָם בְּיָדָיו, וְהוּא בְּקִשֵׁי גוֹרֵר אֶת

עצמו, פי נעשה משתק, והתבוננתי היטב על אותו אדם שהיה עם זקן ופאות, ומה ראיתי? מי זה היה? אותו גבאי שגנב את כספי הצדקה, ועוד התאכזר לאבא עם הילד המשתק, והנה הוא קבל מדה כנגד מדה את הענש של שתוק, והוא מת אחר-כך מיתה משנה, וזאת ראיתי במו עיני.

רואים מזה, איך אנחנו צריכים להפיר טובה על מה שעשה לנו הצדיק, ולא להיות כפויי טובה, אנחנו צריכים מאד לשמח, שזכינו להתקרב אל צדיק שרחם עלינו, והגביה אותנו, והקים לנו משפחה, ויש לנו על ידו ילדים חמודים, עלינו לעשות קשר של קימא, שאנחנו לא זזות מהצדיק הזה, ואז כמו שקבלנו ממנו הרבה טובות, כך עוד נמשיך ונקבל ממנו עוד המון המון טובות.

הקדוש-ברוך-הוא יעזר לנו, שנוזכה באמת להכלל באין סוף ברוך הוא, ותמיד נחשב מהקדוש-ברוך-הוא, ונרגיל את עצמנו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא על-כל-פנים חמש דקות, ולספר להקדוש-ברוך-הוא כל מה שמעיק לנו וכל מה שמציק לנו, אשר אתן לא יכולות לתאר מה זה כשמדברים אל הקדוש-ברוך-הוא, שזה מאד מאד חשוב למעלה, פי כל דבור ודבור שמדברים אליו יתברך, עושה רשם גדול בשמים, והעקר לבקש על הבעל ועל הילדים בעת הדלקת הנרות, שאף פעם לא יחלקו על הצדיק, ואז הבית יהיה מלא עם הצדיק, ויחיו חיים מאשרים.

הקדוש-ברוך-הוא השומע תפלות ישראל, ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדכם, שיהיה לכם חנכה שמח ויום טוב, ונשמע ונתבשר תמיד בשורות משמחות.

המאחל לכן ברכה והצלחה מן השמים...

מ' תתקעב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר מִקְצֵן, ד' ד' חֲנֻכָּה, כ"ח כְּסֵלוֹ ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתִּקַּח אֶת עֲצֻמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְתִחְדִּיר בְּעֲצֻמְךָ אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לִידַע וְלַהוֹדִיעַ וְלַהֲנַדַע אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, אֲשֶׁר רַבְּנוֹ ו"ל אָמַר (סִפְר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֲמוּנָה, סִימָן לג): עַל־יְדֵי אֲמוּנָה, יִסְלַח לָךְ הַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲווֹנוֹתֶיךָ.

וְנָא וְנָא רְאֵה לְכַבֵּד וְלִיְקַר אֶת אִשְׁתְּךָ, אֲשֶׁר זֶה יָבִיא לָךְ הַצְּלָחָה בְּחַיִּים.

הַמְּאַחַל לָךְ חֲנֻכָּה שְׂמֵחַ...

מ' תתקעג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר מִקְצֵן, ד' ד' חֲנֻכָּה, כ"ח כְּסֵלוֹ ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... וְ... שְׂיַחֲיוּ.

אֵין אַתֶּם יְכוּלִים לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמֵחָה שֶׁהִיְתָה לִי, שְׂרַאֲיִתִי אִיךָ שֶׁהִתְקַבְּצְתֶם יַחַד לְעֲשׂוֹת סַעֲדַת הַוְדָאָה, וְתִאֲמִינוּ לִי שִׁישׁ לָכֶם בְּמָה לַהוֹדוֹת לְהַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׂאַתֶּם לֹא מִתְנַגְּדִים עָלַי, וְאַתֶּם זוֹכְרִים אֶת הַחֶסֶד וְהַטּוֹב שֶׁעָשִׂיתִי אִתְּכֶם, וְתַהֲלֵה לְאֵל, בְּנִיתֶם בָּתִּים לְתַפְאֲרַת, וְזֶה עֵקֶר הַנְּחַת רוּחַ שְׁלִי, כִּי אֲנִי מְאֹד מְאֹד אוֹהֵב אֶתְכֶם, וְאֲנִי רוֹצֵה לְרַאוֹת רַק אֶת הַטּוֹב אֲצֻלְכֶם, וְשִׂיְהִיָּה בֵּינֵיכֶם שְׁלוֹם־בֵּית אִמְתִּי, וְתִבְנִינוּ אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, וְחַס וְשְׁלוֹם, שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיכֶם וּפְוִחִים, כְּמוֹ שְׁלִמְדֵי אִתְּכֶם. וְעַל כָּלֵם — תִּשְׁתַּדְּלוּ שֶׁבְּבִיתְכֶם תִּשְׁרָה תְּמִיד הַשְּׂמֵחָה וְהַשְּׁלוֹם, הַהֲבָנָה הַדְּדִית, וְאַהֲבָה הַכִּי גְדוֹלָה בֵּינֵיכֶם, וְכָבֵד אֶמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סב:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגֹפוֹ, וְהַמְּכַבְּדָה יוֹתֵר מְגֹפּוֹ, וְהַמְּדַרְיָךְ בְּנִי

ובננותיו בדרך ישרה, והמשיאן סמוך לפרקו, עליו הפתוח אומר (איוב ה'): "וידעת כי שלום אהלך"; ואמרו (בבא מציעא נט.): לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר (בראשית יב): "ולאברם היטיב בעבורה", והינו דאמר להו רבא לבני מחזא, אוקירו לנשייכו פי היכי דתתעתרו (תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי שתתעשרו); ואמר רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סט), שעקר העשירות באה בזכות האשה. וכן אמרו (תנא דבי אליהו רבה, פרק י', סימן ה'): אין אשה כשרה אלא העושה רצון בעלה; ולכן ראו למסר את נפשכם אחד להשני, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק ט', הלכה ח'): אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי אפשר לשניהן בלא שכינה; אשרי מי שמכניס דברים אלו בתוך לבו, ואז הבית שלו יהיה בית גן-עדן, וזה מה שאני רוצה שיהיה בבית שלכם.

המאחל לכם חנכה שמח...

מ' תתקעד.

בצורת השם יתברך, יום שלישי לסדר מקץ, כ"ד פסלו (ד' דחנכה) ה'תשס"ו.

שלום וברכה אל האברכים היקרים של התאחדות האברכים דחסידי ברסלב ביבנאל, הוי"ה עליהם ישרה שכינתו תמיד.

מה אמר לכם! הלילה יש לי שמחה מאד מאד גדולה, אבל בלילה עם עצב גדול, השמחה היא, שאני רואה שהתקבצו כל האברכים שלמדו אצלי ונשותיהם לעשות סעדת חנכה, וידוע בפוסקים, שהסעדות שעושים בחנכה, זה סעדת הרשות, ומסבירים הטעם, פי בחנכה אנחנו רק מודים להקדוש-ברוך-הוא, כי הם ימי הודאה, פי היונים לא רצו להרג את היהודים, הם רק רצו להחליף את התורה הקדושה עם להבדיל אלף אלפי אלפים ורב רבבות הבדלות בתרבות של יון, ורצו להוציא מאתנו את הקדוש-ברוך-

הוא, רצו להוציא מאתנו את הנשמה, לעקר אותנו מאמונת חכמים, מתורה שבּעל־פה, ולכן כשנצחו אותם, נצחו את הרוחניות, ועל זה אנחנו עוסקים בימי חנכה הקדושים להודות ולהלל ולשבח ולפאר את שמו יתברך, אשר בשביל זה אנו גומרים את ההלל בכל יום ויום, מה שאין כן בפורים, המן רצה להרג ולאבד את כלל נשמות ישראל מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד להרג את כלם, הוא רצה להרג גם את הגופים. בשביל זה בפורים עושים משתה ושמחה, ומנהיגים את הגוף גם־כן, על־ידי שעושים סעדה, וזה עקר מצנת פורים — לעשות סעדה ולשתות ולשמח עם הגוף, שנצלנו מהמן־עמלק שרצה להרג אותנו ולהשחית את כלל נשמות ישראל, שזה העמלקים, ימח שמם, הגרמנים, ימח שמם וזכרם, שהרגו מליונים מאחינו בני ישראל. ולכן בפורים המצנה לעשות סעדה, וכל המרבה לשתות הרי זה משבח, מה שאין כן בחנכה, העקר זה ההודאה, שמודים ומהללים ומשבחים את הקדוש־ברוך־הוא, שבמקום להחליף כביכול את הקדוש־ברוך־הוא, את הרוחניות, וללכת אחר ההבל של היונים, הם לא הצליחו, אף שפה ושמה מסכנים היו אנשים שהתיוונו, והלכו להיונים, אבל הם לא הצליחו, ואנחנו נצלנו מקלפת היונים, ולכן אומרים הפוסקים, שהסעדות שעושים בחנכה זה סעדת הרשות, מה שאין כן אם עושים סעדה, ובתורה הסעדה מדברים דברי תורה ושבח, שמשבחים את הקדוש־ברוך־הוא, שעדין אנחנו נשארנו מאמינים בני מאמינים בו יתברך, ועדין יש לנו אמונת חכמים, עדין אנחנו פותחים את התורה שבּעל־פה, שזה המשנה והגמרא והרמב"ם והטור וזה שלחן ערוך, זה כבר לא סעדת הרשות, אלא סעדת מצנה.

אצלכם הסעדה הלילה היא סעדת מצנה בכל ההדורים, פי צר ומר לי להגיד לכם, גדלתי אתכם, ולא הלך לי בקלות, הנה לי המון בטול תורה, אני באמת אוהב ללמד תורה, ואני מתמיד, עם כל זאת לגדל בחורים זה לא קל, באתם אצלי בלי כלום, היו בחורים שאפלו לבוש תחתון לא הנה להם, ואני קניתי להם הכל, גדלתי אותם, עד שחנתתי אותם, שאני חושב שזו הטובה הכי גדולה,

ולולא שחתנתי את הבחורים האלו, עד עכשו הם היו עדין מסתובבים רוקים, ומזמן היו יוצאים לתרבות רעה עם שערות ארכות, כמו שדים ורוחות, ואני חתנתי אותם, ובמקום לתת תודה, נמצאים שנים שלשה רשעים ארורים, תולעים קטנים, שהם כפויי טובה, ומחזירים רעה תחת טובה, ויש אחד שעוד אינו מתבייש לדבר סרה, אחר כל הטובות שעשיתי לו, שמו שמים! הלא לא היה לך אפלו לבוש תחתון, ואני קניתי לך גם את החליפה, והכובע, ונתתי לך לאכל מהכי טוב, וזה מה שאתה משלם לי חזרה?! מכרח להיות שאתה לא טהור...

ולכן אם אתם עכשו באתם ביחד ועושים סעדה, סעדת הודיה, זו הסעדת מצוה הכי גדולה, ואני מכרח להגיד לכם, אם יש סעדת מצוה, זוהי הסעדה של הלילה, שאתם ברוך השם, מתקבצים יחד, ומודים על החסד שעשיתי אתכם, שסכנתי את עצמי בשבילכם, בשביל להקים לכם בתים לתפארת, ורצו להכניס אותי בבית-סתר בעבור זה, פאלו מי יודע מה עשיתי.

אספר לכם ספור קטן, אבל כואב ועצוב. אתמול בלילה היה פנס ענקי בבניני האמה לכבוד רפואתו של הגאון הרב ... שיהיה בריא, והיו המון אברכים ובחורים, והנה הרב ... אומר דרשה. ומה היתה הדרשה שלו? שלא צריכים שום ספרים רק הלכה, ודבר הרבה מהלכה, ושרואים בני-אדם ברחוב, מה הם שואלים: מה ההלכה? מה המנהג? אזי הוא שאג: למה צריכים ספרים?! העקר לדעת את ההלכה. ומספר לי אברך אחד שהיה שם, שראה אז איך שישב לפניו בחור, והבחור הוציא מכיסו פלפון (תוף כדי הדרשה) שמחבר לאינטרנט, ובאמצע הדרשה הוא הסתפל בכל מיני תועבות רעות. והאברך הזה היה המום, וחשב לעצמו: תגיד לי, אתה לא מתבייש ממי שיושב מאחוריך, או משני צדדיך, ורואה מה אתה עושה, ובמה אתה מסתפל?! ואחר-כך האברך הזה כתב לי פקס במלים אלו: "מוהרא"ש, עכשו אני מבין למה צריכים את הספרים שלכם, מספן הבחור הזה, הוא כבר בגיל עשרים ושתים ועדין רוק, ומה יעשה הבן שלא יחטא?!"

והנה אתם כלכם זכיתם להתחתן, ויש לכם ילדים תמורים, ובזכות מי, אם לא בזכות מוהרא"ש, ועדין אתם לא חולקים על מוהרא"ש, עדין אתם רוצים בטובת הצדיק, עדין יש לכם הכרת הטוב כלפי הצדיק. אם כן אני אומר לכם, שהלילה הזה זו סעדת מצוה עצומה, שאתם צריכים לתת תודה להקדוש-ברוך-הוא, שיש לכם אמונת חכמים, ואתם אוהבים את הצדיק, עדין אתם זוכרים מי גדל אתכם, מי חתן אתכם, מי עזר לכם! אתם צריכים לקום ולרקד להקדוש-ברוך-הוא ולהודות לו, שאתם לא נפלתם בשפלות כזו להיות כפויי טובה, שאתם לא ירדתם בכור תחתית כזה לאבד את האמונת חכמים, ועדין אתם מפירים בטוב, עדין אתם זוכרים את הלילות שלא נתתם לי לישן, לא לי ולא לאשתי, והבלגתי, כמה הערתי אתכם: "תקומו, תקומו", ובקשי הייתי יכול להוציא אתכם מהמטה, ומה לא עשיתי בשבילכם?! ברוך השם, שאתם יכולים להודות להקדוש-ברוך-הוא, שאתם לא זורקים עלי אבנים, שאתם לא מדברים עלי. ולכן הלילה זה באמת סעדת הודאה גדולה מאד, וזה מה שמשמח אותי.

ידוע מצדיקים, שבליל חמישי של חנכה, אז נוהגים הצדיקים לעשות סעדה, אף אחד לא יודע את הטעם, כל אחד אומר טעמים אחרים, הטעם האמתי זה פשוט כי ליל חמישי של חנכה, אף פעם לא יכול לצאת בשבת, כפי סדר הלוח, כל גר ונר יכול לצאת בשבת חוץ מליל חמישי, ולכן היות שחנכה ושבת זה אור גדול מאד, גרות שבת ונרות חנכה הם אורות גדולים מאד, אז בכל יום השמחה גדולה כרגיל, כי גר חנכה ונר שבת יכולים לצאת כל לילה ולילה, מה שאין כן הנר החמישי אף פעם לא יכול לצאת בשבת, ולכן נוהגים הצדיקים שעושים בליל החמישי של חנכה סעדה — להמשיך את השבת בתוך ליל חמישי של חנכה. ואצלנו ידוע, שר' אברהם בר' נחמן ז"ל, שהיום בלילה זה ההלוא שלו, הוא נפטר בליל החמישי של חנכה, אלו שלמדו אצלו, היו רגילים לעשות סעדת הלוא, אבל אצל כל החסידים עושים בלילה הזה סעדת הודאה. אני רציתי, שמהיום תקבעו כל זמן שאתם חיים וכל זמן

שלא יהפכו לכם את הדעת ולא יסיתו אתכם נגד רבכם, שתעשו סעדת הודאה בליל חמישי של חנכה, איזו שמחה צריכה להיות לכם, שאתם עדין לא מתנגדים על מי שעזר לכם, על מי שמסר נפשו בשבילכם.

דבר אחד אני יכול להגיד לכם, מי שידבר עם ... אני לא רוצה לדבר אתו! אם הוא ... יכול לקום נגד ... זה הגרוע יותר מכל, ואם אחד שנים או שלשה נמשכים אחריו, זו המדה הכי מגנה, ואין על זה שום מחילה בעולם, ושלם ישלם המבעיר את הבערה. מי שחצוף כל-כף, הוא ישלם על זה מחיר גבוה מאד מקדם או אחר-כף. הקדוש-ברוך-הוא יש לו זמן מפני הטעמים הכמוסים שלו. ולכן אני מאד מאד מבקש אתכם, הלילה תתנו שבח והודאה להקדוש-ברוך-הוא, שלכל הפחות אתם לא משלמים רעה תחת טובה, ואני מאד מבקש אתכם — תחזיקו מעמד.

תאמינו לי, כל-כף קשה לי לדבר, וכל-כף קשה לי לכתב, פי הצער כל-כף גדול, הפצע עדין כל-כף פתוח, שאני בעצמי לא מסגל להאמין, שזה באמת הנה ככה, שקמו והתקוממו כמה שלמדו אצלי, ולא רק שלמדו אצלי, אלא ישבו אתי בחדר שעות על גבי שעות ותקתקו עבירי, הן מכתבים שכתבתי לאנשי שלומנו והן ספרים שחברתי, ועכשו הם יתהפכו הפוף על הפוף, ובמקום לבוא ולבקש סליחה, הם אומרים בדייק ההפך כאלו רודפים אותם וכו', זו רשעות שאין כמוה, אני לא יודע איך יכול להיות, שנערי ישראל תהיה להם רשעות כזו, מכרת להיות שפה משהו טמון, אכלו טרפות ונבלות, משהו קרה, עברו על אסור נדה החמור, אתרת לא יכול להיות שיחציפו את עצמם נגד רבם.

ולכן אני מאד מבקש אתכם בקשה אישית, אני בא בעוד שבוע, ואם יהיה לכם עסק עם זה שקם נגדי, אני לא רוצה שיהיה לכם עסק אתי, זה כואב לי מאד, ברוך השם, הקהלה שלנו רק תגדל ותגדל, ויכנסו משפחות אחר משפחות, ופה תהיה עיר על שם רבנו ז"ל, פה עוד יגורו עשרת אלפים משפחות, זה נראה כמו

חלום, אָבַל החלום יתגשם, יהיה לנו בית־הפְּנִסָּת הַכִּי מִפְּאָר, וְאֵלֹו שְׁחִתְרוּ נַגְדִי, הֵם יִפְלוּ בְּנִפְיֵלָה כְּזוֹ, שְׁלֹא חֲלָמוּ, וְלִכֵּן הִבְקָשָׁה שְׁלִי שְׁלֹא יִהְיֶה לָכֶם שׁוֹם עֵסֶק עִם כָּל מִינֵי תוֹלְעִים קְטָנִים מְחַבְּלֵי כְרָמִים, וְאַתֶּם יְכוּלִים לְשַׁמַּח שְׂאֵתֶם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת סְעֻדַת מִצְוָה, סְעֻדַת הוֹדָאָה, שְׂאֵתֶם מְכִירִים בְּטוֹב שְׁחִתְנָתִי אֲתָכֶם, כַּמָּה רִבּוּבוֹת רִבּוּבוֹת בַּחוּרִים בְּגִיל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם, עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע, מְסֻתוֹבְכִים עַל הַרְחוּבוֹת, וְאֵין מִי שְׂיִדְאָג לָהֶם לְשִׁדּוּף, וְכַמָּה בְּנוֹת בְּגִיל הַזֶּה עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם, עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע, עֲשָׂרִים וְשֵׁשׁ, מְסֻתוֹבְכוֹת וְרוֹקוֹת, וְאֵין לָהֶם מִי שְׂיִדְאָג לָהֶם, וְאֵנִי דְאֵגְתִּי בְּשִׁבְלֵכֶם יוֹתֵר מֵאַבָּא, וְאֵינְנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם שׁוֹם דְּבָר, רַק דְּבָר אֶחָד — שְׁתַּכִּירוּ בְּטוֹב, שְׂיִהְיֶה לָכֶם הַפְּרַת הַטוֹב, אֲנִי לֹא רוֹצֶה מִכֶּם מְאוֹם, רַק אֵל תְּהִיוּ כְּפוּיֵי טוֹבָה וְאֵל תִּדְבְּרוּ רַע, וְאִם אַתֶּם שׁוֹמְעִים אֶחָד שְׁנוֹבֵחַ — תִּבְרָחוּ מִמֶּנּוּ, שְׁלֹא תִהְיֶה לָכֶם שׁוֹם שְׂיִכוֹת אִתּוֹ.

הִיָּה צְדִיק קְדוֹשׁ רַבִּי נִפְתְּלִי מְרוֹפְשִׁיץ זי"ע, וְהִיתָה לוֹ קְבוּצָה שֶׁל תַּלְמִידִים, וּבְזִמְנֹו הִיָּה צְדִיק אֶחָד שְׂדִבֵּר עֲלָיו כָּל דְּבָר אֲסוּר עַל לֹא דְבָר, הַצְדִּיק מְרוֹפְשִׁיץ זי"ע הַחֲלִיט שֶׁהוּא לֹא יִדְבֵּר עֲלָיו, אָבַל הוּא לֹא יֵשֵׁב אִתּוֹ בְּחֶדֶר אֶחָד, קָרָה שְׁנָה שֶׁהַצְדִּיק הַקְּדוֹשׁ מְרוֹפְשִׁיץ זי"ע בָּא בְּכ"א אָדָר לְהַלּוּלָא שֶׁל רַבּוֹ הַרְבִּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיזְעֻנְסְק זי"ע וְהִשְׁתַּטַּח עַל הַצִּיּוֹן, וּבְכַה הַרְבֵּה, וְאַחֲר־כֵּן עָשָׂה בְּאַכְסֻנְיָה שְׁלוֹ סְעֻדָה עִם כָּל הַתַּלְמִידִים שְׁלוֹ, וְהִנֵּה מוֹפִיעַ הַצְדִּיק שֶׁחֲלַק עֲלָיו, וְהוּא הִיָּה בְּאַמַּת צְדִיק, אָבַל מִפְּנֵי כְבוֹדוֹ לֹא מִפְּרָסְמִים אֵת הַשֵּׁם, וְהַצְדִּיק הַקְּדוֹשׁ מְרוֹפְשִׁיץ זי"ע לֹא אָמַר שׁוֹם דְּבָר, אֲלֵא הוּא קָם וְיָצָא בַּחוּץ, וְכָל הַתַּלְמִידִים שְׁלוֹ הִלְכוּ אִתּוֹ בְּיַחַד, וְהוּא אָמַר: אֲנִי לֹא רוֹצֶה לְשַׁבֵּת אִתּוֹ בְּחֶדֶר אֶחָד. וַיֵּשׁ בְּזֶה סְפוּר אַרְבֵּי אָבַל קָשָׁה לִי מְאֹד לְכַתֵּב, כִּי עֲדִין הַכָּאב מְאֹד מְאֹד גָּדוֹל, וְעֲדִין הַפְּעַע פְּתוּחַ וּמְלֵא מְגֻלָּה.

אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֲתָכֶם, תַּחֲזִיקוּ אֵת עֲצֻמְכֶם בְּיַחַד, רְצִיתִי לַעֲשׂוֹת תַּקְנָה, שְׁפַעַם בְּשָׁבוּעַ תַּחֲאֲסִפוּ יַחַד "הַתְּאֲחָדוֹת הָאַבְרָכִים", וְתַעֲשׂוּ בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבַּת סְעֻדַת מְלוּוָה מְלִפְנֵי עַל-כָּל-פְּנִים שְׁעָה, בֵּין שְׁעָה לְשְׁעָה וְחֲצִי לֹא יוֹתֵר, כִּי 'תַּפְּסֵת מְרַבָּה לֹא תַפְּסֵת', וּמִי יִתֵּן,

שגם אני אוכל לשבת אתכם ביחד, ואני רוצה שר' ... גרו יאיר, יחזר אתכם כמה הלכות, כדי שתזכרו את ההלכות, ובכל פעם אני רוצה שתלמיד אחר יספר איזה ספור מהבעל-שם-טוב זי"ע, ומהמגיד ממעזריטש זי"ע ומרבנו ז"ל, ומאיזה צדיק שרק לא יהיה, כי מקבל מצדיקים, שאם מתחילים את השבוע עם ספורי צדיקים, זה מאד מועיל על כל השבוע, ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר"ן, חלק א', סימן רלד), שעל-ידי ספורי מעשיות, מטהרים את המח-מחשבה, וכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר"ן, חלק א', סימן רמח), שספורי מעשיות מצדיקים, ממשיכים אור על המספר ועל השומע, ולכן זה דבר גדול מאד לספר ספורי צדיקים, כדי שגלהב את הלב שלנו גם-כן לעבד את הקדוש-ברוך-הוא.

מי שלמד היום את הדף היומי (ראש השנה יד), יזכר מה שהגמרא אומרת: אלו שתמיד הולכים לקלא, קלי בית שמאי וקלי בית הלל, הוא נקרא רשע; אתה קל, כי אם אתה מחזיק כמו בית שמאי — לך אתו בכל הדרך או לקלא או לחמרא, לך רק כפי בית שמאי, וכן להפך. אבל אם אחד הולך רק עם החמרות של בית שמאי והחמרות של בית הלל, עליו נאמר (קהלת ב'): "והכסיל בחשף הולך"; אדם צריך רבי, כמו שהתנא הקדוש אומר: 'עשה לך רב, אם הוא מחמיר — הוא מחמיר, ואם הוא מקל — הוא מקל, יש דברים שמחמירים ויש דברים שמקלים, או הולכים אחר בית שמאי או אחר בית הלל, או תופסים את שמאי לרבי, או תופסים את הלל לרבי, אבל רבי צריכים. וכאן המקום לעורר את בלכם, הלואי והלואי שתתחילו ללמד בכל יום דף גמרא, תאמינו לי זה כל-כף נפלא ללמד גמרא. הצדיק הקדוש מזוועהיל אומר: אם אדם לא למד יום אחד דף גמרא, לפנים שלו יש צורה של בהמה ולא של בן-אדם, הלואי שהייתם לוקחים חברותות ללמד דף היומי, היום יש פרושים כל-כף קלים, מחברים עשרות ספרים על כל מסכתא, שאפלו מי שקשה הבנה, יכול להבין את הגמרא ואת הסגיה. יש פרוש "עין יוסף", אני עוד לא ראיתי פרוש כל-כף קל, שמסביר את הגמרא בצורה כל-כף פשוטה, שכל אחד ואחד

יכול להבין את סגִּית הגִּמְרָא, ואני מאד ממליץ שיקנו את הגִּמְרָא הזו, ומקביל עם הגִּמְרָא יש הפרוש, וזה פל-כף קל, אשרי אברך שלומד בכל יום דף גִּמְרָא, ואשרי ואשרי האברך שלומד בכל יום חמש ורש"י עם התרגום, ואשרי ואשרי האברך שלומד בכל יום פרק משניות, הרי כשהייתם אצלי למדתם חמש ורש"י עם התרגום, למדתם אצלי משניות, ולמדתם אצלי גמרא, והנה כשהתחנתם, כבר זרקתם את הגמרא! זרקתם את המשניות! זרקתם את החמש!?

אני מאד מבקש אתכם, תקחו את עצמכם ביִדְכֶם, ותתחילו להיות אברכים רציניים, ותראו שהקדוש-ברוך-הוא ישפיע לכם פרנסה, ויהיה לכם בית משלכם, כל אלו שציתו אותי, ברוך השם, זכו לבית משלהם, זכו לרכב, זכו לפרנסה בשפע, ונותנים לעצמם עצה, אלו שלא רצו לצית אותי, מה אני יכול לעשות?! אני מאד מקנה, שמהיום תתחילו לצית אותי, ולא תתחרטו.

בעוד שבוע, בעזרתו יתברך, אני בא, ואני מאד מקנה להקדוש-ברוך-הוא, שהכל יסתדר על צד הכי טוב, ואני מבקש אתכם, שבכל שנה יתן לנו הקדוש-ברוך-הוא את החיים, ונעשה בליל חמישי של הדלקת הנרות סעדת הודאה, ומהי הסעדת הודאה? שאתם לא חולקים על הצדיק, אתם לא חולקים על רבכם שעזר לכם להקים בית, ואתם לא מאימים בכל יום ובכל שעה שאתם תמסרו ותהיו 'מוסרים'. כתיב (בשלחן צרוף, חשן משפט), אפלו אחד אומר: אני הולך למסר, מורידים אותו ולא מעלים, הוא יפל בנפילה כזו, שאף פעם לא יוכל לקום, ואסור לעמד בד' אמות של הפוחז הזה, שרק אומר: 'אני הולך למסר'. לא שאני מפחד מהאימים, אבל עצם הדבורים כף לדבר, מראה את השפלות שלו. הגיע הזמן, שתדעו איך לתת תודה להקדוש-ברוך-הוא, שאתם לא נפלתם בפח כזה, אני חושב שזו סעדת מצוה הכי גדולה.

מרב צער ומרב כאב ומרב עגמת נפש, קשה לי מאד מאד לכתב עוד, ולכן אני מזהיר שוב — מי שרק תהיה לו שיכות עם

... ומי שרק ידבר עם זה שמדבר עם ... אני לא רוצה שידבר אתי, ואני לא רוצה שיבוא אלי, אני מסרתי את נפשי בשבילכם, עזרתי לכם בפל, ואני חושב שלא מגיע לי רשעות כזו.

הקדוש-ברוך-הוא יעזר, שפליכם תחזרו בתשובה, ותתלכדו ביחד, ותעזרו אחד לשני, ובעוד שבויע כשאני בא, נטפס עצה איך אנחנו יכולים לעזור לשני, ואיך אנחנו יכולים לבנות יותר ויותר את הקהלה, והעקר שיהיה לכם רק טוב.

המאחל לכם חנכה שמח, וסעדת הודאה שמחה, ושנה של שמחה, שיהיה לכם כל טוב...

מ' תתקעה.

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר מקץ (ד' דחנכה) ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה גיעו וירדפו אל נשות אנשי שלומנו, "חסידי ברסלב", הגרות ב"יבנאל עיר ברסלב", הוי"ה עליהן ישרה שכינתו תמיד.

רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ב'), שימי חנכה הם ימי הודאה, פעם בשנה נותנים לנו חג כזה, שאנחנו צריכים להודות כל יום ויום להקדוש-ברוך-הוא, ובשביל זה נוהגים לומר 'הלל' בכל יום מימי חנכה הקדושים, ונותנים תודה להקדוש-ברוך-הוא, שזכינו להברא מזרע ישראל, ושלא עשנו כגויי הארצות, כי מה היינו עושים אם היינו נולדים תאילנדים או סינים או ישמעאלים או טורקים וכו' וכו', בזה שנבראנו מזרע ישראל, ואנחנו שומרים שבת, ואוכלים פשר, ושומרים טהרת המשפחה, אנחנו צריכים מאד מאד לשמח ולהודות להקדוש-ברוך-הוא. ולכן אני מאד מבקש אתכם, תנצלו את הימים האלו, תתנו תודה והודאה להקדוש-ברוך-הוא, שזכיתן להבראות יהודיות, בכל יום בבקר אשה אומרת את הברכה: "שלא עשני גויה", איזו זכות זו, או כמנהג האשכנזים, שאומרים ברכה: "שעשני כרצוני", אני שמחה במה שבראת אותי,

שָׁזוּ הַמַּעֲלָה הַגְּדוּלָּה שֶׁל אִשָּׁה שְׁמוֹסֶרֶת אֶת עֲצָמָהּ לְגַמְרֵי לְהַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא.

וְלִכֵּן תִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד לְשִׂמְחָה, וְעַקֵּר הַתּוֹדָה שְׂאֵתֵן צְרִיכוֹת לְתֵת
לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, זֶה עַל מֵה שְׂאֵתֵן לֹא זוֹרְקוֹת עָלֵי אֲבָנִים, וְאֵתֵן
לֹא חוֹלְקוֹת עָלֵי. תִּאֲמִינוּ לִי, שֶׁעַל זֶה צְרִיכִים הַרְבֵּה לְהוֹדוֹת
לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי כִפִּי אֵיךְ שֶׁזֶה הוֹלֵךְ הַיּוֹם, לְצַעֲרֵנו הָרַב, כָּל
מִי שֶׁעוֹשֶׂה טוֹבָה לְהַזְלִיל, מִקְּבֵל חֲזָרָה אֲבָנִים וּבְזִיוּנוֹת וְעֵלְבוֹנוֹת,
וְחֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, וְלִכֵּן אֵתֵן צְרִיכוֹת לְתֵת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְפָנָיו
יִתְבָּרַךְ, שְׂאֵתֵן לֹא כִפּוּיוֹת טוֹבָה עַל כָּל מֵה שֶׁקְּבֵלְתֵן, וְאִדְרָבָה אֵתֵן
מִתְחַזְקוֹת מִן הַדְּבוּרִים הַנִּפְלְאִים וְכוּ', שָׁזוּ הַשְּׂמֵחָה הַכִּי גְדוּלָּה שְׁלִי.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, תִּרְאוּ לְהִיּוֹת מְאֹד מְאֹד שְׂמֵחוֹת
וְעֵלְזוֹת, וְאֲנִי רוֹצֵה לְבַקֵּשׁ מִכֶּם בְּקִשָּׁה אִישִׁית, וְהִלְוִאי שֶׁתּוֹכְלוּ
לְעֹזֵר לִי, בְּנוֹת הַכֶּפֶת הַגְּדוּלָּה שֶׁל הַתִּיכּוֹן מִסְּפָנוֹת, אֲנִי לֹא הִיִּיתִי
שְׁלֹשׁ שָׁנִים בְּאֶרֶץ, לְצַעֲרֵנו הָרַב, וְלִכֵּן הַכֶּפֶת הַזֶּה צְרִיכָה מְאֹד מְאֹד
חֲזוּק, הֵן בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וְהֵן בְּמִדּוֹת, וְזֶה מְאֹד מְאֹד כּוֹאֵב לִי, וְאִם הָיוּ
יְכוּלוֹת כַּמָּה נָשִׁים לְאֶמֶץ אוֹתֵן וְלְדַבֵּר אֵתֵן, לְחַזֵּק אוֹתֵן וְלְעוֹדֵד
אוֹתֵן וְלְשִׂמֵחַ אוֹתֵן, זֶה הֵיִתָּה הַשְּׂמֵחָה הַכִּי גְדוּלָּה שְׁלִי, בְּכֵן תִּשְׁתַּדְּלוּ
מְאֹד לְקָרֵב אוֹתֵן, וּבְזֶה תַּעֲשׂוּ לִי נִחַת רוּחַ גְּדוֹל מְאֹד, כִּי אֲנִי רוֹצֵה
שֶׁהַקְּהֵלָה שְׁלֵנוּ רַק תִּפְרַח, וְשֶׁבְּקֵהֵלָה שְׁלֵנוּ יִהְיֶה רַק חֶסֶד לְעֹזֵר אַחַת
לְשָׁנִיָּה, וְתִמִּיד תִּהְיֶה שְׂמֵחָה בְּקֵהֵלָה שְׁלֵנוּ, וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְאֹד
מִקְּנֶה שֶׁתַּעֲשׂוּ אֶת רְצוֹנִי.

מָה אִמַּר לָכֵן! אַתֶּם צְרִיכוֹת לְרַקֵּד בְּכָל יוֹם מִרַב שְׂמֵחָה, וְזֶה
יִהְיֶה הַנִּחַת רוּחַ הַכִּי גְדוֹל שְׁלִי, וְאֲנִי רוֹצֵה שֶׁבְּקֵהֵלָה שְׁלֵנוּ יִהְיֶה רַק
שְׂמֵחוֹת, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שֶׁכִּמוֹ שֶׁעָשָׂה נְסִים וְנִפְלְאוֹת עִם
עַם יִשְׂרָאֵל בְּעַת הַיּוֹנִים, כִּף יַעֲשֶׂה אִתָּנוּ גַם עַכְשָׁו נְסִים וְנִפְלְאוֹת,
וְלִבְסוּף כָּל אֱלוֹ הַרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים שֶׁרְצוּ לְחַפֵּר בּוֹר תַּחְתִּי, הֵם יִפְלוּ
בְּבוֹר הַזֶּה שֶׁתִּפְרוּ לִי, הַעֲקֵר תַּחְזִיקוּ אֶת עֲצָמְכֶם בְּיַחַד, וְאִז טוֹב
לָכֵן כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאחַל לָכֵן בְּרַכָּה וְהַצְלַחָה מִן הַשָּׁמַיִם וְחֲנֻכָּה שְׂמֵחָה...

מ' תתקעו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִבְעִי לְסֵדֶר מַקֵּץ, כ"ט כֶּסֶלּוֹ (ה' דַּחֲנֻכָּה) ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוֹ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלֹתִי אֶת מִכְתָּבְךָ עִם הַדְּבָרִי חֲזוּק.

מָה אָמַר לָךְ, יְדִידִי הַיְקָר! אֵין אַתָּה יְכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמֻחָה שְׁנִכְנַסְתָּ בִּי, שְׁאֲנִי רוֹאֶה שְׂאֵתָה טוֹפַח וּמְטַפֵּיחַ וְכוּ', יֵשׁ לָךְ דְּבוּרִים נִפְלְאִים לְחֻזַּק, וְגַם אוֹתִי אַתָּה מְחַזֵּק.

הֵן אֵמֶת עֲבָרָה עָלֶי בַּתְּקוּפָה הַזֹּאת מְרִירוֹת דְּמַרְירוֹת עַד אֵין סוּף וְכוּ' וְכוּ', שְׂאֵף אֶחָד לֹא יַעֲבֹר נִסְיוֹן קָשָׁה כְּזֹה, עִם כָּל זֹאת הַהֶכְרַח לְהַחְזִיק מֵעֶמֶד וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִשּׁוֹם דְּבָר, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וּבְזֹה הָעוֹלָם צְרִיכִים הִרְבָּה הַתְּחַזְּקוֹת.

הַדְּבַק אֶת עֲצֻמָּךְ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתַדַּע שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, וּבְצִדְקָה וּבְמִשְׁפָּט, וְדָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן, וְכֹל מִה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְעָלַי, הַכֹּל מִמְּנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַנְחֵנוּ צְרִיכִים רַק לְהַחְזִיק מֵעֶמֶד וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִשּׁוֹם דְּבָר, וְאֵף שֶׁזֶּה מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, כִּי עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, שְׂקָשָׁה מְאֹד לְעֶמֶד בָּהֶם, עִם כָּל זֹאת אֵין עֲצָה לְהִשָּׁבֵר, אֲדַרְבָּה, צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּכְכֹל שְׂאֵדָם שָׁב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אוֹר וְזֵיו וְחַיּוֹת וְדְבָקוֹת בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא.

אוֹדוֹת הַתְּפִלִּין וְכוּ', בְּוֵדָאֵי כְּדָאֵי לְהַחְלִיף אוֹתָם עִם תְּפִלִּין מְהֵדְרוֹת וּכְשֵׁרוֹת, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁפִיעַ לָךְ שְׁפַע בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה בְּכֹל מַעֲשֵׂי יְדֶיךָ.

אֵין אַתָּה יְכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמֻחָה שֶׁיֵּשׁ לִי, שְׂאֵתָה לוֹמֵד בְּכֹל יוֹם דָּף הַיּוֹמִי, יַעֲזוֹר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִהְיֶה לָךְ תְּמִיד

טוב בחיים, ותרגיש את הקדוש-ברוך-הוא בכל מעשיך, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך חנכה שמח...

מ' תתקעז.

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר מקץ, כ"ט פסלו (ה' דחנכה) ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה נגיעו וירדפו אל ... גרו יאיר.

לנכון קבלתי את מכתבך, שבו אתה מפרט שזכית לעשות הוראת קבע, אשר בזה אתה מראה את אהבתך אלי, יעזר הקדוש-ברוך-הוא, שאהבתנו תהיה חזקה מאד מאד, כי אני רוצה עכשו לבנות את הקהלה בצורה כזו, שעוד לא היה.

תשואות חן לך על כל מה שעשית בשבילי, יעזר הקדוש-ברוך-הוא, שנשמע ונתבשר תמיד בשורות משמחות.

העקר תתחזק, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותך, כי סוף כל סוף אחר הרע יבוא הטוב, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

הדבק את עצמך באין סוף ברוך הוא, ותדע שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים, בצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, ואשרי מי שחזק בזה, ואז טוב לו כל הימים.

המאחל לך חנכה שמח...

מ' תתקעח.

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר מקץ, כ"ט פסלו (ה' דחנכה) ה'תשס"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

בְּעֵינַי הַמְסַמְמִים וְכוּ' שֶׁהִקִּימוּ אֶהֱל וְכוּ', בְּקִרְוֹב מְאֹד הֵם יִתְבַּטְלוּ לְגַמְרִי, וְכֵן הַדִּיר יִתְבַּטֵּל מִשְׁמָה, אֵל תְּדַאֲגִי.

הַעֲקָר רָאִי לְהִתְחַזֵּק וּלְחַזֵּק אֶת הַבַּת שְׁלֶךְ, כִּי סוּף כָּל סוּף אַחַר הָרַע יָבוֹא הַטּוֹב, וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, הַעֲקָר שְׁצָרִיכִים לְהִתְחַזֵּק, וְאֲנִי מְאֹד מְקוּנָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְשִׁדְךָ אֶת ... בְּקִרְוֹב, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוּרוֹת מִשְׁמָחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מ' תתקעט.

בְּעֵזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר מַקָּץ, כ"ט כְּסֵלוֹ (ה' דַּחֲנֻכָּה) ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

רָאִי לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בִּיתֵר שְׂאֵת וּבִיתֵר עֵז, וְתוֹצִיאִי מִמֶּךָ אֶת הַדְּכָאוֹן וְהַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, וְתַתְּנִי תוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הַחֶסֶד חֲנֻם שֶׁעָשָׂה עִמָּךְ, שֵׁשׁ לְךָ יְלָדִים שֶׁהִתְחַתְּנוּ, וְיֵשׁ לְךָ כֶּבֶד נִכְדִים וְכוּ', וְזוֹ צְרִיכָה לְהִיּוֹת הַשְּׂמֵחָה הַכִּי גְדוֹלָה שְׁלֶךְ, וְתָמִיד תִּרְגְּלִי אֶת עֲצָמְךָ לְתֵת תוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי אִם מְרַגְלִים אֶת עֲצָמֶם לְתֵת תוֹדָה לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ, אֲזִי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזֵר עוֹד וְעוֹד, וְלָכֵן תִּהְיִי חֲזָקָה בְּאִמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַּרַךְ, וְאֲזִי תִרְאִי אֶת הַנְּסִים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

נָא וְנָא אֵל תִּכְנְסִי בְּלַחֲץ, וְאֵל תִּהְיִי שְׂבוּרָה, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְעוֹד תִּרְאִי הַרְבֵּה דְּבָרִים יְפִים בְּחַיֶּיךָ.

הַמֵּאחֵל לְךָ חֲנֻכָּה שְׂמַח...

מ' תתקפ.

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר מקץ, כ"ט כסלו (ה' דחנפה) ה'תשס"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך.

אל תפחדי משום דבר, כי גדול אדוננו ורב להושיע, תשתדלי מאוד מאוד לכבד את בעלך, ואז בעלך יכבד אותך, ושניכם תגורו ביחד באהבה גדולה מאוד, ועוד תראי הרבה דברים יפים מה שיקרה אתך בתיים, רק צריכים הרבה התחזקות, והרבה הרבה סבלנות, הן אמת שאת כותבת, שעברת משברים וגלים, שנשארת יתומה מאבא ואמא בגיל צעיר, עם כל זאת תדעי לך, שהקדוש-ברוך-הוא הוא האבא שלך, והוא בנדאי לא יעזב אותך, רק תרגילי את עצמך לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ואני מבטיח לך, שלא יחסר לך שום דבר, רק תהיי חזקה מאד מאד, ואז טוב לך כל הימים.

תמשיכי לכתב לי, והקדוש-ברוך-הוא יעזר, שנשמע ונתפטר תמיד בשורות משמחות.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מ' תתקפא.

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר מקץ, כ"ט כסלו (ה' דחנפה) ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל פלליות אנשי שלומנו היקרים "חסידי ברסלב", הגרים ב"יבנאל עיר ברסלב", הוי"ה עליהם ישרה שכינתו תמיד.

רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ב'), אשר ימי חנכה

הם ימי הודאה, כמו שאנו אומרים בכל יום בנחפה "להודות ולהלל", וכל הנס של חנפה הנה, שהיונים רצו להשכיח מאתנו את שם השם, כמו שאומרים חכמינו הקדושים, אשר היונים גזרו שלא יזכירו שם שמים על פיהם, הינו שרצו שלא יזכיר בכלל את הקדוש-ברוך-הוא, מהכל נתנו שידברו, רק לא מהקדוש-ברוך-הוא, כי כשאדם מדבר מהקדוש-ברוך-הוא, הוא ממשיך את הקדוש-ברוך-הוא על-ידי-זה פה למטה, כי הכל הולך כפי הדבור, אם אדם מדבר ממנו יתברך, הוא ממשיך אותו יתברך אליו, כמו שמצינו אצל יוסף הצדיק כשנמכר לעבד, והשליכוהו לבית הסהר וכו', אפלו במצב הכי קשה שלו, לא נשבר, אלא התחזק באמונה בהקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב: "וירא אדניו כי הוי"ה אתו וכל אשר הוא עשה הוי"ה מצליח בידו"; נשאלת השאלה: לכאורה, איך מצרי ארור גוי טמא, יודע ורואה כי הוי"ה אתו, שהקדוש-ברוך-הוא נמצא עם יוסף, ויוסף הצדיק תמיד מסתפל על שם הוי"ה? אומר רש"י, כי שם שמים שגור בפיו, כי יוסף הצדיק תמיד דבר מהקדוש-ברוך-הוא, ולכן גם הגוי ארור טמא ידע שהקדוש-ברוך-הוא נמצא אתו.

כי כלל זה תכניסו בדעתכם ולבכם: ממה שאדם מדבר — בזה הוא מחזיק, אם אדם רק מדבר מהקדוש-ברוך-הוא, סימן שהאדם הזה דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, וכל המלח מחשבה שלו זה רק הקדוש-ברוך-הוא, ותדעו לכם, שהצדיקים כל-כף משתוקקים להקדוש-ברוך-הוא, שרוצים כבר להפיר מזה העולם, ורוצים כבר לצאת מהגוף שלהם, ולהכלל באין סוף ברוך הוא, ולכן הם תמיד מדברים מהקדוש-ברוך-הוא, לא-כן אנשים פחותי ערך, שכל הראש שלהם זה איך עושים כסף, ומדברים תמיד מכסף, עשיתי כסף, אני הולך לעשות כסף, כאלו כל העולם כלו מסתובב סביב כסף, הם מספנים, עדין רחוקים מכל זה.

הנה פעם עשיר גדול, שהיה גר בפולניה, והיו לו בתי חרשת, והנה לו הרבה כסף בבנקים בשוויצריה ובהולנד ובבנקים בארצות הברית, והיות שהחכם מכל האדם אומר (משלי יח): "ועשיר יענה

עזות", כי עשיר הוא תמיד עז פנים, וחושב שתמיד ילך לו ככה בטוב, אז העשיר הזה פעם נכנס אל ה'חפץ חיים', ושאל אותו שאלה: אני מאמין בהקדוש-ברוך-הוא, שעשה אותי עשיר, אבל איך יכול להיות שכן לילה ליום הוא יכול לעשות אותי עני, הרי הכספים שלי הם בבנקים בכל העולם, האם יכול להיות כזה דבר שכל הבנקים יפשוטו רגל בכמה חלקי עולם — באירופה, בארצות-הברית, וכו'? אבל מאחר שהשאלה הזו גובלת באפיקורסות, לא רצה ה'חפץ חיים' להסתכל בפרצוף שלו, והוריד את ראשו והסתכל כלפי מטה, וענה להעשיר בפשיטות ובתמימות: כן, כן, יש לך כסף בהולנד, בשוויצריה, בארצות-הברית, ואתה אומר שהבנקים לא יכולים לפשוט רגל בכל העולם בפעם אחת, אבל זה אתה לא יודע, שהקדוש-ברוך-הוא לא צריך לסגור את הבנקים, ולקחת את הכסף ממך, הוא יכול גם לקחת אותך מהכסף. ברגע שהעשיר שמע את זה, נגמרה אצלו הגאונה והישות, נגמרו הקשיות והספקות, ונבהל מאד, ותכף-ומיד קבל על עצמו, שיתרם עבור מקנה כשרה, עבור בית הפנסת, עבור מוסדות התורה, פי פחד מאד שהדבורים של ה'חפץ חיים' יתקיימו — 'יש לך קשיה על הקדוש-ברוך-הוא, הוא יקח אותך מזה העולם ונגמר הספור, רואים מזה, שאדם צריך תמיד רק להודות ולהלל ולשבח את הקדוש-ברוך-הוא.

וזה הסוד של חנפה, היונים רצו לעקר מאתנו את שם השם, שאנחנו לא נדבר מהקדוש-ברוך-הוא, רק מכסף ונאוף ומאכל, כדי להדביק בנו תאות נאוף, תאות אכילה ושתיה, ותאות מזון, העקר לא לדבר מהקדוש-ברוך-הוא, ולכן הגס של חנפה היה, שמצאו פח שמן שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, שהיה גני, ואף אחד לא נגע בו, וזה הספיק להאיר לשמונה ימים, "בני בינה ימי שמונה", בינה זו הספירה השמינית. כשהקדוש-ברוך-הוא ברא את עולמו, הלביש את עצמו בעשר ספירות: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן מט), שתמחשבה של האדם זה עקר האדם, כשאדם רק

חושב בטוב, שהכל טוב, ויהיה טוב, ויהיה טוב, וכלם טוב, זה היצר טוב. אבל כשאדם חושב רע, שהכל רע, ויהיה רע, ועכשו רע, ויהיה רע, זה היצר הרע, המוח של אדם צריך תמיד רק לחשב מהקדוש-ברוך-הוא, ואיך זוכים לזה? על-ידי הדבור. כשאדם מרגיל את עצמו לדבר מהקדוש-ברוך-הוא, ולדבר מטוב, ולהכניס טוב בכל בר ישראל, זה מדביק את מחשבתו גם פן לטוב, ולכן הדבור נקרא מלכות שזו הספירה האחרונה, ועל-ידי שאדם מרגיל את עצמו רק לדבר מדברים טובים, ומחזק יהודים, ומעודד ומשמח אותם, ומחדיר בהם אמונה פשוטה בו? תברך, על-ידי-זה הוא נקשר אל היסוד, יסוד — יוסף, ומשמה הוא עולה אל גיח ויהוד, ויש לו כבר עצות איך ללכת בזה העולם, ומשמה הוא עולה אל התפארת, שזה התורה, ומשמה הוא עולה אל חסד וגבורה, שידע שהן כשהולך לו בחסד שזה טוב, והן כשהולך לו בגבורה שזה רע, הכל זה דעת, הינו שצריך לדעת שהכל זה לטובתו, ואז מגיע אל ספירת הבינה, וזהו השמונה ספירות ממטה למעלה, פי כשאדם מדבר רק מאמונה ומחזק יהודים, וכשרואה יהודי שבור, הוא מחזק אותו ומעודד אותו ומשמח אותו, הוא זוכה להגיע עד הבינה, וזוכה שהמח שלו דבוק בהקדוש-ברוך-הוא.

ולכן "בני בינה ימי שמונה" זה סוד גר חנכה, פי הינונים רצו לטמא לנו את המח-מחשבה, שמהכל נחשב רק לא מהקדוש-ברוך-הוא, שנחשב תמיד מחשף ולא מאור, כמו שאומרים חכמינו הקדושים: וחשף זה יון, שהחשיכו את עיניהם של ישראל, שאמרו: כתבו לכם על קרן השור, שאין לכם חלק באלקי ישראל, ואומר הרוקח, שהסבה — למה רצו הינונים הטמאים שנכתב על קרן, שאין לכם חלק באלקי ישראל, פי רצו לעורר את חטא העגל, שהיה על-ידי עגל בדמות שור אוכל עשב. ובאמת מה זה חטא העגל? אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סב): כשאדם חושב שיש טבע, מקרה ומזל, ועושה מהסבה עקר, זה נקרא חטא העגל. אדם צריך לדעת, שאין שום מציאות בלעדי הקדוש-ברוך-הוא, וכל מה שקורה עם האדם, זה רק מהקדוש-ברוך-הוא, דבר גדול ודבר

קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, אבל זה מאד מאד קשה להבין, כי כשאדם נמצא בטבע, הוא חושב שהכל זה טבע, ולכן רואים שאנשים מרים להם החיים מאד.

ומי הכניע את חטא העגל? נשות ישראל, שלא רצו לתת את הזהב, כדי לעשות את העגל, ולכן בשכר זה, כל זמן שהנרות דולקים, שהשעור זה חצי שעה, הנשים אסור להן לעשות שום עבודה, כי זהו החג שלהן, ובזה משלמים להן חזרה על מה שהן לא רצו לתת את הזהב שיעשו את העגל.

והנה היננים הטמאים, רצו לטמא לנו את המח, שמהכל נחשב רק לא מהקדוש-ברוך-הוא, נחשב מרע, שאף פעם לא יהיה לנו טוב, נחשב מחשף, שאף פעם לא יהיה לנו אור, עד שבאו מתתיהו כהן גדול ובניו, שהאירו את הנר חנכה, הנרות הקדושים, להאיר לנו שגם בתוך החשף יהיה לנו אור גדול מאד, ובתוך הרע יהיה לנו טוב גדול מאד, וזה הסוד של חנכה, שאנחנו צריכים להודות ולהלל להקדוש-ברוך-הוא.

רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ב'): משיח יכבש את העולם על-ידי תפלה, הוא יכניס בעולם, שכל אחד ואחד ידבר אל הקדוש-ברוך-הוא בשפת האם שלו, כי למה בני-אדם כל-כף רחוקים מהקדוש-ברוך-הוא, ממה זה בא, הרי מי שיש לו רק קצת דעת ושכל, קצת ישוב הדעת, קצת עיון, הוא כבר מתחיל לישוב את עצמו ולעין: אני הולך, מי הולך בי?! אני מתנועע, מי מתנועע בי?! אני מסתכל, מי מסתכל בי?! אני שומע, מי שומע דרפי?! אני נושם, מי נושם בי?! אני מדבר, מי מדבר בתוכי?! אם יש לו רק קצת דעת ושכל וישוב הדעת אמתי, הוא כבר מתבונן ורואה שיש הקדוש-ברוך-הוא, כי אחרת איך אני יכול ללכת?! הלא בלי הקדוש-ברוך-הוא לא הייתי יכול להתנועע, ולא הייתי יכול לדבר, ולא הייתי יכול לראות, ולא לחשב, כי אם הקדוש-ברוך-הוא מוציא ממני את החיות, זהו זה. חכמינו הקדושים אומרים (בתי מדרשות ב' פרק יו, סימן לו): שלשה שתפים יש באדם — אבא ואמא

וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אָבָא וְאִמָּא נוֹתְנִים אֶת הַבָּשָׂר וְאֶת הַעֲצָמוֹת
וְאֶת הַדָּם, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לָנוּ אֶת הַרוּחַ חַיִּים. וְלִכְּן
כְּשֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹצִיא אֶת הַרוּחַ חַיִּים, נִשְׁאַרְתְּ הַגּוּפָה,
וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹמֵר לְאָבָא וְאִמָּא: אֲנִי לְקַחְתִּי אֶת שְׁלִי, אִתָּם,
אָבָא וְאִמָּא, תִּקְחוּ אֶת שְׁלֹכְכֶם — אֶת הַגּוּפָה. רוֹאִים מִזֶּה שְׁאַנְחֵנוּ
צְרִיכִים אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּל דְּקָה, כָּל רִגַע וְכָל שְׁנִיָּה, וְעַל כָּל
נְשִׁימָה וְנִשְׁימָה תִּהְלֵל יי"ה, לְמָה אֲנַחְנוּ עֲצוּבִים? לְמָה אֲנַחְנוּ
בְּדַבְּאוֹן? כִּי אֵין לָנוּ אֱמוּנָה, כִּי אִם הֵיטָה לָנוּ אֱמוּנָה, שֶׁהַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא פֶה אֶתְנוּ, עֲמָנוּ וְאַצְלָנוּ, הֵינֵנוּ שְׂמֵחִים וְרוֹקְדִים מְרַב
שְׂמֵחָה, כִּי אֵין עוֹד שְׂמֵחָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֶּה שֶׁהָאָדָם יוֹדַע
שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאַצְלוֹ, אֲבָל מַה קּוֹרֵה? אָדָם
חוֹשֵׁב שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹנֵא אִתּוֹ, וְלֹא רוֹצֵה אִתּוֹ, וְזֶהוּ הַשְּׂקָר
הַכִּי גְדוֹל, כִּי אִם אָדָם יֵשׁ לוֹ קִצְתַּ שְׂכָל, הוּא כָּבֵד רוֹאֵה
שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אִתּוֹ, כִּי אִם אֲנִי יְכוּל לְלַכֵּת, אֲנִי יְכוּל
לְהַתְנוּעֵעַ, אֲנִי נוֹשֵׁם, אֲנִי רוֹאֵה, אֲנִי שׁוֹמֵעַ, אֲנִי חוֹשֵׁב, סִימֵן
שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פֶה אִתִּי, כִּי הֲלֹא הוּא זֶה שֶׁהוֹלֵךְ בִּי וּמִתְנוּעֵעַ
בִּי וְנוֹשֵׁם בִּי וְכוּ' וְכוּ', וְלִכְּן אֲנִי צָרִיךְ לְרוּץ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִהְתַּחֵיל
לְדַבֵּר אֵלָיו, וְלִרְקֹד מְרַב שְׂמֵחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְלְמָה כָּלָנוּ כְּכֹה
מְדַבְּאִים, שְׂבוּרִים, רְצוּצִים, וְלֹא רוֹאִים אוֹר בְּחַיֵּינוּ? כִּי אֵין לָנוּ
אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁרַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמוּנָה, סִימֵן כ"ב):
הַפֶּשַׁע שֶׁל אָדָם מְכַנֵּס כְּפִירָה בְּאָדָם, וְלִכְּן אִם אֲנַחְנוּ רַק נִתְחַזֵּק
בְּאֱמוּנָה פְּשוטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִחְשֵׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי נִהְיֶה תְּמִיד
בְּשְׂמֵחָה, וְשׁוּם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְנוּ, כִּי הֲרִי
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֶה אֶתְנוּ, עֲמָנוּ וְאַצְלָנוּ, וְאֲזַי נִתֵּן תּוֹדָה
וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כְּשֶׁאָדָם קָם בְּבִקְרָה, מַה הוּא עוֹשֶׂה?
הַדְּבָר הַרְאוּשׁוֹן הוּא אוֹמֵר "מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיִם שֶׁהַחַזְרַת
בִּי נִשְׁמַתִּי בְּחִמְלָה רַבָּה אֱמוּנָתְךָ", וְנוֹתֵן תּוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
שֶׁהַחַזְרַת לִי אֶת הַנְּשָׁמָה, אַחֲר־כֵּךְ הוּא יוֹצֵא וּמְכִין אֶת עֲצָמוֹ וְשׁוֹטֵף
אֶת הַפְּגִימִים, וּמִתְלַבֵּשׁ, וְאַחֲר־כֵּךְ אוֹמֵר אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת, מַה הֵן
הַבְּרָכוֹת? בְּרָכוֹת הַשְּׁמַר, וְהוּא נוֹתֵן תּוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
שֶׁהַחַזִּיר לוֹ אֶת הַנְּשָׁמָה, וְנִתֵּן לוֹ בְּגָדִים לְהִתְלַבֵּשׁ, וְשִׁיכוּל לְלַכֵּת,

וּלְרֵאוֹת, וְהוּא לֹא חוֹלָה, וְכִכָּה אָדָם קָם כְּבָר עִם תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, וּמוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְזֶה מְכַנֵּיעַ אֶת הַיְיֹנִים וְאֶת תְּרַבּוֹת יָוֵן, וְאֶת הַכְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת בְּלָבוֹ, כִּי כְּשֵׁישׁ לְאָדָם קִשְׁיוֹת עַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהָאָדָם בְּרָגַז עַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, סִימָן שֶׁהָאָדָם הֵזֶה הוּא מְלֹא כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת, כִּי אַחֲרֵת הָיָה בְּשָׁלוֹם עִם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהָיָה אוֹהֵב אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהָיָה שְׂמֵחַ עִם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהָיָה רוֹקֵד לִפְנֵי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמִתְאַהֵב בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שְׂרַבְנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהֲרֵן, חֵלֶק א', סִימָן לג): כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה לְעֵתִיקָא סְתִימָא, לְעֵתִיק, לְהַמְדִּירָה הַכִּי עֲלִיוֹנָה שֶׁל כְּתָר, מִתְגַּלָּה אֵלָיו רַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָז הוּא מוֹרִיד אֶת כָּל הַלְבוּשִׁים וְהַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת שְׁעָלָיו, וּמִתְחִיל לְרֵאוֹת רַק אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְבַד, וּמִתְאַהֵב בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִין לוֹ שׁוֹם קִשְׁיוֹת עַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה וְעַל הַצְּדִיקִים, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָאת טוֹב, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (מְשַׁלֵּי ד'): "כִּי לְקַח טוֹב נִתְתִי לָכֶם תּוֹרַתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ", וְהַצְּדִיק נִקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (יִשְׁעִיָּה ג'): "אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב", וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה): "טוֹב הַיְיֹ"ה לְכָל", וְאִם הָאָדָם רַק מְרַגֵּישׁ אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אִז תְּמִיד טוֹב לוֹ, וְאֵפְלוֹ בְּכָל הַצְּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, הוּא רֹאֶה רַק טוֹב, כִּי הוּא רֹאֶה אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁנִּקְרָא טוֹב, וְאֶת הַצְּדִיקִים שֶׁנִּקְרָאִים טוֹב, וְהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה שֶׁנִּקְרָאת טוֹב, וְאִז הַכָּל טוֹב אֲצִלוֹ, שְׁזוֹ הַמַּעֲלָה שֶׁל אָדָם שְׁמוּדָה וּמְהַלֵּל וּמְשַׁבַּח אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְזֶה כָּל הַסּוּד שֶׁל חֲנֻכָּה, שְׁנִרְגִיל אֶת עֲצָמָנוּ לְתַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

מָה אָמַר לָכֶם, אֲנָשִׁי שְׁלוֹמָנוּ הַיְקָרִים! זֶה כְּבָר אֲרַבְעִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה, שְׁאֲנִי עוֹסֵק עִם הַצְּבוּר מִשְׁנַת תַּשְׁכ"ד עַד תַּשְׁס"ז, וְשִׁיתָן הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הַחַיִּים, וְהִרְבָּה פְּעָמִים עוֹלָה לִי בַּמַּחְשָׁבָה — לְמָה אֲנִי צָרִיךְ אֶת זֶה?! לְמָה הֵייתִי צָרִיךְ אֶת כָּל הָעַל הַזֶּה לְהַכְּנִס בְּעַל הַצְּבוּר?! הֲלֹא מֵאִז שֶׁנִּכְנַסְתִּי בְּעַל הַצְּבוּר, אֲנִי רַק סוֹבֵל יְסוּרִים, וְכָל אֵלוֹ שְׁעִשִׁיתִי לָהֶם טוֹבָה, מְחִזְרִים לִי רָעָה, וְגַם בְּתוֹךְ

גַּם שְׁעֵדִין יֵשׁ לִי עֲשֶׂרָה אֲנָשִׁים שְׁלֹא מְדַבְּרִים עָלַי רַע, וְלֹא מַחְזִירִים לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה, כִּי בְּדַרְךָ כָּלֵל כָּל אֶחָד מִשְׁלָם לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה, עֲשִׂיתִי לְךָ טוֹבָה, עֲזַרְתִּי לְךָ, בְּלִיתִי בְּשִׁבְלֶךָ שְׁעוֹת עַל גִּבִּי שְׁעוֹת, חַתַּנְתִּי אוֹתְךָ, עֲשִׂיתִי לְךָ שְׁלוֹם-בַּיִת, עֲזַרְתִּי לְךָ בְּמִשְׁךָ כָּל הַחַיִּים, לָמָּה אַתָּה מְשַׁלֵּם לִי חֲזָרָה רַע?! אִזּוֹ הִרְבָּה פְּעָמִים אֲנִי חוֹשֵׁב — מָה הָיִיתִי צָרִיךְ לְהַפְנוֹס בְּעַל הַרְבִּים, מָה אֲנִי צָרִיךְ אֶת זֶה, וְזֶה כּוֹאֵב לִי מְאֹד, אַתָּה עוֹזֵר לְאָדָם, וְהוּא הוֹלֵךְ וּמְמַצִּיא עָלֶיךָ שְׁקָרִים, וְעוֹד מְשַׁפִּיל אוֹתְךָ וּמְדַבֵּר עָלֶיךָ כָּל דְּבַר אָסוּר.

אֲבָל בְּמִשְׁךָ אַרְבָּעִים וְשֵׁשׁ שָׁנָה שְׁאַנִּי עוֹסֵק עִם הַצְּבוּר, לְמַדְתִּי הִרְבָּה דְּבָרִים בְּחַיִּים, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לִי מַתָּנָה סְפָרִים נִפְלְאִים — בְּזִכּוֹת הָעֲלִבּוֹנוֹת וּבְזִיוּנוֹת, חֲרוּפִים וּגְדוּפִים שְׁסִבְלַתִּי, וְעַל זֶה שְׁשַׁלְמוּ לִי חֲזָרָה רָעָה תַּחַת טוֹבָה, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לִי מַתָּנָה סְפָרִים נִפְלְאִים, שֶׁהִרְבָּה מֵהֶם כָּבֹד נִדְפְּסוּ, וְעוֹד יֵשׁ הַמּוֹן סְפָרִים שְׁצָרִיכִים לְהַדְפִּיס, כְּמוֹ פְּרוֹשׁ עַל כָּל הַ"לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, וּפְרוֹשׁ עַל כָּל הַ"סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת", פְּרוֹשׁ עַל כָּל הַ"סְפָר-הַמְדוּת", פְּרוֹשׁ עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הַמּוֹעֲדִים, פְּרוֹשׁ עַל אֲגוּדוֹת חַז"ל, פְּרוֹשׁ עַל חֲמֵשׁ מַגְלוֹת, וְעַל מְשָׁלִי, וְעַל הַהַפְטָרוֹת, וְעַל אֲבוֹת, עַל הַזִּהָר, וְעַל הַתְּקוּנִים, וְעַל כְּתָבֵי הָאֲרִיז"ל, יֵשׁ לִי הַמּוֹן כְּתָבֵי יָד, וְלִכְלֵל זֶה זְכִיתִי מִפְּנֵי שְׁשַׁלְמוּ לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה, אֲבָל לְמַדְתִּי הִרְבָּה בְּחַיִּים, הַחַיִּים לְמַדוּ אוֹתִי דְּבָרִים שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִהַשְׁכָּל, דְּבַר אֶחָד רְאִיתִי וְהִבְנֵתִי, שְׁבִזָּה הָעוֹלָם כָּלָם בּוֹכִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד חָסֵר לוֹ, הִיָּה אֲצִלִּי בְּמִשְׁךָ הַשָּׁנִים כָּל מִינֵי טִיפוּסֵי אֲנָשִׁים מִן הָעֲנִי שְׁבַעֲנִיִּים שְׁאִין לוֹ בְּגָדִים לְלַבֵּשׁ, רַק בְּלוּיֵי סְחָבוֹת, שְׁאִין לוֹ מָה לְאָכֵל, מְחַסְרֵי בַּיִת הָיוּ אֲצִלִּי, בָּכוּ לִי עַל גּוֹרֵל הַמֶּר שְׁלָהֶם, חֲזַקְתִּי וְעוֹדְדַתִּי וְעֲזַרְתִּי לָהֶם, וְלַחְלוּפִין, הָיוּ אֲצִלִּי אֲנָשִׁים עֲשִׂירִים מִפְּלָגִים, שְׁאִין לָכֶם מִשְׁגַּ מָה זֶה נִקְרָא עֲשִׂיר, מִהַעֲשִׂירִים הַכִּי גְדוּלִים בְּעוֹלָם, אֲבָל מָה שְׁרָאִיתִי הוּא — שְׁכָלָם בּוֹכִים, עֲשִׂיר שְׁלֹא חָסֵר לוֹ שׁוּם דְּבַר, וְאִפְלוּ אִם יַחֲיֶה עוֹד אֶלְךָ שָׁנָה, הוּא לֹא יוֹכֵל לְאָכֵל אֶת הַפֶּסֶף שֵׁישׁ לוֹ, יֵשׁ לוֹ מְטוֹס פְּרָטִי, יֵשׁ לוֹ יֶאֱכֹטָה בְּקִיץ לְנִסְעָה, וּבְתֵימָה בְּמַדִּינָה זֹו וּבְתֵימָה בְּמַדִּינָה זֹו, פְּשׁוּט אִין לוֹ מָה לַעֲשׂוֹת עִם הַפֶּסֶף, יֵשׁ לוֹ

בְּתֵי חֲרָשֶׁת בְּכֶמֶה מְדִינֹת וְאֶלְפֵי פּוֹעֲלִים, אִם אָנִי אוֹמֵר לָכֶם שֶׁהוּא עֲשִׂיר, אַתֶּם יְכוּלִים לְהֶאֱמִין לִי שֶׁהוּא עֲשִׂיר גְּדוֹל מְאֹד, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵיחָדָר שְׁלִי, וּבִכְהָ לִפְנֵי כְּמוֹ יֶלֶד קֶטָן, שְׂאִין לוֹ וְכוּ', זֶה לֹא יְכוּלִים לְהִבִּין, אֲבָל רְאִיתִי אֶת זֶה בְּמִשְׁפַּח הַשָּׂנִים, שְׂאִם אֵין לְאָדָם אֶת הַדַּעַת שֶׁל רַבְּנוֹ ו"ל, הוּא הַמְּסַכֵּן הַכִּי גְּדוֹל, כִּי מִי שֶׁזָּכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנוֹ ו"ל, וְלוֹמֵד אֶת סִפְרֵי רַבְּנוֹ ו"ל, הַחַיִּים שְׁלוֹ הֵם חַיִּים אַחֲרֵים לְגַמְרִי, וְאִזּוּ הוּא רוֹאֶה כְּכֹר אֵיךְ שְׂאִין שׁוֹם תְּכָלִית אַחֲרֵת בְּזֶה הָעוֹלָם, רַק לְרוּץ אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלִשְׂרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִדְבַר אֱלֹו יִתְבָּרַךְ, כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, אֲשֶׁר זֶה הַמַּתְנֶה הַכִּי יָפֵה שֶׁקִּבְּלָנוּ מִרַבְּנוֹ ו"ל, שֶׁנִּזְכָּה לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלֵנוּ, וְעַל-יְדֵי שְׂאָדָם מְרַגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִתַּת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לִפְנֵי יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו עוֹד יְשׁוּעוֹת וְעוֹד יְשׁוּעוֹת, כִּי רַבְּנוֹ ו"ל אוֹמֵר, שְׂצָרִיכִים לְתַת קֶדֶם תּוֹדָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאַחֲרֵ-כֵן לְבַקֵּשׁ הַלָּאָה, שְׁזַהוּ הַחֲרֹב שֶׁל מְשִׁיחַ, שְׂיֵשׁ לָהּ שְׂתֵי פִיּוֹת, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (תְּהִלִּים קמט): "וְחֲרֹב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם", שְׂיֵשׁ לְחֲרֹב הַזֶּה שְׂתֵי פִיּוֹת, כִּי הַחֲרֹב שֶׁל מְשִׁיחַ תְּהִיָּה תּוֹדָה מְשִׁנֵּי הַצְּדָדִים, הֵינּוּ מַצַּד אֶחָד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, שְׂצָרִיכִים לְתַת תּוֹדָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמַצַּד שְׁנֵי צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא, וּכְמוֹ שֶׁחֲזוֹנָה מְלוֹבְלִין זִי"ע אָמַר עַל הַפְּסוּק שְׂאִמְרָה לָאָה, אַחֲרֵי שֶׁנּוֹלַד לָהּ יְהוֹדָה (בְּרֵאשִׁית מט): "הַפַּעַם אוֹדָה אֶת הַוְיָ"ה וְתַעֲמַד מְלֻדָת", אִם אָדָם רַק מוֹדָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲבָל לֹא מְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא, בְּכַחֲנִית "הַפַּעַם אוֹדָה", אִזּוּ וְתַעֲמַד מְלֻדָת", הוּא לֹא רוֹאֶה יוֹתֵר יְשׁוּעָה, נִגְמַר, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה אֶצֶל לָאָה, שְׂכַתוֹב אֶצֶלָה: "וְתַעֲמַד מְלֻדָת", שֶׁהַפְּסִיקָה אִזּוּ מְלֻדָת יוֹתֵר בְּנִים, אֲבָל אִם אָדָם מוֹדָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְבַקֵּשׁ גַּם עַל לְהַבָּא, אִזּוּ הוּא רוֹאֶה יְשׁוּעוֹת, וּכְכֹל שְׂאָדָם מוֹדָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כֵּן רוֹאֶה אַחֲרֵ-כֵן נִסִּים וּנְפִלְאוֹת שְׁעוֹשָׂה אֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ מַצַּד אֶחָד לְהוֹדוֹת לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהִנֵּה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אָנִי בְּרִיא, כִּי כְּמָה אֶלְפֵי אַנְשִׁים

מִסְכָּנִים, שׁוֹכְבִים בְּבֵתֵי חוּלִים, זֶה סוֹבֵל עַל הַלֵּב, וְזֶה סוֹבֵל עַל הַכְּלִיּוֹת, וְזֶה סוֹבֵל עַל הָרֵאשׁ, וְזֶה סוֹבֵל, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, עַל כָּל חֲלָקֵי הַגּוֹף, וְהִנֵּה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עֶזֶר לִי עִם הַבְּרִיאוֹת שְׂאֲנֵי בְרִיא, זֶה הַחֲסֵד הַכִּי גָדוֹל, וְעַל זֶה צְרִיכִים לְהוֹדוֹת לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂזַהוּ הַסּוּד שֶׁל חֲנֻכָּה, שְׂאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְהוֹדוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְאִזּוּ יִרְאֶה נִסִּים וְנִפְלְאוֹת שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה אִתּוֹ.

וְהִנֵּה חֲנֻכָּה זֶה הַסּוּד שֶׁל תּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה, מֶה זֶה תּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה? אֲמוּנַת חֲכָמִים, כִּי תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב זֶה הַכֹּל שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִרְדֶּה הַיָּשֵׁר מִן הַשָּׁמַיִם... לְאֶרֶץ, אָבֵל תּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה זֶה מֵהַחֲכָמִים שֶׁחֲדָשׁוּ בְּתוֹךְ תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, וְלָכֵן אֲנַחְנוּ רוֹאִים, שֶׁהַעֶקֶר הֵיכֵן שְׂאֲמוֹת הָעוֹלָם רוֹצִים לְהִתְאַחֵז בְּעַם יִשְׂרָאֵל, זֶה בְּתוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה, וְהֵם רוֹצִים לְמַחֵק מֵאֲתָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה, כִּי הֵם לֹא יְכוּלִים לְסַבֵּל אֲמוּנַת חֲכָמִים, וְכֵן כָּל הַכּוֹפְרִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר רַק מִתְלַבְּשִׁים עַל אֲמוּנַת חֲכָמִים, עַל תּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה, כִּי הֵם לֹא יְכוּלִים לְסַבֵּל תּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה, וְזוֹ הִיְתָה תְּרַבּוֹת יוֹן לְהוֹצִיא מֵאֲתָנוּ אֶת הַתּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה, וְלָכֵן חֲנֻכָּה זֶה הַחֵג שֶׁל אֲמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא כָּל הָעֵנִין שֶׁל תּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה, וְלָכֵן זֶהוּ הַחֵג שֶׁל תּוֹרָה שְׂבַע-עַל-פֶּה.

וְלָכֵן אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל עַל עֲצֻמָּנוּ, שְׂמֵהִיּוֹם וְהַלָּא אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים לְעֲצֻמָּנוּ שְׂעוֹר בְּמִשְׁנֵיּוֹת בְּכָל יוֹם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲתָנוּ צָרִיךְ לְגַרֵס בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנֵיּוֹת, מִשְׁנֵי"ה זֶה אוֹתִיּוֹת נִשְׂמָ"ה, אִם אָדָם לוֹמֵד מִשְׁנֵיּוֹת, הוּא מְשַׁנֵּה אֶת הַנִּשְׂמָה שֶׁלוֹ לְטוֹבָה, מִשְׁנֵי"ה אוֹתִיּוֹת מְשַׁנֵּה, הַיְעֲלִית מִן שְׂאוֹל נִפְשִׁי — רִאשִׁי תְּבוֹת מִשְׁנֵי"ה, אִם אָדָם מְרַגֵּיל אֶת עֲצֻמוֹ לְלַמֵּד הַרְבֵּה מִשְׁנֵיּוֹת, וְגוֹרֵס הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנֵיּוֹת, הַמְשַׁנֵּה תְּשַׁנֵּה אוֹתוֹ לְגַמְרִי. וְלָכֵן אֲנַחְנוּ רוֹאִים שֶׁהַכֹּל אָדָם יְכוּל לְלַמֵּד, אָבֵל לֹא מְשַׁנֵּה, כְּשֶׁמְגִיעַ לְמִשְׁנֵיּוֹת, הוּא אוֹמֵר: מֶה פִּתְאֹם, אֲנִי אֶלְמַד מְשַׁנֵּה? ! כְּשֶׁאֲהִיָּה אָדָם מְבַגֵּר, בֵּין מְנַחֵה לְמַעֲרִיב כְּשֶׁיִּלְמְדוּ כְּמֶה מִשְׁנוֹת מִמִּשְׁנֵיּוֹת, גַּם אֲנִי אֲשַׁב אִתָּם וְאֶלְמַד שְׂתֵי מִשְׁנוֹת, קֵדָם כֹּל מִי יוֹדֵעַ אִם תְּהִיָּה מְבַגֵּר פְּעַם? ! וְלָכֵן אֶצְלָנוּ הַבַּחֲוֵרִים, כְּשֶׁהֵם עֹדִין צְעִירִים, אֲנִי מְרַגֵּיל

אותם לקיים מה שאמר הארז"ל: מי שגורס בכל יום ח"י פְּרָקִים
 משניות, הוא הורג את היצר הרע, ורואים בחוש, בחור צעיר
 שהרגיל את עצמו ללמד ח"י פְּרָקִים משניות, הוא הורג את היצר
 הרע שלו, זה בא לו מאד קשה, אבל אם אדם עקשן, הוא ישבר
 את הגוף המתעב שלו, וילמד ח"י פְּרָקִים משניות, הגוף לא רוצה
 שילמדו משניות, כי הוא מאד מפחד ממשניות, ומוכא שאשר בן
 יעקב יושב על פתחו של גיהנום, ומי שרק למד משנה, הוא לא
 נותן לו להכנס, והחיד"א מביא רמז את הפסוק (בראשית מט):
 "מֵאֲשֶׁר שָׁמַנְהָ לַחֲמוֹ", שִׁמְנָהּ אוֹתִיּוֹת מִשְׁנָה; וְלִכְּנֵן אֲשֶׁרִי מִי
 שֶׁמִּקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ עֲכָשׁוּ בִימֵי הַחֲנֻכָּה הַקְּדוּשִׁים לְגֵרֵס בְּכָל יוֹם
 הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנִיּוֹת, וְאֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְגֵרֵס ח"י פְּרָקִים
 משניות, אשר זה לא כל-כך קשה, כי אם גורסים לפני הצהררים
 ששה פרקים, ואחר הצהררים עוד ששה פרקים, ובליילה עוד ששה
 פרקים, גמרת את הח"י פרקים, ואתה אפלו לא יודע שגמרת את
 זה, או אם אדם יש לו זמן, יכול לעשות את זה בפעם אחת. אותו
 דבר כשאדם מרגיל את עצמו ללמד בכל יום גמרא, אשר גמרא
 צריכים לעשות לעצמו שלשה שעורים, והלואי שנזכה אפלו שעור
 אחד, אבל אדם צריך לקבע לעצמו שלש שעורים: שעור אחד
 ללמד דף גמרא, דף היומי גמרא רש"י ותוספות, ולחזור על זה,
 שעור שני שיקח מסכתא, ויחזור על זה מאה פעמים ואחת, ושעור
 שלישי שיגרוס ש"ס מברכות, שבת, ערובין, פסחים, ראש השנה,
 יומא, סכה, ביצה, תענית, עד הסוף עד מסכת גדה, ואחר-כך יתחיל
 עוד פעם, וזה לא יכולים להסביר אל מה זה יביא את האדם, זה
 יביא אותו לכל המדרגות שבעולם, וזהו תורה שבעל-פה, ומכל
 שפן כשאדם זוכה ולומד בכל יום פרק ברמב"ם, וסימן בטור
 ושלחן ערוך, אין עוד טוב יותר מזה, כי אין טוב יותר מתורה, ואני
 לא מדבר כבר כשאדם זוכה ולומד חמש רש"י עם התרגום בכל
 יום, וזוכה לגמור את המדרש רבה ומדרש תנחומא, כי יש כל-כך
 הרבה ללמד, אבל צריכים רק חשק, אם יש חשק ורצון יכולים
 לגמור את הכל לאט לאט. חכמינו הקדושים אומרים: למה התורה
 נדמית לתאנה? כי תאנה לא נלקטת בפעם אחת, התאנה זה הפרי

היחיד, שְׁלֹאט לְאֵט רוֹאִים — פּה יֵשׁ קְבוּצָה שֶׁל תּוֹנִים מוֹכְנִים, וּלְמַחֵר — פּה קְבוּצָה שֶׁל תּוֹנִים, וְכֵּה כָּל יוֹם וַיּוֹם הַתּוֹנָה נִלְקָטָה לְאֵט לְאֵט, לֹא כְמוֹ תַפּוּחִים, שֶׁשֶׁתָּאֵם כָּל הָאֵילָן מְלֵא תַפּוּחִים, וְצָרִיכִים לְהוֹרִיד אֶת הַתַּפּוּחִים לְפָנֵי שִׁיתְקַלְקְלוּ, אֲלֵא לְאֵט לְאֵט רוֹאִים עוֹד תּוֹנָה מוֹכְנָה וְעוֹד תּוֹנָה מוֹכְנָה, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לֹא נִלְמְדָת בְּפַעַם אֶחָד, אֲלֵא בְּכָל יוֹם קֶצֶת, וְעוֹד קֶצֶת, לוֹמְדִים בְּכָל יוֹם מְקַרָּא, מְשַׁנֵּה, גְּמָרָא, מְדַרְשׁ, הַלְכָה, וְאַגְדָּה, וְזֶה הַהֲנָאָה שֶׁל הַחַיִּים.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, אֵל תְּהִיּוּ בְּטָלְנִים! הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנוֹזְכָה לְקַבֵּל עַל עֲצֵמֵנוּ עֲכָשׁוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה שְׁבַע-לִפְּהָ, וְעַל כָּלֵם — אֵלּוּ שְׁנוֹזְכִים לְלַמֵּד אֶת סִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ו"ל, הֵם מְרַגְּשִׁים חַיּוֹת חֲדָשָׁה, כִּי בְּאֵמֶת בְּמָה אֲנַחְנוּ מְקַרְבִּים אֶל רַבְּנֵנוּ ו"ל? רַק עַל-יַדֵּי שְׁאַנְחָנוּ לוֹמְדִים אֶת סִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, סִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ו"ל, וְלִכֵּן לְמָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַ"לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן וְהַ"סְפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת" וְ"סְפָר-הַמִּדּוֹת" וְהַ"שִּׁיחוֹת-הַר"ן" וְ"חֵי-מוֹהַר"ן" שְׁגוּרִים עַל לְשׁוֹנֵנוּ, כָּל-כֶּף חָבֵל, אִם לוֹמְדִים זוֹכְרִים, אִם לֹא לוֹמְדִים לֹא יוֹדְעִים כָּלוּם, זֶה חֲנֻכָּה.

וְלִכֵּן בָּאוּ וּנְקַבֵּל עַל עֲצֵמֵנוּ אֶת הַתּוֹרָה שְׁבַע-לִפְּהָ מֵעַכְשָׁו, וְלִחְזֵק לְעוֹדֵד אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי, וְעַל כָּלֵם תִּרְאוּ לְהַתְפַּלֵּל בְּמַגְנֵן דִּיקָא: שְׁחַרֲרִית, מְנַחֵה, וְעַרְבִית, וּמְלַבֵּד זֹאת 'תִּגְנָבוּ' חֲמֵשׁ דְּקוֹת הַתְּבוּדוֹת, שֶׁתַּחֲבָאוּ בְּאֵיזָה מְקוֹם שְׁאִין שְׁמָה בְּנֵי אָדָם, וְתִדְבְּרוּ שְׁמָה אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְמָה לָכֵם לְהִיּוֹת בְּעֲצָבוֹת וּבְמַרִירוֹת וּבְדַכְאוֹן, שְׁמָה לֹא יָבִיא לָכֵם שׁוֹם דְּבַר, רַק יִסְבֵּךְ אֶתְכֶם יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, תְּכַמְיֵנוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים: כִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם קָבֵל עַל עֲצָמוֹ עַל תּוֹרָה, הוּא כָּבֵר לֹא צָרִיף לֹא עוֹלָה וְלֹא שְׁלָמִים וְלֹא חֲטָאת וְלֹא אָשָׁם, אֲלֵא הַתּוֹרָה מְכַפֶּרֶת עָלָיו; צָרִיכִים כָּל-כֶּף לְשַׁמַּח עִם כָּל מַצְנָה וּמַצְנָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, אֵל תְּהִיּוּ בְּטָלְנִים! תַּעֲשׂוּ הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה מִהַחֲנֻכָּה הַזֶּה, שֶׁיֵּאִיר לָנוּ הַמַּח כָּל הַשָּׁנָה, וּבְרַגְעַ שֶׁתִּפְּלוּ בְּאֵיזוֹ עֲצָבוֹת אוּ בְּאֵיזָה דְּכָאוֹן, תִּדְעוּ לָכֵם, שְׁמָה הַסְּמִיךְ-מ"ם, כִּי אֲצֵל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נֹאמֵר: "עֲזוּ וַחֲדוּהוּ בְּמַקְמוֹ", שְׁמָה זֶה רַק שְׁמַחָה, הַשְׁמַחָה זֶה הַגְּאֻלָּה, גְּאֻלָּה

פְּרָטִית שֶׁל אָדָם. תִּרְאוּ לְחִזֵּק אֶחָד אֶת הַשְּׂנִי וְאִין עוֹד מִצְוָה יוֹתֵר גְּדוֹל מִלְחִזֵּק אַנְשִׁים.

תֵּאֱמִינוּ לִי, שְׁכַל יוֹם יוֹם יֵשׁ לִי חִלְשׁוֹת הַדַּעַת חֲדָשָׁה לְמָה הַצְּרִכְתִּי לְהִכְנֵס בְּעַל הַרְבִּים, בְּעַל הַצְּבוּר, אֲנִי רַק סוֹבֵל מִזֶּה, מְדַבְּרִים עָלַי כָּל דְּבַר אָסוּר, מוֹסְרִים אוֹתִי בְּמִסִּירוֹת שָׂאִין בִּי, וּמִי עוֹשֶׂה לִי אֶת כָּל זֶה וְכוּ', אֵלּוּ שְׁעִשִׂיתִי לָהֶם טוֹבָה; אִזּוֹ לְמָה אֲנִי צָרִיךְ אֶת זֶה, מָה אֲנִי מְקַבֵּל עַל זֶה? רַק בְּזִיוּנוֹת וְעִלְבוּנוֹת, חֲרוּפִים, וּגְדוּפִים, אֲבָל אַתֶּם יוֹדְעִים מָה הַסּוּר שֶׁל הַכַּחַ, שְׂאֲנִי מִמְשִׁיף לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד, הַכַּחַ שְׂאֲנִי מְקַבֵּל זֶה כְּשֶׁהִמְפִּיצִים חוֹזְרִים וּמְסַפְּרִים לִי סְפוּרִים מָה הַסְּפָרִים גּוֹרְמִים בְּעוֹלָם, זֶה נוֹתֵן לִי אֶת הַחַיּוֹת, כָּל יוֹם יוֹם אֲנִי שׁוֹמֵעַ סְפוּרִים חֲדָשִׁים, מֵאַנְשִׁים שְׂרָצוּ לְהַתְּאָבֵד, וְהַסְּפָרִים הָאֵלּוּ הִצִּילוּ אוֹתָם, אַנְשִׁים רָצוּ לְהַתְּגַרֵּשׁ, וְהַסְּפָרִים הָאֵלּוּ הִצִּילוּ אוֹתָם, וְהִצִּילוּ אֶת הַנְּשׂוֹאִין שְׁלָהֶם, אַנְשִׁים שְׂפִשׁוּט מֵר לָהֶם הַחַיִּים, וְזֶה עֲשֵׂה לָהֶם מְתוֹק, זֶה נוֹתֵן לִי חַיִּים, כִּי אֲנִי רוֹאֶה מִזֶּה, שְׁלֹא בַּחֲנָם הַסֵּמ"ךְ-מ"ם בָּא וְשָׁבַר לִי אֶת הַכֹּל, שְׁבַר לִי אֶת כָּל הַחַיִּים, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מַחְזִיק מֵעַמֵּד.

וְלָכֵן הֵייתִי רוֹצֶה וּמְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אֶת כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים! אֵל תִּהְיוּ בְּטֹלְנִים, תִּצְאוּ לְהַפְצָה, עֲכָשׁוּ יֵשׁ לָנוּ מִלְחָמַת יָנוּ, תְּרַבּוֹת יָנוּ, הַכְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת מְלֵאִים בְּכָל הָעוֹלָם, וְרַק אֵלּוּ הַקְּנֻטְרָסִים וְהַחוֹבְרוֹת שֶׁהֵם תְּמַצִּית דְּבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל, יְכוּלִים לְהִצִּיל אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אֵל תַּעֲשׂוּ אֶת זֶה בְּשָׁבִיל כְּסָף, תַּעֲשׂוּ אֶת זֶה בְּשָׁבִיל הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְמַלֵּא אֶת כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְאַרְכָּה וּלְרַחֲבָה עִם הַחוֹבְרוֹת וְהַקְּנֻטְרָסִים, אַתֶּם לֹא יְכוּלִים לְתַאֵר מַה זֶה גּוֹרֵם לְבָנֵי וּבָנוֹת יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁתְּפִיצוּ כְּבוֹר, מִמִּילָא יְבוֹא לָכֶם שְׂפַע גְּשָׁמִי, מִי שֶׁרַק יֵצֵא לְהַפְצָה, יִחְזַר עִם שְׂפַע, אֲבָל הוּא צָרִיךְ לְלַקֵּחַ רַק בְּתַנָּאֵי שֶׁהוּא הוֹלֵף לְהַחְזִיר בְּגִי אָדָם בְּתִשׁוּבָה וּלְחִזֵּק יְהוּדִים, אִזּוֹ הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִתֵּן לוֹ כְּסָף, אֲבָל אִם הוּא עוֹשֶׂה חֲשָׁבוֹן — רַגַע, כְּמָה אֲנִי מְרוּיחַ? אִזּוֹ אֲנִי מְבַטֵּיחַ לָכֶם, שְׂתַחַזְרוּ בְּאַכְזָבָה, בְּכֹלֵם, בְּחִלְשׁוֹת הַדַּעַת.

הַנְּה אֲנַחְנוּ עֲכָשׁוּ בּוֹנִים אֶת הַקְּהֵלָה בְּיַבְנָאֵל, שְׂזוּ תִהְיֶה הַקְּהֵלָה הַכִּי יָפֵה בְּעוֹלָם, וְאֲנַחְנוּ הוֹלְכִים לְהִרְחִיב אֶת הַקְּהֵלָה וְלִקְנוֹת אֶת הַמְּקוֹה שְׂיִהְיֶה בְּרִשׁוֹת הַקְּהֵלָה, וְכֵן אָנוּ הוֹלְכִים עֲכָשׁוּ לִקְנוֹת שְׂטַח עֲצוּם גְּדוֹל לִבְנוֹת עַל זֶה בֵּית-הַמְּדֻרָשׁ מִפְּאָר, וְכֵן יִזְמִים מִתְּחִילִים לִבְנוֹת דִּירוֹת חֲדָשׁוֹת לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, כִּי פֹה תִהְיֶה עִיר עַל שֵׁם רַבְּנוּ וִ"ל, וְלִכֵּן לְמַה שְּׁלֹא תִבְיָאוּ פֶל אֶחָד הוֹרָאת קִבְע אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם בְּהַתְּנַדְבוֹת, וְאֲנִי אִישִׁית נוֹתֵן מִתְּנֶה לְכָל מִי שְׁמִבִּיא הוֹרָאת קִבְע אַחַת — חֲבִילָה שֶׁל מֵאָה קִנְטְרִסִּים, כִּמְהָ שָׂרֵק לֹא תִהְיֶה הַהוֹרָאת קִבְע, עַד עֲכָשׁוּ עֲשׂוּ מְזָה בִּיזְנָעֵס, עֲשׂוּ מְזָה פְּרִנְסָה, אוֹי וְאָבוֹי לְפְרִנְסָה כְּזוֹ — שְׂדָ"ר: שׂוֹדֵד דְּרָךְ רַמְאוֹת, אֲבָל כְּשְׁעוֹשִׁים אֶת זֶה בְּהַתְּנַדְבוֹת, בָּאִים אֶל הָאָדָם וּמְזַכִּים אוֹתוֹ עִם צְדָקָה אֲמֵתִית, כִּי אֲנַחְנוּ צְרִיכִים אֶת הַמְּקוֹה, שְׂיִהְיֶה בְּרִשׁוֹתֵנוּ, וְאֲנַחְנוּ צְרִיכִים בֵּית-הַכְּנֶסֶת עֲנָקִי, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים שֶׁהַכּוֹלֵל יִפְרַח, וּבְכֹאֲמַת הַכּוֹלֵל כְּכַר פּוֹרֵחַ, אֲבָל אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְרֹאוֹת שְׁלֹאֲכַרְכִּי הַכּוֹלֵל יִהְיֶה שְׁפַע, שְׂיִוְכְלוּ לְשִׁבְתָּ בְּמִנוּחָה וְלִלְמֹד, וְזֶה תְּלוֹי בְּכָל אֶחָד כְּפִי שְׁמִבִּיא הוֹרָאת קִבְע, אֵין יוֹתֵר שׂוֹדְדִים דְּרָךְ רַמְאוֹת, מֵהַיּוֹם כָּל אֲגוּרָה שְׁחוּקָה זֶה בְּחֻשְׁבוֹן, מֵעַז יֵצֵא מִתּוֹק.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים! תִּתְחַזְּקוּ מְאֹד, וְתַעֲזְרוּ לִי לְרַכֵּשׁ אֶת הַמְּקוֹה, לְרַכֵּשׁ אֶת הַשְּׂטַח, לְרַכֵּשׁ שְׁפַע לְאֲנָשֵׁי הַכּוֹלֵל, שְׁנוּכַל לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִירָהּ.

הַעֲקֵר בְּחִנְפָה הַזֶּה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים הַתְּחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה לְחֻזֵּק אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי, וְתִרְאוּ לְעֹזר לְעַם יִשְׂרָאֵל, כִּי עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד מְאֹד, עִם יִשְׂרָאֵל נִמְצְאִים בְּסַכְּנָה בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת גַּם יַחַד, וְדִיקָא עַל-יְדֵי שְׁנַפִּיץ אֶת אוֹר שֶׁל רַבְּנוּ וִ"ל נִזְכָּה לְגֵאֲלָה. וְלִכֵּן בָּאוּ וּנְקַבֵּל עַל עֲצֻמֵנוּ, שְׁמַהֲחִנְפָה הַזֶּה אֵין יוֹתֵר עֲצָבוֹת, אֵין יוֹתֵר מְרִירוֹת וְדַכְאוֹן, אֲנַחְנוּ מְצַדְּנוּ צְרִיכִים לְלַכֵּת בַּחוּץ וּלְקַרֵב יְהוּדִים לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּלְשַׁמַּח יְהוּדִים, שְׂזוּ הַמְּצוּהָ הַכִּי גְדוֹלָה, וּבְזָכוֹת זֶה נִרְאָה בְּמוֹ עֵינֵינוּ בְּגִלוֹי שְׂכִינָהּ.

הַמְּאַחַל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְּלַחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מ' תתקפב.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר מקץ, א' דראש-חדש טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין אתה יכול לתאר ולשער את גדל הזכות שיש לך, שאתה מלמד את התלמידים תורה ואמונה, אשר אין ערך אליה, וחכמינו הקדושים אמרו (בבא בתרא ח:): על הפסוק (דניאל יב): "ומצדיקי הרבים פכוכבים לעולם ועד" — אלו מלמדי תינוקות; ויש לומר הטעם שדמה את המלמד לכוכבים, כי כמו שאין ספר להפוכבים, כך אין ספר לזכות הרבים שיש למלמד תינוקות, ואצלו יתברך מאד מאד חשוב מי שמלמד את בני ובנות ישראל אמונה.

רק חזק ואמץ, ואז טוב לך כל הימים.

בענין גיסוף וכו', אני מאד מפחד שעליו כבר נאמר (משלי ב): "כי שחה אל מות ביתה וגו', כל באיה לא ישובו ולא ישיגו ארחות חיים", כי מי שיכול להתחצף כל-כך נגד רבו שלמדו תורה, וגדלו וכו' וכו', ועדין עומד במרדו, ואינו רוצה לשתף פעלה עם הרואה חשבון וכו', לדעתי, ישלם על זה מחיר גבוה מאד, ולכן אין לך מה להתעסק אתו.

פה תקבל כמה מכתבים להתלמידים, וכן מכתב כללי לכל התלמידים.

הקדוש-ברוך-הוא השומע תפלות ישראל, ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך, שתצליח דרכך תמיד.

המאחל לך הנחה שמח...

מ' תתקפג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר מַקְצָן, א' דְּרֹאש־חֹדֶשׁ טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

שְׁמַעְתִּי מִהֶרְבֵּי שְׁלֶךְ, שֶׁהִתְחַלַּף מְאֹד מְאֹד לְהִתְקַדֵּם בְּתוֹרָה
וּבִירְאָת שָׁמַיִם, וְאַתָּה מִתְמַיֵּד בְּהַלְמוּד, רְאֵה לְהַמְשִׁיךְ כָּכָה וְאִז
אֲשַׁמְדֵּל לְקַחַת אוֹתְךָ לְפָנַי.

הַעֲקֹר רְאֵה לְלַמֵּד וּלְגַרֵּם בְּכָל יוֹם ח"י פְּרָקִים מְשֻׁנְיּוֹת, אֲשֶׁר
אֵין לְמַעַלָּה מִזֶּה.

וְדַע לָךְ, שְׁאַתָּה גוֹרֵם לִי נַחַת רוּחַ גְּדוֹל מְאֹד.

הַמְּאַחַל לָךְ חֲנֻכָּה שְׂמֵחָ...
...

מ' תתקפד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר מַקְצָן, א' דְּרֹאש־חֹדֶשׁ טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתִּקַּח אֶת עֲצֻמְךָ בְּיַדְךָ, וְתִתְחַיֵּל לְלַמֵּד
בְּהִתְמַדָּה רַבָּה מְאֹד, וְתִהְיֶה רְגִיל לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם ח"י פְּרָקִים
מְשֻׁנְיּוֹת, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה הוֹרֵג אֶת הַיַּצָּר הָרַע. וְאֲנִי מְאֹד רוֹצֵה שְׂאֵל
יִחָסֵר לָךְ יוֹם אֶחָד מִלְּהִיּוֹת בְּהַשְׁעוֹר אַחַר הַצְּהָרִים כְּשִׁלּוֹמְדִים דָּף
הַיּוֹמִי, וְכֵן תִּבּוֹא לְהִתְפַּלֵּאוֹת, שְׁלֹא תִּחְסַר מִהִשְׁיבָה, כִּי אִם אַתָּה
רוֹצֵה לִּבּוֹא לְכָאן רְאֵה לְצִיַּת, וְאִז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמְּאַחַל לָךְ חֲנֻכָּה שְׂמֵחָ...
...

מ' תתקפה.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר מקץ, א' דראש חודש טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

אני מאד מאד מצטער, שאתה מחסר בהלמודים וכו' וכו', וכל-כף חבל על ימי נעוריה שילכו להבל ולריק, וחכמינו הקדושים אמרו (שבת קנב.): 'נקותא פלילא דוודא; עקר יפי הפרח פשעדין צעיר, והנביא צועק (איכה ג): "טוב לגבר כי ישא על בנעוריו", ולכן אם לא תחזיק בהשעורים ובהזמנים, נצטרך להוציא אותך מהשיבה.

המאחל לך הנכה שמח...

מ' תתקפו.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר מקץ, א' דראש חודש טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... שיחיו.

אקנה שאתם מסתדרים יחד, ותעשו את זה למען הילדים, כי זה מאד מאד משפיע לרע על ילדיכם, וכל-כף חבל עליהם מאד מאד.

בענין הבן שלך ... גרו יאיר, הוא מחסיר בישיבה יום אחד יום, ובכלל לא שיך שאני אקח אותו אי פעם לפה, כי אם הוא לא מחזיק את הסדרים שמה, איך אני אקח אותו לפה? ! ולכן אני מאד רוצה שתעמדו חזק שיחזרו לישיבה, כי חבל לילד בגיל שלו שיחסר כל-כף הרבה בישיבה, אין על זה שום תרוץ והצדקה.

הגיע הזמן שתקחו את עצמכם בידיכם, ותשלימו ביניכם, כי

כִּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (עֲקָצִין פָּרַק ג'): לֹא מָצָא הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוא כְּלֵי מַחְזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשְּׁלוֹם.

הַמֵּאחֵל לָכֶם חֲנֻכָּה שְׂמַח...

מ' תתקפז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר מַקֵּץ, א' דְּרָאשׁ חֲדָשׁ טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת הַהוֹדָעָה, וּמָה מְאֹד גְּדֹלָה שְׂמֵחָתִי שְׂאֲתָה
עוֹסֵק בְּכַבוֹד אָב וְאִם, שְׁזוֹ מַצְוֶה מִהַחֲמוּרָה שְׂבִיחַמּוֹרוֹת, וְאֲשָׁרִי מִי
שְׁזוֹכָה לְקִיָּם כְּבוֹד אָב וְאִם, וְאִזּוֹ יֶאֱרִיךְ יָמָיו בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִּיּוֹת
גַּם יַחַד.

מָה אָמַר לָךְ! הַחַיִּים מְלֵאִים נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, וְאֲשָׁרִי מִי
שְׂמֵחָזִיק מְעַמָּד, וְאִינוֹ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דְּבָר, כִּי זֶה עֲקָר מַעֲלַת בַּר
יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּכּוֹל לְהִתְחַזֵּק מִכָּל הַנִּסְיוֹנוֹת הַכִּי קָשִׁים שָׁרַק עוֹבְרִים
עָלָיו, וְעֲקָר הַהִתְחַזְקוֹת הוּא עַל-יָדֵי שְׂיֻדְעִים שְׁגָם עָלָיו הַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא מְרַחֵם, עַל אֵף שְׁנַפֵּל מִמְּקוֹם שְׁנַפֵּל, שְׁזֶה מָה שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ
אָמַר (תְּהִלִּים יח): "אֲרַחֲמֶךָ הַיְיָ" חֲזָקִי", בְּזֶה שְׂאֲנִי יוֹדֵעַ שְׂאֲתָה
רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רַחֲמָן, הַמְּרַחֵם עַל כָּלֶם, זֶה בְּעֶצְמוֹ חֲזָקִי, בְּזֶה כָּל
הַתְּחַזְקוֹתִי; כִּי בְּאֵמַת הַסֵּמ"ךְ-מ"ם מְכַנִּים בְּאָדָם כָּל מִינֵי מְרִירוֹת
וּמְרָה שַׁחוּרָה, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אָבִד מְנוּס וְתַקְוָה מִמֶּנּוּ, וּכְאִלוֹ מִמֶּנּוּ
כְּבָר לֹא יִהְיֶה שׁוּם דְּבָר, וּבְאֵמַת הַכָּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, כִּי
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, יִהְיֶה מִי שִׂיְהִיָּה וְיִהְיֶה אִיךָ
שִׂיְהִיָּה. וּמוּבָא בְּזֶהֱר (שְׁמוֹת ה:): אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמְלִי הוּוֹ יְדַעִין
בְּנֵי נֶשָׂא רַחֲמֵימֹתָ דְּרַחֲמִים קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הוּוֹ שׁוֹאֲגִין
כְּכַפְרִיָּא לְמַרְדַּף אַבְתְּרָה [אִם בְּנֵי אָדָם הִיוּ יוֹדְעִים אִיךָ הַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אוֹתָם, הִיוּ רְצִים אַחֲרָיו וְצוֹעֲקִים אֵלָיו בְּאֵרֵי הַזֶּה];
זֶה עֲקָר עֲבוּדַת הַסֵּמ"ךְ-מ"ם — לְשִׁבֵּר אֶת הָאָדָם כְּאִלוֹ אֵין לוֹ
כְּבָר שׁוּם תַּקְוָה, וּכְאִלוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכַעַס עָלָיו וְאִינוֹ תַפְּץ

בו. ובאמת אין לך עוד דמיון יותר גדול מזה, כי הרי הקדוש-ברוך-הוא נותן לך את החיים, ומתיה ומנהיה ומקיים אותנו, ולכן עלינו להרגיל את עצמנו לדבר אליו ותברך בשפת האם שלנו, באשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו.

נא ונא ראה להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם להיות בשמחה, כי השמחה היא הגאלה, בסוד (תהלים ט): "קִרְבָּה אֶל נַפְשִׁי גְאֹלָה", כי יש גם גאלה פרטית, שאדם יכול לגאל את נפשו מהסטרא אחרא על-ידי תקף השמחה, שתמיד ישמח וישמע כלי זמר. ומוכא בזהר (תצוה קפד) על הפסוק (תהלים ק): "עֲבְדוּ אֶת ה' הַיּוֹ"ה בְּשִׂמְחָה", חֲדוּה דְּבַר נֶשׁ מְשִׁיחַ לְגַבְיָה חֲדוּה אַחְרָא עֲלָא; כְּשִׂאָדָם שִׂמְח בְּזֵה הָעוֹלָם, נִמְשַׁכְתָּ עֲלֵיו שְׂמִיחָה מֵעוֹלָם הַבָּא. וְלִכְּן חֲזַק וְאַמֵץ, וְאִז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

המאחל לך חגכה שמחה...

מ' תתקפח.

בצורת השם יתברך, יום חמישי לסדר מקץ, א' דראש-חדש טבת ה'תשס"ו.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

לנכון קבלתי את ההודעה.

מה אמר לך! אני מאד מאד שמח, שאתה מחדש את הענין של ענג שבת עם האברכים, אשר זה דבר גדול מאד מאד, ובפרט עכשו אחר הברור, שלץ אחד עזב את המקום, כבר רואים הפרש גדול מאד, וזה מוסר השכל גדול מאד, איך שתולעת אחת יכולה לקלקל שק מלא תפוחים יפים, ולכן מה טוב ומה נעים לקחת עכשו את האברכים בידיים, לחזקם ולאמצם ולעודדם מחדש, וזה דבר גדול מאד, אשריך ואשרי חלקך!

המאחל לך חגכה שמחה...

מ' תתקפט.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר מקץ, א' דראש-חדש טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אַל ... גרו יאיר.

לנכון קבלתי את מכתבך.

מאד מאד רצייתי שהמכתבים יעברו דרךך, ולכן תכתב לי אם קבלת את המכתבים האלו? ואם כבר הפל מסדר אצלך.

בנך ... גרו יאיר, מאד מצליח בהלמודים, יעזור הקדוש-ברוך-הוא, שיהיה לך הרבה נחת ממנו.

המאחל לך חגכה שמח...

מ' תתקצ.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר מקץ, א' דראש-חדש טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אַל ... גרו יאיר.

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין אתה יכול לתאר ולשער את גדל השמחה שיש לי, שאתה עוזר לי בשליחת המכתבים לכל אנשי שלומנו, ואתה עושה עמי חסד גדול מאד, ומה שאתה פותח שיש לך צער גדול מאד שמבזים אותך וכו' וכו', כבר אמר התנא הקדוש (אבות פ"ק ה'): לפום צערא אגרא; ולכן אל תשים לב לכל אלו שמציקים לך, ותקח את זה לכפרת עוונות.

המאחל לך חגכה שמח...

מ' תתקצא.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר מקץ, א' דראש-חדש טבת ה'תשס"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך.

באמת הספרים הם נפלאים מאד, וקבלתי את זה באומן בראש השנה, אך הם מדי עמקים להמון עם, כי עובר בזה העולם על כל אחד צרות ויסורים ומרירות ומכאובים, כל אחד כפי בחינתו, וקשה לו להתרכז בענינים עמקים, כי המון-עם צריכים ספרים בלשונות פשוטים וקלים וכו' וכו', כי למה קורא אדם, להבדיל, עתון? כי הוא כתוב בלשון קלה ופשוטה, ואל זה אדם נמשך.

הייתי מאד חפץ להפגש עמו, אני אהיה בארץ ישראל בשבוע של פרשת ויחי, ונא להתודע ולסדר תור במשרד ביבנאל, ולומר להם שרציתי להפגש עמו.

המאחל לך חגכה שמח...

מ' תתקצב.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר מקץ, א' דראש-חדש טבת ה'תשס"ז.

שלום רב אל נשי אנשי שלומנו הגרים ב"יבנאל עיר פרסלכ", הו"ה עליהם ישרה שכינתו תמיד.

אין אתן יכולות לתאר ולשער את גדל השמחה שיש לי, שאני שומע שאתן מתקבצות יחד לסעדת ראש-חדש, זו אצלי השמחה הכי גדולה, ואם אתן הייתן יודעות את השמחה שיש לי כשאני רואה בשמחתכן, הייתן פלכן רוקדות מרב שמחה. מה אמר לכן! סוף כל סוף הרבה נחת בחיים לא הנה לי, ואין לי, ומי יודע אם

יְהִיָּה לִי פֶעַם, אֲבָל לְכָל הַפְּחוֹת כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה שְׁלֹכֵן טוֹב, זֶה מֵה שְׁמַנְחָם אוֹתִי, כִּי אֲנִי רוֹאֶה שְׁלֹכָל הַפְּחוֹת עֲשִׂיתִי דְבָר טוֹב, בְּזֶה שְׁהַקְמַתִי קִהְלָה יָפָה, קִהְלָה מְאֻחֶדֶת, וְאִף שְׁנִסּוּ לְשֹׁבֵר אֶת הַקִּהְלָה כְּבָר כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה וְכַמָּה דְרָכִים וְכוּ', בְּרוּךְ הַשֵּׁם לֹא הִצְלִיחוּ, וְלִכֵּן אֲנִי נוֹתֵן לָכֵן תּוֹדָה רַבָּה מְאֹד מְאֹד, שְׁאַתָּן מְלַפְדוֹת יַחַד, וְאֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן, שְׁתַּמְשִׁיכוּ לְהַתְקַבֵּץ יַחַד, וְתִחְשְׁבוּ עֲצוֹת אֵיךְ אֶפְשֶׁר לְשַׁפֵּר אֶת תְּנָאֵי הַקִּהְלָה שְׁלָנוּ.

אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַכִּי חֲשׂוּבִים שְׁנָתֵן דְּחִיפָה הִיָּה הַשְּׁדָרוֹת, שְׁהִלְכוּ בְּשִׁבִיל הוֹרְאָת קִבְע, אֲבָל הֵם הִלְכוּ בְּשִׁבִיל הַפִּיס שְׁלָהֶם, שְׂזָה לְגַמְרֵי לֹא הִיָּה הַגּוֹן, וְכָל אֶחָד חָשַׁב רַק עַל עֲצָמוֹ, וְלִכֵּן עֲכָשׁוּ אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן מְאֹד, אִם אֶתֶן בְּאַמְת אוֹהֲבוֹת אוֹתִי, וְאֶתֶן בְּאַמְת רוֹצוֹת אֶת טוֹבַת הַקִּהְלָה, שְׁכָל אַחַת מִכֵּן תְּבִיא הוֹרְאָת קִבְע אַחַת אוֹ שְׁתִּים בְּהַתְנַדְּבוֹת, וְאֲנִי מְצַדִּי אֶתֶן מִתְנָה לְכָל אֶחָד וְאַחַת עַל כָּל הוֹרְאָת קִבְע שְׁיִבִיאוּ, חֲבִילָה שֶׁל מְאָה קִנְטָרְסִים לְהַפְצָה, כִּי אֲנִי עֲכָשׁוּ רוֹצָה לְקִנּוֹת אֶת הַמְּבִנָה שֶׁל הַמְּקוֹה, וְלִשְׁפֹר אֶת הַמְּקוֹה שְׁיִהְיָה עִם חֵן, וְלִמְעֵלָה יְהִיָּה אוֹ גֵן אוֹ פְּעוּטוֹן, אֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה מְזָה פְּנִינָה, גִּרְחִיב אִמְבֻטִּיּוֹת וְעוֹד וְעוֹד, וְכֵן אֲנִי רוֹצָה לְבִנּוֹת אֶת הַבֵּית-הַכְּנֶסֶת, וְלַעֲשׂוֹת אֶת זֶה מְשֶׁהוּ מִיַּחַד, וְלִשְׁפֹר אֶת זֶה, אֲבָל אֲנִי צָרִיךְ אֶת הַעֲזָרָה שְׁלֹכֵן, וְאִם אֶתֶן רוֹצוֹת לְעֹזֵר לִי, אֶתֶן יְכוּלוֹת לְעֹזֵר לִי בְּזֶה, וְעַקֵּר הַעֲזֹר הַיָּא, שְׁתַּכְתְּבוּ לִי: "מוֹהֲרָא"ש, הַבְּאֵתִי הוֹרְאָת קִבְע אַחַת", וְאֲנִי אֶתְיַחַס אֶל זֶה אִישִׁית, כִּי בְּזֶה אֶתֶן מְשִׁפְרוֹת אֶת הַקִּהְלָה.

חֲסִדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׁעֲלִינוּ כְּבָר עַל הַמּוֹקֵשׁ הָאֲחֵרוֹן וְהַצְּלָנוּ אֶת הַקִּהְלָה, וְלִכֵּן אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן, הִיּוֹת שְׁהִיּוֹם זֶה רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְרַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן י'): רֹאשׁ-חֹדֶשׁ זֶה הַזְּמַן שֶׁל תְּשׁוּבָה, כִּי רַבְּנוּ ז"ל שׂוֹאֵל: אֵיךְ יְכוּל אָדָם לְחַזֵּר בְּתְשׁוּבָה עַל חֲטָא שְׁעָשָׂה, הֲלֹא סוּף כָּל סוּף אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא לַעֲשׂוֹת אֶת הַדְּבָר זֶה, וְהוּא כֵּן עָשָׂה אֶת זֶה, כִּי יֵשׁ שְׁלֹשׁ-מְאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמֵשׁ מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בַּתּוֹרָה, שְׁאָסֵר לָנוּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת הַדְּבָרִים הֵהֶם, וְאִם אָדָם כֵּן עָשָׂה אֶחָד מֵהֶם, הוּא עֹבֵר

על הרצון של הקדוש-ברוך-הוא, והנה, לצערנו הרב, אנחנו פן עשינו את זה, ועכשו אנחנו רוצים לחזור בתשובה, איך שיהי לחזור בתשובה, למה שימחל לך הקדוש-ברוך-הוא? אלא מסביר רבנו ז"ל, שחכמינו הקדושים אומרים (שבועות ט), שהקדוש-ברוך-הוא אמר: 'הביאו עלי קרבן על שמעטתי את הירח', כי השמש והלבנה היו שניהם באותו גדל בעת בריאת העולם, עד שהלבנה קטרה וטענה, שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, והיא לא יכולה להיות כמו השמש, אלא או יותר גדולה מהשמש או יותר קטנה, אמר לה הקדוש-ברוך-הוא: לכי ומעטי את עצמך ותהיי יותר קטנה, כי ברגע שאחד מקנא בהזולת — נגמר הספור, וכל הצרות מתחילות מקנאה, קנאה מביאה אחר-כך לשנאה, ושנאה מביאה לרשעות, שזה אותיות שק"ר, ולכן הק' באמצע, כי זה מתחיל עם קנאה, שהיא הבריח התיכון של כל מחלקת, ואחר-כך הולכים בימין, יש שמה שנאה, ואחר-כך לשמאל זה רשעות, שעושים כבר רשעות אחד להשני, שזה שק"ר, והכלל, שאמר הקדוש-ברוך-הוא להלבנה: לכי תמעטי את עצמך, אומרים תכמינו הקדושים (שם), שהקדוש-ברוך-הוא התחרט למה הקטין את הלבנה, ואמר, שבכל חדש יביאו עליו שעיר קרבן על שמעטתי את הירח, אומר רבנו ז"ל: אם פן, אם הקדוש-ברוך-הוא עשה דבר, שבכבודו מתחרט עליו, ודיקא בראש חדש עושה תשובה, ואמר: הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח, גם אנחנו בשר ודם, שעשינו שטיות בחיים, יכולים לחזור בתשובה, ובמיחד עכשו בראש-חדש, שזה זמן מסגל מאד, מחמת שגם הקדוש-ברוך-הוא עושה אז תשובה פנ"ל.

אבל עכשו שאתם עושים תשובה, אתם צריכים לדעת, שהתשובה צריכה להיות תשובה אמיתית, לא סתם תשובה מהשפתיים, כי להגיד: 'הקדוש-ברוך-הוא אנחנו אוהבים אותך', 'הצדיק אנחנו אוהבים אותך', זה מאד קל, בא נראה מה אנחנו עושים בשביל הצדיק, מה אנחנו עושים בשביל הקדוש-ברוך-הוא, אם אנחנו מקבלים על עצמנו לעשות את הרצון של הקדוש-ברוך-

הוא לשמר שבת, ולשמור על טהרת המשפחה, ולשמור על כשרות, וכזה אנחנו מראים שאנחנו אוהבים את הקדוש-ברוך-הוא.

בעזרת השם יתברך, בשבוע הבא אנחנו פותחים רשמית משרד "בית הוראה", ששמה יוכלו לבוא כל הגברים או הנשים לשאל שאלות, כגון: אם יש איזו שאלה בכשרות הבית, או איזה סכסוך פספי בין אנשים, או סתם שאלה של פתם וכדומה, יוכלו לבוא במשרד "בית ההוראה" אצל הרב ... גרו יאיר, ולשאל את הספקות והשאלות, ובעזרתו יתברך, נביא מפעם לפעם מרצים מבחויץ, כי היום, ברוך השם, מראים שקופיות על כל פרט ופרט, מה זה כשרות הבית, ומה זה בשר וחלב, מה מתר ומה אסור, ואיך בודקים את הירקות, שלא יהיה בהם חרקים ותולעים, ומה זה תרומות ומעשרות מה זה שביעית, ובעזרתו יתברך, הקהלה שלנו עכשו הולכת לגדל ולפרח, עכשו אנחנו הולכים על הרף המלך, וכזה אנחנו מראים שאנחנו אוהבים את הקדוש-ברוך-הוא, וכזה שאמן עוזרות לי וכל אחד מביא הוראת קבע אחת או שתיים בהתנדבות, אתן מראות שאמן אוהבות את הצדיק, ועל-ידי-זה נוכל לבנות את הקהלה, את המקנה, ואת הבית-הכנסת, ואת בית-המדרש שיהיה הכל טיפ טופ, נקי ומסדר, כמו שצריך להיות בקהלה, ולכן אין עוד שמחה יותר גדולה מזו, שאני שומע שאמן מתקבצות יחד, ועל אף שהקדוש-ברוך-הוא יודע את שברון לבי, ממה שעבר עלי, שרצו להחריב את הקהלה, אבל לא הצליחו ולא יצליחו, והקהלה שלנו עכשו תתחיל לפרח, ויכנסו פה משפחות חדשות, הנה עכשו אנו בונים בתים חדשים וכמה יזמים כבר התחילו לקנות שטחים ובונים בתים, כי הקהלה שלנו רק תגדל ותגדל, ואני רוצה שכלכן תקבלו את כלם בסבר פנים יפות ובפנים של שמחה, ואם כבר מדברים מבנית הקהלה, אני מאד מבקש אתכן, שעד שבוע הבא שאני מגיע לארץ ישראל אף אחד לא ירשם בקפת חולים ... כי אני רוצה לראות בדיוק מה קורה שם, ועם איזו קפת חולים נעבד. ואני חושב שאמן כלכן יכולות לחפות, אני רוצה שיהיו לנו הרופאים הכי טובים, ולכן שאף אחד לא יתחיל לסחב

ימינה ושמאלה, קדימה ואחורנית, זה רק יקלקל לנו, אנחנו צריכים להיות מאחדים יחד, וכך יהיו לנו את הרופאים הכי טובים, אבל אם יתחילו לסחב לכאן ולכאן, זה רק יפרק לנו את הקהלה.

מה אמר לכן! אני מאד מאד רוצה לדבר עם כל אחת ואחת מכן אבל היות שהקהלה שלנו כבר גדולה כמעט כשלוש-מאות משפחות, אז תרשמו תור במשרד, וככה יהיה הכל מסודר, אני רוצה שלאנשי שלומנו יהיה רק טוב, אני רוצה לראות אתכן שמחות, ושלידים שלנו יהיה טוב, ושהבית-ספר יהיה טוב, ובתלמוד תורה יהיה טוב, שיהיו לנו מורות טובות, ודעו לכן, שיש לנו מנהלת מיחדת במינה, אבל אני יודע שחותרים תחתיה, ולכן אני אומר לכן, אני לא מקבל את זה, ואני לא הולך על זה, תמיד יש קנאה.

אם כבר מדברים מהילדים, דעו לכם, שיש עכשו מפה מאד גדולה בכל העולם, אבל אנחנו לא יכולים לתקן את העולם, אז לכל הפחות את הקהלה שלנו שנשמר, נתנדע לי, שמסתובב פה איזה אדם, ונותן מאה שקלים לילד זה, ומאה שקלים לילד זה, והילדים לוקחים את הכסף, ומה זה? דמי חנפה, האם אתן לא חושבות שזה משהו מוזר! הוא לוקח את הילדים על הקר לטיל, ועושה מה שעושה, רחמנא לצלן. פי מה פתאם אדם יתן מאה שקלים דמי חנפה? ולכן תזהירו מאד את הבנים שלכן, ותזהירו מאד מאד מאד את הבנות שלכן יותר מהבנים, אבל צריכים את שגיהם להזהיר לא לקבל מאדם זר שום כסף, הכל חשוד, לצערנו הרב, יש כל מיני מגולים כל מיני משחתים שצריכים לשמר מאד מהם, זה קורה עכשו בכל הקהלות בכל הארץ ובכל העולם כלו, צריכים מאד לשמר על דבר זה, אל תקחו את זה בקלות, אני מאד מבקש אתכן, תשימו לב אל דברים קטנטנים כאלו.

ברוך הוא וברוך שמו, ישתבח שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שזכינו לדעת מרבי כזה, צדיק כזה, שמחזק אותנו ומעודד אותנו ומשמח אותנו, ומה היינו עושים בלעדיו! ולכן באו ונשמע מה שיש לצדיק לדבר ולהגיד לנו ולהדריך אותנו

איך להיות חזקים באמונה, ואיך נהיה תמיד שמחים ועליזים, ואיך לשמח את הבעל, ואיך לשמח את האשה, ואיך לשמח את הילדים, ואיך לעשות חסד אחד עם השני, שזה הולך לי בחיים, אין לי כלום בחיים, אבל הנחת, שאני אראה שאמן מאחדות יחד, ושמחות יחד, ועוזרות אחת לשניה, ומשפדלות לעזר לי לבנות את הקהלה, זה יהיה הנחת היחידי שאמן יכולות לעשות לי, כי לצערי הרב, לא ראיתי נחת, ואני לא רואה נחת, ואני לא יודע, אם אני אראה אי פעם נחת, בשביל מי ובשביל מה נעשה לי כל זה? בשביל שחפנתי את הילדים שלכם וכו', האם היה לי מזה משהו, רק צרות, רק יסורים, רק מסירות. ולכן אני מאד מבקש אתכן, תעזרו לי לבנות את הקהלה, וכל אשה ובעלה, שיעשו הוראת קבע אחת, ויכתבו לי. אני מבטיח לכם לעמד על המשמר, ולבקש את הקדוש-ברוך-הוא: אם לי לא הולך טוב לכל הפחות שלכם יהיה טוב, רק תחזיקו את עצמכם ביחד, שזה אצלי הנחת הכי גדולה והכי יחידה [חסר].

ולכן אני מאד מבקש אתכן, אם אתן רוצות לעשות לי נחת רוח, תשמחו יחד, ותעזרו אחת לשניה, ותעשו חסד אחת עם השניה, ותוציאו את הרשעות שיש בתוכנו, כי כל אחד ואחד מאתנו נולד עם רשעות ועם מדות רעות, כמו שכתוב (איוב יא): "ועיר פרא אדם יולד", אדם נברא כמו פרא אדם, אבל הוא צריך להפך את המדות הרעות שלו, ולעקד את הרע שלו ולהיות טוב.

אני מאד מקנה להקדוש-ברוך-הוא, שמתעשו את רצוני, והרצון שלי הוא ליפנות את הבית-הכנסת, וליפנות את המקנה, וליפנות את הקהלה, שיהיה לכלכן טוב, לי אישית אני לא יודע אם כבר יהיה טוב, אבל אני רוצה לראות שלכן יהיה טוב, ושל הילדים שלכן יהיה טוב.

הקדוש-ברוך-הוא יעזר לנו, שכמו שעשה אתנו נסים ונפלאות בימים אלו ימי חנפה הקדושים, שיעשה אתנו גם עכשו נסים ונפלאות, ושאזכה לצאת מכל הצרות והיסורים האלו, ואזכה כבר לראות נחת ואור, ואזכה לראות אתכן כלכן שמחות ועליזות

ומאחדות, וחושבות איך יכולים לשפר את הקהלה שלנו, ולתקן ולבנות את הקהלה המיוחדת שלנו.

המאחל לכן חדש טוב וחנפה שמח ושבת שלום...

מ' תתקצג.

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב-שבת-קדש לסדר מקץ, ב' דראש חדש טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה נגיעו וירדפו אל כלליות אנשי שלומנו היקרים "חסידי ברסלב", הגרים בניבנאל "עיר ברסלב", הוי"ה עליהם ישרה שכינתו תמיד.

הנה אנחנו כבר אוזנים ביזאת חנפה, שבזה נשלם כל התקונים שהתחלנו מראש חדש אלול. ולכן בשבת זו צריכים לשמח מאד מאד על נעם חלקנו, שזכינו לפל בחלק של רבנו ז"ל, ומה גם שזכינו להיות אצלו בראש השנה הקדוש והנורא, אשר הבטיחנו, שמי שיהיה אצלו בראש השנה, יתקנו בתקון גמור.

ולכן אני מאד מבקש את אנשי שלומנו היקרים, עכשו מתחיל עידן חדש בקהלתנו הקדושה, ואני מאד מאד רוצה, שתעזרו לי לקנות את המבנה של המקוה, כדי שנוכל להרחיב את זה ולשפר את זה, וכן לקנות שטח גדול, כדי לבנות בית-הכנסת ענקי, וכל זה תלוי בידיכם, מי שרק יכול להביא "הוראת קבע" בהתנדבות, תבא עליו ברכה. ותאמינו לי, שישאל קדושים נחפעים ונותנים, אם רק מבקשים הם מוכנים לתת, כאשר ראינו בעבר, רק צריכים התעוררות מאנשי שלומנו היקרים, שיהיה לכם הרצון להתרים בני אדם עבור קהלתנו הקדושה, שנוכל להרחיבה [מלבד מה שעל כל הוראת קבע מקבילים מתנה חבילה של מאה קנטרסים, להפיצם בין נשמות ישראל הצמאים עכשו לדבר השם].

נא ונא תחזיקו את עצמכם ביחד, ואיש את רעהו יאמר חזק,

כִּי בְקָרוֹב מְאֹד תִּרְאוּ שְׁנוֹי גָּדוֹל לְטוֹבָה בְּהִנְהַגַּת קְהֵלְתֵּנוּ, עֲבָרְנוּ בְּרוּר אַחַר בְּרוּר, וְעֲכָשׁוּ רַק גַּעֲלָה מַעֲלָה מַעֲלָה, וְעַלִּיכֶם לְזֹכֵר, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבַר כָּל-כֶּף חָשׁוֹב בְּקִהְלָה כְּמוֹ הָאֱהָבָה וְאַחֲדוּת, וְכִבְר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (תַּנְחומָא וְצָבִים): בְּנֵהג שְׁבַע עוֹלָם, אִם נוּטֵל אָדָם אֲגִדָּה שֶׁל קָנִים, שְׁמָא יְכוּל לְשַׁבְּרָם בְּבַת אַחַת, וְאֵלּוּ נוּטֵל אַחַת אַחַת, אֲפֵלוּ תִינוּק מִשְׁבָּרָן, וְכֵן אִתָּ מוֹצֵא שְׂאִין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין, עַד שְׂיִהְיוּ כֵּלָן אֲגִדָּה אַחַת; וְזֶה כָּל-כֶּף חָשׁוֹב שְׂתִיָּה אַחֲדוּת וְאַהֲבָה בְּקִהְלָתֵנוּ, וְאֵנִי מְאֹד מִבְּקָשׁ, שְׁכָּל אֵלּוּ שְׁלֵא יְכוּלִים לְהַחֲזִיק מִעַמְד, וְלִהְיוֹת בְּאַחֲדוּת, שְׂיַעֲזְבוּ אוֹתֵנוּ, אֲנַחְנוּ בְּאֵנוּ לְכָאן חוּץ לְיִשׁוּב, כְּדִי לְעַבֵּד אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹרָה וּבַתְּפִלָּה וּבַהֲתַבּוֹדוּת בֵּין הַהָרִים, וּלְחַנּוּךְ אֶת יְלָדֵינוּ בְּקִדְשָׁה וּבְטְהָרָה, וְלִכְּן כָּל מִי שְׁלֵא מִתְאִים לוֹ הַקְּהֵלָה, שְׂיַעֲשֶׂה טוֹבָה וַיַּעֲזֹב אוֹתֵנוּ מִה שְׂיִוְתֵר מֵהָר.

הַעֲקָר רְאוּ לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמְכֶם בְּיִתֵּר שְׂאֵת וּבְיִתֵּר עוֹ, וְיִתְגַּבְּרוּ בְּכָל יוֹם עֵתִים לְתוֹרָה, מְקָרָא, מְשֻׁנָּה, גְּמָרָא, מְדַרְשׁ, וְכָל אַחַד יַחֲפֹשׁ לְעַצְמוֹ אֵיזָה חֵבֵר לְלַמֵּד עִמוֹ, וְלִהְתַּחֲזֵק עִמוֹ בְּעַבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מַעֲלַת הַחֵבֵר — זֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוֹב, עַד שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת סג): שְׂאֵין הַתּוֹרָה נִקְנִית אֶלָּא בְּחִבּוּרָה; וְרַבְּנֵי ז"ל הִפְלִיג מְאֹד מְאֹד בְּמַעֲלַת נִקְדַּת הַחֵבֵר, וְצָרִיכִים לְקַיֵּם מַה שְׂאָמַר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה מֵא): "אִישׁ אֶת רַעְהוּ יַעֲזֹרוּ, וְלֹאֲחִיו יֹאמֵר חֲזַק"; וְדַרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מֵד, סִימָן ז'): אִישׁ אֶת רַעְהוּ יַעֲזֹרוּ, זֶה עוֹזֵר לְזֶה בְּכָרְכוֹת, וְזֶה עוֹזֵר לְזֶה בְּמִתְנּוֹת; וְתֹאמִינוּ לִי, אַחִי וְרַעֲי הַיְקָרִים! שְׂהוּלֵךְ לִי בַּחַיִּים, שְׂבִהֵקְהֵלָה שְׁלָנוּ יִהְיֶה רַק חֶסֶד וְאַהֲבָה, וְאַחַד יַעֲזֹר לְהַשְׁנִי, כִּי דְבַר זֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוֹב לְמַעֲלָה אֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ.

וְזָכְרוּ הֵיטֵב מַה שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת ח): מִיּוֹם שְׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, אֵין לוֹ לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הִלְכָה בְּלִבָּד; וְלִכְּן אֵל תִּהְיוּ בְּטַלְנִים! אֶלָּא תִשְׁתַּדְּלוּ לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם אֶת הַ"דָּף הַיּוֹמִי", שֶׁהוּא חֲדוּשׁ גָּדוֹל מְאֹד, כִּי כָּף אָדָם יוֹדַע שֶׁהוּא צָרִיךְ לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם דָּף גְּמָרָא, אִם אֲפֹשֶׁר בְּעִוּן — מַה טוֹב וּמַה נְּעִים, וְאִם אֵי אֲפֹשֶׁר, יִהְיֶה אֲפֵלוּ בְּגִרְסָא, כִּי דָף

גַּמְרָא בְּיוֹם צְרִיף לְהִיּוֹת לְאָדָם חַיּוּב כְּמוֹ הַנְּחַת תְּפִלִּין, וְזֶה שׁוֹמֵר
 אֶת הָאָדָם מִכָּל רַע. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה כ"ט,
 סִימָן י'): אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוֹאִיל וְקִבַּלְתֶּם אֶת תּוֹרַתִּי,
 מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כָּאלֹו לֹא חֲטַאתֶם לְפָנַי, אָדָם שְׂאֵפְלוֹ חֲטָא בַר
 מִינֵן, וְעָבַר עַל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, רַחֲמָנָא לְצַלָן, עִם כָּל זֹאת אִם מְקַבֵּל
 עַל עֲצָמוֹ לְלַמַּד תּוֹרָה, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְכַפֵּר לוֹ עַל הַכֹּל, כָּל-כָּף
 חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְבָּרֵךְ לְלַמַּד תּוֹרָה הַקְדוּשָׁה.

עֲכָשׁוּ יֵצְאָנוּ בְּמַבְצַע סִפְרִים בְּשִׁלְשָׁה שָׁקְלִים, כְּגוֹן: "אוֹצֵר
 חֲנוּךְ הַיְלָדִים", "אוֹצֵר שְׁלוֹם בַּיִת", "אוֹצֵר הַרְפוּאוֹת", "אוֹצֵר
 הַקְדוּשָׁה". וְלִכְּן תִּרְאוּ לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהַפְיֵצֵם. וּבְכֻלָּל — מֵה טוֹב
 וּמֵה נָעִים, שֶׁתְּכַנְיִסוּ אֶת עֲצָמְכֶם בְּעֶסֶק הַהֶפְצָה, לְהַפְיֵץ אֶת אוֹרוֹ
 שֶׁל רַבְּנוּ ו"ל בְּעוֹלָם, כִּי עִם יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים עֲכָשׁוּ רַחֲמִים רַבִּים,
 אֲנָשִׁים שְׂבוּרִים וּרְצוּצִים, וְעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מֵה שְׁעוֹבֵר, וּבְכֹל יוֹם אֲנִי
 מְקַבֵּל הַמוֹן מִכְּתָבִים מֵאֲנָשִׁים קָשִׁי יוֹם, וְהֵם כּוֹתְבִים בְּפְרוּשׁ,
 שְׁלוּא הַקְּנֻטְרִסִּים שֶׁקִּבְּלוּ עַל הַרְחוּבוֹת מֵאֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוּ, הֵיוּ
 מֵתְאַבְּדִים וְכוּ', אוֹ מֵתְגַרְשִׁים וְכוּ', אוֹ נִשְׁבְּרִים וְכוּ', וְהַסִּפְרִים
 וְהַקְּנֻטְרִסִּים וְהַחֻבְרוֹת הָאלוּ, הֵיוּ לָהֶם כְּמִים קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֵינָה.
 וְלִכְּן כָּל מִי שִׁידוּעַ בְּנִפְשׁוֹ שֶׁחֲטָא וּפָגַם עַד עֲכָשׁוּ, שִׁישְׁתַּדֵּל לְהַפְיֵץ
 אֶת הַסִּפְרִים, וְלִקְרַב רַחוּקִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֵז יִמְחַל לוֹ הַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הָעָבַר שְׁלוּ.

הַמְּאֵחַל לָכֶם שֶׁבַת שְׁלוֹם וְרֵאשׁ חֹדֶשׁ מְבָרֵךְ וְחַנּוּכָה שְׂמַח...

מ' תתקצד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שֶׁבַת-קֹדֶשׁ לְסֹדֵר מַקְיָן, זֹאת חַנּוּכָה ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה וְכָל טוֹב סְלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גְּרוּ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְּלֵתִי אֶת מְכַתְּבֵךְ.

בְּעֵינֵי אִם אָדָם עוֹמֵד עַדִּין עִם תְּפִלִּין דְּרַשׁ"י אוֹ רַבְּנוּ תַּם, וּמִנְיָן

אָפֿשֶׁר   מ' תתקצה   בַּנְחַל   סה
אומרים 'בְּתֵר', נְכוֹן לְכֹסוֹת אֶת הַתְּפִלִּין עִם הַטְּלִית, וְיִכּוּלִים לְהַגִּיד
'בְּתֵר'.

אני מֵאֵד מֵאֵד רוֹצֵה שְׁתַּשְׁתַּף פְּעֵלָה עִם ר' ... גְּרוֹ יְאִיר, בְּעִנְיָן
לְהַעֲבִיר אֶת הַחֲתִימוֹת שֶׁל הָעֲמֻתָּה, וְאֵנִי מֵאֵד מִבְּקֵשׁ וּמְזַהֵר אוֹתְךָ,
שְׂאֵל תַּחְתָּם בְּיַחַד עִם ... כִּי הוּא רוֹצֵה לְהוֹצִיא בְּמִרְמָה כֶּסֶפִּים,
וְלִכְּנֹן זֶה צָרִיף לְהִיּוֹת בְּתֵאוּם רַק עִם ר' ... גְּרוֹ יְאִיר, וְזֶה מֵאֵד מֵאֵד
נִחוּץ שְׂתַדַּע.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע תְּפִלָּתִי שְׂאֵנִי
מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ, שֶׁתִּהְיֶה לְךָ הַצְּלָחָה בַּחַיִּים, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר
בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמָּחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאֲחַל לְךָ שְׁבוּעַ טוֹב וְחֶרֶף שְׂמַח...

מ' תתקצה.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצֵאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסֵדֶר מִקָּץ, זֹאת תְּנַגֵּף ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גְּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֵין אַתָּה יָכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמֻחָה שְׂיִישׁ לִי, שְׂכַתְבָּת
דו"ח עַל הַבְּחִוּרִים, וּתְעוּרֵר אוֹתָם לְהִתְמִיד בְּלַמּוּד, כִּי כָּל בְּחִוּר
שִׁיתְמִיד בְּלַמּוּד, אֲנִי אֶקַּח אוֹתוֹ אֵלַי, אֲכַל מִי שְׂלֵא יִלְמַד, אֲנִי לֹא
אֶקַּח אוֹתוֹ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, וְלֹא יוֹעִיל שׁוּם דְּבָר.

רַק חֹזֵק וְאַמֵּץ, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְאֵל תְּפַחַד מְשׁוּם
בְּרִיָּה שְׂבַעוּלָם, הַכֹּל יַעֲבֹר עַל צַד הַכִּי טוֹב.

אני מֵאֵד מֵאֵד מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ, שְׂאֵל תַּחְתָּם שׁוּם צִיָּק אֵלָא
בְּנוֹכַחוֹת ר' ... גְּרוֹ יְאִיר, כִּי ... רוֹצֵה לְהוֹצִיא כֶּסֶף בְּמִרְמָה, וְרִצִּיתִי
מֵאֵד שְׂתַעֲבִיר אֶת הַחֲתִימָה כְּמוֹ שְׂיוּרָה לְךָ ר' ... גְּרוֹ יְאִיר, כִּי עַכְשָׁו
עֲשִׂינוּ מְרָשֵׁי חֲתִימָה חֲדָשִׁים, כִּי אֲנִי לֹא רוֹצֵה שְׂיִהְיֶה גְּנֹבוֹת, חֵס

ושלום, מהעמטה, מהיום הפל הולך עם רואה השבון ועורף דין צמוד.

בענין שפתי לך לא לדבר וכו', מה אמר לך! זו הפחירה, וכבר אמר מוהרנ"ת ז"ל לאחד: לומר לך, שאל תדבר ואל תלך אצלו — אני לא יכול, אבל זה אני יכול להגיד לך: "אם אתה הולך אצלו או מדבר עמו, אל תבוא אלי", ודי לחכימא. הם עשו לי המון עלות וגנבות ושחיתות במשך השנים, וזה מה שכוואב לי, אבל הקדוש-ברוך-הוא לא יעזב אותי, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות.

המאחל לך שבוע טוב וחרף שמח...

מ' תתקצו.

בעזרת השם יתברך, מוצאי-שבת-קדש לסדר מקץ, זאת הנפה היתש"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך הארף.

את צריכה להבין, שפבוד אב ואם זה מהמצוות הכי חשובות, וצריכים לכבד וליקר אותם.

אבל את צריכה להבין גם-כן, שיש טפוסים אנשים ובפרט מבגרים, שהם חיים בפחדים, עד פרי כף שמפחדים מהצל שלהם, ואת זה הם רוצים לזרק גם על הילדים: "אוי, איפה אתה הולך?" "אוי, יגנבו לך את הילד?" "אוי, כל הפסוף יגנבו לך" וכו' וכו', כל מיני פחדים שמפחדים את בני אדם, ובאמת זה בא רק מהגיל, שבני אדם מאד מפחדים מעצמם, בנראה שעבר עליהם משברים בחייהם, ואת זה הם רוצים להכניס בילדים, ולכן את לא צריכה להתבלבל וכו', פמוכן לא להתחצף להורים, כי זה אסור בשום פנים ואופן, אבל לא לקחת כל דבר כל-כף ברצינות.

אל תפחדי משום דבר, כי גדול אדוננו ורב להושיע, וגנבות יש בכל מקום, וצריכים לבקש את הקדוש-ברוך-הוא שישמר אותנו מפל מיני גנבות, אבל לא צריכים להגזים ולפחד מפל דבר.

רק תתחזקי באמונה פשוטה בו יתברך, ותראי את גדל הנסים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, אני מאד מאד שמח, שהקדוש-ברוך-הוא זכה אתכם עם דירה יפה, והקדוש-ברוך-הוא יעזר, שתהיה לכם פרנסה בשפע ונחת מהילדים, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מ' תתקצו.

בעזרת השם יתברך, מוצאי-שבת-קדש לסדר מקץ, זאת חנכה ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל ... גרו יאיר.

לנכון קבלתי את כל מכתבך.

אל תפגס בלחצים, כי זה לא בריא בשביל העצבים, צריכים לקחת את הכל בקלות, ותרגיל את עצמך לשמע קלטות של שמחה, שתמיד תהיה במצב רוח טוב, ואף פעם אל תהיה בכעס על הזולת, ואל תוציא את העצבים שלך על הזולת, רק תשמע קול נגינה דקדשה, ותהיה תמיד שמח, ותקבל את כלם בסבר פנים יפות, ותחיה חיים טובים ונעימים.

המאחל לך שבוע טוב ומבדך...

מ' תתקצח.

בעזרת השם יתברך, מוצאי-שבת-קדש לסדר מקץ, זאת חנכה ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל ... גרו יאיר.

לְנִכּוֹן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

מה אמר לך! עכשו אתה יכול להתחיל להבין את הפאב והצער שיש לי, ולמה אני שוגא כל-כף בתכלית השנאה את הסמ"ך-מ"ם הרשע, שהוא חוטא ומחטיא את הרבים. פי כף אמרו חכמינו הקדושים: המחטיאו יותר מההורגו, פי, תהלה לאל, בקהלה שלנו עוד לא קרה מקרים כאלו, תמיד חתנתי אותם ולא ידעו מרע, ומאז שהרשע הזה התערב וכו' וכו', נפסק הכל וכו' וכו'.

בודאי אתה מכרח לדבר עם הבנות, ולהסביר להן את חמור הענין כי פשוט יאמללו אותן, פי היום הבנים ובפרט החלוונים רוצים לנצל בנות תמימות לעשות עברה וכו' וכו', ואחר-כך היא נעשית אמללה כל החיים, וזה מה שבאות אלי בנות בנות עשרים וחמש שלשים ואפלו ארבעים וארבעים וחמש וכו' וכו', מפני שרחמנא לצלן, חיו באסור, ועכשו הן בנות מבגרות, ואתה צריך להרחיב את הדבור ולהסביר להן את חמור האסור על-פי התורה, וגם את הקלקול שיעשה בטבע, ואל תחסף דבורים, ואדרבה בזה אתה עוזר לי, ותאמין לי, שזו מצוה יותר גדולה מללמד עם אברכים, אף שצריכים הרבה לדבר עם אברכים בענין אמונת חכמים והפרת הטוב, אני חתנתי אותם ועזרתי להם, ולבסוף תראה מה שקרה וכו' וכו', לכן אני מאד מאד בעד שתתחזק בעצמך באמונה פשוטה בו יתברך, ותמיד תזכר רק ממנו יתברך, ותודיעו מרב דבקות בו יתברך, שתרעד ותפחד ממנו יתברך, וכן תחדיר את זה באחרים, פי אין עוד דבר חשוב מלהחדיר באחרים אמונה בהקדוש-ברוך-הוא ואמונת חכמים. הקדוש-ברוך-הוא יעזר, שנשמע ונתפטר בשורות משמחות תמיד.

רציתי מאד מאד לדבר אתך, רק חזק ואמץ.

המאחל לך שבווע טוב...

מ' תתקצט.

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר ויגש, ג' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

לנכון קבלתי את מכתבך.

ראה לחזק את עצמך בִּיתר שאת וביִתר עז, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותך, ותקבע לעצמך קביעות חזקה ללמד בכל יום מקרא, משנה, גמרא, מדרש והלכה, ומפל למוד תלמד מעט, עד שתזכה לסיים את כל התורה פלה, כמאמרם ו"ל (תנחומא פינחס יא): למה נמשלה תורה לתאנה? שרב האילנות הזית והגפן והתמרה נלקטין באחד והתאנה נלקטת מעט מעט, וכך התורה — היום לומד מעט ולמחר הרבה, לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשנים; ועל-ידי למוד תורה שאדם לומד, על-ידי-זה הוא יכול לעבר הכל וכו', אפלו שעובר עליו מה שעובר, כמאמרם ו"ל (מדרש תהלים, פרשה קיט, סימן נח, פסוק מט): "סעדני ואושעה ואשעה בחקך תמיד", כך אמר דוד, סעדני שיהא בי פח לעמד ביסורין שאתה מביא עלי בשביל שתושיעני, הלכתי לשנות פרק א', ולא היה בי פח — סעדני, אם תבא לידי מצנה, לא הייתי יכול לעשותה — סעדני ואושעה. וכן הוא אומר (תהלים יח, לו): "וימנך תסעדני", מכאן אתה למד, שאין הקדוש-ברוך-הוא מושיע לישראל, אלא על שעוסקים בתורה, לכה נאמר "סעדני ואושעה".

אקנה שתסיים את הגנה שלי, ובזכות זה תצמח בגנה שלך נכדים וננינים יראי השם וחושבי שמו, ותרוה רב נחת דקדשה מפל יוצאי חלציה, ואני מאד מאד שמח, שסוף כל סוף בנך קבל אשור הטר להתחפז.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מ"א אַלפֿים.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ, ג' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת הַהוֹדָעָה שְׁנִפְצַעְתָּ, יַעֲזֹר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתַּהַיֶּה לְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ וְרְפוּאָת הַגּוּף גַּם יַחַד, וְאֲנִי מִתְפַּלֵּל לְשְׁלוֹמְךָ שְׁתַּחֲלִים מֵהָרָה.

הַמְּאַחַל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא א'.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ, ג' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... וְ... שְׁיַחֲיוּ.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת הַהוֹדָעָה שְׁנוֹלְדָה לְכֶם בַּת לְמִזְל טוֹב, יַעֲזֹר לְכֶם הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתּוּכְלוּ לַגְּדֹלָה בְּקִלּוֹת, וְתָרוּ רַב נַחַת דְּקַדְשָׁה מִמֶּנָּה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (בְּבֹא בְתָרָא קמא): בַּת תַּחֲלָה, סִימָן יָפֵה לְבָנִים; רַק חֲזָקוֹ וְאִמְצוֹ לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, כִּי הַשְּׂמִיחָה הִיא רְפוּאָה לְהַפְּלֵל, וְהַשְּׂמִיחָה מֵרַחֲבַת אֶת הַדַּעַת, וּמְבִיאָה לְאֶדָם הַצְּלָחָה, כְּמוֹ שְׂאוּמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (סְפָר־הַמִּדּוֹת, אוֹת שְׂמִיחָה, חֶלֶק ב', סִימָן א'): מִי שְׂשִׂיחָה תָּמִיד מְצָלִיחַ.

אֶת הַשֵּׁם תִּתְּנוּ כְּמוֹ שֶׁהַהוֹרִים יַחֲלִיטוּ.

הַמְּאַחַל לְכֶם בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא ב'.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיֵּגֶשׁ, ג' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

רֵאִי לְהִתְחַזֵּק בְּיָתֶר שְׂאֵת וּבְיָתֶר עֵז לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא רְפוּאָה לְכָל — בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחָנֵי, וְכָל הַצָּרוֹת שְׂאָדָם סוּבֵל הֵן רַק מִחֲמַת חֲסֵרוֹן הַשִּׂמְחָה, וְלָכֵן אֶת צָרִיכָה לְהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמֶךָ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְזֶה יִרְחִיב לָךְ אֶת הַדַּעַת, וַיּוֹצִיא מִמֶּךָ אֶת כָּל הַדְּמִיוֹנוֹת וְהַפְּחָדִים שֶׁל הַבָּל, וּצְרִיכִים תָּמִיד רַק לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְחַשֵּׁב מִחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, וְאִז תָּמִיד יִהְיֶה לָךְ טוֹב, כִּי כִּף אָמַר רַבְּנּוֹ ו"ל (לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כא): בְּמָקוֹם שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁ כָּל הָאָדָם; וְלָכֵן אִם חוֹשְׁבִים רַק מִשִּׂמְחָה וּמְטוֹב, אִז הַחַיִּים שְׂמֵחִים וְעֲלִיזִים, אֲבָל לְהַפְּךָ אִם רַק חוֹשְׁבִים רַע וּמְרִירוֹת, אִז כָּל הַחַיִּים מְרוּרִים וְכוּ' וְכוּ', וְנוֹפְלִים בְּעֲצָבוֹת וּבְדַפְאוֹן, וּצְרִיכִים, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, לְקַחַת כְּדוּרִים נֶגֶד עֲצָבִים.

וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתִּהְיֶי בְּשִׂמְחָה, עַל הַמַּתְנוּת הַיְקָרוֹת שֶׁנָּתַן לָךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא ג'.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיֵּגֶשׁ, ג' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גְּרוֹ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת הַהוֹדָעָה.

לְדַעַתִּי לֹא כְּדֹאֵי לְהַכְנִס בְּעֵסֶק הַזֶּה וְכוּ', כִּי הַמְּלָכוֹת תַּעֲלֶה עַל

זֶה וְכוּ', וְעוֹד תִּצְטָרֵף לְשֵׁלִם קָנֶס וְכוּ', וּמִי יוֹדֵעַ כְּפִי חֲקֵי הַרְשָׁעוֹת
שְׁלָהֶם גַּם בֵּית-סֵהַר, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבֵן, כִּי הָרִי נוֹתְנִים אֶת זֶה רַק לָךְ,
וְאִם אַתָּה תִּמְכֹּר אֶת זֶה לְאַחַר עִם רוּחַ, עוֹד יַעֲלִילוּ עָלֶיךָ עֲלִילוֹת
רָשָׁע, וּמָה אַתָּה צְרִיף אֶת כָּל זֶה, וְרִי לְחַפְיָמָא.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא ד'.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֵר וַיֵּגֶשׁ, ג' טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל תַּלְמִידוֹת הַתִּיכּוֹן שֶׁל בֵּית סֵפֶר "בֵּית פִּיגָא".

זו כְּבָר הַפְּעַם הַשְּׁנִיָּה שָׁאֲנִי כּוֹתֵב לָכֵן מִכְּתָב עִם דִּם לְכָבִי, אַתָּן
מָאד מָאד מְצַעְרוֹת אוֹתִי בְּהַתְנַהְגּוֹת שְׁלָכֵן, וְאֲנִי מִכְרַח לְהַגִּיד לָכֵן
חַד מְשֻׁמְעִית, שָׁאֲנִי אֶצְטָרֵף לְרַחֵק שְׁתֵּי בְּנוֹת מִהַכְּתָה, שֶׁהֵן מָאד
מְקַלְקְלוֹת, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבֵן, וְאֲנִי לֹא רוֹצֵה שְׁאַתָּן גַּם-כֵּן תִּתְקַלְקְלוּ,
וּמוֹבָא בְּסֵפֶר חֲסִידִים (סִימָן קפ"ט): אִם לְחַכֵּם תַּלְמִידִים, וְאַחַד עוֹסֵק
לְקַנְטֵר אֶת הָרַב וְאֶת הַתַּלְמִידִים חֲבָרָיו, מוֹטָב לְגַרֵשׁ אֶת הָאֶחָד,
לְתַקְנַת הָאֲחֵרִים הַטּוֹבִים, שְׁנֵאֲמַר (מְשָׁלִי כ"ב): "גֵּרֵשׁ לִץ וַיֵּצֵא מְדוּן",
וְאִם זֶה נֶאֱמַר בְּבָנִים, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁזָה נֶאֱמַר בְּבָנוֹת, וּבְכַרְט
שֶׁהֵן מָאד חֲצוּפוֹת וְכוּ' וְכוּ', וְלָכֵן אֲנִי אוֹסֵר לָכֵן גַּם-כֵּן, לֹא רַק
לְשַׁחֵק אַתָּן, אֲלֹא אֶפְלוּ לְדַבֵּר אַתָּן, כִּי הֵן יוֹרִידוּ אֶתְכֶן לְשֵׂאוֹל
תַּחְתִּית וּמִתְחַתִּיו, כְּלַכְּפֵךְ צַר וְמַר לִי אֶת הַהַתְנַהְגּוֹת שֶׁל הַכְּתָה
שְׁלָכֵן, שְׁאִין אַתָּן יְכוּלוֹת לְתַאֵר וּלְשַׁעַר גְּדָל הַעֲגַמַת נַפְשׁ שְׁאַתָּן
גּוֹרְמוֹת לִי.

אֲנִי מָאד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן בְּשִׁבִיל טוֹבַתְכֶן הַנּוֹצְחִית, לְהַתְרַחֵק
מִשְׁתֵּי הַבְּנוֹת הָאֵלוּ.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁאֲמַר לְעוֹלָמוֹ דִּי, יֹאמֵר לְצַרְתִּי דִּי.

הַמְּאַחַל לָכֵן בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא ה'.

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר ויגש, ג' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

הדבק את עצמך באין סוף ברוך הוא, ותדע שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים, בצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ואל תתן שיסיתו אותך נגדי, כי זה רק עצת הסמ"ך-מ"ם להפילך לבסוף בפח יקוש.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא ו'.

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר ויגש, ג' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל כלליות אנשי שלומנו היקרים "חסידי ברסלב", הגרים ביבנאל "עיר ברסלב", הני"ה עליהם ישרה שכינתו תמיד.

באתי לבקש את כל אנשי שלומנו היקרים, היות שלאחרונה יש כאן יד זדונית שמחבלת במכשירי האלקטרוני שנמצאים בדלת המקוה, אני כבר לא מדבר שזו גזלה וגנבה של כספי צבור, שעל זה משלמים את-ר-כף מאד ביקר, אבל כדי להזהיר את המשחית וכו', שאין על זה מחילה, כי מי שמועל בכספי צדקה אין על זה מחילה, אני מכרח לספור לכם שני ספורים, שאני הייתי עד לזה. ספור א. בא אלי לפני כמה שנים, אברך שהכרתי אותו היטב שעבד בכריכה, ולצערי הרב, אני רואה ששתי כפות ידיו נכרתו, רחמנא לצלן, ופתח בבכייה עצומה, ואמר לי בזו הלשון: "הרי אתם מפירים אותי כבר שנים, שאני עבדתי בכריכה, וכרכתי לכם המון

סְפָרִים, וְהִנֵּה יוֹם אֶחָד קָרָה לִי אָסוֹן, וְלֹא נִזְהַרְתִּי מִהִמְכוֹנָה
הַחֲשַׁמְלִית שְׁחוֹתְכֶת אֶת דְּפֵי הַסֵּפֶר, וּבִטְעוֹת לַחֲצֵתִי עַל כַּפְתּוֹר,
וּנְכַרְתּוּ לִי שְׁתֵּי כַּפּוֹת יָדַי, וְגַם שְׁלֹא נִכְרְתוּ כָּל יָדַי, וּבִקְשָׁתוֹ אֵלַי,
שְׂאִין לוֹ מְנוּחַ לְנַפְשׁוֹ, כִּי הוּא מְרַגֵּשׁ רַגְשֵׁי אֲשֶׁמָּה, הֵיזוֹת כְּשֶׁהָיָה
צָעִיר הָיָה רָגִיל לְגַנֵּב וְלַהֲרִס דְּבָרִים בְּבִתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְמִקְנָאוֹת, וְהוּא
בְּטוֹחַ, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל זֶה קָבַל אֶת הָעוֹשׂ, אֲבָל עֲכָשׁוּ עַדִּין אֵין לוֹ
מְנוּחַ, כִּי הוּא מְאֹד מִפְחָד, שְׁעוֹד מְשִׁהוּ הוֹלֵךְ לַקְרוֹת לוֹ, וּבִכָּה
בְּבִכּוּת עֲצוּמוֹת. סְפוּר ב. לְפָנַי לְמַעַלָּה מִעֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה,
הַחֲאֲכִסֵּן אֲצֵלִי שְׁבוּעַ שְׁלֹם צְדִיק מִפְּרָסֵם לְבַעַל מוֹפֵת גְּדוֹל, וְרֵאִיתִי
עֲבוֹדָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְאִיךָ שֶׁמִּקְבֵּל אֲנָשִׁים וְכוּ', וְכוּ', וּמְבַרֵךְ אוֹתָם, וְכָל
אֶחָד שֵׁם אֶת כִּסְפֵי הַפְּדִיוֹנוֹת עַל הַשְּׁלֶחֶן, וְנַעֲשֶׂה עֲרֻמָּה שֶׁל פְּתָקִים
וּפְדִיוֹנוֹת, וּכְשֶׁהֲצַדִּיק קָם וְנִכְנַס לְחֹדֶר אַחֵר, הָיָה הַגִּבְאִי מְכַנְּסִים
בְּמַהֲירוֹת אֶת הַכֹּל לְשִׁקִּית (אֶת זֶה רֵאִיתִי בְּעֵינַי), וְכַמוֹכֵן הֲצַדִּיק לֹא
עָנִין אוֹתוֹ שׁוּם דְּבָר רַק רוּחַגִּיּוֹת, וְהַגִּבְאִי הָיָה עוֹסֵק בְּמַעַלְלָיו זְמַן
רַב, (פְּשׁוּט גָּנֵב אֶת כִּסְפֵי הַצְּדָקָה) עֲבָרָה שָׁנָה מֵאֵז שֶׁהֲצַדִּיק
הַחֲאֲכִסֵּן אֲצֵלִי, וְהִנֵּה פַעַם אֲנִי נוֹסֵעַ עַל הַדֶּרֶךְ לְבַקֵּר חוּלָה, וּמָה אֲנִי
רוֹאֶה מִחִלּוֹן הַמְּכוֹנִית? אִיךָ שְׁאַחוֹת מִבֵּית-חוּלִים סוֹחֶבֶת יְהוּדִי,
וְהָיָה לִי מוֹזֵר, וְעֲצַרְתִּי, וְאֶת מִי אַתֶּם חוֹשְׁבִים רֵאִיתִי? מִסְפֵּן הַגִּבְאִי
הַזֶּה, קָבַל אַרְוַע מַחֵי, וְנִשְׁתַּתַּק כָּל גּוֹפּוֹ, רַק בְּקִשְׁי הָיָה רָגִלּוֹ
מוֹלִיכּוֹת אוֹתוֹ, עַל-יָדַי שֶׁשָּׁחֲבוּ אוֹתוֹ, וְאֵז נִזְכַּרְתִּי בַּגִּבְבוֹת שֶׁגָּנֵב. אֶת
שְׁנֵי הַסְּפוּרִים הָאֵלּוּ אֲנִי מְסַפֵּר לָכֶם, כְּדֵי שֶׁתִּסְפְּרוּ אֶת זֶה לְיַלְדֵיכֶם,
אוּ לְשָׂרָר אֲנָשִׁים, אֵיזָה סוּף יֵשׁ לְגַנֵּב, וְאַף שְׂרוּאִים שֶׁאֶחָד מִשְׁחִית
כִּסְפֵי צְדָקָה, וְעוֹשֶׂה גֶזֶק בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת אוּ בַמִּקְוֵה וְכוּ' וְכוּ', וְעַדִּין
לֹא קוֹרָה לוֹ שׁוּם דְּבָר, כְּכֹר אֶמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה כ.): יֵשׁ
זְכוּת תּוֹלָה לְשָׁנָה אַחַת, יֵשׁ זְכוּת תּוֹלָה לְשְׁתֵּי שָׁנִים, יֵשׁ זְכוּת תּוֹלָה
לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, הַשְּׁקַעְתִּי
חֲלָבֵי וְדָמֵי בְּהַקְהָלָה, תַּעֲמְדוּ עַל הַמְשָׁמֵר לְרֵאוֹת מִי הוּא הַמְשָׁחִית,
וּבִכְלָל טוֹב שֶׁתְּשִׁימוּ עֵינַי תְּמִיד עַל כִּסְפֵי הַצְּבוּר שֶׁהֵם כְּלֵי הַקְּדֹשׁ,
כִּסְאוֹת אוּ שְׁלֶחֶנוֹת, אוּ שָׂרָר דְּבָרִים שֶׁשִׁיכִים לְהַקְדֵּשׁ, לְשָׁמֵר עַל

זֶה מְאֹד מְאֹד, וּבְזֹכֹת זֶה יִשְׁמַר אֶתְכֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְזֶה שְׁמִשְׁחִית כְּסָפִי צְדָקָה וְצִרְיֵי צְבוּר, אוֹ גֹנֵב כְּסָפִי צְדָקָה אוֹ צִרְיֵי צְבוּר, לְבִסּוֹף הוּא יִשְׁלַם מְחִיר גְבוּהַ מְאֹד, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵאֲרִיף אֶף, וְלְבִסּוֹף גְּבִייה דִּילִייה, וְלִמְזַהֵר וְלִהְנוֹזֵהר שְׁלוֹמִים תֵּן כְּמִי נְהַר.

מְאֹד מְאֹד אֲנִי מִבְקֵשׁ אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, שְׂיִזְכְּרוּ הַיֵּטֵב, שְׂמִסְתְּרֵתִי אֶת נִפְשֵׁי בְּשִׁבִיל בְּנֵית הַקְהֵלָה הַקְדוּשָׁה שְׁלֵנוּ, שֶׁהִיא יְחִידָה בְּמִינָהּ. וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד רוֹצֶה, שֶׁהַד' אֲמוֹת שְׁלֵנוּ יִהְיוּ רַק שֶׁל תּוֹרָה. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת ח.): מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, אֵין לוֹ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל הַלְלָה בְּלִבְד; וְלָכֵן אֵלוֹ שְׁלוֹמֵדִים בְּכוֹלָל, אֵין לְתַאֵר וְאֵין לְשַׁעַר מֵעֲלֵתָם בְּשָׁמַיִם, וְאֶף שֶׁהֶעֱנִיית וְהִדְחִיקוֹת עֲכָשׁוּ מִנֵּת חֲלָקָם וְכו', וְכו', עַם כָּל זֹאת הַתּוֹרָה לֹא נִשְׁאַרְת חֲיִבָּת, אֶלָּא כָּל הַמְקָרִים אֶת הַתּוֹרָה מֵעֵנִי, לְבִסּוֹף יִקְיָמָה מֵעַשָׂר, וּבְעֵינַי רְאִיתִי תִלְמִידֵי חֲכָמִים, שְׁלִמְדוּ בְּעֵנִי וּבְדִחִיקוֹת גְּדוּלָה, וְלְבִסּוֹף הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִתֵּן לָהֶם עֲשִׁירוֹת מִפְּלִגָּת, אֲבָל יֵשׁ בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִיּוֹת בְּמִסְגֵּרַת וְכו' וְכו', לְזֹאת אֲמַרְתִּי לְפִתַח לָהֶם כּוֹלָל עַל-כָּל-פְּנִים שְׁתֵּי שְׁעוֹת בִּיּוֹם מִשְׁעָה אַחַת-עֶשְׂרֵה לְפָנֵי הַצְּהָרִים עַד שְׁעָה אַחַת, וְאַחַר-כֵּן יִתְפָּלְלוּ מִנְחָה גְּדוּלָה. וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מִבְקֵשׁ אֶת כָּל אֵלוֹ שְׂמִסְתּוֹבְבִים וְלֹא עוֹשִׂים שׁוֹם דְּבָר, וְכו', וְכו', שְׂיַעֲשׂוּ כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבַעוֹלָם לְהַצְטַרֵף לְהַכּוֹלָל הַזֶּה, וְעַלֵּיהֶם לְזַכֵּר מַה שְׂאָמַר הַתַּנָּא הַקְדוּשׁ (אָבוֹת פָּרָק ו'): לְפִי שְׂבַשְׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם, אֵין מְלוֹיֵן לוֹ לְאָדָם לֹא כְּסָף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת. אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבְד. וְכָל-כֵּן חָבֵל שְׂיַעֲבֹר לְאַבְרָהָם יוֹם אַחַר יוֹם בְּהֶבֶל וּבְרִיק, מִבְּלִי לַמּוֹד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, פְּשוּט הוּא מִשְׁתַּגַּע מִשְׁעֵמוּם, וְאִם הֵייתָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת לַמּוֹד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, אֶפְלוּ שְׁעָה אוֹ שְׁעֵתִים בְּיוֹם, הֵייתָם רְצִים עִם כָּל הַכַּחוֹת לְכוֹלָל הַזֶּה. וְזָכְרוּ הַיֵּטֵב מַה שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מְדַרְשׁ תְּהֵלִים קִיט, סִימָן עג): כֵּן אָמַר דָּוִד, אֵל תַּנִּיחַ אֶת רַגְלֵי שְׂיִלְכוּ לְמִקּוֹם רְצוֹנָם, אֶלָּא לְתוֹרַתְךָ כָּל הַיּוֹם לְבֵית-הַמְדָּרֵשׁ, כִּי אֵין יֵצֵר הָרַע נִכְנָס לְבֵית

הַמְדַרְשׁ, הוֹלֵךְ עִמּוֹ כָּל הַדֶּרֶךְ, כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ לְבֵית-הַמְדַרְשׁ אֵין לוֹ
 רְשׁוּת לִכְנֹס שָׁם; וְכֵן הוּא אֹמֵר (בְּרֵאשִׁית ד'): "לִפְתַּח חֲטָאת רִבְזִי",
 כָּל מִי שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט בּוֹ; וְלָכֵן אֲשֶׁרִי מִי
 שְׁיִכְנֹס בְּכוֹלֵל הַזֶּה, וְעוֹד יִזְכֶּה שְׁיִהְיֶה לוֹ שְׁלוֹם-בַּיִת, כִּי כָּל
 הַמְרִיבוֹת בַּבַּיִת בָּאוֹת רַק מֵאַבְרָךְ שְׁאִינוֹ עוֹשֶׂה שׁוֹם דְּבָר, רַק
 מִסְתּוֹכֵב וּמִשְׁעִמֵם לוֹ, וְלָכֵן הוּא מוֹצִיא אֶת כָּל הַעֲצָבִים שְׁלוֹ עַל
 אֲשֶׁתּוֹ.

נָא וְנָא רְאוּ לְהַחֲדִיר בְּעֲצָמְכֶם אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי כִּף
 אָמַר רַבְּנּוּ ו'ל (סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת אֲמוּנָה, סִימָן לֵג): עַל-יְדֵי אֲמוּנָה
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִסְלַח לָךְ עַל עֲוֹנוֹתֶיךָ; וְלָכֵן תָּמִיד רַק תִּכְנִיסוּ אֶת
 אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּדַעְתְּכֶם וּבְמַחְשַׁבְתְּכֶם, וְתָמִיד תִּחְשְׁבוּ רַק
 מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵין עוֹד תִּעֲנוּג וְנֵעַם יוֹתֵר מִזֶּה, שְׁאַדָּם תָּמִיד רַק
 חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וּמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כַּאֲשֶׁר
 יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, שֶׁהוּא הַתִּעֲנוּג הַכִּי גְדוֹל בַּחַיִּים,
 כִּי כְּשֵׁישׁ לְבַר יִשְׂרָאֵל אֲמוּנָה בְּרוּךְהוּא וּמְזַכֶּכֶת, יֵשׁ לוֹ אִיפֹה לְהִתְחַבֵּא
 בְּעַת צָרָה. וְלָכֵן אֲשֶׁרִי מִי שְׁמַרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,
 אֲשֶׁר כָּל דְּבוּר וְדְבוּר זֶה הַצְּלָחָה נְצַחִית, הַצְּלָחָה כְּזוֹ, שְׁאֵין לְתֹאֵר
 וְאֵין לְשַׁעַר כָּלֵל, כִּי כִּף אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה ל',
 סִימָן ג'): בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ שְׁאֵין לָהֶם לֹא מְלָךְ וְלֹא נָבִיא, לֹא כֹהֵן וְלֹא
 אוֹרִים וְתַמִּים, וְאֵין לָהֶם אֵלָּא תַפְלָה זוּ בְּלִבָּד, אָמַר דּוֹד לְפָנַי
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: "רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵל תְּבַזֶּה אֶת תַּפְלָתָם (תְּהִלִּים
 קב): "תִּכְתֹּב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן", מִכָּאן שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְקַבֵּל
 הַשְּׂבִיחַ, וְעַם נִכְרָא יִהְלֵל יָהּ", שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בּוֹרָא אוֹתָן
 בְּרִיָּה חֲדָשָׁה.

מָה אָמַר לָכֶם! רְאוּי לָנוּ לְשַׁמַּח מְאֹד מְאֹד, שְׁיֵשׁ לָנוּ רַבִּי כְּזֶה,
 שְׁמַחֲזֵק וּמַעוֹדֵד וּמִשְׁמַח אוֹתָנוּ כָּל-כֶּף, וְאֲשֶׁרִי הָאָדָם שְׁיִצִּית אוֹתוֹ,
 וְאֵז טוֹב לוֹ כְּזֶה וּבְכָא לְנַצַּח נְצַחִים.

הַמְּאַחַל לָכֶם בְּרֻכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא ז'.

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר ויגש, ד' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וְכֵן טוֹב סָלַח יִגְיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל אַהוּבֵי, יְדִידֵי הַיָּקָר לִי מְאֹד, הַצְמוּד בַּפְּנִימִיּוֹת לְבָבִי לְטוֹב כָּל הַיָּמִים ... גֵּרוּ יֵאִיר.

רֵאָה, אַהוּבֵי, יְדִידֵי הַיָּקָר לִי מְאֹד! לְהִתְחַזֵּק בְּיָתֶר שְׂאֵת וּבְיָתֶר עֵז, שְׁשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתָךְ, וְאַתָּה צָרִיף לְדַעַת, שְׂבֻזָּה הַעוֹלָם צָרִיכִים הַרְבֵּה הִתְחַזְּקוֹת, כִּי עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׂבָּרִים וְגִלִּים, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמְחַזֵּק מֵעַמֵּד וְאִינוּ נִשְׁבֵּר, וּבְזֶה נִמְדָּדַת גְּדֻלַּת בַּר יִשְׂרָאֵל — לְרֵאוֹת אֵיךְ שֶׁמְחַזֵּק מֵעַמֵּד וְאִינוּ נִשְׁבֵּר בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי הַעֲקָר בְּזֶה הַעוֹלָם זֶה מִדַּת הַסְּבָלְנוּת, וְכַמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קנ"ה), שְׁעַל-יְדֵי תַקָּף הָאֱמוּנָה שְׂאָדָם מֵאֲמִין, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא, וְאִין בְּלַעֲדֵיו נִמְצָא, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּר הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה קוֹנֶה לְעַצְמוֹ מִדַּת הַסְּבָלְנוּת, וְהוּא סְבָלֵן עַל כָּל מָה שְׂבָא אֵלָיו. וְלִכֵּן רֵאָה לְהִתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבָלְנוּת, וְאִז תִּרְאֶה אֶת הַנְּסִים נְגִלִים שְׂיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

רֵאִיתִי בַּסֵּפֶר (דַּבְרֵי יִשְׂרָאֵל), שֶׁמְפָרֵשׁ אֶת הַפְּסוּקִים מִפְּרֻשַׁת הַשְּׂבִיעִי: "וְלֹא יָכַל", אִם אָדָם לֹא יָכוֹל כָּבֵר לְסַבֵּל אֶת כָּל הַצָּרוֹת שְׁעוֹבֵרוֹת עָלָיו, הַעֲצָה לָזֶה: "יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק", הֵינּוּ שְׂיוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק בְּמִדַּת הַסְּבָלְנוּת, "לְכָל הַנִּצָּבִים עָלָיו" — עַל כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, שְׂקָמִים עָלָיו וְשְׂעִים אַרְוִירִים וְחוֹלְקִים עָלָיו. וְלִכֵּן גַּם אַתָּה תִּרְאֶה לְהִתְחַזֵּק, וְתִרְגֵּל אֶת עֲצֻמָּךְ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר כָּל דַּבּוּר וְדַבּוּר שֶׁמְדַבְּרִים אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — זֶה הַצְּלָחָה נְצַחִית, הַצְּלָחָה כְּזוֹ, שְׂאִין לְתַאֵר וְאִין לְשַׁעַר כָּלֵל, וְאִם הֵייתָ יוֹדֵעַ מֵעַלְתָּךְ בְּשָׂמִים, כָּל דַּבּוּר וְדַבּוּר שְׂאֵתָה מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הֵייתָ מִתְאַמֵּץ מְאֹד מְאֹד לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא הִיָּה חֶסֶר לָךְ שׁוּם דְּבָר, וְלִכֵּן תִּקְנֶה לְעַצְמָךְ

מדת הסבלנות, ותשמר את עצמך לא להיות בכעס, ואז טוב לך כל הימים.

אתה לא יכול לתאר את גדל האהבה שיש לי אליך, ואני רוצה להעניק לך מכל טוב, רק תקנה לעצמך מדת הסבלנות, והיה טוב מאוד, שתעשה לעצמך שעור בספר הנפלא "אריך אפים", ושם תראה מה זה מדת הסבלנות, ואיך שאדם צריך לסבל בזה העולם.

מספר על רבנו ז"ל, כשהוא היה ילד קטן, והאמא סרקה לו את שערות ראשו, וכאב לו מאוד, הוא אף פעם לא צעק, ואמר: כבר אז כשהייתי ילד קטן עם השערות, הבנתי שבזה העולם צריכים לסבל, ולכן לא צעקתי. רואים מזה איך אדם צריך לקנות לעצמו מדת הסבלנות על כל מה שעובר עליו, ולא להתפעל ולהשבר, חס ושלום, אלא להחזיק מעמד באמונה פשוטה בו תברך. ורבנו ז"ל אמר (ספר-המדות, אות אמונה, סימן לג): על-ידי אמונה יסלח לך הקדוש-ברוך-הוא על כל עוונותיך; ולכן צריכים להתחזק באמונה פשוטה בו תברך, ולהרגיל את עצמו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ואז טוב לו כל הימים.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא ח'.

בעזרת השם תברך, יום שלישי לסדר ויגש, ה' טבת ה'תשס"ו.

שלום וברכה אל ... ו... שיחיו נצח.

מאד מאד אני מבקש אתכם, שתשתדלו לעזור לבנכם ... גרו יאיר, שהוא נמצא עכשו במצב מאד עגום ומסכן וכו' וכו', פי כבר לא שלם חמש משפנתאות, וזה חבל מאד מאד, פי יעשו לו עקול על הבית, ויקחו לו את הבית, ועוד ישאר בעל חוב גדול, ולכן תעשו כל מיני מאמצים שבעולם אף הפעם לעזור לו לצאת מן

המצור, פי חבל, הוא מטפל בילדים בלי עין הרע, וחבל מאד שיאבד דירה גדולה ורחבה, ולכן תעשו עמו חסד אף הפעם.

לדעתי, הוא צריך לסגור את החנות פיצה, שזה רק מפיל אותו בחובות ובלחץ וכו' וכו', ומצד שני, זה שהשקיע את הכסף בוכה לי מאד, שרוצה את החנות חזרה. ולכן, לדעתי, כדאי להחזיר לו את החנות, וככה אני אפעל אצל בעל החנות (הינו זה שהשקיע כל הכסף) שימחל לו את החובות שהוא חייב לו, שלא שלם לו כמה חודשים דמי שכירות, וגם מהרווחים.

הכפל הדבר, תרחמו על בנכם, ותעשו השתדלות להציל לו את הבית, שלא יפל בידי זרים, חס ושלום.

המאחל לכם ברכה והצלחה מן השמים...

מא ט'

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר ויגש, ה' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... תחיה.

היות ששמעתי, שהיום הפתה שלך רוצה להתחיל לעשות אנגון לפקח על הבנות של הפתות הקטנות, מפני כמה טעמים רצייתי שלא יתחיל היום, אלא תחפו עד שבוע הבא שאני בא, וזה מאד מאד נחוץ מפני כמה טעמים, שאין המקום להסביר על פני הפתב.

אקנה שתעשי את רצוני.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא י'

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֹדֵר וַיֵּגֶשׁ, ה' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל אָהוּבֵי, יְדִידֵי
הַיֶּקֶר לִי מְאֹד ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵה לְחִזּוֹק אֶת עֲצֻמְךָ בְּיָתֵר שְׂאֵת וּבְיָתֵר עֵז, וְשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם
לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ.

הַרְבֵּה זְמַן אָנִי מִצְפֶּה לְרֵאוֹת אֶת מִכְתָּבְךָ שֶׁהֵייתָ רְגִיל לְכַתֵּב לִי
מִכְתָּבִים, וּתְהִלָּה לְאֵל, זְכִיתָ לְסִיִּם כַּמָּה מְסַכְתוֹת מְאֹה פְּעָמִים
וְאַחַת, שְׂוֵה חֲדוּשׁ בְּפָנָי עֲצָמוּ, שְׂאָדָם שִׁיְהִיָּה כֹל-כֶּף מְסַבֵּב בְּצִרוֹת
וְכוֹ' וְכוֹ' בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת, וַיִּזְכֶּה לְסִיִּם שֶׁבַע מְסַכְתוֹת מְאֹה
פְּעָמִים וְאַחַת — זֶה חֲדוּשׁ נִפְלָא. יַעֲזוֹר לְךָ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
שֶׁתִּזְכֶּה לְסִיִּם עוֹד הַמּוֹן מְסַכְתוֹת, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְסִיִּם אֶת כָּל הַשֵּׁס
מְאֹה פְּעָמִים וְאַחַת, אֲשֶׁר אֵין עֶרְךָ אֵלֶיהָ.

הַדְּבֵק אֶת עֲצֻמְךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְהַסְתַּכֵּל תָּמִיד
בְּסִפְרֵי שׁו"ת "אֲשֶׁר בַּנְּחָל", וְשֵׁם תִּמְצָא מְרַגְּעֵ לְנַפְשְׁךָ, וְכָל
הַמִּכְתָּבִים נִכְתְּבוּ רַק בְּשִׁבְלֶךָ, לְחִזּוֹק וּלְעוֹדֵד וּלְשִׂמְחָה אוֹתְךָ.

אָנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתִּרְאֶה לְכַתֵּב לִי בְּכָל פְּעַם מִכְתָּב,
וּמִמֶּשׁ תַּחֲיִנִי.

הַמְּאַחַל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלַחַה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא יא

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֹדֵר וַיֵּגֶשׁ, ה' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל ... גֵּרוּ יְאִיר.

מָאד מָאד אָנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שְׁתַּחֲזִיק מֵעַמְד וְלֹא תִשָּׁבֵר מִשׁוּם דְּבַר, וְאַתָּה צָרִיף לְזִכֵּר מְאֻמְרִים וְ"ל: תַּפְסֶת מְרֵבָה לֹא תַפְסֶת, מִי שְׂרוּצָה לַתַּפְס הַרְבֵּה, לְבִסוּף אֵין לוֹ פְּלוּם. וְלִכֵּן אַל תִּהְיֶה בְּטָלָן! עִם חֲנוּת אַחַת אַתָּה יָכוֹל לְהִתְפַּרְנֵס בְּכַבּוּד, אִם רַק יִהְיֶה לְךָ רְצוֹן וְחֶשֶׁק.

... גֵּרוֹ יְאִיר, בּוֹכָה לִי, שֶׁהוּא רוֹצֶה חֲזָרָה אֶת הַחֲנוּת, כִּי הוּא הַשְּׂקִיעַ אֶת כָּל הַכֶּסֶף שָׁמָּה, וְלֹא קִבַּל מִמֶּךָ שׁוּם דְּבַר, וְדַבַּרְתִּי אִתּוֹ, שִׁימַח לְךָ עַל כָּל הַחֻבּוֹת, וְהוּא יִקְבַּל חֲזָרָה אֶת הַחֲנוּת. וְלִכֵּן, לְדַעַמִּי, תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה, כִּי זֶה שֶׁק עִם חוֹר, וְאֲנִי לֹא רוֹאֶה שְׂאֵתָה מְסֻגָּל לְזֶה, עִם כָּל זֹאת אָנִי בָּא לְחַזֵּק אוֹתְךָ, שְׁתִּזְכֹּר טוֹב, אָשֶׁר הַדְּבַר הֵרֵאשׁוֹן מֵה שְׂאָדָם צָרִיף לְשַׁלֵּם זֶה מִשְׁכָּנָתָא, כִּי אִם לֹא מְשַׁלְּמִים, הַבִּנְיָן לֹקַח אֶת הַבַּיִת בְּלִי רַחֲמָנוּת, וְנִשְׂאָרִים בְּלִי הַקָּרֶן וּבְלִי פְּלוּם. וְלִכֵּן הַדְּבַר הֵרֵאשׁוֹן מֵה שְׂאֵתָה צָרִיף לַעֲשׂוֹת — לְשַׁלֵּם מִשְׁכָּנָתָא, שְׁזֶה יוֹתֵר חָשׁוּב מֵהַכֵּל, אֲפֹלוֹ קָדָם אַכָּל, כִּי עַל אַכָּל תְּמִיד תַּעֲשֶׂה פְּעֻלוֹת שְׂיִהְיֶה לְךָ, כִּי אִף אַחַד לֹא הוֹלֵךְ לִישֵׁן בְּלִי אַכָּל וְכוּ' וְכוּ', אַבָּל אִם לֹא מְשַׁלְּמִים שְׂכַר דִּירָה אוֹ מִשְׁכָּנָתָא, זֶה אַבְדָּה שְׂאֵינָה חוֹזֶרֶת.

אִם תִּקְפִּיד מָאד לְלַמַּד בְּכָל יוֹם חֲמֵשׁ וְרִשְׁ"י עִם הַתְּרַגּוּם, וְכֵן תִּבְרַךְ בְּרַכְת־הַמְּזוֹן מֵתוֹךְ הַסְּדוּר דִּיקָא, וְכֵן תִּקְפִּיד לְהִתְפַּלֵּל שְׁחֲרִית, מְנַחֵה וְעֶרְבִית בְּמִנְיַן דִּיקָא, אָנִי מְבַטֵּיחַ לְךָ, שְׁתַּצַּא מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַחֻבּוֹת שְׁלָךְ, תְּנַסֶּה, וְאִז תִּרְאֶה שְׁתַּצְּלִיחַ.

הַמֵּאחַל לְךָ בְּרַכָּה וְהַצֹּלְחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא יב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסִדְר וַיַּגֵּשׁ, ה' טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... וְ... שְׂחִיחֵי נִצְחָה.

מֵאֵד מְאֵד אָנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שְׁתִּשְׁמְרוּ עַל הַשְּׁלוֹם-בַּיִת שְׁלָכֶם, וְתִשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִינֵי אַפְנִים שְׁבַעוּלָם לֹא לָרִיב וְלֹא לְהִתְנַפֵּחַ, כִּי חִבֵּל שְׁתַּהַרְסוּ אֶת הַבַּיִת שְׁלָכֶם בְּשִׁבִיל שְׁטִיּוֹת, כִּי רַבְנוּ ו'ל אָמַר (סְפָר הַמִּדּוֹת, אוֹת מְרִיבָה, סִמָּן טו): בְּמִקּוֹם מְרִיבָה שֵׁם הַשֵּׁטֶן; וְלִכְן לָמָּה אַתֶּם צְרִיכִים לְהַכְנִיס אֶת הַשֵּׁטֶן בְּתוֹךְ הַבַּיִת שְׁלָכֶם, הֵן אָמַת שְׂצֹר וְמַר לָכֶם, וְעוֹבֵר עֲלֵיכֶם מְשֻׁבְּרִים וְגִלְמִים, עִם כָּל זֹאת אֵין זֹו עֲצָה לָרִיב בֵּינֵיכֶם, אֲדַרְבָּהּ, אַתֶּם צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוּלָם שִׁיְהִיָּה בֵּינֵיכֶם שְׂמֻחָה וְאַהֲבָה וְהַבְּנָה הַדְּדִית, וְלִכְבֵּד אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי.

נָא וְנָא תִשְׁתַּדְּלוּ לְהִיּוֹת שְׂמֻחִים וְעֲלִיזִים, כִּי רַבְנוּ ו'ל אָמַר (לְקוּשִׁי-מוֹהֲרָן, חֵלֶק ב', סִמָּן י'): מַה שְׂבִנִי אָדָם רְחוּקִים מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מִפְּנֵי שְׂאִין לָהֶם יִשׁוּב הַדַּעַת, וְלָמָּה אֵין לָהֶם יִשׁוּב הַדַּעַת? כִּי הֵם בְּעֲצָבוֹת וּבְמַרְהָ שְׁחוּרָה וּבְדַכְאוֹן. וְלִכְן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוּלָם רַק לְהִיּוֹת בְּשְׂמֻחָה. וְעַל-כֵּן עֲצַמִּי נֶאֱמָנָה, שְׁתִּשְׁתַּדְּלוּ, שְׁבַבִּית יִשְׁמַע אֲצֵלְכֶם רַק קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֻחָה, הַיּוֹם יֵשׁ קְלָטוֹת שֶׁל כָּל מִינֵי נְגוּנִים שְׂמֻחִים, וְרֵאוּי שְׁבַבִּית תִּהְיֶה אֲוִירָה שֶׁל שְׂמֻחָה וְרִגְיָעָה, וְזֶה יִשְׁפִּיעַ גַּם עַל הַיְלָדִים, לֹא-כֵן אִם הַבַּיִת תְּמִיד מְתוּחַ, אֲזו, רְחֻמְנָא לִישׁוּכּוֹן, כָּל הַחַיִּים מְתוּחִים, וְלִכְן תִּשְׁתַּדְּלוּ מְאֵד מְאֵד לְשַׂמַּח אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לָכֶם, שְׁבֻזְכוֹת הַשְּׂמֻחָה, תְּבוֹא לָכֶם פְּרָנְסָה בְּשַׁפַּע, כִּי כֹף מוּבָא בְּשֵׁם צְדִיקִים, אֲשֶׁר שֵׁם הַפְּרָנְסָה שֶׁהוּא חַת"ך, הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק: פּוֹתַח אֶת יַדְךָ, יוֹצֵא גַם מִפְּסוּק: וְהִיִּית אֶף שְׂמֻח', כִּי עַל-יַדִּי שְׂמֻחָה נִתְרַחֶבֶת הַדַּעַת וְהַמַּח, וְזוֹכִים לְפְרָנְסָה בְּשַׁפַּע. אָנִי מְאֵד מְאֵד מְקַוֶּה שְׁתַּצְיִתוּ אוֹתִי, וְלֹא תִתְחַרְטוּ.

הַמְצַפֶּה לְרֵאוֹתְכֶם בְּקֶרֶב מְאֵד...

מא יג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ה' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סֵלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... וְ... שְׁיַחֲיוּ

נִצַּח.

מָאד מָאד אָנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שְׁתַּשְׁדְּדוּ לֹא לְרִיב בֵּינֵיכֶם, כִּי כָל הַצְרוֹת שְׂיִישׁ בְּבֵית, זֶה רַק כְּשִׂישׁ וּכְוֹחִים בֵּין הַבְּעַל וְהָאִשָּׁה. וְלִכֵּן הִזְהִירָנוּ רַבְּנֵנוּ וְ"ל מָאד מָאד עַל שְׁלוֹם-בֵּית, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי וְ"ל (שיחות-ה"ן, סימן רסג, רסד), אִיךָ שְׁצָרִיכִים מָאד מָאד לְשַׁמֵּר מִהֶסֶם"ד־מ"ם וְהַבְּעַל-דְּבָר, שְׁרַק רוֹצֵה לְשַׁבֵּר אֶת בְּתֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַכְשִׁילֵם בְּעֻזּוֹנוֹת.

אַתֶּם צָרִיכִים לְדַעַת, שְׁכָל הַצְרוֹת וְהִסּוּרִים שְׂאָדָם סוּבַל בְּחַיָּיו, זֶה רַק מִחֲמַת חֶסְרוֹן שְׁלוֹם-בֵּית, כִּי אִם הִיָּה שְׁלוֹם-בֵּית אֲמַתִּי, לֹא הִיָּה חֶסֶר לָכֶם שׁוּם דְּבָר. וְלִכֵּן אָנִי מָאד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, תַּעֲשׂוּ כָל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, שְׂיִהְיֶה בֵּינֵיכֶם רַק שְׁלוֹם וְאַהֲבָה, וְתַעֲזְרוּ אֶחָד לְשֵׁנִי, וּבְזֶה תִּגְרְמוּ נַחַת גָּדוֹל לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹרֵה רַק בְּמָקוֹם שְׁלוֹם, וְתִגְרְמוּ נַחַת לְצַדִּיק, שְׁכָל הָעֲגִיז שְׁלוֹ רַק לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם-בֵּית בֵּין בְּתֵי יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵנוּ וְ"ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן פט), שְׁהַצַּדִּיק הוּא הַשְׂדֵּיכָן וּמְשַׁדֵּךְ כָּל הַשְּׂדוּכִים; וְגַם אַחֲר־כֵּן הוּא עוֹסֵק לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם, וְכַעֲיֵן שְׂאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים עַל דְּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁהִיו יָדָיו מְלַכְלָכוֹת בְּדָם וְשִׁפְיֵר וְשִׁלְיָה, כְּדֵי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ; הִינּוּ דְּוֹד הַמְּלָךְ תָּמִיד עֹסֵק רַק בְּשִׁבְלֵי שְׁלוֹם-בֵּית.

וְלִכֵּן אָנִי מָאד מָאד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, תַּשְׁתַּדְּדוּ מָאד מָאד, שְׂיִהְיֶה בֵּינֵיכֶם שְׁלוֹם וְאַהֲבָה, וְלֹא יִהְיֶה יוֹתֵר וּכְוֹחִים, שְׁמַתְחִילִים מְדַבֵּר קָטָן, וְאַחֲר־כֵּן, רַחֲמָנָא לְצַלָן, נַעֲשֶׂה שְׁנֵאָה עִמָּקָה. וְלִכֵּן תַּעֲשׂוּ כָל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, שְׂיִהְיֶה בֵּינֵיכֶם רַק שְׁלוֹם וְאַהֲבָה וְהַבְּנָה הַדְּדִית, וְתַכְבְּדוּ אֶחָד אֶת הַשְּׂנִי, וְתִרְאוּ שְׁבֻזּוֹת זֶה יִתְרַחֵב לָכֶם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרִוּחָנִיּוֹת.

רְצִיתִי מָאד, שְׁתִּרְאוּ שְׁנֵיכֶם לְכַתֵּב לִי, וּמִמֶּשׁ תַּחֲיוּ אוֹתִי.

הַמֵּאחַל לָכֶם בְּרַכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא יד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ, ה' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... תַּחֲיִיהָ.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת כָּל מַכְתָּבְךָ.

אֵת לֹא יְכוּלָה לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדַל הַשְּׂמֵחָה שֶׁישׁ לִי, אִיךָ
שָׂאתָ מְשַׁקִּיעָה בְּתוֹךְ הַמְּשָׁרָד, וְכַמוֹךָ יִרְבוּ בְּקִהְלָתְנוּ.

רַק תַּתְחַזְּקִי, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׂתַעֲבְרִי אֶת הַהֲרִיזוֹן
בְּקִלוּת, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

וְעוֹד פַּעַם אֲנִי נוֹתֵן לָךְ תּוֹדָה רַבָּה עַל שָׂאתָ עֲזָרָת לִי לְפִתְחֵךְ
אֵת הַקֶּהֱלָה.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא טו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ, ה' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל ... גְּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אִין מְלִים לְהוֹדוֹת לָךְ עַל כָּל מַה שָׂאתָה עוֹשֶׂה בַּמְּשָׁרָד, כִּי אֲנִי
שׁוֹמֵעַ, שָׂאתָה עוֹשֶׂה עֲבוּדָה מִיְחַדָּת, יַעֲזֹר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
שְׂתַמִּיד תַּעֲזֹר לִי.

גַּא וְנָא תַחֲזִיק מְעַמָּד, וְשׁוּם דְּכָר בְּעוֹלָם לֹא יִשְׁכַּר אוֹתְךָ.

הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁתַּעֲזֹר לִי לִפְתּוֹחַ אֶת עֲמַתְת "יִשְׁמַח צְדִיק" בְּכָל הַתְּחוּמִים, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא טז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ה' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

אֵין מְלִים בְּפִי לְהוֹדוֹת לָךְ עַל כָּל מֵה שְׁאַתָּה עוֹשֶׂה בְּשִׁבִיל עֲמַתְת "יִשְׁמַח צְדִיק", יַעֲזֹר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתַּבַּשֵּׁר לִי תָמִיד בְּשׁוֹרֹת מְשֻׁמְחוֹת, וְתִרְחִיב אֶת עֲמַתְת "יִשְׁמַח צְדִיק" בְּאִפְּן שְׁנוּכָל לְהַצְּלִיחַ בְּגִדוּל לִפְתּוֹחַ אֶת הַקְּהֵלָה.

הַדְּבֵק אֶת עֲצֻמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִדַּע, שְׁכָל מֵה שְׁקוּרָה זֶה הַכֹּל מִמְּנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לִפְתּוֹד מְשׁוּם דְּבַר, כִּי גְדוּל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְאֵל תִּמְשִׁיךְ אֶת עֲצֻמְךָ לְעֲצָבוֹת, וְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרֹת מְשֻׁמְחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא יז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ה' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכוּן קִבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ הָאָרֶךְ, וּמִמֶּשׁ הַחַיִּית אוֹתִי עִם הַדְּבוּרִים הַיְקָרִים שְׁלָךְ, וְאֲנִי רוֹאֶה שֵׁישׁ לָךְ כַּחוֹת עֲצוּמִים, וּמִי יִתֵּן, שְׁבִפְתַּח הַזֶּה תִּחְזַק אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ, וּבְכָל פַּעַם שְׁתִּרְאֶה אֲנָשִׁים שְׁבוּרִים, תִּחְזַק וְתַעֲוֹדֵד אוֹתָם, וּבְזֶה גַם לָךְ תִּהְיֶה הַתְּחִזְקוֹת.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא יח.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיֵּגֶשׁ, ה' טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קִבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֶת צְרִיכָה לְקַחַת אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיָדִים, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲעוֹלָם. וְאֲנִי מְקוּוֶה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁלֹא תִצְטָרְכִי לְצֵאת יוֹתֵר בַּחוּץ, כִּי בַעֲלָךְ יָבִיא פְּרֻנְסָה בְּשִׁפְעוֹ, וְאֶת תּוֹכְלִי לְהִתְמַסֵּר עִם הַיְלָדִים שְׁלָךְ.

אָסוּר לְמַשׁךְ אֶת עֲצֻמוֹ אֶל הַעֲצָבוֹת, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמָּחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא יט.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר וַיֵּגֶשׁ, ה' טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגְיַעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל ... נְרוֹ יְאִיר.

הַיּוֹת שְׁבָאָה אֲצִלְנוּ בַקֶּרֶת מִמְשַׁרְדַּת הַחֲנוּכָה, וְאָמְרוּ שְׁלֹא יִכּוֹלִים יוֹתֵר לְלַמֵּד לְמַעַלָּה בַקּוֹמָה הַשְּׁלִישִׁית, אֲלֹא בַתְּלִמוּד תּוֹרָה, וְאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶה יִהְיֶה לָךְ קִשָּׁה, וְלָכֵן לְדַעַתִּי, כִּדְאִי שֶׁתַּחֲלִיף אֶת הַשַּׁעוֹר לְעָרֵב מִשְׁעָה שֶׁשׁ וְחֻצִי עַד שְׁעָה שְׁמוֹנֶה, וְאִזּוֹ יִהְיוּ לָךְ שְׁלֹשִׁים תְּלִמִּידִים, וְתוֹכֵל לְהַחֲדִיר בָּהֶם יִרְאֵת שָׁמַיִם, וְלְלַמֵּד אֶת־הַדָּף הַיּוֹמִי, וְזוֹ זְכוּת הַרְבִּים לְדוֹרוֹת.

נָא וְנָא תַתְחַזֵּק, כִּי אֵין לְתֹאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֵל זְכוּתְךָ.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

רָאָה לְהִיּוֹת בְּקֶשֶׁר עִם ר' ... גֵּרוֹ יְאִיר, הוּא יִסְבֵּיר לָךְ בְּעֵנֶן
מְשֻׁרָד הַחֲנוּף.

מא כ.

בְּעֵזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֹדֵר וַיֵּגֶשׁ, ה' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל נְשׂוֹת אֲנָשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ, הַגְּרוֹת בְּ"יִבְנָאֵל עִיר בְּרִסְלָב", הַגְּוִי"ה עֲלֵיהֶן יִשְׂרָה שְׂכִינָתוֹ
תְּמִיד.

הַשְּׁבוּעַ יֵשׁ לָנוּ אֶת הַסְּפוּר שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שְׁמַתְגַּלָּה אֶל
הָאֲחִים שָׁלוֹ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית מה): "וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחִיו אֲנִי
יוֹסֵף, הַעוֹד אָבִי חַי, וְלֹא יָכְלוּ אָחִיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ, כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵי",
אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שְׁיוֹסֵף מִשָּׁן אֹתָם עַד הַרְגַע הָאֲחֵרוֹן,
כְּדִי שְׁיִחְזְרוּ בַתְּשׁוּבָה, וּכְשֶׁרָאָה שֶׁהֵם בְּאֵמַת מִתְחַרְטִים עַל מֵה
שָׁעָשׂוּ, אָז הוּא שָׁאֵל אוֹתָם: הֵאֵם אַתֶּם רוֹצִים שְׂאָבִיא לָכֶם אֶת
אֲחֵיכֶם? וְעָנוּ כָּלָם בְּפֹה אֶחָד: "בֵּן", וְהֵם הָיוּ מִפְּתָעִים, כִּי הָיוּ
בְּטוֹחִים, שְׁיוֹסֵף כֶּבֶד לֹא חַי, וְהִנֵּה הוּא מִתְחִיל לַצַּעֲק: יוֹסֵף בֵּן
יַעֲקֹב, וּמִתְחִילִים לְהַסְתַּפֵּל קְדִימָה וְאַחֲרֵיכֵן, וּבִצְדָדִים, עוֹנֶה יוֹסֵף
וְאוֹמֵר לָהֶם: מֵה אַתֶּם מִסְתַּכְּלִים פֹּה וְשָׁמָּה, אֲנִי יוֹסֵף, "וְלֹא יָכְלוּ
אָחִיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵי", אוֹמְרִים עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פֶּרֶשׁה צַג, סִימָן יא): אוֹי לָנוּ מִיּוֹם הַדִּין, אוֹי לָנוּ מִיּוֹם
הַתּוֹכְחָה, מֵה יוֹסֵף, שֶׁהָיָה הַצַּעֲוִיר בְּאֲחִים, בְּשָׁעָה שֶׁהַתְּגַלָּה אֶל
אָחִיו, לֹא יָכְלוּ אָחִיו לַעֲנוֹת אוֹתוֹ, כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵי, מֵה יִהְיֶה בְּיוֹם
הַדִּין, כְּשֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִתְּבַע מֵאֲתָנוּ עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרָט — מֵה
נַעֲנֶה?! וְאֵם אֲנַחְנוּ רַק מִתְחִילִים לַחֲשֹׁב עַל זֶה, נִכְנָסֶת בָּנוּ שְׁמִחָה
עֲצוּמָה וּפְחָד עֲצוּם, פְּחָד עֲצוּם כִּי סוּף כָּל סוּף עֲשִׂינוּ שְׁטִיּוֹת
בַּחַיִּים, שְׂאָסוּר לְשִׁכַּח אֶת זֶה, כִּי נִצְטַרְךָ לְתַת חֲשָׁבוֹן עַל כָּל מֵה
שָׁעֲשִׂינוּ, כִּי הָעוֹלָם אֵינְנוּ הַפְּקָר, וְעַל כָּל מֵה שְׂאָדָם עָשָׂה בְּעֶבֶר,

הוא יִצְטַרֵף לְשֵׁלֶם עַל זֶה מְחִיר כְּבֹד מְאֹד, אִם הוּא לֹא יִחְזֹר בְּתִשׁוּבָה, וְלִכֵּן אֲנַחְנוּ צְרִיכִים מְאֹד לְפָחוּד מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אֲבָל יֵשׁ לָנוּ גַם מַה לְשִׂמְחָה, שְׂזֻכֵינוּ לְהִתְקַרֵב אֶל צְדִיק כְּזֶה, שְׂמִכְנִיס בְּנוֹ שְׂמִחָה אֲמִתִּית, וּמַעֲוֹדֵד אוֹתָנוּ וּמְאַמֵץ אוֹתָנוּ לֹא לְעֹזֵב וְלֹא לְהִשָּׁבֵר, אֲפֹלוּ שְׂעָשִׂינוּ מַה שְׂעָשִׂינוּ, כְּמוֹ שְׂאוּמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן קיב): אִם אַתָּה מְאַמֵּן שְׂיִכּוּלִים לְקַלְקֵל, תִּאֲמִין שְׂיִכּוּלִים לְתַקֵּן; וְזֶה מַה שֶּׁהַצְּדִיק מְלַמֵּד אוֹתָנוּ, שְׂאֲסוּר לְהִתְיַאֵשׁ, כְּמוֹ שְׂאוּמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן עח): אִין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, אִין דְּבַר כְּזֶה לְהִתְיַאֵשׁ, אָדָם צְרִיף לְעַשׂוֹת בְּכָל יוֹם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה.

וְלִכֵּן עָלֵינוּ לְשִׂמְחָה מְאֹד, שְׂאֲנַחְנוּ לֹא חוֹלְקִים עַל צְדִיק כְּזֶה, וְאֲנַחְנוּ לֹא מְקַבְּלִים לְשׁוֹן-הָרַע עַל צְדִיק כְּזֶה, שְׂיִכּוּל לְחִזּוֹק אוֹתָנוּ בְּאֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִכּוּל לְהִתְדִיר בְּנוֹ שְׂמִחַת הַחַיִּים. וְלִכֵּן זֶה צְרִיכָה לְהִיּוֹת כָּל הַעֲבוּדָה שְׂלָנוּ — רַק לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, שְׂזֻכֵינוּ לְדַעַת מְרַבֵּי כְּזֶה. כִּי רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (שִׂיחוֹת-הַר"ן, סִימָן קעז): אַתָּם צְרִיכִים לְשִׂמְחָה מְאֹד מְאֹד, שְׂיֵשׁ לָכֶם רַבֵּי כְּזֶה, שְׂיִוְדַע בְּגִדְלַת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמַה הֵייתֶם עוֹשִׂים בְּלֵי הַרְבֵּי הַזֶּה.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶת כָּלֵךְ, מְצַד אֶחָד אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְפָחוּד מִיּוֹם הַדִּין וְהַנּוֹרָא, וְלְהִזְכִּיר אֶת עֲצָמָנוּ מִהַ עֲשִׂינוּ, וּמַהוּ הָעֶבֶר שְׂלָנוּ, הָאֵם בְּאֲמַת חֲזֹרְנוּ בְּתִשׁוּבָה, הָאֵם בְּאֲמַת תְּקַנּוּ לְגַמְרֵי מַה שְׂעָשִׂינוּ שְׂטִיּוֹת בְּחַיִּים?! אֲבָל מְצַד שְׂנֵי, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִיּוֹת עוֹד פְּעַם שְׂמִחִים, שְׂיֵשׁ לָנוּ צְדִיק כְּזֶה, שְׂמִחֲזֹק אוֹתָנוּ וּמַעֲוֹדֵד אוֹתָנוּ וּמְדַרְיָף אוֹתָנוּ אֵיף לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, כִּי הַכֹּל יְכוּלִים לְתַקֵּן. רַבְּנוּ ז"ל אָמַר פְּעַם לְאֲנָשֵׁי שְׂלוּמָנוּ: הָעֶקֶר זֶה מְעַכְשׂוּ, מַה שְׂהִיָּה הִיָּה, בּוֹדְאֵי צְרִיכִים לְזַכֵּר אֶת הָעֶבֶר, כְּמוֹ שְׂדוֹד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר (תְּהִלִּים נא): "וְחִטָּאתִי נִגְדִי תְּמִיד", תְּמִיד אֲנִי צְרִיף לְזַכֵּר, שְׂלֹא הִיָּה לִי עֶבֶר כָּל-כֶּף יָפָה, עֲשִׂיתִי שְׂטִיּוֹת בְּחַיִּים, אֲבָל זֶה רַק כְּדֵי שְׂלֹא תִכָּנַס בִּי אִיזוֹ יִשׁוּת וְגִדְלוּת, וְשְׂאֲנִי לֹא אֲדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, בְּשַׁעַת שְׂתַחַתִּי יֵשׁ קֶפֶה שֶׁל שְׂרָצִים, כֶּף צְרִיף כָּל אֶחָד לְחִשָּׁב, אֲבָל מְצַד גִּדְלַת הַצְּדִיק, הוּא צְרִיף לְדַעַת, שֶׁהוּא יְכוּל לְרַדֵּת גַּם אֲלֵינוּ,

כִּי הַצַּדִּיק כָּל-כֶּף גָּדוֹל, שְׂיָכוֹל לְהַחֲדִיר בָּנוּ שְׂמַחַת הַתַּיִם, וְשֹׁגֵם
אֲנַחְנוּ נִפְתַּח אֶת הַפֶּה, וְנִדְבַר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן אֲנַחְנוּ
צָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשִׂמְחָה, שְׂיֵשׁ לָנוּ צַדִּיק בְּזֶה, אֲשֶׁר תָּמִיד מְעוֹרָר
אוֹתָנוּ עַל הַיּוֹם אַחֲרוֹן.

שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר (קִהְלַת ד'): "וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאָרְאָה אֶת כָּל
הַעֲשָׂקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמַשׁ, וְהִנֵּה דִמְעַת הַעֲשָׂקִים וְאִין לָהֶם
מִנְחָם, וּמִיָּד עֲשָׂקֵיהֶם כַּחַ, וְאִין לָהֶם מִנְחָם"; יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁנַּעֲשָׂקוּ
כָּבֵד כָּל-כֶּף עַל-יְדֵי הַסֵּטֶרָא אַחֲרָא, וְאִין מִי שְׂיִנְחָם אוֹתָם. וְלִכֵּן
לְצֵאת לְהַפִּיץ אֶת אוֹר רַבְּנוּ ז"ל בְּעוֹלָם, זֶה הַזְּכוּת הַכִּי גָּדוֹלָה, כִּי
אֵלּוּ הַחוֹבְרוֹת וְהַקְּנֻטְרִיסִים, הֵם הַמְּחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים אֶת
נַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יְכוּלִים לְתַאֵר וּלְשַׁעַר מַה זֶה עוֹשֶׂה וּמַה זֶה
גּוֹרֵם לְנַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמָּה אֲלֵפִים וְרַבְּבוֹת נַשְׂמוֹת חֲזָרוּ בְּתַשׁוּבָה
בְּזְכוּת הַקְּנֻטְרִיסִים וְהַחוֹבְרוֹת, וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְהַפִּיץ אֶת סִפְרֵי
רַבְּנוּ ז"ל בְּעוֹלָם.

וְאֲנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, אֶתֶן מִתְּאֲסָפוֹת פַּעַם בְּשָׁבוּעַ בְּלִיל
שְׁלִישִׁי, וְעוֹשׂוֹת לִיל שְׂמִיחָה, אֲשֶׁר זֶה אֲצִלִּי מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב, שְׂאֶתֶן
מִתְּקַבְּצוֹת יַחַד, וּמִדְּבָרוֹת יַחַד, וּמִסִּפְרוֹת סִפּוּרִים וּחְנוּיוֹת, אֲבָל תִּזְכְּרוּ
תָּמִיד, אֲשֶׁר אוֹי לָנוּ מִיּוֹם הַדִּין וְאוֹי לָנוּ מִיּוֹם הַתּוֹכְחָה, אֲסוּר לְדַבֵּר
לְשׁוֹן-הָרַע וְרִכִּילוּת, וְלַעֲשׂוֹת לִיצְנוּת, צָרִיכִים רַק לְדַבֵּר אִיף יְכוּלִים
לְעוֹר אֶחָד לְשָׁנִי, וְאִיף יְכוּלִים לְבָנוֹת אֶת הַקְּהֵלָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר יָפֵה,
כִּי הַקְּהֵלָה שְׁלָנוּ צָרִיכָה לְהִיּוֹת הַפְּנֵנָה שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל, שְׂנוֹכֵל
לְהִרְאוֹת לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, שְׂאֲצִלְנוּ אִין הַגְּזַעְנוֹת הָאֲרוּרָה וְאִין
שְׂנֵאָה, אֲצִלְנוּ יֵשׁ רַק חֶסֶד וְשְׂמִיחָה וְאַהֲבָה וְאַחֲדוּת. וְלִכֵּן יֵשׁ לָנוּ מִי
שְׂמִנְחָם אוֹתָנוּ, הִינּוּ שְׂיֵשׁ לָנוּ אֶת הַצַּדִּיק, כִּי רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר
(לְקוּטֵי-מִוֵּהֲרָן, חֶלֶק ב', סִימָן ב'), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הוּא הַמִּנְחָם הַכֹּל, וְהוּא
מְשַׂמַּח אֶת הַכֹּל.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, תַּעֲזְרוּ לִי לְבָנוֹת אֶת הַקְּהֵלָה יוֹתֵר
וְיוֹתֵר יָפֵה, עֲבַרְנוּ הַרְּבֵה מְשַׁבְּרִים בְּקְהֵלָה כְּבָר, עֲבָרוּ עָלֵינוּ הַרְּבֵה

נסיונות, חֲשָׁבו שִׁיכּוּלִים לְשֹׁבֵר אוֹתָנוּ מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, אָבֵל זֶה לֹא עֶזֶר לָהֶם, וְהִפֵּל רַק בְּזִכּוּתְכֶן, שְׂאֵתָן מִחֲזִיקוֹת אֶת עֲצָמְכֶן בְּיַחַד.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, תַּעֲזְרוּ אַחַת לְשֹׁנֵיהָ. דָּוִד הִמְלִיךָ כְּשֶׁבָאוּ אֵלָיו וְאָמְרוּ, שְׂאִין פִּרְנָסָה, עֲנֵה וְאָמַר: לָכוּ וְהִתְפַּרְנְסוּ זֶה מִזֶּה. לָמָּה צְרִיכִים לְלַכֵּת לְקִנּוּת בַּחוּץ, כְּשִׁיכּוּלִים לְקִנּוּת פֶּה בַּגְּדִים בְּאוֹתָם מַחִירִים שֵׁשׁ בַּחוּץ, וִיכּוּלִים לְקַיֵּם בְּזֶה מִצְוֵה גְדוּלָה מְאֹד שֶׁל (וַיִּקְרָא כה): "וַיְחִי אַחִיד עַמֶּךָ", יֵשׁ לָנוּ פֶּה מִכְּלַת מִשְׁלָנוּ, לָמָּה שְׂלֹא נִקְנֶה בַּמִּפְלֵת שְׁלָנוּ, וְאִם הַמַּחִירִים יִקְרִים מְדִי, אוֹמְרִים לְבַעַל-הַבַּיִת: הִנֵּה תִרְאֶה, יְכוּלִים לְקַבֵּל אֶת זֶה יוֹתֵר זוּל, תִּמְיֵד לְדַבֵּר גְּלוּיּוֹת, אָבֵל הָעֶקֶר שִׁיְהִי בְּאַהֲבָה.

וְאֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, תִּתְפַּלְלוּ בְּשִׁבְלִי, שְׂאֲזַכֶּה לְצֵאת מִהַצָּרוֹת שְׁנוֹקְלַעֲתִי אֲלֵיהֶן, אִין יוֹם שְׂלֹא אֶפֶל בְּצָרָה אַחֲרֵת, אָבֵל בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂאֲנִי מִחֲזִיק מְעַמֵּד, לְמַעַלָּה מִחֲמָשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מֵאֵז שֶׁהֵייתִי בֶן חֲמֵשׁ-עֶשְׂרֵה וַחֲצִי, שְׂזִכִּיתִי לְהִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ו"ל, מֵאֵז רַק רַבְּנוּ ו"ל הוּא זֶה שְׂמַחֲזֵק אוֹתִי וּמַעֲוֹדֵד וּמְשַׂמַּח אוֹתִי, וְהוּא אֲשֶׁר נוֹתֵן לִי אֶת הַפְּחוֹת לְשִׂמְחָה אַחֲרַיִם. וְלִכֵּן אֲנִי חוֹשֵׁב, שֶׁתִּלְמְדוּ מִמֶּנִּי אִיךָ יְכוּלִים לְהִתְחַזֵּק בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׂנִשְׁמַע תְּמִיד בְּשׁוֹרוֹת מִשְׂמַחוֹת, וּבְקָרוֹב מְאֹד אֲנִי בָּא, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נִסְדָּר שֶׁהַפְּעַם יִהְיֶה יוֹתֵר זְמַן לְקַבֵּל קֶהֱל, שְׂנוֹכֵל לְעֶזֶר לְכָל מִי שְׂצָרִיךְ עֲזָרָה, וּמִי לֹא צָרִיךְ עֲזָרָה?! כְּלָנוּ צְרִיכִים עֲזָרָה, אָבֵל אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן בְּקִשָּׁה, שְׂאֲנִי חוֹזֵר וּמְדַגֵּשׁ פַּעַם אַחַר פַּעַם, שִׁיְהִי בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה וַחֲסֵד, וְכָל אֱלוֹ שְׂרוּצִים לְשֹׁבֵר אֶת הַקֶּהֱלָה שְׁלָנוּ, יִצְאוּ בְּבִשְׁת פָּנִים, הֵם יִרְאוּ שֵׁשׁ פֶּה חוֹמָה בְּצוּרָה, שְׂלֹא יְכוּלִים לְשֹׁבֵר אֶת הַחוֹמָה הַזֹּאת, לֹא יְכוּלִים לְשֹׁבֵר אֶת הַקֶּהֱלָה שְׁלָנוּ, אֲנַחְנוּ דֵּי חֲזָקִים, כִּי יֵשׁ לָנוּ אֲמוּנָה בְּבוֹרָא כָּל עוֹלָמִים, וְאֲנַחְנוּ מְרַגְלִים אֶת עֲצָמֵנוּ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתַדְעוּ לָכֶם, אִם יִהְיֶה לָכֶם חֲמֵשׁ דְּקוֹת הַתְּבוּדוֹת לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְחֲמֵשׁ דְּקוֹת תְּדַבְּרוּ אֶל הַקְּדוֹשׁ-

ברוך-הוא, תרגישו אחרת לגמרי. ולכן תראו תמיד לצאת לטייל לבד חמש דקות, ולדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ולשפף את הלב אליו יתברך, ואז אתן לא יכולות לתאר מה זה גורם בכל העולמות, אשרי האשה שזוכה לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ולבקש ממנו יתברך כל מה שהיא צריכה, הן לה והן לבעלה והן לילדיה, ואם אתן כבר מתפללות בשבילכן, אל תשכחו ממני, ותתפללו גם עלי, כי אני צריך גם-כן ישועות.

הקדוש-ברוך-הוא יעזר, כמו שיוסף התגלה לאחים שלו, פן נזכה שהצדיק יתגלה גם אלינו, ותהיה לנו אמונת חכמים, ונחזיר את האמונת חכמים בתוך הילדים שלנו ובתוך הקהלה הקדושה, ובזכות זה השכינה תשרה בינינו, שזו תהיה השמחה הכי גדולה.

המאחל לכם ברכה והצלחה מן השמים...

מא כא.

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר ויגש, ה' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל ... גרו יאיר.

תמיד צריכים לשלם הדבר הראשון את המשכנתא, אפלו לפני אכל, אף שזה נראה מאד מגוחך, אבל אם אני אומר לך פכה, שקדם צריכים לשלם משכנתא, או לשלם שכר דירה, תאמין לי שזה פכה, למה? כי אכל אדם יעשה כל מיני שמיניות ואפנים שיהיה לו אכל, אבל אם לא משלמים משכנתא, לא משלמים שכר דירה, מוציאים אותך מהדירה, ואחר-כך יש הפסדים, והבנקים לוקחים רבית ורבית דרבית ובעיות וכו'.

אתה צריך מאד מאד להתחזק, ולא לפחד משום דבר, ואני מאד מקווה להקדוש-ברוך-הוא, שהכל יתהפך לך לטובה, וזכות זו שאתה מתפלל בכל יום ותיקין, יגן עליך, כי תפלת ותיקין זו זכות גדולה מאד. וחכמינו הקדושים מספרים, שהיה אמורא אחד

שְׁהִתְפַּלֵּל וְחִיקִין, וְלֹא פָּסִיק חוּכָא מְפוּמָא כָּל יוּמָא, כָּל הַיּוֹם הַזֶּה שְׂמַח, בָּא לוֹ שְׁפַע.

רק אל תדאג, והקדוש-ברוך-הוא יעזור לך, שתצא מהפח הזה. דברתי אתמול באריכות עם האבא, שיעזור לך הפעם לשלם את החמש משכנתאות, כדי שתוכל לישר קצת את הגב, הקדוש-ברוך-הוא יעזור, שנשמע רק בשורות משמחות, רק אפה אל תדאג, והקדוש-ברוך-הוא יעזור לך, שתצא מהפח הזה.

לצאת לחוץ לארץ זו לא עצה, כי זה פשוט נסיונות מאד קשים, וכבר לא עושים כסף, אני מבטיח לך, שתצא מכל הצרות ומכל החובות, ויתרחב לך בגשמיות וברוחניות, רק תראה 'לגנב' בכל יום חמש דקות, לבקש את הקדוש-ברוך-הוא רק על זה, כי אפה לא יכול לתאר איזה רעש זה עושה בשמים, כשמורידים דמעות להקדוש-ברוך-הוא: 'רבנו של עולם, אין לי פרנסה, וככה לספר את כל העובר עליך להקדוש-ברוך-הוא, אפה לא יכול לתאר מה זה עושה למעלה, תנסה לעשות את זה, ולהתפלל אל הקדוש-ברוך-הוא בתפלה ושיחה בינו לבין קונו על מה שעובר עליך, תצא לטיל על הקר, ותשפך את הלב שלך לפניו יתברך, ותראה איך שהקדוש-ברוך-הוא לא יעזב אותך.

ואודות זה שפתבת לי, אני מכרח להגיד לך, שהוא פשוט לא מניח תפלין, והוא ליצן גדול ומפקר גדול, ומעל בכספי צדקה, וזה דרדר אותו לתהום גדול, ולא כדאי להתחבר אליו, כי אוי לו ואוי לשכנו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא כב.

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר ויגש, ו' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל כלליות אנשי

שְׁלוֹמְנו הַיְקָרִים, "חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב", תְּלַמִּידֵי "הַיְכַל-הַקֹּדֶשׁ" דֵּי בְּכַל
אֶתֶר וְאֶתֶר, הַיְוִ"ה עֲלֵיהֶם יִשְׂרָה שְׁכִינָתוֹ תָּמִיד.

אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנו הַיְקָרִים! חֲסִדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁאַנְחָנו זֹכִים בְּזֶה
הָעוֹלָם עוֹד לְכַתֵּב מִרְבֵּנו ו"ל, וּלְפָרְסֵם אֶת רַבְּנוּ ו"ל, זֶה לָנוּ זְכוּת
מְאֹד מְאֹד גְּדוֹלָה, כִּי מָה הָיִינוּ עוֹשִׂים בְּלֵי רַבְּנוּ ו"ל?! אֲנַחְנוּ
צְרִיכִים לְתֵת תּוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁזָכְנוּ לְדַעַת מִרְבֵּנוּ ו"ל,
וְלֹא לְהִיּוֹת מִתְּנַגְּדִים עַל רַבְּנוּ ו"ל, שְׁזֹו הַשְּׂמִחָה הַכִּי גְדוֹלָה שְׁלָנוּ,
כִּי רַבְּנוּ ו"ל אֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָ"ן, חֶלֶק א', סִימָן עב), שְׁכַשְׂיָהוּדֵי עוֹשֶׂה
מְסִירוֹת נַפְשׁ, שְׁכָל הַיְהוּדוֹת תְּלוּיָה בְּזֶה, הֵינּוּ כְּשֹׁצְרֵיף לְהַתְקַרֵּב אֶל
הַצְּדִיק, אֲזִי מִתְּגַבֵּר עָלָיו הַיִּצָּר הָרַע מְאֹד מְאֹד לְמַנְעַ וּלְעַכֵּב אוֹתוֹ,
וְאֹמֵר לוֹ: לָמָּה אַתָּה צָרִיף לְהִיּוֹת אֲצֶל הַצְּדִיק, לָמָּה אַתָּה צָרִיף
לְנִסְעַ אֶל הַצְּדִיק הַזֶּה?! וּבְפָרְט אֲשֶׁר כָּל צְדִיק וְצְדִיק יֵשׁ עָלָיו
מִחֻלְקֵת, כִּי עַל כָּל צְדִיק וְצְדִיק מְדַבְּרִים כָּל דָּבָר אֲסוּר, וּמְסִיתִים
וּמְדִיחִים אֶת הָאָדָם לָמָּה אַתָּה צָרִיף לְנִסְעַ אֶל הַצְּדִיק, חֻבַּל עַל
הַזְּמַן. וְלִכֵּן אֹמֵר רַבְּנוּ ו"ל, שְׁבָרְגַע שְׁנִכְנַסְתָּ בְּאָדָם תְּשׁוּקָה לְהַתְקַרֵּב
אֶל הַצְּדִיק, כְּכֹר הוֹרֵג אֶת הַיִּצָּר הָרַע שְׁלוֹ, וּכְכֹר נִבְרָא לוֹ יִצָּר הָרַע
יּוֹתֵר גְּדוֹל, וּכְשִׁמְתַחִיל לְנִסְעַ אֶל הַצְּדִיק, הוּא הוֹרֵג אֶת הַיִּצָּר הָרַע
הַיּוֹתֵר גְּדוֹל שְׁלוֹ, וְנִתְגַבֵּר עָלָיו יִצָּר הָרַע יּוֹתֵר גְּדוֹל מִזֶּה שֶׁהִיָּה לוֹ,
וְכִכָּה זֶה הוֹלֵךְ מִפְּעַם לְפְעַם, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ אֲצֶל הַצְּדִיק, וְאֲזִי הוּא
הָרַג לְגַמְרֵי אֶת הַיִּצָּר הָרַע, וְאֲזִי מַגִּיעַ אֵלָיו יִצָּר הָרַע גְּדוֹל, שְׁנִכְנַסִּים
בּוֹ הַמּוֹן קְשִׁיּוֹת עַל הַצְּדִיק, וּמִתַּחִיל לַחֲשֵׁב, שֶׁהַצְּדִיק הִיָּה צָרִיף
לְלַכֵּת כְּכָה, וְצָרִיף לְדַבֵּר כְּכָה, וּלְהַתְנַהֵג כְּכָה, וְכֵן יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה
קְשִׁיּוֹת עַל הַצְּדִיק. וְלִכֵּן הַקְּדִים לָנוּ רַבְּנוּ ו"ל אֶת הַהַקְּדָמוֹת הָאֵלוּ,
כְּדֵי שְׁנַדַע מַה זֶה צְדִיק וּמַה זֶה הַתְּקַרְבוֹת לְצְדִיק, וּמַה זֶה הַתְּקַשְׁרוֹת
אֶל הַצְּדִיק.

יְדוּעַ, אֲשֶׁר רַבְּנוּ ו"ל אָמַר לְמוֹהֲרָנ"ת ו"ל, שְׁיַחַדֵּשׁ הַרְבֵּה
בַּתּוֹרָה עַל פִּי הַהַקְּדָמוֹת שְׁלוֹ, וְהוֹסִיף וְאָמַר לוֹ, שְׁכַשְׂיָגִיעַ לְדַבֵּר
וּלְחַדֵּשׁ מַעֲנֵן אֲמוּנָה וְצְדִיק — יִרְחִיב אֶת הָעֵט, זֹאת אוֹמֵרֵת
שְׁיִרְחִיב אֶת הַדְּבּוּר, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר שְׁאָדָם צָרִיף כָּל-כָּף הַרְבֵּה
הַתְּחַזְּקוֹת כְּמוֹ אֲמוּנָה פְּשוּטָה, שְׁיֵאֱמִין שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא

אתו, עמו ואָצלו, כִּי עַל דָּבָר זֶה שְׁיִהְיֶה לְהֶאָדָם אֲמוֹנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, וְשִׁידַע, אֲשֶׁר הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאָצְלו, עַל זֶה צְרִיכִים לְעִבּוֹד הַרְבֵּה. וְכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ ו"ל (לקוטי-מֹהְר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ה'), שְׁיִהְיֶה צְרִיף לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ אָצְלו הֵיכָן הוּא אוֹחוּ בְּאֲמוֹנָה, כִּי יֵשׁ סוּכְלֵי חֲלָאִים, שְׂסוּכְלִים כָּל-כֶּף הַרְבֵּה, וְהַכֹּל זֶה מִחֲמַת חֶסֶד אֲמוֹנָה, מִבְּחוּץ חוֹשְׁבִים שֵׁישׁ לוֹ אֲמוֹנָה, אֲבָל מִסָּפֵן הָאָדָם הַזֶּה, אֵין לוֹ אֲמוֹנָה, וּמֵאִיפֹה אֲנַחֲנוּ יוֹדְעִים שְׂאִין לְהָאָדָם הַזֶּה אֲמוֹנָה? אוֹמֵר רַבֵּנוּ ו"ל (לקוטי-מֹהְר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סב): אִם הָאָדָם הַזֶּה לוֹ אֲמוֹנָה בְּהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהִזָּה יוֹדַע יְדִיעָה בְּלֵב שְׁלֵם, שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה, בְּוַדָּאִי הִזָּה מְדַבֵּר תְּמִיד אֶל הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהִזָּה שׁוֹפֵף אֶת הַלֵּב שְׁלוֹ אֶל הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּהִתְלַהֲבוֹת גְּדוּלָּה, וְהִזָּה מְדַבֵּק מְאֹד לְכוּן אֶת דְּבָרָיו. וְלָמָּה אָדָם לֹא מְדַבֵּר אֶל הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא? לָמָּה אָדָם לֹא מִתְבּוֹדֵד אֶל הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא? כִּי אֵין לוֹ אֲמוֹנָה. וְרוֹאִים בְּנֵי אָדָם, שְׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם יוֹם אַחַר יוֹם, שְׁעָה אַחַר שְׁעָה, רָגַע אַחַר רָגַע, וְלֹא מְדַבְּרִים מִלָּה אֶל הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֲלֹא רַבֵּנוּ ו"ל אָמַר, שְׂאָדָם צְרִיף לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְבוֹא וּלְעַמֵּד לְפָנֵי הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּלְדַבֵּר אִתּוֹ אֲפִלּוּ רַק מִלָּה אַחַת: 'רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, תִּצְלֵל אוֹתִי'. וְזֶה כְּבָר הוֹפֵף אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְלָמָּה אָדָם לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה? כִּי אֵין לוֹ אֲמוֹנָה, שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת הַדְּבוּרִים שְׁלוֹ. רוֹאִים מְזֶה, שְׂצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ עַל אֲמוֹנָה. וְלָכֵן אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הִיָּקְרִים! תִּתְפַּלְלוּ הַרְבֵּה אֶל הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתִבְקְשׁוּ עַל אֲמוֹנָה: 'רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! עֵינֶיךָ הֲלֹא לְאֲמוֹנָה, זִכְנֵי לְאֲמוֹנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, שְׂאֲנִי אֲרָגִישׁ שְׂאֲתָה פֹה אִתִּי, עִמִּי וְאָצְלִי, וְאִיפֹה שְׂאֲנִי הוֹלֵךְ, אִיפֹה שְׂאֲנִי בָּא, שְׂאֲנִי אֲרָגִישׁ אוֹתְךָ, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם', כֶּף אָדָם צְרִיף תְּמִיד לְבַקֵּשׁ אֶת הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַד שֶׁתַּחַקֵּק בּוֹ אֲמוֹנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת.

כְּמוֹ-כֵן, לָמָּה אָדָם כָּל-כֶּף רְחוּק מֵהַצְדִּיק? מִפְּנֵי שְׂאִין לוֹ אֲמוֹנַת חַכְמִים, כִּי אִם הוּא הִזָּה יוֹדַע אֶל מֶה הוּא זוֹכֵה כְּשֶׁבָּא אֶל הַחַכְמִים הַדְּבוּקִים בּוֹ? תִּתְבַּרֵךְ, תְּמִיד הִזָּה בָּא אֶל הַצְדִּיק, וּמִקְבֵּל אָצְלו מִטְעַן שֶׁל יִרְאֵת שָׁמַיִם.

וְלִכֵּן אֲנַחְנוּ מוֹצְאִים בְּשַׁעַה שֶׁהַמְצְרִיִּים בָּאוּ אֶל פְּרַעָה, וְאָמְרוּ
 שְׂאִין מַה לָּאֵכֶל, "וַתַּרְעֵב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל פְּרַעָה
 לֵלֶחֶם, וַיֹּאמֶר פְּרַעָה לְכָל מִצְרַיִם לְכוּ אֵל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם
 תַּעֲשׂוּ, פְּרַעָה אָרָר גּוֹי טָמֵא, הַבֵּין גְּדַלְתּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, מַה זֶה צַדִּיק,
 וְזֶה מַה שֶּׁפְּתוּב: "וַיֹּאמֶר פְּרַעָה אֶל יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים אוֹתָךְ
 אֵת כָּל זֹאת, אֵין גְּבוּן וְחָכֶם כְּמוֹךָ". פְּרַעָה הוּא הַטְּמֵאָה הַכִּי גְדוּלָּה,
 הַבֵּין גְּדַלְתּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, וְלָמָּה? כִּי פְּרַעָה הִזָּה מְקוֹר הַטְּמֵאָה, כִּי
 מִצְרַיִם הִיְתָה עֲרוֹת הָאֶרֶץ, זִהְמַת הַנְּחָשׁ, וְהֵם אֲשֶׁר מְאֹד מִפְּחָדִים
 מֵהַצַּדִּיק, אֵלוֹ שֶׁנִּפְגְּמוּ בַּפָּגַם הַבְּרִית, בְּרָאוּ מִשְׁחִיתִים וְקַלְפוֹת, הֵם
 הַמְדַּבְּרִים נֶגֶד הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר: "שְׁלַח יָדְיוֹ בְּשַׁלְמִי
 — חַלֵּל בְּרִיתוֹ"; מִי שֶׁמְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק, תִּדְעוּ לָכֶם, שֶׁהוּא פָּגַם
 בְּבְרִיתוֹ, וְכִמוֹ שְׂאוּמֵר רַבְּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת נְאוּף, סִימָן מו),
 שְׁעַל-פִּירְבֵּי הַנוֹאֲפִים הֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים; כִּי נוֹאֵף לֹא יְכוּל
 לְסַבֵּל אֵת הַצַּדִּיק, כִּי הַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֵת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמוֹצִיא
 אוֹתָנוּ מֵהַשְּׂאוּל תַּחֲתִית שֶׁנִּפְלְנוּ לְשָׁמָּה, וּמֵאֲחַר שֶׁהִסְטָרָא אֲתָרָא
 וְהִקְלַפּוֹת לֹא רוֹצִים שְׂיוֹצִיאוּ אֵת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵהַשְּׂאוּל תַּחֲתִית,
 לִכֵּן הֵם כְּבָר דּוֹאֲגִים שְׂיִדְבְּרוּ תָמִיד עַל הַצַּדִּיק, וְכֵן אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל
 (סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת מְרִיבָה, סִימָן כ'): הַנוֹאֲפִים לְרַב הֵם בְּעַלֵּי מְרִיבָה
 לַצַּדִּיקִים, וְהַחֲכָם מְכַל הָאָדָם צוֹעֵק (מִשְׁלֵי ו'): "נֹאֵף אִשָּׁה חֹסֵר לֵב",
 אִם אַתָּם תִּרְאוּ אָדָם שֶׁמְדַבֵּר עַל צַדִּיק אֲשֶׁר דְּבוּק בַּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא, תִּדְעוּ לָכֶם שֶׁזֶה נוֹאֵף; וְכֵן אִם אַתָּם רוֹאִים עֲזוּ פָּנִים, תִּדְעוּ
 לָכֶם שֶׁהוּא נוֹאֵף, כִּי כָּף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים: כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בוֹ
 עֲזוּת, בִּידוּעַ שְׂבָא עַל אִשָּׁת אִישׁ, וְשֶׁהִרְהַר בְּעֵבֶרָה. וְלִכֵּן תַּעֲשׂוּ כָּל
 מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם מֵהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, אַחֲרֵי שֶׁעֲשִׂיתִי מַה שֶׁעֲשִׂיתִי, וְאֲנִי פָּגוּם מְאֹד, לְכָל
 הַפְּחוֹת שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עָלַי קִשְׁיוֹת עַל הַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בוֹ יִתְבַּרֵּךְ, זֶה
 מַה שֶּׁחֹסֵר לִי עוֹד, הֲרִי אֲנִי פָּגוּם, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, מִכֶּף רֶגֶל וְעַד
 קֶדֶקֶד רֵאשִׁי, אֵין אֶבֶר אֶחָד אֲצִלִּי מִתְּקַן, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶה עוֹד
 חֹסֵר לִי שְׂאֲנִי אֲדַבֵּר עַל הַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,
 וְלִכֵּן אָדָם צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה לוֹ הַרְבֵּה שְׂכָל, וְשְׂכָל לֹא יְכוּלִים לְקַנּוֹת
 בְּשׂוּם חֲנוּת וּבְשׂוּם קְנִיּוֹן, כִּי עַדִּין לֹא נִבְנְהָ בֵּית חֲרֻשֶׁת שֶׁל שְׂכָל

וְדַעַת, כִּי עַל זֶה פְּתוּב 'קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב חֻכְמָתָא לְחַפְיָמִין',
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן חֻכְמָה רַק לְמִי שֶׁהוּא חָכֵם, וּמֵה זֶה נִקְרָא
 חָכֵם? אָדָם שִׁידַע שְׂאֲנִי כְּלוּם', רַבְּנֵנוּ ו"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק
 ב', סִימָן פב): חֻכְמָה זֶה אוֹתִיּוֹת כ"ח מ"ה, בְּרַגְעַ שְׁאָדָם יוֹדַע שֶׁהוּא
 כְּלוּם, וְהוּא צָרִיךְ צִדִּיק שִׁיִּצִּיל אוֹתוֹ, וְצָרִיךְ רוּפָא שִׁירְפָא אוֹתוֹ, אֲזַ
 יֵשׁ לִי כִּבְר תַקְוָה לְתַקֵּן אֶת הַכֵּל, אֲבָל אִם אָדָם חָכֵם בְּעֵינָיו, וְחוֹשֵׁב
 שֶׁהוּא לֹא צָרִיךְ אֶת הַצְּדִיק, הוּא יָכוֹל לְבַד, הוּא הַטַּפֵּשׁ הַכִּי גְדוֹל,
 כִּי הוּא יִפֹּל. רַבְּנֵנוּ ו"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק ב', סִימָן סז): הַצְּדִיק
 הוּא בְּחִינַת יוֹסֵף, וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ, הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל
 הָאָרֶץ, הוּא הַחַן וְהַיָּפִי וְהַפֶּאֶר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְלִכֵּן מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל
 לְפָנֵי הַהִסְתַּלְקוֹת שְׁלוֹ, אָמַר לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנֵנוּ אֶת הַפְּסוּק: 'לְכוּ אֶל
 יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֵם תַּעֲשׂוּ, הַעֲקֹר לְהַחְזִיק אֶת עַצְמוֹ בְּהַצְּדִיק,
 שֶׁהוּא הַמְּחַדֵּיר בְּנוֹ אֲמוּנָה וּדְבָקוֹת בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא אֲשֶׁר
 מְחַזֵּק וּמְעוֹדֵד וּמְשַׁמַּח אוֹתָנוּ. וְלֹא לְהַתְּפַעֵל מִהַסְמִיךְ-מ"ם שְׁעוֹשֶׂה
 אֶת שְׁלוֹ תְּמִיד, וּמוֹצֵא שׁוֹעֲלִים קְטָנִים מְחַבְּלֵי כְּרָמִים, אֲשֶׁר מְדַבְּרִים
 כָּל דְּבַר אֲסוּר עַל הַצְּדִיק, כְּדֵי לְלַכֵּד בְּנֵי אָדָם בְּרִשְׁתּוֹ.

הַצְּדִיק הַקְדוּשׁ מְדוּזִיקוּב זִי"ע מְבִיא בְּסִפְרוֹ (עֲטָרַת יְהוֹשֻׁעַ)
 בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ וַיִּגַּשׁ, עַל מֵה שִׁיּוֹסֵף הַצְּדִיק אָמַר לְאֲחִים שְׁלוֹ: 'אֵל
 תִּרְגְּזוּ בְּדַרְךְ, וּפִרַשׁ רַש"י: אֵל תַּתְּעַסְקוּ בְּדַבַּר הַלְכָה, וְאֵל תִּפְסִיעוּ
 פְּסִיעָה גֹּסָה וְהַכְּנִסוּ בַחֲמָה לְעִיר. שׁוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים: לְמָה יַעֲקֹב
 אֲבִינוּ לֹא הִזְהִיר אוֹתָם אֶת זֶה, לְמָה רַק יוֹסֵף? אֵלָּא עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ
 אֶל יוֹסֵף, לֹא הִבִּינוּ מֵה זֶה צִדִּיק, כִּי כִּשְׁאָדָם יוֹשֵׁב בְּכַתְּלֵי
 בֵּית-הַמִּדְרָשׁ וְלוֹמֵד תּוֹרָה, הוּא עֹדֵין לֹא יוֹדַע מֵה זֶה גְּדֻלַּת הַצְּדִיק,
 רַק כְּשִׁיּוֹרֵד לְמִצְרַיִם וְנוֹפֵל וְנוֹכָשׁ, עַד שֶׁבָּא לְשִׂיא הַטַּמְאָה לְעַמְקֵי
 עַמְקִים לְשִׂאוֹל תַּחֲתִית, אֲזַ הוּא מִתְחִיל לְהִבִּין מֵה זֶה הַצְּדִיק, וּמֵה
 הַצְּדִיק אוֹמֵר לוֹ. וְלִכֵּן כְּדָאֵי לְבַטֵּל הַרְבֵּה זְמַן בְּשִׁבִיל שְׁעָה אַחַת
 לְבוֹא אֶל הַצְּדִיק, כְּמוֹ שֶׁרַבְּנֵנוּ ו"ל אוֹמֵר (סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, אוֹת צִדִּיק, סִימָן
 נה): טוֹב לְבַלּוֹת זְמַן רַב בְּשִׁבִיל שְׁעָה אַחַת שִׁיתְקַרֵּב לְצִדִּיק; כִּי
 הַצְּדִיק יַחְדִּיר בּוֹ הַתְּחַזְּקוֹת כְּזוֹ שֶׁתּוֹצִיא אוֹתוֹ מִהַשְּׂאוֹל תַּחֲתִית
 וּמִתַּחֲתֵיו, הַצְּדִיק יַחְדִּיר בּוֹ שְׁכָל יִשְׂרָאֵל, עַד שִׁידַע אֵיךְ לְהַתְּמוּדֵד בְּכָל

מה שְׁעוֹבֵר עָלָיו. אָבֵל הַסֵּם"ף-מ"ם שׁוֹנֵא אֶת זֶה, וְלִכֵּן הוּא עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַע עוֹלָם, שְׁבִינֵי אָדָם יִתְרַחֲקוּ מֵהַצְדִּיק, וְזוֹ הַמְסִירוֹת נִפְשׁ שְׁאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְמַסֵּר אֶת נַפְשֵׁנוּ לְגַמְרֵי בְשָׁבִיל לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת הַצְדִּיק.

וְזוֹ הִיְתָה עֲבוּדְתוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵנ"ת ו"ל, שְׁבַמּוֹצְאֵי שְׁבַת הַזֶּה תְּהִיָּה הַהֲלוּלָא שְׁלוֹ, וְרִצִּיתִי שְׁכָל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ בְּעִירוֹ יַעֲשֶׂה סְעֻדַת הַלוּלָא לְכַבוֹד הַצְדִּיק הַקְּדוֹשׁ מוֹהֲרֵנ"ת ו"ל, כִּי לוּלָא הוּא, לֹא הָיָה נִשְׂאָר מִרְבֵּנוּ ו"ל אֶפְלוּ עָלֶיהָ אֶחָד, וְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ אָמְרוּ תְּמִיד: 'אִם לֹא נִתֵּן לְמוֹט רַגְלֵנוּ', אִם לֹא הָיָה לָנוּ מוֹהֲרֵנ"ת ו"ל, מִי יוֹדֵעַ מֶה הָיָה אֲתָנוּ. הַצְדִּיק הַזֶּה הוּא הַבֵּיץ אֶת דְּבָרֵי רַבֵּנוּ ו"ל יוֹתֵר מִכָּלֵנוּ. וְלִכֵּן מִי שֶׁלֹּא לוֹמֵד "לְקוּטֵי-הַלְכוֹת", הוּא לֹא יוֹדֵעַ מֶה רַבֵּנוּ ו"ל רוּצָה, וּפְעַם הַתְּבַטָּא מוֹהֲרֵנ"ת ו"ל עַל הַ"לְקוּטֵי-הַלְכוֹת" שְׁלוֹ וְאָמַר: 'הַלְקוּטֵי-הַלְכוֹת זֶה הַמַּחֲ שֶׁל רַבֵּנוּ ו"ל וְהַפָּה שְׁלִי', כִּי זֶה מֶה שְׁרַבֵּנוּ ו"ל רָצָה, לְחֻזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשִׂמְחַ אֹתָנוּ, וְלְהוֹצִיא אֹתָנוּ מִהַבּוֹר, שְׁגָם אֲנַחְנוּ נִרְגִּישׁ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְשָׁגָם אֲנַחְנוּ אֶפְלוּ שְׁנֵטְמָאנוּ בְּכָל מִינֵי טְמָאוֹת וְזַהְמוֹת, וְעַדִּין אֲנַחְנוּ מְלַכְלְכִים בְּנֵאוּף, שְׁקוּץ וְתַעֲוִב, וְעַדִּין אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים עוֹלוֹת אֶחָד לְשָׁנִי, וְגוֹנְבִים וְגוֹזְלִים בַּר מִיָּנָן, שְׁגָם אֲנַחְנוּ נִצָּא מֵהַזְּבֵל וְהַלְכוּף הַזֶּה. וְלִכֵּן לֹא בְּחִנָּם, שֶׁהַסֵּם"ף-מ"ם יַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַע עוֹלָם לְעַקֵּר בְּנֵי-אָדָם שֶׁלֹּא יִתְקַרְבוּ אֶל הַצְדִּיק הַזֶּה, וְתְּמִיד יִמְצָא שׁוֹעֲלִים קְטַנִּים מִחֻבָּלִים כְּרָמִים, שְׁרוּצִים לְחַבֵּל אֶת הַכֶּרֶם שֶׁל הַצְדִּיק.

הַצְדִּיק הַקְּדוֹשׁ מִסֵּאטְמָאר זי"ע אָמַר: לָמָּה אֲנַחְנוּ מִתְּפַלְלִים בְּכָל יוֹם שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשַׁחְרִית, מְנַחֵה וְעַרְבִית: 'וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים עָלַי לְרָעָה, מֵהֲרָה הִפֹּר עֲצַתְם וְקַלְקַל מִחֲשַׁבְתְּם', מִמֶּה נִפְשָׁךְ, אִם אֲנַחְנוּ כְּבָר מִתְּפַלְלִים, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל לְגַמְרֵי, שֶׁלֹּא יִהְיוּ לָנוּ מִתְּנַגְדִּים: "רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁלֹּא יִקּוּמוּ עָלַי וְלֹא יִחְשַׁב שׁוֹם בְּנֵי אָדָם עָלַי שׁוֹם רַע", אֶלָּא עוֹנֶה הַרְבֵּי מִסֵּאטְמָאר: כִּי כָּל צְדִיק וְצְדִיק מְכַרְח שִׁיְהִיָּה עָלָיו מִתְּנַגֵּד, וּמְכַרְח שִׁיְהִיָּה עָלָיו אֵיזָה בַעַל מַחְלָקָת, כִּי הַטְּמָאָה וְהַזְּהָמָה לֹא יְכוּלִים לְסַבֵּל אֶת הַקְּדוּשָׁה, הַחֲשָׁף לֹא יְכוּל לְסַבֵּל אֶת הָאוֹר, הָאוֹר מְאִיר אֶת הַחֲשָׁף

והחֲשֵׁף לא יכול לִסְבֹּל אור כְּזֶה, וְלִכְנֹן על צַדִּיק שְׂיִכּוּל לְקָרֵב אֲלֵפִים וְרַבּוֹת אַנְשִׁים, עָלָיו מִתְגַּבֶּרֶת הַמַּחְלֶקֶת מִבֵּית וּמִבְּחוּץ. וְלִכְנֹן אֲנַחְנוּ יְכוּלִים רַק לִבְקֹשׁ הַרְבֵּה אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנִזְכֶּה לַעֲבֹר אֶת כָּל הַמְּנִיעוֹת, אֲבָל מְנִיעוֹת מִכְרָחוֹת לְהִיּוֹת, וְלִכְנֹן עָלֵינוּ לִבְקֹשׁ הַרְבֵּה אֶת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, שְׁנִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הַזֶּה, אֲשֶׁר מְחַזֵּק אוֹתָנוּ וּמַעֲוֹדֵד אוֹתָנוּ וּמְשַׁמֵּחַ אוֹתָנוּ, וּמְפִיחַ בְּנוֹ רוּחַ חַיִּים, כְּמוֹ שְׂרַבְנוּ ו"ל אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ח'), שֶׁהַצַּדִּיק הוּא מְכַנֵּס בְּנוֹ רוּחַ חַיִּים שְׁנִתְחִיל לְחַיּוֹת מַחְדָּשׁ.

כְּתוּב מִהַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ מִמּוֹדִיץ זי"ע בְּסִפְרוֹ (דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל) עַל הַפְּסוּק: "וְלֹא יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצְצִים עָלָיו", אֲשֶׁר הַצַּדִּיק מְחַדֵּר בְּנוֹ אֲמוּנָה, וְהָאֲמוּנָה מְבִיאָה אוֹתָנוּ לְסִבְלָנוֹת, כְּמוֹ שְׂרַבְנוּ ו"ל אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קנח): עַל-יְדֵי אֲמוּנָה זוֹכִים לְסִבְלָנוֹת, כִּי אָדָם צָרִיף לְסִבֹּל הַרְבֵּה בְּחַיִּים שְׁלוֹ, וְזֶה מֵה שֶׁהוּא אוֹמֵר: "וְלֹא יִכַּל", הֵינּוּ שְׂאָדָם צוֹעֵק 'אֲנִי לֹא יְכוּל כְּבָר', יֵשׁ לִי כָּל-כֶּף הַרְבֵּה צָרוֹת וְכָל-כֶּף הַרְבֵּה יְסוּרִים וּמְרִירוֹת, אֲנִי כְּבָר לֹא יְכוּל, מֵהִי הַעֲצָה לָזֶה? "יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק", הֵינּוּ שְׂיִוִּסֵּף וְיִתְאַפֵּק בְּסִבְלָנוֹת גְּדוֹלָה, "לְכָל הַנִּצְצִים עָלָיו", עַל כָּל אֵלוֹ שָׂרָק קָמִים עָלָיו; הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה נוֹתֶנֶת לָנוּ עֲצוֹת נִפְלְאוֹת אִיף שְׂאָסוּר לְהִתְיַאֵשׁ, וְאִפְלוּ כְּשֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ מֵה שְׂעוֹבֵר, עִם כָּל זֹאת עָלֵינוּ לְהַחְזִיק מְעַמֵּד.

וְלִכְנֹן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, יַעַן שֶׁזְּכִינוּ לְהִתְקָרֵב אֶל רַבְּנוּ ו"ל, וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ עֵבֶר מֵה שְׂעֵבֶר, וְעַדִּין עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׂעוֹבֵר, וְלִכְנֹן בָּאוּ וְנִתְחַזַּק יַחַד, וְאִישׁ אֶת רַעְהוּ יֹאמֵר חֲזוּק, שְׁנִזְכֶּה לְהִשָּׂאֵר אֲצֵל הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְבַטֵּל לָנוּ אֶת הַרְצוֹן שְׂיֵשׁ לָנוּ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא יוּכְלוּ לְקַרֵּר לָנוּ אֶת תְּבַעֲרַת הַלֵּב שְׂיֵשׁ לָנוּ לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי הַצַּדִּיק, כִּי אִם תְּשִׁימוּ לֵב מִי מְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק, תִּרְאוּ שֶׁזֶה רַק בּוֹר וְעִם הָאָרֶץ וְנוֹאֵף וְכוּ', שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה שׁוּם דְּבָר, לֹא לוֹמֵד וְלֹא פּוֹתַח סִפֵּר כָּל הַשְּׁבוּעַ, וְאִפְלוּ מְקַרָּא לֹא לוֹמֵד, הֵבֵן שְׁלוֹ יֵלֵד בֶּן חֲמֵשׁ לוֹמֵד חֲמֵשׁ, וְהַשּׁוֹטָה הַזֶּה לֹא לוֹמֵד חֲמֵשׁ, וּמְכַל שְׂכָן שֶׁלֹּא לוֹמֵד מִשְׁנָה, וּמְכַל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן שֶׁלֹּא לוֹמֵד גְּמָרָא, וּמִי מְדַבֵּר מִהֲלַכְהָ; וְלִכְנֹן מֵאֲחֵר שֶׁלֹּא לוֹמֵד שׁוּם דְּבָר,

מה יַעֲשֶׂה הַטֶּפֶשׁ הַזֶּה כְּשֶׁמִשְׁעֲמֵם לוֹ? אִזּוֹ הוּא מְכָרָח לְדַבֵּר
לְשׁוֹן־הַרֶע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, וּמִי הַקָּרְבָן הָרֵאשׁוֹן שְׁלוֹ? הַצַּדִּיק, כִּי
הוּא הַתְּחִבֵּר אֶל הַסֵּם "דָּ-מ"ם, שֶׁמִּפְתָּה אוֹתוֹ לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק.

וְלָכֵן עָלִינוּ לְהַתְחַזֵּק בְּיֵתֶר שְׂאֵת וּבְיֵתֶר עֹז, וּבְפִרְט עֲכָשׁוּ
שְׁעוֹבֵר עַל עִם יִשְׂרָאֵל כָּל־כָּף הַרְבֵּה נְסִיווֹת קָשִׁים וּמְרִים, שְׁאֲנָשִׁים
שְׁקוֹעִים בְּחֻבוֹת, וְעוֹבֵר עֲלֵיהֶם עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת, שֶׁכְּמַעַט מִתְּפוֹצְצִים
מִצָּרוֹת, וְסוֹבְלִים מִהֵילָדִים שְׁלֵהֶם, וְכֵן יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁסוֹבְלִים
מִבְּרִיאוֹת, כִּי הַעוֹלָם מְלֵא דֵינִים, וַיֵּשׁ לְאָדָם קָשִׁיוֹת לְמָה זֶה כָּכָה,
וּמַמָּה זֶה בָּא, הֲרֵי הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת רַק טוֹב לְעַם
יִשְׂרָאֵל, וְאִם כֵּן לְמָה יֵשׁ כָּל־כָּף הַרְבֵּה חוֹלִים בְּכָל הַבְּתִי־חוֹלִים,
שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא כָּבֵר יֵרַחֵם עֲלֵיהֶם, וַיִּשְׁלַח לָהֶם רְפוּאָה שְׁלֵמָה.
לְמָה כָּל־כָּף הַרְבֵּה אֲנָשִׁים חַיִּבִים חוֹבוֹת, וְלֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּם
מִשְׁפָּנְתָא אוֹ שְׂכָר דִּינָהּ, לֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּם לְמַכְלֵת, לְמָה כָּל־כָּף
הַרְבֵּה אֲנָשִׁים סוֹבְלִים מִהֵילָדִים שְׁלֵהֶם שְׂיוֹצָאִים לְתַרְבוֹת רַעָה?!
וְכִכָּה יֵשׁ לְאָדָם הַרְבֵּה שְׂאֵלוֹת, 'לְמָה' וְכוּ', שְׁזֵה מַה שְׁפָתוֹב "כִּי
יִפְלֵא מִמֶּךָ דְבָר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין וּבֵין נִגְעַ לְנִגְעַ",
שְׁלֹא מִבְּנִים מַה קוֹרָה, שְׁפֵה נִשְׁפָּף דָּם יִשְׂרָאֵל כְּמִים, יֵשׁ דֵּינִים,
יֵשׁ נִגְעַ, אֲנָשִׁים חוֹלִים, תַּדַּע לָךְ, שֶׁהַתְּרוּץ הוּא: "דְּבָרֵי רִיבֵת
בְּשַׁעֲרֵיךָ", יֵשׁ מַחְלָקֵת בֵּין יְהוּדִים, יְהוּדִים לֹא יְכוּלִים לְחִיוֹת בְּיַחַד
בְּאַהֲבָה, וְתַמִּיד יֵשׁ שׁוֹעֲלִים קִטְנִים רְשָׁעִים אַרְוָרִים נוֹאֲפִים, אֲשֶׁר
מְסִיתִים בְּנֵי אָדָם שְׁלֹא יִתְקַרְבוּ אֶל הַצַּדִּיק וְשִׁיתְּרַחֲקוּ מִהַצַּדִּיק, אִזּוֹ
מַה הַעֲצָה עַל זֶה? "וּבֵאתְ אֶל הַכְּהֵנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט, אֲשֶׁר יִהְיֶה
בְּיָמֵי הָהֵם". אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: אֵין לָךְ אֶלָּא שׁוֹפֵט
שְׁפָדוֹרֶךָ, בְּכָל יוֹר וְדוֹר יֵשׁ צַדִּיק, שֶׁהוּא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֵיךְ לְהִתְקַרֵּב
אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְהַעֲקֵר מַה שֶׁהוּא מְכַנֵּס בְּנוֹ זֶה אֲמוּנָה
בְּהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְאַהֲבָה שְׁנֵאֵהֵב אַחַד אֶת הַשָּׁנִי.

רַבְּנוּ ז"ל אָמַר: הַסֵּם "דָּ-מ"ם קָשָׁה לוֹ מְאֹד לְהִיוֹת בְּכָל מְקוֹם,
וְלָכֵן מַה הוּא עוֹשֶׂה? בְּגִשְׁמִיּוֹת הוּא הַקִּים רוֹפְאִים, שֶׁהוֹרְגִים בְּנֵי
אָדָם, כִּי אֶצֶל הַרוֹפְאִים אָדָם זֶה רַק מְסָפֵר, וּבְרוּחַנִּיּוֹת הַקִּים
הַסֵּם "דָּ-מ"ם מְנַהֲיָגִים שֶׁל שְׁקָר, שְׁמוּלִיכִים אֶת בְּנֵי אָדָם שׁוֹלֵל, כִּי

אם המנהיג לא מחדיר בך שתלמד בכל יום מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכה ואגדה, ושתתפלל במנין שחרית, מנחה וערבית, תדע לך, שזה שקרן, כי אם לא מעוררים אותך שלא ישאר ממך שום דבר רק מה שאתה זוכה לתפס בכל יום נקודות טובות: מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות, ויבוא היום שתצטרך את זה, הרי הוא מנהיג של שקר, כי רק זה מה שישאר מהאדם, מה שתתפלל בבקר שחרית במנין, ומה שתתפלל אחר הצהרים מנחה במנין, ובערב ערבית במנין, זה מה שישאר לך, ומה שחטפת בהחיים שלך, זה יהיה העתיד שלך.

מה אמר לכם, אנשי שלומנו היקרים! לפני שעתים התקשר אלי אברך אחד, שהיה גר בבית-שמש, ועבר לגור בארצות-הברית, ונסע לאיזו מדינה שנקראת "איעוואה", ונעשה שמה שוחט ומרויח הרבה כסף, וקנה כבר שני בתים, אז הוא מצלצל אלי ואומר לי, שעכשו יש לו הזדמנות לקנות הרבה שטחים, ולכן הוא רוצה לדעת מה חנות דעתי, האם הוא יעשה את זה או לא, אמרתי לו: ידידי, אברך יקר! אם אתה רוצה לשמע בקולי, במקום לקנות שטחים במדינה זרה, תקנה שמה ש"ס, ותתחיל ללמד עכשו גמרא ממסכת ברכות, וככה תמשיך מסכת אחר מסכת, עד שתסיים שמה ש"ס, "איעוואה" אתה מבין? ! "איעוואה" זו מדינה, אז תחטף שמה ש"ס, אם אתה כבר שמה, תסיים שמה ש"ס, כי רק זה מה שישאר אצלך, אבל אם אתה תכנס בעסקים לקנות שטחים, השם ישמר, מה שיהיה אחר, "איעוואה" אתה מבין? "כן". וקבל על עצמו שיעזב את עצמו מהשטיות. רואים מזה איך שהסמ"ך-מ"ם רק רוצה לרחק יהודים אחד מהשני, וזו היתה קלפת המן, שאמר: "ישנו עם מפזר ומפזר", אמרו הצדיקים, שבתוך הדבורים הטמאים של המן, יש שמה גם דברים נכונים, ישנו זה "ש נ"ו, שהוא מלשון נוי ספה, והוא לשון של יפי, וזה פרוש הפסוק: "ש נוי", הינו מתי זה היפי של עם ישראל?, כשהם עם אחד, והם מתזיקים את עצמם ביחד, זה הנוי היפי שלהם, מה שאין פן כשהם מפזר ומפזר בין העמים,

וְהֵם בָּרִיב אֶחָד עִם הַשָּׁנִי, אִזּוּ זֶה הַפּוֹף, וְזֶה הַכּל בָּא מִמָּה שֶׁהֵם לומדים אֶת מַעֲשֵׂה הַגּוֹיִים.

כתוב (דברים לב): "בְּהִנָּחַל עֲלֵינוּ גוֹיִם", נשאלת השאלה: איך הקדוש-ברוך-הוא שֶׁנִּקְרָא עֲלֵינוּ עַל כָּל הָעֲלִיּוֹנִים, מִנְּחִיל טוֹב לַגּוֹיִים? אֵלָּא הַתְּרוּץ הוּא מֵה שֶׁכְּתוּב בְּהַמְשָׁךְ הַפְּסוּק: "בְּהִפְרִידוּ בְּנֵי אָדָם", זֶה הַכּל בָּא עַל-יְדֵי שְׁיֵשׁ פְּרוּדִים בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נִקְרָאִים אָדָם, כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יבמות סא): עַל הַפְּסוּק (יחזקאל לד): "אָדָם אַתָּם", אַתָּם קְרוּיִן אָדָם, וְאִין הַעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים קְרוּיִן אָדָם. וְלָכֵן אִם הִיהוּדִים שְׂרוּיִים בְּמַחְלָקַת, בְּכַחֲנִת: "בְּהִפְרִידוּ בְּנֵי אָדָם", אִזּוּ לְצַעֲרֵנוּ הַרְבֵּה, הַגּוֹיִים עוֹלִים עֲלֵינוּ לְמַעַלְהָ, הֵינּוּ "לְהִנָּחִיל עֲלֵינוּ גוֹיִים", וְאַנְחֵנוּ יוֹרְדִים מִטָּה. וְלָכֵן אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְעַבֵּד עַל נִקְיַת הָאֱהָבָה, וְלְהַחְזִיק אֶת עַצְמָנוּ בְּיַחַד אֲצֵל הַצַּדִּיק, וְלִמְסַר אֶת נַפְשֵׁנוּ בְּשִׁבִיל הַצַּדִּיק, וְזֶה מֵה שֶׁצָּרִיכָה לְהִיּוֹת כָּל עוֹבְדֵתָנוּ — לְגַלוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת הַצַּדִּיק בְּעוֹלָם, לְהַפִּיץ אֶת סִפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל בְּמַסִּירוֹת נַפְשׁ הַכִּי גְדוֹלָה. וְאַמְרָתִי וְאִנִּי מְכַרִּיז עוֹד פַּעַם: אִם אַתָּם בְּאַמְתֵּי אוֹהֲבִים אוֹתִי, אִם אַתָּם רוֹצִים בְּאַמְתֵּי בְּטוֹבָתִי, בּוֹאוּ וְתַעֲשׂוּ הוֹרָאת קִבְעָה בְּהַתְּנַדְּבוֹת, לֹא כְּמוֹ שֶׁהָיָה עַד עַכְשָׁיו בְּגִבּוֹת, וְעַל כָּל הוֹרָאת קִבְעָה שְׂמֻבִּיאִים אֲנִי נוֹתֵן מִתְּנֵה חֲבִילָה שֶׁל מָאָה קִנְטָרְסִים, אֲנִי רוֹצֶה לְרָאוֹת אִם הַפְּנֵנָה שְׁלָכֶם הִיא כְּפִנְנָה אֲמִתִּית, עִם אֲמֵת וּלְשֵׁם שָׁמַיִם וְלֹא לְשֵׁם כֶּסֶף, וּמַצְדֵי אֲנִי נוֹתֵן מִתְּנֵה מָאָה קִנְטָרְסִים בְּחִנָּם לְהַפִּיץ אֶת זֶה, וּבְזֶה שֶׁתּוֹכּוּ אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עִם הוֹרָאת קִבְעָה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, בְּזֶה אַתָּם תִּרְאוּ לִי שֶׁאַתָּם בְּאַמְתֵּי אוֹהֲבִים אִתִּי.

אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמָנוּ הַיְקָרִים! אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְמַסֵּר אֶת נַפְשֵׁנוּ כְּדֵי לְתַקֵּן מֵה שֶׁפָּגַמְנוּ, וְאַנְחֵנוּ צָרִיכִים כָּל-כָּף הַרְבֵּה לְבַקֵּשׁ אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהִלְשׁוֹן-הָרַע וְהַרְכִּילוֹת מִכְּפָה נוֹאֲפִים, לֹא יִכְנַס אֲצֵלָנוּ, כִּי בְּפִרוּשׁ אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, אוֹת נְאוּף, סִימָן כו): עַל-יְדֵי הוֹצָאת זֶרַע לְבִטְלָה בּוֹרָא קְלָפוֹת הַמִּתְּלַבְּשִׁים בְּבְנֵי אָדָם מִתְּנַגְדִּים וְחוֹלְקִים עֲלָיו, וְעוֹשִׂין לוֹ יְסוּרִין, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁפָּגַמְנוּ כָּל-כָּף בְּהַפְּגָם הַמְּלַכְלָף הַזֶּה, קָמִים עֲלֵינוּ כָּל מֵינֵי שׁוֹנְאִים וְרוֹצִים

לְעַקֵּר אוֹתָנוּ מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכְנֹן דִּיקָא עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל עַל עֲצָמָנוּ לְהִתְאַחַד יַחַד.

אָנִי רוֹצֵה שְׁכַלל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמָנוּ הַיְקָרִים בְּכָל עֵיר וְעֵיר, וּבַכְּפָרֵט בִּיבְנֵי־אֵל, שְׂיַעֲשׂוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת סְעֻדַת הַלּוּלָא שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, וְזוֹ סְעֻדָה אֲמִתִּית סְעֻדַת מְצוּהָ, וְעוֹד אֵיזוֹ מְצוּהָ, כִּי אִם לֹא מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, לֹא הִיָּה נִשְׁאָר לָנוּ שׁוּם דְּבָר מִרַבְּנֵי ו"ל, כִּי הוּא זֶה שְׁגָלָה וּפְרָסָם אֶת רַבְּנֵי ו"ל בְּעוֹלָם, וְסָבַל מֶה שְׁסָבַל, וְנִכְנָס לְבֵית סֵהַר וְכוּ', אֲשֶׁר בְּאֲמַת זֶה קָשָׁה מְאֹד לְהִבִּין, אִיךְ צְדִיק כְּמוֹ מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ בְּבֵית-סֵהַר, אָבַל בְּאֲמַת זֶה מֶה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל יְהוּדֵי צְדִיק שְׁמוּסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּשְּׁבִיל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁצָרִיף לְסָבַל יְסוּרִים וּמְרִירוֹת וְכוּ' וְכוּ', וְכִמוֹ שְׁאָנוּ רוֹאִים אֲצֵל ה'יִבְעַל הַתְּנִיא', שְׁגָם הוּא נִכְנָס בְּבֵית סֵהַר, אֲשֶׁר בְּאֲמַת מִי שְׁלוֹמְד אֶת סִפְרֵי ה'יִבְעַל הַתְּנִיא', מִתְּפַעַל מִהַגְלוּי אֱלֻקוֹת שְׂיִישׁ שְׁמָה, מִמֶּשׁ גְּלוּי אֱלֻקוֹת בְּתַכְלִית מְדֻרְגָה הָעֲלִיוֹנָה, וּבְכָל זֹאת סָבַל מֶה שְׁסָבַל וְכוּ' וְכוּ', כִּי אִם נִתְחִיל לְהִתְבּוֹנֵן יוֹתֵר וְיוֹתֵר, נִרְאֶה שְׁכָף הוּא אֲצֵל כָּל צְדִיק וְצְדִיק, הִנֵּה הַיִּבְעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְדוּשׁ זִי"ע, שְׁגָלָה אֶת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, כְּמָה מִחֻלְקַת הַיְתָה עָלָיו, כְּמָה כְּלָבִים נִבְחָו עָלָיו, וְאִם נִתְבּוֹנֵן יוֹתֵר אִיךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי, שְׁגָלָה אֶת הַזֹּהַר הַקְדוּשׁ, אֲשֶׁר כָּל סוּדוֹת וְרִזֵּי סִתְרֵי הַתּוֹרָה מִנְּחִים שְׁמָה וְכוּ', וְהוּא הָיָה צָרִיף לְהִתְחַבְּאוֹת וְכוּ' וְלִהְיוֹת בְּמַעְרָה, וְלָמָּה? כִּי גוֹי אֲרוּר טָמֵא, גוֹי נוֹאֵף מְלַךְ רוֹמִי, רָצָה לְתַפֵּס אוֹתוֹ, וְאִם נִסְתַּכַּל עוֹד יוֹתֵר נִרְאֶה אִיךְ יוֹסֵף הַצְּדִיק, שְׁהָיָה נָקִי לְגַמְרֵי מַפְגָּם הַבְּרִית, וְהוּא הִסְמַל שֶׁל קִדְשַׁת הַבְּרִית, הָיָה צָרִיף לְשַׁבַּת בְּבֵית-סֵהַר עֶשֶׂר שָׁנִים, וּבַשְּׁבִיל שְׁבֻטָּח בְּשֵׁר הַמְּשָׁקִים, הָיָה צָרִיף לְשַׁבַּת עוֹד שְׁנַתִּים, אִיךְ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת שְׂיִוִּסֵף הַצְּדִיק יֹשֵׁב בְּבֵית סֵהַר?! וְכֵן אֲבָרְהָם אָבִינוּ, יִצְחָק אָבִינוּ, הָיוּ צְרִיכִים לְסָבַל מִיִּשְׁמַעְאֵל וּמַעֲשׂוֹ, אֲלֵא רוֹאִים, שְׁכַל אֵלוֹ הַקְּשִׁיּוֹת שְׁקֻטְנֵי הַמַּח רוֹצִים לְעוֹרֵר עַל הַצְּדִיקִים, זֶה הַכֹּל הֶבֶל וְרִיק.

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים רַק לְהִתְחַזֵּק בְּיִתֵּר שְׂאֵת וּבְיִתֵּר עַז בְּאֲמוּנַת חַכְמִים, וְלָלַכְת בְּדוֹרְכֵיהֶם, וְאָנִי מְאֹד מִבְּקָשׁ אֶת אֲנָשִׁי שְׁלוֹמָנוּ הַיְקָרִים, מִי שָׂרַק יָכוֹל לְקַנּוֹת דִּירָה, אוּ מִי שְׂיָכוֹל לְקַנּוֹת שְׂטַח

אָדְמָה בִּיבְנָאֵל — שְׂיִקְנָה, כִּי פֹה תִהְיֶה עִיר עַל שֵׁם רַבְּנוּ ז"ל, זֶה נִרְאֶה כְּמוֹ חֲלוּם, אָבֵל הַחֲלוּם הַזֶּה יִתְגַּשֵּׁם, אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בִּיבְנָאֵל צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּיָתֵר שְׂאֵת וּבְיָתֵר עֹז, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לָנוּ פְּנֵה יִקְרָה, בְּנֵדָאֵי פֹה וְשֵׁם תְּמִיד צְצִים רַמָּאִים צְבוּעִים וְשׂוֹקֵרִים, תְּמִיד צָץ אֵיזָה מְלַכְלָךְ שְׁעוֹבֵד עָלֵינוּ, אָבֵל זֶה הַנְּסִיוֹן שְׁלָנוּ, וְאֲנִי מְאֹד מְקַנָּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁמֵהֵיּוֹם נִרְאֶה רַק הַשְּׁתַּפְּרוּת בְּהַקְהֵלָה, וְאֲנִי מִבְּקֵשׁ אֶת כָּלֵל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּעִשְׂרִים וּשְׁתַּיִם עֵצְרוֹת, שְׁכָל אֶחָד יִתֵּן כֶּתֶף, וְיַעֲזֹר לְעַמְּתֵת "יִשְׁמַח צַדִּיק", כְּדֵי שְׂיִתְקַיֵּם הַפְּסוּק (תְּהִלִּים נח): "יִשְׁמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נֶקֶם"; כֹּל אֵלוֹ הַרְשָׁעִים שָׂרְצוּ לְהַפִּיל אוֹתִי, הֵם יִפְלוּ בַּפֶּח הַזֶּה שְׁחָפְרוּ בְּעִצְמָם.

וְלִכֵּן אֲנִי מִבְּקֵשׁ אֶת כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים! תִּשְׁתַּדְּלוּ מְאֹד לְעֹזֵר לְבִנְיַת הַקְהֵלָה, וְכָל אֶחָד יָבִיא הוֹרָאת קִבְעֵ אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, כְּדֵי שְׁנוּכַל לְקַנּוֹת אֶת הַמְקַנָּה וּלְשַׁפֵּץ אֶת זֶה, וְלְבַנּוֹת אֶת בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל.

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁבַכְלָלִיּוֹת נִזְכָּה לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי מְשִׁיחַ צַדִּיקוֹ בְּבִנְיַן בֵּית-הַמְקַדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, אָמֵן.

הַמְּאַחַל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא כג.

בְּעֵזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם רַבִּיעִי לְסֻדֵּר וַיִּגַּשׁ, ו' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל פְּלָלִיּוֹת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים הַגָּרִים בְּ"יִבְנָאֵל עִיר בְּרַסְלָב", הַיְוִי"ה עֲלֵיהֶם יִשְׂרָה שְׂכִינָתוֹ תְּמִיד.

אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים! אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶם, שְׁתַּרְאוּ לְהִתְחַזֵּק בְּיָתֵר שְׂאֵת וּבְיָתֵר עֹז, אִף שְׁעֵבֵר עָלֵינוּ בַּתְּקוּפָה הָאַחֲרוֹנָה מִשְׁבֵּר מְאֹד קָשָׁה, שְׁכַמָּה מְחַבְּלֵי כְּרָמִים רָצוּ לְחַבֵּל בַּפָּרֶם שְׁלָנוּ,

אָבֵל בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הֵם לֹא הִצְלִיחוּ, וּבְעֶזְרַתוֹ יִתְבַּרְךָ אֲנַחְנוּ תִּפְסְנוּ אֵת
זֶה בְּזִמְנָן.

וְלִכֵּן אֲנִי מְזַהֵר וְחוֹזֵר וּמְזַהֵר כְּמוֹ שְׂאֵמֵר מוֹהֲרֵנִי ו"ל לְאַחַד
מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהִיָּה בְּאֵמֶת עוֹבֵד הַשֵּׁם, אָבֵל הוּא הַלֵּךְ אֲצֵל לִיְצֵן
אֶחָד, אֵמֵר לוֹ מוֹהֲרֵנִי ו"ל: דַּע לָךְ, אֶתָּה בַּעַל בְּחִירָה, וְלִכֵּן לְהַגִּיד
לָךְ שֶׁלֹּא תֵלֵךְ שָׁמָּה, זֶה אֲנִי לֹא יָכוֹל, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ בְּחִירָה,
אָבֵל דְּבַר אֶחָד אֲנִי כֵן יָכוֹל לְהַגִּיד לָךְ: אִם אֶתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה, אֵל
תְּבוֹא אֵלַי, וְאֵת זֶה גַם אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם: מִי שֶׁתְּהִיָּה לוֹ שְׂיִכוּת עִם
... אוֹ עִם אֶחָד שְׂיִישׁ לוֹ שְׂיִכוּת עִם ... אוֹ עִם אֵלוֹ שְׂגַנְבוּ, אִם תְּהִיָּה
לָכֶם שְׂיִכוּת אִתָּם, אֲנִי לֹא רוֹצֵה שֶׁתְּהִיָּה לָכֶם שְׂיִכוּת אִתִּי.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אִתְּכֶם! בָּאוּ וְנִבְנֶה אֵת הַקְּהֵלָה שְׁלָנוּ,
הִנֵּה בְּרוּךְ הַשֵּׁם, עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ כְּבָר הוֹלְכִים עַל דְּרֹךְ הַמְּלָךְ, וְדִיקָא
מֵעַז יֵצֵא מִתּוֹק, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, פִּתְחָנוּ עוֹד כּוֹלָל שֶׁל שְׁעֵתִים, לְאֵלוֹ
שֶׁהֵם לֹא יְכוּלִים לְשַׁבֵּת כָּל הַיּוֹם בְּכוֹלָל — רַק שְׁעֵתִים, וּבְעוֹד
שְׁבוּעַ נַעֲלָה אֵת הַכוֹלָל הַזֶּה לְמַעֲלָה, וְלֹא בְּעֶזְרַת נָשִׁים.

אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הִיָּקְרִים! הִנֵּה לְאַחֲרוֹנָה יֵשׁ יָד זְדוּנִית שֶׁשׁוֹכֶרֶת
לְנוּ אֵת דַּלַּת הַקְּרוּסְלָה, אֵיפֹה שְׁנִכְנְסִים לְמַקְוֵה, וְלִכֵּן דַּעוּ לָכֶם, שְׂאֵם
אָדָם נִכְנֵס לְמַקְוֵה וְלֹא מְשַׁלֵּם, הֲרֵי הוּא כְּטוֹבֵל וְשָׂרֵץ בִּידוֹ, אָדָם
צָרִיךְ מְאֹד מְאֹד לְשֹׁמֵר, שֶׁלֹּא יְהִיָּה אֲצֵלוֹ כֶּסֶף גְּנָבָה, שֶׁלֹּא יִגְנֹב
וְיִגְזֹל. וְאֲסַפֵּר לָכֶם סִפּוּר, שֶׁבְּדִידֵי הַזֶּה עוֹבְדָא, שְׂאֲנִי רְאִיתִי אֵת זֶה
בְּמוֹ עֵינַי. וְכֵךְ הוּא הַסִּפּוּר: הֲרֵי אֲנִי מְדַפְּסִים סִפְרֵי רַבְּנוּ ו"ל לְמַעֲלָה
מֵאַרְבָּעִים שָׁנָה, וְלִפְנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה כְּשֶׁהִדְפַּסְתִּי אֵת הַסִּפְרִים, הִיִּיתִי
נוֹסֵעַ אֶל חֲמִשָּׁה מְדַפְּסִים וְשִׁלְשָׁה כּוֹרְכֵי סִפְרִים יוֹם אַחַר יוֹם, כְּמוֹ
שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גָּתַן אֵת הַיּוֹם כֶּךָ נְסַעְתִּי אֲצֵל כָּל מְדַפְּסִים וְכָל
כוֹרְךְ כָּל יוֹם וְיוֹם, וְכֵךְ הִיָּה לִי אֲמוֹן אֲצֵל הַמְדַפְּסִים, וְכָל יוֹם נִתְּתִי
לָהֶם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד קֶצֶת כֶּסֶף מִמָּה שֶׁהִרוּחָנוּ בְּהַפְצַת הַסִּפְרִים.
וְהִנֵּה יוֹם אֶחָד אַחֲרֵי תְּקוּפַת זְמַן מָה, בָּא אֵלַי הַבֵּיתָה אַבְרָהָ אֶחָד,
שֶׁהַפְּרֵתִי מִהַכְּרִיכָה הָעֵנְקִית, וְאֲנִי רוֹאֶה שֶׁשְׂתֵי הַיָּדִים שְׁלוֹ, רַחֲמָנָא
לְצַלָן, עִם תְּחַבְּשֵׁת, אֲנִי שׂוֹאֵל אוֹתוֹ: מָה זֶה? וְהוּא מִתְּחִיל לְבַכּוֹת,

וּמִסְפָּר לִי, שְׁיֵשׁ מְכוּנָה שְׁחוֹתְכֵת אֶת הַסְּפָרִים, וּלְצַעֲרֵנוּ הָרַב, שְׁתִּי כַפּוֹת הַיָּד שְׁלוֹ נְחֹתְכוּ. אֲנִי מִתְחִיל לִנְחַם אוֹתוֹ, אֲבָל הוּא אוֹמֵר לִי: לֹא עַל זֶה אֲנִי בּוֹכָה, הַכּפּוֹת יָדַי שְׁלִי כְּבָר הִלְכּוּ, אֲבָל אֶת חֲטָאֵי אֲנִי מְזַכֵּיר הַיּוֹם, אֲנִי בּוֹכָה כִּי כְּשֶׁהֵייתִי צָעִיר פָּרְצָתִי לְכַתִּי כְּנִסְיוֹת, וְגִנְבַתִּי קִפּוֹת שֶׁל צְדָקָה, וְכֵן בְּמִקְנֵאוֹת גִּנְבַתִּי, וְכֵן גִּנְבַתִּי תַפְלִין וּמְכַרְתִּי אֶת זֶה. וְאֲנִי רוֹאֶה שְׁצַדִּיק וְיֵשׁר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מֵה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כִּף צָרִיף לְהִיּוֹת, אֲבָל תַּתְּנוּ לִי תַקּוּן. מֵה אֲנִי הֵייתִי יָכוֹל לַעֲנוֹת לוֹ?! וְלִכֵּן אֲנִי גַם-כֵּן אוֹמֵר לְכָל אֱלוֹ שְׁחוֹשְׁבִים שְׁיִכּוּלִים לְגַנֵּב וּלְהַכְנִס לַמִּקְנָה, וּלְשׁוֹבֵר וּלְטָבֵל בַּמִּקְנָה בְּלִי לְשָׁלֵם, תִּדְעוּ לָכֵם, שְׁעַל כָּל גִּנְבָה שְׁגוֹנְבִים, לְבִסּוֹף צָרִיכִים לְשָׁלֵם מְחִיר כְּבֵד מְאֹד. וְלִכֵּן בּוֹאוּ וּנְחַזֵּר בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

וְכֵן אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶת כְּלַכֵּם, שְׁתַּעֲשׂוּ בְּמוֹצְאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ סְעֵדָה גְּדוּלָה לְכַבּוֹד הַהִלּוּלָא שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, לְצַעֲרִי, אֲנִי לֹא יָכוֹל לְהַגִּיד לָכֵם דְּרָשׁוּה, כִּי אֲצַלְנוּ יְהִיָּה עֲדִין שַׁבַּת כְּשֶׁאֲצַלְכֶם יְהִיָּה מוֹצְאֵי שַׁבַּת, אֲבָל תַּעֲשׂוּ סְעֵדָה, וּתְדַבְּרוּ מִמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, וְשֶׁהֲרַב ... גְּרוֹ יְאִיר, יִסְפָּר קִצַּת מֵה שֶׁהוּא שָׁמַע אֲצָלִי, כִּי הוּא יָשַׁב אֲצָלִי שָׁנִים עַל גְּבֵי שָׁנִים, [לֹא כְּמוֹ הַיּוֹם, שְׁכַמָּה פּוֹחֲזִים שָׁאֲנִי מְסַרְתִּי אֶת נַפְשִׁי בְּשִׁבְלֵם וְחַתַּנְתִּי אוֹתָם, שְׁבָאוּ אֵלַי בְּלִי בְּגָדִים, וְאֲנִי קִנִּיתִי לָהֶם בְּגוֹד תַּחְתּוֹן, אֲנִי קִנִּיתִי לָהֶם חֲלִיפּוֹת, וְחַתַּנְתִּי אֶת הַיְלָדִים הָאֱלוֹ, וְהַיּוֹם הֵם מוֹסְרִים אוֹתִי בְּמִסִּירוֹת וְכוּ']. הָרַב ... גְּרוֹ יְאִיר, הוּא הָיָה אֶז מֵהַתְּקוּפָה הָרֵאשׁוֹנָה, הוּא הָיָה אֲצָלִי, וְהוּא רָאָה הַרְבֵּה דְּבָרִים, וְאִין תַּחֲמִישׁ אֶת הַחֵי, כְּשֶׁהֵינּוּ בַּמְּבִנָה הַיֵּשֶׁן שֶׁל "הַיְכָל-הַקֹּדֶשׁ".

וְהָיָה סְפוּר, הָיִית שְׁבַעֲזֶרֶת נָשִׁים, שְׁמָה הָיָה מַחְסֵן שֶׁל כָּל הַסְּפָרִים, וּבְאוֹתָהּ תְּקוּפָה הָיָה עָלַי מִתְּנַגֵּד אֲחָד, שֶׁהוּא עָשָׂה לִי אֶת הַמְּנוֹת, וְדַבֵּר עָלַי כָּל דְּבָר אֲסוּר, וְהָיִית שְׁהֲרַב ... גְּרוֹ יְאִיר הָיָה בְּחוּר מְאֹד מְסִדֵּר, וְהָיָה קָם בְּבִקּוּר וְהַתְּפִלָּל וְלָמַד, וּבְאֲמָצַע הַיּוֹם הִלֵּךְ לִישׁוֹן שְׁנַת הַצְּהָרִים, וְקָם וְטָבֵל בַּמִּקְנָה, וְהִמְשִׁיף לְלַמַּד עַד מִנְחָה וְעֶרְבִית, יוֹם אֲחָד הוּא קָם מֵהַשְּׁנָה, וְרָצָה לְלַכֵּת אֶל הַמִּקְנָה, וּמָה הוּא רוֹאֶה? כָּלֵךְ שְׁחוֹר מְאִים שׁוֹכֵב עַל הַקִּפְסָאוֹת שֶׁל הַסְּפָרִים,

וּמְלַקֵּק אוֹתָם עִם הַלְשׁוֹן שְׁלוֹ, אִזּוּ הוּא נִבְהַל מְאֹד, וְרַץ וְקָרָא אוֹתִי, וְאֲנִי יִשְׁבַּתִּי אִזּוּ בַחֲדָר שְׁלִי סָגוּר וְלִמְדָתִי, וְהוּא דָפַק לִי עַל הַדְּלֶת, שְׁאֵבֹא מֵהַר לְרֵאוֹת מַחֲזֵה נֹרְאָ וְאִים, רָצַתִּי לְמִטָּה, וְרָאִיתִי כָּל־בְּמֵאִים, אֲשֶׁר לֹא רָאִיתִי כָּל־בְּזֹה מַעֲוִדִי, גָּדְלוֹ שֶׁל הַכָּלֵב הִיָּה מִמֶּשׁ כַּחֲמוֹר, כָּל־בְּשַׁחֲזוֹר עִם לְשׁוֹן אֲרָכָה, שְׁעוֹד לֹא רָאִיתִי, וְהוּא שׁוֹכֵב עַל הַקֶּפְסָאוֹת וּמְלַקֵּק אֶת הַקֶּפְסָאוֹת, לְקַחְתִּי מִקַּל וְנִסִּיתִי לְגַרֵּשׁ אוֹתוֹ, אָבַל זֶה לֹא הֵלֵךְ, וְאֶגִּיד לָכֵם אֶת הָאֱמֶת גַּם אֲנִי פִּחְדָתִי, כַּמָּה שָׂרַק דְּפַקְתִּי עַל הַרְצָפָה, וְזָרַקְתִּי עָלָיו דְּבָרִים שְׁיִזּוּ מִשָּׁם, הוּא לֹא רָצָה, רַק לָקַח וְכוּ' וְלָקַח אֶת הַקֶּפְסָאוֹת סִפְרִים עִם הַלְשׁוֹן שְׁלוֹ, עַד שֶׁנִּפְלָה לִי מִחֲשֻׁבָּה: רָגַע, הַיּוֹם זֶה בְּדִיוֹק הַשְּׁלֵשִׁים שָׁל זֶה שֶׁחֲלַק עָלַי וְרָדַף אוֹתִי, וְדַבֵּר עָלַי כָּל דְּבַר אֲסוּר, בִּכְנֵן אֲמַרְתִּי לְכָל־בְּ: תִּסְתַּלַּק מִפֹּה, אֲנִי מוֹחֵל לָךְ, תַּעֲזֹב אוֹתָנוּ כְּכֹר, כִּי כָּל הַבַּחּוּרִים בְּרַחוּ וְלֹא רָצוּ לְשַׁבֵּת בְּבֵית־הַכֶּנֶסֶת, כִּי פִּחְדוּ, וּפְלֵא עַל גִּבֵּי פְלֵא הוּא הַתַּחֲחִיל לְרוּץ וַיֵּצֵא מִהַבִּנְיָן, מֵאִזּוּ לֹא רָאוּ אוֹתוֹ יוֹתֵר, וּמִזֶּה רָאִיתִי מַה זֶּה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כְּשֶׁאֲחַד חוֹלֵק עַל צְדִיק, וּבַפֶּרֶט עַל סִפְרִים שְׁמֻגְלִים אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, הוּא מִתְגַּלְגַּל בְּכָל־בְּ, וְשׁוֹכֵב וְלָקַח אֶת הַסִּפְרִים עִם הַלְשׁוֹן, כְּאֲחַד שְׁמוּדָה: "הָא זֶה סִפְרִים טוֹבִים", אָבַל כְּכֹר הִיָּה מֵאַחֵר.

וְלִכְּנֵן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶת כָּל־כֵּם, בָּאוּ וְנִחַזְרוּ בַתְּשׁוּבָה, אַף פַּעַם לֹא גִדַּע, הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מַחֲכָה וּמְחַכָּה וּמְאַרְיָךְ אַף, אָבַל וּגְבִי דִילִיָּה, הוּא מְחַכָּה בְּסִבְלָנוֹת, אָבַל לְבִסוּף אִם אֲנַחְנוּ לֹא נִתְחַרַט וְנִחַזְרוּ בַתְּשׁוּבָה, הַשֵּׁם יִשְׁמַר אֲנַחְנוּ נִקְבַּל מִכָּה כְּזוֹ. וְלִכְּנֵן בָּאוּ וְנִתְחַרַט כְּכֹר לְפָנַי שֶׁנִּקְבַּל אֶת הַמִּכָּה, כָּל אֵלוּ שֶׁחֹלְקִים עַל הַצְּדִיק, כָּל אֵלוּ שֶׁגוֹנְבִים אֶת הַצְּדִיק, שְׂיַחֲזְרוּ בַתְּשׁוּבָה לְפָנַי שְׂיִשְׁלְמוּ מִחִיר מְאֹד כְּכֹר.

הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹר, שֶׁנִּזְכָּה לְשִׁמְרָת אֶת עֲצֻמָּנוּ מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה מִגְּנֻבּוֹת, מִקְּוָה צְרִיכִים לְשִׁלְמוֹ, אִם אִתָּה לֹא מְשַׁלְמוֹ, אִתָּה טוֹבֵל וְשָׂרֵץ בִּידֶיךָ, וְכֵן כְּשֶׁאֲחַד קוֹנֵה עֲלֵיָה, זֶה בְּגִדְרָ גִדְרָ, וְהוּא צְרִיךְ לְשִׁלְמוֹ אֶת זֶה, כִּי מִי שֶׁעוֹבֵר עַל גִּדְרָ, הַשֵּׁם יִשְׁמַר מַה שְׂיִכּוֹל לְהִיּוֹת, וְלִכְּנֵן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶת כָּל־כֵּם, תַּחֲזִיקוּ אֶת עֲצֻמְכֶם בְּיַחֲד,

וְתִרְאוּ שֶׁהִקְהֵלָה שְׁלֵנוּ תִבְנֶה, שֶׁתְּהִיָּה קְהֵלָה כְּזוֹ שְׁלֵא נִצְטַרְף
 לַהֲתַבְּיֵשׁ מִשׁוּם קְהֵלָה בְּעוֹלָם, כִּי בְּאֵמֶת גַּם עֲכָשׁוּ אֲנִי לֹא מִתְּבִיֵשׁ,
 אֲבָל יְכוּלִים לְתַקֵּן עוֹד הַרְבֵּה דְבָרִים.

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנוֹזְכָה בִּיחַד לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי מְשִׁיחַ
 צְדָקְנוּ, וְתִהְיֶה הַשְּׂמִיחָה כָּל-כּוֹף גְּדוֹלָה, כִּי כֹף כְּתוּב בְּזֵהָר, שֶׁהִגְאֵלָה
 תַּתְּחִיל מֵהַגְּלִיל, כִּי לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, הַגְּלִיל נִחְרְבָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעֲכָשׁוּ
 תִבְנֶה הַגְּלִיל בְּהַתְּחִלָּה, וְלִכֵּן בָּאוּ וְנִקְבַּל עַל עֲצָמֵנוּ לְאַהֲבֵ אֶחָד אֶת
 הַשְּׂנִי וְלַעֲזוֹר אֶחָד לְהַשְּׁנִי, וּבִזְכוּת הָאֲהָבָה שֶׁתְּהִיָּה בֵּינֵנוּ, שׁוּם טְמֵאָה
 וְשׁוּם קְלָפָה לֹא תוּכַל לָנוּ, מְתֵי הַסְּטָרָא יְכוּלָה לְהַצְלִיחַ לְהַפִּיל
 אוֹתָנוּ בַּפֶּחַ? כְּשִׁיחֵיָה בֵּינֵנוּ פְּרוּדִים, אֲבָל אִם אֲנַחְנוּ נַחֲזִיק אֶת
 עֲצָמֵנוּ בִּיחַד לְאַהֲבֵ אֶחָד אֶת הַשְּׂנִי, אֲשֶׁר בְּאֵמֶת אֲנִי יְכוּל לְהַתְּעַרֵב
 עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֲשֶׁר דָּבַר כְּזֶה אֵין בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְאֲדַרְבֵּה
 שִׁירָאוּ לִי עוֹד קְהֵלָה כְּזוֹ, שְׂאִין גּוֹעֲנוֹת כְּמוֹ פֶה, אֲשֶׁר אֵין אֲצִלְנוּ
 דְּבַר כְּזֶה: אֲשַׁכְּנִיזִים סְפָרְדִים, וּבֵין הַסְּפָרְדִים: תּוֹנִיִסְאִים, תִּימָנִים,
 מְרוֹקָאִים, אֵין אֲצִלְנוּ הַדְּבָרִים הָאֵלוּ, אוֹ חֲסִידִים לִיטָאִים וְכַדוּמָה
 כָּל הַשְּׂמוֹת שֶׁל גְּנָאִי, כִּי בְּרַגַע שִׁשְׁמִים סְטִיקָר עַל מִישֵׁהוּ: אַתָּה
 כְּכָה וְאַתָּה כְּכָה זֶה כְּכָר לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּנָאִי, אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ יְהוּדִים בְּנֵי
 אֲבָרְהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, הַגּוֹיִים, יִמַח שְׁמֵם וְזָכָרָם, רוֹצִים לְהַרְגֵ אֶת
 כָּלָם, יִשְׁמַעְאֵלִים כְּשִׁעוּשִׁים הַתְּאֲבָדוֹת, הֵם לֹא בּוֹדְקִים בְּצִיּוֹת אִם
 אַתָּה חֲסִיד בְּעֵלְזָא, אוֹ אַתָּה חֲסִיד בְּרֶסְלָב, אוֹ אַתָּה חֲסִיד סַאטְמָאָר,
 אוֹ אַתָּה אֲשַׁכְּנִי, אוֹ לִיטָאִי, אוֹ אַתָּה מְרוֹקָאִי, אוֹ תִימָנִי, אוֹ אַתָּה
 כֵּן שׁוֹמֵר שְׁבֶת, אוֹ לֹא שׁוֹמֵר שְׁבֶת, הֵם רוֹצִים אֶת כָּל הַיְהוּדִים, מְתֵי
 כְּכָר נִפְקַח אֶת הָעֵינִים שְׁלֵנוּ לְרֵאוֹת שְׂאֲנַחְנוּ אַחִים, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים
 לַעֲזוֹר אֶחָד לְשֵׁנִי, אֲצִלְנוּ אֵין אֶת הַגּוֹעֲנוֹת הַזֶּה, הַגּוֹעֲנוֹת הַזֶּה זֶה
 מֵהַגְּלוּת, וְכָלְכֶם יוֹדְעִים אֶת הַסְּפוּר שְׁקָרָה בְּקִיץ הַזֶּה, שְׂאֲבָא בָּא
 אֶל סְמִינָר בְּבִנֵי בְּרַק, וְרָצָה לְהַכְּנִיס אֶת הַבַּת שְׁלוֹ לְסְמִינָר, אֲמָרוּ
 לוֹ: אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים מִפְּנֵי שְׂאֲתָה סְפָרְדִי, הָאֲבָא קַבֵּל הַתְּקַפַּת לָב,
 וְעַל הַמְּקוֹם נִפְטָר, זֶה הִיָּה סְפוּר מְפָרְסֵם לְכָלָם, הוּא לֹא רָצָה
 לְהֵאֱמִין שִׁישׁ דְּבַר כְּזֶה, וְלִקַּח אֶת זֶה כָּל-כּוֹף קָשָׁה וְחִזֵּק אֶל הַלָּב,
 עַד שְׂרוּחְמָנָא לְצִלָּן, קַבֵּל הַתְּקַפַּת לָב וְנִפְטָר, וְזֶה עֲשֵׂה רַעַשׁ גְּדוֹל.

ומה אתם חושבים שזה נשפנה? מה פתאם, 'אחרי מות קדשים אמר', אדם נפטר אומרים: הנה מספן קדוש קדוש, ואחר-כך חוזרים חזרה, ואומרים בקדשה "קדוש, קדוש, קדוש", ואחר-כך אומרים: "עושה שלום" ומסתובבים, ושכחו שהנה אמרת עכשו קדוש, קדוש, קדוש — אז תתזיק בזה, אך לדאבונו, שוכחים.

ולכן אנשי שלומנו היקרים! אנחנו צריכים להחזיר בעצמנו את הלמוד הזה, שרבנו ז"ל מלמד אותנו, שתהיה אהבה ואחדות בינו, וכמו שרבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן סא), שפשוטאין אל הצדיק, אז נעשה אחדות גדולה מאד, ומה נעשה, שפכל פעם ופעם קמים שועלים קטנים המחבלים כרמים, ורוצים לחבל את הכרם שלנו, אשר על זה אנחנו כבר מתפללים בהושענא רבה: 'הושענא כרם מתולעת הושענא', אנחנו מבקשים את הקדוש-ברוך-הוא, שפכרם שלנו לא תכנס תולעת, תולעת אחת יכולה לקלקל שק מלא תפוחים יפים, אם יש שק מלא תפוחים גהדרים ומתוקים לאכילה, ונכנסה לשמה רק תולעת אחת, לא יקח הרבה זמן, שהתפוח הרקוב הזה ירקיב את כלם, ובתוך כמה ימים כל השק מלא תפוחים יפים יתקלקל, ולמה? מפני תולעת אחת שנכנסה. ולכן באו ונוציא את התולעת הזו מקרבנו, ואז כלנו נשארו תפוחים יפים, והקדוש-ברוך-הוא יהנה מאתנו.

המאחל לכם כל טוב וברכה והצלחה מן השמים...

מא כד.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר ויגש, ו' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל בנות פתה ו' הלומדות ב"בית פיגא", הו"ה עליהן ישרה שכינתו תמיד.

אין אתן יכולות לתאר ולשער את גדל השמחה שהכנסתן בלבבי, על שאתן רוצות להתאחד יחד, ולהתעסק בקדשים, הינו לעשות חסד אחת עם השניה, וזה מאד מאד חשוב בשמים, ואם

הֵייתָן יוֹדְעוֹת אֵיךְ שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אֶתְכֶן בְּשָׂבִיל זֶה, הֵייתָן עוֹשׂוֹת אֵת זֶה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְלִכֵּן אֲנִי מְבַרֵךְ אֶתְכֶן שֶׁתְּצַלִּיחוּ מְאֹד מְאֹד.

אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן, שְׁלֹא תִהְיֶה לְכֶן שִׁיכוֹת עִם בֵּת שְׁלֹא לוֹמְדֵת בְּבֵית-סֵפֶר שְׁלֵנוּ, וּמְכַל שְׁפָן בֵּת שִׁיְצָאָה מִהַבֵּית-סֵפֶר שְׁלֵנוּ וְהִלְכָה לְמָקוֹם קְלוּקֵל, אוֹי לְעֵינַיִם שְׂפָף רוֹאוֹת וְאוֹי לְאֲזְנֵי שְׂפָף שׁוֹמְעוֹת, בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֵּן אֲסוּר לְכֶן לְלַכֵּת לְבֵת-מִצְוָה כְּזוֹ, כִּי צָרִיכִים לְהִתְרַחֵק מִבֵּת מְקַלְקֵלֵת כְּזוֹ.

הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁמַר אֶתְכֶן מִכָּל רַע, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשִׁמְחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְכֶן בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא כה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ז' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... נִרוּ יְאִיר.

מְאֹד מְאֹד אֲנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתַּעֲזוֹב אֶת הַשְּׁטִיּוֹת שְׁלֶךְ, וְתִתְחַיֵּל לְרוּץ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִתְחַיֵּל לְהִתְבּוֹדֵד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ שִׁיְנֶקָה אוֹתְךָ מִמֶּדָּה הַרְעָה שֶׁל כַּעַס וְרָצִיחָה וְכוּ' וְכוּ', וְתִדַּע, שֶׁבִּקְהֵלָה שְׁלֵנוּ אֵין שׁוּם אֱלִימוֹת, וּמִי שִׁיְלֶךְ בְּאֱלִימוֹת, אֲנַחְנוּ נוֹצִיא אוֹתוֹ מִהַקְהֵלָה. וְלִכֵּן הִגִּיעַ הַזְּמַן, שֶׁתְּחַדִּיר בְּעֶצְמְךָ אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִחַיָּה וּמֵהַיָּהּ וּמִקָּיָם אֵת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָהּ, וְדוּמָם, צוּמָח, חַי, מְדַבֵּר, זֶה עֵצָם עֲצָמִיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵל זֶה אִתָּה יְכוּל לְזַכּוֹת רַק עַל-יְדֵי רַבּוּי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוֹת, שֶׁתְּמִיד תְּבַקֵּשׁ אֵת הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁתִּזְכֶּה כְּבָר לְנִקּוּת אֵת עֲצָמְךָ מִכָּל הַרַע שֶׁעָבַר עָלֶיךָ.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתְּלַמֵּד בְּכָל יוֹם חֲמֵשׁ וָרֶשֶׁ"י עִם הַתְּרַגּוּם, שְׁזֶה תְּקוּן הַבְּרִית, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזוֹכֵה לְסִיּוֹם בְּכָל שְׁבוּעַ שְׁנַיִם

מְקָרָא וְאַחַד תְּרַגּוּם' עִם פְּרוּשׁ רַש"י, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְתַקּוּן נִפְלָא.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצְלַחַה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא כו.

בַּעֲזַרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיֵּגֶשׁ, ז' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה וְכָל טוֹב סָלַח יִגְיַעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

מַה מְּאֹד נִפְלָאָה אֶהְבַּתְךָ אֵלַי בְּאַהֲבַתִּי אֵלֶיךָ.

רְאֵה לְחִזּוּק אֶת עֲצָמְךָ בִּיתֵר שְׂאֵת וּבִיתֵר עֵז בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּו יִתְבָּרַךְ, וְתִדַּע שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדֵּק וּבִמְשַׁפֵּט, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינּוּ גֹעֵשָׂה מִעֲצָמוֹ, אֲלֹא בְּהַשְׁגַּחַת הַמְּאַצִּיל הָעֲלִיוֹן, וְדָבָר זֶה צְרִיכִים לְהַחֲדִיר בְּעֲצָמוֹ תָּמִיד.

אֲנִי מְּאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתַּעֲזֹר לִי לְשַׁקֵּם אֶת הַקֵּהלָה, וּלְחִזּוּק וּלְעוֹדֵד אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי, בְּאִפְּן שְׁנוּזָכָה לְקַהֲלָה קְדוּשָׁה, קַהֲלָה מִיְחַדָּת, שְׂאִין בָּהּ גִּזְעָנוּת, וְאִין בָּהּ רַשְׁעוּת, וְאִין בָּהּ אַכְזָרִיוּת.

רְאֵה לְהַרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם חֲמֵשׁ וְרַש"י עִם הַתְּרַגּוּם מִפְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ, שְׁמִי שְׁנוּזָכָה לְגַמֵּר בְּכָל שְׁבוּעַ שְׁנַיִם מְקָרָא וְאַחַד תְּרַגּוּם', הוּא זוֹכָה לְפְרֻנְסָה בְּשִׁפְעַ.

נָא וְנָא הַרְגֵּל אֶת עֲצָמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה יִטְהַר אוֹתְךָ מִכָּל הַמַּדוּת רַעוּת שְׁלֶךְ וְכוּ' וְכוּ', וְתַהֲיֶה לָךְ אֶהְבָּה אֵל אֲשֶׁתְּךָ, וְתִקְרָבָה מְּאֹד מְּאֹד, פִּי מִסְפִּנָּה, הִיא עוֹבְרַת הַרְבֵּה בְּחַיִּים, וְלִכֵּן אֲתָה צְרִיךָ לְדוֹן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, וְלַחֲיוֹת אֲתָה בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרַעוּת וּבְהִבְנָה הַדְּדִית, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּגְרַם לִי נַחַת רוּחַ גָּדוֹל מְּאֹד מְּאֹד.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצְלַחַה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא כז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ז' טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיְרַדְפוּ אֵל ... וְ... שְׂיִחָיו
נֶצַח.

לְנִכּוֹן קִבְלָתִי אֶת מִכְתְּבְּכֶם.

אָנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שֶׁתְּהִיוּ שְׂמֵחִים וְעֵלִיזִים, וְתִשְׁמְעוּ כְּלִי
זְמֵר בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הַיּוֹם יֵשׁ קִלְטוֹת שֶׁל כָּל מִינֵי שִׁירִים כְּשִׁירִים שֶׁל
בְּעֵלֵי מְנַגְנִים יִרְאֵי הַשֵּׁם, וְזֶה יִכְנִיס בְּכֶם תְּקוּנָה בַּחַיִּים, וְאֶסוּר
לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן עַל אֵף שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם מֵה שְׁעוֹבֵר.

הֶעֱקָר תִּשְׁמְרוּ עַל הַבַּת שְׁלָכֶם שְׁלֵא תִדְרָדֵר.

אָנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שֶׁתִּדְבְּרוּ עִם כָּל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ רַק דְּבוּרֵי אֲמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְצָרִיכִים מְאֹד לְשֹׁמֵר לֹא
לְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרֶע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּצְלִיחוּ בְּיִתְרָה שְׁאֵת
וּבְיִתְרָה עוֹ, אָנִי מְאֹד מְאֹד מִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם, שְׂיִהְיֶה לְכֶם כָּל טוֹב
בַּחַיִּים, וְשְׁלֵא יִהְיֶה עֲלֵיכֶם שׁוּם דֵּינִים, הֶעֱקָר תִּחְזִיקוּ מֵעַמֵּד מְכָל
מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְלֹא לְהִשָּׁבֵר וְלֹא לְהִפְגֹּס בְּדַפְאוֹן, חֵס וְשְׁלוֹם,
כִּי הֵיאוּשׁ וְהִדְפְּאוֹן זֶה יוֹתֵר גְּרוּעַ מֵהַכֹּל, בְּשִׁבִיל זֶה זְכִינוּ לְהִתְקַרֵּב
אֵל רַבְּנוּ וְ"ל, כְּדֵי לְהַנְצִל מֵהִדְפְּאוֹן וְלְהִתְרַחֵק מֵיאוּשׁ, שְׁזֶה גְרוּעַ
מֵהַכֹּל.

מֵאֲחַל לְכֶם בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא כח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ז' טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיְרַדְפוּ אֵל ... נְרוּ יְאִיר.

תְּשׁוּאוֹת חֵן לָךְ עַל זֶה שְׁאַתָּה מְקַבֵּל אֶת הַמְּכַתְּבִים, וּבְזָכוֹת
הַשְּׂמוּשׁ הַזֶּה, יַעֲזֹר לָךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂוִיתֶהפֶךְ לָךְ גְּשָׁמִיּוֹת
גּוֹפֶף אֶל רוּחַנִיּוֹת, כַּמּוּבָא בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מִזְבֵּחַ, חֶלֶק א', סִימָן
כב): כְּשֶׁאָדָם מְשַׁמֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק, אָז גַּם בְּשֶׁר הַגּוֹף שֶׁלוֹ נַעֲשֶׂה
רוּחָנִי.

מְאֹד מְאֹד הֵייתִי מְעַנֵּן, שְׁאַתָּה תַּחֲלִק אֶת הַמְּכַתְּבִים, כִּי מְסַכֵּן
... הַרְבֵּה פְּעָמִים הוּא שׁוֹכַח אוֹ הוּא מַחְסִיר, וְזֶה חָבֵל מְאֹד, כִּי כָּל
מְכַתֵּב וּמְכַתֵּב שְׁאֵנִי כוֹתֵב לְמִישָׁהוּ, זֶה אֶצְלוֹ מִמֶּשׁ עֲנִין שֶׁל פְּקוּחַ
נֶפֶשׁ וּמִים קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֵיפָה, וְלָכֵן הֵייתִי מְאֹד מְעַדִּיף שְׁאַתָּה
תַּחֲלִק אֶת זֶה.

הַדְּבֵק אֶת עֲצֻמָּךְ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתַדַּע שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְדַבֵּר גְּדוּל
וְדַבֵּר קִטֵּן אֵינִי נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֶלֶּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמְּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, וְאֶת
זֶה צְרִיכִים לַחֲזוֹר כָּל יוֹם וְכָל שָׁעָה וְכָל רִגַע, כְּדִי לֹא לְהַסִּיחַ דַּעַת
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּרַגַע מִמֶּשׁ.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא כֵּט.

בַּעֲזַרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ז' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֶל ... תַּחֲוִיָּה.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מְכַתְּבֶךָ, וּמְאֹד מְאֹד שְׂמַחְתִּי לְשִׁמְעַע שְׂוִישׁ לָכֶם
כְּכֹר תְּאָרִיךְ עַל חַתֻּנָּה, וְלָכֵן רָאִי לְהַתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד, כִּי אֲנִי מְכַרַּח
לְהַגִּיד לָךְ, יֵשׁ לָךְ חֶתֶן יוֹצֵא מִן הַכֶּלֶל, בַּחוּר עִם מְדוּת טוֹבוֹת וַיִּרְאֵת
שָׁמַיִם, וְאֲנִי מְאֹד מְאֹד רוֹצֵה לְרְאוֹת בְּשִׂמְחָתְכֶם, יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, שְׂוִיָּהֵיָה לָכֶם כָּל טוֹב בְּחַיִּים.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא ל.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר ויגש, ז' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל ... גרו יאיר.

מאד מאד אני מבקש אותך, שתעבד על נקדת השמחה, ותמסר את נפשך רק על שמחה, כי אם תהיה לך שמחה, יהיה לך הכל, ורבנו ז"ל אמר (ספר-המדות, אות שמחה, חלק ב', סימן א'): מי ששמח תמיד — מצליח; ולכן כל התפלות שלך צריכות להיות לבקש ממנו יתברך שתזכה לשמחה. ורבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן י'): מה שבני אדם רחוקים מהקדוש-ברוך-הוא, מפני שאין להם ישוב הדעת, ולמה אין להם ישוב הדעת? כי הם לא שמחים ועליזים, ואיך זוכים לשמחה? על-ידי שמוצאים בעצמם נקודות טובות. ולכן תעשה כל מיני פעולות שבעולם לדון את עצמך לכף זכות, כי אין זו עצה לפל בדעתו, אדרבה, תקח את עצמך בידיך, ותרגיל את עצמך לדבר אליו יתברך, והעקר לבקש ממנו יתברך: 'רבנו של עולם, וכני לשמחה אמתית, ואזכה להכלל בך מעתה ועד עולם אמן סלה'.

גא ונא הרגל את עצמך ללמד בכל יום חמש ורש"י עם התרגום, שזו סגולה לפרנסה ולאריכות ימים ושנים, וכן תרגיל את עצמך בגרסא משניות, שזה יטהר את נשמתך מכל מיני חלדה שנדבקו בך. ועל כלם — ראה ללמד את הדף היומי, אשר אין למעלה מזה — ללמד בכל יום דף גמרא.

חזק והתחזק, ואז טוב לך כל הימים.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא לא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְנַשׁ, ז' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל ... נִרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

קִדְּם אָנִי מְבָרַךְ אוֹתְךָ וְאֶת אֲשֶׁתְךָ בְּרִכַּת "מִזֵּל טוֹב" חֲמָה וּלְבָבִית עַל הַלְדַת הַבֶּן, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לָךְ, שְׁתִּבְרִית תִּהְיֶה בְּעֵתוֹ וּבְזִמְנוֹ, וְאֲנִי אֶהְיֶה, בְּעֶזְרַתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּיוֹם הַרְבִּיעִי הַבָּא בִּיבּוּנָאֵל.

אִדּוֹת הַשֵּׁם שֶׁהֶאֱבֵא רוּצָה שְׂיִתְּנוּ אַחַר אָבִיו, בְּוֹדָאֵי אֶתָּה צָרִיךְ לְקַיֵּם מִצְוֹת כְּבוֹד אָב, וְהוּא דְבָר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּזֶה תִּמְשִׁיךְ אֶת שְׂרָשְׁרַת הַזֶּהָב שֶׁל הַסֵּבָא, וְכֵן תַּעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ גְּדוֹל לְאָבִיךָ, אֲשֶׁר לְמַעַלָּה בְּשָׁמַיִם זֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב.

אֵין אֶתָּה יָכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמִחָה שְׂיִישׁ לִי, שְׂאֶתָּה מְלַמֵּד אֶת הָאֲבָרְכִים הַצְּעִירִים אֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֲמוּנַת חֲכָמִים, וְהַעֲקֹר מֵה שְׂצָרִיכִים לְלַמֵּד אוֹתָם זֶה מֵדַת הַפְּרַת הַטּוֹב, אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּבֵא קָמָא צִב): בִּירָא דְשִׁתִּית מִיְגִיָּה לֹא תִשְׁדִּי בִּיהַ קָלָא; וּפְרַשׁ רַש"י: בּוֹר שְׂשִׁתִּית בּוֹ פַּעַם אֶל תִּבְזֶהוּ; וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרַשׁ אֲנָה): בּוֹר שְׂשִׁתִּית בּוֹ אֶל תִּזְרַק בּוֹ אֶבֶן; כִּי סוּף כָּל סוּף אֲנִי יִגְעַמִּי עִמָּהֶם לִילוֹת וַיְמִים, וְנִתְתִּי לָהֶם לְחֵם לְאָכַל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ, וְגִדְלָתִי אוֹתָם יוֹתֵר מִבְּנִים, וְחַתְנָתִי אוֹתָם, וּמֵה לֹא עָשִׂיתִי בְּשִׁבְלֵם, וְעַכְשָׁו שְׂיִהְיוּ כְּפוּיֵי טוֹבָה? ! הֲלֹא הִחַרְכֶּם מִכָּל הָאָדָם אָמַר (מְשָׁלִי יז): "מְשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא תִמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ"; וְצָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשַׁמֵּר מִהַקְלָלָה הַזֶּה. וּמִהַנְקֻדָּה הַזֶּה אֶתָּה צָרִיךְ לְדַבֵּר הַרְבֵּה מְאֹד עִמָּהֶם, כִּי סוּף כָּל סוּף אֲנִי רוֹאֶה שְׂיִישׁ פַּה יָד זְדוּנִית שְׂמִסִּיתָהּ, וְלָכֵן זֶה דְבָר גְּדוֹל מְאֹד אִם תִּחְדִּיר בָּהֶם מֵדַת הַפְּרַת הַטּוֹב, וְאֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן אֲמוּנַת חֲכָמִים.

הַעֲקֹר רְאֵה לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמְךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתַמִּיד תִּצְיֹר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שְׁמֵלֵא כָל הָאֲרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֵין בְּלַעֲדֵי יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכַל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְהַתְּעַנּוּג הַזֶּה שֶׁהָאָדָם מְצִיֵר בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ הוּא אֹר אֱלֻקִי, וְהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ הָאֹר, וּמַעֲטֹף עִם הָאֹר כְּשִׁמְלֵה הַזֶּה, זֶה הַתְּעַנּוּג הַכִּי גְדוֹל שֶׁבְּכָל הַתְּעַנּוּגִים, וּמִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְחֹשֶׁב מַחְשְׁבוֹת אֵלֹהִים, זֶה יָבִיא אוֹתוֹ עַד נְכוּאָה וְרוּח־הַקֹּדֶשׁ, כִּי יִרְגִישׁ אֹר נוֹרָא וְנִפְלֵא מְאֹד שֶׁמְסַבֵּב אוֹתוֹ, אֲשֶׁרִי מִי שֶׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ, וְתַמִּיד חוֹשֵׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא לֵב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיִּגַּשׁ, ז' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

לְנִכוּן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד שֹׂמֵחַ, שְׂאֵתָה לּוֹמֵד עִם הָאֲבָרְכִים, חֲדָשׁ יְמֵינוֹ כְּקֶדֶם, לְחֲדָשׁ אֶת הַכּוֹלֵל "אֹר הַצְּדִיק", וּלְדַעְתִּי, תִּלְמַד אֶתְּם הַרְבֵּה "עֵין יַעֲקֹב", וְתִתְּבַל אֶת מְאָמְרָם וְ"ל עִם דְּבוּרֵי הַתְּחִזְקוֹת שֶׁקַּבְּלָנוּ מִרְבֵּנוֹ וְ"ל, וְאֵין דְּבָר יוֹתֵר חָשׁוּב מִלְּמוּד אֲגָדָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוֹ הַקְּדוֹשִׁים (סְפָרֵי עֲקָב): רְצוּנָךְ שֶׁתִּכְיֹר מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם — לְמוֹד אֲגָדָה, שֶׁמִּתּוֹךְ כֶּף אֵתָה מְפִיר אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְדַבֵּק בְּדַרְכָּיו; וַיֵּשׁ לּוֹמֵר — אִם תִּהְיֶה תְּבַת דְּאֲגָ"ה, יְהִיָּה נַעֲשֶׂה אֲגָדָה, הֵינּוּ כְּשִׁלּוּמְדִים אֲגָדָה מִתְּבַל בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוֹ וְ"ל, מוֹצִיאִים מִמֶּנּוּ אֶת כָּל מִינֵי דְאֲגָ"ה.

בְּעוֹד שְׁבוּעַ יוֹצֵאת יְשִׁיבַת "בֵּית מְנַחֵם" מִהַקּוֹמָה הַשְּׁלִישִׁית, וְאֵז תִּלְמְדוּ לְמַעֲלָה, כִּי הָעֶזְרַת נָשִׁים אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְמַנְיֵן אַחַר מַנְיֵן.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא לג.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר ויגש, ז' טבת ה'תשס"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין מלים להודות לך מה שאת משקיעה בילדים שלנו, הזכות
הזו תעמד לך בכל העננים.

תהלה לאל, שני הבנים שלך עושים חיל.

בענין חתנה וכו', את צריכה לדעת, שעד שאין לנו בנות בגיל,
לא שיק אפלו לדבר מזה.

אם את רוצה להכניס את הבחורה ... תחיה, לעבודה — מה
טוב ומה נעים, כי אני מאד מאד רוצה שתהיה עסוקה, ולא
תסתובב פכה, אבל פמוכן שצריך פקוח.

הקדוש-ברוך-הוא יעזר לך, שתרוי רב נחת דקדשה מכל יוצאי
חלציה, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא לד.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר ויגש, ז' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל ... גרו יאיר.

מאד מאד אני מבקש אותך, שתתחזק בכל מיני אפנים
שבעולם להיות בשמחה, כי השמחה היא רפואה לכל — בין
בגשמי ובין ברוחני, ורבינו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כד),
שגם חכמי הרופאים אומרים, שעקר הרפואה היא מחמת שמחה,

כִּי לְהִפָּךְ — כָּל הַמַּחְלוֹת וְהַחֲלָאִים רָעִים בָּאִים לְאָדָם רַק מִחַמַּת חֶסְרוֹן הַשְּׂמִיחָה, וְלִכֵּן תִּמְסַר אֶת נַפְשְׁךָ לַהֲיוֹת בְּשִׂמְחָה.

הַרְגֵּל אֶת עֲצָמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל-כָּל-פְּנִיָּם חֲמֵשׁ דְּקוֹת, כִּי אֵין אַתָּה יָכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הָעֲנִיָּן הַזֶּה לְשִׂיחַ וּלְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִם תִּהְיֶה רְגִיל בְּזֶה, אִז תִּרְגִּישׁ חַיִּים חֲדָשִׁים בְּחַיֶּיךָ.

רְאֵה לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם חֹק וְלֹא יַעֲבֹר חֲמֵשׁ וּרְשׁ"י עִם הַתְּרַגּוּם, בְּאִפְסָן שְׂתַסִּיִּים בְּכָל שָׁבוּעַ שְׁנַיִם מְקַרָּא וְאֶחָד תְּרַגּוּם'.

הַדְּבִק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתַמִּיד תַּחֲשֹׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְאִף שֶׁבִּהַתְּחַלָּה יִהְיֶה לְךָ מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, כִּי הַמִּח-מִחֲשָׁבָה נִמְשָׁכִים אַחֵר הַזֶּכֶל וְהַלְכָלוֹךְ שֶׁנִּדְבַק בְּאָדָם וְכוּ' וְכוּ', עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁאָדָם מְכַרִּיחַ אֶת עֲצָמוֹ רַק לְחֲשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אִז נִטְהַר לְגַמְרִי, וְאֵין עוֹד טוֹב כְּמוֹ הַדְּבִקוֹת בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתַמִּיד תִּצְיַר בְּדַעְתְּךָ אֵיךְ שָׁפַל הָעוֹלָם כְּלוֹ זֶה רַק אֹרֵךְ אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאַתָּה נִמְצָא בְּתוֹךְ הָאֹרֵךְ, אֵיזָה תַעֲנוּג לְהַתְעַנֵּג בְּזִיו הַשְּׂכִינָה, זֶה אֵי אֲפָשָׁר לְהַסְבִּיר כָּלֵל, וְלִכֵּן לֹא בַּחֲנָם שֶׁהַסֵּמ"ך-מ"ם אֹרֵב מְאֹד מְאֹד עַל הַצְּדִיק הַרוֹצֵה לְהַחֲדִיר בְּנוֹ מִחֲשָׁבָה כְּזוֹ, לְנַתֵּק אֶת עֲצָמּוֹ מֵהַבְּלִי עוֹלָם הַזֶּה, וְלְהַדְּבִיקָנוּ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא.

רְאֵה לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם בְּמַנְיָן דִּיקָא שְׁחַרִּית, מְנַחָה, עַרְבִית, וְזֶה יָבִיא לְךָ דְּבַר שְׂבִמְנִין, שֶׁהוּא פְּרִנְסָה בְּנִקָּל.

רְאֵה לְשַׁמֵּר מְאֹד מְאֹד עַל הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁלֵךְ, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְיְבוֹדָאֵי בְּזָכוֹת זֶה שֶׁתְּכַבֵּד וְתִיקַר אֶת אֲשֶׁתְּךָ, לֹא תִחַסֵּר לְךָ פְּרִנְסָה, כְּמֵאמְרָם ו"ל (כְּבֹא מִצִּיעָא נֵט): אֹקִירוּ לְנַשְׂיִיכוּ כִּי הֵיכִי דַתְּתַעֲתְרוּ [תְּכַבְּדוּ וְתִיקְרוּ אֶת נְשׂוֹתֵיכֶם כְּדִי שֶׁתַּתְּעַשְׂרוּ].

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא לֵה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיֵּגֶשׁ, ז' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֵל טוֹב סָלָה נִגְיַעוּ וַיְרַדְפוּ אֵל ... נֵרוֹ יֵאִיר.

רְאֵה לְחֻזֵק אֶת עֲצָמְךָ בְּיָתֵר שְׂאֵת וּבְיָתֵר עֵז לְהַפְיֵץ אֶת אֹר רַבְּנוּ ו"ל, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, וְתִדַּע, שְׁזֵה יָבִיא לְךָ שְׁפַע בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחֹנִי, כִּי בְּזֵה שְׁמַחֲזִירִים אֲנָשִׁים בְּתִשׁוּבָה, אֵין עוֹד דְּבַר יוֹתֵר חָשׁוּב מִזֶּה. וְרַבְּנוּ ו"ל אָמַר (חֵי-מוֹהֲר"ן, סִימָן תמז): בְּזֵה שְׁגוּבִים חוֹבוֹת אֲצֵל אַחֲרִים, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל גַּם אֶת הַחוֹב שְׁלוֹ. וְלִכֵּן אֲנַחְנוּ צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְמַסַּר אֶת נַפְשֵׁנוּ עֲבוּר הַפְּצַת מַעֲיָנוֹת הַחֻכְמָה חוּצָה.

הַדְּבַק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְדַבָּר גְּדוּל וְדַבָּר קִטָּן לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וְעַל זֶה צְרִיכִים לְחֹזֵר בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם.

רְאֵה מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶי וְכוּ' וְכוּ', וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מַחֲזִיק מַעֲמַד, וְתִלְמַד מִמֶּנִּי אֵיךְ שְׁצְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק אֲפֵלוּ בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים בְּעוֹלָם.

הַרְגֵּל אֶת עֲצָמְךָ לְדַבֵּר אֵל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל-כָּל-פָּנִים חֲמֵשׁ דְּקוֹת, כִּי זֶה עוֹשֶׂה רָשָׁם גְּדוּל בְּשָׂמִים, וְאֵל תִּסְתַּכַּל עַל שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוֹלָם.

תִּאֲמִין לִי, שְׂאֲנִי מְקַנָּא בְּךָ שְׂאֵתָה זוֹכָה לְהַפְיֵץ אֶת אֹר רַבְּנוּ ו"ל, כִּי זֶה כָּל-כֶּף חָשׁוּב, אֲשֶׁר אֵין מְלִים לְפָרֵשׁ וּלְהַסְבִּיר, כִּי מְקַרְבִּים נְשָׁמוֹת רְחוּקוֹת אֵל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

רַק תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה, וְתִמְסַר אֶת נַפְשְׁךָ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, כִּי כָּל הַצְּרוֹת וְהַיְסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, זֶה רַק מַחֲמַת חֶסֶד הַשְׂמִיחָה,

אֲשֶׁר   מֵא לֹ — מֵא לֹ   בְּנַחֵל   קִיט

וְלָכֵן אִם תִּהְיֶה חֲזַק בְּזֶה — לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, אִז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא לֹ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ז' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

מֵאד מֵאד אֲנִי רוֹצֵה לְרַעַת מֵה שְׁלוֹמְךָ וְאִיךָ אֶתָּה מְרַגֵּישׁ, וּמֵה אָמְרוּ בְּבֵית-חֹלִים, וְאֲנִי מֵאד מְקַנֶּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂתִהְיֶה לָךְ רַפּוּאָת הַנֶּפֶשׁ וְרַפּוּאָת הַגּוּף גַּם יַחַד, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמְחוֹת תָּמִיד.

הַעֲקֹר תִּדְבִּיק אֶת עֲצָמְךָ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתָמִיד רַק תִּחְשַׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין לְמַעַלָּה מִזֶּה, וְאֲשֶׁרִי הָאָדָם שְׂתִמִּיד רַק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְנַתֵּק אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל הַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה.

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע תְּפִלָּתִי שְׂאֲנִי מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעֶדְךָ תָּמִיד, שְׂתַצְלִיחַ דְּרַכְךָ.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא לֹז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ז' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תִּחְיֶה.

לְנִכוּן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

מֵאד מֵאד רָצִיתִי לְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שְׂתַעוּרְרִי כְּמֵה מְנֻשּׁוֹת אֲנִשִּׁי

שְׁלוֹמֵנו, שְׂיִבְשְׁלוּ מִשְׁהוּ עַל סְעֵדַת הַהִלּוּלָא שֶׁל מוֹהֲרַנְ"תּוֹ ו"ל, שְׂיִהְיֶה בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת קִדְשׁ אֲרוֹז אוֹ תְּפוּיחֵי אֲדָמָה, וְהַזְכוּת הַזֹּאת תִּגָּן עֲלֵיהֶם, וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִנְּשׂוֹת אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאִפְּן שְׂיִהְיֶה שְׁפַע לְכָל אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

חֲזָקִי וְאַמְצִי מְאֹד, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְאֲנִי מְאֹד מְאֹד מְקַנְהָ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁסוּף כָּל סוּף אַחַר הָרַע יָבֹא הַטּוֹב, וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה.

הַכֹּפֶל הַדָּבָר, רְאֵי לְעוֹרֵר אֶת נְשׂוֹת אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְתַכְתְּבֵי לִי מִי הֵן שְׂבִשְׁלוּ, וְאִכְתַּב לָהֶם מִכְּתָב פְּרָטִי.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלַחַה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא לח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֵר וַיִּגַּשׁ, ז' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... תַּחֲיֶיהָ.

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מִכְתְּבֶךָ, וּמְאֹד מְאֹד שְׂמַחְתִּי לְשִׁמְעַע הַטּוֹב מִמֶּךָ וְאֶת הַתְּכַנִּיּוֹת שְׂיִישׁ לָךְ לְבֵית-סֵפֶר.

אֲנִי מְאֹד מְקַנְהָ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהִיּוֹת בְּתַחֲלַת הַשָּׁבוּעַ, וְאִז אֲנִי אֶאֱסֹף אֶת כָּל הַמּוֹרוֹת, וְעֵכָשׁוּ הַכֹּל יִלָּךְ עַל צַד הַכִּי טוֹב, רַק תִּהְיֶי חֲזָקָה, וְאֵל תִּפְחָדִי מִשׁוּם דְּבַר שְׂבַעוּלָם, כִּי עֵכָשׁוּ אֲנִי אֶקַּח אֶת בֵּית-הַסֵּפֶר בִּידָיִם, וְאֲנִי מְאֹד מְקַנְהָ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִהְיֶה שְׁנוּי לְטוֹבָה, רַק שְׂיִהְיֶה לָךְ טוֹב, וְאֵל תִּפְנָסִי בְּשׁוּם לַחֲץ שְׂבַעוּלָם, כִּי אֲנִי עוֹמֵד מֵאַחֲרֶיךָ, וְאֲנִי אֶעֱזֹר לָךְ בְּכָל הַתְּחוּמִים, כִּי רְצוֹנִי שְׂנַצְּלִיחַ בְּגְדוֹל בְּעִנְיָן חַנוּךְ הַבְּנוֹת.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלַחַה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא לט.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר ויגש, ז' טבת ה'תשס"ז.

שלום רב אַל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך, ואני מברך אותך בברכת יום הלדת מצלח, ותעלי מעלה מעלה, והקדוש-ברוך-הוא זמין לך תתן טוב וירא שמים, ויהיה לך רק טוב בחיים. רק תהיי חזקה ביראת שמים, ואם תוכלי להגיד בכל יום "יום תהלים", אין למעלה מזה, כי זו הצלחה גדולה מאד מאד, אם בני-אדם היו יודעים מעלת אמירת תהלים, היו מתמידים בזה מאד מאד.

הקדוש-ברוך-הוא השומע תפלות ישראל, ישמע תפילתי שאני מבקש ומתפלל בערך תמיד.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא מ.

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר ויגש, ז' טבת ה'תשס"ז.

שלום רב אַל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך.

ראי להתחזק ביתר שאת וביתר עז, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותך, אני מאמין באמונה שלמה, שסוף כל סוף אחר הרע יבוא הטוב, והכל תהפך לטובה, ועוד יהיה לך טוב בחיים, אשר לא תארף ולא שערף. רק תהיי חזקה, ואז תראי את הנסים נגלים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא מא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ז' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... וְ... שְׂיַחֲיוּ נֹצֵחַ.

לְנִכּוֹן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְכֶם.

בְּנַפְכֶם, גֵּרוֹ יְאִיר, עוֹשֶׂה חֵיל פֶּה, וְלוֹמֵד בְּהִתְמַדָּה, יַעֲזֹר
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתַּרְוּוּ מִמְּנוּ רַב נַחַת דְּקַדְשָׁה.

הַעֲקֹר אֶתֶם צְרִיכִים לְשֹׁמֵר עַל הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁלָכֶם, וְלֹא לְקַמֵּץ
אֶחָד מֵהַשְּׁנַי, אֲדַרְבָּה, לַעֲזֹר אֶחָד לַשְּׁנַי, כִּי בְּזֶה תְּלוּיָה כָּל הַהֲצִלָּחָה
שְׁלָכֶם. הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר תְּמִיד בְּשׁוֹרוֹת
מְשֻׁמָּחוֹת.

הַמֵּאֲחֵל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא מב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ז' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... שְׂיַחֲיוּ נֹצֵחַ.

בְּאִתִּי לְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד, שְׁתִּזְכְּרוּ אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁקִּבַּלְתֶּם אֶצְלִי,
וְאִיזוֹ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ הִיְתָה לִי עֲבוּרְכֶם, וְעַכְשָׁו מְנַסִּים לַעֲקֹר אֶתְכֶם
מִמְּנִי, וַיֵּשׁ פֶּה יָד זְדוּנִית וְכוּ', שְׁמַקְרַרְתֶּם אֶתְכֶם מִמְּנִי וְכוּ', וּמְנַסָּה
לַעֲשׂוֹת פְּרוּד בֵּינָנוּ. וְלִכֵּן הִתְקַרַח לִי לְכַתֵּב לָכֶם, תִּשְׁמְרוּ מְאֹד מְאֹד
מִשׁוּעָלִים קְטָנִים הַמְּחַבְּלִים בְּרָמִים. וּכְבֹר אֲמַר הַחֶכֶם מִכָּל הָאָדָם
(מְשָׁלִי יז): "מִשֵּׁיב רָעָה תַחַת טוֹבָה לֹא תִמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ"; כִּי אוֹי
לוֹ לָאָדָם שְׁשׂוֹכַח אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשׂוּ לוֹ, וְעוֹד מְשַׁלֵּם רָעָה תַחַת
טוֹבָה. וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שְׁלֹא תִהְיֶה לָכֶם שְׂיָכוֹת עִם
רְשָׁעִים אֲרוּרִים כְּאֵלוֹ, הַרוֹצִים לַעֲשׂוֹת פְּרוּד בֵּינָנוּ.

זָכְרוּ הֵיטֵב אֶת הַמְּסִירוֹת נֶפֶשׁ שֶׁהִיְתָה לִי עֲבוּרְכֶם, וְסִפְנָתִי אֶת
עֲצָמֵי בְּעַדְכֶם, שֶׁיְהִיֶּה לָכֶם טוֹב, וְזֶה פְּלֵא עַל גְּבֵי פְּלֵא, אֵיךְ אֶחָד
יָכוֹל כָּל-כָּף לְהִתְהַפֵּף מִהֶפֶף אֶל הַהֶפֶף, אִין זֶה אֵלֹא שְׁמַרְאָה אֵיךְ
שֶׁהוּא מְשַׁחַת וְגִנֵּב וְכו' וְכו'. וְכָבֵר אָמַר רַבֵּנוּ ו"ל (סִפְרֵ-הַמִּדּוֹת, אוֹת
גִּנְבָה וְגִזְלָה, סִימָן א'): מִי שֶׁנִּפְתָּה לְבוֹ לְגִזְל, וְכִיּוֹן שֶׁהִתִּיר לְעַצְמוֹ גִּזְלַת
חֲבֵרוֹ, הָרִי הוּא מוֹכֵן לְכָל חֲטָא וְעוֹן, וְאִין פִּקְנָה לְהִסִּירוֹ מִדְּרָכּוֹ
הָרָעָה; וְלָכֵן אֵיעֲצָכֶם עֲצָה טוֹבָה, שְׁלֹא תִהְיֶה לָכֶם שְׂיִכוֹת עִם אֱלוֹ
הַרְשָׁעִים הַמְּדַבְּרִים עָלַי כָּל דְּבַר אֲסוּר וְכו', כִּי אֲנַחְנוּ רוֹאִים, מִי
שֶׁרַק הִתְחַבֵּר עִם קָרַח, אֶפְלוֹ עִם הַתְּחַבְּרוֹת כְּלִשְׁהִי, לְבַסּוֹף יֵרֵד אִתּוֹ
לְשֹׂאוֹל תַּחְתִּית.

נָא וְנָא תִשְׁמְרוּ עַל הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁלָכֶם, כִּי בְּפִרוּשׁ גָּלָה לָנוּ רַבֵּנוּ
ו"ל (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן רסג), שֶׁהִבְעֵל-דְּבַר לְקַח אֶת עֲצָמוֹ עַל בְּנֵי
הַנְּעוּרִים לְעֲשׂוֹת פְּרוּד בֵּינֵיהֶם וּבֵין גִּשְׁוֹתֵיהֶם, כְּדֵי שְׂיִתְפָּסוּ בְּמִצְדָּתוֹ,
וְלָכֵן הוּא אוֹרֵב לְקַלְקֵל אֶת הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁלָהֶם. וְעַל זֶה אָנִי בָּא
וּמְזַהֵר אֶתְכֶם מְאֹד, שֶׁתִּשְׁתַּדְּלוּ לְאַהֵב אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, וְלֹהֵשְׁתַּדֵּל
מְאֹד מְאֹד לְדוֹן אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי לְכָף זְכוּת, וְלַחֲיוֹת בְּיַחַד בְּאַהֲבָה
גְּדוֹלָה מְאֹד, וּבְזֶה תִגְרָמוּ לִי נַחַת רוּחַ גְּדוֹל מְאֹד.

נָא וְנָא אַל תִּשְׁכַּחוּ אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁקִּבַּלְתֶּם מִמֶּנִּי, וְתַחֲזְרוּ עַל זֶה
בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי הַסֵּמ"ךְ-מ"ם אוֹרֵב עֲכָשׁוּ מְאֹד מְאֹד לְנַתֵּק אֶתְכֶם
מִמֶּנִּי, כִּי הִבְחִירָה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁבְּקִלוֹת יְכוּלִים לְשַׁכַּח אֶת כָּל
הַטּוֹבוֹת שֶׁקִּבְּלוּ וְכו', וְעוֹד לְהֶפֶף וְלוֹמַר: "מָה פִּתְאֹם, אֵף פָּעַם לֹא
קִבַּלְנוּ טוֹבָה" וְכו', וְזוֹ רְשָׁעוֹת שְׂאִין כְּמוֹהָ, וְלָכֵן תִּרְאוּ מָה לְפָנֵיכֶם,
וְשְׁלֹא יוֹכְלוּ לְהַפְרִיד אֶתְכֶם מִמֶּנִּי, אֲשֶׁר כָּל חֲפָצֵי וְרִצּוֹנֵי, שֶׁיְהִיֶּה
לָכֶם רַק טוֹב.

זָכְרוּ הֵיטֵב מָה שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה
זָכוּ — שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶן, לֹא זָכוּ — אִשׁ אוֹכְלֵתָן; וְאָמְרוּ (וִירוּשְׁלָמִי
בְּרִכּוֹת, פֶּרֶק ט', הַלְכָה ח'): אִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאִי אֶפְשָׁר לְאִשָּׁה בְּלֹא
אִישׁ, וְאִי אֶפְשָׁר לְשִׁנְיָהּ בְּלֹא שְׂכִינָה.

הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי,
שְׁאֲנִי מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעֵדְכֶם תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא מַג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסֵדֶר וַיְגֵשׁ, ח' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

מֵאד מֵאד אֲנִי מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתְּשִׁיג לִי אֶת יְתֵר הַגְּמֵרוֹת
מִהַש"ס.

בְּעִנְיַן הַסְּפָרִים הָאַחֲרִים שֶׁכְּתַבְתָּ, אֵין צָרָךְ, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
יַעֲזֹר, שֶׁתִּזְכֶּה לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּהַתְמַדָּה רַבָּה, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת
מִשְׁמַחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא מֵד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסֵדֶר וַיְגֵשׁ, ח' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ, וּמֵאד מֵאד שֶׁמִּחֲתִי לִשְׁמַע הַטּוֹב
מִמֶּךָ, וּבִפְרָט שְׁאִתָּה מִתְחַזֵּק בִּירְאֵת שָׁמַיִם וְלוֹמֵד בְּהַתְמַדָּה, יַעֲזֹר
הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁתַּעֲלֶה מַעְלָה מַעְלָה, הַעֲקֹר תִּשְׁמַר עַל הַשְּׁלוֹם-
בֵּית שְׁלֹךְ, שֶׁזֶה הִנֵּה הַיְסוּד אֲצֶל רַבְּנוּ ז"ל. וְאֲנִי מֵאד מִקְנֶה

אֲשֶׁר   מֵא מֵה — מֵא מו   בְּנַחֵל   קָכָה

לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְרֹאוֹת אוֹתְךָ שְׁבוּעַ הַבָּא, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר
בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמְחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְךָ שֶׁבֶת שְׁלוֹם...

מֵא מֵה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ח' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קִבְלַתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵי לַחֲזוֹק אֶת עֲצֻמְךָ בְּיָתֶר שְׁאֵת וּבְיָתֶר עֵז, וְשׁוּם דְּבָר לֹא יוּכַל
לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וּבְנֹדָאֵי אַחַר הָרַע יָבֹוא
הַטּוֹב, וְתַחֲיָה לְכֶם הַצְּלָחָה מְרֻבָּה בְּכֹל מֵה שְׁתַּעֲשׂוּ, רַק תִּרְאוּ
לְהִתְחַזֵּק, וְאֵז טוֹב לְכֶם כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאחֵל לְךָ שֶׁבֶת שְׁלוֹם...

מֵא מו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסֵדֶר וַיְגַשׁ, ח' טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קִבְלַתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ, וּמְאֹד מְאֹד שְׂמֵחַתִּי לְשִׁמְעַ אֵיךְ
שְׂאֵתֶם כָּל הַנְּשִׁים מְלַכְדוֹת יַחַד.

וּבַפְּרָט שְׂאֵתֶן מְשֻׁמְחוֹת אַחַת אֶת הַשְּׂנִיָּה, כִּי הָעֶקֶר בְּזֵה הָעוֹלָם
רַק שְׂמֵחָה, וְהַסְּמִ"ךְ-מ"ם יַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם לְהַלְבִּישׁ
אֶת עֲצָמוֹ בְּמַצּוֹת, הָעֶקֶר לֹא לְהִיּוֹת בְּשְׂמֵחָה, וְכִמוֹ שְׂאֵמֶר מוֹהֲרַנְ"ת
ו"ל (לְקוּיטִי-הַלְכוֹת, הוֹדָאָה, הַלְכָה ו'), שְׂאֵחַד מֵהַדְּבָרִים שְׂהִיָּצֵר הָרַע
מִתְלַבֵּשׁ בְּמַצּוֹת הוּא, שְׂאֵדָם לֹא יִהְיֶה בְּשְׂמֵחָה, אֲלֹא יוֹרֵה לוֹ דְּרָךְ
שְׂהָעֶקֶר לְהִיּוֹת שְׂבוּר, וְלְהִיּוֹת בְּלֵב נִשְׁבָּר וְכוּ', וְהָעֶקֶר לְהַפִּיל

אותו בעצבות ובמרה שחורה ובדכאון פנימי. ולכן זו מצוה גדולה לשמח את עצמו ולשמח את אחרים במלא דשנותא, כמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כד), שאי אפשר להגיע אל שמחה אמיתית, אלא על-ידי מלא דשנותא. ולכן תראו לעשות בכל שבוע הצגות, ולשמח את עצמכן, כי זו מצוה גדולה מאד מאד.

הספר "נתיבות האשר" ששלחת לי, לא קבלתי.

בענין פאות וכו', ההכרח לומר לך, שהעקר שבכל העקרים הוא, שהאשה לא תלך עם שערות, כי זה עון חמור מאד מאד, וזה מביא קללה בתוך הבית, כמוכא בזהר (נשא קכה), ולכן רבבות נשים הולכות עם פאה, אבל כמוכן שהפאה צריכה להיות צנועה וכו' וכו', ואין בזה שום אסור, כי עדיף ללכת עם פאה מללכת עם מטפחת, שכל השערות רואים בחוץ, שאז אסור להגיד ברכה לפני אשה כזו, כי שער באשה ערוה.

ראי להתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, ותדעי, שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים, בצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון. הקדוש-ברוך-הוא יעזר, שגשמע ונתבשר תמיד בשורות משמחות, ותראי לחזק ולשמח את נשות אנשי שלומנו, והקדוש-ברוך-הוא יעזר, שגשמע תמיד רק טוב אצלכם.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא מז.

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב-שבת-קדש לסדר ויגש, ח' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל ... נרו יאיר.

לנכון קבלתי את מכתבך.

תשואות חן על ההוראת קבע שעשית, יעזר הקדוש-ברוך-הוא, שתמיד תהיה ממוזפי הרבים.

אָנִי מְאֹד מְקַוֶּה, שֶׁהַכֹּל יִסְתַּדֵּר אֶצְלְךָ בְּבֵית עִם אֲשֶׁתְּךָ, וְתִרְאֶה
מְאֹד מְאֹד לְכַבֵּד אוֹתָהּ, כִּי זֶה הִיָּה הַרְצוֹן שֶׁל רַבֵּנוּ וְ"ל, וְהַקְפִּיד
מְאֹד מְאֹד עַל שְׁלוֹם-בֵּית.

הַרְגַּל אֶת עֲצֻמְךָ לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם חֲמֵשׁ וְרִשְׁ"י עִם הַתְּרַגּוּם, שְׂזוּ
סִגְלָה לִירְאֵת שְׂמִים וְלִפְרֻנְסָה וְלִשְׁלוֹם-בֵּית וְלְכָל טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחִי,
וְאֵל יַחֲסֵר לְךָ שְׁבוּעַ אֶחָד, שֶׁלֹּא תִלְמַד חֲמֵשׁ וְרִשְׁ"י עִם הַתְּרַגּוּם,
וְאִז תִּרְאֶה אִיזוֹ הַצְּלָחָה תִּהְיֶה לְךָ.

הַמְּאַחֵל לְךָ שִׁבְת שְׁלוֹם...

מֵא מַח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשִׁי עֶרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסִדְר וַיְגִשׁ, ח' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה וְכָל טוֹב סָלַח נִגְיָעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ, וּמְאֹד מְאֹד שְׂמַחְתִּי לְשִׁמְעַ הַטּוֹב
מִמֶּךָ אִיךָ שְׂאֵתָה מִתְחַזֵּק.

עֲלִידָה לְדַעַת, שְׁכָל בְּזִיוֹן שְׂמַקְבָּלִים וּבִכְרֵט בְּבֵית, זֶה קָרָן נִפְלָא,
כִּי עַל-יְדֵי כָּל בְּזִיוֹן מִתְכַּפְּרִים כָּל הַעֲוֹנוֹת, וְלִכֵּן תִּתְחַזֵּק מְאֹד, וְשׁוּם
דְּבָר בְּעוֹלָם שְׁלֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ.

הַדְּבַק אֶת עֲצֻמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לְךָ,
שְׂתַמִּיד יִהְיֶה לְךָ טוֹב בְּחַיִּים.

הַמְּאַחֵל לְךָ שִׁבְת שְׁלוֹם...

מֵא מַט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשִׁי עֶרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסִדְר וַיְגִשׁ, ח' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תְּחִיָּה.

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ הָאָרְךָ.

אני מאד מאד מבקש אותך, שתראי לכבד את בעלך, ואל תרדי עליו וכו' וכו' בעלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, פי למה לכם לריב, הנה הקדוש-ברוך-הוא זכה אתכם שהתחתנתם יחד, אז אתם צריכים לאהב אחד את השני ולכבד אחד את השני, ולהבין אחד את השני, ואז יהיה לכם בית כמו גן-עדן התחתון.

הקדוש-ברוך-הוא השומע תפלות ישראל, ישמע תפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדכם תמיד.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא נ.

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב-שבת-קדש לסדר ויגש, ח' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל ... ו... שיהיו נצח.

לנכון קבלתי את מכתבכם.

ראו להתחזק ביתר שאת וביתר עז, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אתכם, כי גדול אדוננו ורב להושיע, ואני מאד מקנה להקדוש-ברוך-הוא, שהכל יסתדר אצלכם על צד הכי טוב, וסוף כל סוף אחר הרע יבוא הטוב, העקר תשמרו על טהרת המשפחה, כי רחמנא לישזבן, בשביל זה סובלים מה שסובלים. ולכן תעשו כל מיני מאמצים שבעולם לשמר על טהרת המשפחה, והקדוש-ברוך-הוא ישמר אתכם מכל רע.

המאחל לכם ברכה והצלחה מן השמים...

מא נא.

בעזרת השם ותברך, יום ששי ערב-שבת-קדש לסדר ויגש, חי טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל כלליות אנשי
ש'לומנו היקרים "חסידי ברסלב", הגרים ביבנאל "עיר ברסלב",
הוי"ה עליהם ישרה שכינתו תמיד.

באתי לבקש את כל אנשי ש'לומנו היקרים, היות שבמוצאי
שבת קדש יהיה ההלווא של מוהרנ"ת ז"ל, ולכן רציתי שכל אנשי
ש'לומנו היקרים יתקבצו יחד בשירות ותשבחות להקדוש-ברוך-
הוא, על נעם חלקנו על "אשר בנחל" שם חלקנו וגורלנו, שזכינו
להתקרב אל רבנו ז"ל ואל תלמידו מוהרנ"ת ז"ל.

ובאמת אצל אנשי ש'לומנו היו מתקבצים יחד בהלווא של
מוהרנ"ת ז"ל, ודברו הרבה מגדלתו ומהירשה שהוריש לנו, פי
לווא הוא לא היה נשאר מרבנו ז"ל אפלו עלה אחד, כמו שהעיד
עליו רבנו ז"ל בעצמו, ולכן לא בחנם שהסמ"ך-מ"ם לקח את עצמו
ברציחה כזו עליו דיקא, פי הוא אשר גלה ופרסם את דעת רבנו
ז"ל בכל העולם פלו, פי לא היה תלמיד אחד מתלמידי רבנו ז"ל,
שעסק בזה במסירות נפש גדולה כל-כף כמו מוהרנ"ת ז"ל, ולכן
סבל כל-כף הרבה בחייו מבית ומבחוץ, מבית סבל מילדיו וכו',
אשר מכל אחד מהם היו לו יסורין נוראים וכו', בן התגרש, בת
התגרשה, בן היה בעל מום, פי הוא נפל מידי האומנת כשהיה
תינוק וכו', ובהתחלה סבל מאד מכל המשפחה שהיו מתנגדים עליו
וכו', ואחר-כך מתה עליו אשתו הראשונה, אסתר שיינדל ע"ה,
והתחתן עוד פעם עם אשתו השנייה דישראל ע"ה, שהיתה אלמנה עם
שני ילדים, והוא הוליד ממנה שני ילדים וכו', וגדל הצער שהיה
לו מהם, זה אין לתאר ואין לשער, ומבחוץ סבל ממתנגדים רשעים
ארורים, עד שלא התקררה דעתם, והכניסו אותו שלש פעמים בבית
סוהר, ורדפו אותו עד חרמה, ונשארו אצלו רק חמשה אנשים

מאנשי שלומנו, כי פלם לא יכלו לסבל מחלקת וכו'.

תתארו לעצמכם, מוהרנ"ת ז"ל קרב כל-כף הרבה אנשים אל הקדוש-ברוך-הוא על-פי דעת רבנו ז"ל, ומסר את נפשו עבורם, בלה זמנו היקר עבורם, ולבסוף עזבו אותו, ואת גדל הפאב והצער הזה, זה אי אפשר לתאר ולשער כלל, מלבד זאת מה שסבל עניות ודחקות כל ימי חייו, ואף-על-פי-כן מסר את נפשו והדפיס את ספרי רבנו ז"ל במסירות נפש הכי גדולה, ולכן ביום ההלוא של מוהרנ"ת ז"ל תמיד היו אנשי שלומנו היקרים מתאספים וחושבים מחשבות איך יכולים להתחלק עם הירשה שהשאיר לנו ברכה, איך יכולים להפיץ את ספרי רבנו ז"ל בעולם, לגלות ולפרסם את האור הגנוז כי טוב, לכלל נשמות ישראל.

נא ונא תגידו לנשותיכם, מי שרק יכול לבשל משהו — ארז או תפוחי אדמה או מרק וכו' וכו', לסעדת ההלוא, זכותו של מוהרנ"ת ז"ל תגן עליה, ואני זוכר כשהייתי צעיר לימים, ובאתי אל אנשי שלומנו לסעדת ההלוא של מוהרנ"ת ז"ל, פלא על גבי פלא, כל אחד מאנשי שלומנו הביא משהו, כי הרגיש את עצמו מחיב למוהרנ"ת ז"ל, והיתה אחדות גדולה בין אנשי שלומנו, שלא רואים דבר כזה, כי פלם הרגישו אוירה רצינית שהיתה שורה בעת ההלוא, כי אנחנו יודעים שלוא מוהרנ"ת ז"ל בכלל לא היינו יודעים מרבנו ז"ל, ולכן ההלוא של מוהרנ"ת ז"ל תמיד היתה באוירה רצינית.

מי יתן, שתתחילו ללמד עכשו כסדרן "לקוטי-הלכות", ומי שעדין אין לו סט "לקוטי-הלכות", יכול להשיג את זה ב"קרן הדפסה" אפלו בתשלומים, כי ידוע מה שאמר מוהרנ"ת ז"ל על ספריו הקדושים: "דאס איז דעם רבינ'ס מח און מיין מויל" (זה המח של רבנו ז"ל שעבר דרך פי). וכן אמר על ה"לקוטי-הלכות" שלו, שזה הגן-ערן של הקדוש-ברוך-הוא. ולכן אם תרגילו את

עצמכם ללמד בכל יום קצת "לקויטי-הלכות", תרגישו טעם עולם
הבא בעולם הזה.

ואני מכרח להגיד לכם, שהרבה אנשים שואלים אותי איך אני
מחזיק מעמד במשך כל-כף הרבה שנים, עם מחלקת וכו' וכו',
צרות ויסורים מבית ומבחוץ, וכו' וכו', שקמים עלי בכל פעם
אחרים, וכו', וכו', ועקר הפאב זה מתלמידים שאני גדלתי אותם
כמו בנים ממש, באכילה ושנה, וכו', וכו', וקרוב יוצא מן הכלל,
ולעזר להם להקים בתים וכו' וכו', ולבסוף יתהפכו עלי וכו' וכו',
ותמיד אני עונה לכלם, כי בימי נעורי התמדתי מאד בלמוד
"לקויטי-הלכות", וזה מה שמחזיק אותי, ולכן אני מאד מבקש
אתכם, שגם אתם תתחילו ללמד פסדרן "לקויטי-הלכות", ולא
תתחרטו לא בעולם הזה, ולא בעולם הבא.

נא ונא תעזרו לי לבנות את הקהלה הקדושה והמיוחדת שלנו,
ותשתדלו מאד להביא "הוראת קבע", ועל כל "הוראת קבע"
שמביאים תקבלו חבילה של מאה קנטרסים להפיצם, ותהיה ברכה
במעשי ידיכם, וכזה אתם מראים שאתם באמת אוהבים אותי,
ורוצים בטובתי, כי להגיד סתם: "אני אוהב אתכם", זה מאד קל...
כי דבר שלא עולה פסך קל מאד להגיד... אדרבה תראו שאתם
רותמים עצמכם להביא אפלו "הוראת קבע" אחת לשבוע, מלבד
השכר הרוחני שיהיה לכם, שאתם עוזרים לגדל את הקהלה שלנו,
עוד תקבלו מתן שכרכם בצדכם חבילה של מאה קנטרסים.

ראו להדביק את עצמכם רק בו יתברך, ותמיד רק תחשבו
ממנו יתברך, אשר דבר זה מטהר את האדם בגשמיות וברוחניות,
וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקויטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כא): במקום שאדם
חושב — שם כל האדם; ולכן אם תרגילו את עצמכם תמיד לחשב
רק ממנו יתברך איך שכל העולם פלו הוא אורו יתברך, ואדם
מתחבא בתוך האור, אין עוד תענוג יותר גדול מזה, כי בזה שאדם
רק חושב ממנו יתברך, גמשך עליו אור זיו וחיית באין סוף ברוך
הוא, שזה תענוג ושעשוע עולם הבא ממש, ודוד המלך צועק

ומכריז (תהלים לד): "טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב הָיָה"ה", אָדָם רַק צָרִיף לְטַעַם טַעַם הַדְּבָקוֹת בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְאִזּוּ כְּבֹר לֹא יִרְצֶה לְעֹזֵב אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

מאד מאד אָנִי מִבְקֵשׁ מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו הַיְקָרִים, שֶׁתְּהִיוּ חֲזָקִים לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם אֶת הַ"דָּף הַיּוֹמִי", שֶׁהוּא מִתְּנָה מִן הַשָּׁמַיִם... שְׁאֲדָם לִוְיָד בְּכָל יוֹם דָּף גְּמָרָא, שֶׁהוּא תַעֲנוּג רוּחָנִי. וְאָמַר הַצַּדִּיק הַקְּדוּשׁ רַבִּי בְּנִצְיוֹן מְבֹאבוֹב זי"ע, בְּעַל הַמַּחְבֵּר "קִדְשֵׁת צִיּוֹן": מִזְדַּמֵּן כַּמָּה פְּעָמִים, שְׂנִכְנָסִים בְּחֻדְרֵי בַחֲוִירִים, וְשׂוֹפְכִים אֶת מֵר לְבָם מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם וְכוּ' וְכוּ', וְהֵם מְבַקְשִׁים תְּקוּנָה עַל מַעֲשֵׂיהֶם הַרְעִים, אִם הֵייתִי נוֹתֵן לָהֶם סֵדֶר תְּשׁוּבָה שֶׁל גְּלָגוּל שֶׁלֵּג אוֹ שֶׁרֶפֶת הַיְדִים אוֹ שְׁאָר סְגוּפִים, הָיוּ מוֹכְנִים לְקַבֵּל אֶת הַדְּבָר עַל עֲצָמָם בְּשִׂמְחָה, אָבֵל בְּרוּעֵ שְׁאֲנִי אוֹמֵר לָהֶם שֶׁהַתְּקוּנָה שֶׁלָּהֶם עַל כָּל מֵה שֶׁעָשׂוּ עַד עַכְשָׁיו, שֶׁיִּלְמְדוּ "דָּף גְּמָרָא" בַּיּוֹם, זֶה כְּבֹר קָשָׁה לָהֶם מְאֹד מְאֹד לְקַבֵּל. מְכַל זֶה רוֹאִים, שֶׁרַק זֶה הַכְּלִי זֵינן הַיּוֹתֵר מוֹעִיל וְנִגְד הַיִּצָר הָרַע, וּבְשִׁבִיל זֶה הַסֵּמ"ך-מ"ם כָּל-כֶּף מִתְפַּשֵּׁט עַל אֲרֹכּוֹ וְרַחְבּוֹ שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ "דָּף גְּמָרָא" בַּיּוֹם, כִּי הוּא מְאֹד מִפְחָד מֵאָדָם שְׁלוֹמֵד בְּכָל יוֹם "דָּף גְּמָרָא". וְלִכֵּן אֲשַׁרִּי מִי שֶׁיִּקַּח לְעֲצָמוֹ לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם אֶת הַ"דָּף הַיּוֹמִי", וְאִזּוּ טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים, וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אִם אָדָם זוֹכֵה לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם גַּם חֲמֵשׁ וְרִשְׁ"י עִם הַתְּרַגּוּם מִפְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעָה, שֶׁזֶה סְגֻלָּה לְאֲרִיכוֹת יָמִים, אֵינן לְתֵאָר וְאֵינן לְשַׁעַר מַעְלָתוֹ, וּמְכַל שֶׁכֵּן מִי שֶׁזוֹכֵה גַם לְגַרְסַ בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה פְּרָקִים מְשֻׁנָּיוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹרִיד מִנְשָׁמְתוֹ כָּל מִינֵי חֲלָדָה, אֵינן לְתֵאָר וְאֵינן לְשַׁעַר מַעְלָתוֹ. וְלִכֵּן אָנִי מִבְקֵשׁ אֶת כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו הַיְקָרִים, רְאוּ מֵה לְפָנֵיכֶם, מֵה סֵף הַכָּל אָנִי מִבְקֵשׁ מִכֶּם? הֲלֹא אָנִי רוֹצֶה לְזַכּוֹת אֶתְכֶם בְּטוֹב אֱמֵתִי וְנִצְחִי. וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה יז, סִימָן ב) עַל הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ב): "כִּתְפוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר", לָמָּה נִמְשַׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְתַפּוּחַ? לֹאמֵר לָהּ, מֵה תַפּוּחַ זֶה נִרְאֶה לְעֵינַי בְּלֹא כְלוּם, וַיֵּשׁ בּוֹ טַעַם וְרִיחַ, כֶּף הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא "חֲפוּ מִמֵּתִקִּים וְכִלּוּ מִחֲמָדִים", וְנִרְאֶה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְלֹא רָצוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, וְהִיָּתֵה הַתּוֹרָה בְּעֵינֵיהֶם כְּדָבָר שֶׁאֵינן בּוֹ מִמֶּשׁ. וַיֵּשׁ בּוֹ טַעַם וְרִיחַ, טַעַם

מִנִּין? שְׁנֵאמֵר (תְּהִלִּים לֵד): "טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב הָיָה"ה", וַיֵּשׁ בּוֹ
מֵאֲכָל, דְּכֹתִיב (מִשְׁלֵי ח): "טוֹב פְּרִי מִחֶרֶץ וּמִפֶּזֶז", וַיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַ,
שְׁנֵאמֵר (שִׁיר הַשִּׁירִים ד'): "וְרֵיחַ שְׁלֹמֹתֶיךָ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן", אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל,
אָנוּ יוֹדְעִין כִּחָה שֶׁל תּוֹרָה, לְפִיכֶךָ אֵין אָנוּ זֹזִין מִן הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
וְתוֹרָתוֹ, שְׁנֵאמֵר (שֵׁם ב'): "בְּצִלּוֹ חִמְדָּתִי וַיִּשְׁבְּתִי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֻכֵּי".

תֵּאֱמִינוּ לִי, שְׁיִגִיעַ הַיּוֹם, שְׁלֹא תוּכְלוּ לְהוֹדוֹת לִי עַל שְׁזַפְיָתִי
אֲתָכֶם לְסִים חֲמֹשֶׁה חֲמֵשִׁי תּוֹרָה, שְׁשֶׁה סְדְרֵי מִשְׁנֵה, ש"ס בְּבִלִי
יְרוּשְׁלַיִם וְחוֹסְפָתָא, וְד' חֻלְקֵי שְׁלֶחַן עֲרוּף, זֹהַר, וְתַקּוּנִים, וְכוּ', וְכוּ',
נָא וְנָא אֵל תַּחְלִיפוּ עוֹלָם נִצְחִי בְּשִׁבִיל הַכֹּל הַבָּלִים, וְזַכְרוּ הַיֵּטֵב
לָמָּה אָדָם לֹא לוֹמֵד? כִּי הוּא רוֹצֵה אֶת הַכֹּל לְגַמֵּר בְּיוֹם אֶחָד,
וּבְאֵמֶת זֶה לֹא הוֹלֵךְ, וּכְמֵאמְרָם ו"ל (תַּנְחוּמָא פִּינְחָס י"א): לָמָּה נִמְשְׁלָה
תּוֹרָה לְתַאנָּה? שָׂרֵב הָאֵילָנוֹת הַזֵּית וְהַגָּפֵן וְהַתְּמָרָה נִלְקָטִין בְּאֶחָד,
וְהַתְּאֵנָה נִלְקָטָה מֵעֵט מֵעֵט, וְכֶךָ הַתּוֹרָה — הַיּוֹם לוֹמֵד מֵעֵט וְלִמְחַר
הַרְבֵּה, לְפִי שְׁאִינָה מִתְלַמְּדֵת לֹא בְּשָׁנָה וְלֹא בְּשָׁתַיִם. וְלִכֵּן אֵל תִּהְיוּ
בְּטֻלָנִים, רְאוּ מָה לְפָנֵיכֶם.

הַעֲקֹר תִּשְׁמְרוּ אֶת עֲצָמְכֶם מִלְּצִים, שְׁזֵה אָבִי אֲבוֹת הַטְּמָאָה,
וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֲבוּדָה זְרָה יח): אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כָּל
הַמְתְּלוֹצֵץ, יִסּוּרִין בָּאִין עָלָיו, שְׁנֵאמֵר (יִשְׁעִיהוּ כח): "וְעַתָּה אֵל
תִּתְלוֹצְצוּ פֶן יַחְזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם", אָמַר לְהוּ רַבָּא לְרַבְּנָן, בְּמִטּוֹתָא
בְּעִינָא מִינַיִכוּ דְלֹא תִתְלוֹצְצוּ, דְלֹא לִיתוּ עֲלֵיכֶם יִסּוּרִין. אָמַר רַב
קֹטִינָא, כָּל הַמְתְּלוֹצֵץ — מְזוֹנְוֹתֵיו מִתְמַעֲטִין, שְׁנֵאמֵר (הוֹשַׁע ז'):
"מִשֶּׁךְ יָדוֹ אֶת לְצָצִים". אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ: כָּל הַמְתְּלוֹצֵץ
נוֹפֵל בְּגִיהוֹנוֹם, שְׁנֵאמֵר (מִשְׁלֵי כא): "יָזַד יְהִיר לֵץ שָׁמוּ עוֹשֶׂה בְּעֵבֶרֶת
זְדוּן", וְאֵין עֲבָרָה אֵלָא גִיהוֹנוֹם, שְׁנֵאמֵר (צְפַנְיָה א'): "יּוֹם עֲבָרָה הַיּוֹם
הַהוּא"; רֹאִים מְכַל זֶה אֶת הָעוֹן הַחֲמוּר שֶׁל לִיצְנוּת. וְלִכֵּן אֲנִי מֵאֵד
מִבְּקֵשׁ אֲתָכֶם, אֵל תִּתְחַבְּרוּ עִם אֵיזָה לֵץ יְהִיר טָמֵא שְׁמִסְתּוֹבֵב בֵּינֵנוּ
וּמַעֲשֵׂן סִגְרִיּוֹת וְכוּ', וְעוֹבֵר עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל רַבְּנוּ ו"ל, וּמְתְלוֹצֵץ מִמֶּנִּי
וְכוּ', מִטְּמֵא כְּזֶה תִבְרָחוּ, וְשְׁלֵא יְהִיָּה לָךְ שׁוֹם מִנְּעַ וּמִשָּׂא אֶתוֹ, וְאֵל
תִּדְבְּרוּ עִמוֹ, כִּי בְּקַל הוּא יְכוֹל לְמַשֵּׁךְ אֲתָכֶם אֵלָיו, עַל-יְדֵי הַלִּיצְנוּת
שְׁלוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֲבוּדָה זְרָה יח): קִשָּׁה הִיא הַלִּיצְנוּת,

שְׁתַּחֲלֹתָהּ יִסּוּרֵינָּה וְסוּפָהּ כְּלִיָּהּ; וְלִצְעָרֵי הָרֶב, רְאִיתִי בְּעֵינַי, שֶׁכָּל אֱלוֹ
שָׁעָשׂוּ לִיצְנוּת מִיִּרְאֵי הַשָּׁם, לְבִסּוּף נִכְחָדוּ מִן הָעוֹלָם, אֲשֶׁרֵי מִי
שְׁבוּרָח מִרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים עַל רַבָּם. וְדוּד הַמֶּלֶךְ הִתְחִיל אֶת סִפְרוֹ
סֵפֶר תְּהִלִּים: "אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךְ
חַטָּאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לִצְיִים לֹא יָשָׁב, כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה הִפְצוּ
וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה", אֲשֶׁרֵי מִי שֵׁיכְנִיס אֶת הַדְּבוּרִים הָאֵלֶּה
בְּתוֹרָה לְקָבוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַמֶּלֶךְ לְכֶם שֶׁבַת שְׁלוֹם...

לְהוֹי יְדוּעַ, שֶׁיֵּד זְדוּנִית שׁוֹבֶרֶת אֶת הַקְּרוּסְלָה שֶׁל הַמְּקוּוֹה,
שְׁמֵלֶבֶד שְׁיָגִיעַ עַל עֲנָשׁוֹ, שְׁמוּעֵל בְּכִסְפֵי צְבוּר כְּסָפֵי צְדָקָה, עָלֵי
לְהַגִּיד לְכֶלֶם, מִי שֶׁנִּכְנָס לְמְקוּוֹה בְּלֵי לְשָׁלֵם, זֶה פְּשׁוּט גְּנֻבָה, וְהוּא
טוֹבֵל וְשָׂרֵץ בְּיָדוֹ, וְשֵׁלֵא יִהְיֶה בְּעֵינֵיכֶם דְּבַר זֶה קָל, כִּי כָּל מִי שֶׁגוֹנֵב
מִכְּסָפֵי צְדָקָה, יִשְׁלַם עַל זֶה מְחִיר גְּבוּוֹה, רַחֲמָנָא לִישׁוּבּוֹ, וְלִכְן
וּלְמִזְהִיר וְלִנְזֶהֶר שְׁלוֹמִים תֵּן כְּמִי נֶהֱרָה.

מא נב.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת־קָדֵשׁ לְסִדְרֵי וַיִּגְשׁ, ח' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... נֵרוֹ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלֵתִי אֶת מִכְתָּבְךָ הָאָרְךָ.

בְּעֵינֵי הַבְּנוּת, בְּנֻדָּאֵי אַתָּה צוֹדֵק, וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה עִכְשָׁו כָּל מִינֵי
פְּעֻלוֹת שְׁבָעוֹלָם לְחַנְּן אֶת זֶה, וַיֵּשׁ לִי הַרְבֵּה רַעִיוֹנוֹת, וְאֲנִי מְאֹד
מְקוּוֹה אֵל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שֶׁנִּצְלִיחַ בְּגִדּוֹל, אַחַת וּלְתַמִּיד, מֵה
לְעִשׂוֹת, שֶׁהַסְּמ"ך־מ"ם הָרַס לָנוּ מֵה שֶׁהָרַס וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל עַל זֶה
בְּעִצְמוֹ רְאוּי שֶׁיִּבְאוּ עָלָיו כָּל הַקְּלָלוֹת שְׁבָעוֹלָם.

בְּעֵינֵי הָאֲבָרְכִים וְכוּ', הֵם צוֹדְקִים מְאֹד מְאֹד, כִּי צְרִיכִים לְצַרְף

אָפּער   מאַנג — מאַנד   בּנחל   קלה

אַתּ כּל האַברכים, וְלֹא לַעֲשׂוֹת הַפֶּרֶשׁ בֵּין אֱלוֹ שְׁלֹמֹדוֹ אֶצְלִי אוֹ שְׁלֹא לְמֹדוֹ אֶצְלִי, וְגַם אֶת זֶה פְּדֹאֵי לְתַקֵּן.

הַעֲקֹר אַתָּה תִּתְחַזֵּק, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרֻכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא נג.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, מוֹצְאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר וַיִּגַּשׁ, ט' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרֻכָּה אֵל ... גְּרוֹ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

אֵין אַתָּה יָכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׁמִיחָה שֵׁישׁ לִי, שְׁתַּהַלֵּה לְאֵל, יֵצֵאת מִבֵּית־חֹלִים, יַעֲזֹר הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׁתָּמִיד תִּבְשֵׁר לִי בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַעֲקֹר הַדְּבֵק אֶת עֲצָמֶיךָ בּוֹ יִתְבַּרַךְ, וְתִדַּע, שֶׁהוּא יִתְבַּרַךְ מְנַהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְדַבֵּר גְּדוֹל אוֹ דְּבַר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן, וּבִנְדֹאֵי הַכּל לְטוֹבָה.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרֻכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא נד.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, מוֹצְאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר וַיִּגַּשׁ, ט' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיֶיהָ.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

אֵין לְתַאֵר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַזְּכוּת שֵׁישׁ לָךְ, שְׁאַרְגְּנָת אֶת

כָּל הַנָּשִׁים עֲבוּר הַכֶּנֶת הַסְּעָדָה לְהַלּוּלַת מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, יַעֲזֹר
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתַּמִּיד תּוֹכְלִי לַעֲשׂוֹת מַצּוּוֹת כְּאֵלוֹ, וְזֶה יִגַּן
עֲלֶיךָ וְעַל בְּעִלְךָ, וְתִזְכּוּ לְכָל טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחִי.

רק חֲזָקִי וְאֲמָצִי, וַיַּעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתַּמִּיד תִּבְשְׂרִי לִי
בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

פֶּה תִקְבְּלִי מִכְּתָב, שְׁתַּעֲשִׂי מִזֶּה הַעֲתָקִים לְמָסֹר לְכָל הַנָּשִׁים
שֶׁהִכִּינוּ אֶת הַסְּעָדָה, וְתִשׁוּאוֹת חֵן לָהֶן עַל זֶה.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא נה.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שְׁבֵת-קֹדֶשׁ לְסֹדֵר וַיִּגַּשׁ, ט' טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל גִּישׁוֹת אֲנָשִׁי
שְׁלוֹמֵנוּ, שְׁעֲזָרוּ לְהַכִּיֵּן אֶת הַסְּעָדָה לְכָבוֹד הַלּוּלַת מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל,
יְשֻׁמְרָם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

אֵין מְלִים לְהוֹדוֹת לָכֵן עַל גְּדֹל הַחֶסֶד שְׁעֲשִׂיתָן עִמִּי, שֶׁהִכַּנְתֶּם
סְעִדַת כְּבוֹד לְכָבוֹד הַלּוּלַת שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, בְּשִׁכְרֵי זֶה הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא יִמְלֵא אֶת מִשְׁאָלוֹת לְבַבְכֶם לְטוֹבָה, וְתַמִּיד יִהְיֶה אֲצִלְכֶן
שְׁמִחוֹת, וְאִזְכֶּה לְהַשְׁתַּמֵּךְ וְלִהְיוֹת בְּשֻׁמְחוֹת שְׁלֹכֶן, וּבְיַחַד נִשְׁמַח.

נָא וְנָא רְאוּ לְהַתְחַזֵּק, וְאֲשֶׁה תְּחַזֵּק אֶת רְעוּתָהּ, כִּי אֵין עוֹד דְּבָר
יָקָר אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּמוֹ הָאֲחֵדוּת וְהָאֵהָבָה בֵּינֵיהֶם, וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא נֶצְבִים): בְּנֵהֵג שְׁבַעוּלָם, אִם נוּטֵל אָדָם אֲגָדָה שֶׁל
קָנִים, שְׁמָא יְכוּל לְשַׁבְּרָם בְּבַת אַחַת, וְאֵלוֹ נוּטֵל אַחַת אַחַת, אֲפֵלוֹ
תִּינּוֹק מִשְׁבָּרָן, וְכֵן אֶת מוֹצָא שְׁאִין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין עַד שְׁיִהְיֶה כְּלָן
אֲגָדָה אַחַת; וְלָכֵן בְּזֶה שְׁתַּחֲזִיקוּ אֶת עֲצָמְכֶן בְּיַחַד, אַף אַחַד לֹא יוּכַל

קלז

בַּנְחַל

מא נו

אָשֶׁר

לְשֹׁבֵר אֶתְכֶן, וְאֲנִי מְאֹד מְאֹד מוֹדֶה לָכֶם עַל גְּדֻלַּת הַחֶסֶד שֶׁעָשִׂיתֶם,
וְזֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב בְּעֵינַי.

הַמֵּאֲחֵל לָכֶן שְׁבוּעַ טוֹב וּמְבָרֵךְ...
...

מא נו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי־שִׁבְת־קֹדֶשׁ לְסִדֵּר וַיִּגַּשׁ, ט' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... נֵרוֹ יָאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֲמַרְתִּי לְר' ... נֵרוֹ יָאִיר, שִׁיגִיד לְךָ, שְׂזֵה בְּדִיוֹק טוֹב, שֶׁהִבְרִית
יְהִיָּה, בְּעֶזְרַתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, בְּשַׁעַה אַחַת־עֶשְׂרֵה לְפָנַי הַצְּהָרִים,
וְהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹר לְךָ, שֶׁנִּשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת
תְּמִיד.

הַעֲקֹר הַדְּבֵק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִדַּע, שֶׁהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצֹדֵק וּבְמִשְׁפָּט, וְהַכֹּל מְשֻׁנָּח
בְּהַשְׁגָּחַה פְּרֻטִית.

וּלְמַעַן הַשֵּׁם, תֵּן אֶת הַשֵּׁם לְבִנְךָ הַנוֹלָד לְךָ לְמִזְל טוֹב, כְּמוֹ
שֶׁהָאָבָא רוֹצֵה, וְתִגְרַם לוֹ נַחַת רוּחַ גְּדוֹל מְאֹד, וּבְפִרְט שֶׁהַשֵּׁם הוּא
גַּם 'נִתֵּן' שֶׁתְּכַוֵּן שְׂזֵה עַל מוֹהֲרַנ"ת ז"ל, שֶׁהַיּוֹם בְּלִילָה זֶה הַהִלּוּלָא
שְׁלוֹ, וְזִכְרוֹתוֹ תִּגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

רַק תִּרְאֶה לְחֻזַּק אֶת כָּלֶם בְּאַמוּנַת חַכְמִים, שְׂזֵה עוֹלָה עַל הַכֹּל.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...
...

מא נז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, מוֹצְאֵי־שִׁבְת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר וַיִּגַּשׁ, ט' טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

בְּעוֹד יוֹמִים אֲנִי בָּא בְּעֶזְרַתוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְאִזְ נִישָׁב וְנִתְיָשָׁב
בְּדִיוֹק מָה אֲנִי רוֹצֵה מִבֵּית הַהוֹרָאָה, וְכֵן נִסְדֵּר אֶת הַמְשַׁכְּרֵת, וְאֲנִי
מְאֹד מְקַנֵּה לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׁעַכְשׁוֹ אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים עַל דֶּרֶךְ
הַמְּלָךְ, וְעַכְשׁוֹ הַקְּהֵלָה שְׁלָנוּ תִקְבַּל תְּנוּפָה חֲדָשָׁה.

אֵין מְלִים לְהוֹדוֹת לָךְ עַל הַדְּרָשָׁה שְׁדַרְשָׁתָּ לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
הַיְקָרִים בְּהַהוֹלָא שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, חֲדָשׁ יְמֵינוּ כְּקֶדֶם, וְאֲנַחְנוּ
רוֹצִים לְהַכְנִיס רוּחַ חַיִּים חֲדָשָׁה בְּהַקְּהֵלָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֲזַכֶּה כְּכֹר
לְרֹאוֹת נַחַת מֵהֵם.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא נח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֹדֵר וַיְחִי, עֶשְׂרֵה בְּטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ הָאֵרֶךְ.

אִתָּה צְרִיף לְדַעַת, שְׁבֻזָּה הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד מִשְׁפָּרִים
וְגַלִּים, וְעַקֵּר גְּדֻלַּת בֵּר יִשְׂרָאֵל, כְּשׁוֹזָכָה לְהַחְזִיק מֵעַמָּד וְאֵינוּ נִשְׁפָּר,
כִּי אֵין זֶה עֵצָה לְהַמְשִׁיף אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָעֲצָבוֹת וְהָעֲצָלוֹת וְהַמְרִירוֹת
וְהַדְּכָאוֹן, אֲדַרְבָּה, אָדָם צְרִיף לְעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבָעוֹלָם רַק
לְשִׂמְחָת אֶת עֲצָמוֹ, וְאֵל זֶה זוֹכִים כְּשִׁמְשִׁמְחִים אַחֲרֵים, אִזְ גַּם לּוֹ
תְּהִיָּה שְׂמִיחָה.

נא ונא הרגל את עצמך לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, אשר כל דבור ודבור שמדברים אליו יתברך — זו הצלחה נצחית, הצלחה כזו, שאין לתאר ואין לשער כלל, ואם בני אדם היו יודעים מה זה לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, היו עוסקים בזה תמיד, אף מחמת שנבצר מבני אדם לדעת מה שקורה בשמים מהתפללות שלהם, לכן הם מתרשלים.

ולכן אל תהיה בטלן! תקח את עצמך בידיך, ותקדוש-ברוך-הוא הוא בודאי לא יעזב אותך.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מאנט

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר ויחי, עשרה בטבת ה'תשס"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך הארוך.

את רוצה שאני אטהר את השרץ וכו', אני מכרח להגיד לך, שלא תפעלי אצלי, איפה שאת שולחת את הבת, זה כמו להעביר את הילדים אל עבודה זרה של "מלך", עשית את זה על דעת עצמך, ואני לא אתן שהבנות יתחברו אל הבת שלך, אנחנו שומרים מאד מאד על הבנות שלנו, שלא ילכו אחר רוח הזמן, ואני לא אתן שיהרסו לנו את הבנות, ולכן אתך ועמך הסליחה.

הקדוש-ברוך-הוא השומע תפלות ישראל, ישמע תפילתי שאני מתפלל בעדכם, שיהיה לכם כבוד סוף וקץ לכל הצרות, ותפסיקו כבוד עם המריבות והמחלוקות, שזה בכלל לא תורם לחנוך הילדים, כי אני מקבל מכתבים מהילדים שלך, ששופכים את מר לבם איך שהם מתסכלים מפני המריבות שקורות בינך לבעלך.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא ס.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסִדְר וַיְחִי, עֲשָׂה בְטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סְלָה יִגְיִעוּ וַיְרַדְפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ, וּמְאֹד מְאֹד שְׂמַחְתִּי לְשִׁמְעַת אֶת שְׁלוֹם הַבְּחוּרִים.

הַעֲקֹר רְאָה לְהַחֲדִיר בָּהֶם אִם הֵם רוֹצִים לְבֹא פְעַם אֵלַי, הֵם צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּרִצְיֹנוֹת, וְאִזּוּ יִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׂאֲנִי אֶקַח אוֹתָם כְּמוֹ שְׂלֻקְתִּי אֶת הַחֲבָרִים שְׁלָהֶם, כִּי אֶצְלִי עֲכָשׁוּ אֵין חֲכָמוֹת וְכוּ', רַק בְּחוּרִים שְׂרוֹצִים לְלָמַד, בְּחוּרִים שְׂיִישׁ לָהֶם חֶשֶׁק לְלָמַד, בְּחוּרִים שְׂיִישׁ לָהֶם מִדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ' וְכוּ', רַק אוֹתָם אֲנִי לוֹקַח לְפָה.

תִּתְחַזַּק בְּיָתֶר שְׂאֵת וּבְיָתֶר עֹז, וְאֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, זֶה שְׂמַצְעֵר אוֹתִי מְאֹד מְאֹד, וּמַעְלִיל עָלַי עֲלִילַת רָשַׁע וְכוּ' וְכוּ', שְׁלֵא תִהְיֶה לְךָ שׁוֹם שְׂיִכּוֹת עִמוֹ.

הַמְּאַחַל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא סא.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסִדְר וַיְחִי, עֲשָׂה בְטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ, וּמְאֹד מְאֹד גִּזְדַּעְזַעְתִּי מֵה שְׂעַבְרַתְּם וְכוּ' וְכוּ', אַתֶּם צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשָׁמֵר עַל זֶה, כִּי דָבָר זֶה תְּלוּי בְּכִרַת, וְרַחֲמָנָא לְצִלָּן, גִּבְרַתִּים מְהַעוֹלָם, וְלִכֵּן תִּחְזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְתִקְבַּל עַל עֲצָמְךָ לְגַמֵּר מֵאָה פְּעָמִים וְאַחַת מִסְּכַת תַּעֲנִית, כִּי זֶה לֹא צָחוּק, וְאַתָּה מְשַׁחֵק עִם אִשׁ.

לֹא הֵייתִי מְאָמִין, שְׂאֵתָה תִהְיֶה אֲבָרְךָ כְּזֶה וְכוּ' וְכוּ', שְׁלֵא

שׁוֹמֵר כְּלוּם וְכוּ' וְכוּ', אֲנִי מִכְרַח לְהַגִּיד לָךְ — שְׁמוֹר תְּשׁוּר, כִּי אַחֲרַת תְּשַׁלֵּם עַל זֶה מִחִיר מְאֹד מְאֹד גְּבוּהָ, וְזֶה בְּדוּק וּמְנֹסָה.

אֵין שׁוּם תְּרוּץ לֹא לְלַכֵּת לְהַתְּפַלֵּל שְׁחִרִית, מְנַחָה, עֲרֵבִית, וְאֵין עַל זֶה שׁוּם מְחִילָה, וְלִכֵּן תִּקַּח אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיַדְךָ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּיָדָי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצֹּלְחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא סב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי, עֲשֶׂהָ בְטֻבַת הַיְתַשְׁסִיז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה אֶל הַיְגִיךְ וְחַפִּים ... גֵּרוּ יְאִיר.

מְאֹד מְאֹד אֲנִי מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ, שְׁתִּקַּח אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיַדְךָ, וְאִם תִּתְמִיד בְּלִמּוּד, וְתִקְיָם מְצוֹת כְּבוֹד אָב וְאִם, אֲזוּ יִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁאֲנִי אֶקַח אוֹתְךָ לְפָה, אֲבָל אִם אַתָּה לֹא תִבּוֹא לְסֵדְרִים בְּיִשְׁיבָה, וְכֵן לֹא תִבּוֹא לְהַתְּפַלֵּל בְּמַגְנָן, אֲזוּ תִהְיֶה בְטוֹחַ שְׁאֲנִי לֹא אֶקַח אוֹתְךָ לְפָה.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצֹּלְחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא סג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי, עֲשֶׂהָ בְטֻבַת הַיְתַשְׁסִיז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה וְכֹל טוֹב סְלָה יִגִיעוּ וַיְרַדְפוּ אֶל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֲנִי לֹא יִכּוֹל לְקַחַת אֶת בְּנֵךְ בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפְּן, כִּי אִם הוּא לֹא מִחֲזִיק סֵדֶר בְּיִשְׁבָה בְּיִבְנָאֵל, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה בְּאֵין עֲרֵךְ לֹא יִחֲזִיק פֶּה מְעַמֵּד, כִּי הַיּוֹם יֵשׁ לָנוּ רַק בַּחוּרִים רְצִינִיִּים, שְׁרוּצִים לְלַמֵּד וְעוֹמְדִים בְּסֵדְרִים, וְלִכֵּן תִּסְלַח לִי שְׁאֲנִי לֹא יִכּוֹל לְקַחַת אוֹתוֹ.

אָנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ, שְׁתַּשְׁתַּדֵּל שְׁיִהְיֶה בֵּינֵיכֶם שְׁלוֹם-בַּיִת, כִּי הַיְלָדִים שְׁלָכְם נִהְרָסִים עַל-יְדֵי-זֶה לְגַמְרִי, וְחָבַל מְאֹד מְאֹד שְׁתֵּאבְדוּ אֶת הַיְלָדִים, כִּי הֵם הוֹלְכִים לְטִמְיוֹן עַל-יְדֵי שְׂרֹאִים אֶת הַמְּרִיבוֹת אֶצֶל הַהוֹרִים.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע בְּתַפְלַתִּי שְׂאֵנִי מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעִדְכֶם תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא סד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי, עֲשֶׂרָה בְּטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גְּרוֹ יְאִיר.

יֵשׁ לִי מְאֹד מְאֹד צָעַר, שְׁבַנְךָ ... גְּרוֹ יְאִיר, לֹא בָּא בְּכָל־לַיְשִׁיבָה, הָאֵם אֶתָּה שׁוֹמֵר עָלָיו? ! הָאֵם אֶתָּה מִפְּקַח עָלָיו? ! הָרִי הַיּוֹם בְּקִלּוֹת הַיְלָדִים יְכוּלִים לְהַתְדַרְדֵּר עַד הַשְּׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, וְלָכֵן אָנִי לֹא יוֹדֵעַ לָמָּה תִּקַּח אֶת זֶה בְּקִלּוֹת, מָה אֶתָּה רוֹצֵה? יְלָד שְׂרַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, יֵצֵא לְגַמְרִי מִהֲדַת, רַחֲמָנָא לְצִלָּן? ! וְלָכֵן אָנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ, שְׁתִּרְאֶה לְשׁוֹמֵר עַל הַבֵּן שְׁלָךְ, כִּי זֶה לֹא צָחוּק, הַיּוֹם יְלָדִים מִדְּרָדְרִים מְאֹד מְאֹד בְּקִלּוֹת, וְאָנִי מְאֹד מְאֹד מְקַנָּה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתִּקַּח אֶת הָעֲנָנִים בְּיָדִים לִפְנֵי שְׁתַּתְחַרְט.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא סה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי, עֲשֶׂרָה בְּטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גְּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלַתִּי אֶת מִכְתְּבְּךָ.

רָאָה לְהִיּוֹת סִבְלָן עַל כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאֵל תִּפְגַּס בְּעַצְבִּים,
וְאֲנִי מְאֹד מְאֹד שְׂמֵחַ, שֶׁהִתְחַלַּת לְלַמֵּד עִכְשָׁו "לְקוּטֵי-הַלְכוֹת",
וְאֲשֶׁרִי מִי שְׂמֵחַמִּיד בְּדַבְרֵי מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, שְׂאֵז לֹא יִתְחַרֵּט — לֹא
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִכָּל שָׂפָן לֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. וּמוֹהֲרַנְ"ת ו"ל לֹא יִתֵּן לְךָ
לִפְלִי.

הַרְגֵּל אֶת עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר כָּל דְּבַר
וְדַבּוּר שְׂמֵחַבְּרִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ — זֶה הַצְּלָחָה נְצִיחִית, הַצְּלָחָה כְּזוֹ,
שֶׁאֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר כָּלֵל.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא סו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֵר וַיְחִי, עֲשֵׂהָ בְּטִבְתַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוֹ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְלָתִי אֶת מִכְתְּבְּךָ.

מָה אָמַר לְךָ! כִּי צָרִיךָ לְהִיּוֹת, שְׂאָדָם צָרִיךָ תָּמִיד לְחַפֵּשׁ
וּלְבַקֵּשׁ עַל כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, לָמָּה זֶה עוֹבֵר עָלָיו וְכוּ' וְכוּ',
וַיִּשְׁפֹּט אֶת עֲצֻמוֹ, כִּי כִּי גָלָה לָנוּ רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲרַנְ"ת, חֶלֶק א',
סִימָן טו), שְׂאָדָם צָרִיךָ לְשַׁפֵּט אֶת עֲצֻמוֹ עַל כָּל דְּבַר, וְאֵז יֵצֵא מִמֶּנּוּ
הַיְרָאוֹת נְפוּלוֹת, וְרֵאוּי לְךָ לְלַמֵּד עִכְשָׁו אֶת הַמֵּאֲמָר הַזֶּה, וְלוֹמַר
עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה מִלְּקוּטֵי תְּפִלוֹת, וְאֵז תִּבִּין וְתִשְׁפִּיל מָה עָלֶיךָ לְתַקֵּן.

בְּוִדְאֵי בְּעֵינֵי דו"ח עֲבֵרַת תְּנוּעָה, אָדָם צָרִיךָ לְשַׁמֵּר מְאֹד מְאֹד
לֹא לְעֵבֵר עַל הַחֶק, כִּי זֶה לֹא צְחוּק, רַכֵּב זֶה כְּמוֹ כְּלֵי מִשְׁחִית, אִם
לֹא יוֹדְעִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵּג עִם זֶה, יְכוּלִים לְהִרְגֵּ אֶת עֲצֻמוֹ וּלְהִרְגֵּ אֶת
אֲחֵרִים. וְלָכֵן אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ בְּדִיוּק מַה קָּרָה, אֲבָל צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד

לְשֹׁמֵר, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר תְּמִיד בְּשׁוֹרוֹת
מְשֻׁמְחוֹת.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא סז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי, עֲשֶׂהָ בְּטִבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֶל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

בְּיַדֵּי אֲתָם צְרִיכִים לְהַתְעַנֵּן בְּעֵנֵן דִּינָה, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
יַעֲזֹר לָכֶם, שְׁתִּהְיֶה לָכֶם דִּינָה מְשֻׁלָּכֶם, וְשֵׁלָא תַצְטָרְכוּ לְגוֹר
בְּשִׁכִּירוֹת.

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע תְּפִלָּתִי שְׂאֲנִי
מִבְּקָשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם, שְׁתִּהְיֶה לָכֶם רַק טוֹב.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא סח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי, עֲשֶׂהָ בְּטִבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל ... נְרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֲתָה צְרִיף לְדַעַת, כִּי הַחֲלוּמוֹת שְׂוֹא יִדְּבֹרוּ, וְלֹא צְרִיכִים לְלַכֵּת
אֲחֵר הַחֲלוּמוֹת, שְׂזָה רַק הוֹרֵס אֶת הָאָדָם בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחֹנֵי,
כִּי מִי שְׁנֹכְנֵס בְּעֵנֵן חֲלוּמוֹת, זֶה הוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְלִכֵּן אֵל תְּבַלְבַּל

אָשֶׁר   מֵא סֵט — מֵא ע   בְּנַחֵל   קִמָּה
אֶת עֲצָמְךָ מִכָּל הַדְּמִיוֹנוֹת הָאֵלוֹ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע
וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמְחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא סֵט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי, עֲשֶׂהָ בְּטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אֵתָּה צְרִיף לַעֲזוֹר לְאִשְׁתְּךָ, וְלְדוֹן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, פִּי סוֹף כָּל
סוֹף הִיא נִשְׁאָרֶת עִם הַיְלָדִים, וְאֵתָּה יוֹצֵא בְּחוּץ, הֵן אִמַּת שְׁאֵתָּה
צְרִיף לְדָאג לְפָרְנִסָּה, אֲבָל לְהַתְפַּרֵץ בְּבֵית זֶה לֹא עֲצָה, וְלִכֵּן תִּקְנֶה
לַעֲצָמְךָ מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, וְרֵאוּי לְךָ לַעֲיֵן מְדִי
פַעַם בְּסִפּוֹר "אָרְךָ אִפְיִים", וְזֶה יְבִיא לְךָ יִשׁוּב הַדַּעַת אִמַּתִּי.

רֵאָה לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמְךָ בִּיְתֵר שְׁאֵת וּבִיְתֵר עֵז, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר אֶצְלְךָ בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

רֵאָה לְקַבֵּעַ לַעֲצָמְךָ שְׁעוּרִים כְּסִדְרָן בְּמַקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּגִמְרָא,
בְּמִדְרָשׁ וּבִהֲלָכָה, וְאֵז כָּל הַחַיִּים שְׁלֶךְ יִשְׁתַּנּוּ לְגִמְרִי. וְעַל כָּלֵם רֵאָה
לְדַבֵּר אֵל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁאֵין לְמַעְלָה מִזֶּה.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא ע.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר וַיְחִי, עֲשֶׂהָ בְּטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אין אַתָּה יְכוּל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמֵחָה שִׁישׁ לִי, שְׂאֵתָה
 עוֹזֵר מְדֵי פַעַם לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וּמְבִיא לָהֶם פְּרוֹת וִירְקוֹת לְחֶלֶק
 אוֹתָם לְכַבוֹד שְׁבַת-קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר דָּבַר זֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב בְּשָׂמִים,
 כִּי בְּזֶה שְׂאֵדָם עוֹשֶׂה צְדָקָה עִם אַחֲרִים, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזֵר לוֹ
 שִׁיְהִיָּה לוֹ גַּם צְדָקָה לְעֲצָמוֹ, לְכֵן תִּרְאֶה לְהִתְחַזֵּק, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא עא.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֹדֵר וַיְחִי, עֲשֶׂרָה בְּטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וִירִדְפוּ אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכוּן קַבְלָתִי אֶת מִכְתְּבֶךָ.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתָךְ, שְׂתִכְבְּדֵי אֶת בְּעֵלְךָ, וְאֵל תִּצְאֵי
 נִגְדוֹ בְּחֶרֶב וּבְחִנִּית וְכוּ' וְכוּ', וְאֵל תְּבִיאֵי מִשְׁטָרָה וְכוּ' וְכוּ', כִּי זֶה
 לֹא דֶרֶךְ יְהוּדִי, צְרִיכִים לִפְתוֹר בְּעִיּוֹת לְבַד, וְאֲנִי מוֹכֵן מְאֹד מְאֹד לְעוֹזֵר
 לָכֵם, הַעֲקֹר שְׁלֵא יְהִיָּה בִּינֵיכֶם מְרִיבוֹת רַק הַבְּנָה הַדְּדִית, וְאֲנִי מְקוּיָה
 לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבוֹא עֲכָשׁוּ לְאַרְצֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, וְאֲזוּ נְדַבֵּר יַחַד,
 וּבְעֶזְרַתוֹ יִתְבָּרַךְ אַקְוָה, שֶׁהַכֹּל יִסְתַּדֵּר עַל צֵד הַכִּי טוֹב.

הַעֲקֹר תִּרְאֵי שִׁירְגַע הַמְּצַב, כִּי חֲכַל שְׂשֵׁתִי הַבְּנוֹת יִגְדְּלוּ בְּלִי
 אָבָא, וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתָךְ, שְׂתוֹתְרֵי עַל הַרְבֵּה דְּבָרִים, וְכֵן
 בְּעֵלְךָ יוֹתֵר עַל הַרְבֵּה דְּבָרִים, כִּי יְהִיָּה בִּינֵיכֶם שְׁלוֹם, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 צְרִיכִים לוֹתֵר וְלִהְיוֹת וְתָרֵן עַל הַכֹּל.

הַמֵּאחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא עב.

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר ויחי, עשרה בטבת ה'תשס"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מאד מאד מבקש אותך, שתקני לעצמך מדת הסבלנות, כי אין דבר יותר חשוב מסבלנות, וצריכים מאד מאד לשמר לא להתפרץ בבית.

אני מקווה להיות השבוע בארצנו הקדושה, ואז אני אעשה כל מיני מאמצים שיהיה ביניכם שלום ואהבה והבנה הדדית, שזה הסוד של הצלחה בחיים, והקדוש-ברוך-הוא יעזר, שנשמע ונתבשר תמיד בשורות משמחות.

אם יהיה ביניכם שלום ואהבה והבנה הדדית, לא תחסר לכם פרנסה, כי כן אמר דוד המלך (תהלים קמז): "השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך", אם בגבול שלכם יהיה שלום, תהיה לכם פרנסה בשפע.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא עג.

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר ויחי, עשרה בטבת ה'תשס"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

מאד מאד אני רוצה שתשתתפי באספה דחופה עד מאד ביום שלישי בשעה 4:30 בחדרי, כי יש לי לדבר אתכן על כמה דברים ונושאים מאד מאד חשובים, אודות הבית ספר שלנו והעתיד שלו, ואני מאד מקווה שתבואי בלי שום תרוצים, כי זה מאד מאד דחוף.

אֵין אַתְּ יְכוּלָה לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הָעֲרֻכָה שְׁאֵנִי מְעֲרִיף, שְׂאֵת מוֹרָה בְּבֵית סֹפֵר שְׁלֹנּוּ, אֲבָל יַעַן שֵׁישׁ הַמּוֹן מַה לְשֹׁפֵר, אֲזִי אֲנִי מְכַרְח לְדַבֵּר אִתְּךָ, וְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יַעֲזֵר, שְׁנִזְכֶּה לְחַנּוּף אֶת הַבְּנוֹת שְׁלֹנּוּ עַל טְהַרַת הַקֶּדֶשׁ, וְנִזְכֶּה לְרֵאוֹת נַחַת דְּקַרְשָׁה אֲצִלָּן.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מַא עַד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֹדֵר וַיְחִי, עֲשֶׂרָה בְּטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תְּחִיָּה.

מָאד מָאד אֲנִי רוֹצֵה שְׁתִּשְׁתַּתְּפִי בְּאַסְפָּה דְּחוּפָה עַד מָאד בְּיוֹם שְׁלִישִׁי בְּשַׁעַר 4:30 בְּחֻדְרִי.

רְאִי לְהַתְחַזֵּק בְּיִתְרָה שְׂאֵת וּבְיִתְרָה עַז, שְׁיִהְיֶה לָךְ בְּטַחֲוֹן עֲצָמִי, וְתִזְכְּרִי שְׂאֵת הַמְּנַהֲלֵת שֶׁל כָּל בֵּית־הַסֹּפֵר, וְעַכְשָׁו אֲנִי יוֹצֵא בְּגִלוּי, שְׁכָל הַמּוֹרוֹת יִדְעוּ שֵׁישׁ כְּאֵן מְנַהֲלֵת, וְאֵין יוֹתֵר הַפְּקוּרוֹת, וְאֲנִי מָאד מְקַוֶּה לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׁיִתְחִיל עַכְשָׁו עֵידֵן חֲדָשׁ בְּבֵית־הַסֹּפֵר שְׁלֹנּוּ, מְכָל הַטְּעִיּוֹת לוֹמְדִים הַרְבֵּה, רַק אַתְּ תְּהִי חֲזָקָה, וְאֵל תְּשִׁימִי לֵב לְמַה שְׂאַחֲרוֹת אוֹמְרוֹת, אַתְּ צְרִיכָה לְרֵאוֹת רַק מַה שְּׁטוֹב בְּשִׁבִּיל הַבְּנוֹת, וְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יַעֲזֵר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר תְּמִיד בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מַא עַה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֹדֵר וַיְחִי, עֲשֶׂרָה בְּטַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סְלָה יִגִּיעוּ וַיְרַדְפוּ אֵל גִּישׁוֹת אֲנִישִׁי שְׁלוֹמֵנוּ, הַגְּרוֹת בְּ"בְּנֵאֵל עִיר בְּרִסְלָב", הַזֶּה עֲלֵיהֶם יִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ תְּמִיד.

היום זה יום ההלולא של הצדיק הקדוש מוהרנ"ת ז"ל, תלמידו של רבנו ז"ל, אצל אנשי שלומנו תמיד נצלו את היום הקדוש הזה לישוב הדעת, לישוב את עצמנו אל מי אנחנו מקרבים, ואל מי יש לנו שיכות, תלמיד כזה שמסר את כל בלו בשביל רבו, אשר העולם אומרים, שבהיסטוריה היה רק פעמים דבר כזה — תלמיד שישמש את רבו בצורה מגזומת, שאי אפשר לחקותו: אחד היה — רבי חיים ויטאל ז"ל, ששמש את רבו האריז"ל, והשני היה — מוהרנ"ת ז"ל, ששמש את רבנו ז"ל, ופלא על גבי פלא, שהאריז"ל חי שלשים ושמונה וחצי שנים, ורבנו ז"ל חי גם-כן בדיוק שלשים ושמונה וחצי שנים, ורבי חיים ויטאל ז"ל חי שלשים וחמש שנים, ואותו דבר מוהרנ"ת ז"ל חי בדיוק ככה: שלשים וחמש שנים, רואים מזה שיש איזה קשר ביניהם.

כי האריז"ל גלה איך כל העולמות למעלה בשמים מתנהגים, וכל הסודות של כל כתבי האריז"ל זה לגלות איך השמים ושמי השמים עד רום גבהי מרומים מתנהגים, ואיך שכל מצוה ומצוה שיהודי עושה בזה העולם, עושה רעש גדול בכל העולמות. והנה בא הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע, והוריד כפר את האור יותר למטה, אבל כדי לתקן לעודד ולשמח את כל הנשמות השבורות וכו', בשביל זה הצרכנו את הנשמה של רבנו ז"ל, שהוא מוריד מאתנו את העצבות והמרירות והדפאון, והוא מחזק ומעודד ומשמח אותנו, על-ידי תלמידו מוהרנ"ת ז"ל.

ולכן אצל אנשי שלומנו תמיד היה בעשרה בטבת כשעשו את ההלולא איזה מין ישוב הדעת כזה, שחשבו בישוב הדעת איך מתחלקים עם הירשה של רבנו ז"ל, כי מוהרנ"ת ז"ל הוא הוריש לנו את הירשה של רבנו ז"ל, ואנחנו צריכים להתחלק עם הירשה, ואנחנו צריכים לדבר ולחזור מה היה הרצון של רבנו ז"ל, ואיך להתחזק ולהחזיק מעמד בכל מה שעובר עלינו, ואיך לחיות את החיים, כי הרי החיים אינם קלים לאף אחד, ושארף אחד לא יגיד לכם שהולך לו בקלות, אין דבר כזה, לכל אחד יש את הנסיונות שלו — הן גברים והן נשים, הן בנים והן בנות, לכלם יש את

הַנְּסִיווֹת שֶׁלָּהֶם. בָּאוּ וַנִּתְחִיל עִם הַבְּנוֹת, הַבְּנוֹת צְרִיכוֹת חֲזוּק וּבְצֶדֶק, כִּי בְנוֹת צְרִיכוֹת לְהִתְחַתֵּן, אֲבָל צְרִיכִים קֶצֶת סִבְלָנוּת, בּוֹדְאֵי זֶה קָשָׁה, אֲבָל קֶצֶת סִבְלָנוּת, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לָהֶן, וְלִכְן אֲשֶׁרִי הָאִשָּׁה שְׂיִכּוֹלָה לְאַמֵּץ בַּת, לְחֲזוֹק אוֹתָהּ וּלְעוֹדֵד אוֹתָהּ וּלְשַׁמַּח אוֹתָהּ וּלְהַחֲדִיר בָּהּ יְרֵאת שָׁמַיִם, אֲשֶׁר זֶה דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, כִּי הִיא תִּהְיֶה הָאִמָּא הַעֲתִידָה, הַבְּנוֹת שְׁלָנוּ הֵן תִּהְיֶינָה הָאִמָּהוֹת הַעֲתִידוֹת שְׁלָנוּ, וְלִכְן בְּמָקוֹם לַעֲשׂוֹת שְׂטִיּוֹת, בְּמָקוֹם לְהִסְתּוֹכֵב עַל הַרְחוּבוֹת, בְּמָקוֹם לְחַקוֹת סֵתֶם יִצְאָנִיּוֹת פְּרוּצוֹת וְכוּ' וְכוּ', צְרִיף וְצְרִיף בְּכָל הַמוֹבְנִים לְחַקוֹת נָשִׁים צְדָקָנִיּוֹת, בַּת יְכוּלָה לְהִיּוֹת צְדָקָת כּוֹז שְׂיִהְיֶה לָּהּ טוֹב בְּחַיִּים.

וְלִכְן מַה טוֹב וּמַה נְעִים אִם הָאִמָּהוֹת לֹא יִלְכוּ עִם הַבְּנוֹת בְּיַד תְּקִיפָה, כִּי רַבְּנוּ ז"ל מְאֹד הִקְפִּיד לֹא לְהַרְבִּיץ לִילָדִים.

וַיְדוּעַ הַסְּפוּר, שְׁמוֹהֲרַנ"ת ז"ל הָיָה תָּמִיד מְכַנֵּס בְּבֵיתוֹ בְּלִיל שַׁבָּת וּבְשַׁבַּת בְּבֶקֶר אֶת הָעֵנִי הָאֲחֵרוֹן שֶׁנִּשְׁאָר בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, כִּי אִזּוֹ הָיָה הַמְּנַהֵג שְׁמִסְפָּנִים הָעֵנִים, הָיוּ מְסִתּוֹכְבִּים מְעִיר לְעִיר וּמְכַפֵּר לְכַפֵּר, וְלֹא הָיָה לָהֶם אִיפֹה לְהִתְאַכְסֵן בְּשַׁבָּת, אִזּוֹ בָּאוּ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, וְאַחַר הַתְּפִלָּה כָּל יְהוּדֵי נִגְשׂ אֶל אוֹרַח וְשָׂאל אוֹתוֹ: אִם יֵשׁ לּוֹ אִיפֹה לְאָכַל וְלִישֵׁן, וְכַכֵּה הַכְּנִיסוֹ אוֹרַח, וְקִיְמוּ בְּזֶה מִצְוַת הַכְּנֶסֶת אוֹרַחִים, וְהִנֵּה הַמְּנַהֵג שֶׁל מוֹהֲרַנ"ת ז"ל הָיָה, שֶׁהוּא הָיָה מְחַפֵּה עַל הָאוֹרַח הָאֲחֵרוֹן, מִי שָׂאֵף אֶחָד לֹא רָצָה לְקַחַת, וּבְדֶרֶךְ כָּל אֶת מִי לֹא רוֹצִים לְקַחַת? אֶחָד שֶׁהוּלֵךְ קְרוּעַ וּבְלוּי, אֲשֶׁר מְעוֹרֵר שְׂאֵט נֶפֶשׁ לְהִסְתַּכֵּל עָלָיו, מִסְפֵּן, אִף אֶחָד לֹא רוֹצָה לְקַחַת אוֹתוֹ, אֶת אֱלוֹ מוֹהֲרַנ"ת ז"ל הַכְּנִיס בְּבֵית, וְזוֹ מְדַרְגָּה גְּדוֹלָה מְאֹד, פַּעַם אַחַת הַכְּנִיס אִיזָה אוֹרַח, שֶׁהָיָה בְּאֵמֶת קָשָׁה לְשַׁבַּת עַל יָדוֹ, וְיִצָּא מִמֶּנּוּ רֵיחַ רַע, הַזֶּקֶן שֶׁלוֹ הָיָה מְלֵא רִיר וּמְלַכְלָף, מוֹהֲרַנ"ת ז"ל בְּגִדְל רַחֲמָנוּתוֹ הַכְּנִיס אֶת הָאוֹרַח הַזֶּה, וְהִנֵּה הַבֵּן שֶׁלוֹ ר' יִצְחָק, שֶׁהָיָה אִזּוֹ יָלֵד קֶטָן, לֹא הָיָה יְכוּל לְשַׁבַּת עַל יַד הַשְּׁלֶחֶן, וּמוֹהֲרַנ"ת ז"ל גָּתַן לוֹ סְטִיבָה וְהִכְרִיחוֹ לְשַׁבַּת. אַחַר שַׁבַּת כְּשֶׁבֵּא מוֹהֲרַנ"ת ז"ל אֶל רַבְּנוּ ז"ל, וְסִפֵּר לוֹ אֶת כָּל מַה שֶׁהָיָה בְּשַׁבַּת, כִּי כָּף הָיְתָה דְרָכָם שֶׁל תְּלַמִּידֵי רַבְּנוּ ז"ל, שְׁסָפְרוּ אֶת כָּל מַה שֶׁנֶּאֱרַע אִתָּם לְרַבְּנוּ ז"ל, כִּי הֵם כָּל-כָּף אֶהְבוּ

אֶת רַבְּנוּ ו"ל, וְרַבְּנוּ ו"ל הִיָּה אֶצְלָם הַכֹּל, מִמֶּשׁ כְּמוֹ אָבִא, וְהִנֵּה
 כְּשִׁמוֹהֲרַנְיָת ו"ל סִפֵּר לְרַבְּנוּ ו"ל מַה קָּרָה בְּשֵׁבֶת, שֶׁהַכְּנִיס אֹרַח
 מְלַכְלֵךְ וְכוּ' וְכוּ', וְהִבֵּן שְׁלוֹ ר' יִצְחָק לֹא רָצָה לְשֵׁבֶת לְיָדוֹ, וְסִטֵּר
 לוֹ וְהִכְרִיחוֹ וְכוּ' כִּנְיָל, עָנָה וְאָמַר רַבְּנוּ ו"ל: יְלָד מְכִים? ! וְאֲנִי רוֹצֶה
 שְׂתַקַּח אֹרַח טוֹב! זֹאת אֹמְרַת נְקִי וּמְסֻדֵּר. אִזּוּ הִבִּין מוֹהֲרַנְיָת ו"ל,
 שְׁלֵילָד לֹא מְרַבִּיצִים, וּמְכַנִּיסִים אֹרַח מְסֻדֵּר נְקִי.

וְהַמּוֹבֵן מִהַסְּפֹר הַנ"ל הוּא, שֶׁלֹּא יְכוּלִים לְלַכֵּת בְּיַד תַּקִּיפָה עִם
 יְלָדִים, בְּפֶרֶט בְּנוֹת, שְׁצָרִיכִים מְאֹד לְקַרֵּב אוֹתָן, וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי
 הַנָּשִׁים שִׁוְרְדוֹת אֶל הַבְּנוֹת וּמְשַׁתְּדְלוֹת לְהִבִּין אוֹתָן.

הִנֵּה עֲכָשׁוּ אֲנִי בָּא, בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן
 תִּתְפַּלְלוּ עָלַי שְׂאֲצָלִיחַ בְּהַנְּסִיעָה, וְאֲנִי הוֹלֵךְ לְשָׁנוֹת לְגַמְרֵי אֶת
 בֵּית-סֵפֶר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה יוֹתֵר הַפְּקָר, וּמִי שֶׁתִּרְצֶה לְשַׁתֵּף פְּעֻלָּה אֲשֶׁרֶיהָ
 וְאֲשֶׁרִי חֲלָקָה, וּמִי שֶׁלֹּא תִרְצֶה לְשַׁתֵּף פְּעֻלָּה, לְצַעֲרֵנוּ הַרֹב, לֹא נוֹכַל
 לְהַחְזִיק אוֹתָן בְּבֵית-סֵפֶר, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁהַבְּנוֹת שְׁלָנוּ יַעֲלוּ לְרִמָּה הַכִּי
 גְבוּהָה, הֵן בְּמִדּוֹת וְדַרְךְ אֶרֶץ, וְהֵן בְּלִמּוּד, וְהֵן בְּיַדַּע, אֲנַחְנוּ לֹא
 נִסְבַּל בְּשִׁבִיל שְׁתִּים שֶׁלֹּשׁ בְּנוֹת, אֲנַחְנוּ לֹא נִהְרַס אֶת הַבֵּית-סֵפֶר, אֲנִי
 רוֹצֶה לְבָנוֹת אֶת בֵּית-הַסֵּפֶר, וְאֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶת כָּל הַנָּשִׁים שֶׁתַּעֲזְרוּ לִי,
 סוּף כָּל סוּף זֶה הַבְּנוֹת שְׁלִכְן וְהַבְּנוֹת שְׁלִי, וְאֲנִי רוֹצֶה לְרְאוֹת הַרְבֵּה
 נַחַת מִזֶּה.

וְהִנֵּה מוֹהֲרַנְיָת ו"ל מְסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת רַבְּנוּ ו"ל
 בְּעוֹלָם, וּמַה הוּא סְבַל בְּחַיִּים זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר, הוּא סְבַל
 מִהֵילָדִים שְׁלוֹ, מוֹהֲרַנְיָת ו"ל הָיוּ לוֹ שֵׁשׁ יְלָדִים: חֲמִשָּׁה בָּנִים וּבַת
 אַחַת, אֲשֶׁתּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה הַשֵּׁם שְׁלֵה הָיָה אֶסְתֵּר שִׁינְדֵּל, הִיא הָיְתָה
 בַּת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל ר' דָּוִד צָבִי וְצ"ל, שֶׁהָיָה רַב בְּשֵׁלֶשׁ עִירוֹת
 גְּדוֹלוֹת: בְּאוּקְרַאֲינָא, מְאֻלֹּב, שְׂאֲרִיגֵרֵד, וְקָרִימְנִיץ, בְּיָמִים הֵם
 לְהִיּוֹת רַב בְּשֵׁלֶשׁ עִירוֹת גְּדוֹלוֹת, זֶה הָיָה מְשֻׁהוּ מְשֻׁהוּ, וּמַה שְׁעָבַר
 עַל מוֹהֲרַנְיָת ו"ל, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְתַאֵר וּלְשַׁעַר, לֹא הָיוּ לָהֶם יְלָדִים
 הַרְבֵּה שָׁנִים, כִּי אֲשֶׁתּוֹ הָיְתָה מְפֹלֶת, עַד שֶׁהִתְקַרַּב אֶל רַבְּנוּ ו"ל.
 כְּשֶׁהִגִּיעַ מוֹהֲרַנְיָת ו"ל אֶל בֵּית רַבְּנוּ ו"ל רָאָה שֶׁלְרַבְּנוּ ו"ל אֵין

כּסאות, יש רק שלחן ושני ספסלים, אז הוא הלך והזמין ששה כּסאות בשביל רבנו ז"ל, ונגר עשה לרבנו ז"ל ששה כּסאות יפים מרפדים, כי מוהרנ"ת ז"ל בא ממשפחה עשירה, אביו היה עשיר, והנה איך שמביא לרבנו ז"ל את הששה כּסאות, רבנו ז"ל שואל אותו: מה זה? וענה מוהרנ"ת ז"ל: רבי, אין לי ילדים, אמר לו רבנו ז"ל, על זה אתה צריך לתת פדיון, ועל הכּסאות רבנו ז"ל נתן לו תודה רבה, ונתן פדיון לרבנו ז"ל, ונולדו לו במשך השנים ששה ילדים, ומוהרנ"ת ז"ל אחר ההסתלקות של רבנו ז"ל התחרט מאד מאד, ואמר: חבל שלא נתתי לרבנו ז"ל יותר כּסאות, אז היו לי יותר ילדים, והנה עם אשתו הראשונה היו לו ארבעה ילדים: שכנא הבן הראשון, יצחק הבן השני, חנה צירל זו הבת, ודוד צבי היה הבן הרביעי, ואחר-כך נפטרה אשתו, אז הוא התחתן עוד פעם עם אשה שהיתה אלמנה, והיו לה כבר מקדם שני ילדים, אבל הולידה למוהרנ"ת ז"ל עוד שני ילדים: גחמן, ויוסף יונה, וכך היו למוהרנ"ת ז"ל ששה ילדים, ושני ילדים חורגים. ומה שעבר בבית שלו, זה אי אפשר להסביר, צרות צרורות, הבן שלו יצחק התגרש והתחתן עוד פעם עם אשה רעה מאד, עד כדי כך שמוהרנ"ת ז"ל אמר פעם: אם הבן שלי לא היה גרוש, הייתי מאלץ אותו להתגרש מאשתו השנייה, כי היתה אשה מרשעת עם מדות רעות מאד, וכן הבת שלו גם כן התגרשה, כי היא לקחה איזה בחור צדיק הבן של הרב מברסלב ז"ע, שאף פעם לא היה בבית, בכך היא באה לבכות אל אביה: אבא, רצייתי בעל ולא מלאך, נתת לי מלאך, הוא אף פעם לא בבית, אלא תמיד בקרים ובשדות, ומתבודד להקדוש-ברוך-הוא, אני צריכה בעל, והצרכו להתגרש. ואחר-כך התחתנה עוד פעם. ור' דוד צבי היה תינוק, והיתה איזו מטפלת שטפלה בו, וקרה אסון שהוא נפל מגדיה קומה שלמה, ונעשה חגר לכל חיו. ומה שמוהרנ"ת ז"ל סבל בבית — זה אי אפשר לתאר ולשער, וזה הכל היה הסבל הפרטי שלו.

ומה שקרה בחוץ, שכלם דברו עליו רע, וככלם רק בזו אותו וחרפו אותו, שלש פעמים הכניסו אותו לבית-סהר, אבל מוהרנ"ת

ז"ל לא הסתפל על שום דבר, הוא הלך ופרסם וגלה את רבנו ז"ל בכל העולם, אבל סבל על זה סבל מאד מאד גדול, רב אנשי עזבו אותו, נשארו אתו רק חמשה אנשים, עד כדי כך סבל מוהרנ"ת ז"ל, אבל מרב הסבל שסבל, הוא זכה להשאיר לנו ספרים באלו, שעד היום אנחנו יכולים להתחזק עם הספרים שלו, אשר הם מחזקים ומעודדים ומשמחים.

שואלים אותי הרבה פעמים, הרי תהלה לאל, אני כבר יודע מרבנו ז"ל חמשים ואחת שנים, ארבעים ושנים שנה אני עוסק עם צבור, והשנה זה כבר ארבעים ושלוש שנה משנת תשכ"ד עד תשמ"ז, שיש לי עסק עם צבור, ומאז שנכנסתי עם עסק הצבור, אני רק סובל, למי שאני עושה טובה, הוא מחזיר לי אחר-כך רעה, ולמה זה פכה? זאת אינני יודע, אבל אני לוקח את זה לכפרת עוונות. הנביא אומר: "בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי", באו אלי ילדים בגיל שלש-עשרה, שאפלו לכוש תחתון לא היה להם, ואני דאגתי להם להכל, אני קניתי להם חליפה, קניתי להם כובע וכו', כל מה שהצרכו קניתי להם, ועד שחתנתי אותם, והיום הם מעזים פניהם נגדי, אתם יכולים להבין דבר כזה?! הנה היום שלמתי לרופא עינים, שיבדק את העינים של בחור אחד שרק בא לפני שבועים, וראיתי תכף-ומיד שמשוהו אינו כשורה עם העינים שלו, שלחתי אותו אל רופא עינים, ואחר-כך אני עושה לעצמי חשבון: רגע, מי יודע מה יהיה עוד שנתים, עוד שלש שנים, אם הוא לא יקום עלי וכו' וכו'.

יש לי עוד שתי קהלות גדולות מלבד הקהלה בבורו פארק, ושואלים אותי אברכים: מה הפח שלכם? איך אתם מחזיקים מעמד? אז אני עונה להם, שפשהייתי צעיר למדתי הרבה "לקוטי-הלכות", חזרתי על דברי מוהרנ"ת ז"ל כל-כך הרבה, עד שזה בתוך הדם שלי, להגיד לכם שזה לא פואב, זה פואב, אבל רבנו ז"ל מלמד אותנו איך שצריכים להחזיק מעמד, איך שצריכים להתחזק ולא להמשיך את עצמו אל הצער, בנדאי פואב, יש הרבה דברים בחיים שכואב, אבל צריכים להתחזק, דבר אחד מה שאנחנו

צְרִיכִים לזָכֹר, שְׂאֵם אֶחָד גּוֹרֵם מַחְלָקָת, מִמֶּנּוּ צְרִיכִים לְבָרַח כְּמוֹ שְׂבוֹרָחִים מֵאֵשׁ, מוֹהֲרֵנִי ת' ו"ל הִיָּה רְגִיל לְהַגִּיד לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שְׂאֵת כָּלֵם רַבֵּנוּ ו"ל יְכוּל לְקַבֵּל, אָבֵל לֹא בַעַל מַחְלָקָת.

וְלִכֵּן אֲנִי מוֹהִיר גַּם אֶתְכֶן, אֲשֶׁה שְׂרוּצָה רַק לְחַרְחֹר רִיב, צְרִיכִים לְהַרְחִיק אוֹתָהּ מֵאֲתָנוּ, אֲנַחְנוּ רוּצִים רַק שְׁלוֹם וְאַהֲבָה, וְרוּצִים לַעֲזֹר אֶחָד לְשֵׁנִי, אֲנַחְנוּ לֹא מְעַנְיִנִים שְׂבֻקָה לָהּ שְׁלָנוּ תִהְיֶה מַחְלָקָת וּלְשׁוֹן הָרַע, שְׂאֵחַת תְּדַבֵּר עַל הַשְּׂנִיָּה, אֲנַחְנוּ לֹא מְעַנְיִנִים בְּקִהְלָה כְּזוֹ, בְּאֵנוּ פֹה חוּץ לִישׁוּב כְּדִי לַעֲזֹר אַחַת לְשֵׁנִיָּה, וְכַדִּי לְהִרְאוֹת דְּגָמָא חִיָּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיֵשׁ לוֹ קִהְלָה אַחַת שְׂאוּחִזִּים אֶת עֲצָמָם בְּיַחַד.

אֶתְמוּל בְּלִילָה אֲשֶׁה שְׂבָאָה לְשִׁבּוֹת שְׂבַת עִם הַבֵּן וְהַכְּלָה שְׂלָה, הַשְּׂאִירָה לִי הוֹדְעָה, שְׂעַכְשׁוּ הַכְּלָה שְׂלָה הִגְרָה בְּיַבְנָאֵל יְלָדָה בֵּן, וְהִיא מְשַׁבַּחַת אֶת הַקִּהְלָה וְאוֹמְרָת, שְׂעוּד לֹא רָאֵתָה קִהְלָה כְּזוֹ כְּמוֹ הַקִּהְלָה שְׁלָנוּ, הִיא מְאֹד מְקַנְאֵת בְּקִהְלָה הַזֹּו, אֵינִן לְתֹאֵר אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ לַכְּלָה שְׂלָה, נְשִׁים צְדֻקְנִיּוֹת הִבִּיאוּ לָהּ אֶכְל, וְהַכִּינוּ וְעָזְרוּ, כִּף הַשְּׂאִירָה לִי הוֹדְעָה. מָה אִמְר וּמָה אֲגִיד לְכֶם, זֶה הַנְּבִחַת שְׂלִי, וְאִם כְּבָר מְדַבְּרִים מְעוֹרָה, אֲנִי נוֹתֵן תּוֹדָה לְכָל אֵלוּ הַנְּשִׁים הַצְּדֻקְנִיּוֹת, שְׂעָזְרוּ אֶתְמוּל בְּלִילָה בְּסַעֲדָה שְׂל הַהַלּוּלָא שְׂל מוֹהֲרֵנִי ת' ו"ל, תְּשׁוּאוֹת חֵן לִכֵּן עַל זֶה, כְּתַבְתִּי לְכָל אַחַת מִכֶּן מִכְּתָב, אֲנִי מְקַנְיָה שְׂקַבְלָתָן אֶת זֶה, זֶה הִיָּה בְּאֵמַת קְדוּשׁ הַשֵּׁם, וְזֶה מָה שְׂאֲנַחְנוּ צְרִיכִים, הָאֲבָא זִי"ע פִּרְשׁ אֶת הַפְּסוּק (תְּהִלִּים עה, יא): "וְכָל קִרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ, תְּרוֹמַמְנָה קִרְנוֹת צְדִיק", אַתָּה יוֹדֵעַ מְתִי אֲגַדֵּעַ אֶת קִרְנֵי הַרְשָׁעִים? כְּשִׁתְּרוֹמַמְנָה קִרְנוֹת צְדִיק, אִם יַעֲזְרוּ לְצְדִיק, אִז מִמִּילָא הַרְשָׁעִים יִתְּפוּצְצוּ מֵרַב קִנְאָה, כָּל קִרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ, מְתִי? כְּשִׁקְרַנּוֹת צְדִיק יַעֲלוּ. וְאֲנִי פִּרְשְׁתִּי אֶת הַפְּסוּק (תְּהִלִּים קיח, ו): "הַגִּי"ה לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאִי", כְּשִׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לִי, בְּזֶה בַעֲצָמוֹ תִהְיֶה הַנְּקָמָה שְׂל הַשׁוֹנְאִים שְׁלָנוּ, אִם אֲנַחְנוּ נַחְזִיק אֶת עֲצָמֵנוּ בְּיַחַד וְנַעֲזֹר אֶחָד לְשֵׁנִי, עַל-יְדֵי-זֶה הַשׁוֹנְאִים שְׁלָנוּ יִתְּפוּצְצוּ, כִּי הֵם רוּצִים לְרְאוֹת אֵיךְ שְׂהַקִּהְלָה שְׁלָנוּ מִתְּפוֹרְרָת, וְהֵם לֹא יִחִיו לְרְאוֹת אֶת זֶה.

וְאֲנִי מִבְקֵשׁ אֶת כָּלֶכֶן דְּבַר פִּרְטִי, לְמוֹהַרְנֵי ת' ז"ל הִיָּה תִלְמִיד, שְׁהוּא הִיָּה לִי צֵן גְּדוֹל, גַּם יֵרָא שְׁמַיִם אֲבָל לִי צֵן, לִי צְנוּת זֹה הַטְּמָאָה הַכִּי גְּדוֹלָה, אֲבִי אֲבוֹת הַטְּמָאָה, אָמַר אֲזַי מוֹהַרְנֵי ת' ז"ל: "לְהַגִּיד לְכֶם שְׁלֹא תִלְכוּ אֵלָיו אֲנִי לֹא יִכּוֹל, כִּי יֵשׁ בְּחִירָה, אֲבָל דְּבַר אַחַד אֲנִי כֵן יִכּוֹל לְהַגִּיד לְכֶם, אִם אַתֶּם הוֹלְכִים שָׁמָּה אֶל תְּבוֹאוֹ אֵלָי"; וְלִכֵּן גַּם אֲנִי אוֹמֵר לְכֶם, אִם פּוֹחַז כְּזֶה יִכּוֹל לְהַתְחַצֵּף אֵלָי, אֲזַי מִי שָׂרָק תִּהְיֶה לוֹ שִׁיכוֹת אֵלָיו, אֲנִי לֹא רוֹצֵה שְׁתִּהְיֶה לִי שִׁיכוֹת עִמִּי, בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֶּן, אֲנִי לֹא אוֹמֵר עַל זֶה, עֲבַרְנוּ בְּחַיִּים הַרְבֵּה, עֲבַרְנוּ בְּהַקְהֵלָה הַרְבֵּה, אֲנִי רוֹצֵה מֵהַיּוֹם, שְׁהַקְהֵלָה שְׁלֵנוּ תִּהְיֶה קְהֵלָה לְתַפְאֵרַת, לֹא נִתֵּן לְכָל רִיק וּפּוֹחַז לְחַבֵּל בְּכָרֶם, לֹא נִתֵּן אֶת זֶה בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֶּן.

וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מִבְקֵשׁ אֶתְכֶן, שְׁתַּחֲזִיקוּ אֶת עֲצֻמְכֶן בְּיַחַד, תִּלְכוּ בְּצַנִּיעוּת, תְּאַמְצוּ לִי אֶת הַבְּנוֹת, תַּעֲזְרוּ לְבָנוֹת, אֲנִי רוֹצֵה קְהֵלָה שֶׁל חֶסֶד, קְהֵלָה שֶׁל שְׂמֵחָה, וְרַק זֶה יַעֲזֹר לָנוּ לְהַבִּיא אֶת הַגְּאֻלָּה.

אֲנִי מְאֹד מִבְקֵשׁ אֶת כָּלֶכֶן! תַּתְחַזְקוּ וְתִתְפַּלְלוּ בְּשִׁבְלִי, שְׁאַזְכֶּה לְבוֹא לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וּבְזִכוֹת הַתְּפִלוֹת שְׁלֵכֶן נִזְכֶּה לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה, וְהַעֲקֹר תַּחֲזִיקוּ אֶת עֲצֻמְכֶן בְּיַחַד, שְׂזֶה סוּד הַהֲצֻלָּחָה שְׁלֵנוּ.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת תְּמִיד.

הַמֵּאחַל לְכֶן בְּרַכָּה וְהַצֻּלָּחָה מִן הַשְּׁמַיִם...

מא עו.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֵר וַיְחִי, י"ב טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֶל הַמּוֹרוֹת שֶׁל הַבַּיִת חֲנוּךְ לְבָנוֹת, בַּיַּת-סֵפֶר "בַּיִת פִּיגָא".

חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּמִדְבַר רַבָּה, פִּרְשָׁה י"א, סִימָן ה') עַל הַפֶּסוּק (בְּמִדְבַר ו'): "יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ", "יְבָרְכֶךָ בְּבָנִים, וַיִּשְׁמְרֶךָ" בְּבָנוֹת, מְלַמֵּד שְׁהַבְּנוֹת צְרִיכוֹת שְׁמִירָה; זֶה לֹא אוֹמֵר שְׁבָנוֹת הֵן לֹא

בְּרָכָה, תְּכַמִּינֵנו הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים, שָׁאם אֵין בְּנוֹת לֹא יִהְיֶה בְּנִים, אֹז צְרִיכִים אֶת שְׁנֵיהֶם, צְרִיכִים בְּנִים וְצְרִיכִים בְּנוֹת, אָבֵל צְרִיכִים לְזַכֵּר, אֲשֶׁר בְּנוֹת צְרִיכוֹת שְׁמִירָה יוֹתֵר מִבְּנִים, מַה זֹאת אוֹמְרֵת? הֲרֵי בְּנִים גַּם כֵּן יְכוּלִים לְהִתְקַלְקֵל? אֲלֵא כֵּן נִשְׁאָר בֶּן, וּבֵת, חֵס וְשְׁלוֹם, אִם מִתְקַלְקֵלֶת, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, הִיא יְכוּלָה לְהִתְרַדֵּר בְּדִרְדוּר נוֹרָא וְאִים, עַד שֶׁתְּכַמִּינֵנו הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים, שָׁאם בֵּת נוֹפֵלֶת וּמִדְרָדֶרֶת, הִיא יְכוּלָה אַחֲר־כֵּן לְשַׁלֵּם כֶּסֶף עֲבוּר עֲבָרָה, עַד כְּדֵי כֵּן בֵּת הִיא מְסַפְּנֶת, וְהִיּוֹת שֶׁעֲכָשׁוּ סוֹבְלִים בְּכָל הָעוֹלָם הַחֲרָדִי מֵהַבְּעֵזָה הַזֶּה, אֲנִי לֹא מְדַבֵּר עֲכָשׁוּ מֵהַחֲלוּנִים, אֲשֶׁר לִפְנֵי שְׁלֹשׁ יָמִים הָיָה דו"ח בַּחֲדָשׁוֹת, שֶׁהַמְּשֻׁטָּרָה לֹא יוֹדַעַת אֵיךְ לְטַפֵּל עִם בְּנוֹת חֲמֵשׁ-עֶשְׂרֵה, חֲמֵשׁ-עֶשְׂרֵה וַחֲצִי, וְשֵׁשׁ-עֶשְׂרֵה, שֶׁהֵן יָרְדוּ לְשִׂיא הַתְּהוֹם, וְזֶה הָיָה מְדַפֵּס, קַטְסֵטְרוּפָה מַה שְׁקוּרָה, שׁוֹתִים לְשִׁכְרָה, וְעוֹשִׂים עֲבֵרוֹת עַל הַמְּדַרְכוֹת פְּתוּחַ, זֶה לְצַעֲרֵנו הַרַב, כִּי לֹא קָבְלוּ חֲנוּךְ תּוֹרָנִי, אָבֵל אִם הַמְּכָה וְהַנִּגַּע נִכְנָס כָּבֵד בְּעוֹלָם הַחֲרָדִי, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, זֶה כָּבֵד בְּעֵזָה גְדוֹלָה, וְכָלֶם צוֹעֲקִים "מַה עוֹשִׂים", וְאֵין תְּרוּפָה. וּבְאֵמֶת לָנוּ הִיָּתָה תְּרוּפָה, וּכְרוּךְ הַשֵּׁם, הַקְּהֵלָה שְׁלָנוּ הִיָּתָה קְהֵלָה מְאֹד מְאֹד יָפָה עַד עֲכָשׁוּ, וְעַדִּין הִיא יָפָה, אָבֵל בְּנִקְדָה הַזֶּה אֲנַחְנוּ בְּבִעֵיָה רְצִינִית, כִּי אֲנִי מְכַרְחַת לְהַגִּיד לָכֶם, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ פֶה סֶמ"ךְ-מ"ם מוֹסֵר וּמְלִשִׁין, שֶׁמְסַר אוֹתִי שְׁחַתְּנִיתִי אֶת הַבְּחוּרִים, אֲשֶׁר אֲנִי לֹא מִתְבַּיֵּשׁ בְּזֶה, וְלֹא מִתְחַרֵּט עַל זֶה, אֲדַרְבֶּה אֲנִי גֵאָה עִם זֶה, וְעִם זֶה אֲנִי אֲבוֹא לְבֵית-דִין שֶׁל מַעֲלָה, שְׁבָרוּךְ הַשֵּׁם, הַקְּמַתִּי בְּתִים לְתַפְאֵרֶת אַחַד אַחַר הַשָּׁנִי, אָבֵל מֵאֹז שֶׁאֲסָרוּ לָנוּ אֶת זֶה, וְכַמְעַט שֶׁיִּשְׁבַּתִּי בְּבֵית-סֵהַר אַרְבַּע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה שָׁרְצוּ לְתַת לִי עַל כֵּן, לֹא יְכַלִּיתִי לְהַמְשִׁיךְ, כִּי לֹא כְּתוּב בְּשׁוּם סֵפֶר הַלְכָה, שֶׁאַחַד צְרִיךְ לְהִיּוֹת קֶרֶבֶן צָבוּר בְּשִׁבִיל הַשָּׁנִי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁלְצַעֲרֵנו הַרַב, כָּל אֵלוֹ שֶׁעֲשִׂיתִי לָהֶם טוֹבָה וַחֲתַנְתִּי אוֹתָם, מְסָרוּ אוֹתִי, זֶה כְּאֵב מְאֹד גְּדוֹל, וְאֲנִי לֹא יוֹדַע אִם אֲנִי יְכוּל פַּעַם לְהִתְרַפֵּא מִזֶּה, וְזוֹ עֲבָדָה, וְלִמְעַשֶׂה מִי סוֹבֵל מִזֶּה? רַק הַבְּנוֹת שְׁלָנוּ, אֲשֶׁר הֵן בְּנוֹת יְקָרוֹת, בְּנוֹת נִפְלְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁרְאִינוּ בַּתְּקוּפָה הַקּוֹדֶמֶת, שֶׁאַף שֶׁהָיוּ לָנוּ שְׁתֵּים שְׁלֹשׁ בְּנוֹת בְּעִיִּתוֹת וְכוּ', בְּרָגַע כְּשֶׁחַתַּנְתִּי אוֹתָן, נִגְמְרוּ הַבְּעִיּוֹת, בְּנוֹת שֶׁהָיוּ בְּאֵמֶת שׁוֹכְבוֹת, וְהִלְכוּ בַּדְּרָכִים עֲקָמוֹת, בְּרָגַע שֶׁהִתְחַתַּנּוּ, בְּרוּךְ

השם, ויִלְדוּ בֵּן אוּ בַת, הֵן כְּבָר הָיוּ עֲסוּקוֹת עִם הַתִּינוּק וְכוּ', וְלֹא הָיָה לָהֶן זְמַן לְשִׁטִּיּוֹת, וְכִכָּה לְאֵט לְאֵט גָּדְלוּ.

אָבֵל עֲכָשׁוּ אֵין אֵת זֶה, וְאֲנִי לֹא רוֹאֶה שִׁיְהִיָּה בְּעֵתִיד הַקְּרוֹב, רַק אִם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִרְחַם עָלֵינוּ, שֶׁהַסֵּמ"ךְ-מ"ם יִתְפַּגֵּר, אֲנִי אוֹמֵר אֵת זֶה בְּמֵלֵא מוֹיכֵן הַמֶּלֶךְ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִרְחַם, שֶׁה'כֹּמֵר' יִתְפַּגֵּר, כִּי, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, לֹא קָלְלָתִי אֶף פַּעַם אֵת אֶף אֶחָד, וְאֲנִי לֹא מְקַלֵּל אֵת אֶף אֶחָד, אָבֵל פֹּה מְדַבְּרִים מְחוּטָא וּמְחֻטִּיא אֵת הַרְבִּיּים!! וְכִי מָה אֲכַפֵּת לְמִיִּשְׁהוּ בְּכָל הָעוֹלָם, שֶׁבְּאִיזוֹ מוֹשְׁבָה נִדְחַת, אֲשֶׁר לֹא יוֹדְעִים אֲפֹלוּ אֵיפֹה הִיא נִמְצָאת, מִתְחַתְּנִים פֹּה בְּגִיל שְׁבַע-עֶשְׂרֵה שְׁמוֹנֶה-עֶשְׂרֵה!! לְמִי זֶה מְפְרִיעַ? אָבֵל זֶהוּ חוּטָא וּמְחֻטִּיא אֵת הַרְבִּיּים!! וְכִנְרָאֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֶה מִיִּשְׁהוּ אַחַר מֵאֲתָנוּ, הוּא רוֹצֶה לְנִסּוֹת אוֹתִי יוֹתֵר מִכְּפִלְכֶם, וְלִכְּן לֹא קוֹרֶה לוֹ עַדִּין שׁוּם דְּבָר.

וְעַל-כֵּן עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מֵאֲמָצִים שֶׁבְּעוֹלָם לְשֹׁמֵר עַל הַבְּנוֹת שְׁלֵנוּ, שֶׁזֶה בֵּית-סֵפֶר שְׁלָם מִכְּתָה א' וְעַד כְּתָה ח' מֵאָה עֶשְׂרִים בְּנוֹת, וְאַחַר-כֵּן הַתִּיכּוֹן מִכְּתָה ט' וְעַד י"ב, וְכֵן יֵשׁ לָנוּ גִנִּים שֶׁל שְׁמוֹנִים וְשָׁלֹשׁ בְּנוֹת, וּפְעוּטוֹן שֶׁל אַרְבָּעִים בְּנוֹת, זֹאת אוֹמֵרֵת חֲשִׁבּוֹן שֶׁל כְּמַעַט מֵאֲתִים וּשְׁמוֹנִים בְּנוֹת, אֲשֶׁר אֵלוּ יְהִיוּ הָאֲמָהוֹת הַבָּאוֹת שְׁלֵנוּ, הַפְּעוּטוֹן יִכְנָסוּ לָגֶן, וְהַגֶּן יִכְנָסוּ לְכְתָה א', וְכִכָּה זֶה יִלְךְ הַלָּאָה וְהַלָּאָה וְכוּ' וְכוּ', וּבְשִׁבְלֵי זֶה אֲנִי פוֹתֵב לָכֶם, כִּי הַרְגִּשְׁתִּי שֶׁזֶה הַזְּמַן לְחִזּוֹק וּלְעוֹדֵד וּלְעֲשׂוֹת מֵה שָׁרֵק יְכוּלִים, כְּדֵי לְטַפֵּל בְּבְנוֹת שֵׁיִשׁ לָנוּ, רַבְּנוּ ז"ל אָמַר פַּעַם, שֶׁבְּדֶרֶךְ כָּל כָּל בְּעַל מְלָאכָה: נִגַּר אוּ צָבַע אוּ נִפְח וְכְדוּמָה, יֵשׁ לָהֶם אֵת כְּלֵי הָאֲמָנוֹת שְׁלָהֶם, יֵשׁ לוֹ פִּטְיִשׁ, יֵשׁ לוֹ מְסוֹר, יֵשׁ לוֹ צָבַע, יֵשׁ לוֹ מְבָרֶשֶׁת, כָּל בְּעַל מְלָאכָה יֵשׁ לוֹ אֵת כְּלֵי אֲמָנוֹתוֹ בְּיָדוֹ, אָבֵל אֲנִי, אָמַר רַבְּנוּ ז"ל, צְרִיף לַעֲשׂוֹת בְּעֲצָמֵי אֵת הַמְּסוֹר וְאֵת הַפִּטְיִשׁ וְכוּ', וְלִכְרוֹת אֵת הָעֲצִים לְבַד, וּלְיִשֵּׁר אֵת הָעֲצִים, וְלִחְתֹּף אֵת הָעֲצִים וּלְסַדֵּר אֵת הָעֲצִים, עַד שִׁיְהִיָּה מְזֵה שְׁלִחָן, אֲשֶׁר זֶה יִגִּיעַה וְטִרְחָה גְדוֹלָה, אוֹתוֹ דְּבָר אֲנִי יְכוּל לְהַגִּיד, שֶׁעַד שֶׁתֵּצֵא מֵאֲתָנוּ בַת אַחַת, שֶׁאֲנִי יְכוּל לְהַתְּפָאֵר עִמָּה, צְרִיכִים אֵת כָּל הַמַּח וְהַכֶּת, כִּי הִלֵּא אֲתָן מוֹרוֹת.

והנה מורה זוהי אחריות הכי גדולה שיש רק בעולם, זה לא סתם עבודה, שמי שאין לה פרנסה נעשית מורה, זו אחריות גדולה, והאחריות זה, חס וחס לילה, שהבנות שלנו לא תהיינה מפקרות, פי היום לצערנו הרב, בגיל שתיים-עשרה ושלוש-עשרה בת היא מפקרת, וזה מדברים מהבתי הכי טובים, ולכן צריך לשמר על הבנות מכל משמר, שלא יקרה אצלנו מה שקורה בעירות אחרות.

ולכן אני פותח לכם היום, מורות יקרות! פי פעם ולתמיד צריכים לתפס את הענינים בידיים, והנה הדבר הראשון, שכל מורה צריכה לדעת, את גדל האחריות של התפקיד שלה, ולדעת שזו עבודת קדש, אמת, שהמורה מקבלת משכרת, ודרך אגב אנחנו מאד מקוים ומצפים להעלות את המשכרת, אם רק יהיה בידינו, אף שזה היום מאד קשה המצב בארץ ישראל למוסדות התורה, פי רוצים רק לחנק את התקציב של המוסדות, בכל זאת אנחנו מאד רוצים ומקוים להעלות את המשכרת. ודעו לכם, שאפלו המוסדות של ... בירושלים ובבני ברק, שיש להם מספיק כח, פי מליון מאתנו, לא פי אלה, ולא פי עשר אלה, ולא פי מאה אלה, אלא פי מליון, וגם להם עושים הרשעים את הבעיות הכי רציניות וכו' וכו', יש להם בבית-הספר שמה בירושלים שלשת-אלפים בנות בתיכון, ולא נותנים להם חמום, יש להם בעיה רצינית, עושים היום כל מיני פעולות שבעולם לשבר את החנוך החרדי, אבל אנחנו הקדוש-ברוך-הוא עוזר לנו, שאנחנו הולכים בין הטפות, וככה אנחנו מתקיימים; מקבלים ממש מה שנשאר בפח למטה בתחתית, כמו מפח שמן מה שנשאר הפסלת — זה אנחנו מקבלים, ואנחנו שמחים שקבלנו את זה, ועושים כל מיני פעולות לסגור גם אותנו, כמו בכל הארץ אצל הבתי חנוך החרדיים, אבל הקדוש-ברוך-הוא חנן אותנו עם דעת וסיעתא דשמיא מאד מאד גדולה, פי הקדוש-ברוך-הוא מרחם עלינו, כי סוף כל סוף פונתנו היא רק לשמים, ועשינו דבר שלא היה במאה וחמשים השנים האחרונות, הראינו פה דברים נפלאים, ואם היה נמשך ככה, היינו יכולים לתקן את כל הארץ ואת כל העולם, פי כלם הסתכלו עלינו, כי הנה

העורף-דין שהוא לא דתי, הוא אִמֵר דָּבָר מְאֹד מְאֹד מְעַנֵּן, וְקָלַע אֶל הַשְּׁעָרָה, הוא אָמַר, שְׁכַל הַמְדִינָה מִסְתַּכֶּלֶת עַל יַבְנָאֵל וּבִפְרֻט הַחֲרָדִים, כִּי הִרְאִינוּ דְבָרִים שְׂאֵף אֶחָד לֹא יְכוּל לְהִרְאוֹת, לֹא שְׁלֹא יְכוּלִים לְהִרְאוֹת אֶת זֶה, הֵם יְכוּלִים, אָבֵל לֹא רוֹצִים... אֲנִי אִמְרָתִי, שְׂאֵנִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת חֲתָנָה בַּחֲמֹשֶׁה שְׁקָלִים, הַכִּיצַד? אַתָּה מַחְתֵּן אֶת הַבַּת שְׁלֶךְ, הִנֵּה יֵשׁ לְךָ אוֹלָם, אוֹלָם מְאֹד יָפֵה, גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם, וְאִם נָשִׁי אֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוּ כָּל אֶחָד יִתְרֵם חֲמֹשֶׁה שְׁקָלִים, עוֹשִׂים חֲתָנָה מִפְּאֲרָת, וְהַהוֹרִים יוֹצְאִים בְּלִי חוֹבוֹת וּבָאִים כְּמוֹ אוֹרְחִים, זֹו הֵיטָה הַתְּכִנִּית שְׁלִי, וּבִשְׁבִיל זֶה הַקְּמָתִי אֶת הָאוֹלָם הַנִּפְלֵא הַזֶּה, אָבֵל לַצְעֲרָנוּ הָרַב, עוֹד פֶּעַם יֵשׁ לָנוּ פֶה סִמְ"ד-מ"ם רָשַׁע מְרָשָׁע, וְלִכֵּן אֲנַחְנוּ צְרִיכִים רַק תְּפִלָּה לְשָׁמַיִם.

וְהִנֵּה עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְרְאוֹת וּלְדַאֵג מֶה עוֹשִׂים עִם הַבְּנוֹת שְׁלָנוּ. מוֹרָה, הָאֲחֵרִית עֲלֶיהָ זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהִסְבִּיר, אִזּוֹ צְרִיכִים לְקַחַת אֶת זֶה בַּחֲשָׁבוֹן, הַשְּׂכָר בְּרוּחָנִיּוֹת — אִין עַל זֶה תִּגְמוֹל, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִתֵּן לָכֵן אַרְיכוֹת יָמִים וְשָׁנִים, וּכְשֶׁתִּגְיַעוּ לְשָׁמַיִם, אֲנִי מְקַנָּא בְּעוֹלָם הַבָּא שְׁלָכֵן, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים: "וּמִצְדִּיקֵי הַרְבֵּים כְּפוֹכְכִים" — אֵלוּ מְלַמְדֵי תִינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן, וְלָמָּה מְדַמִּים אוֹתָם לְפוֹכְכִים? כִּי כְּמוֹ שְׁלֹא יְכוּלִים לְסַפֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים, כִּךָּ לֹא יְכוּלִים לְסַפֵּר אֶת הַזִּכּוֹת הַזֹּו, סוּף כָּל סוּף מוֹרָה שְׁיֵשׁ לָהּ יְרֵאת שָׁמַיִם, וּמַחְדִּירָה בַּבַּת יְרֵאת שָׁמַיִם, וְעוֹד פֶּעַם יְרֵאת שָׁמַיִם, וְעוֹד פֶּעַם שְׁיֵשׁ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹאֶה, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִסְתַּכֵּל, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲתָנוּ, עֲמָנוּ וְאֶצְלָנוּ, וְכִכָּה מְטַפְטְפִים יוֹם אַחַר יוֹם, שְׁעָה אַחַר שְׁעָה בַּבְּנוֹת, וְזֶה נִכְנָס בְּתוֹךְ הַיְלָדִים, וְזֶה חֲנוּךְ.

וְהִנֵּה מְחַנְכֵת צְרִיכָה לְהִיֹּת קֹדֶם מְחַנְכֵת בְּעֶצְמָה, לֹא יְכוּלִים לְבוֹא אֶל בְּנוֹת בְּטַעֲנָה, שְׁלֹא יִדְבְּרוּ לְשׁוֹן-הִרַע כְּשֶׁבַחְדֵר הַמּוֹרוֹת הַמּוֹרוֹת מְדַבְּרוֹת לְשׁוֹן-הִרַע אַחַת עַל הַשְּׂנִיָּה, אוֹ מוֹזְלָלוֹת בַּמְצוּוֹת, כִּי אִם הִיא אֵינָה מְתַקְנַת בְּעֶצְמָה, אִיךָ יְכוּלִים אַחֲרֵי-כֵן לְבוֹא אֶל הַבְּנוֹת וּלְתַבַּע מֵהֵן שְׁתַּעֲשִׂינָה כְּכֶה?! יְלָדִים לֹא טַפְשִׁים, הֵן בָּנִים וְהֵן בְּנוֹת, יְלָדִים בְּגִיל שְׁלֹשׁ כְּבָר קוֹלְטִים אֶת הַכֹּל, מֶה שְׁקוֹרָה

בבית, זו עבדה ומציאות, אשר כל אחד יודע, וכשגדל הזכרון, מתחיל לחזור ולשחזר מה הוא ראה, ומה הוא שמע מגיל קטנות, זו עבדה ומציאות, זה אתן יכולות לראות ולהבין אצלכן מה שאתם זוכרות היום מההורים והמורות שלכן, מאז שהייתן קטנות וכיו, שאין דבר שלא נקלט אצלכן מגיל הקטנות, הן לטוב והן לרע, ובשכיל זה צריכים לדעת, שהחנוף מתחיל עם המחנכת בעצמה, אם המחנכת לא הולכת בצניעות, אם המחנכת מזלזלת בלמוד זה, או בלמוד זה, אז אוטומטית הבנות תלכנה אחריה, וגם-פן תתנהגנה ככה, כי אצל הילדים המלמד או המורה זה קדש קדשים, ומה שהן אומרות ועושות זה קדש קדשים. ולכן אתן תקחו את העבודה שלכן ברצינות, אז יהיו לנו ילדות טובות, אבל אם זה יהיה בזלזול, חבל על העבודה, וחבל שהאשה הזאת תהיה מורה, חבל, אם יש זלזול במערכת ובמה שאחרים אומרים, זה כבר לקוי בחנוף, בכל העולם יש דבר כזה, יש הורים שלא אכפת להם, ולא מעניין אותם מילדיהם, ואת התופעה המכערת הזו אני אשתדל להוציא מההורים שלנו, בודאי זה יקח זמן כי זה לוקח זמן, אבל ירדנו כבר עד שלש או ארבע משפחות עד כדי כך, אני יודע ואני מודע בדיוק מי ומה, יש שלא רוחצים את הילדים, והילדים באים מלכלכים, אל תדאגו אנחנו נטפל גם בזה, בכל דבר יכולים לטפל, אני רק אומר בכלליות, בכלליות דעו לכן, אם אנחנו לא נקח את העבודה לשם שמים ברצינות, רק נסתפל על זה כמו שאנחנו עובדים פה בשכיל עבודה, אז דעו לכם כי נכשלו, ואני לא רוצה להיות כשלו, חסדי השם יתברך, לא הייתי כשלו, ואני לא כשלו, ואני לא אהיה כשלו, אמת, אני סופג מכות מכל הצדדים, אבל השם יתברך בעזרי, והקהלה פורחת ומשגשגת ועולה מעלה מעלה.

ולכן רציתי מאוד מאוד שתכניסו בעצמכם את הדעה הזו, ושתדעו שאנחנו נמצאים בקהלה שגדלה וגדלה, ואני לא מגזים, הנה שבוע שעבר היה כבר פרסום בעתון, שהמדינה הולכת להשקיע מאה מליון דולר ביבנאל, ברוף השם, אני לא תאמתי עם המדינה, אני לא מדבר עם המדינה, אני לא מדבר נגד המדינה, אני

לא מְדַבֵּר בְּעַד הַמְדִינָה, לִי אֵין שׁוּם שְׂיִכוּת בְּפוֹלִיטִיקָה, אִם הָיוּ יְכוּלִים לֹא לְבַחֵר לְגַמְרֵי בְּכָל־לַיּוֹת הַבְּחִירוֹת לֹא הָיִיתִי בּוֹחֵר, רַק אֵין לָנוּ בְּרָרָה, לְמוֹעֵצָה צְרִיכִים לְבַחֵר, הַרְבֵּי מִסַּאטְמָאר זִי"ע אָמַר לְרֹאשׁ הָעִיר: לְמוֹעֵצָה צְרִיכִים לְבַחֵר, כִּי אוֹי וְאֵבּוֹי אִם אֲנַחְנוּ לֹא הָיִינוּ בּוֹחֵרִים, הָיוּ מְקַפְּחִים אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי, וְהָיִינוּ מְשַׁלְּמִים מְסִים, וּבְאַרְנוֹנָה הָיוּ לוֹחֲצִים אוֹתָנוּ עַד הַקִּיר, כְּכֹה יֵשׁ לָנוּ שְׁנֵי חֲבָרֵי מוֹעֵצָה, בְּבַחֲרֵי הַבָּאוֹת, שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִתֵּן לִי אֶת הַחַיִּים, אָנִי מְקַנָּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיֵהִיו לָנוּ שְׁלֹשָׁה וְאַפְלוּ אַרְבָּעָה, אָבֵל בְּכָל־לַיּוֹת אָנִי לֹא מִתְעַרֵּב בְּכָל־לַיּוֹת, אֲבָל, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הַתְקַים מֵה שְׁאַמְרָתִי, שְׁפֹה תִהְיֶה עִיר, וְזֶה הִנֵּה כְּבֹר מְדַפֵּס, וְלִכֵּן אִם הַגְרָעִין הִנֵּה שְׁנַקְרָא בֵּית סֵפֶר "בֵּית פִּיגָא" לֹא יִהְיֶה חֲזַק, אִזּוּ הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, לֹא יִצְמַח שׁוּם דְּבָר, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הַצְּלַחְנוּ עַד עַכְשָׁיו, הוֹצֵאנוּ בְּנוֹת לְתַפְאֵרֶת, וְאֵלוּ שֶׁהִתְחַתְּנוּ, הֵן בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הַכִּי מְאַשְׁרוֹת, וְיוֹצֵא לְכֹל־הַעֲיִנִים, הֵם מְקַנָּאִים "אֵיךְ עֲשִׂיתֶם אֶת זֶה", "אֵיךְ הַצְּלַחְתֶּם"? ! הִנֵּה הַיּוֹם בְּאַתִּי בְּטִיסָה, וְהִיְתָה קְבוּצָה שֶׁל לְמַעַלָּה מִמָּאָה בָּנִים וּבְנוֹת עִם כְּפוֹת סְרוּגוֹת, וּמָה אָנִי אֲגִיד לָכֶם, לְדַאֲבוּנָנוּ, אֲפֵלוּ עוֹר הִנֵּה יְכוּל לְרֹאוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֶת הַנְּאוּף, אֵיךְ שֶׁהֵם מִתְעַרְבִים בָּנִים וּבְנוֹת, מְסַפְּנִים אוֹמְרִים בְּיַחַד תִּהְיִים, וְאוֹמְרִים בְּיַחַד תִּקוֹן חֲצוֹת, בְּשַׁעָה שֶׁחֲכַמֵּינוּ הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים (כְּתוּבוֹת י:ג): 'אֵין אֲפוֹטְרוֹפוּס לְעַרְיוֹת', וְזֶה כְּבֹר עִם כְּפוֹת סְרוּגוֹת, הֵם הוֹלְכִים בְּיַחַד, מְדַבְּרִים בְּיַחַד, צוֹחֲקִים בְּיַחַד, נוֹגְעִים אֶחָד בְּשֵׁנֵי בְּיַחַד, אִזּוּ בָּנִים וּבְנוֹת כְּאֵלוּ מָה אַתֶּם חוֹשְׁבִים, מָה יִהְיֶה אַתֶּם? יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם גִּיל שְׁמוֹנָה עָשָׂרָה, תִּשְׁעָ עָשָׂרָה, עָשָׂרִים, עָשָׂרִים וְחֲמִשׁ, וְעָשָׂרִים וְשֶׁבַע, וְעָשָׂרִים וְשְׁמוֹנָה, שְׁלֹשִׁים, וְיָבוֹאוּ פֹה לְבַקֵּשׁ בְּרָכָה, שֶׁהֵם רוֹצִים לְהִתְחַתֵּן, בְּשַׁעָה שְׁאַצְלָנוּ, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, זֶה לֹא יִהְיֶה, כִּי מִתְחַתְּנִים אֲצִלָּנוּ סְמוּךְ לְפָרְקֵם, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לְכֹל אַחַת אֶת הַבַּעַל שְׁלָה.

וְלִכֵּן אָנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן, תִּקְחוּ אֶת הַעֲבוּדָה שְׁלִכֵן מְאֹד מְאֹד בְּרָצִינּוֹת, בְּבֵית-סֵפֶר הָיוּ לָנוּ עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, יְרִידוֹת

וְעֲלִיּוֹת, אֲבָל אֲנִי מִקְנֵה לְהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׂאֵם אֶתֵּן תְּצִיִּתוּ מִה שְׂאֲנִי
מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, נִצְלִיחַ בְּגָדוּל.

וְהִנֵּה דָבָר הָרֵאשׁוֹן הוּא לֹא לְהִתְפַּעֵל מִמֶּה שֶׁהוֹרִים אוֹמְרִים,
אָמַת יֵשׁ אֶסְפַּת הוֹרִים, צְרִיכִים לְלַכֵּת בֵּין הַטְּפוֹת, כִּי אִף הוֹרָה לֹא
רוֹצֶה לְשָׁמַע אֶת הָרַע שֶׁל הַיְלָדִים שְׁלוֹ, אַחֲרֵת הֵם יִתְקוּמָמוּ, כִּי
אֲנָשִׁים חַיִּים בְּדַמְיוֹן. גַּם אֲנִי הֵייתִי מְלַמֵּד, וְאִמְרַתִּי אֶת הָאָמַת
לְהוֹרִים, וְאוֹי מִה שֶׁקִּבַּלְתִּי, וְהָיָה לִי פֶלֶא, כִּי אֲנִי לֹא בִטְלַתִּי זְמַן,
אֲנִי יָכוֹל לְהוֹכִיחַ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִתֵּן עֲדוּת בְּשִׁבְלִי, אֲנִי לוֹקַח
אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְעַד שְׁלֹא בִטְלַתִּי יִדְקָה מִזְמַנָּם שֶׁל
הַתְּלַמִּידִים, לְעַמַּת זֹאת הֵיוּ מְלַמְּדִים שֶׁעָשׂוּ צְחוּק וַיֵּשְׁבוּ בַחוּץ,
וּכְשֶׁהֲמַנְהֵל לֹא הָיָה, הֵם דִּבְרוּ בִּינֵיהֶם, וְהַיְלָדִים עָשׂוּ מִהִפְכָּה,
וְאַחֲרֵי-כֵן אָמְרוּ הַהוֹרִים, שֶׁהֵם הַמְּלַמְּדִים הֵכִי טוֹבִים. הָיָה לִי מְלַמֵּד
דָּלֵת לִיד דָּלֵת, הוּא כְּמַעַט אִף פְּעַם לֹא הָיָה בַּכֶּתֶה, וּכְשֶׁהֲמַנְהֵל לֹא
הָיָה בְּאִזּוֹר, הוּא הָיָה מְחַפֵּשׂ בַחוּץ עִם מִי לְדַבֵּר, וְעָלְיוֹ אָמְרוּ שֶׁהוּא
הַמְּלַמֵּד הֵכִי טוֹב, וְהִנֵּה אַחַר אֶסְפַּת הוֹרִים הָרֵאשׁוֹנָה בַּתְּלַמוּד תּוֹרָה
הַזֶּה, שֶׁהָיָה תְּלַמוּד תּוֹרָה יִקְרָתִי מְאֹד מְאֹד, וְאֲנִי אִמְרַתִּי אֶת הָאָמַת
לְהוֹרִים, שְׂוָה כָּכָה, וְהָיָה כָּכָה, נוֹ, אִזּוֹ מִה אַתֶּם חוֹשְׁבִים? הַהוֹרִים
הַתְּקוּמָמוּ עָלַי, שְׂאֲנִי מְלַמֵּד לֹא טוֹב, כִּי אִמְרַתִּי לָהֶם אֶת הָאָמַת
הַכְּאוּבָה. וּכְשֶׁהֲלָכוּ, שְׂאִלְתִּי אֶת הַמְּלַמֵּד הַשְּׂנִי: תִּגִּיד לִי, מִה הַסּוּד
שֶׁלְךָ, שְׂאוּמְרִים שְׂאִתָּה הַמְּלַמֵּד הֵכִי טוֹב, הָרִי אִתָּה רוּאָה שְׂאֲנִי לֹא
מְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן, וּמִשְׁקִיעַ הַמוֹן בַּתְּלַמִּידִים? עֲנֵה לִי הַמְּלַמֵּד: הַבְּעִיָּה
שֶׁלְכֶם הִיא, כִּי אַתֶּם אוֹמְרִים אֶת הָאָמַת, וְאָמַת אִף אֶחָד לֹא רוֹצֶה
לְשָׁמַע. אֲצְלִי אִין בְּד' וּג' צִיּוּנִים נְמוּכִים, כָּלֶם מְצִיָּן, כָּלֶם א', א' .
וְאִזּוֹ אִמְרַתִּי לְעַצְמִי: זֶה הַסּוּד, אוֹתֶם הוֹרִים כְּאוֹ לְאֶסְפָּה שְׂנֵיָה,
אִמְרַתִּי לָהֶם: "הֲבֵן שֶׁלְכֶם הוּא מִשְׁהוּ מִיחָד, נִפְלֵא מְאֹד", מִה שֶׁרְצוּ
לְשָׁמַע, "הוּא הֵכִי טוֹב", וְאִזּוֹ הֵם הַתְּחִילוֹ לְהִגִּיד: "אִיךָ יָכוֹל לְהִיּוֹת,
אֲבָל הוּא כָּכָה, הוּא שׁוֹבֵר לָנוּ דְבָרִים, הוּא פֶרָא אָדָם בְּבֵית", וְאֲנִי
שֶׁתְּקַתִּי, וְצַחֲקַתִּי לְעַצְמִי: אַתֶּם רוֹצִים לְהַכְשִׁיל אוֹתִי, לֹא וְלֹא!
תִּכְשִׁילוּ אֶת עַצְמְכֶם. וְהֵם הַמְּשִׁיכוּ: "אֲבָל אִיךָ יָכוֹל לְהִיּוֹת, הֲלֹא
הֲבֵן שְׁלִי הוּא הֵכִי גְרוֹעַ". וְעֲנִיתִי: "אֲבָל אֲצְלִי הוּא הֵכִי טוֹב", וְכָכָה
נִשְׂאֲרַתִּי אַרְבַּע שָׁנִים, וְהֵיוּ מְרַצִּים מִמֶּנִּי, עַד שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

עור לי, שעזובתי את המקום. אבל ראיתי שהורים רוצים להטעות את עצמם, זה קשה מאד להגיד להורים את האמת בפנים, כי הם לא יקבלו את זה, אף לצערנו הרב, את מי מטעים? רק את עצמם, ואני אוחז בשיטה זו, שפן ללכת עם אמת, ואם פלם ילכו עם האמת, אז לא שייך לרמאות, אם אני הייתי בעצמי הולך עם האמת וכלם רמו, אז אני הייתי היוצא דפן, ולכן ראיתי שאין לי ברירה אחרת, כי או שמחר יגידו לי "לך הביתה", או שאני אשחק אתם כמו שהם רוצים, שכל המלמדים שחקו, אבל למעשה, זו לא הדרך האמת, אבל מה כן? אם אומרים את האמת, לא צריכים להתפעל מההורים בשום פנים ואפן, זו האמת: "הבת שלך מאחרת", "הבת שלך מפריעה", ולא לפחד להגיד את זה להורים.

לקחתי השנה את גברת ... למנהלת בבית-ספר, זה דבר חיובי, כי כמו שאצל הבנים יש מנהל, אחרת זה הפקר, כמו כן אצל הבנות צריך מנהלת, ועכשו אם מציתים את המנהלת ומשתפים פעולה עמה, ולכלם יש כוון אחד איך להשפיע על הבנות — הכל יצליח, וצריכים לדעת, שבודאי יש בעיות, כי בכל בית-ספר יש בעיות, שלא נחיה באשליות, אבל אם רוצים לפתור את הבעיות, הינו חצי עבודה של פתירת הבעיות ואפלו יותר מזה יכולים לפתור בקלות — אם הצות מאחד, אם הולכים בכוון אחד, שאנחנו פה מחנכות את הבנות לאמונה, אנחנו מחנכות את הבנות שהן תהיינה האמהות הכאות, אז יצליחו.

והנה יסוד גדול בחינוך הוא, שצריכים לדבר עם בת כמו שמדברים עם מבגרת, עם אשה נשואה, פמוכן לא צריכים לדבר דברים פרטיים, אבל אני מדבר איך לדבר אתן רק בצורה חיובית, אז יצליחו, אף אם ישפילו בת, או יצעקו על בת, אני מכרח להגיד לכן שלא תצליחו, ואני עד לזה, כי כשאני הייתי ילד קטן, ונכנסתי ללמד בגן, זו הייתה הבעיה שם, שהיה לי מלמד איש זקן, אשר היה בבקר ובערב שמש בבית-הפנסת, ובאמצע היום היה גנן, ואני זוכר את זה עד היום, איך שהייתי עדין עם השערות, וקבלתי ממנו סטייה על לא דבר, כי ילד דחף ילד אחר, והוא נכנס בעץ, אז אני

קבלתי את הסטיירה, כמובן מחר לא רצייתי ללכת, והייתי עקשן, שאני לא הולך, אז הצרכתי להשאיר בבית עד שגזזו לי את השערות ונכנסתי לכתה א', ואני זוכר מה שהיה בכתה א', בכתה ב', בכתה ג', בכתה ד', ואצלי לצערי הרב, המלמד הצעיר היה בגיל שבועים, והיה לי מלמד בגיל תשעים ושלוש, ובקשי היה יכול ללכת, ובקשי היה יכול להרביץ, ואז הרביצו מכות רצח לתלמידים, היו להמלמד היה צפרנים גדולות, אז הוא היה נותן צביטה כזו עם הצפרנים שראו כוכבים, והילדים, רחמנא לצלן, ירד להם דם, אבל אני הייתי ילד שובב וגם פקח, וכשרצה להרביץ לי ולצבט אותי, פתחתי את החגורה וקצת משכתי את המכנסים, והוא תפס לי את המכנסים וצבט את המכנסים, ואני צעקתי: 'איי איי', ואמר לי: 'תהיה כבר ילד טוב', אמרתי: 'כן', והוא צבט את המכנסים ולא אותי, אבל זה מה שהיה בתקופה ההיא, שהיו הולכים מאוד בדינים עם הילדים, ולכן הרבה יצאו לתרבות רעה.

אחר-כך פשלמדתי בישיבה, היה לנו ראש ישיבה שרק הגביה ושבח את הבחורים, היו לנו שמונים בחורים בכתה אחת, ומהשמונים האלו: שני שלישי יצאו אדמו"רים ורבנים מפרסמים, ושליש בעלי בתים יראי ה', שגזזוהרים מאד מאד לא לגע בכסף של השני, ובין שמונים הבחורים אחד היה מספן לא שפוי, אבל שבועים ותשעה [נדזק במספר, פי כך זה היה], הצליחו מאד לכל החיים בגשמיות וברוחניות, ולמה? כי ראש הישיבה הלך אתנו בדרך נעם ואהבה, והסביר לנו, ורק דבר אתנו, ומה לא, קרב אותנו כמו אבא, ולכן זו הייתה ההצלחה שלו.

אותו דבר בבית-ספר לא יכולים ללכת עם בנות בדינים בשום פנים ואופן, כי היום בדורנו לצערנו הרב, הבנות מחכות לזה שיזרקו אותן בחוץ, והן יוצאות וכו', היום זה הפקר, הפל הפקר, וחקמינו הקדושים אומרים (שבת לג:): נשים דעתן קלה; ובפרט בנות, שהן מחפשות את זה שישחררו אותן, ולא חסר, השם ישמר, על הרחוב דברים בלתי רצויים, ולכן אני מאד מבקש אתכן, שתלכו אתן רק בהדברות, ורק להסביר, ולדבר יראת שמים, ולהכניס ספורי

צדיקים. וידוע, שהרבי מצאנו זי"ע היו לו הרבה ילדים, כי הוא התחתן ארבע פעמים. ופעם שאל את המלמד של הילדים שלו: "האם אתם לומדים מוסר עם הילדים שלי?" והמלמד אמר: "כן". ושאל האדמו"ר: "איזה מוסר?" ענה המלמד: "חובת הלבבות", "שבת מוסר". אמר לו הרבי מצאנו: "לא, לא, לא אל זה כונתי כשאמרתי לך שתלמד אתם מוסר, אני כונתי שתספר להם מהרבי רבי אלימלך והרבי רבי זושא, זה אצלי מוסר, לספר להם ספורי צדיקים שמושכים את הלב". וזה גם מה שאני אומר לכן: לספר לתלמידות ספורים של נשים צדקניות, ושל גדולי ישראל — זה מושף את הלב. אבל קדם צריכות המורות לנהג באותה צורה, ברגע שיתנו אהבה וחם לבנות, ולקחת אותן הביתה, אני חושב שתצליחו בגדול, ואם צריכים עוד נשים שיעזרו, יש ביננו, ברוך השם, נשים שהן מוכנות להשקיע בבנות.

ולכן מה שאני מבקש מכן הוא, שאתן תהיינה מאחדות יחד, לקחתי מנהלת, זהו זה, בודאי יש טענות, יש פה כאלו שנמצאות כבר שבע-עשרה שנה שמונה-עשרה שנה, בודאי יש טענה מי זאת המנהלת שעכשו באה לפני שנה שנתים, וכבר האחד בא לגור "וישפט שפוט", כך טענו בסדום, לוט בקש קצת מלח — "מה אתה בא לשפט", זה היה בסדום, אבל אנחנו לא גרים בסדום, אנחנו גרים בקהלה נפלאה, אז אני מכרח להגיד לכם, יש לנו מנהלת נהדרת, אתן צריכות להתלמד פלכן ביחד עם המנהלת, ומי שלא יכולה לקבל את זה, אני מוכן כבר עכשו, שתתן לי את המכתב פטורין, מנהלת צריכה להיות על כל בית-הספר, והיא ממנה ממני, ועל פיה ישק דבר.

הרי אנחנו עכשו בתקופה של היונים, שהמתיונים רוצים לעקר את כל הקדוש לעם ישראל, זו מציאות, ואין על זה למוד זכות, זהו זה, הם רוצים לסגור אותנו, ואנחנו ברוך השם חכמים, למדנו את הלמוד שדוד המלך אמר (תהלים יח): "עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל", ברגע שאנחנו נתקומם, יסגרו לנו את הבית-ספר, וזה מה שהם מחכים, והם לא יחיו לראות את זה, כי פעם היה מדבר דבר

כְּזֶה, אֲמַרְתִּי אֶפְלוּ שְׁלֵא יִקְבְּלוּ הַמְּלַמְדִים וְהַמּוֹרוֹת מִשְׁפָּרְת, אֲנִי
אָבִיא כָּל שְׁעָה הוֹרָה אַחַר, אָבִיא אַחַר יִהְיֶה מְלַמֵּד, אָמַא אַחֲרַת תִּהְיֶה
מוֹרָה, אֲצַלְנוּ לֹא יִסְגְּרוּ, אֲנַחְנוּ רַק רוֹצִים אֶת הַטוֹב שֶׁל הַיְלָדִים.

וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, נָא וְנָא כְּלָכֵן לְהִתְאַחַד תַּחַת
הַמְּנַהֲלָת, זֶה כָּל הַכַּתוּוֹת מִכַּתֵּה א' עַד כַּתֵּה ח' וְגַם ח', כִּי הֵם שָׁמַיִם
עֵינַי עָלֵינוּ, וְרוֹצִים רַק לְהַכְשִׁיל אוֹתָנוּ, וְהֵם לֹא יַחֲיוּ לְהַכְשִׁיל אוֹתָנוּ,
אִז אֲנִי רוֹצֶה שֶׁתִּהְיֶה כְּלָכֵן מְאַחְדוֹת עִם הַמְּנַהֲלָת, הַמְּנַהֲלָת הִיא לֹא
אֲשֶׁה שְׂרוּצָה לְהַשְׁתַּלֵּט, הִיא לֹא אֲשֶׁה גְאוּתָנִית, אֲתֵן מִכִּירוֹת אוֹתָהּ,
אֲתֵן חֲבֵרוֹת שְׁלֵה, וְאֲתֵן יוֹדְעוֹת שֶׁהִיא לֹא אֲשֶׁה שְׂרוּצָה לְהִתְנַשְּׂאוֹת,
אֲנַחְנוּ רַק רוֹצִים לְבָנוֹת וְלְהַצִּיל אֶת הַבָּנוֹת שְׁלָכֶם, וְגַם לָכֵן יֵשׁ בָּנוֹת,
אֲשֶׁר גַּם הֵן מְאֹד מְסַכְּנוֹת, וְלֹא צָרִיף לְהַסְבִּיר לָכֵן, אִיף שֶׁהַמַּצֵּב
הַיּוֹם בְּאֶרֶץ וּבְעוֹלָם לֹא פָּשוּט בְּכָלֵל, וְיִכּוּלִים מְאֹד מְאֹד לְהִתְקַלְקֵל,
וְלָכֵן צָרִיכִים מְאֹד לְשָׁמֵר עַל הַבָּנוֹת, בֵּת אַחַת מְקַלְקֵלָת תְּקַלְקֵל
לָנוּ אֶת כָּל הַבָּנוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם. וְלָכֵן אֲנִי רוֹצֶה שֶׁכְּלָכֵן בִּיחַד
תִּתְאַחְדוּ, וְתִסְתַּפְּלוּ עַל הַעֲתִיד שֶׁל הַיְלָדִים שְׁלָנוּ, וְתִקְחוּ בְּחֻשְׁבוֹן
שְׁזֶה הַבָּנוֹת שְׁלָכֵן, זֹאת אוֹמַרְת בֵּין הַבָּנוֹת שֶׁל בֵּית-הַסֵּפֶר יֵשׁ לָכֵן
גַּם כֵּן בָּנוֹת, וְאֲנִי בְּטוֹחַ שֶׁאֲתֵן לֹא רוֹצוֹת שֶׁהַבֵּת שְׁלָכֵן, רַחֲמָנָא
לְצַל, תִּסְתַּוֵּב עַל הַרְחוּבוֹת אַחַר הַצְּהָרִים, עִם כָּל הַמֵּי וְמֵי, או
לְנוֹל אֶת הַפֶּה, אֲנִי יוֹדַע בְּדִיוֹק מַה קוֹרָה הַיּוֹם עִם הַבָּנוֹת וְאֲנִי יוֹדַע
אֶת הַכָּל, אֲבָל אֲנִי שְׁגִים-עֶשֶׂר אֶלְף קִילוֹמֶטֶר מִפֶּה בְּאֶרְצוֹת-הַבְּרִית,
אִז אֲנִי מְגַבֵּל, וְלָכֵן בְּאֲתִי לְעוֹרֵר אֶתְכֶן, שֶׁתִּקְחוּ אֶת זֶה מְאֹד מְאֹד
בְּרָצִינוֹת, וְשִׁקְדִים יִהְיֶה הַצָּוֹת מְאַחַד, אִף פַּעַם לֹא לְרַכֵּל מוֹרָה עַל
הַשְּׁנִיָּה, כִּי קִדְּם כָּל זֶה לְשׁוֹן-הָרַע, שֶׁהוּא אָבִי אַבוֹת הַטְּמָאָה,
וְלְשׁוֹן-הָרַע, רַחֲמָנָא לְצַל, הוֹרֵג אֲנָשִׁים, כִּי כִּף זֶה הוֹלֵךְ, שֶׁאַחַת רַק
אֲמָרָה מִשְׁהוּ, וְהַשְּׁנִיָּה חֲשָׁבָה מִשְׁהוּ, וּכְבָר עוֹשִׂים מִזֶּה סֵלֵט,
וְהוֹרְגִים אֶת הָאִישִׁיּוֹת שֶׁל הָאֲשֶׁה, שֶׁמְסַכְּנָה לֹא הַתְּכוֹנָה, כְּלָנוּ בְּנֵי
אָדָם וְכְלָנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת טְעִיּוֹת, אִין דְּבָר כְּזֶה שֶׁאָדָם לֹא עוֹשֶׂה
טְעִיּוֹת, טְעוֹת לְעוֹלָם חוֹזְרָת, אֲבָל יְכוּלִים תָּמִיד לְתַקֵּן טְעִיּוֹת, וְלָכֵן
בְּחֻדַר הַמּוֹרוֹת אֲתֵן צָרִיכוֹת לְהִיּוֹת מְאֹד מְאֹד מְאַחְדוֹת, וְלַעֲזוֹר אַחַת
לְשָׁנִיָּה, וְלַתַּת עֲצוֹת אַחַת לְשָׁנִיָּה, וְהִיא טוֹב מְאֹד, שֶׁתִּשְׁכְּנָה פַּעַם

בַּחֲדָשׁ עִם הַמְּנַהֲלָת אוֹ אֶפְלוּ פַעַם בְּשָׂבוּעִים, אִם יִהְיוּ לְכֵן טְעָנוֹת, וּבְיַחַד לְשִׁבְת וּלְטַבֵּס עֵצָה, וְאֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁהַמְּנַהֲלָת מוֹכֵנָה לְשִׁתְּף אֶתְכֶן פְּעֵלָה, וּלְקַבֵּל רַעֲיוֹנוֹת אִיךָ לְשִׁפּוֹר אֶת בֵּית־הַסֵּפֶר, כִּי לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, יִשָּׁנֶם תָּמִיד אֲנָשִׁים צָרִי עֵינַי, אוֹ כְּאֵלוּ הַרוּצוֹת גַּם בֵּן לֵהִיּוֹת מְחַנְכוֹת, אֲבָל הֵן לֹא יְכוּלוֹת, כִּי לֹא הִצְלִיחוּ בְּעִבּוּדְתֶן וּנְכָשְׁלוּ, אֲזַי הֵם צָרִי עֵינַי וַיַּעֲשׂוּ כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְרַכֵּל שֶׁהַמּוֹרָה הַזֶּה לֹא מוֹרָה טוֹבָה, וְאִם אֶתֶּן תְּהִינֶנָּה מְגַבְּשׁוֹת בְּיַחַד, וְאִין אֶפְּ אֶחָד שֶׁנִּכְנַס בְּתוֹךְ הַעֵסֶק שְׁלִכֶן, אֲזַי תְּהִיָּה רַק הַצְּלָחָה, וְאִם תְּהִינֶנָּה חֲזוּקוֹת וְתִלְכְּנָה עִם הָאָמֶת — תְּצַלְחָנָה מְאֹד מְאֹד.

וְהִנֵּה אֶחָד מֵהִיסוּדוֹת הָעֵקָרִים בַּחֲנוּף הוּא, שְׁלֹא שׁוֹלְחִים הַבֵּיתָה אֶפְלוּ יְלָד מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, וְצָרִיכִים לְחָשֵׁב לְעֲצוּמוֹ: אִם זֶה הִיָּה הַבֵּן שְׁלִי, שְׁעוֹשָׂה לִי אֶת הַמְּנוֹת, מָה הִיִּיתִי עוֹשֶׂה? אֲנִי לֹא אֶקַּח אֶת הַבֵּן שְׁלִי אוֹ אֶת הַבַּת שְׁלִי וְאֲזַרְק אוֹתָם לַיָּם, אֶפְּ אֶחָד מֵאֶתְנוּ לֹא רוּצָה שִׁיזְרְקוּ אֶת הַבַּת אוֹ הַבֵּן שְׁלֵהֶם בַּחוּץ, אֲזַי מָה הַעֵצָה? הַעֵצָה הִיא לְמַצֵּא פְתָרוֹן מָה עוֹשִׂים, אֲבָל לְשַׁלַּח הַבֵּיתָה זֶה לֹא עֵצָה, כִּי הַבָּנוֹת רַק מְחַכּוֹת לָזֶה שִׁיזְרְקוּ אוֹתָן, וְאִם זוֹרְקִים אַחַת וּשְׁנֵי וּשְׁלִישִׁית, לֹא יִקַּח הָרַבָּה זְמַן שֶׁכָּל הַפֶּתַח תְּהִיָּה בַּחוּץ, וְזֶה מָה שֶׁהַתְּלַמִּידִים רוּצִים, כִּי יְלָדִים הֵם יְלָדִים. וְלָכֵן יִסוּד בַּחֲנוּף הוּא, שִׁיְהִיָּה 'שְׂמַאל דּוּחָה וְיָמִין מְקַרְבָּת', מַצַּד אֶחָד לְדַחוֹת, וּמַצַּד שְׁנַי לְקָרֵב, וּבְזֶה שְׁנוֹתְנִים אֶהְבֶּה לְבַת, אִין יוֹתֵר טוֹב מְזָה.

וּמַצַּד שְׁנַי צָרִיכִים לְדַעַת: אֲנִי הַמּוֹרָה וְהִיא הַתְּלַמִּידָה, וְלֹא לְהִתְחַבֵּר אִתָּם יוֹתֵר מְדִי, כִּי בְּנִגַע שְׂמַתְחַבְּרִים יוֹתֵר מְדִי, הִיא מְרַגֵּשָׁה שִׁיְכוּלָה לְקַפֵּץ עַל רֹאשׁ הַמּוֹרָה, וּלְצַעֲרֵי הָרַב, אֲנִי לְמֵדָתִי אֶת זֶה עַל בְּשָׂרִי מֵהִילָדִים שֶׁלְּמָדוּ אֶצְלִי, שֶׁקָּבְלוּ אֶצְלִי מָה שְׁלֹא קָבְלוּ חֲמָשִׁים שָׁנָה מֵהַהוֹרִים, וְנָתַתִּי לָהֶם מָה שְׂאֶתֶן לֹא יְכוּלוֹת אֶפְלוּ לְחַלֵּם בְּחִלּוּם הִכִּי וְרוּד: בְּגוּד, מְמַתְקִים, וְקַרְבָּתִי אוֹתָם יוֹתֵר מֵאֲבָא, עַד שֶׁהִילָדִים לֹא רוּצִים לְחַזֵּר הַבֵּיתָה, וּכְשֶׁאֲנִי שׁוֹאֵל אוֹתָם — "אַתָּם רוּצִים לְחַזֵּר?" אוֹמְרִים: "לֹא, לֹא, זֶה טוֹב לִי", אֶפְּ שְׂאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ אִם הֵם לֹא יִתְהַפְּכוּ עָלַי בְּעוֹד שְׁנָתַיִם שְׁלֹשׁ, אֲבָל אֲנִי מְאֹד מְקַרֵּב אוֹתָם. רַק מֵהַיּוֹם, אֲנִי כְּבָר שָׁם מְרַחֵק, וְזֶה לְמוֹד שְׂמוֹרוֹת

צְרִיכוֹת לְדַעַת, שְׁמַצַּד אֶחָד צְרִיכִים מְאֹד לְקָרֵב אֶת הַתְּלַמִּידוֹת, אֲבָל מַצַּד שְׁנֵי שְׂיָדְעוּ, שְׂזוֹ הַמּוֹרָה, וְהִיא לֹא הַחֲבֵרָה שְׁלִי, כִּי כִשְׁהַמּוֹרָה יוֹתֵר מִדֵּי חֲבֵרָה, זֶה לֹא מוֹעִיל אֲלָא רַק מִזִּיק, מוֹרָה זֹו מוֹרָה, וְצָרִיךְ שְׁתִּהְיֶה לְהֵן דְּרַךְ אַרְץ לְהַמּוֹרָה, כִּשְׁהַמּוֹרָה נִכְנָסֶת לַכֶּתֶה, כְּלָן צְרִיכוֹת לְקוֹם, אֲשֶׁר עַל הַנִּקְדָּה הַזֹּו הַמְּנַהֶלֶת צְרִיכָה לַעֲבֹד, וְכֵן אֲנִי אֲבַקֵּשׁ אֶת הָרַב ... לַעֲבֹד עַל הַנִּקְדָּה הַזֹּו, לְהַסְבִּיר אֶת זֶה לַתְּלַמִּידוֹת, כִּי 'אֵין חֲבוּשׁ מִתִּיר עֲצָמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים', הֵינּוּ לֹא יְכוּלִים שְׁמוֹרָה תְּדַבֵּר מִזֶּה, שְׁפֶשְׁאֲנִי נִכְנָסֶת — כְּלָן צְרִיכוֹת לְקוֹם, זֶה צָרִיךְ לְבוֹא מִבְּחוּץ. וְאֲנִי חוֹשֵׁב שְׁבִזָּה הַסְּבִרְתִּי לְכֵן כָּבֵר אֶת הַדְּבָרִים הָעֲקָרִיִּים.

וְאֲנִי מְאֹד מְקַנָּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִם אֲתֵן תְּהִיֹו כְּלָן מֵאַחַדוֹת יַחַד עִם הַמְּנַהֶלֶת, לֹא לַחֲתוּר אַחַת תַּחַת הַשְּׁנֵיָה, וְכִלְכָּן בְּלִב אֶחָד תַּחַת הַמְּנַהֶלֶת, אֲנִי חוֹשֵׁב שְׁנִצְלִיחַ בְּגִדוֹל, בְּעִזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה לְגַבִּי הַתְּלַמִּידִים שְׁאֲנִי לוֹקֵחַ אֵלַי לְאַרְצוֹת-הַבְּרִית, אֲנִי מְאֹד מְאֹד נֹזֵהר כְּבָר מִי אֲנִי מְכַנִּים, יֵשׁ לִי עֲכָשׁוֹ קְבוּצָה שֶׁל יְלָדִים שֶׁהֵם בְּאֵמֶת מְצַיְנִים, הֵם לוֹמְדִים בְּכָל יוֹם דָּף הַיּוֹמִי, וּבַחֲרָתִי אוֹתָם עַל-יַדִּי שְׁלַקְחָתִי אוֹתָם קֹדֶם אֵלַי לְשַׁבַּת, וְרִאִיתִי אֶת הַהֲתַנְּהוּת שְׁלָהֶם, וְאֵת הָאִפִּי שְׁלָהֶם, וְכֵן אֲנִי אֲמַשִּׁיךְ בְּעֵתִיד לְבַחֵר, כִּי אֵין לִי כַח כְּבָר, כִּי הֲרִיבָה עֲבִרְתִּי בַשְּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנִים שֶׁרַק הָיָו, אִזּוֹ הַיּוֹם אֲנִי נֹזֵהר בְּיִתֵּר שְׁאֵת, וְלָכֵן מִהַתְּלַמִּידִים אֲצִלִּי אֲנִי רוֹאָה, שְׁאִם הוֹלְכִים בְּגִישָׁה טוֹבָה יְכוּלִים לְהִצְלִיחַ, וְאֲנִי מְאֹד מְקַנָּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁנִצְלִיחַ, זֶה מֵה שְׁרַצִּיתִי לְכַתֵּב לָכֶם, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁתִּהְיֶה לָכֶם רַק הַצְּלָחָה.

וְאֲנִי מְכַרַח לְהַגִּיד לָכֶם, שְׁכָל מוֹרָה תִּרְאֶה לְהַתְּפַלֵּל בְּבִקְרָאוֹ בְּעֵרֵב עַל כָּל תְּלַמִּידָה מְשׁוּךְ דָּקָה אַחַת, לְדַגְמָא, יֵשׁ לָכֵן עֲשָׂרִים תְּלַמִּידוֹת, אִזּוֹ סֵךְ הַכָּל תִּתְּפַלְלוּ עֲשָׂרִים דְּקוֹת, וְתִתְּפַלְלוּ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּבִקְרָאוֹ לְפָנַי שְׁהוֹלְכִים לְבֵית-סֵפֶר: "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׁיִהְיֶה לִי הַיּוֹם יוֹם קָל בְּבֵית-סֵפֶר, שְׁשָׂרָה תִּהְיֶה צְנוּעָה וּמְקַשְׁבַת, וְרִבְקָה תִּהְיֶה בַת מִישְׁבַת וּמְמַשְׁמַעַת, וְרַחֵל וְלֵאָה תִּנְהַגְנָה כְּהַלְכָה", וְכֵךְ כָּל הַשְּׁמוֹת שֶׁל הַבָּנוֹת לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶן בַּיּוֹם וְכֵן בְּלִילָה, כִּי

תפלה פועלת, וגם אני זכיתי לבא לפה ולהיות בארץ ישראל רק בזכות התפלה של הנשים, וכמוכן היה לי שליח טוב, ולכן תהיו מאד מאד נזרות בתפלה, וככה תהיה לכן הצלחה גדולה בעבודתכן עבודת הקדש.

המאחל לכן ברכה והצלחה מן השמים...

מא עז.

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר ויחי, י"ג טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל כלליות אנשי שלומנו היקרים, "חסידי ברסלב", לרגל חנפת בית הוראה ב"יבנאל עיר ברסלב".

בחתנה או בבר מצוה או שלא גדע מצרות בלוייה, מבקשים ממני לדבר, מה מדברים בחתנה או בר מצוה, או חס ושלום, לא עלינו, בר מינן, בלוייה? שבחים. אז צריכים מאד מאד לשמר, כי אם אדם אומר שבח שאיננו נכון, למעלה צוחקים — מה אתה סתם מדבר. פה אני מכרח להגיד לכל אנשי שלומנו שנמצאים פה, ולאילו שאינם נמצאים פה מפמה סבות, לנו זה כבוד גדול מאד, בלי חנפה, אצלנו מתחיל עכשו בקהלה עדן חדש חדש לגמרי, הרב הגאון הרב ... יש לו חלק הארי בזה, פתחנו פה "בית הוראה", זכינו בשבוע שעבר ל"ואת יהודה שלח לפניו להורת", שהקמנו בית הוראה, הקהלה שלנו עברה עליות וירידות, כל מה שרק יכולים נסו אותנו בנסיונות קשים ומרים, ואם לא אתכם אז אותי, עברו עלי כל מיני נסיונות ומשברים שרק יכולים להיות, ואני מקווה להקדוש-ברוך-הוא, שיהיה סוף וקץ לצרותינו, תחלה נראש לפדיון נפשנו, פתחנו בית הוראה, מי הם השלשה מורי צדק שקבלו סמיכה מהגאון הרב ...: ר' ... ר' ... ר' ... לנו זה כבוד גדול מאד, אנחנו התחלנו פה קהלה מאפס, מי שיודע מה זה מאפס ועם אפס ... אפס זה עגל, הלכנו והלכנו, סבלנו וסבלנו, ולא ראינו סוף

לצרות, מה שעברנו פה, והנה בזה שפתחנו בית הוראה, זה היסוד ביהדות, תמיד אני אומר לאברכים: התנא אומר: 'עשה לך רב, כל שאלה שיש אפלו דבר שטות, אתה חושב שזה שטות — תשאל רב, ולמה? כי, חס וחס וחס וחס, בפרט בעניני כרת, שאני לא יכול לפרט פה, מחיבים לשאל, ואל תאמר: "לא, אני יודע, למדתי בשלחן ערוך". "מה למדת?" "הסתכלת שמה"?! לכן צריכים לשאל כל דבר, כל ספק ספקא שמתעורר. חכמינו הקדושים אומרים: 'מכל מלמדי השפלתני, צריך תמיד ללמד. למה קוראים לכן תורה: "תלמיד חכם"? אלא אפלו שאתה חכם, אתה כבר יודע הכל, אף תדע לך, שאתה 'תלמיד' חכם, אתה צריך עוד ללמד.

אז זה לנו כבוד מאד גדול, שזכינו פשוט בנכיה, שהבאנו את הגאון הרב ... יש לי את הספרים שלו בבית, השו"תים: "עולת יצחק" וכו'. ואמרתי לרב, שהנה לכן של אחד מאנשי שלומנו כליל שבת הזה היתה איזו שאלה, הבאתי לו את השלחן ערוך המקצר, והראיתי לו: אתה רואה? תימני צריך ללכת כמו תימנים. וזה החדוש בקהלה שלנו, שאני יכול להתפאר לפני הקדוש-ברוך-הוא, שאין דבר בזה בכל העולם, יש לנו פה מכל העדות, וברוך השם, את הענין של הגזענות הוצאתי, אני מקנה ככה, ומי שעדין נגוע בזה, אין לו מקום אצלנו. ידוע, שרבנו ו"ל הקפיד מאד מאד ללכת כמנהג אבותיהם בידיהם, אפלו שהתקרבו אליו מכל החוגים, היום רואים את זה כבר, אצל אלפי אלפים ורבות בלי עין הרע, פן ירבו, אבל רבנו ו"ל הקפיד מאד מאד לא להחליף מסרת, ואמר, שכל אחד יחזיק במסרת אבותיו, וזה יסוד גדול מאד, כי אחרת יש מחלוקות, זה אומר ככה וזה אומר ככה, ולא יודעים להכריע, אז אדם צריך לדעת — הדבר הראשון: מסרת, כפי שקבלנו מאבותינו ומאבות אבותינו, הרי היו לנו שנים-עשר שבטים, רבנו ו"ל מביא (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן ט'), הנהר מביא את זה, וגם בשלחן ערוך מובא, שבשמים יש שנים-עשר חלונות כנגד שנים-עשר שערי התפלה, שנים-עשר שערים זה שמים-עשרה גססאות התפלה, בשביל זה כתוב בשלחן ערוך, נוהגים כשבונים בית-הכנסת חדש,

שְׁעוּשִׁים שְׁנַיִם-עֶשֶׂר חֳלוֹנוֹת, [הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִזְכֶּה אוֹתָנוּ, הֵיּוֹת שְׁאַנְחֵנוּ מִתְּכַנְנִים לְבָנוֹת בֵּית-הַפְּנִסֶּת עֲנִקִי, נִרְאֶה לְקַיֵּם אֶת מַה שְׁכָּתוּב בְּשִׁלְחַן עֲרוּף: שְׁנַיִם-עֶשֶׂר חֳלוֹנוֹת] שְׁשִׁתִּים-עֶשְׂרֵה נִסְחָאוֹת יֵהיוּ בְּבֵית-הַפְּנִסֶּת אֶחָד, אִזּוֹ זֶה יִסוּד.

אֲנִי רַק אוֹסִיף עוֹד כְּמֵה דְּבָרִים לְהַשְׁלֵמַת הָעִנּוּן. פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ הִיא פְּרִשָּׁה יְסוּדִית מְאֹד מְאֹד, כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ לִפְנֵי שְׁנִסְתֵּלֵק, וְחֶשֶׁד בִּילְדִיו, אוֹלֵי נִכְנְסָה בָּהֶם אִיוֹ מִחֻשְׁבָּה, סוּף כָּל סוּף הָיוּ בְּמִצְרַיִם, וּכְשֶׁגָּרִים בֵּין שְׁכֵנִים, יֵשׁ סִכְנָה שֶׁל הַשְּׁפָעָה, חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים, וְהַרְמַב"ם מְבִיא אֶת זֶה בְּהִלְכוֹת דְּעוֹת: דֶּרֶךְ שֶׁל בְּנֵי אָדָם שְׁנִמְשָׁכִים אַחַר אַחֲרִים, כִּי גָרִים בְּמָקוֹם שֵׁשׁ שָׁמָּה עֲדִין, לְצַעֲרָנוּ הַרְבֵּי, אֲנָשִׁים שְׁאִינָם שׁוֹמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת, אִזּוֹ מְקָלִים לְעֲצָמָם: "תִּרְאֶה, הַשֶּׁכֵּן עוֹשֶׂה, אוֹלֵי גַם אֲנִי אֶעֱשֶׂה", חֵס וְשָׁלוֹם! לֹא וְלֹא! אֵין דְּבַר כְּזֶה, בְּכֵן, יַעֲקֹב אָבִינוּ חֶשֶׁד בְּבָנִים, אוֹלֵי נִכְנַס בָּהֶם אִיזָה שְׁמֵן, אִזּוֹ אָמְרוּ כָּלֵם לְאַבְרָם — פֶּה אֶחָד: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַנְּי"ה אֱלֹקֵינוּ הַנְּי"ה אֶחָד", וְזֶה נִתְקַדַּשׁ אֲצִלְנוּ, הַפְּסוּק הַכִּי קְדוֹשׁ אֲצִלְנוּ, יִהְיִידִים הִלְכוּ בְּדַרְכָּם הָאַחֲרוֹנָה עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם עִם הַפְּסוּק הַזֶּה, נִכְנְסוּ לְתֵאִי הַגּוֹזִים, לְתוֹךְ הָאֵשׁ אֲלֵפִים שָׁנָה עִם הַפְּסוּק הַזֶּה: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל". וּמַה זֹאת אוֹמְרָת? תִּשְׁמַע, אַבְרָם יַעֲקֹב, אַבְרָם הַרְאִשׁוֹן, הַנִּכְדֵּד הַרְאִשׁוֹן, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, יַעֲקֹב מְזֻכָּה אֶת הָאַבְרָם וְאֶת הַסָּבָא, אֲנַחְנוּ לֹא זִוִּים מֵאַמוֹנָה, "הַנְּי"ה אֱלֹקֵינוּ הַנְּי"ה אֶחָד", זֶהוּ זֶה!

הֵן אֲמַת, שֶׁהַפְּרִשָּׁה הַזֹּאת מְאֹד מְאֹד גְּדוֹלָה, וְיִכּוֹלִים לְדַבֵּר כָּל הַלֵּילָה, מִתְּחִילָה הַפְּרִשָּׁה: "וַיַּחֲזִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה", רַש"י אוֹמֵר: לְמַה פְּרִשָּׁה זֹאת סְתוּמָה בְּסִפְרֵי תוֹרָה [הֵינּוּ כִּי יֵשׁ פְּתוּחָה וַיֵּשׁ סְתוּמָה, זֶה יֵשׁ הַפֶּסֶק בֵּין הַפְּרָשִׁיּוֹת וְזֶה סְתוּמָה, שֶׁהוֹלֵךְ בְּאוֹתָהּ שׁוֹרֶה וַיַּחֲזִי, מִסְבִּיר רַש"י: כִּינּוּן שְׁנַפְטֵר יַעֲקֹב אָבִינוּ, נִסְתָּמוּ עֵינֵיהֶם וְלָבָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִצְרוֹת הַשְּׁעָבוּד, שֶׁהִתְחִילוּ לְשַׁעֲבָדָם, זֹאת אוֹמְרָת הַתְּחִיל לְהֵיּוֹת רַע, וְאַחֲרֵיכֵן כְּתוּב "שְׁבַע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה", אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: זֶה מְסַפֵּר טו"ב, לֹא הָיוּ לוֹ עוֹד שְׁנַיִם כָּל-כֵּף טוֹבוֹת כְּמוֹ הַשְּׁבַע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָאֵלוֹ, אִיךָ זֶה מְסַפֵּדֵר, הָרִי

זו סותר? אלא כפי דברי הרב ... שהזכיר את מלחמת גוג ומגוג, ידוע, שרבונו ז"ל גלה כל מה שיהיה עד ביאת המשיח, בביאת המשיח וכן אחר-כך, אבל אמר את זה רק לשני תלמידים, וגם הזהיר אותם שלא יגלו, ואמרו, שהכל מסתב בראשי תבות ובסופי תבות, אבל דבר אחד אנחנו יודעים, שמוהרנ"ת ז"ל אמר פעם לפני קהל: גוג ומגוג לא יהיה בכלל מזכר בספור שרבונו ז"ל ספר, משמע, שגוג ומגוג יהיה כפירות ואפיקורסות, זו תהיה מלחמת גוג ומגוג, שרחמנא לצלן, לא ידברו מהקדוש-ברוך-הוא, וזה פסוק מפרש בירמיה שהפסיק הדבור מהשם יתברך, לא מדברים מהקדוש-ברוך-הוא, "אבדה האמונה ונכרתה מפיהם", למה נאבדה אמונה ונכרתה מפיהם? כי לא מדברים מהקדוש-ברוך-הוא, מהכל ידברו אבל לא מהקדוש-ברוך-הוא, עד כדי כך שאומרים בדרך צחות, ששני אברכים לומדים, והאחד אומר: אבל הקדוש-ברוך-הוא אמר, והשני משיב לו: תעזב את הקדוש-ברוך-הוא עכשו בצד [חס ושלום], אנחנו עכשו מביאים את אביי ורבא, מה, אביי ורבא זה הקדוש-ברוך-הוא?! וכך שמעו את המהר"ם שיק, כשלמד עם רבו החת"ם-סופר, שפקד אמר החת"ם-סופר: אמר אביי, הרצון של הקדוש-ברוך-הוא כך אמר, הלל אומר, הרצון של הקדוש-ברוך-הוא אמר, הזכיר את הקדוש-ברוך-הוא. אך בימינו היום: אבדה אמונה, ולמה? כי נכרתה מפיהם.

אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן מד), על הפסוק: "אודיע אמונתך בפיי", איך נזכה לאמונה, רק לדבר מאמונה? צריכים לדבר אמונה, אנחנו מוצאים אצל יוסף הצדיק: "וירא אדניו כי הווי"ה אתו" מצרי, גוי מזוהם, ארור טמא, הוא ראה שהשם עמו, הכיצד? אומר רש"י: 'שם שמים שגור בפיו', יוסף הצדיק דבר עם הקדוש-ברוך-הוא, ומהקדוש-ברוך-הוא, אדם — ממה שהוא אויז — מזה הוא מדבר, "מפיו דעת ותבונה"; זה גוג ומגוג — כפירות ואפיקורסות. אבל הקדוש-ברוך-הוא שתל חכמים בכל דור ודור, שהם מגלים את הקדוש-ברוך-הוא, אבל אנחנו צריכים אמונת חכמים להאמין בהם, החכמים יכולים להיות פה, חכמינו

הַקְדוּשִׁים אומרים: בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר יֵשׁ לִּי צְדִיקִים, יִשָּׁנּוּ לִּי צְדִיקִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלִי צְדִיקִים בְּחוּץ לְאֶרֶץ — זֶה ע"ב, הַבֵּית-דִּין וְרֹאשׁ בֵּית-דִּין שֶׁל הַסְּנֵה־דִּרִין, רַבְּנוּ ו"ל מְבִיא אֶת זֶה (בְּלִקוּטֵי-מֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִמָּן פג); אָבֵל צָרִיף לְחַפֵּשׂ אוֹתָם, צָרִיף לְמַצֵּא אוֹתָם, מוֹתֵרֵנִי ו"ל מְבִיא בְּהִלְכָה הָאֲרָכָה מְאֹד מְאֹד (הַלְכוֹת שְׁלוּחִין, הַלְכָה ה'), אִיךָ שְׁצָרִיכִים לְחַפֵּשׂ אֶת הַצְּדִיק; יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּשִׁהְיָה בְּמִצְרַיִם שֶׁבַע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה כַּמְסַפֵּר טו"ב, הָיָה לוֹ הַשָּׁנִים הַכִּי טוֹבוֹת, וְלָמָּה? הָיָה לוֹ כָּל הַיְלָדִים אִתּוֹ, הָיָה לוֹ בֵּית הוֹרָאָה, כִּי יִהְיֶה הַכִּין בֵּית הוֹרָאָה, וְהָיָה נַחַת דְּקִדְשָׁה, אָבָא רוֹאֵה יְלָדִים לומדים, וּבְקִדְשָׁה וְטִהָרָה, וְעֲזָבוּ אֶת הָעִיר לְאֶרֶץ גִּשְׁן מִחוּץ לָעִיר, מַה יֵּשׁ יוֹתֵר טוֹב מִזֶּה?! אָבֵל לָמָּה רַש"י אומר, שְׁפָרְשָׁה זֶה סְתוּמָה? שְׁפִינֹן שְׁנַפְטֵר יַעֲקֹב אָבִינוּ, נִסְתָּמוּ עֵינֵיהֶם וְלָבָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִצְרוֹת הַשְּׁעָבוֹד שִׁחַחֵל.

שְׁמַעוּ הַיֵּטִב: רַבְּנוּ ו"ל מְבִיא (בְּלִקוּטֵי-מֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִמָּן כט) אֶת הַזֵּהָר: בְּיוֹמָא דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן, כְּשֶׁרַבֵּי שְׁמַעוֹן הָיָה חֵי, הָיָה אָמְרֵי חַד לְחַבְרִיָּה: "פְּתַח פִּיךָ וְיֵאִירוּ דְבָרֶיךָ"; בְּתֵר דְּאִסְתַּלַּק רַבֵּי שְׁמַעוֹן, אָמְרוּ: "אַל תִּתֵּן פִּיךָ לְהַחֲטִיא בְּשִׁרְךָ". מִסְבִּיר רַבְּנוּ ו"ל: כְּשֶׁהַצְּדִיק חֵי, אֲזַי יְכוּלִים לְדַבֵּר, כְּשֶׁהַצְּדִיק נִפְטָר, כְּכַר אֵין דְּבוּרִים. בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לָנוּ חֻכְמִים, חֻכְמֵי הַדּוֹרוֹת בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר, וְהִנֵּה עוֹרְנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּפְתַחְנוּ "בֵּית הוֹרָאָה", יֵשׁ לָנוּ שְׁלֵשָׁה דִּינִים, שֶׁהֵם יְנַהִיגוּ אֶת הַקְּהֵלָה שְׁלָנוּ, כָּל שְׁאֵלָה מְכַרְחִים לְשֵׁאל, כָּל דְּבַר אֲסוּר וְהִתֵּר בְּשֵׁר בְּחֵלֶב וּשְׁבֵת, כָּל מִינֵי הַלְכוֹת, שְׁאֵף אֶחָד לֹא יוֹדֵעַ שִׁישְׁנָה אֶפְלוּ שְׁאֵלָה, זֶה מְאֹד מְאֹד נְחוּץ לְקַהֲלָה שִׁיְהִיָּה בֵּית הוֹרָאָה. וּשְׁלֹשָׁתָם ... קָבְלוּ מִהֵרֵב הַסְּמִכָה.

וְאִם כֵּן לָמָּה אֶצֶל עַם יִשְׂרָאֵל יֵלֵד קֶטֶן יוֹדֵעַ הַכֹּל: מֵאַבְרָהָם, מֵיִצְחָק, מֵיַעֲקֹב, מִהַשְּׁבָטִים, וְהַנְּבִיאִים, וְהַתַּנְּאִים, וְהָאֲמוֹרָאִים נִפְנִס לְתַלְמוּד תּוֹרָה, יְלָדִים קִטְנִים מְדַבְּרִים פְּתוּחַ מִמְּשָׁה רַבְּנוּ, דּוֹד הַמְּלֻךְ וְכו', לְצַעֲרָנוּ הַרֵב, אֵלּוּ שְׁלֹא לָמְדוּ — מִסְפָּנִים, חוֹשְׁבִים שְׁזֵה סְפוּר יִשָּׁן, שְׁלֹא שִׁיךְ אֵלֵינוּ, וְלָמָּה? כִּי אֶצְלָם, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, הַתַּחֲחִיל הַשְּׁעָבוֹד, כִּי אֶצְלָם נִפְטָר יַעֲקֹב אָבִינוּ, וּבְרַגַע שְׁנַפְטֵר הַצְּדִיק, נִסְתָּמוּ

עיניהם, ואז מר להם, אבל אצלנו, אומרים חכמינו הקדושים, יעקב אבינו לא מת, 'מה הוא בחיים אף ורעו בחיים', 'מה ורעו בחיים אף הוא בחיים', שפתלמוד תורה מפתה א' וב' וג' לומדים עם הילדים מאברהם, מיצחק, מייעקב — זה חי, אצלנו מדברים מדוד המלך, משאול המלך, מהנביאים — זה חי, מדברים מאבי ורבא, מדברים מרב אשי ורבי שמעון בר יוחאי, אצלנו זה חי, הצדיקים הם חיים, אז ממילא אין אצלנו דבר כזה עבר, אלא עכשו הם אתנו, ובאמת זהו 'ירושלמי' ידוע, שאומר: כשאדם לומד תורה, ראוי לו שבעל השמועה יהיה לפניו; בשביל זה ראינו — היכן הצליחו מאד בלמוד, היכן שלמדו ביראת שמים, ידעו, שהנה אני מדבר עכשו מהמימרא של רבי שמעון בר יוחאי, הוא פה אתנו, רבנו ז"ל אומר יותר מזה (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יב): כשמזכירים את השם של התנא או האמורא, הוא בא פה אתנו, ונותן לנו נשיקה, תעינו שם ותראו, כשאתה מזכיר את השם של התנא רבי שמעון בר יוחאי, הוא נותן לך עכשו נשיקה. רבנו ז"ל מפרש את זה באריכות, תנא ואמורא או נביא, שאתה לומד ומזכיר את השם שלו, אזי הורדת אותו מלמעלה פה למטה, ואנחנו חיים אתו, בשביל זה עם ישראל חי, זה קשר אחד, זה לא נתוק שהתנתקנו.

ואם-כן הקדוש-ברוך-הוא עזר לנו, שיש לנו רב נעלה, שהסמיך לנו שלשה אברכים, ובזה אנחנו נתחיל את "הבית הוראה", ואני רואה בזה ישועה גדולה להקהלה שלנו, וזו התחלה של ההצלחה החדשה שתהיה בקהלה שלנו, עברנו הרבה, אני לא צריך להגיד לכם.

אמרתי לרב ... אתם יודעים, שפה ביבנאל הייתה השואה — "אשוויץ", לשתי עדות: לתימנים ולתוניסאים, מי שיודע את ההיסטוריה, לצערנו הרב, התימנים היו פה עוד משנת תר"ע, והיום ישנם הנכדים שלהם, והם מספרים מה שעשו לסבא דברים מזעזעים, שאיננו יכולים היום לשמע ספורים כאלו, ומקבלים צמרמרת, או כשקוראים ספר מהשואה, אנו מצטמררים: "איך יכול

להיות דָּבָר פְּנֹה" וְכוּ', אִזּוּ פְּכָה גַם פֹּה, לְצַעֲרֵנוּ הַרְבֵּי, מִה שֶׁסָּבְלוּ
הַתּוֹשָׁבִים וְכוּ'.

מִסְפָּרִים עַל הַצְדִּיק הַקְדוֹשׁ מִסַּטְמָאָר זי"ע, שֶׁבָּא אֵלָיו פְּעַם
אֶחָד, וּבְכָה מְאֹד, וְשָׂאֵל שְׂאֵלָה מְאֹד מְעַנִּינָת, הִיּוֹת שְׁגָם הוּא עֶבֶר
אֶת הַשּׂוֹאָה, וְגַם הוּא הָיָה בְּמַחְנֵה הַסָּגֵר, בְּכֵן שְׂאֵל: "מִה עִם אֵלוֹ
שֶׁנִּפְטְרוּ, וּמָה עִם אֵלוֹ שֶׁנִּשְׂאָרוּ"? וְעָנָה הַצְדִּיק תְּשׁוּבָה נוֹרָא
נוֹרָאוֹת, שָׂרַק עֲכָשׁוּ שְׂמַעְתִּי אֶת זֶה מִמִּישָׁהוּ, שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ, וְהִסְפִּיתוּ
וְשָׁמְעוּ כָלְכֶם, מִהִי הַשְּׂקִפָּה שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר? עָנָה וְאָמַר כָּךְ: "הַשְּׂשֵׁה
מְלִיּוֹן שְׁנֵרְצָחוּ, קִדְּם כָּל, זֶה מִה שְׂאוּמְרִים — שְׂשֵׁה מְלִיּוֹן, תִּדְעוּ
לְכֶם, שְׂזָה מִסְפָּר מְעַרְף, אֲבָל בְּאֵמֶת הָיוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר, מִה עִם, יִמַּח
שָׁמוּ, סְטָאֲלִין בְּרוּסְיָה, כְּמֵה מְלִיּוֹנִים נִשְׁלָחוּ עַל יְדוֹ לְסַבִּיר, אִף פְּעַם
לֹא נִדַּע אֶת הַמִּסְפָּר"; [לְצַעֲרֵנוּ הַרְבֵּי, חֲבָלִי מְשִׁיחַ עֲבָרְנוּ כְּבָר מֵעַל
וּמֵעֵבֶר, וְהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִרְחַם עָלֵינוּ וְנִגְאָל],
"וְאִם-כֵּן", אָמַר הַרְבֵּי מִסַּטְמָאָר זי"ע: "אֵלוֹ שֶׁהִלְכוּ בְּשׂוֹאָה, כְּתוּב
בַּזֵּהָר, שֶׁהַמְּקוֹם שֶׁלָּהֶם זֶה בְּהַרְוֵגֵי מַלְכוּת, אֲשֶׁר אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
הַקְדוֹשִׁים, שְׂאִין אִף אֶחָד יָכוֹל לְהַפְנִס בְּמַחֲצֵתָם, טוֹב לָהֶם שְׂמָה,
הֵם הִגִּיעוּ לְמַדְרַגָּה פְּזוּ, שְׁנֵהֲרָגוּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְכָל יְהוּדֵי שְׁנֵהֲרָג
עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם מִגִּיעַ לְשֵׁם" וְכוּ', "אֲבָל אֲנִי אוֹמֵר, אֵלוֹ שֶׁנִּשְׂאָרוּ,
וּמִה שֶׁסָּבְלוּ, אֲבָדוּ אֲבָא, אֲמָא, סְבָא, סְבָתָא, דְּוִדִּים, בְּנֵי דְוִדִּים,
אִשָּׁה וְיִלְדִים, וְחִזְרוּ וּבָנוּ חֲזָרָה בְּתִים לְתַפְאָרָה, וְנִשְׂאָרוּ בְּאִמּוֹנָה,
אֵלוֹ הֵם הַחַדוֹשִׁים הַכִּי גְדוֹלִים!"

הַאֲדָמוּ"ר מִסַּטְמָאָר זי"ע הָיָה פֹּה, אֲנִי זוֹכֵר אוֹתוֹ כְּשֶׁהִגִּיעַ
בְּשַׁנַּת תש"ו, הוּא נִצַּל וְהִגִּיעַ לְאַרְץ, וְאַחֲרֵי-כֵן נָסַע לְחוּץ לְאַרְץ,
חָשַׁב שְׂזָה יִהְיֶה רַק לְזִמְן קָצֵר. יְהוּדֵי אֶחָד שְׂאֵל אוֹתוֹ: "רַבִּי, אַתֶּם
הוֹלְכִים, עַל מִי אַתֶּם מְשִׂאִרִים אוֹתָנוּ? אֶחָד יִצְטַרֵף בְּרַכָּה, אֶחָד
יִצְטַרֵף דְּבָרֵי חֲזוּק, אֶחָד יִצְטַרֵף שְׂיִתְפַּלְלוּ עָלָיו, מִה נַּעֲשֶׂה?" עָנָה
וְאָמַר לָהֶם כָּךְ: "כְּשֶׁתִּלְכוּ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, וְתִרְאוּ יְהוּדֵי מַגְבִּיָּה אֶת
הַשְּׂרוּוֹל, וְרוּצָה לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, וְהִנֵּה אַתֶּם רוֹאִים מִסְפָּר תְּרוּט עַל
יְדוֹ, מִמֶּנּוּ תִקְחוּ בְּרַכָּה", זֹאת אוֹמְרַת אָדָם שֶׁעֲבָר אֶת הַשּׂוֹאָה, וְעַדִּין

מניח תפלין, זה צדיק, מי שלא עבר את השואה, לא יכול להבין את זה.

ולגבי מה אני אומר את הדבר? אלא מה שהתימנים סבלו פה כשעלו לארץ, כל מיני השפלות, די די טי שפכו להם על הראש, שלהבדיל, על שרצים עושים את זה, ועקרו מהם את האמונה הקדושה, אזי אשרי מי שעוסק להחזיר עטרה לישנה. ומה זאת אומרת להחזיר עטרה? שהתימנים ישארו תימנים, שישארו בדרכי אבותיהם, ושילכו בדרכי אבותיהם ובמנהג אבותיהם, זה חדוש, ואם הם חונרים — זה חדוש, וזה החדוש בכלל ובכלליות ישראל, מי שזוכה וחוזר בתשובה, ומי שמחזיר אחרים בתשובה, למעלה הוא מאד מאד חשוב, הזהר הקדוש אומר: זכאה מאן דאחיד בידיה דחביבה, אשרי מי שמחזיק בידיים של חביבים, להשיבם לצור מחצבתם. מספנים, אלו תינוקות שנשבו, עברו שואה ברוחניות ובגשמיות, והיום תראו מה שקורה.

ידוע, שהבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע רצה לעקר את כל המגידים, כי פעם היו מגידים, ובשביל כסף ששמו קערה בבית-הכנסת, היו הולכים מעיר לעיר ואומרים דרשות, ומה אמרו בדרשה, העקר שיזרקו להם כסף בקערה? התחילו להגיד: איי, איי, יהיה לך גיהנום ואתה תשרף, כי עשית את זה, אוי באש שחורה, עשית את זה, אז באש כחלה וכו', והבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע לא יכול לסבל את זה, שבשביל למלא לך את הקערה בכסף, אתה מפחיד את הבריות בדבורי סרק וכו'. והתלמיד שלו התולדות יעקב יוסף הקדוש מביא על הפסוק: "וישלח את הנחשים השרפים שיששכו את העם", שזה סובב על אלו המגידים. וכאמור הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע לא יכול היה לסבל את זה, כי מה אתה הולך עכשו להפחיד יהודים, הלא היום צריכים לחזק יהודים, יהודים הם שבורים ורצוצים, עובר על פלם מה שעובר.

אני רגיל לשמע מבעלי דרשנים: "אוי, איזה חשך יש בעולם, אוי, איזה הסתרה יש בעולם", ואחר-כך כשגומר הדרשן, אני אומר

לו: "תֵּאֱמִין לִי, אֵינְךָ חֹשֶׁף, אֵינְךָ הַסְתָּרָה, בֵּא וְתַתְחִיל לְהַסְתַּפֵּל, שְׁחַטוּ
 שָׂרְפוּ הָרְגוּ חָנְקוּ מְלִיוֹנִים יְהוּדִים, וְנוֹסֵף לָזֶה פֹה הַעֲבִירוּ עַל הַדַּת
 מְלִיוֹנִים יְהוּדִים, יִשְׁנֶה כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, וְעַם כָּל
 זֹאת, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, בֵּא תִפְנֵס וְתִרְאֶה, אֵינְךָ הַיּוֹם כְּמַעַט בְּכָל הָעוֹלָם
 עִיר אוֹ מְדִינָה, שְׁלֹא יִהְיֶה שָׁמָּה בֵּית הַכִּנְּסֶת, מְקוֹה, תִּלְמוּד-תּוֹרָה."
 בָּאוּ וְנַעֲשֶׂה סֶקֶר וְנִרְאֶה בְּכָל מְקוֹם, אָנִי כָּבֹר לֹא מְדַבֵּר פֹּה בְּאֶרֶץ,
 בְּרוּךְ הַשֵּׁם, שְׁבָכָל פִּנְה וּרְחוּב וּשְׂכוּנָה יִשְׁנֵם עֲשָׂרוֹת בְּתֵי כְּנִסְיוֹת,
 חֲדָרִים, כּוֹלָלִים, מְקַנְאוֹת וְכוּ' וְכוּ', [רַק חֲבַל מְאֹד, שְׂגוּפִים כְּפָרְנֵיִם
 מְנַסִּים לְסַגֵּר כָּל דְּבָר שֶׁבְקִדְשָׁה, גַּם אַחַז רָצָה לְסַגֵּר אֶת הַבְּתֵי
 כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מְדַרְשׁוֹת, הוּא אָמַר: 'אֶסְגֹּר אֶת הַתִּלְמוּדֵי תּוֹרָה, אִם
 אֵינְךָ גְּדִיִּים אֵינְךָ תִּישִׁים', הוּא לֹא הִצְלִיחַ], עוֹד לֹא הָיָה דוֹר כָּל-כָּף
 יָפֵה כְּמוֹ הַדּוֹר שְׁלֵנוּ, אָנִי מְכַרְח לְהַגִּיד לָכֶם, אִף שְׂאֲחָרִים אוֹמְרִים
 מֵה פְתָאם וְכוּ', אִף בְּאֵמֶת אֵינְךָ דוֹר נִפְלֵא כְּדוֹרֵנוּ, אִף שֶׁעָבְרוּ שׂוֹאָה
 גְּשָׁמִית וְשׂוֹאָה רוּחַנִית, וְאִף-עַל-פִּי-כֵן תִּרְאוּ, כֵּן יָרְבוּ, אֲנָשִׁים
 חוֹזְרִים, זֶה חֲדוּשׁ לְמַעְלָה, זֶה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִתְפָּאֵר אֲתָנוּ, וְלִכֵּן
 חֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה, אוֹמֵר רַבֵּנוּ וְכוּ' (לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן לֵה) זֶה
 אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, זֶה לֹא לִבְנֵי אָדָם, הַיּוֹם לְצַעֲרֵנוּ הַרְבֵּי, מְכַל
 דְּבָר עוֹשִׂים בִּיזוּס, פֶּעַם יִדְעוּ שֶׁהִסְבִּיחַ לְקַחָה גְרַעֲיָנִים שֶׁל חֲטָה,
 הִיא טַחְנָה וְעֲשָׂתָה בְּעֲצָמָה קִמַּח, וְנִפּוּ אֶת הַקִּמַּח, וְעַד שֶׁאָפוּ וְכוּ',
 וְהִכַּל עָשׂוּ לְבַד, לְקַחוּ שׁוּחַט, הוּא שְׁחַט לְכָל אֶחָד בְּפָרְטֵי פָרְטִיּוֹת
 וּבְדִיּוּק רַב וְכוּ', אָנִי שׂוֹאֵל אֶתְכֶם, תַּעֲשׂוּ עִם הַיָּד כִּכָּה שְׂעָה אָנִי
 אוֹמֵר לָכֶם וְכוּ', אַבְּל אוֹמְרִים: לֹא, הַיּוֹם אֲכַשֵּׁר דוֹרָא עֲשָׂרִים דְּקוֹת,
 נוּ תַעֲשׂוּ עִם הַיָּד כִּכָּה עֲשָׂרִים דְּקוֹת פֶּעַם פֶּעַמִּים, הַיָּד שְׁלָכֶם תִּהְיֶה,
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, מְשַׁתְּקַת, אִיךְ אֲתָה יְכוּל וְאַחַר-כֵּן מִמְשִׁיךְ, אָז אֲתָה
 עוֹשֶׂה נְבִלוֹת וְטִרְפוֹת, אֲתָה לֹא שׁוּחַט, אֲתָה חוֹתֵךְ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן,
 בְּשָׂבִיל זֶה מְאֹד מְאֹד צְרִיכִים הַיּוֹם לְשַׁמֵּר עַל כְּפָרוֹת הַבֶּשֶׂר, אָנִי
 אוֹמֵר לָכֶם, פֶּעַם הָיָה, שֶׁהִבִּיאוּ תִרְנַגְלַת אֶל הַשׁוּחַט, וְהַחֲזִיק אֶת זֶה,
 וְעָשָׂה אֶת הַבְּרָכָה, וְשְׁחַט וּבִדֵּק הַכֹּל, הַיּוֹם הוֹלֵךְ הַכֹּל בֵּית-חֲרָשֶׁת,
 הֵנָּה יֵשׁ הַיּוֹם מְכוּנָה שְׂעוֹשָׂה סְנִדְוִיצִים כְּבָר מוֹכְנִים, הַיּוֹם הַכֹּל
 מוֹכֵן וְכוּ' וְכוּ', לְצַעֲרֵנוּ הַרְבֵּי, גַּם בְּעַלֵּי תִשׁוּבָה הַיּוֹם בְּמְקוֹם שְׁחִזְרוּ
 בְּתִשׁוּבָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פְתָאם אוֹמְרִים: לֹא, אֲצַלֵּם זֶה לֹא

דָּרָךְ, לֹא אֵלֶיךָ אֶצְלָם יוֹתֵר, שְׁמָה יוֹתֵר קְדוּשׁ, לֹא, שְׁמָה יוֹתֵר קְדוּשׁ, גַּם מִזֶּה עוֹשִׂים בִּיזְנוֹס, מַה זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת? ! אֲנַחְנוּ חוֹזְרִים מֵה שֶׁהֵרֵב אָמַר לִי בַחֲדָר, אֵיךְ פּוֹתְרִים אֶת הַבְּעִיּוֹת, זֶה מוֹשֵׁף פֹּה, וְזֶה מוֹשֵׁף פֹּה, אֲנִי כָּבֵר לֹא יוֹדֵעַ אִיפֹה, זֶה מְבַטֵּל אֶת זֶה, וְזֶה מְבַטֵּל אֶת זֶה.

לְנוּ גְלֵה רַבְּנוּ וְ"ל (לְקוֹטֵי-מוֹתֵרֵנוּ, חֶלֶק א', סִימָן נא): אָמַת זֶה רַק הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֲרִי זֶה פְּסוּק מִפְּרֹשׁ: "וַהֲוִי"ה אֱלֹקִים אָמַת", הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָמַת, כָּל מִי שֶׁיּוֹתֵר נִמְשָׁךְ אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, יוֹתֵר אָמַת יֵשׁ לוֹ, אָמַת זֶה רַק הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הָאֵם שֶׁיֵּךְ לַהֲגִיד: אֲנִי יוֹתֵר מִמֶּךָ, אַתָּה יוֹתֵר מִמֶּנִּי? ! הַכֹּל שְׁטִיּוֹת, הַכֹּל דְּמִיוֹנוֹת. לְכֵן כְּשֶׁחוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, צָרִיכִים לְדַעַת שֶׁהִיסוּד הוּא שֶׁחוֹזְרִים אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מַה זֶה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא? הַתּוֹרָה. קְדָשָׁא וְאוֹרִיתָא חַד הוּא, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְרְאוֹת אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא תִסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים: כְּשֶׁבוֹנִים בְּגִיזָה, אֲזִי מִסְתַּכְּלִים בַּתְּכֵנִית לְבַנְיָן, כֶּךָ וְכֶךָ חֲדָרִים, כֶּךָ וְכֶךָ מְטָרִים, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהַתּוֹרָה הִיא הַתְּכֵנִית שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה וְכֶךָ בְּרָא אֶת הָעוֹלָם, רוֹאִים מִזֶּה, שֶׁהַתּוֹרָה זֶה הִיסוּד אֶצְלָנוּ.

וְלִכֵּן כְּשֶׁחוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה חוֹזְרִים אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, חוֹזְרִים אֶל הַתּוֹרָה, בְּלִי תּוֹרָה זֶה כְּלוּם, עִם יִשְׂרָאֵל בְּלִי תּוֹרָה זֶה לֹא עִם, תּוֹרָה זֶה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְלִכֵּן הִיּוֹת שֶׁפְּתַחְנוּ פֹה "בֵּית הוֹרָאָה", אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, תְּדַעוּ לָכֵם, שְׁזֶה לֹא עוֹד מוֹסַד וְעוֹד מְשֻׁהוּ לְשִׁים עַל הַבְּלִיגָה, בֵּית הוֹרָאָה זֶהוּ הַקְּהֵלָה, הַקְּהֵלָה זֶהוּ הַבֵּית הוֹרָאָה, יֵשׁ לְכֻלָּם שְׁאֵלוֹת, יֵשׁ דְּבָרִים שְׁאֲנִישִׁים לֹא יוֹדְעִים, הִיּוֹת שֶׁרַק עֲכָשׁוּ חֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה.

אָמַר לָכֵם אֶת הָאָמַת, תִּכְנָסוּ לְמֵאָה שְׁעָרִים, יֵשׁ שְׁמָה הַרְבֵּה חֲטִיטִים, וְכֵן גַּם בְּבְרוּקְלִין, אֵיזָה בְּגֵד שְׂאֵתָם רוֹצִים, בְּכִמָּה מֵאוֹת שְׁקָלִים גִּתָּן לְהַשִּׁיג, אַתָּה רוֹצֵה עִם פְּסִים — תִּקְבַּל פְּסִים, אַתָּה

רוֹצֶה בְּלִי אֶז בְּלִי וְכוּ', אַבְל זֶה רַק הַלְבוּשׁ, אֵיךְ אוֹמֵר הַזֶּה: טַפְשִׁים מְסַתְּפָלִים עַל הַלְבוּשׁ, וְהַחֲכָמִים מְסַתְּפָלִים מֵהַ שְׂתַחַת הַלְבוּשׁ, יְכוּלִים מְאֹד מְאֹד לְעַבֵּד עַל בְּנֵי אָדָם, אָדָם מִתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוּשִׁים אָדְמוֹ"רִיִּים, וְחוֹשְׁבִים מִי יוֹדֵעַ מֵהוּא. מְסַפְּרִים מֵהַצְדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מְאִיר מְפָרִימֶשֶׁלֶאן, שֶׁפַּעַם בָּא אָצְלוֹ אַחַד, שֶׁהִתְחַזָּה לְאָדְמוֹ"ר וּלְעוֹשֶׂה מוֹפְתִים, [הַיּוֹם יֵשׁ הַרְבֵּה כְּאֵלוֹ נֹתְנֵי תְּקוּנֵים] עַל זְמִין וְעַל שְׂמַאל, מִחֲלִיפִים שְׂמוֹת, הַשֵּׁם יִשְׁמַר, אֵיזָה בְּלָגָן שְׁעוֹשִׂים, וְאֲנָשִׁים רְצִים לְכָל הַמִּתְחַזִּים הַלְלוֹ, וְלָמָּה? כִּי יֵשׁ כָּל-כּוֹף הַרְבֵּה צָרוֹת, לֹא חָסַר סֶבֶל, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְהָרִי הֵם גְּדָמִים לְאֶחָד שְׁנֹטְבֵעַ בַּיָּם, הוּא רוֹצֶה לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ, הוּא יִתְּפֹס אֶת עַצְמוֹ בְּקֶשׁ, הַקֶּשׁ הַזֶּה יְכוּל לְהַצִּיל אוֹתָךְ?! אַתָּה תְּטַבֵּעַ עִם הַקֶּשׁ, אַבְל הֵהוּא בְּצָרָה, אֲזִי תוֹפֵס וְנִתְּלָה אֶפְלוֹ בְּקֶשׁ, וְהַצְדִּיק הַרְגִּישׁ תְּכַף-וּמִיד, שְׁנָה סֵתָם מִתְחַזָּה, אֲזִי שְׂאֵלוֹ: "תִּגִּיד לִי, מִי אַתָּה?" עָנָה הַמִּתְחַזָּה: "מִי אָנִי? הַסְּבָא שֶׁל הַסְּבָא שְׁלִי הִזָּה כֶּף וְכֶף", "אַבְל מִי אַתָּה" — חֲזַר הַצְדִּיק עַל שְׂאֵלְתוֹ. וְעָנָה שׁוּב: "הַסְּבָא הִזָּה כֶּף וְכֶף" וְכוּ' וְכוּ', עַד שֶׁבָּא אֵלָיו הַמִּתְחַזָּה לְצְדִיק, וְאָמַר לוֹ: "בְּבִאֲמַת, אָנִי אָדָם פְּשׁוּט" ... אֶז אָמַר לוֹ הַצְדִּיק: "הִנֵּה אֲסַפֵּר לָךְ סִפּוּר. הִזָּה פַּעַם כְּלָב אַחַד, כְּלָב הִיא חֲזָה מְאֹד מְסוּרָה לְבַעֲלֶיהָ, אַבְל מֵה, הַכְּלָב תְּמִיד בְּפִחַד וְרוֹעֵד כְּשֶׁרוֹאֶה אֵיזוֹ חֲזָה יוֹתֵר חֲזָקָה מִמֶּנּוּ. בָּא אַחַד, וְאָמַר לְכְּלָב: יֵשׁ לִי עֲצָה בְּשִׁבְלֶךְ: תִּלָּךְ תִּתְּלַבֵּשׁ עִם עוֹר שֶׁל אָרִי, עוֹר שֶׁל דָּב, עוֹר שֶׁל פִּיל, עוֹר שֶׁל שׁוּעַל, וְכֶף גִּתָן לוֹ עֲשֶׂרָה עוֹרוֹת, וְהַכְּלָב הַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּעֲשֶׂרָה לְבוּשִׁים, וְהִחַל לְלַכֵּת בַּיַּעַר, כָּל הַחַיּוֹת בָּרְחוּ מִמֶּנּוּ, "דְּמֹות כְּזוֹ לֹא רְאִינוּ", "אָנוּ רוֹאִים פֶּה אֲרִיָּה וְדָב וּפִיל וְכֵלָם בְּיַחַד", בְּכֵן כָּל הַחַיּוֹת הִכִּי חֲזָקוֹת בָּרְחוּ, וְנִכְנְסוּ לְפִחַד וּבִקְהָלָה, עַד שֶׁבָּא הַשׁוּעַל שֶׁהוּא פִּקֵּחַ שְׁבַחֲיוֹת, וְאָמַר: "רַגַּע, אַל תִּבְרָחוּ, אָנִי אֵלֶיךָ אֵלָיו וְאֶבְרַר מֵה קוֹרָה פֶּה, מִיְהוּ וּמִהוּ, אֵיזוֹ חֲזָה מְשֻׁנָּה הוּא, וּמֵה מְקוּרוֹ?! " בָּא הַשׁוּעַל, וְהִחַל לְחַנֵּף אוֹתוֹ: "אוֹהוּ, אַתָּה עוֹר כְּזֶה, וְאֵיזָה חֲדוּשׁ אַתָּה", וְשִׁבְחוּ בְּמִלוֹת שְׁבַח רַבּוֹת, וְאַחַר-כֵּן הִמְשִׁיךְ וְאָמַר לוֹ: "תִּגִּיד לִי, מֵה זֶה?" וְעָנָה: "זֶה אָרִי, אָנִי בָּא מְאָרִי, הַסְּבָא שֶׁל הַסְּבָא הִזָּה אָרִי, וְזֶה דָּב, הָאֲבָא הִזָּה דָּב", וְכֵן הִלָּאָה שֶׁהִיא יוֹרֵד אֶל כָּל הַחַיּוֹת עַד הָאֲבָא וְהַסְּבָא וְכוּ',

"אָבֵל תִּגִּיד לִי" — שָׂאֵל הַשּׁוֹעֵל: "מִי אַתָּה בְּאַמֶּת?" וְעָנָה: "אֲנִי כָּלֵב פְּשׁוּט..."

וּלְצַעֲרֵנוּ הַיּוֹם זֶה לֹא מְלִיצָה, וְצָרִיכִים לְדַעַת זֹאת הַיֵּטֵב, כִּי הַיּוֹם יְכוּלִים לְעַבֵּד עַל בְּנֵי־אָדָם, וְלֹא יְכוּלִים לְעַבֵּד, אֶלָּא עוֹבְדִים, פְּשׁוּטוֹ כְּמִשְׁמָעוֹ, עַל בְּנֵי־אָדָם!! רוֹאִים אֶחָד מְלַבֵּשׁ עִם 'לְבוּשִׁים', וְחוֹשְׁבִים: 'זֶה מְכָרַח לְהִיּוֹת צְדִיק קְדוֹשׁ'... רַבְּנוּ ז"ל אוֹמְרִים: לְסֵמֶ"ךְ־מ"ם מְאֹד קָשָׁה לְהִיּוֹת בְּכָל מְקוֹם, כִּי יֵשׁ גְּלוֹבוּס שְׁלָם, וְהֵסֶמֶךְ־דָּמ"ם הוּא רַק אֶחָד, בְּכֵן, אֵיךְ הוּא יְכוּל לְהִיּוֹת בְּכָל הַגְּלוֹבוּס? לְכֵן לְקַח לְעֲצָמוֹ 'עוֹזְרִים', בְּרוּחָנִיּוֹת — אֵלֹה מְנַהֲיָגִי שְׁקָר וּמִתְחַזֵּים וְכוּ', שְׁמוּלִיכִים אֶת הָעַם לְשֹׂאֵל, וּבְגִשְׁמִיּוֹת — אֵלֹה רוֹפֵאִים שְׂרוּצְחִים בְּנֵי אָדָם.

הִנֵּה חֲשַׁבְנוּ כָּל הַשָּׁנִים שְׁקוֹלוֹמְבוּס גְּלָה אֶת אַמְרִיקָה, אַךְ לֹא וְלֹא! חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוֹשִׁים כָּבֵר גָּלוּ אֶת אַמְרִיקָה. כְּתוּב בְּזֵהַר הַקְּדוֹשׁ: 'אֵית אַרְעָא תַחַת אַרְעָא', מִבִּיא הַרְבֵּי מִמוֹנְקֻטֵּשׁ בְּסִפְרוֹ 'דְּבַרֵי תוֹרָה', וְאוֹמֵר, שְׁזֵה לֹא קוֹלוֹמְבוּס שְׁגָלָה אֶת הַתְּגִלִּית, אֶלָּא רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי כָּבֵר גְּלָה אֶת זֶה, הוּא אָמַר: 'אֵית אַרְעָא תַחַת אַרְעָא', יֵשׁ אַרְעָא תַחַת הָאָרֶץ. אוֹ שְׁחֲשַׁבּוּ שְׁהָאָרֶץ יִשְׂרָהֵל, כִּי אֲנַחְנוּ נוֹסְעִים יִשְׂרָהֵל, אָבֵל אֵלֹה שְׁמִסְתוֹכְבִים בְּחַלְלִית רוֹאִים אֶת כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ כַדּוּר, בְּכַדּוּר אֶחָד שְׁמָה יֵשׁ הַיּוֹם שְׁשָׁה בְּלִיּוֹן אֲנָשִׁים. וְאִם־כֵּן יְכוּלִים כָּל־כָּף לְעַבֵּד עַל בְּנֵי־אָדָם.

מֵה אִמֵּר וּמָה אֲדַבֵּר, לֹא יֵאָמֵן כִּי יִסְפֹּר אֵיךְ שְׁיְכוּלִים לְעַבֵּד עַל בְּנֵי אָדָם. אָבֵל עַל מִי יְכוּלִים לְעַבֵּד? עַל מִי שְׁלֹא לְמַד תּוֹרָה, לֹא עִם הָאָרֶץ חֲסִיד, אֶחָד שְׁלֹא לְמַד תּוֹרָה יְכוּלִים לְעַבֵּד עָלָיו, אִם אָדָם לֹא לְמַד תּוֹרָה, יְכוּלִים לְסַפֵּר לוֹ סְפוּרִים, אָבֵל אִם יוֹדַע הַלְכָה פְּסוּקָה, לֹא יְכוּלִים לְעַבֵּד עָלָיו. וּלְצַעֲרֵנוּ הַרְבֵּי, לֹא כָּל אֶחָד יוֹדַע, בְּשִׁבִיל זֶה אוֹמֵר הַתַּנָּא: "עֲשֵׂה לָךְ רַב", יֵשׁ לָנוּ רַב, וּבְשִׁבִיל זֶה הִקְמֵנוּ "בֵּית הוֹרָאָה", לֹא שְׁתַּחֲשַׁבּוּ שְׁזֵה עוֹד מוֹסֵד, לֹא! אֶלָּא עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ מִתְחִילִים עֵדֵן חֲדָשׁ בְּקַהֲלָה שְׁלָנוּ, כָּל דְּבַר קִטְשׁ צְרִיכִים לְשֹׂאֵל, לְדַגְמָא: אֲנָשִׁים בָּאִים עִם רַכָּב סְמוּךְ לְשִׁבְתָּ, וְהֵם רָצִים

לְבֵית־הַפְּנִסָּת עִם רֶכֶב, וְזֶה לֹא רַק פֶּה, אֲלָא גַם בְּכַנֵּי בְּרַק
 וּבִירוּשָׁלַיִם וּבְבִירוּקְלִין זֶה כֶּף, כְּמַעַט הוֹרְגִים אֲנָשִׁים, וְלָמָּה? כִּי זֶה
 כֶּבֶר כְּמַעַט אַחַר הַשְּׁקִיעָה, וְהֵם נוֹסְעִים עִם רֶכֶב לְבֵית־הַפְּנִסָּת, אוֹ
 כִּי זֶה רְחוּק, אוֹ כִּי הִגִּיעוּ בְּרֹגַע הָאֲחֵרוֹן מִחוּץ לְעִיר, אוֹ שָׂרְצִים
 לְמַקְוֶה וְעוֹשִׂים מְקַלַּחַת עִם מַיִם חַמִּים, וּכְבָר מִזְמַן אַחַר הַשְּׁקִיעָה,
 מָה אַתְּכֶם?! "אָבֵל אֲנִי צָרִיף לְהַפְּנִס לְמַקְוֶה" — אָדָם אוֹמֵר,
 "בְּסֹדֶר גָּמוּר, הֵן אָמַת שְׂצָרִיכִים לְטַבֵּל בְּמַקְוֶה, אִף מָה עֲשִׂיתֶם עַד
 עַכְשָׁיו עַד הִרְגַע הָאֲחֵרוֹן?!" תִּדְעוּ לָכֶם, שְׁעַמֵּי הָאָרֶץ הֵם אֵלּוֹ
 שָׂרְצִים בְּרֹגַע הָאֲחֵרוֹן לְמַקְוֶה, רַבְּנוּ ו"ל מָאד הַקְּפִיד עַל כֶּף, וְכֵן
 כִּידוּעַ, שֶׁהַקְּפִיד רַבְּנוּ ו"ל מָאד עַל הַלְכָה, כְּמוֹכָא בְּדַבְּרֵי ו"ל
 (שִׁיחוֹת־הַר"ן, סִימָן כט), שֶׁכֵּל יְהוּדֵי מַחֲבִיב לְלַמֵּד הַלְכָה בְּכָל יוֹם;
 וְאָמַר, שְׂיִכּוּלִים לְחֹדֶשׁ בְּסֹפֶר שְׁלֵי אִיף שָׂרַק תִּרְצוּ, אָבֵל אֵל תְּזוּזוּ
 מִהַשְּׁלָחַן עֲרוּף. הִנֵּה יִשְׁנֵם הַחוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, וְלֹא יוֹדְעִים אֲפִלּוּ מָה
 זֶה בָּשָׂר וְחֵלֶב, בְּאוֹתוֹ כִּיּוֹר מִשְׁתַּמְּשִׁים חֵלְבֵי וּבָשָׂרִי, אֵינָם יוֹדְעִים,
 וְחוֹשְׁבִים: "הִנֵּה חוֹזְרֵי בְּתִשׁוּבָה", הַעֲקֹר בְּחֻזְרָה בְּתִשׁוּבָה לְדַעַת
 אֶת הַהֲלָכוֹת, בְּזֶה נִמְדָד שְׁחֻזְרָתָ בְּתִשׁוּבָה, וְאוֹי לְאֵלּוֹ שְׁמַתְחִילִים
 לוֹמַר: "אֲצַלְנוּ זוֹ הָאָמַת, הַחֲבוּרָה שְׁלָנוּ הִיא הָאָמַתִּית", אֲנִי מִכְרַח
 לְהַגִּיד לָכֶם, בְּרֹגַע שְׁתִּשְׁמְעוּ דְבַר כְּזֶה "חֲבוּרָה שְׁלָנוּ הִכִּי קְדוּשָׁה"
 וְכוּ', סִימָן שְׁמִשְׁהוּ שְׁמָה לֹא בְּסֹדֶר, אֵין דְּבַר כְּזֶה, יְהוּדִים צָרִיכִים
 לְדַעַת, שְׁאֲנַחְנוּ צָרִיכִים אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי. אֲנִי תָמִיד מִסְבִּיר מָה זֶה
 סִמְ"ך־מ"ם? שְׁשִׁים אַרְבָּעִים, הִינּוּ לָמָּה נוֹתְנִים מַחְצִית הַשְּׁקָל?
 אוֹמֵר הָאֲלֹשִׁיף הַקְּדוּשׁ וְהַמְּפָרָשִׁים אַחֲר־כֶּף: לְהוֹרוֹת, שְׁאֲנִי חֲצִי
 וְאִתָּה חֲצִי, שְׁנֵי יְהוּדִים שְׁכָל אֶחָד חֲצִי, וְעַל יְדִינוּ יִשְׁלַם הַדְּבַר, אֵין
 דְּבַר כְּזֶה "אֲנִי יוֹתֵר מִמֶּךָ" אוֹ "אִתָּה יוֹתֵר מִמֶּנִּי", כִּי זֶה כֶּבֶר
 'סמ"ך־מ"ם'! וְרוֹאִים אֶת זֶה בְּחוּשׁ, אֲנִי צָרִיף לָחֶם — אֲנִי הוֹלֵךְ
 אֵל אוֹפָה, אֲנִי סוֹנְדָלָר, הֵהוּא רוֹפֵא, הוּא צָרִיף נְעֻלִים, הוּא בָא אֵלַי,
 שְׁנִינוּ צָרִיכִים לְצַבֵּעַ אֶת הַבֵּית, אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים שְׁנִינוּ אֵל צְבָעִי,
 שְׁלִשְׁתָּנוּ צָרִיכִים בְּגָד — הוֹלְכִים אֵל חֵיט, כֶּף בְּרָא הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־
 הוּא אֶת הָעוֹלָם, שְׁאֶחָד יִצְטָרֵף לְשָׁנִי, מָה זֶה ס' וְמָה זֶה מ'? בְּרֹגַע
 שְׁאֲנִי אוֹמֵר: "אֲנִי יוֹתֵר מִמֶּךָ", אֲזוֹ זֹאת אוֹמְרֵת: "אֲנִי ס'", וְמָה

אָתָּה? מ' — זֶהוּ הַסֵּמֶן דְּמ"מ', בְּרַגְעַ שְׁאָדָם רוֹצֵה לְהַגִּיד שֶׁהוּא יוֹתֵר מֵהַשָּׁנִי, תִּדְעוּ לָכֶם, שְׂזוֹ הַטְּמָאָה.

אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל: הַסֵּמֶן דְּמ"מ"ם לֹא יָכוֹל לְלַכֵּת בְּכָל הַגְּלוּבוֹסִים לְהִיּוֹת פֶּה וְשִׁמָּה, אָף שֶׁהוּא מְלֹאָךְ, מֵה הוּא עֹשֶׂה בְּרוּחָנִיּוֹת? הוּא הַקִּים מְנַהֲיָגִים שְׁקָרְנִים, שֶׁהֵם הַשְּׁלִיחִים שְׁלוֹ, הֵם עוֹשִׂים אֶת הָעֵבוֹדָה טוֹב טוֹב, שְׂאֵלוֹ הֵם הַרְעֵ-בָנִים, וּבְגִשְׁמִיּוֹת הַקִּים רוֹפְאִים מִמֶּשׁ, וְהַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ חֲלוּק, כְּלוֹמֵר: "אֲנִי רוֹפֵא". הִיָּה אֵיזָה גוֹי, לְהַבְדִּיל, שֶׁהוֹצִיא סֵפֶר רַב מְכָר עִם תְּמוּנָה שֶׁהוּא רוֹפֵא, וְגִלָּה אֵיךְ יְכוּלִים, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, לְהַרְג אֲנָשִׁים, וְאָף אֶחָד לֹא יִזְהֶה אוֹתוֹ, הוּא קָנָה לְעֲצָמוֹ ז'קט וּבְגָד שֶׁל רוֹפֵא, קָנָה אֶת הַמְכַשְׁיִים בְּדִיוֹק כְּשֶׁל רוֹפֵא, הוּא נִכְנָס דְּרָךְ הַשְּׁעַר, הַשּׁוֹמֵר לֹא שְׂאֵל אוֹתוֹ כְּלוּם, כִּי הָרִי זֶה רוֹפֵא נִכְנָס, וּפְתוּחוֹת לְפָנָיו כָּל הַמַּחְלָקוֹת בְּכָל הַקּוֹמוֹת, וְהִיָּה יְכוּל לַגֵּעַ בְּכָל מִינֵי תְרוּפוֹת שְׂרָק יֵשׁ, וְעֹשֶׂה מְזֶה סֵפֶר אֵיךְ יְכוּלִים לְעֵבֵד עַל בְּנֵי אָדָם, כְּאֵלוֹ הוּא רוֹפֵא, וְאוֹי וְאֲבוֹי אִם הִיָּה מִתְחִיל לְנַתַּח אוֹ לְטַפֵּל בַּחוּלָיִם וְכוּ', הִיָּה הוֹרֵג אֲנָשִׁים.

אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁהַסֵּמֶן דְּמ"מ"ם הַקִּים בְּרוּחָנִיּוֹת, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, מְנַהֲיָגִים שֶׁל שְׁקָר, שֶׁמְנַהֲיָגִים אוֹתָנוּ לְשִׂאוֹל תַּחְתִּית, וּבְגִשְׁמִיּוֹת הַקִּים רוֹפְאִים. בְּשִׁבִיל זֶה רַבְּנוּ ז"ל מְאֹד הַקְפִיד, שֶׁצְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְחַפֵּשׂ אַחַר הַצְדִּיק הַגָּדוֹל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'): מֵה זֶה צְדִיק הַגָּדוֹל? הֲלֹא הַכֹּל הוֹלְכִים אֶצְלָנוּ בְּדְרָךְ הַתּוֹרָה, אֲזוֹ בָאוּ נִרְאָה מִי לוֹמֵד תּוֹרָה, מִי מִתְנַהֵג עַל-פִּי הַתּוֹרָה, מִי מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ עַל-פִּי הַתּוֹרָה? בּוֹדְאֵי שְׁמָה כְּדָא לְהַדְבִּק.

וְלָכֵן אֲנַחְנוּ הַקְמָנוּ קְהֵלָה קְדוֹשָׁה, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם אֲנִי יְכוּל לְהַתְפָּאֵר בְּקְהֵלָה הַזֶּה, שֶׁאֲנַחְנוּ עֲקָרְנוּ מִפֶּה אֶת הַגּוֹעֲנוֹת לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי, אֲכַל מֵה שֶׁאֲנַחְנוּ צְרִיכִים עֲדִין לְהַשְׁלִים וְהַמְכֶּה בְּפִטְיֵשׁ זֶה הַיְסוּד שֶׁל הַבְּנִין — הַלְכָה, שֶׁהַכֹּל יְהִיָּה עַל-פִּי הַלְכָה. וְלָכֵן אִם זָכִינוּ לְהַבִּיא אֶת הָרַב הַמְסַמִּיךְ ... שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הַדְּיָנִים שֵׁישׁ לָנוּ, וְהֵם

קָבְלוּ הַסְמָכָה, אַחַר שֶׁעָבְדוּ מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, תְּדַעוּ לָכֵם, שְׁזֵה לֹא הֵלֵךְ לָהֶם בְּקִלּוֹת, שְׁנַיִם אָנִי מְכִיר, שֶׁלְמָדוּ בִישִׁיבָה שְׁלִי: הָרַב... וְהָרַב... הֵם הָיוּ עָרִים בְּלִילָה, וְשַׁעוֹת שַׁעוֹת לֹא זָזוּ מֵהַגְמָרָא, אֵל תַּחֲשָׁבוּ שֶׁהֵם עֲכָשׁוּ בָּאוּ וְקָבְלוּ הַסְמָכָה סִתֵּם כֶּף, לֹא וְלֹא! הֵם יִגְעוּ וְעָמְלוּ רַבּוֹת בַּתּוֹרָה, אָנִי יָכוֹל לְהַעֲיֵד לָכֵם עַל שְׁנֵיהֶם, וְכֵן הָרַב... אֲנַחְנוּ רוֹאִים שְׁמוּלֵיךְ בְּרוּךְ הַשֵּׁם, כּוֹלֵל שֶׁהִגִּיעַ לְכַמְעַט שְׁמוּנִים אַבְרָכִים, וְאֵל תִּשְׁכַּחוּ, שֶׁפֶה זֶה לֹא יְרוּשָׁלַיִם, וְלֹא בְּנֵי בְּרַק, וְלֹא אֲשֶׁדוּד, זֶה בְּמָקוֹם נִדְח וְרַחוּק. בְּבְנֵי בְּרַק יֵשׁ לָנוּ אֵת 'אֵיצְקוּבִיץ', שֶׁמָּה יִשְׁנֵם מְנַיִנִים אַחַר מְנַיִנִים, בִּירוּשָׁלַיִם יֵשׁ לָנוּ אֵת 'זְכוּרֹן מִשֶּׁה' גַּם כַּנְּ"ל, וְיָמֵי הָיָה יָכוֹל לְתַאֵר וּלְהֵאֱמִין שֶׁפֶה בְּיַבְנָאֵל, שְׁאָף אָחַד לֹא יָדַע בְּעֶבֶר הֵיכֵן הִיא נִמְצָאָת עַל הַמַּפָּה, וְהֵנָּה הַיּוֹם יֵהִיוּ פֶה מְנַיִנִים אַחַר מְנַיִנִים, מוֹתִיקִין וְעַד סוֹף הַזְּמַן [כַּמּוּבָן אָנִי לֹא מְצַדִּיק אֵת מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל מְאֹחֵר, אָבֵל עַדִּיף תָּמִיד לְהַתְפַּלֵּל מְאֹחֵר וּבְמַנְיָן מְאֹשֶׁר בִּיחִידוֹת, וְכִבֵּר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים: מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּמַנְיָן יִהְיֶה לוֹ דָּבָר שֶׁבְּמַנְיָן, מְבֻטָח לוֹ בְּהַבְטָחָה גְּמוּרָה. וְהַמְדַרְשׁ אוֹמֵר, שֶׁמָּה הַטְּמָא הַזֶּה נִכְנָס לְנֶהָר טְמָא וְיוֹצֵא טְהוֹר, כֶּף אָדָם שֶׁמְלֵא חֲטָאִים, נִכְנָס לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת וּבִתִּי מְדַרְשׁוֹת וְיוֹצֵא מְלֵא מְצוּוֹת, מִתְפַּלֵּל בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת שְׁחִרִית, מְנַחָה, עֲרַבִית, וְיוֹצֵא טְהוֹר וּמְזַבֵּךְ]. מִי הָיָה מְאֱמִין, שֶׁפֶה בְּמָקוֹם כָּל-כֶּף רַחוּק, שְׁאָף אָחַד לֹא יָדַע אֲפֹלוּ עַל קִיּוּמוֹ, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הַיּוֹם כִּכְּר נִתְפָּרֶסֶם, עַד שֶׁיִּשְׁנֹו מַנְיָן אַחַר מַנְיָן, וְיִכּוּלִים לְרַאוֹת זֹאת כֹּל הַזְּמַן מוֹתִיקִין עַד חֲצוֹת, וְאַחֲרֵי-כֵן מִתְחִיל זְמַן מְנַחָה גְּדוּלָה עַד הַשְּׁקִיעָה, וְאַחֲרֵי-כֵן מִתְחִיל עֲרַבִית, מְנַיִנִים אַחַר מְנַיִנִים בְּלֵי הַפֶּסֶק, וְלֹא מְדַבְּרִים פֶּה מְעִירוֹת גְּדוּלוֹת, אֵלָּא מְעִירָה קְטַנְטְנָה, שֶׁהִיָּתָה מְדַבֵּר שְׁמָמָה, וְהֵנָּה פּוֹרַחַת וּמְשַׁגְּשֶׁגַת לְמַמְדִים עֲנָקִיִים, בְּרוּךְ הַשֵּׁם וּבְרוּךְ שְׁמוֹ.

וְאִם-כֵּן אָנִי חוֹזֵר וְאוֹמֵר, תְּדַעוּ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב, שֶׁחֲזָרָה בַתְּשׁוּבָה חוֹזְרִים לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלֹא לְבְנֵי אָדָם, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זֶה הַתּוֹרָה, כֹּל דָּבָר צְרִיכִים לְשֵׁאל אֵת הַתְּלָמִיד חָכֵם, וְלֹא לְהַגִּיד: "אָנִי יוֹדֵעַ", אֵין דָּבָר כֵּזֶה "אָנִי יוֹדֵעַ", חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים: 'לְמַד

לְשׁוֹנָךְ לֹאמַר אֵינִי יוֹדֵעַ, תְּמִיד יְכוּלִים לְלַמֵּד, וְתְמִיד יֵשׁ מֵה לְלַמֵּד
עוֹד וְעוֹד, כִּי מְפַל מְלַמְדֵי הַשְּׂפִלְתִּי.

הַמְאֲחֵל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא עח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר וַיְחִי, י"ג טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, הַנּוֹי"ה עֲלֵיהֶם
יִשְׂרָה שְׂכִינְתוֹ תְּמִיד.

מָאד אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶת כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהַיּוֹם בְּעָרֵב בְּשַׁעַה
שֶׁשׁ כָּלֵם יוֹפִיעוּ בְּאוֹלָם, כִּי יֵשׁ עֲנִינִים דְּחוֹפִים לְדַבֵּר, וְגַם לְכַבּוֹד
הָאוֹרַח הַדְּגוּל הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל הָרַב ... שְׁלִיט"א, וְזֶה יִהְיֶה מַעֲמַד שֶׁל
קְדוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בְּרַבִּים.

כְּדַאי שְׂאֵף אַחַד לֹא יֵצֵא לְהַפְצָה בְּשַׁעַה זֹה, כִּי זֶה יִהְיֶה בְּדִיוֹק.

הַמְאֲחֵל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא עט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רְבִיעִי לְסֵדֶר וַיְחִי, י"ג טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל כָּל לֵלִיּוֹת אַנְשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים הַגָּרִים בֵּיבְנֵאֵל "עִיר בְּרִסְלָב", הַנּוֹי"ה עֲלֵיהֶם יִשְׂרָה
שְׂכִינְתוֹ תְּמִיד.

אֵין מְלִים לְהוֹדוֹת לָכֶם עַל כָּל מֵה שְׂאֲנִי רוֹאֶה שֶׁפּוֹר בְּקִהְלָה,
אֵיךְ שְׂפָל הָאוֹרֵחַ, תְּהִלָּה לְאֵל, הִיא אֹרֵחַ שֶׁל תּוֹרָה וְחֻסֵּד, וְאֲנִי
מָאד מָאד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שֶׁתִּמְשִׁיכוּ לְלֶכֶת בְּדַרְךְ זֹה, כִּי חָבֵל מָאד
מָאד לְהִסְתּוֹכֵב בְּשַׁעֲמוּם, אֲשֶׁר זֶה הוֹרֵס אֶת הָאָדָם לְגַמְרִי,
וּכְמֵאמָרָם ז"ל (פְּתוּבוֹת נט.): הַבְּטָלָה מְבִיאָה לִידֵי שַׁעֲמוּם וְלִידֵי זְמָה;

רואים אַבְרָכִים מְסַכְנִים, מְסַתּוֹכְבִים בְּלִי כָלוּם וְכוּ' וְכוּ', וְזֶה מְשַׁגֵּעַ אוֹתָם, פְּשוּטוֹ כְּמִשְׁמְעוֹ, וְחָבֵל כָּל-כָּף.

תהלה לאל, יש לנו כולל חדש "אור הצדיק", אשר שם מלמד הרב ... גרו יאיר, משעה אחת-עשרה עד שעה אחת "עין יעקב", ומפרש את זאת בטוב טעם ודעת, וכן חמש ורש"י עם התרגום, וכן "אוצר הקנטרסים" בסדרן, ואחר-כך מתפללים מנחה גדולה. ולכן אני מאד מבקש את כל אלו שאי אפשר להם לשבת כל היום בכולל, שעל-כל-פנים יבואו בשעתים אלו, כי כל-כך חבל שלא יתנו לנשמה משהו לאכל ברוחניות. הרי יבוא היום ותתחרטו על זה, ולכן למה שלא תצטרפו על-כל-פנים לכולל הנפלא הזה? ! כי כל יום ויום שעובר בלי תורה, זה הפסד גדול ונורא מאד, בבחינת (קהלת א, טו): "מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות", אשר אמרו על זה חכמינו הקדושים (ברכות כו): זה שפנו חבירי לדבר מצוה ולא נמנה עמהם; ואין על זה שום תרוץ, כי את זה כל אחד יכול לקיים. וזכרו היטב, אשר יום אחד שאדם אינו לומד תורה, אפלו קצת דקצת רוח רעה ורוח שטות נכנסת בו, פשוטו כמשמעו; ולכן אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם. ורבנו ז"ל אמר (שיחות-הר"ן, סימן נא): את זה תקבלו ממני שלא יטעה אתכם העולם, כי העולם מטעה מאד.

אני מאד מאד מבקש את אנשי שלומנו היקרים! מחר מסיימים מסכת ראש השנה בסדרת "דף היומי", ותכף-וימיד למחרתו ביום רביעי מתחילים ללמד מסכת תענית, כל-כך חבל למי שאינו מצטרף ללמוד דף היומי, שהוא מתנה מהשמים שנתנו בדור הזה, שכל אדם יכול ללמד בכל יום בקביעות דף גמרא, שהוא חיות לנשמה, ודוד המלך מכריז וצועק (תהלים לג): "טעמו וראו כי טוב הוי"ה" וגו', ואמרו בזהר (ח"ג עג): "אורייתא וקדשא בריף הוא חד הוא; ואמרו (ברכות ה): אין טוב אלא תורה; ולכן אשרי מי שזוכה לחטף בכל יום דף גמרא, שאז ירגיש טעם נפלא בחייו.

אין מלים להסביר את מעלת האדם הזוכה לשבת בכולל "אור

המאיר", שהוא כולל יחיד במינו שלומדים משעה עשר עד שעה ארבע, וכל-כך חבל למי שיכול להצטרף לכולל הזה ואינו מצטרף.

אני מאד מאד מבקש את אנשי שלומנו היקרים, קחו עצמכם בידיכם, ותצאו בכל יום להפצה, אשר מי שיצא להפצה, לא יחסר לו שום דבר, כי כשזוכים להחזיר בני-אדם בתשובה, זה מאד מאד חשוב בשמים, וידוע הספור, שהצדיק הקדוש רבי יצחק מדרהאביטש ז"ע נפגש בשמים עם רש"י הקדוש, ושאלו רש"י הקדוש: "מה עושה בנכם ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע למטה בארץ, שפל-כף מתפארים ממנו בכל העולמות?" ענה ואמר לו רבי יצחק מדרהאביטש זי"ע: "בני לומר תורה לשמה". ולא ניתא דעתיה של רש"י הקדוש. ושאל: "מה עוד הוא עושה?" וענה לו: "הוא מתפלל בדבקות ובמסירות נפש גדולה", ולא ניתא דעתיה של רש"י הקדוש. ענה ואמר לו רבי יצחק זי"ע: "בני מקרב רחוקים", על זה רש"י הקדוש מאד התפעל ואמר: "עכשו אני מבין למה מרעישים ממנו פה בכל העולמות". רואים מזה, שמי שמחזיר בני אדם בתשובה, חשיבותו למעלה בכל העולמות גדולה מאד.

ולכן פל מי שידע שקלקל בכריתו, רחמנא לישזבן, שישתדל עכשו בימי שובבי"ם לצאת להפצה, ולהחזיר בני אדם בתשובה, כי אין עוד תקון הברית יותר גדול מלהחזיר בני אדם בתשובה, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות נאוף, סימן מא): תקון להוצאת ורע לבטלה, שישתדל להחזיר בני אדם בתשובה; ובפרט עכשו בימי שובבים הקדושים, זהו הזמן לתקן את החטא המגונה הזה.

ולכן אשרי מי שאינו מטעה את עצמו, אלא יוצא בכל יום להפצה ועל-כל-פנים פעם בשבוע, בלי שום תרוץ כלל.

נא ונא ראו להקפיד מאד מאד להתפלל במנין דיקא, כי כף אמרו חכמינו הקדושים (ברכות ת): אימתי עת רצון? בשעה

שֶׁהַצְבוּר מִתְפַּלְלִים; וְלִכְּנֹן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁבָּא לְבֵית־הַכְּנֹסֶת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים
בְּיוֹם שַׁחֲרִית, מִנְּחָה, עֶרְבִית, וּמִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן.

אֲשֶׁרֵי וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזֹּכֶה לְדַבֵּר בְּכָל יוֹם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ חֲמֵשׁ
דְּקוֹת, וְלִסְפֹּר לוֹ יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבּוֹ, אֲשֶׁר אֵין עִרְךָ
לְמַעַלְתּוֹ בְּשָׁמַיִם, אֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרֵי לוֹ בָּבֵא!

הַמֵּאחַל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא פ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר וַיְחִי, י"ד טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סְלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל נְשׂוֹת אֲנָשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ, הַיּוֹי"ה עֲלֵיהֶן יִשְׂרָה שְׁכִינָתוֹ תָּמִיד.

רְצִיתִי לְהַתְנַצֵּל לָמָּה בְּאֵתִי מְאֹד, אִף שֶׁזֶּה כָּבֵד אֶצְלִי 'חֲזָקָה',
אָבֵל לֹא, חֵס וְשְׁלוֹם, מִפְּנֵי שְׁאֵנִי מְזֻלְזֵל בְּכֵן, אֲלֹא כְּשֹׁאֲנִי מִגִּיעַ
לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּכָל פֶּעַם, הַדְּבָר הֵרָאשׁוֹן תִּכְף שְׁאֵנִי יוֹרֵד מִהַמָּטוֹס,
מִחֻפָּה עָלַי רָכֵב, וְאֲנִי נוֹסֵעַ לִירוּשָׁלַיִם לְהֵר הַזֵּיתִים לְאַבָּא וְאֵמָּא
לְפָקֵד אֶת קִבְרָם, כִּי כְּבוֹד אָב וְאֵם זֶה הַמְצֹנָה הַכִּי גְדוֹלָה, חֲתָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים (ירוּשְׁלַמִי קְדוּשִׁין כ:): חֲמוּדָה שְׁבַח־מִוֹרוֹת — זֶה
כְּבוֹד אָב וְאֵם, זֶה הַמְצֹנָה שְׁמָאֵד מְאֹד קָשָׁה לְקַיֵּם, אָבֵל כְּפִי הַקָּשִׁי
לָזֶה, כֵּן הַשְּׂכָר בָּא יוֹתֵר, 'לְפִוּם צַעֲרָא אֲגָרָא', כְּפִי הַצַּעַר — כָּכָה
גְּדֹל הַשְּׂכָר, מְאֹד מְאֹד קָשָׁה לְקַיֵּם מְצֹנַת כְּבוֹד אָב וְאֵם, אָבֵל
כְּשֶׁהוֹרִים יֵשׁ לָהֶם כָּבֵד יְלָדִים, אִזּוּ מִתְחִילִים לְהַכִּין מַה זֶה אֲבָא
וְאֵמָּא, כָּל זְמַן שֶׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה אֵין לָהֶם יְלָדִים, וְהֵם לֹא סוֹבְלִים
מִהֵילָדִים, הֵם לֹא יִבְיֵנוּ מַה זֶה אֲבָא וְאֵמָּא, אָבֵל כְּשֵׁישׁ לָהֶם כָּבֵד
יְלָדִים, וּמִתְחִילִים לְסַבֵּל מִהֵילָדִים, וְהֵבֵן אוּ הִבַּת צוֹרְחִים וְצוֹרְחוֹת
בְּלִילָה, וְצוֹרִיכִים לְחַת לָהֶם צוֹרְכִים וְכוּ', אִזּוּ מִתְחִילִים לְחַשֵּׁב [כְּמוֹכֵן
אִם יֵשׁ שְׂכָל, כִּי יֵשׁ אֲנָשִׁים מְסַכְּנִים, שְׁאֵין לָהֶם שְׂכָל, וְהֵם יוֹצְאִים
מִזֶּה הָעוֹלָם בְּלִי שְׂכָל, אָבֵל מִי שֵׁישׁ לוֹ קֶצֶת שְׂכָל מִתְחִיל לְחַשֵּׁב]:
רַגַע, הָרִי גַם אֲבָא וְאֵמָּא שְׁלִי הָיוּ עָרִים אֵתִי הַמוֹן, וְהִלְכוּ אֵתִי לְבֵית

חולים, וְדָאָגוּ לִי וְעָשׂוּ בַעֲבוּרֵי מַה שֶׁעָשׂוּ בַּמְסִירוֹת אֵין קֵץ, וְאָז מִתְחִילִים לְהִרְגִישׁ מַה זֶה כְּבוֹד אָב וְאִם. כִּי כֹל זְמַן שֶׁאֵין יְלָדִים, לֹא מְבִינִים אֶת זֶה, וּבִשְׂבִיל זֶה מַה שֶׁעוֹשִׂים לְהוֹרִים — מְקַבְּלִים אֶת זֶה אַחֲר־כֵּן חֲזָרָה מֵהַיְלָדִים, וְזֶה, תִּדְעוּ לָכֵם, אֶצֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הֵכֵל נִלְקַח בְּחֻשְׁבוֹן.

אָבֵל הָעֶקֶר, שֶׁיְכוּלִים לְחֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה עַל כָּל דְּבַר. וּבִכֵּן אֵיךְ שֶׁאֵנִי נֹחַת מֵהַטִּיסָה, הַדְּבַר הָרֵאשׁוֹן — אֲנִי נוֹסֵעַ לְהַר הַזֵּיתִים בְּשְׂבִיל אָבָא וְאִמָּא. חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (קְדוּשֵׁין לא:): מְכַבְּדוּ בְּחַיֵּי מְכַבְּדוּ בְּמוֹתוֹ; זֹאת אוֹמֶרֶת כְּבוֹד אָב וְאִם זֶה בְּחַיִּים, וְאָז אֵין לְמַעַלָּה מִזֶּה, אָבָא מְבַקֵּשׁ דְּבַר מָה, אִמָּא מְבַקֶּשֶׁת מִשָּׁהוּ, צְרִיכִים לְקַיֵּם אֶת זֶה אִף שֶׁקָּשָׁה, אָבֵל זֶה הַמְּצָנָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הִחְשִׁיבָהּ מְאֹד, וְכֵן גַּם לְאַתֵּר הַהִסְתַּלְקוֹת לְאַתֵּר מִיתָה, גַּם-כֵּן זֶה דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד לְכַבֵּד אָבָא וְאִמָּא. וּבַעֲשִׂית מְצוּוֹת כָּאֵן בְּאַרְץ, כְּתוּב בַּזֵּהָר, שֶׁבְשָׂמִים הַנְּשָׂמוֹת כָּל-כֵּן מִתְפַּאֲרוֹת, אִם הֵן רוֹאוֹת מְלֻמְעָלָה שֶׁבְנֵיהֶם מְקִימִים מְצוּוֹת. וּבְכַרְט אֲמַרְתִּי לָכֵם כֶּבֶד, וְאֲנִי אֶחָזֵר עַל זֶה עוֹד פַּעַם, בְּעָרֵב שַׁבַּת מִי שֶׁאֵין לוֹ אָבָא אוֹ אִמָּא, רְצוּי מַה שֶׁיִּוָּתֵר מִקֵּדֶם לְשִׁים אֶת הַמָּפָה עַל הַשְּׁלֶחֶן, וּמְכִינִים אֶת הַנְּרוֹת, וְאָז יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה בְּגֵן-עֵדֶן, תִּדְעוּ לָכֵם, הַרְבֵּה לֹא יוֹדְעִים מֵהַסּוּד הַזֶּה וְחָבֵל. מִי שֶׁאֵין לוֹ אָבָא וְאִמָּא, הֵיזוֹת שֶׁהֵם כֶּבֶד בְּשָׂמִים, נִפְטְרוּ לְבֵית עוֹלָמָם, וְהֵבֵן אוֹ הַבַּת חוֹשְׁבִים: 'עֲכָשׁוּ אֲנִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת כְּרְצוֹנִי וְכוּ', אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם, אֵיזוֹ בּוֹשָׁה יֵשׁ לְהוֹרִים לְמַעַלָּה, זֶה אִי אֶפְשֶׁר לְתַאֵר, כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁהַבַּת הוֹלְכַת בְּלִי צְנִיעוֹת וְעוֹבְרַת עֲבָרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אוֹ הֵבֵן חוֹטֵא רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן וְכוּ', הֵם כָּל-כֵּן מִתְבִּישִׁים, שְׁלֹא נִתֵּן לְהַסְבִיר כָּלֵל, וְאִם-כֵּן כְּבוֹד אָב וְאִם שִׁיךְ גַּם אַחֲרֵי שֶׁאָבָא וְאִמָּא נִפְטְרוּ, וְעַל-כֵּן הִדְרִיךְ שְׁלִי, תִּכְרַף כְּשֶׁהִמְטוּס נֹחַת, אֲנִי תְּמִיד הוֹלֵךְ לְבֵית-הַקְּבָרוֹת לְפַקֵּד אֶת קַבְּרֵם.

אָבִי מוֹרֵי זְצ"ל, הִנֵּה צְדִיק גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וּבִקֵּשׁ אוֹתִי כְּמַה דְּבָרִים קִדְּם הִסְתַּלְקוֹתוֹ. הִרִי זֶה הִנֵּה שֶׁנִּסְעַתִּי קִדְּם רֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם רְבִיעִי בְּעָרֵב, וְהִגַּעְתִּי לְאוּמָן בְּיוֹם חֲמִישִׁי בְּלִילָה, זֶה הִנֵּה אֲז לִיל זְכוּר בְּרִית, יוֹם שֶׁשִׁי הִנֵּה עָרֵב רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁיֵּצֵא אֲז בְּשַׁבַּת וְיוֹם

ראשון, וכיום שני כבר חזרתי. אני הייתי אצל האבא כל יום, וברוך השם, עד הרגעים האחרונים היה בהפּרה מלאה. והלכתי להפּרד ממנו שאני נוסע לאומן, זה היה יום רביעי, אז הוא בקש ממני כמה דברים, וספר לי כמה ספורים, ובקש ממני שכל יום אלמד אחריו פרק משניות, וכל יום אני אתן צדקה לעלוי נשמתו, ואחר-כך לפני שהלכתי, אמר לי: תגיד 'תקון הכללי' עשרה מזמורי תהלים אצל רבנו ז"ל, ותגיד שזה בשבילי, כאלו אני אומר את זה... בין כך בראש השנה אשתי היתה שמה בבית-חולים, וכיום שני אחר החג, איך שירדתי מהמטוס נסעתי הישר לבית-חולים, והאבא ממש כאלו חכה עלי, עיניו היו עדין פקוחות, ואיך שאני שמה, הוא פתאם נכנס בלא הפּרה, ואחי ואני ישבנו שמה כל הלילה עד למחרת, וממש לפני וכן בני הגדול היה עמי אז, ואף אחד מלבדנו לא היה בתוך אז כשיצאה נשמתו.

ואם-כן כשאבא מבקש משהו בימים האחרונים, זה מאד מאד נחקק בראש, אז היות שאני ברוך השם, ידעתי מהאבא, שלמד כל ימיו תורה בעניות ובדחקות, וסבל סבל מאד גדול, אז אני מרגיש מחיבות תכף-ומיד לבוא אל הקבר להתפלל שמה אצל אבא ואמא...

מה אני יגיד לכן! התפללתי הרבה, וקבלתי על עצמי: "אבא, אני הבטחתי לך, שאני אתן צדקה, הצדקה שלי — שאני מדפיס את ספרי רבנו ז"ל, ומפיץ את זה, שזו הצדקה הכי גדולה, כי להציל יהודים מרדת שחת, אין למעלה מזה. היום יש אנשים, שבאו למצבים כאלו, שרואים שאין להם פתרון רק רחמנא לצלן, להתאבד, והקנטרסים האלה הצילו אותם, או להתגרש, והקנטרסים האלו הצילו אותם מגרושים או מדכאון, ומי יודע מה וכו', אז תכף-ומיד הלכתי אל המדפיס (אני רק אומר לכן, למה באתי מאתר, אף שאני לא צריך לתרוץ את עצמי, אבל כדאי לכם ללמד הרבה דברים בחיים), וישבתי אתו, וברוך השם הכנסתי לדפוס כמליון קנטרסים, ליתר דיוק: תשע מאות וששים אלף ועוד ספר גדול על התורה, הבטחתי לאבא: "אבא, אני לא שוכח אותך, אני

מְקִיִּים בְּקִשְׁתְּךָ". וּלְגַבִּי מַה אֲנִי מְסַפֵּר לָכֶם אֶת הַסִּפּוּר? חַס וְחִלְיָהּ, אֲנִי לֹא מוֹזְלוֹל שְׂאֵנִי בָּא מֵאַחֵר, אֲבָל אֲנִי בָּא מִמֶּשׁ בְּמִסִּירוֹת גִּפְשׁ.

כְּבוֹד אָב וָאֵם בְּזֶה נִתְחִיל, זֶהוּ דְבַר כְּזָה, שְׁמַה שְׁלֹא תַעֲשׂוּ לַהוֹרִים, זֶה לֹא מְסִפִּיק, צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֶת הַקְּדוּשָׁה-בְרוּךְ-הוּא, שְׁנוֹזְפָה לְקִיָּים מִצּוֹת כְּבוֹד אָב וָאֵם. וּבִקְשֵׁתִי אֶתְכֵן הִרְבֵּה פְעָמִים, יֵשׁ לָכֶם פְּלֶאפּוֹן, הַיּוֹם יֵשׁ לְכָל אֶחָד פְּלֶאפּוֹן לְצַלְצֵל לְאָבָא לְצַלְצֵל לְאִמָּא: "אָבָא, אֵיךְ אַתָּה מְרַגֵּישׁ? אִמָּא, אֵיךְ אַתָּה מְרַגֵּישָׁה?!" כַּמָּה דְקוֹת בְּכָל יוֹם. עִם חֲבֵרָה יְכוּלִים לְדַבֵּר שְׂעָה שְׂעָתִים כָּל מִינֵי שְׂטִיּוֹת, מְקוֹר חֹם, מְזוּג הָאוֹיֵר, מְכַל אֶחָד, אִז עִם אָבָא וְאִמָּא לֹא יְכוּלִים לְדַבֵּר כַּמָּה מְלִים. הֲרֵי יֵשׁ נָשִׁים פַּה שְׂאִין לָהֶם כְּבָר אָבָא וְאִמָּא, תַּאֲמִינוּ לִי שֶׁהֵיוּ מְשַׁלְּמִים אֶלְפִים לְתַת גְּשִׁיקָה לְאִמָּא. מִי שְׂאִין לָהּ אִמָּא הִיא תַּבִּין אֶת זֶה, וְזֶה לֹא יְכוּלִים לְהַסְבִּיר מַה זֶה כְּבוֹד אָב וָאֵם.

הֵן אֲמַת לְעֵתִים יֵשׁ בְּעֵינָהּ, יֵשׁ הוֹרִים גְּרוּשִׁים, זו צְרָה מְאֹד גְּדוּלָּה, זו בְּעֵינָהּ מְאֹד רְצִינִית אֶל מִי הוֹלְכִים — אֶל אָבָא אוֹ אֶל אִמָּא, זֶה לֹא נְעִים הַגְּרוּשִׁים, וְאֲנִי נִגְדַּ גְּרוּשִׁים, מְתִי שְׂבָאִים אֶצְלֵי שְׂרוּצִים לְהַתְגַּרֵּשׁ, אֲנִי לֹא בְּאִתִּי לְזֶה הָעוֹלָם לְגַרֵּשׁ אֶף אֶחָד בְּשׁוּם פְּנִים, בְּשׁוּם כֶּסֶף שְׂבַעוֹלָם אֲנִי לֹא מִתְעַרֵּב בְּגְרוּשִׁין, קוֹרָה מַה שְׂקוֹרָה, זו לֹא בְּאִשְׁמִתִּי, אִם קָרָה מַה שְׂקָרָה, זֶה לֹא בְּאִשְׁמִתִּי, אֶצְלֵי עוֹד לֹא הָיָה דְבַר כְּזָה, אֲנִי בְּאִתִּי לְכַנּוֹת בְּתִים וְלֹא לְשַׁבֵּר בְּתִים, קְרוּ מְקָרִים חֲרִיגִים זֶה לֹא הַמְקוֹם פַּה לְדַבֵּר מְזָה, אֲבָל מַה אֲנִי אֲגִיד לָכֶם, זו בְּעֵינָהּ רְצִינִית, הַפֶּאֶב הוּא כְּאֵב הַכִּי גְדוֹל, צְרִיכִים לְרְאוֹת אָבָא בְּנִפְרָד וְאִמָּא בְּנִפְרָד, וּמַה עוֹשִׂים בְּמִצַּב כְּזָה? ! יֵשׁ הִרְבֵּה נָשִׁים שֶׁהֵן בְּרַגְזוֹ עַל הָאָבָא — אֵיךְ עֲשִׂיתָ אֶת זֶה לְאִמָּא; אֲבָל תָּמִיד צְרִיכִים לְזַכֵּר דְבַר אֶחָד: אִמָּא נִשְׁאַרְתְּ אִמָּא, וְאָבָא נִשְׁאַר אָבָא, אֶפְלוּ עֲשׂוּ מַה שְׂעֲשׂוּ, וְאִסּוּר לֹא יְכוּלָה לְסַבֵּל אֶת הָאָבָא שְׁלִי", "אֲנִי לֹא יְכוּלָה לְסַבֵּל אֶת הָאִמָּא שְׁלִי", אִסּוּר לְהַגִּיד כֶּף בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּנֵי. אֲמַת זו בְּעֵינָהּ רְצִינִית, שְׁלֹא תַדְעוּ, וְאֲנִי מְבַרֵּךְ אֶת כָּלֶךְ, שְׁלֹא תַדְעוּ מִצְרָה כְּזוֹ אֲבָל אֵלּוּ שְׂכֵן עוֹבְרוֹת אֶת הַצְרָה הַזֹּאת, אֲנִי מְבַרֵּךְ לְהַגִּיד לָכֶן, זֶה נִסְיוֹן מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, וְשְׁלֹא גִדַע מִצְרוֹת.

[אָני זוכר כְּשֶׁהֵייתִי יֶלֶד קָטָן, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לִי זְכוּרוֹן, אֲךָ שֶׁחָלְפוּ לְמַעַלָּה מִשָּׁשִׁים שָׁנָה, וְלִמְדוֹנוּ בַּחֲדָר, פְּתָאֵם נִפְתָּחָה הַדְּלֶת, וְאַבָּא אָחַד נִכְנֵס וּמִתְחִיל לְצַעֵק לְפָנַי כָּל הַפֶּתַח וְהַמְּלָמֵד: "הֲבֵן שְׁלִי חֲצוּנָה, הוּא לֹא מְקַיֵּם כְּבוֹד אָב, וְאַף פֶּעַם לֹא בָּא אֵלַי, וְאַף פֶּעַם לֹא מְצַלְצֵל אֵלַי". הֵייתִי אֲזִי יֶלֶד קָטָן, לֹא יָדַעְתִּי מַה קוֹרָה פֶּה, אֵילוֹ בְּזִיוּנוֹת. הַמְּלָמֵד נָסָה לְהַרְגִיעַ אוֹתוֹ וְלְהוֹצִיא אוֹתוֹ, וְהוּא לֹא נִתֵּן, הַיְלָדִים הָיוּ כָּלָם מִפְּחָדִים, וּמִסִּכָּן הַיְלָד, הוֹרִיד אֶת הָרֹאשׁ, וְהַפְּנִים שָׁלוּ הָיוּ כָּל-כֶּף אֲדָמוֹת מֵרַב בּוֹשָׁה, וְהַחֵל לְבִכּוֹת עַל שְׁבִישׁוֹ הָאָבָא לְפָנַי כָּל הַיְלָדִים. הַרְבֵּי הָיָה חֶכֶם, הוּא לֹא הִגִּיב, הוּא לֹא סִפֵּר לָנוּ כְּלוּם, אַחֲר־כֶּף הָאָבָא הַלֵּךְ, וְהוּא הִמְשִׁיךְ לְלַמֵּד אֶתְנוּ כְּרָגִיל. לְמַחֲרַת הַיְלָד כְּבָר לֹא בָּא. פְּתָאֵם נִכְנָסָה הָאֵם, וְהַחֵלָּה לְצַרַח עַל הַמְּלָמֵד: "אֵיךְ נִתְתָּם לְאָבִי הַיְלָד לְהַכְנִס וּלְבִישׁ אֶת הֲבֵן, הָרִי הוּא גָּבַב גְּזֻלָּן". וְקִרְאָה אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי שְׁמוֹת גְּנָאִי, וְהַמְּלָמֵד לֹא יָכוֹל הָיָה לְהוֹצִיאָהּ, וְהָיָה צְרִיךְ לְסַפֵּג אֶת הָעֵלְבוֹנוֹת. כְּלָנוּ הֵיינוּ הַמוֹמִים. אַחַר שְׂיָצְאָה סִפֵּר לָנוּ הַמְּלָמֵד [הָרִי הַיְלָד לֹא הָיָה שְׁמָה], שְׂאֵלוֹ הוֹרִים גְּרוּשִׁים, וְהַסְּבִיר לָנוּ שֵׁישׁ דְּבָר כְּזֶה שְׂאָבָא וְאַמָּא נִפְרָדִים [וכו'].

וּבְכֵן יֵשׁ כָּאֵן נָשִׁים, שְׁקָרָה לָהֶן, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, שְׁלֹא גִדַע מִצְרוֹת, שְׁהַהוֹרִים שְׁלָהֶם הַתְּגָרְשׁוּ, אֲזִי אָנִי מִכְּרַח לְהַגִּיד לָכֶם, לַיְלָדִים אָסוּר לְהַתְּעַרֵב בְּמַעֲשֵׂה הַהוֹרִים, הַהוֹרִים שְׂיָהִיו בְּרִיאִים עֲשׂוּ מַה שְׁעֲשׂוּ, וְזוֹ הַחֲלֻטָּתָם, הֲבֵן אוֹ הַבַּת אָסוּר לָהֶם לְהַתְּעַרֵב. אֲמַת, קוֹרָה שְׂהָאמָא תִּהְיֶה בְּכַעַס אִם הַבַּת תְּדַבֵּר עִם הָאָבָא, אוֹ הָאָבָא יִהְיֶה בְּכַעַס לְמָה הִיא מְדַבֵּרַת עִם הָאמָא, אֲךָ בְּאֲמַת אֲךָ אָחַד לֹא צְרִיךְ לְדַעַת, עִם טְלָפוֹן לֹא צְרִיכִים לְדַעַת, זֶה דְּבָר מְאֹד עָרִין וּמְאֹד קָשָׁה לְהַסְּבִיר, אָבֵל אָנִי מִכְּרַח לְהַגִּיד לָכֵן, כְּבוֹד אָב וְאִם זֶה מִהַמְּצוּוֹת הַכִּי קָשׁוֹת. [וּמִי שֵׁישׁ לָהּ אֶת הַבְּעִיָּה הַזֹּאת שֶׁל הוֹרִים גְּרוּשִׁים, אָנִי אֲדַבֵּר אֶתְּךָ בְּפִרְטוּיּוֹת מֶה עוֹשִׂים]. אָנִי רַק רוֹצֶה לְהוֹצִיא אֶת הַנִּקְרָדָה מֶה זֶה כְּבוֹד אָב וְאִם, וְלְמָה לֹא לְצַלְצֵל כָּל יוֹם לְאֲמָא וּלְהַתְּעַנֵּן בְּשְׁלוֹמָהּ, אֲתָן עוֹשׂוֹת לָהּ אֶת הַיּוֹם. אוֹ מִסְכָּנָה אֲמָא הַנִּמְצָאָת בְּבֵית אַבּוֹת, לְמָה לֹא לְלַכֵּת בְּכָל יוֹם לְבַקֵּר אוֹתָהּ, זֶה קָשָׁה לָךְ?! אוֹי

וְאָבוֹי אִם אַתָּ תַצְטָרְכִי לְהַגִּיעַ לָזֶה, וְתִשְׁבִּי בּוֹדְדָה וְתִכְפִּי — "לָמָּה הִבַּת שְׁלִי לֹא בָּאָה לְרֵאוֹת אוֹתִי", שְׁלֹא גִדַע מִצְרוֹת.

ה'אֲמָרִי אֲמַת' מַגּוֹר, שֶׁהִיא אַבִּיהֶם שֶׁל ה'בֵּית יִשְׂרָאֵל' וְה'לֵב שְׁמִחָה' וְה'פְּנֵי מְנַחֵם' — שְׁלֵשָׁה אַחִים שֶׁהָיוּ אֲדָמוֹרִי"ם אֶחָד אַחֲרֵי הַשְּׁנַי. וְאִם בֵּן אַבִּיהֶם הָיָה אֲדָמוֹר עִם אֲלִפֵי חֲסִידִים, וְכִבְדּוֹ אוֹתוֹ בְּכִבוֹד גְּדוֹל. פֶּעַם אַחַת הוּא יֹשֵׁב בְּרַפְכַּת עִם חֲסִידָיו, וְיִבְקְרוּן אַחַר יִשְׁבָּה אָמוֹ עִם הַרְבֵּנִית וְעִם עוֹד כַּמָּה נָשִׁים. הוּא הָיָה מִתְמִיד גְּדוֹל, תְּמִיד לָמַד. וְכַמוֹכֵן אַחַר כַּמָּה שָׁעוֹת הִרְגִישׁ רַעְבוֹן, אָז בִּקֵּשׁ אֶת הַגַּבְּאִי לְהִבְיֵא לוֹ מִיָּם לְטַל יָדַיִם וְאָכַל פֶּת. וְהֵנָּה גָּמַר סַעֲדָה שְׁלֵמָה, וּבִרְוֹן בְּרַפְת־הַמְּזוּן, וְהִמְשִׁיף לְלָמַד. וְהֵנָּה הָאֲמָא נִכְנְסָה מִהַקְּרוּן הַשְּׁנַי, וְדַחְפָה אֶת עֲצָמָה בֵּין הַחֲסִידִים, וְתַכְף פָּנָיו לָהּ מְקוֹם, וְנִגְשָׁה אֵלָיו וְקִרְאָה אוֹתוֹ בְּשֵׁם: "אֲבָרְהָם מְרֻדְכִי, לָמָּה אַתָּה לֹא אוֹכֵל?! אַתָּה צָרִיף לְאָכֵל, אַתָּה רַק לוֹמַד וְלוֹמַד, וְאִין לָךְ פֶּת". וְתַכְף-וּמִיד בִּקֵּשׁ אֶת הַגַּבְּאִי: תְּבִיֵא לִי מִיָּם, וְהוֹצִיא אִיזוֹ פְּרוֹסַת לֶחֶם, וְעוֹד פֶּעַם נָטַל יָדַיִם וְאָכַל. הֲלֹא גָמַרְתָּ אֶת הַסַּעֲדָה דְקָה קִדְּם, וְכַמָּה יְכוּלִים לְאָכֵל?! יְכַלְתָּ לְהַגִּיד בְּקִלוֹת לְאֲמָא, שֶׁכָּכֵר אֲכַלְתָּ?! וּבְאֲמַת אַחֲר־כֵּן הַיְלָדִים שָׁאָלוּ אוֹתוֹ: אָבָא, אֲכַלְתָּ עֲכָשׁוּ, אָז לָמָּה לֹא אֲמַרְתָּ לְאֲמָא: אֲכַלְתִּי כִּבֵּר וּבִרְכַתִּי?! אַף הוּא אָמַר: אִין דְּבַר כְּזֶה, אִם אֲמָא אוֹמְרַת לְאָכֵל, אֲפֵלוּ שְׁאֲנִי צָרִיף לְהַקִּיא, אֲנִי אוֹכֵל! אִין דְּבַר כְּזֶה. זֶהוּ כְבוֹד אִם!

בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ יֵשׁ לָנוּ הַסְּפּוֹר שֶׁל "וַיַּחֲזִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה", יַעֲקֹב אָבִינוּ סוּף כָּל סוּף בָּא לְקַצַּת נַחַת, יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּבִטָּן שֶׁל אָמוֹ, כִּכְר קַבֵּל מִכּוֹת מִהַתְּאוּם שֶׁלוֹ עָשׂוּ. רִבְקָה אֲמָנוּ קִדְּם שְׁנַפְקָדָה, מָה עָשִׂתָּה? אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֵין רַש"י בְּרֵאשִׁית כה, כא): הִיא עָמְדָה בְּפָנָה אַחַת וּבִקְשָׁה אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, יִצְחָק הָיָה בְּפָנָה הַשְּׁנִיָּה, וּבִכְהָ לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵן כָּל יוֹם יוֹם שְׁפָכוּ דְמָעוֹת לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: "אֲנַחְנוּ רוֹצִים בֵּין". וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹר לָהֶם וְנִפְקָדָה, וּבַעֲת הַהֲרִיזוֹן לֹא יִדְעָה מַה קוֹרָה, אָז לֹא הָיָה כְמוֹ הַיּוֹם אוֹלְטְרָא סְאוּנָד, וְהֵנָּה הִיא מְרַגִּישָׁה דְחִיפוֹת בְּבִטָּנָה, הוֹלְכַת לְיַד בֵּית-הַכְּנֶסֶת, פֶּתָאִם הִיא מְרַגִּישָׁה

דחיפות, עוברת ליד עבודה זרה, פתאם עוד מכה, ולא הבינה מה זה. אז היא הלכה אל בית מדרשו של שם ואמרה: "אם פן למה זה אנכי", מה אני צריכה את זה? מה קורה פה?! כל-כף הרבה יסורים!]

[זה, אנכי, הבעלים לא יכולים להבין, את הקשיים שאשה עוברת, אני מסביר להם מה זה אשה בהריון, והם לא מבינים, וחושבים: מה, את יכולה לעבד, את יכולה לנקות, את יכולה לבשל, ואני צריך להסביר לבעליכם מה אתן עוברות בעת ההריון, שאשה לא יכולה אפלו לסבל את הריח של האכל, ומקיא ומקיא וכו', וזה קשה מאד. אבל הבעל, בא לבית-הפנסט אחרי הלדה, כלם אומרים לו: "מזל טוב", איזו שמחה, מה הוא סבל כל הזמן?! האשה מספנה סחבה תשעה חודשים, היא סבלה, ואחר-כך בחדר לדה, איזה סבל וכו', אז הבעלים צריכים להעריך את נשותיהם. ובאמת אני מנצל כל הזדמנות לדבר עם הבעלים שלכם, שידעו מה אתן עוברות וכו'. ובכל מקום זה כף, יש לי בארצות-הברית, ברוף השם, שלש קהלות בשלשה מקומות: בוילימסבורג, בבורו פארק, במונרו, קהלות מאד מאד יפות, וגם פה אני מסביר ומסביר לגברים שידעו לכבד את נשותיהם, כי הן סובלות הרבה מאד. אני אומר תמיד: אם הגברים היו צריכים לסחב תשעה חודשים, ולהוליד ילדים, אני מבטיח לכם, שלא היה נולד אף בן ואף בת, גבר רק מקבל מכה קטנה באצבע הקטנה, או הצפרן נכנסה לו, הוא כבר שוכב במטה וצוח וכו', והנה האשה סובלת תשעה חודשים ושותקת, ולכן בכל הזדמנות שישנה, אני מדבר לבעלים שייכבדו את הנשים, כי זו שיחה מרבנו ו"ל ב"שיחות-הר"ן].

[כשאני התקרבותי אל רבנו ו"ל, אני מכרח להגיד לכן, אצלי לא היה חכמות, ברוף השם, לא הפרתי את אף אחד, היה לי "שיחות-הר"ן", היה לי "חיי-מוהר"ן", אצלי מה שרבנו ו"ל אמר: זהו זה! אני מכרח לקיים את זה, אם פן יכולים או לא יכולים, בקשתי הרבה את הקדוש-ברוך-הוא, שאני אקיים את זה, ורבנו ו"ל

הזהיר מאד בשיחות־הר"ן סימן רסג, רסד, לכבד את האשה, זו טעות מה שבעולם אומרים, שאתה נעשית ברסלבר בודאי תתגרש, אין דבר כזה, ברוך השם, בודאי לא חסר משנעים, לא חסר מטרפים, לא חסר משחתים ונגבים, מה יכולים לעשות?! השם ישמר. אבל רבנו ז"ל מאד בקש לכבד את האשה ולא לגרש. ואמר, שהסמ"ך מ"ם עושה כל מיני פעלות שבעולם לשבר בתים ושיהיה גרושים, פי הוא רוצה להכשיל בעברות. ולכן צריך מאד לשמר על השלום־בית.

לצערנו הרב, יש בעלים שבכלל לא חנכו אותם, ואותו דבר יש נשים שגם אותם לא חנכו, פי זוג שמתחתן באים משני הפכים, רבנו ז"ל אומר (לקוטי־מורה"ן, חלק א', סימן פ'), ששלום זה רק כששני הפכים מתחברים יחד, זאת אומרת אחד חסד ואחד גבורה, אחד אש ואחד מים, ומחברים את זה, מזה נעשה שמים, אם שניהם הולכים בקו אחד, שניהם עושים חסד, הם אף פעם לא יריבו, לא שיף דבר כזה, הבעל הוא בשקט ולא עצבני, וגם האשה בשקט לא עצבנית, הם אף פעם לא יריבו, אז מה שיף אצלם שלום, זה לא שיף אצלם, אבל במציאות אין דבר כזה, או שהבעל עצבני וכל דבר קטן ממש מעצבן אותו, והאשה לוקחת הפל בקלות, להפוך שני הפכים — זה נקרא שלום. או להפוך, האשה עצבנית, וכל דבר קטן היא צורחת וצועקת ומתפרצת על בעלה, והבעל הוא ככה אדיש, והעקר שצריכים להשתוות ביניהם, פי אין דבר כזה ששני בני אדם בזה העולם יהיו שווים, וכל שכן בעל ואשה, אל תחשבו שיש דבר כזה, זה יכול להיות בחדש הראשון, בחדש השני, ואחר־כך מתגלה האמת. תסתכלו על היד שלכם, יש חמש אצבעות, הן לא שוות, כל אחת יותר גדולה מהשניה, הרי הקדוש־ברוך הוא היה יכול לעשות לנו אצבעות שתהינה ישרות, למה אחת יותר גדולה מהשניה? להורות שאין דבר כזה שני בני אדם שווים. חכמינו הקדושים אומרים (במדבר רבה, פרשה כא, סימן ב'): כשם שפוצופיהם שונים, כך דעותיהם שונות, זה רק הקדוש־ברוך הוא יכול להראות, כשמדפיסים שטר של דולר, צריכים להדפיס

מליונים אותו דבר, או מטבע שמטביעים, זה אותו דבר. והנה יש היום בעולם למעלה מששה בליון אנשים, ואין אחד שדומה לשני, יש תאומים שנראים דומים אחד לשני, אבל לא בדיוק. פי אין בני אדם שוים, כל אחד יש אצלו שנוי, אומרים חכמינו הקדושים: כמו שהפרצוף שלך אחרת מהשני, כך הדעה שלך אחרת. בשביל זה מאד מאד קשה להסביר לבני-אדם דבר, ולמה? פי כל אחד חושב אחרת, לכל אחד יש דעת, אפלו הקומוניסטים, ימח שמם, שעקרו את הדת מבני אדם, מה היה הקומוניזם? שכלם שוים, אבל זה לא הלה, ובאמת אחר שבועים שנה זה התפוצץ ונפל כמו בנין של קלפים, הם רצו לעקר מבני אדם את הצלם אנושי שלו. כשאנחנו נסענו בפעם הראשונה לרוסיה לפני ארבעים ושתים שנה, אתן לא יכולות לתאר איזה פחד היה שמה, המשטרה לא היה להם נשק, והם עמדו כמו פסלים כמו שדים כלם מלבשים בירק, והם לא עשו שום דבר, אנשים רעודי, היה פחד בזה. חכמינו הקדושים אומרים: כשנבוכדנצר היה מלה, לא ראו חייו על שום פנים, כל-כך פחדו, כך היה ברוסיה, הק.ג.ב. עמדו שתיים-עשרה שעות בדיקטטורה כזו שאין לתאר. אבל אחר שבועים שנה התפוצץ הכל. פי לא יכולים להכריח אנשים לחשב אותו דבר.

רבנו ז"ל גלה לנו דרך אחרת, ומי שזוכה לדעת מרבנו ז"ל, החיים שלו אחרים לגמרי. רבנו ז"ל גלה לנו את הענין של לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, אפלו חמש דקות, ללכת למקום שאין שמה בן אדם, ולשפף את הלב להקדוש-ברוך-הוא. ברגע שאדם בא מדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, זה בונה אותו לגמרי. קדם כל, אני לא צריך לפחד מאף אחד, יש הקדוש-ברוך-הוא, וממנו אני צריך לפחד ולא מאף אחד, יש עלי איזה דין, איזה צער, יש לי את הפתכת לברח אל הקדוש-ברוך-הוא, ולדבר בשפת האם אליו יתברך, למה בני-אדם סובלים מה שסובלים? פי אינם יודעים את העצה של רבנו ז"ל לשפף את הלב אליו יתברך. יש היום מקצוע פה בארצות-הברית, שמרויחים בו כסף, והרבה רצים על זה, ומהו? פסיכולוג. בארצות-הברית כל אדם רביעי צריך פסיכולוג, מדברים

פה בלמעלה משלש-מאות מליון אנשים, אז עושים הרבה כסף, ובעצם עובדים על בני-אדם. ומה הוא יכול לעזור? מספרים לו את כל הבעיה, ויש לו 'טריק' ותכמה איך לעבד על בני אדם, ומשלמים על זה לפי הזמן שיושבים אצלו. ומי שרוצה יותר לעשות כסף, יכול לעבד על אנשים עוד יותר, ונותן להם לדבר עשרים דקות, שלשים דקות, וכותב, והם חושבים שהוא כותב את כל הצרות שלהם, ואחר-כך הוא אומר: סליחה, גברת, אדון, הגיע הזמן ללכת, נגמרה הפגישה. והם אומרים: "אבל יש לי עוד הרבה מה להוציא מהלב, והמשקעים שעברתי וכו', עד שבאתי, ועד שפתחתי את עצמי לדבר אל הפסיכולוג, וכבר לצאת מפה?" והפסיכולוג בשלו: "תלכו למזכירה, תקבעו עוד תור לעוד שלשה שבועות" — "אבל איך אני יכול, מה אני אעשה בשבועות האלו?" וכו'? יש לו זמן מספיק לפסיכולוג... בא רבנו ז"ל ומגלה לנו מה אנחנו צריכים את כל זה, יש לנו את הקדוש-ברוך-הוא, ויכולים לספר לו את הכל ואת כל הלב יכולים לשפך לפניו, אך לדאבונו, מה הבעיה? יש בעיה אחת: אין אמונה, פי אם היה לכן אמונה, שהקדוש-ברוך-הוא פה אתנו, עמנו ואצלנו, אנחנו הולכים — מי הולך בנו? רק הקדוש-ברוך-הוא. מי נושם בנו? רק הקדוש-ברוך-הוא, בני-אדם לא יודעים את זה, לא מרגישים את זה, מסתובבים ושואלים: איפה הקדוש-ברוך-הוא?! בא ונראה, תלך ד' אמות בלעדי השם יתברך.

הייתי אצל אברהם אחד שהוא מדפיס לי את הספרים, הוא מספר לי, שאתמול לפני הצהרנים לא היה בדפוס, ומדוע? פי היה בלונה של שכנה, היא הייתה בגיל ארבעים ושמונה, סבלה סבל גדול בבית-חולים שנה וחצי עם המחלה הממארת, השם ישמר שלא נדע מצרות, אשה צעירה נפטרה. ואיפה הייתה אחר הצהרנים — אני שואלו, היות שחפשתיו? ועונה לי: אברהם בגיל שלשים ושתים קרוב משפחה שלהם, חצה כביש, באה משאית ממול והרגה אותו במקום: אבא עם ארבעה ילדים... זה ספור שקרה

אַתּמול, שְׁספּר לי אַבְרָהָם שְׁמֵדִפּיִם לי אֶת הַסְּפָרִים. הִיָּתָה לוֹ לִפְנֵי
הַצְּהָרִים לְוִיָּה וְאַחַר הַצְּהָרִים לְוִיָּה...

אָז אָנִי שׁוֹמֵעַ דְּבַר בְּזָה, זֶה מְזַעְזַע אוֹתִי לְגַמְרִי: רַגַע, אִיךָ יֵשׁ
לְבַנֵּי אָדָם חֲצֵפָה לְגַנֵּב וּלְגֹזֵל, הָרִי יְבוֹא הַיּוֹם וּתְשַׁלֵּם עַל זֶה מְחִיר
כָּבֵד, הַשֵּׁם יִשְׁמַר, אִיךָ יֵשׁ זְמַן לְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע אַחַד עַל הַשָּׁנִי, הָרִי
אִף אַחַד לֹא בְטוּחַ עִם הַחַיִּים שְׁלוֹ? ! וְאֵל תַּחֲשַׁב: "לֹא, לִי זֶה לֹא
יִקְרָה"... אָנִי תִּכְף כְּשֶׁאֲנִי נִכְנָס בְּרִכְבּ, אָנִי כָּבֵד אוֹמֵר תְּפִלַּת-הַדֶּרֶךְ,
כָּבֵד מִתְפַּלֵּל לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּשֶׁאֲנִי יוֹצֵא מִהַדְּלַת, אָנִי מַחְזִיק
אֶת הַמְּזוּזָה וּמִבְקֵשׁ אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תַּחֲזִיר
אוֹתִי שְׁלֵם וּבְרִיא". כְּשֶׁאֲנִי חוֹזֵר, אָנִי שֵׁם אֶת הַיָּד עַל הַמְּזוּזָה:
"רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אָנִי נוֹתֵן לְךָ תּוֹדָה, שֶׁהַחֲזוֹרָת אוֹתִי בְּשָׁלוֹם". הַיּוֹם
צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּל הַזְּמַן. אֲנָשִׁים
הוֹלְכִים לְקִנְיּוֹת, אֲנָשִׁים נוֹסְעִים בְּאוֹטוֹבּוּס, וְכָבֵד לֹא חוֹזְרִים, הַשֵּׁם
יִשְׁמַר, פְּגוּעַ תּוֹפֵת. יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁאֵבְדוּ יָדִים, רַגְלִים, נַעֲשׂוּ עוֹרִים, רַב
הַגּוֹף גִּשְׁרָף, הַשֵּׁם יִשְׁמַר, מֵה שְׁעוֹבֵר הַיּוֹם, צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ אֶת
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל פְּרִט וּפְרִט, בְּרַגַע שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם אַמוּנָה, הוּא
יִדְבֵּר אֵל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲבָל אִם אֵין אַמוּנָה, אָז אָנִי צְרִיךְ
פְּסִיכּוֹלוֹג, אָנִי צְרִיךְ לְלַכֵּת אֵל זֶה וְאֵל זֶה, אֲשֶׁר בְּאַמֶּת אִף אַחַד לֹא
יִכּוֹל לְעֹזֵר לְךָ רַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְכֵן הַצְּדִיק.

וְזֶה כָּל הָעֵנָן לְבוֹא אֵל צְדִיק. מֵה זֶה צְדִיק? לְמָה צְרִיךְ אֶת
הַצְּדִיק לְגַמְרִי? מֵה הָעֵנָן שֶׁל צְדִיק? מֵה זֶה אַמוּנַת חֲכָמִים? לְמָה
אָנִי לֹא יִכּוֹל לְבוֹא לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁרׁוֹת בְּלִי הַצְּדִיק? אֵלֹא
אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל, בְּלִי הַצְּדִיק אַתֶּם לֹא תִדְעוּ אֲפֹלוּ מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, וְאֲפֹלוּ אִם אַחַד כָּבֵד יוֹדֵעַ, הוּא צְרִיךְ כָּל יוֹם וְיוֹם זְרִיקָה, כָּל
יוֹם וְיוֹם שֶׁהַצְּדִיק יַחֲזִק אוֹתוֹ, יַעֲזֹד אוֹתוֹ, יֵשׁ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
אֵל תַּתְיָאֵשׁ, עוֹבֵר עָלֶיךָ מִשְׁבָּרִים, בֹּא תַחֲזֹר אֵל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר עוֹד יוֹתֵר (לְקוּטִי-מוֹהֲרֵ"ן, חֵלֶק א', סִימָן ד'): הַצְּדִיק
כָּל-כָּף דְּבוּק בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵין לָנוּ מִשְׁגַּח מֵה זֶה צְדִיק,
אוֹמְרִים עַל הַרְבֵּה צְדִיקִים, עַל הַמַּגִּיד מְקוֹנֵיץ זי"ע, שְׁזֶה בְּאַמֶּת
לֹא הָיָה בֶּן אָדָם, זֶה הָיָה שֵׁם הַנְּוִי"ה הַמְּלַבֵּשׁ עִם מְעִיל וְכוּבַע. לְמָה

הצדיקים כל-כף זכרו את עצמם בְּמִשְׁךָ שָׁנִים עַל גְּבֵי שָׁנִים. תִּתְאַרוּ לְעֲצַמְכֶם, חֲמָשִׁים שָׁנָה רְצוּפוֹת לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כָּל יוֹם שְׁעוֹת לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, חֲמָשִׁים שָׁנָה לְלַמַּד תּוֹרָה, אִזְ אָדָם הֵזֶה כָּכֹר לֹא נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, זֶה כָּכֹר לֹא בֶן-אָדָם, זֶה אָדָם שֶׁכָּבֵר יָצָא מִזֶּה הָעוֹלָם, הוּא רַק מְלַבֵּשׁ בְּגוּף, הוּא רַק מְלַבֵּשׁ בְּמַעֲלֵל, אָבֵל בְּפִנְיָמִיּוֹת, אוֹמֵר רַבְנוּ ו"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק ב', סימן קט), הוּא מִשְׁהוּ אַחַר לְגַמְרִי. אֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים שֶׁאֵת הַצְּדִיק יְכוּלִים לְהַפִּיר מִבַּחוּץ, אוֹמֵר רַבְנוּ ו"ל זֹו טְעוֹת מְאֹד גְּדוֹלָה, כִּי אֵת הַצְּדִיק לֹא יְכוּלִים לְהַפִּיר מִבַּחוּץ, מִבַּחוּץ הוּא נִרְאֶה כְּמוֹ כָּל אָדָם, אָבֵל הַפְּנִימִיּוֹת שָׁלוּ זֶה עֲנִין אַחַר לְגַמְרִי, וְאֵת זֶה אִף אֶחָד אֵינּוּ יוֹדֵעַ, מִי יוֹדֵעַ מַה בְּלֵב חִבְרוּ? אִף הַצְּדִיק כָּל-כָּף דְּבוּק בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁאֵפְלוּ כְּשִׁמְדָּבְרִים אֵלָיו, הוּא אוֹמֵר לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: "רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, תִּשְׁמַע מֵה שְׁאוּמְרִים, וְתִקְשִׁיב לְפָלוּנִי הַשּׁוֹפֵף אֶת הַלֵּב". בְּשָׁבִיל זֶה אוֹמֵר רַבְנוּ ו"ל, זֶה הָעֲנִין שֶׁבָּאִים אֶל צְדִיק, וּמְסַפְּרִים לוֹ אֵת כָּל הַלֵּב. כִּי מָה עוֹשֶׂה הַצְּדִיק? הַצְּדִיק כָּל-כָּף דְּבוּק בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁאוּמֵר: "רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, הִם מְבַקְּשִׁים מִמֶּנִּי, הִם מְדַבְּרִים אֵלַי, אֲנִי לֹא נִמְצָא, יְהִיָּה כְּאֵלוֹ שְׁמִדָּבְרִים אֵלַיךְ, כְּאֵלוֹ שְׁמַבְקָשִׁים מִמֶּךָ". הַצְּדִיק כָּל-כָּף בְּטֵל אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּשֶׁבָּאִים וּמְדַבְּרִים אֵלָיו, וּמְסַפְּרִים לוֹ אֵת הַצְּרוֹת, הוּא אִזְ נִכְלָל בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָדָם חוֹשֵׁב — הַבֶּעַל, הָאִשָּׁה, אוֹ הַבֵּן, אוֹ בֵּת חוֹשְׁבִים, שְׁמִדָּבְרִים אֶל הַצְּדִיק, אִף הוּא מְקַשֵּׁר אוֹתָם אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כָּף אוֹמֵר רַבְנוּ ו"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן ד').

וְלִכֵּן זֶהוּ דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד לְבוֹא אֶל הַצְּדִיק, כִּי אִם אֲנַחְנוּ לֹא מַחְזִיקִים בְּמִדְרָגָה כְּזוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְכָל הַפְּחוֹת אֲנַחְנוּ שׁוֹפְכִים אֶת הַלֵּב אֶל הַצְּדִיק, וְהַצְּדִיק מְקַשֵּׁר אוֹתָנוּ אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַצְּדִיק מְכַנֵּס בְּנוֹ אֲמוּנָה בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַצְּדִיק מְחַזֵּק אוֹתָנוּ וּמְעוֹדֵד אוֹתָנוּ, הַחַיִּים לֹא קָלִים, אֲנִי יוֹדֵעַ, יֵשׁ גְּשִׁים שִׁיוֹשְׁבוֹת פֹּה, וְזֶה לֹא רַק פֹּה, זֶה בְּכָל הָעוֹלָם, שְׁסוֹכְלוֹת סָבֵל כְּזֶה מְבַעְלֵיהֶם, שְׁזֶה לְהַתְּפַעֵל אִיךְ שְׁמַחְזִיקוֹת מְעַמֵּד, אִיךְ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּגְּעוֹת, הַשֵּׁם יִשְׁמַר, יֵשׁ בְּעָלִים רְעִים. אָבֵל אֲנִי מְכַרַח לְהַגִּיד

לכן גם ההפך, יש גברים שבאים ואומרים לי: אשתי מרשעת בזאת, שהיא לא מפסיקה לקלל, איך שאני נכנס בדלת, היא כבר שופכת עלי בוז, וכך מיני קללות. מה אתן רוצות יותר מזה — הרבי רבי זושא זי"ע, היה כל-כף גדול, הוא היה אחיו של הרבי רבי אלימלך זי"ע, ולו הלך הכל הפוך, אשתו הייתה מבזה אותו וכו'.

היתה תקופה של שש שנים, שהם התחפשו והלכו בגלות להוריד את הסבל של השכינה, וסבלו מאד. פעם טעו ונכנסו לבית מרוח של גויים שכורים, וסגרו עליהם את הדלת, ונתנו לרבי רבי זושא תחפשת של דב והלבישו לו את זה, ואמרו לו: עכשו תרקד, אז הוא רקד, פי מה יעשה?! נמצא בחדר סגור עם גויים שכורים, והנה כבר לא היה לו כח, אף נתנו לו מפות רצח שימשיך לרקד ולרקד. כמה אדם יכול לרקד? הוא הפסיק, נתנו לו עוד מפות. ובין כף הגויים הלכו לאיזו פנה לקחת עוד שתיה, אז הרבי רבי אלימלך שרחם מאד על אחיו, כשראה שהשכורים הפריצים לא מסתכלים, אמר לו: בא מהר ונתחלף, תן לי את הדב ואתלבש בזה, ואתה תקח את הבגדים שלי, וכן עשו. ותכף כשנכנסו הגויים שכורים לחדר, אמרו: מספיק זה כבר קבל כל-כף הרבה מפות, בא אתה עכשו אתה [והפנו לרבי רבי זושא], תחליף את הבגדים. ועוד פעם רבי זושא הצריך ללבש את הבגדים, ועוד פעם לרקד, ועוד פעם מפות עד עלפון, אז אמר הרבי רבי זושא: מה שאני לא אעשה אני נשאר זושא...

וכידוע היתה לו אשה בשם גינגנדל, היא הייתה מרשעת, ועשתה לו מר ממנות, קללה אותו וכו', והוא שתק. כמובן היה צדיק גדול הרבי רבי זושא, ולא הגיב לקללות אשתו. אף יום אחד כבר לא היה יכל לסבל, אז הלך לבית-ההפנסת, אף אחד לא היה שמה, והתחיל לבכות, פתח את ארון-הקדש, ובכה הרבה להקדוש-ברוך הוא: "רבוננו של עולם, אני כבר לא יכול, רבוננו של עולם, מה עשיתי, מה חטאתי, מה פשעתי, אני כבר לא יכול לסבל כל-כף הרבה קללות והשפלות". ואיך שהוא בוכה, הוא נפל ונרדם, והנה הוא חולם את מראה הגיהנום ומה שקורה שמה, מהו הסבל

שְׁאֲנָשִׁים סוֹבְלִים בְּגִיהוּנוֹם. וְהִנֵּה הוּא רוֹאֵה שְׁשָׁנֵי בְּרִיוּנִים סוֹחָבִים אֶחָד לְגִיהוּנוֹם, וְהַבֵּית-דִּין שֶׁל מַעֲלָה אוֹמֵר: "לא, אוֹתוֹ תַעֲזוּבוּ, וְלָמָּה? כִּי חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אוֹמְרִים: 'כָּל מִי שֵׁיִשׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה אֵינוֹ רוֹאֵה פְּנֵי גִיהוּנוֹם'; הָאָדָם הַזֶּה מִסְכָּן, עֶבֶר בַּחַיִּים שְׁלוֹ מִסְפִּיק, לֹא מַגִּיעַ לוֹ גִּיהוּנוֹם". וְתַכְּף כִּשְׂהוּא שׁוֹמֵעַ אֶת זֶה, הוּא הַתְּעוֹרֵר וְקָם, וְהִלֵּךְ הַבֵּיתָה. וְגִינְגָדֵל צוֹעֲקָת: "אֵיפֹה הֵייתָ?" וְעוֹד פֶּעַם מִתְחִילָה לְקַלֵּל, אָבֵל עֲכָשׁוּ הוּא אָמַר: גִּינְגָדֵל נָאֵף, תְּקַלְלִי עוֹד וְעוֹד, אֲנִי לֹא צָרִיף גִּיהוּנוֹם, יֵשׁ לִי פֹה כְּבָר כְּרִטִים מַעֲבָר, בְּרוּף הַשָּׁם, אֶת עוֹשֶׂה לִי אֶת הַכְּרִטִים מַעֲבָר, בְּרוּף הַשָּׁם. וְזוֹ לֹא בְּדִיחָה.

אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים בְּהֵלֵל הַגְּדוֹל: "לְגוֹזֵר יָם סוּף לְגוֹזְרִים כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ"; הִיָּה תִלְמִיד שֶׁל הַחַת"ם-סוֹפֵר, שֶׁהִלֵּךְ פֶּעַם אֶצֶל צְדִיק גְּדוֹל רַבִּי מֵאִיר מִפְּרָמִישְׁלָאן זי"ע, הוּא פָּרַשׁ אֶת הַפְּסוּק כֵּן: יָם סוּף זֶה יוֹם סוּף, הֵינּוּ הַיּוֹם הָאֲחֵרוֹן שֶׁל הָאָדָם שִׁיּוּצָא מִזֶּה הָעוֹלָם, לְגוֹזֵר גְּזָרִים, הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְרַחֵם עַל אָדָם, אָדָם חַי שְׁבָעִים שָׁנָה, שְׁמוֹנִים שָׁנָה, תְּשָׁעִים שָׁנָה, כַּמָּה שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לְאָדָם, אָבֵל הוּא גּוֹזֵר לְגוֹזְרִים אֶת הַצְּרוּת, לֹא נוֹתֵן בְּיוֹם אֶחָד אֶת כָּל הַצְּרוּת.

לְצַעֲרֵי הָרַב, מַה שְׁאֲנִי סוֹבֵל יוֹם אֶחָד מַה שְׁסֹבְלָתִי בַּתְּקוּפָה הַזֹּאת — לֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא רוֹאִים, שְׁמַעְנוּ כְּבָר צְרוּת, אָבֵל לֹא סֹבֵל כְּזֶה, הַשָּׁם יִשְׁמֹר, מְלַבֵּד מַה שְׁאֲנִי צָרִיף לְשִׁמְעַ מְאֲנָשִׁים צְרוּת, אָבֵל סֹבֵל כְּזֶה שׁ"בְּנִים גְּדֻלָּתִי וְהֵמָּה פִּשְׁעוּ בִּי", אֲנָשִׁים שְׁאֲנִי גְדֻלָּתִי, כְּאוֹ אֵלֵי בְּלִי לְבוּשׁ תַּחְתּוֹן, הַכֹּל הִיָּה קְרוּעַ וּכְלוּי, בְּלִי מְכַנְסִים, עִם נְעֻלִים מְחוּרָרוֹת, וְקִנְיָתִי לָהֶם הַכֹּל, מְחוּט וְעַד שְׂרוּף נֶעַל, קִנְיָתִי לָהֶם חֲלִיפָה וְכוּבַע, וְאֲנִי כְּבָר לֹא מְדַבֵּר מֵהָאֲכָל שְׁנַתַּתִּי לָהֶם, הַכֹּל בְּשִׁפְעַ רַב. הִנֵּה הִגִּיעַ אֵלַי בְּחוּר, הוּא מְצַמֵּץ עִם הָעֵינַיִם, בְּהַתְחַלָּה חֲשַׁבְתִּי שֶׁזֶה מֵהַטִּיסָה, שְׁעוֹד לֹא הִתְאוּשַׁשׁ, אָבֵל אֲנִי רוֹאֵה עוֹד כַּמָּה יָמִים שֶׁהוּא לֹא מִפְּסִיק, עֲשִׂיתִי לוֹ תוֹר אֶצֶל רוֹפֵא, וְהַתְּבַרֵּר שְׁצָרִיף מִשְׁקָפִים, וְדַאֲגָתִי לוֹ וְקִנְיָתִי לוֹ שִׁיּוּכַל לְרְאוֹת טוֹב, וּמִי שְׁלָם אֶת זֶה? הַהוֹרִים?! הַבְּחוּר?! תְּכִינּוּ בְּעֶצְמְכֶם... וְאַחַר כָּל הַטּוֹבוֹת שְׁעֲשִׂיתִי לְכֻלָּם, וְהִנֵּה קָמִים כְּנִגְדֵי כַּמָּה פּוֹחָזִים, וְשִׁכְחוּ אֶת כָּל

הטוב, ונעשו כפויי טובה, רחמנא לצלן, שמו שמים! איך אפּשר להגיע לשפל מדרגה כזה?!

מאז שהייתי ילד קטן לא יכלתי לסבל שרודפים אחרים, זה בטבע שלי לעזר לאנשים. הייתי כמו בן יחיד אצל אמי, ותמיד היו לי ספריות בכיס, כשראיתי ילד בוכה, הייתי נותן לו ספרים, ראיתי שרודפים את מישהו — עזרתי לו, עוד בקטנות עשיתי את זה, וכן אחר-כך, תמיד רחמתי על אחרים ודאגתי להם, ואף שהשיכו לי רעה תחת טובה, המשכתי לעזר ולעזר, והסבל שלי הוא כפרת עוונות.

למעשה, אנהנו זכינו להתקרב אל רבנו ז"ל, רבנו ז"ל מכניס בנו שכל ודעת, ומהי? "אפה הראת לדעת כי הוי"ה הוא האלקים", לזכר מהקדוש-ברוך-הוא, אנהנו בני ובנות הקדוש-ברוך-הוא, אם הקדוש-ברוך-הוא בקש "והיה מחניף קדוש", הקדוש-ברוך-הוא בקש שהמחנה שלנו יהיה קדוש, למה שנצער את הקדוש-ברוך-הוא? למה שנציק להקדוש-ברוך-הוא?! הקדוש-ברוך-הוא לא סובל פריצות, שאשה הולכת קצר או צמוד וכו', זהו עון חמור מאד. הקדוש-ברוך-הוא לא יכול לסבל זמה. תכמינו הקדושים מספרים, שבלעם אמר לבלק: אפה יודע איך תתפס את עם ישראל? אלקיהם של אלו שונא זמה, הקדוש-ברוך-הוא לא יכול לסבל שבנות ישראל תלכנה חצופות, ואם הן עושות כן, אז תוכל לגבור ולשלט עליהם. ולמה לנו לצער את הקדוש-ברוך-הוא, הרי השכינה בוכה: "למה אתן מצערות אותי?" מי שרק זוכה לשמע את בכי השכינה וכו', ולא פלא, שפתאם שומעים בת ישראל שקרה לה כף וקרה לה כף וכו', אשה נפטר, מי יודע מה היה עמה?! הרי ישנן הלכות חמורות שהן בכריתות, רחמנא לצלן.

ברוך השם, פתחנו בית הוראה, מהיום יש לנו שלשה דינים, וכלם מסמכים מהרב ... כל שאלה שיש לשאל, צריכים לשאל. יש משך וזמנים קבועים, הקהלה שלנו פורחת ומשגשגת בצורה בלתי רגילה, הנה הרב ... יתן שעורי הלכה, נבדק איזה יום מתאים לכל

הנשים, אולי בליל שמחה, או ביום ראשון אחר שאני נותן הרשה, אז תשמעו חצי שעה או שלשת רבעי שעה הלכות, אשר אין למעלה מזה. ורציתי שכלכן תשתתפנה, אלו הלכות יסודיות, שחובה על כל אשה לדעת ולקיים, ולכן אבקש שתעשו רצוני בזה, כי מה אני מבקש? כסף איני צריך, ואני יכול להרים שתי ידי למעלה, שלא נגעתי בפרוטה שאינה שיכת לי, ואיני חביב כסף לאף אחד. ברוך השם, אין אצלי שום אגורה שחוקה, כל הכסף שאתם רואים הפל הולך למדפיס, והפל ברוך השם, אני רק מדפיס בזה ספרי רבנו ז"ל, אני לא רוצה להנות מכסף של צרות ישראל, הכל הולך להדפסת ספרים. טענו המתלוננים, שאין ספרים להפיץ, כי זה יקר, אז הנה הורדתי את המחיר נמוך מאד, עד שלא יכולים יותר, הלא הניר עולה יותר מעשרים וחמש אגורות, וגם עכשו לא לוקחים קונטרסים, אז עכשו אני רואה, כי נכנסה פה אורה של תאות ממון. וכל זה היה בתקופה שלא יכלתי לבוא לארץ, הנה מהוראות קבע למוסדות, עשו מזה השדרים גנבות וגזלות, עד שעובדים על בני אדם. שדר זה שידד דרך רמאות, עובדים על הבריות, ולהיכן הלך הכסף? יש המון כסף, ורב הכסף לקחו השדרים, ורק דברו מכסף... היתכן?! וכי באנו אל זה העולם בשביל כסף?! שמו שמים! פעם דברו מהפצה, והדבור נסוב על קרוב רחוקים, הינו, ברוך השם, יצאנו והפצנו חמשים קנטרסים, אז ברוך השם, חמשים אנשים עכשו ידעו מהקדוש-ברוך-הוא, חמשים אנשים יתחזקו, זה אמר: "זכיתי להפיץ מאה קנטרסים", זה אמר: "מאתים קנטרסים", היתה תחרות חיובית, זה אמר: "אני היום דברתי עם כל-כף הרבה אנשים ונתקתי אותם", והנה נחת לשמע את הדבורים הללו. אצלנו, אם למדתם "ספורי-מעשיות" מהבעל תפלה, מה אמר הבעל תפלה? מכסף אל תדברו! רבנו ז"ל לא רצה כסף. ורואים זאת במה שהבטיח, שמי שיבוא על ציונו ויתן פרוטה לצדקה, יוציאו מהשאל תחתית, רבנו ז"ל לא אמר: מי שיתן מאה שקל, או אלף שקל וכו', לא ולא! אצל רבנו ז"ל לא מדברים מכסף, אלא פרוטה לצדקה! בודאי כל אחד צריך כסף לחיות, אבל מה? שיהיה בקדשה וטהרה. תאמינו לי, אם אחד

יֹוצֵא לְהַפְצָה, מְרוֹיחַ הַרְבֵּה יוֹתֵר. הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לוֹ, כִּי אִם מִחֲזִירִים יְהוּדִים בְּתִשׁוּבָה עִם עֲשָׂרִים וְחֲמֵשֶׁה שְׁקָלִים שְׁעוּלָה חֲבִילָה שֶׁל מֵאָה קֶנֶטְרָסִים, חוֹזְרִים עִם חֲמֵשׁ-מֵאוֹת שְׁקָל, עִם אֶלֶף שְׁקָל, יֵשׁ הַרְבֵּה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ שְׂזוּכִים לָזֶה, וְלָמָּה? כִּי הֵם לֹא בָּאִים בְּכוֹנָה: אֲנִי צָרִיךְ מִמֶּךָ אֶת הַכֶּסֶף, לֹא וְלֹא! אֲנִי רוֹצֵה עֲכָשׁוּ לְתֵת לְךָ, לְעֹזֵר לְךָ, אֲנִי מוֹכֵר 'יְהוּדִים'! כִּי מָה זֶה קֶנֶטְרָס? יְהוּדִים! הַכִּיצֵד? מִסְפֵּן אֶחָד הוֹלֵךְ עִם מִחְשְׁבָה לְהִתְאַבֵּד, הַשֵּׁם יִשְׁמַר, וְכִכָּה מִסְפֵּן, עוֹבֵר עָלָיו צְרוּת, וּפְתָאֵם בָּא מִיִּשְׁהוּ מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, וְנוֹתֵן לוֹ קֶנֶטְרָס "לָמָּה לְהִתְאַבֵּד", וְהֵהוּא מִשְׁתוּמֵם לְמֵרָאָה עֵינָיו: "אֲנִי לֹא מֵאֲמִין מִה שְׂאֲנִי רוֹאֶה, אֶתָּה מִלְּאָף מִהַשְּׁמַיִם, הַצִּלְתָּ לִּי מִמָּשׁ אֶת הַחַיִּים", הוּא מוֹצִיא חֲמֵשֶׁה שְׁקָלִים אוֹ עֲשָׂרֵה שְׁקָלִים — "הִנֵּה קַח, וְאִם הִנֵּה לִּי יוֹתֵר הֵייתִי נוֹתֵן לְךָ, הִלֵּא הַצִּלְתָּ לִּי אֶת הַחַיִּים". אוֹ אֶחָד רוֹצֵה לְהִתְגַּרֵּשׁ, וְהִנֵּה מְקַבֵּל קוֹנְטְרָס: "לָמָּה לְהִתְגַּרֵּשׁ", וְהוּא תַּמָּה: "מֵאִיפֹה אֶתָּה יוֹדֵעַ שְׂאֲנִי רוֹצֵה לְהִתְגַּרֵּשׁ?!"

הִיָּה סְפוּר נוֹרָא נוֹרָאוֹת, וְאִם סִפְרָתִי לָכֶם, אֶסְפֶּר לָכֶם שׁוֹב: יֵשׁ קֶנֶטְרָס "אֶל תְּרִיבוֹ", אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ תַּמִּים נוֹקֵשׁ עַל אִיזוֹ דָּלָת, פּוֹתְחִים לוֹ, וְהוּא אוֹמֵר לְבַעַל הַבַּיִת: "הִנֵּה זֶה בְּשִׁבְלֶךָ מִתְּנָה". אִז עוֹנֶה לוֹ הֵלֵךְ: "זֶה לֹא נָאֶה לְעַמֵּד מֵאֲחוֹרֵי הַדָּלָת, וְלִשְׁמַע אִיךָ שְׂאֲנִי רַב עִם אֲשֵׁתִי". הֵהוּא מִסְפֵּן, אֶפְלוּ לֹא יָדַע מִה מִתְּרַחֵשׁ שָׁם, אֶלֶא סֵתֵם לְקַח חֲבִילָה קוֹנְטְרָסִים בְּשֵׁם: "אֶל תְּרִיבוֹ", וְהִגִּיעַ בְּדִיּוֹק לְכַתְּבַת הַנְּכוּנָה. כִּי כָּל קֶנֶטְרָס וְכָל חוֹבֵרֵת יֵשׁ לוֹ אֶת הַכַּתְּבַת שְׁלוֹ, יֵשׁ כָּל-כָּף הַרְבֵּה סְפוּרִים, אֶחָד מְשֻׁלְּחֵי חֲבֵ"ד בְּקֵשׁ אוֹתִי וְהִתְחַנֵּן אֵלַי לְשֻׁלַּח לוֹ כַּמָּה אַרְגָּזִים שֶׁל קֶנֶטְרָסִים, כִּי זֶה מִה שְׂמֻצִיל אֶת נְשֵׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, זֶה מִה שְׂמוֹצִיא אֶת הַנְּעַר מִכָּל חֲבוּר תַּחֲתִית שְׂנִפְלוּ לָשָׁם.

וְלִכֵּן מִה שְׂאֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן, זְכִינוּ לְהִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ז"ל, לֹא הֵייתִי פֹה שְׁלֹשׁ שָׁנִים, נִכְנְסוּ בַּשָּׁנָה וְחֲצִי הָאֲחֵרוֹנָה לְמַעַלָּה מִמֵּאָה מִשְׁפָּחוֹת, שְׁעַד הַיּוֹם אֲנִי סוֹף הַכָּל פֹּה כַּמַּעַט שָׁנָה, וּמֵאִז שְׂאֲנִי יְכוּל לְהַכְּנִס זֶה רַק בְּזָכוֹת הַתְּפִלוֹת שְׁלָכֶם, וְאֲנִי אוֹמֵר לָכֶם עוֹד פַּעַם, אֲבָל אֲנִי לֹא מְזַהֶה אֶת הָאֲנָשִׁים, שׁוֹלְחִים לִי פְּקִסִּים, מְצַלְצֵלִים אֵלַי,

אָנִי לֹא יוֹדֵעַ מִי הֵם, בְּכָל אַפֵּן אָנִי מְכַרְח לְהַגִּיד לָכֵן, חֲנוּרָתָם בְּתִשׁוּבָה אַבְל אַתָּן לֹא יוֹדְעוֹת אֶת הַהֲלָכוֹת, יֵשׁ בְּתֵימִים שְׂבָאוֹתוֹ כִּיּוֹר הַכְּלִים הַבְּשָׂרִיִּים וְהַחֲלָבִיִּים, אוֹי וְאֹבֹי, וְעוֹד עֲנִינֵי הַלְכוֹת שְׂשִׁיכוֹת לְנָשִׁים, שְׁלֹא יוֹדְעוֹת. בְּשִׁבִיל זֶה הַדְּבָר הֶרְאִישׁוֹן וְהִסְוִדִי אֶצְלָנוּ בְּבִנְיַת הַקְּהֵלָה, שְׂשִׁמְנוּ בֵּית הַחֲרָאָה, וּפְעַם בְּשָׁבוּעַ יִלְמְדוּ אֶתְכֶן הַלְכוֹת, וְיִלְמְדוּ גַם עִם הַבְּנוֹת הַלְכוֹת, אָנִי אֶעְמַד עַל זֶה, וְאִם מִתְעוֹרְרַת שְׂאֵלָה יִהְיֶה לְמִי לְשָׂאֵל.

הַתְּקוּן הַשְּׁנִי שְׂבַעֲבוּרוֹ בְּאֵתִי עֲכָשׁוּ לְפָה, זֶה מִמֶּשׁ רַק בְּשִׁבִיל הַבְּנוֹת. אֲמַרְתִּי, אָנִי לֹא נוֹסֵעַ עַד שְׂאֲנִי מְסַדֵּר אֶת הַבְּנוֹת, שְׂתַּהַיִּינָה מְרֻצוֹת בְּלִמּוּדִים. בְּרוּךְ הַשֵּׁם, מִיּוֹם רִאשׁוֹן מִתְחִילִים לָהֶם קוּרְסִים מְשֻׁהוּ מִיַּחַד, דְּבָרִים נִפְלְאִים, תַּהֲיֶה לָהֶן חֲנוּיָה, בּוֹדָאֵי רְצִיטִי לְחַתֵּן אוֹתָן, אַבְל צְרִיכִים עוֹד קָצֵת לְחִכּוֹת, מָה אֶעֱשֶׂה?! יֵשׁ פֹּה מִי שְׂמוֹנֵעַ כָּל דְּבָר שְׂבַקְדָּשָׁה. לְכָל הַפְּחוֹת תַּגִּידוּ מְזֻמּוֹר ק"ט, וְאַתָּן יוֹדְעוֹת עַל מִי אָנִי מְכוּן. אַבְל בְּשָׂמִים אוֹמְרִים: "לֹא צְרִיכִים אֶת הַטְּמָאָה הַזֹּאת, שְׂיִשְׂאָר פֹּה לְמִטָּה". אַבְל אָנוּ צוֹעֲקִים: "לֹא צְרִיכִים אֶת הַטְּמָאָה הַזֹּאת פֹּה, שְׂיִלְךָ כְּבָר לְמַעְלָה", וְלְמַעְלָה לֹא רוֹצִים לְקַחַת אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים: "יֵשׁ לָנוּ מְסַפִּיק רְשָׁעִים" וְכוּ', אִזּוּ בֵּין כֶּף אֲנַחְנוּ סוֹבְלִים.

אַבְל לְמַעְשָׂה, אֵלּוֹ שְׂתַּתְּנַתִּי, הִנֵּה מָה חֲסַר לָהֶם? בְּרוּךְ הַשֵּׁם וּבְלִי עֵינַי הֲרַע לֹא חֲסַר לָהֶם שׁוֹם דְּבָר, הַכָּל עֲשִׂיתִי לְמַעַנָּם. אִךְ אִם עַתָּה הָאִמָּהוֹת סוֹבְלוֹת פֹּה מִבְּנוֹתֵיהֶן, יֵשׁ רַק כְּתִבַּת אַחַת אֶת מִי לְהֶאֱשִׁים... וְמָה אֶעֱשֶׂה?! אַבְל אֲרַגְנַתִּי לְבָנוֹת עֲכָשׁוּ קוּרְסִים, שְׂתַּהֲיֶה לָהֶן תַּעֲסוּקָה גַם אַחַר הַצְּהָרִים, אָנִי רוֹצֶה שְׂיִהְיֶה לָהֶן הַכִּי טוֹב וְגַם הֶרְאִישׁ שְׂיִהְיֶה מְלֵא עִם מְשֻׁהוּ, שְׂיִלְמְדוּ מְשֻׁהוּ שֶׁהֵן חֲפֻצוֹת, שְׂיִדְעוּ שְׂיֵשׁ עֲתִיד וְכוּ' וְכוּ', וְלֹא תַּסְתּוּבְכְנָה בְּטֵל, אֲשֶׁר הַבְּטָלָה מְבִיאָה לִיְדֵי זָמָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, בְּשַׁעַה שְׂהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְסַתְּפַל עֲלֵינוּ, וְאוֹמֵר: "בְּשִׁבִיל זֶה שְׂלַחְתִּי נִשְׁמָה אֶל זֶה הָעוֹלָם?! שְׂתַּטְמָא אֶת עֲצָמָה, שְׂתַּמְלֵא אֶת הֶרְאִישׁ שְׂלָה עִם נְאוּף", הַשֵּׁם יִשְׁמַר.

וְלָכֵן אָנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶן, תַּעֲזוּרוּ לָהֶן, הֵן בְּנוֹת חֲמֵד,

וְצָרִיכִים לַעֲזֹר לָהֶן, הַלּוֹאֵי שְׁהִיִּיתִי יְכוּל לַחֲתֹן אוֹתָן, אֲבָל מָה אֲנִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת? צָרִיכִים קִצֵּת לַחֲכוֹת, כֹּל דְּבַר טוֹב בָּא קֶשֶׁה. תִּדְעוּ לָכֵן, יִגִּיעַ הַזְּמַן שְׁיִתְחַתְּנוּ, בְּעֹרְתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲבָל בֵּינָתִים עֲשִׂיתִי לָהֶן חוּגִים וְקוֹרְסִים מִיּוֹם רֵאשׁוֹן הַזֶּה, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לָנוּ פֶה אֵת הָאוֹלָם, הָאוֹלָם עוֹלָה שְׁבַע-מֵאוֹת שָׁקֶל, וְזֶה שְׁוֵה וּכְדָאֵי מְאֹד, לְמִי בְנִיתִי אֵת זֶה?! אֵת הַשְּׁבַע-מֵאוֹת שָׁקֶל אֲנִי אֶקַּח לְקָבֵר?! אֲנִי שׂוֹאֵל אֶתְכֶן, בְּנִיתִי אֵת הָאוֹלָם עִם דָּם, עִם יָזַע, כֹּל אֲנָשִׁי שְׁלוּמְנוּ יַעֲדוּ, מָה עָבַר עָלֵינוּ בְּזַמְנוֹ, גָּנְבוּ אוֹתְנוּ גִזְלוּ אוֹתְנוּ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בְּנִינוּ אֵת זֶה, וּבִשְׁבִיל מִי? רַק בְּשִׁבִיל הַיְלָדִים שְׁלָנוּ, בְּשִׁבִיל אֲנָשִׁי שְׁלוּמְנוּ שְׁעוֹשִׂים חֲתָנָה. מִי שְׁחַתָּן, יוֹדֵעַ כַּמָּה עוֹלָה חֲתָנָה — הוֹן תּוֹעֲפוֹת, וְלָכֵן הִחֲלַטְתִּי לְבָנוֹת אוֹלָם, שְׁיִוְכְלוּ לַחֲתֹן חֲנָם אֵין כֶּסֶף, תִּרְאוּ לִי בְּזֶה הָעוֹלָם אֵיפֹה רוֹאִים דְּבַר כְּזֶה! הֲלֹא מְשֻׁלְּמִים בְּאוֹלָמוֹת גְּזֻמָּאוֹת שֶׁל כֶּסֶף, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לַעֲמֹד בְּזֶה. וְהַתְּכַנִּית שְׁלִי הֵיִתָּה לַעֲשׂוֹת בְּאוֹלָם שְׁלָנוּ חֲתָנוֹת, וְלֹא יַעֲלֶה לְאַף הוֹרָה כְּלוּם. וְאֲכַל, אֲנִי מִבְּטִיחַ לָכֶם, עֶשֶׂר נָשִׁים הִיוּ מִבְּשָׁלוֹת אֲרוֹז, וְעֶשֶׂר תְּפוּחֵי אֲדָמָה, וְאֵלוּ הִיוּ מִבֵּיָאִים שְׁתִּיָּה, וְהִנֵּה הַהוֹרִים בָּאִים לַחֲתָנָה כְּמוֹ אוֹרְחִים, אֲזִי אֵין דְּבַר כְּזֶה בְּכָל הָעוֹלָם, זֹו הֵיִתָּה הַתְּכַנִּית שְׁלִי, אֲבָל לְבַזְּבוֹ כֹּל-כֶּף הַרְבֵּה כֶּסֶף לְלִילָה אֶחָד, הֲלֹא הִיוּ יְכוּלִים לְקַנּוֹת מְכַשִּׁירֵי חֲשָׁמֶל וְרֵהִיטִים לְזוּג בְּכֶסֶף הַזֶּה... אַף מָה אַעֲשֶׂה, שְׁהַסְמִ"ךְ-מ"ם נִכְנָס בְּאֶמְצָע, וּמוֹנֵעַ כֹּל דְּבַר שְׁבַקְדָּשָׁה.

אֲבָל עַל-כֹּל-פָּנִים אֲנִי רוֹצֶה מַעֲכָשׁוּ שְׁיִהְיֶה שְׁנוֵי מְאֹד גְּדוֹל בְּקַהֲלָה שְׁלָנוּ, וְהֵיִתָּה שְׁנִכְנָסוּ הַרְבֵּה מִשְׁפָּחוֹת חוֹזְרוֹת בְּתִשׁוּבָה, חוֹבָה עֲלֵיהֶן לְלַמֵּד הַלְכוֹת, וְשִׁילְכוּ עַל-פִּי הַתּוֹרָה קִלְהָ כְּבַחֲמוּרָה, וְכַף נִצְלִיחַ בְּגְדוֹל.

מָה שְׂאֵנִי מִבְּקֶשׁ אֶתְכֶן רַק דְּבַר אֶחָד, שֶׁהוּא יְסוּד מוֹסָד בֵּיִהְדוּת, וְעַל זֶה צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֵת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: "אֶמּוֹנַת חֲכָמִים"; יֵשׁ שֶׁק מְלֵא תְּפוּחִים יָפִים, וְהִנֵּה יִשְׁנוּ תְּפוּחַ אֶחָד שְׁנִכְנָסָה בּוֹ תּוֹלַעַת, מָה קוֹרְהָ? נַעֲשֶׂה רְקוּב. וְיֵשׁ פֶּה בְּלִי עֵינַי הָרַע, שְׁפַע שֶׁל פְּרוֹת בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, לֹא לוֹקַח הַרְבֵּה זְמַן, וְהַתְּפוּחַ הַזֶּה מִתְּרַקֵּב, וְאֵם לֹא מוֹצִיאִים אוֹתוֹ בְּזַמַּן, כֹּל הַשֶּׁק תְּפוּחִים נִרְקֵב,

וצריכים להשליכו לפח. ככה זה אצל בני-אדם, די בתולעת אחת, וכבר לאט לאט הוא נעשה רקוב, וכבר עושה ליצנות: "זה צדיק?!" ומתלוצץ, רחמנא לצלן. איי, טפש שכמוך, מי עזר לך?! מי גדל אותך?! מי קנה לך בגוד ואכל?! מי הסתפל עליך — אם לא הצדיק! אתן יודעות כמה לילות הבחורים העירו אותנו — אותי ואת אשתי, אנחנו גרים בבנין, יש לי מעגל סגור, ואני פל-כף שומר עליהם, כי סוף כל סוף אם שולחים לי בן, אז אני צריך לשמר, אני גאה עם הילדים שלכם איך שמרתי עליהם, על כלם בכלל ועל פל אחד ואחד בפרט, אז איך נכנסה בך תולעת?! מה זה צריך להיות?! הלא אם לא הצדיק, מי היה מסתפל עליך?! וכי היית פעם מתחתן בלעדי עזרת הצדיק?! מי ומה ומאיזה יחוס אתה בא?!

ולכן מה שאני מבקש אתכן, לבקש בכל יום ויום על אמונת חכמים, אם אין אמונת חכמים, אין אתר-כף אמונה בהקדוש-ברוך-הוא. כמו שפתוב: "ויאמינו בהוי"ה ובמשה עבדו", אם בה' האמינו, במשה לא כל שפן? אלא שאי אפשר להגיע לאמונה בהשם יתברך בלי אמונת חכמים. הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע היה דבוק בהקדוש-ברוך-הוא. רבנו ו"ל אמר על סבו הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע: זהו רבי של אלפי עולמות, ולמעלה מתחשבים אתו. ובכן, פעם בא הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע לאיזה כפר, ומצא יהודי מספן, נכנס אצלו, וראה את העני שמה, אז הוא שואל אותו: אולי יש לך כוס תמין לתת לי? והתחיל היהודי לבכות: רבי, אין לי כלום. [פעם זה לא היה כמו היום, שפותחים את הברז ויש מים, אלא פעם היו צריכים ללכת ולבקש את השואב מים שישאב בעבורך, אם היו לך כמה אגורות, הוא היה מביא לך דלי מים]. והבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע ראה על המטה שלו שמיכת פוך, אבל רב הפוך כבר היה קרוע, ויצאו הנוצות מהצפוי. אמר לו הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע: "תן לי את זה לפדיון". "תקחו את הפוך הזה" — אמר בעל-הבית, והבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע לקח את זה וחזר הביתה. אשתו הרבנית תמזה מאד ושאלה: ממי כבר

לקחת את השמיכה הקרועה הזו וכו' וכו'? ! נהרבנית אמורה לתת
 אמון ברבי, ולא לשאל שאלות, גם אם רואים דבר שלא מבינים,
 צריכים להבין שהרבי יודע מה שהוא עושה. ובכלל ידועה כבר
 האמרה: 'לטפוש לא מראים חצי עבודה', הינו כשאחד נכנס אצל
 נגר ורואה אותו לוקח עצים וחורתו, או אחד נכנס אל חייט ששם
 בד ומתחיל לחתך, הוא לא שואל: "מה אתה עושה? אתה הורס
 חתיכת בד כל-כף יפה, שעולה כל-כף הרבה כסף, עוד מעט תמתין
 ותראה איזה בגד יפה אני עושה מהסחורה הזו, או איזה שלחן יפה
 יצא לבסוף". מי ששואל באמצע עבודה משהו, הוא שוטה. כי
 "תחכה ותראה". ויבין בין כף מה קרה? לעניי היה קר מאד, ושכב
 במטה בלי שמיכה, והחל לבכות להקדוש-ברוך-הוא: "קר לי,
 רבוננו של עולם, הרבי היה פה, ובקש כוס תה, לא היה לי אפלו
 מים לתת לו, ועכשו גם שמיכה אין לי, אני רועד מקר", ובכה
 הרבה להקדוש-ברוך-הוא. ואיך שהוא בוכה, פתאם הוא שומע
 דפיקות על הדלת, תכף קפץ מהמטה, ושאל: "מי זה?" וקול עונה:
 "זה איזן השכן". ופתח לו את הדלת, והגוי זרק לו שק, ומקלל:
 "קח את השק הזה, רציתי פולים, ואני מבשל את זה ומבשל, ואני
 אוכל, אבל השנים שלי נשברות, זה לא מתבשל, קח את זה, אולי
 יש לך פולים אחרים?!" והיהודי מסתכל ומתבונן, ומגלה שהיה
 זה שק של פנינים, והגוי הפרימיטיבי חשב שזה פולים, ונסה
 לבשלים, וללעס אותם, ונשברו לו השנים. היהודי הבין תכף ומיד
 במה דברים אמורים, ואמר לגוי: "רגע, אני אביא לך פולים, שאתה
 יכול לבשל ולאכל". וכן הוה, שעשה עסקת חליפין עם איזן, נתן
 לו את הפולים המתבשלים, ולקח את הפולים שאינם מתבשלים
 — הפנינים, ונפרדו לשלום. והיהודי הזה מכר את הפנינים, ונעשה
 עשיר גדול! ולמי נותנים תודה על הנס הגדול הזה? לצדיק. בכן
 הוא הלך אל הצדיק, והביא פדיון גדול, וכידוע הבעל-שם-טוב
 הקדוש זי"ע לא לקח את הכסף בשבילו, הוא חלק אותו לעניים,
 ותכף קרא הרבי לרבנית ואמר לה: נו, זו היתה עסקת חליפין
 טובה? אני לקחתי את השמיכה הקרועה, ובמקומה קבל היהודי
 פנינים! והרבנית הודתה, שיותר איננה מתערכת בעניני הצדיק.

רואים הרבה דברים אצל הצדיק, ואסור להתערב, ולא מראים חצי עבודה לשוטה, בשביל זה צריכים לבקש באמת את הקדוש-ברוך-הוא, שתהיה לנו באמת אמונת חכמים.

ברוך השם, לא הולכתי אתכן שולל, חתנתי אתכן, ואני דואג לשלום-בית שלכן, והקדוש-ברוך-הוא יעזר, שמה שכתבתי לכן, שיבנס בלבכן, ואני רוצה שהחלום שלי יתגשם — שכלכן תהיו משפחה אחת, וזה כבר מתחיל להתקיים פה: זה לקח את הבת של זה, וזה לקח את הבן של זה, שיהיו כלם משפחה אחת, מלאה צדקה וחסד, ואיש את רעהו יעזרו. הנה עכשו השאירו לי הודעה בתא קולי משפחת ... שנולד להם בן, וחבל שלא שמעתן, וכך היה לשונם: הצדיק, אין לי מלים להסביר לכם איזו קהלה יפה יש לכם, איך שעזרו לכלתי ומה שדאגו להם, ונקו את הבית, ולקחו ובשלו, וזה לא רק ביבנאל, אלא בכל ארץ ישראל, אנשי שלומנו עוזרים ומסיעים וכו'.

מה אמר לכן, היא פשוט החיתה אותי, כי זה מה שאני רוצה להכניס בקהלה שלנו, שיהיה חסד, שיהיה אהבה, שיעזרו אחד לשני, ברוך השם, אנחנו עקרנו מאתנו את הגזענות הארורה שיש במקומות אחרים: ספרדים, אשכנזים, תוניסאים, תימנים, מרוקאים, שכל אחד מתנפל על השני, זה הפל שמות של גלות, אנחנו כלנו בנות של הקדוש-ברוך-הוא, ובנים של הקדוש-ברוך-הוא, והקדוש-ברוך-הוא אוהב חסד, הקדוש-ברוך-הוא אוהב שעוזרים אחד לשני.

ולכן אני מאד מאד מבקש אתכן, בואו ונמשיך בדרך זו, ולא תתחרטו, תאמינו לי, יש לי עוד הרבה מה לדבר ולחזק אתכן, אף אני חושש שיהיה הספור כמו אצל רבי מאיר, שבעליכן יגרשו אתכן וכו'. וישאלו: "איפה היית עד עכשו?" ותענו: "הייתי אצל צדיק לשמע דרשה" וכו', "אז תחזרי לשם" — הם יאמרו לכם וכו'. כמו שמספרים חכמינו הקדושים (ויקרא רבה, פרשה ט', סימן ח') על רבי מאיר בעל הגס, שאמר דרשה, ונארכה הרבה, והיתה שם

איזו אשה ש'שמעה את ה'דרשה, והיה לה בעל עם מדות רעות, ובודאי חזרה מאחר. בעלה סגר עליה את הדלת: "את לא נכנסת, איפה היית עד עכשו?" וענתה: "הייתי אצל רבי מאיר". השיב לה: "לכי תרקי לו בפנים, אחרת את לא נכנסת הביתה..." [מצער מאד הספור, באשר לא חסר בעלים קשים, וכן להפך, לא חסר נשים רעות, אז זה משני הצדדים, וצריכים להסתפל על האמת ולהשתנות במדות. אתן תתקנו את המדות, ואז אני מבטיח לכן שגם בעליכן יתקנו את המדות]. ובכן האשה ההיא — מה תעשה? הבעל סגר עליה את הדלת, בכן החלה בוכה והולכת לבית מדרשו של רבי מאיר, איזו אשה פשרה העושה רצון בעלה! ומגיעה לבית-המדרש, והחלה מסתובבת שמה ובוכה, רוצה להגיד לרבי מאיר, שבעלה לא נותן לה להכנס וכו', אך היא בושה... אבל רבי מאיר בעל הנס, היה לו רוח-הקדש, וידע את אשר נעשה, ואמר לתלמידים, הגה יש עלי עין הרע, וידוע בפשיש עין הרע צריכים לירק על הרצפה שיצא העין הרע, אולי תמצאו לי איזו אשה שיכולה לירק לפני. ויצאו בחוץ, וראו איזו אשה מסתובבת ובוכה, אמרו לה: הרב מבקש שתירקי לפני הפנים שלו, פי יש עליו עין הרע. היא שמחה מאד וירקה על הרצפה. ורבי מאיר היה שמח. האשה הלכה לביתה ואמרה: "כן, ירקתי ועשיתי כמצוה..."

אז אני מקנה להקדוש-ברוך-הוא, שאתן עכשו חוזרות הביתה, ובעליכן לא יסגרו בעדכן את הדלת, שתחזרו לירק לי בפנים...

העקר מה שאני רוצה, שתחזיקו את עצמכן ביחד, ברוך השם, יש לנו קהלה יפה, ונמשיך רק לגדל ולפרח ולשגשג, והקדוש-ברוך-הוא יעזר ויצליח את דרכי, ויגשים שאיפותי, ואני מבקש אתכן באמת תתפללו, שתהיה לי הצלחה, ושיהיה ביניכן אהבה ואחדות.

המאחל לכן ברכה והצלחה מן השמים...

מא פא.

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר שמות, י"ז טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה יגיעו ויךדפו אל תלמידות "בית פיגא", הוי"ה עליהם ישרה שכינתו תמיד.

מה אמר לכן, תלמידות יקרות! הנה צדיק גדול בשם רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע, הוא הנה מוכיח את עם ישראל, שיחזרו בתשובה, והנה אומר דרשות. כשהוא אמר דרשה, לפני שהוא התחיל, הסתובב עם הפנים אל הקיר והחל להגיד: רבנו של עולם, הילדים שלך הם ילדים טובים מאד, ומה שאני אומר להם תוכחה ומוסר, זה מפני שאני רוצה שהם יהיו ילדים יותר טובים, והסתובב חזרה והחל להגיד תוכחה. רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'): לא כל אחד יכול להגיד תוכחה, ולמה? מביא רבנו ז"ל דגמא, אם יש פלי עם לכלוף, כשהוא עומד, יכול לעמד, ולא מרגישים את הריח רע, אבל אם לוקחים מקל, ומתחילים לערבב את הפלי עם הפסלת, אז יוצא ריח רע כל-כף חזק, שאי אפשר לעמד מפני הריח. ולכן אומר רבנו ז"ל: מי שלא ראוי להוכיח, אז במקום לתקן הוא מקלקל, הוא אומר תוכחה, ואנשים שומעים את הדברים שלו, ואומרים: "אני כבר ממילא לא שוה שום דבר, ממילא לא יהיה ממני שום דבר, כלם שוברים אותי, כלם שונאים אותי, אז אני כבר אהיה כמו שאני", ולכן לא כל אחד יכול להגיד תוכחה, ומי פן יכול לומר? אומר רבנו ז"ל: משה רבנו, הוא הנה מוכיח. עם ישראל עשו את הדבר הכי גרוע שרק יכול להיות, חטאו בחטא העגל, העגל הנה הדבר הכי מגנה שרק יכולים לעשות, והגמרא מדמה את זה כמו שמעמידים חפה, והחטן כבר עומד בתוך החפה, והנה מביאים את הפלה, ובין כף הפלה בורחת, איזה בזיון, הרי זה הבזיון הכי גדול, הזמינו כל מיני קרובי משפחה, אורחים, ואולם לתפארת, הכל מוכן לחתנה ועומדים בחפה, והחטן עומד, והנה מביאים את הפלה, ופתאם היא ברחה,

וְכָל הַמְשַׁפְּחָה — הַהוֹרִים וְהָאֲנָשִׁים בְּהֵלֶם, אֵין חַתָּנָה, הַכֶּלֶה בְּרַחָה, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים: הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא הַחֲתָן, וְהִנֵּה הוּא בָּא לְתֵת לָנוּ תוֹרָה, עִם יִשְׂרָאֵל הֵם הַכֶּלֶה, וְהִנֵּה עוֹמְדֵת כְּבַר הַחֲפָה, וְעַם יִשְׂרָאֵל בְּרָחוּ וְעָשׂוּ אֶת הַעֲגָל, זֶה הַבְּזִיוֹן הַכִּי גָדוֹל שָׂרָק יְכוֹל לִהְיוֹת, אִם קוֹרֶה דְּבַר כְּזֶה, בְּטוֹחַ שְׁעוֹשִׁים צָעֲקָה. מִשֶּׁה רַבְּנוּ שְׂרוּאָה דְּבַר כְּזֶה, הִיָּה צְרִיף לְצַעֵק עַל עַם יִשְׂרָאֵל: לְמָה עֲשִׂיתֶם כְּזֹאת?! אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֵין שֶׁבֶת פַּח): מִשֶּׁה רַבְּנוּ רָאָה אֶת מַעֲשֵׂה הַעֲגָל, אִזּוּ הוּא לָקַח אֶת הַלּוּחֹת וְשָׁבַר אוֹתָן, וְאָמַר לְעַם יִשְׂרָאֵל: עַדִּין חֲבִיבוֹתָא גַבְּנָן, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַדִּין אוֹהֵב אוֹתָנוּ, וְשִׁאלַת הַשְּׁאֵלָה: לְמָה הוּא שָׁבַר אֶת הַלּוּחֹת, וְלְמָה אָמַר, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַדִּין אוֹהֵב אוֹתָנוּ? אֵלָא חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים (עֵרוּבֵין נד.): אֵלְמָלָא מִשֶּׁה רַבְּנוּ הִיָּה שׁוֹבֵר אֶת הַלּוּחֹת, אִף פַּעַם לֹא הָיוּ שׁוֹכְחִים מֵה שֶׁהָיוּ לוֹמְדִים, תְּמִיד הָיוּ זוֹכְרִים, הוּא שָׁבַר אֶת הַלּוּחֹת, וְכִף שֶׁכָּחוּ אֶת הַכֹּל, וְאַחֲרֵי־כֵן אָמַר לָהֶם: תִּדְעוּ לָכֶם, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אֶתְכֶם. אוֹמַר מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, זֶה הַתִּקּוּן שֶׁמִּשֶּׁה רַבְּנוּ הִכְנִיס בְּעוֹלָם, אֲפֵלוּ שְׁעוֹשִׁים אֶת הַדְּבַר הַכִּי גְרוּעַ, צְרִיכִים תִּכְף-וּמִיד לְשַׁפֵּחַ וְלַחְזוֹר בַּתְּשׁוּבָה, וְלְמָה? לְזַכֵּר שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַדִּין אוֹהֵב אוֹתָנוּ.

הַיּוֹם זֶה יוֹם רֵאשׁוֹן פְּרִשַׁת שְׁמוֹת, מֵהַיּוֹם עַד אַרְבָּעִים יוֹם, בְּאֵלוּ הַיָּמִים יְכוּלִים לְתַקֵּן אֶת כָּל מַה שֶׁקִּלְקְלוּ, אָדָם עָשָׂה אֶת הַכִּי גְרוּעַ — יְכוּלִים לְתַקֵּן, מַה זֶה הַיּוֹם? 'יְמֵי שׁוֹכְבֵי"ם', הַנְּבִיא אוֹמֵר: 'שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹכְבִים', הֵייתֶם שׁוֹכְבִים, תַּחֲזְרוּ וְתִשׁוּבוּ אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מַה זֶה שׁוֹכְבֵי"ם? רֵאשִׁי תְּבוֹת: שְׁמוֹת, וְ'אַרְא, ב'א, ב'שִׁלַח, ו'תָּרוּ, מ'שִׁפְטִים, אֵלוּ פְּרִשִׁיּוֹת הַשְּׁבוּעַ שִׁיָּהוּ בְּאַרְבָּעִים יוֹם, וְלָכֵן יְכוּלִים לְתַקֵּן אֶת כָּל מַה שֶׁקִּלְקְלוּ, הַיָּמִים הָאֵלוּ הֵם כְּמוֹ יְמֵי אֵלוּל, שִׁיְכוּלִים לַחְזוֹר בַּתְּשׁוּבָה, הַיָּמִים הָאֵלוּ הֵם כְּמוֹ יְמֵי סְפִירַת הָעֶמֶר, גַּם-כֵּן יָמִים שֶׁל תְּשׁוּבָה, מַה הַהִפְרָשׁ בֵּין יְמֵי אֵלוּל לְיְמֵי סְפִירַת הָעֶמֶר? אֵלוּל זֶה יָמִים שֶׁלִּפְנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, אִזּוּ חוֹזְרִים בַּתְּשׁוּבָה לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אָדָם חָטָא לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא חוֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה עַל כָּל מַה שֶׁעָשָׂה נְגִדוֹ יַתְבָּרַךְ. וְיְמֵי הַסְּפִירָה הֵם

יָמִים לְפָנַי קִבַּלְתָּ הַתּוֹרָה, אִזְ חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה עַל מֵה שְׁאַחַד חָטָא לְשָׁנִי, כִּי תִלְמִידֵי רַבִּי עֶקִיבָא — עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף בְּמַסְפָּר, כָּל אֶחָד רַב עִם הַשָּׁנִי, עַד שְׂכַלְסִם מֵתוֹ, כִּי אֶחָד הִצִּיק לְשָׁנִי, וְנִגְרַם לָהֶם, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, מָוֶת, מִפְּנֵי שִׁנְאָת חֲנָם שְׁשָׁנָאוּ אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה אֲלֵא כְּשִׁמְחִזִּיקִים אֶת עֲצָמָם בְּיַחַד. וְלִכְּנֹן אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל: סִגְלָה לְרִצּוֹת לְהִיּוֹת יָרָא הַשָּׁם, וְלִפְחֹד מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֶאֱהָב אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה וְלִקְיָמָה, זֶה — לֶאֱהָב אֶת כָּל יְהוּדֵי. בְּסִפּוֹר תּוֹרָה אִם חֲסֵרָה רַק אוֹת אַחַת, כָּל הַסִּפּוֹר תּוֹרָה פְּסוּל, אֶפְלוּ שִׁישְׁלָמוּ לְכַתִּיבַת הַסִּפּוֹר תּוֹרָה אֶת כָּל הַכֶּסֶף שְׂבַע עוֹלָם, אִם חֲסֵרָה רַק אוֹת אַחַת, הַסִּפּוֹר תּוֹרָה פְּסוּל, וְלֹא יוֹעִיל שׁוּם דְּבָר. יִשְׂרָאֵל זֶה רָאשֵׁי תְבוּת: יִישׁ שִׁשִּׁים רַבּוֹא אִוְתִיּוֹת לַתּוֹרָה, בַּתּוֹרָה יֵשׁ כָּל-כָּף הַרְבֵּה אוֹתִיּוֹת, בְּדִיוֹק כְּמוֹ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שִׁשִּׁים רַבּוֹא שְׁרָשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אִם חֲסֵרָה אוֹת אַחַת בַּתּוֹרָה, כָּל הַתּוֹרָה פְּסוּלָה, כֵּן הַדְּבָר אִם מְבַטְלִים יְהוּדֵי אֶחָד, אִזְ אֵין חֲשֵׁק לְלַמַּד, אֵין חֲשֵׁק לְקַיֵּם מִצְוֹת.

וּמָה כָּל זֶה קָשׁוֹר אֲלֵיכֶן? מֵאִיפֹה זֶה בָּא, שִׁישׁ בַּת אַחַת שְׁלֹא רוֹצֶה לְהִיּוֹת יִרְאָת שָׁמַיִם, סֶתֶם רוֹצֶה לְהִיּוֹת בְּטָלְנִית וּמִשְׁעַמְמָת? אֲלֵא הִיא שׁוֹנְאָת אֶת עֲצָמָה, וּמִמִּילָא הִיא שׁוֹנְאָת אֶת הַשָּׁנִי, וּמִמָּה זֶה נוֹבֵעַ, הַשִּׁנְאָה הָעֲצָמִית, שֶׁהִיא לֹא יִכוּלָה לְסַבֵּל אֶת עֲצָמָה, וּכְכָל שֶׁהִיא שׁוֹנְאָת אֶת עֲצָמָה, הִיא שׁוֹנְאָת אֶת אַחֲרִים? אֲלֵא שֶׁהִיא מְסִתּוֹבֶכֶת עַל הַרְחוּבּוֹת, בְּטָלְנִית וּמִשְׁעַמְמָת, לֹא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כְּלוּם, שְׁאֶפְלוּ בְּעֵלֵי הַחַיִּים מְסִתּוֹבְבִים בַּחוּץ עִם אֵיזוֹ מִטְרָה, כְּגוֹן: צַפְרִים עֲפוֹת מִפֶּה לְשָׁמָּה, לְשֵׁם מָה? יֵשׁ לָהֶן תְּכָלִית: הֵן מְחַפְּשׁוֹת אַכְּל, טָרֶף לַעֲצָמָן וּלְגוֹזְלֵיהֶן, רוֹאִים חֲתוּל הוֹלֵךְ מְסִתּוֹבֵב, מְקַנְאִים בּוֹ: הִנֵּה הֲחֲתוּל לֹא צָרִיךְ לֵילֵךְ לְבֵית-סִפּוֹר, עוֹשֶׂה מָה שְׁרוֹצֶה, הוּא הוֹלֵךְ בְּהָרִים וּבְגַבְעוֹת וְכוּ', אוֹ כָּל חִזָּה אַחֲרָת, הֵם לֹא מְסִתּוֹבְבִים סֶתֶם, אֵין דְּבָר כְּזֶה שֶׁהֵם עוֹשִׂים כְּלוּם, אֲלֵא הֵם הוֹלְכִים לְחַפְּשׁוֹת אַכְּל, אֵין נִבְרָא בְּעוֹלָם שְׁלֹא עוֹשֶׂה כְּלוּם, כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ תְּפָקִיד, כֵּן אָדָם שֶׁהוּא בְּעַל שְׂכָל, בּוֹדֵאי לֹא יִסְתּוֹבֵב בְּטַל, הוּא חַי עִם תְּכָלִית, אִף אִם הוּא מְסַכֵּן, רִיקָנִי, יֵשׁ לוֹ רִיקָנוֹת וּסֶתֶם רוֹצֶה לְלַכֵּת

בטל, הראש שלו מרקן, אז הוא מסתובב בלא מעש, בלי מטרה, בלי תפקיד, וממילא הוא מתמלא עם ריקנות, ומתחיל לשנא את עצמו. וכן בת משעממת וריקנית, זה מה שעובר עליה, ואז מתוך בטלה היא מסתפלת בראי: "אני לא יפה, אף אחד לא אוהב אותי", וככה לאט לאט נכנסת בה שנאה, שהיא שונאת את עצמה, והיא כל-כף מלאה עם שנאה, עד שהיא מכרחת להוציא את זה אחר-כך על ילדה אחרת, ואם היא מוצאת עוד בטלנית כמוה, אז יש כבר שתי בטלניות, אז שתיהן שונאות כל אחת את עצמה, ושתייהן הולכות לחפש תרוץ, ומושכות את השלישית, ונעשו שלישיה ביחד, ומתחילים לשנא עוד יותר ועוד יותר, וממלאות את עצמן בשנאה וריקנות, וחושבות שהן הכי מאשרות, כשהן הכי אמללות, כי אם אין תכלית, זה הדבר הכי גרוע שרק יכול להיות, אדם צריך לעשות משהו בחייו, אין דבר כזה להסתובב ולעשות לא כלום, מי שעושה לא כלום לבסוף משתגע, חכמינו הקדושים אומרים (עין כתבות נט): השעמום מביא לידי דברים רעים, השעמום מביא לשגעון; ולכן רואים הרבה שנמצאים בבית-חולים לחולי נפש, שמה יושבים ויושבות, השם ישמר, משגעים. ומאיפה בא השגעון? ברגע שלא רוצים לעשות כלום, לא אכפת לי, לא מענין אותי, זה מראה שמשהו חסר במח, השכל לקוי, ראיתן פעם שאחד מקנא במשגע ומשגעת שהולכים על הרחובות וצועקים וצורחים ועושים כל מיני שטיות? ! אוי לקנאה הזו, אוי לאדם שמקנא במשגע, אוי לאשה שמקנאת במשגעת, זה בא מהשעמום שלא עושים שום דבר.

הימים האלו שנקראים ימי שובבי"ם כלולים משתי תשובות: תשובה שבין אדם למקום, שאדם חטא להקדוש-ברוך-הוא, וגם בין אדם לחברו, שאדם עשה רע לחברו, באלול אנחנו חוזרים בתשובה, שעשינו דברים נגד הקדוש-ברוך-הוא ואנחנו מתחרטים, כי אוי ואבוי אם בראש השנה יכתבו לנו שנה לא טובה, אוי לנו בימי הספירה אנחנו חוזרים בתשובה, כי אנחנו רוצים לקבל את התורה, כלנו רוצים לעשות את הרצון של הקדוש-ברוך-הוא, אז

חוזרים בתשובה בין אדם לחברו, פי אי אפּפּער לַקַּבֵּל אֶת הַתּוֹרָה רק אם יש אחדות ואהבה, ימי שוכבי"ם אלו הימים שעושים תשובה בשניהם — הן מה שפגמו בשביל אדם לחברו, והן מה שעשו בין אדם למקום.

אתמול בלילה נכנס אצלי בחור בגיל שבע-עשרה וכל-כּף בכה, הוא בא עם כל המשפחה: אבא אמא, אחיות אחים, אם הייתן שמה לא הייתן מפסיקות לבכות, הוא בכה לי: "למה מגיע לי מהיום שנעשיתי בר מצוה, שגלו אצלו מחלה מאד נדירה, וכבר עבר כל-כּף הרבה נתוחים, ועדין הוא חולה, ועדין רוצים לעשות לו נתוחים, ובכה שארבע שנים אחר הבר-מצוה הוא סובל סבל כל-כּף גדול, ובקש שאבטיח לו, שפּכּר יהיה קץ לסבלו, והשפיב את עצמו על הארץ ובכה בלי הפסק. [בודאי אני אתפלל עליו, שהקדוש-ברוך-הוא ישלח לו רפואה שלמה — לו ולכל החולים]. אבל חשבת לי לעצמי: חבל, חבל, חבל, שאלו הבריאים אינם לוקחים מוסר, חבל שאלו הבטלנים שמסתובבים בטל, למה שלא יראו דבר כזה, איך שנער צעיר רוצה לחיות בבריאות, ולעשות טוב בחיים שלו, כיצד הוא בוכה ונקרע הלב, ונשכב על הרצפה בדמעות שלישי, האמא לא יכלה להגביה אותו ולהרגיעו, וחשבת לי: הלואי שכל הבנות היו רואות דבר כזה, שכל הבנים יראו דבר כזה, או אז הייתם מגביהים את הידים להקדוש-ברוך-הוא, ונותנים שבח והודיה, שברוך השם, אנחנו בריאים, ברוך השם, איננו צריכים להגיע לדבר כזה.

ולכן אני מאד מאד מבקש אתכן, כמו שהצדיק הקדוש רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע אמר: "רבוננו של עולם, הילדים שלך הם טובים, אבל אני רוצה שיהיו עוד יותר טובים". גם לכן אני אומר: אתן בנות טובות מאד מאד, אבל אני רוצה שתהיינה עוד יותר, אני רוצה להתגאות עם הבית ספר שלנו, בית ספר "בית פיגא". הפעם באתי פה רק בשבילכן, כל הראש רק איך לעזור לכן, איך תוכלו להתקדם ואיך תוכלו להצליח, ואני מאד מקווה להקדוש-ברוך-הוא, שאני אצליח במשימה הזו, קדם כל מהיום

מתחיל להיות חוגגים, ואני רוצה שכלכן בלי יוצא מן הכלל תבואו אל החוגגים, אני מאד מאד מקנה שתציתו, אף שאני מאד חושש, שאחת או שתיים לא ירצו לשתף פעלה, כי הנביא אומר: "היהפך כושי עורו", כושי לא יכול לשנות את העור שלו, בת שנכנס בה שגעון או רוח שטות, בת ששונאת את עצמה, היא מלאה שנאה, היא לא יכולה לסבל את עצמה, אז ממילא היא שונאת גם אחרים, והיא רוצה רק להסתובב בטל, היא בעצמה לא יודעת מה היא רוצה, אם היא לא תקח את עצמה בידיים, אף אחד לא יכול לעזור לה.

מה שכן אני מבקש את כלכן, שתחשבנה היטב היטב אם פדאי להתחבר עם בת כזאת או לא, ולמה? כי אם תפוח אחד יהיה רקוב, מה יהיה עם כל התפוחים? כלם יהיו רקובים! איך נרקב תפוח? על-ידי תולעת אחת קטנה, אף יכולים עדין להציל את התפוח — אם מוציאים את התולעת. אבל אם לא רוצים להוציא את התולעת, אז התולעת לאט לאט מרקיבה את הפרי, ואחר-כך כל הפרות שעומדים סביב מרקיבים גם-כן.

ולכן אני מאד מאד מבקש אתכן, בנות בת-מצוה! אם יהיה לכן שכל, הזהרנה לא להתחבר עם בת ששונאת את עצמה, שלא יכולה לסבל את עצמה, באשר היא רקובה ומלאה תולעים, וברגע שתתרחקנה ממנה, אתן תהיינה נקיות, אתן תנצלו מרקבון.

ולכן אני מאד מבקש אתכן, עכשו ארבעים יום יש לנו מפרשת שמות עד פרשת משפטים: ש'מות ו'ארא ב'א ב'שלח י'תרו מ'שפטים, אתן יכולות הכל לתקן, ואיך יכולים לתקן? על-ידי שחוזרים בתשובה, מה זה חזרה בתשובה? מחליטים, שמהיום אנחנו משתנות! ויכולים להשתנות, בן אדם שיש לו שכל, בן אדם שיש לו בחירה, הוא יכול להשתנות, ולכן אני נותן צאגס לשנים שלשה תפוחים רקובים, להוציא מהן את התולעים ולהשתנות, ואם הן לא ישתנו — אין להן מה לעשות כאן.

ופה המקום לעורר אתכן, כל מי שעזבה את בית-הספר שלנו,

אָנִי אוֹסֵר עֲלֵיכֶן, שְׁלֹא תִלְכְּנָה לְבֵת־מִצְנָה שְׁלָה, בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן!
 בֵּית־הַסֵּפֶר שְׁלָנוּ זֶה בֵּית־סֵפֶר יְחִידִי, אָנִי רוֹצֶה לְרֹאוֹת מִכְּלַכְּן בְּנוֹת
 צְדָקָנִיּוֹת, צְדִיקָה זֶה לֹא אוֹמֵר שֶׁהִיא צְרִיכָה לְצִוּם, לִהְיוֹת פְּרוּשָׁה
 מִהָעוֹלָם הַזֶּה וְלִילֹךְ מִשָּׁנָה, יְכוּלִים לְלַכֵּת מִלְּבָשִׁים נוֹרְמָלִי וְלֶאֱכֹל
 נוֹרְמָלִי וּלְדַבֵּר נוֹרְמָלִי — וְלִהְיוֹת צְדָקָת, לֹא צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אִיזָה
 שְׂגִיּוֹנוֹת כְּדִי לִהְיוֹת צְדָקָת. וְכֹךְ רַבְּנוּ ז"ל לְמַד אוֹתָנוּ. חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים, שְׁנִצְטַרֵּךְ לָתֵת דִּין וְחֻשְׁבוֹן עַל כָּל פְּרִי שְׂרָאֵינוּ
 וְלֹא אֲכַלְנוּ, כִּי כָּל פְּרִי מִבְּקֶשׁ: "תֹּאכַל אוֹתִי", לָמָּה הַפְּרִי רוֹצֶה
 שְׁנֹאכַל אוֹתוֹ? הוּא רוֹצֶה שְׁנַעֲשֶׂה עָלָיו בְּרָכָה "בוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ",
 "בוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה", או "בוֹרֵא מִיְּנֵי מְזוֹנוֹת" או "הַמוֹצִיא לָחֶם מִן
 הָאָרֶץ", כָּל מֵאֲכֹל רוֹצֶה שְׂיַגִּידוּ עָלָיו בְּרָכָה, כָּל מֵה שְׂרוֹצִים לֶאֱכֹל,
 כְּמוֹכֵן שְׂצַרֵּךְ לִהְיוֹת כְּפֶשֶׁר לְמַהֲדָרִין, וְלִהְגִיד עַל זֶה בְּרָכָה, וְזֶה מְאֹד
 מְאֹד חָשׁוּב בְּשָׂמִים, וְצְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשָׁמֵר לְפָנֵי שְׂאוּמְרִים אֶת
 הַבְּרָכָה — שְׂיִהְיֶה הַפְּרִי בִּיד, או הַלָּחֶם בִּיד, או הָעֵגֶה בִּיד, אוֹמְרִים
 לְאֵט אֶת הַבְּרָכָה: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי
 הָעֵץ", שְׂיִשְׁמְעוּ אַחֲרֵים וַיַּעֲנוּ "אָמֵן", כְּתוּב בַּזֹּהַר: כְּשֶׁאֶחָד עוֹנֶה
 אָמֵן עַל בְּרָכָה, זֶה כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹתֵם עָלָיו, אִיזוֹ זְכוּת
 הִיא לְהַגִיד עַל כָּל מֵה שְׂאוּכָלִים וְשׁוֹתִים — בְּרָכָה רֵאשׁוֹנָה, וּבְרָכָה
 אַחֲרוֹנָה: "בוֹרֵא נִפְשׁוֹת רַבּוֹת", או כְּשֶׁאוּכָלִים לָחֶם מִבְּרָכִים:
 "בְּרַכַּת־הַמְּזוֹן", וְקִדְּם נוֹטְלִים מִים אַחֲרוֹנִים, מִי שְׂמַקְפִידָה עַל
 הַדְּבָרִים הַלְלוּ — הִיא נִקְרֵאת צְדָקָת, אִף אֶחָד לֹא מִבְּקֶשׁ אֶתְכֶן
 שְׂתַעֲשׂוּ דְבָרִים שְׂאֵתֶן לֹא יְכוּלוֹת, אֲבָל בְּרָכָה לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ־
 בְּרוּךְ־הוּא — זֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב, אִף פֶּעַם לֹא לֶאֱכֹל שׁוּם דְּבַר
 בְּלִי בְּרָכָה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, בְּלִי לָתֵת תּוֹדָה לְהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
 כְּמוֹ־כֵן בְּרַכַּת־הַמְּזוֹן, אִף פֶּעַם לֹא לְבָרֵךְ בְּלִי סְדוּר, מִי שְׂמַרְגְּלָה
 אֶת עֲצָמָה לְבָרֵךְ מִתּוֹךְ הַסְּדוּר הִיא תִהְיֶה עֲשִׂירָה, וְלֹא יִחְסֵר לָהּ
 דְּבַר, וּמִי שְׁלֹא מְבָרַכֵת מִהַסְּדוּר, לְבִסוּף הִיא תִפְסִיק לְבָרֵךְ, הִיא
 תִּדְלַג כְּמֵה בְּרַכּוֹת, כִּי הַמַּחַח חוֹשֵׁב מִחֻשְׁבוֹת חוּץ, וַיֵּשׁ הַסַּח הַדַּעַת.

וְלִכֵּן אָנִי מְאֹד מִבְּקֶשׁ אֶתְכֶן, עַכְשָׁו אָנִי אֶפְקַח בְּעֲצָמֵי עַל
 הַבֵּית־הַסֵּפֶר שְׁלָכֶן, אָנִי מְקוּוֶה כָּל שְׁבוּעִים אוֹ שְׁלִשָׁה לְקַבֵּץ אֶתְכֶן

יחד, ולבדק מה למדתן, אני רוצה לראות כל שבוע מהמורות שלכן, שיכתבו לי מי היתה בבית-ספר ומי נעדרה, מה למדו? ומי למדה, ומי לא? ! אני רוצה לראות את זה! ואין תרוץ: לא זכלתי ולא רציתי ומה ומי, זה מראה שצריכים מאד לשמר מילדה כזו, ולמה? כי זו מחלה מדבקת, בבית-חולים יש מקום ששם מבודדים את החולים, ורחמנא לצלן, ואסור להפגס, כי הם חולים בספון הדבקות, גם הרופאים כשנכנסים אליהם, מלבישים את עצמם עם בגד מיוחד, ושמים על האף ועל הפה ועל הראש בגד מיוחד, שלא ידבקו מהחידקים.

אני מאד מקנה להקדוש-ברוך-הוא, שאצלכן זה לא יהיה, אני רוצה מאד לראות מכלכן נחת, כל הבית-ספר זה משהו מיוחד.

ראיתן פעם עץ איך הוא צומח? משקים אותו, מניצבים עמידתו, נוהגים לו טפול ותמיכה, והוא גדל פלאות. אך אם שמים איזה מכסה על העץ, מה קורה אז? הוא מתכופף ועולה מצד אחר, ולמה? כי טבע של עץ שהוא רוצה רק לעלות מעלה, אפלו שיכסו אותו, הוא באמת יתעקם, כי שמו עליו משהו, אבל פתאום מתחיל מצד זה לעלות... למה שבת ישראל לא תרצה תמיד לעלות מעלה מעלה, לקנות יותר ידע, יותר הרחבת אפקים, יותר להצליח?!

אימתי נובל העץ? כשלא משקים אותו, או שכורתים אותו למטה סמוך לאדמה, אז באים תולעים ואוכלים את השרשים, כמורכן הוא האדם, אם משקים אותו עם שכל, עם תורה, עם מצוות, עם רצון טוב, אז רוצה רק להתגדל, ברגע שאין שכל, אז הוא נובל בדיוק כדגמת העץ, "כי האדם עץ השדה".

ולכן אני רוצה מאד מאד שתהיינה עסוקות, אני אעשה לכן חוגים כל-כך יפים, אני רוצה שתלמדו הרבה דברים חדשים שלא למדתן, ושתהיה לכן חנויה, כל יום ויום יהיה לכן יום אחר שתמצאו לבוא, כי כל רצוני וכסופי שתצליחו, ומה סוד ההצלחה? עזרה הדדית, איש את רעהו יעזרו. ברגע שתעזרנה אחת לשנייה, זה מראה שבפנימיות שלכן, יש לכן טוב, ואתן רוצות לתת ולתת.

ואם כָּבֵר מְדַבְּרִים מְעֻזָּה, לְמִי צְרִיכִים לְעֹזֵר בְּרֹאשׁ
 וּבְרֵאשׁוֹנָה? לְאַבָּא וְאַמָּא, הָעֹזֵר מִתְחִיל בְּבֵית, וְאַחֲרֵיכֶן הוֹלְכִים
 לְעֹזֵר לְשִׁנְיָה, וְחֵס וְשְׁלוֹם, כְּשִׁשׁוֹנָאִים אֶת עֲצָמָן, אִזּוּ מִתְחִילִים
 לְהִצִּיק לְאַמָּא, מִתְחִילִים לְצַעַר אֶת הָאֵמָא, שְׂזָהוּ הָעוֹן הַכִּי גָדוֹל!
 [וְאִךְ לְמוֹתֵר לְצִיָּן, אֲשֶׁר מָה שְׁעוֹשִׁים לְאַמָּא, מְקַבְּלִים אַחֲרֵיכֶן
 חֲזָרָה, וְאוֹי וְאַבּוּי אַחֲרֵיכֶן, כְּבָר לֹא יְכוּלִים לְתַקֵּן, וּבּוֹכִים וּמְבַכִּים:
 לָמָּה הֵבִין שְׁלִי כֶּן? לָמָּה הִבַּת שְׁלִי עוֹשָׂה לִי כָּל־כֶּן הַרְבֵּה צְרוּת? !
 כִּי אֶת עֲשִׂית צְרוּת לְאַמָּא שְׁלִי, לְכֵן עֲכָשׁוּ קִבְלַת אֶת זֶה חֲזָרָה, אָבֵל
 כְּבָר יִהְיֶה מְאַחֵר... אָבֵל עֲכָשׁוּ אֶתְּן יְכוּלוֹת לְתַקֵּן וּלְהִתְחִיל דִּף
 חֲדָשׁ!]

וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶתְּכֶן, מֵהַיּוֹם מִתְחִיל עֵדֵן חֲדָשׁ,
 וְאֲנִי רוֹצֶה מְאֹד מְאֹד לְרֹאוֹת שְׁפוּר אֶצְלָכֶן: הֵן בְּלִמּוּד, הֵן בְּהִנְהָגָה,
 וְתַחֲזִיקוּ אֶת עֲצָמָכֶן כְּלָכֶן בְּיַחַד, אֲנִי רוֹצֶה שְׁבֵית־הַסֵּפֶר יִהְיֶה מְגַבֵּשׁ,
 אֶתְּן שְׁלֹשׁ כְּתוּבֹת שְׁתִּהְיֶינָה מְאַחֲדוֹת. וְאִם יֵשׁ לָכֵן טַעֲנָה, אֶתְּן יְכוּלוֹת
 לְשַׁלַּח לִי פֶקֶס, דְּרָף הַרֵב ... אָבֵל אֲנִי מְקַנָּה לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
 שְׁלֹא תִהְיֶה לָכֵן שׁוּם טַעֲנָה, שְׁיִהְיֶה לָכֵן רַק לְהַגִּיד "תּוֹדָה", אֲנִי
 רוֹצֶה לְרֹאוֹת בְּהִנְאַתְּכֶן, שְׁיִהְיֶה לָכֵן טוֹב, שְׁהִרְאֵשׁ שְׁלָכֶן יִהְיֶה מְלֹא
 עִם תְּכֶן, שְׁתִּרְצִינָה לְלַמֵּד מְקִצּוּעַ, לְהִתְקַדֵּם בְּחַיִּים, אוֹ לְהִיֹּת מוֹרָה
 אוֹ מוֹפְרָה, אוֹ גִּנְנוֹת בְּפִעוּטוֹן, שְׁיִהְיֶה לָכֵן אֶתְּנָה וּשְׁאִיפָה לְתַכְלִית
 טוֹבָה, לְמִטְרָה חַיּוּבִית. לֹא סֵתָם כֶּן, לְלַכֵּת בְּלִי מִטְרָה — "אֲנִי לֹא
 רוֹצֶה כְּלוּם", זֶה מְרָאָה שְׁבַפְנִים יֵשׁ רִיקְנוּת, רְקִבוּן, וְרִיקְנוּת מְבִיאָה
 לְשַׁעֲמוּם וּלְשִׁגְעוֹן, כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ חַו"ל (כְּתוּבוֹת נט): 'הַבְּטָלָה מְבִיאָה
 לִידֵי שַׁעֲמוּם', מִי שְׁמַבְטֵל אֶת הַזְּמַן בְּכְלוּם — זֶה נִקְרָא שַׁעֲמוּם,
 אוֹמֵר רַש"י: שַׁעֲמוּם זֶה שִׁגְעוֹן, וְאִזּוּ עוֹשִׂים הַרְבֵּה שְׁטִיּוֹת, וְהַשְׁטוֹת
 הַכִּי גָדוֹלָה שְׁמִתְחִילִים לְשָׁנֵא אֶת עֲצָמָה, וְלַחֲשׁוֹב: "אֲנִי לֹא שְׂוָה
 לְשׁוּם דְּבָר", וּבְרַגַע שְׁאֲנִי לֹא שְׂוָה לְשׁוּם דְּבָר, גַּם הַשְּׁנִיָּה לֹא שְׂוָה
 לְשׁוּם דְּבָר, וְכִכָּה מְכַנְּסִים שְׁנֵאָה בְּתוֹךְ עֲצָמָה, וּמִי שְׁמַלְאָה שְׁנֵאָה,
 שְׁשׁוֹנָת אֶת עֲצָמָה, הִיא שׁוֹנָת אַחֲרֵיכֶן אֶת אַחֲרִים, אָבֵל מִי
 שְׁאוּהֶבֶת אֶת עֲצָמָה, יֵשׁ לָהּ בְּטַחּוֹן עֲצָמִי, וְהִיא אוּהֶבֶת אֶת כָּלֵן.
 וְלָמָּה שְׁלָכֶן לֹא יִהְיֶה הַמְדוּת הָאֵלוּ? !

אָנִי מְאֹד מְאֹד מְקַוֶּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁמֵהֵיּוֹם מִתְחִיל לְכֶן עֵידֵן חֲדָשׁ, תִּשְׁמְרוּ מְאֹד מְאֹד לְלַכֵּת בְּצַנִּיעוּת, אַתֶּן פֶּה בְּבֵית-סֵפֶר זֶה לֹא בֵית-סֵהָר, בְּבֵית-סֵפֶר אֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים יִרְאֵת שְׁמַיִם, אָמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵיךְ לְקַיֵּם אֶת הַמְצוּוֹת, שְׁתִּהְיֶה לָנוּ תְּכֵלֶית בְּחַיִּים, וְאֲנִי רוֹצֶה לְרְאוֹת אֶת הַהֲצֻלָּה שְׁלָכֶן, נַעֲשֶׂה כָּל מֵה שְׁבִיבְלָתְנוּ לְתַת לְכֶן עֲסוּקִים הַמוֹשְׁכִים אֶת הַלֵּב: אוּ לְנַגֵּן בְּכֵלִי נְגִינָה, אוּ לְתַקְתֵּק, אוּ לְתַפֵּר, אוּ לְבַשֵּׁל מֵה שְׁרַק תִּרְצוּ, וּבְעֶזְרָתוֹ יִתְבַּרֵךְ תִּזְכִּינָה לְסִיעָתָא דְשְׁמַיָא.

הַמֵּאחֵל לְכֶן בְּרָכָה וְהַצֻּלָּה מִן הַשְּׁמַיִם...

מֵא פֶּב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר שְׁמוֹת, י"ז טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה נִגִיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל הָאֲבָרְכִים הַיְקָרִים שְׁלֵמָדוֹ בִּישִׁיבְתָנוּ הַקְדוּשָׁה "הַיְכַל הַקְדוֹשׁ", הַיְוִ"ה עֲלֵיהֶם יִשְׂרָה שְׁכִינָתוֹ תָמִיד.

בְּאֵתִי לְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם אֲבָרְכִים יְקָרִים, שְׁתַּחֲזִיקוּ מְאֹד מְאֹד וְלֹא תִנְיָחוּ לְהַעֲצֹבוֹת וְהַעֲצָלוֹת לְהַפְגִּס בְּכֶם, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, עִם הַעֲצוֹת שֶׁל רַבְּנֵינוּ ז"ל, יֵשׁ וַיֵּשׁ לָנוּ בְּמֵה לְהַחֲזִיק מֵעֵמֶד בְּכֹל הַמְצָבִים שְׁרַק עוֹבְרִים עֲלֵינוּ. וְהִנֵּה הַיּוֹם בָּא אֵלַי אֲבָרָךְ אֶחָד מְקַבֵּל שְׁעֵשֶׂה סְפָרִים וְכו', הַתְּקַיֵּם מֵה שְׁחַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים: 'הַרִי זֶה בָּא לְלַמֵּד וְנִמְצָא לְמַד', רְצֵה לְלַמֵּד אֵתִי, וְאֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יֵצֵא מְלַמֵּד, הוּא רְצֵה לְהַפְגִּס אֵתִי בּוֹפּוֹחִים בְּכַמָּה שְׁעָרִים בְּ"עֵץ חַיִּים", הֵיּוּ לוֹ קְשִׁיוֹת מְאֹד מְאֹד עֲמֻקוֹת, וּלְבִסוּף יֵצֵא עִם קְשִׁיָּה חֲזָקָה לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר: "אֵיךְ אַתֶּם מַחֲזִיקִים מֵעֵמֶד"? ! הוּא עִם כָּל הַסְּפָרִים וְעִם כָּל הַקְּבָלָה שְׁבוּר פְּחָרֵס הַנִּשְׁבָּר, בַּחוּץ מַחֲזִיקִים מִמֶּנּוּ מְקַבֵּל גְּדוּל, אָבֵל יֵשׁ לוֹ מַחֲלָקֶת: וְשׂוֹאֵל: "אֵיךְ אַתֶּם מַחֲזִיקִים מֵעֵמֶד"? ! עַל זֶה אֵי אֲפֹשֶׁר לְתַרְץ רַק תַּרוּץ אֶחָד: מִי שׂוֹזָכָה לְלַמֵּד סְפָרֵי רַבְּנֵינוּ ז"ל,

אַבּל לֹא סִתָּם לְהִסְתַּפֵּל, יֵשׁ אֶחָד שֶׁמִּסְתַּפֵּל, וַיֵּשׁ אֶחָד שְׁלוֹמֵד, וַיֵּשׁ אֶחָד שֶׁמִּתְמַיֵּד, צְרִיכִים אֶת שְׁלֹשָׁתָם: לְהִסְתַּפֵּל וּלְלַמֵּד וּלְהִתְמַיֵּד.

לְגַבִּי מָה אָנִי אוֹמֵר לָכֶם אֵת זֶה, אֵלֹו שֶׁיִּשְׁבּוּ אֶצְלִי וּלְמַדּוּ, אָנִי בְּטוּחַ שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה דְבָרִים שְׁלֹא הֵבִינוּ, סוּף כָּל סוּף יֵשׁ פְּתוּגָם, שְׁשֻׁלְשָׁה לֹא מְאֲמִינִים בְּצַדִּיק: הָאִשָּׁה, הַגִּבּוֹאִי וְהַבֵּן, לְמָה הָאִשָּׁה? כִּי הִיא תְּמִיד עִם בַּעֲלָהּ, קְרוּבָה עִמּוֹ, רוֹאֶה אוֹתוֹ בְּכָל הַמַּצָּבִים, וְכֵן דְּבַר שֶׁהוּא בִּשְׂגָרָה, שֶׁתְּמִיד בְּיַחַד — קָשָׁה, כִּי הִיא חוֹשֶׁבֶת לַעֲצָמָהּ, מָה הַיַּחֲוּדִיּוֹת שֶׁלָּךְ; וְכֵן הַגִּבּוֹאִי, הוּא רוֹאֶה כָּל הַזְּמַן אֶת הַרְבֵּי שְׁלוֹ, בּוֹדְאֵי אִם הִנֵּה לוֹ שְׂכָל, הִנֵּה רוֹאֶה וְהִנֵּה שׁוֹמֵעַ דְּבָרִים קְדוּשִׁים, וְהִנֵּה רַק רוּשָׁם וְכוּתָב, אֲשֶׁר זֶה הִנֵּה הַמַּעֲלָה שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל אָמַר, שֶׁהוּא שָׁבַר אֶת כָּל הַמְּנִיעוֹת, הָיוּ לוֹ מְנִיעוֹת כְּאֵלֹו, אֲשֶׁתּוֹ רָצְתָה לַעֲזוֹב אוֹתוֹ מִמֶּשׁ, פְּשׁוּטוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ, הִיא בְּרַחֵה לְאֲבִיהָ, וְאֲמָרָה לוֹ, שֶׁהִיא לֹא רוֹצָה לְהִיּוֹת יוֹתֵר עִם מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, וְכֵן הַתְּבַטָּאָה: "אוֹ אָנִי אוֹ רַבֵּנוּ ו"ל", וְאָמַר מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל: אָנִי רוֹצָה אֶת רַבֵּנוּ ו"ל! נִסְיוֹן קָשָׁה, הָאֲבָא שְׁלוֹ גִרַשׁ אוֹתוֹ מִהַבֵּית, הִסְבָּא שְׁלוֹ אָמַר לוֹ: מָה אַתָּה רוֹצָה מֵאֲבִיךָ? וְעֲנֵה: "אָנִי לֹא רוֹצָה שׁוּם דְּבַר, אָנִי רוֹצָה לְלַכֵּת אֶל רַבֵּנוּ ו"ל". וְאֵל תִּשְׁכַּחוּ שֶׁרַבֵּנוּ ו"ל הִנֵּה סוֹף הַכֹּל שֶׁמוֹנֶה שָׁנָה יוֹתֵר מִבְּגַר מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, רַבֵּנוּ ו"ל נוֹלַד בְּתַקְל"ב, וּמוֹהֲרַנְ"ת ו"ל נוֹלַד בְּתַק"מ, רַבֵּנוּ ו"ל הִנֵּה נִרְאָה אֲבָרָךְ צְעִיר עִם שְׁתֵּי פְּאוֹת אֲרָכּוֹת וְזָקֵן קָטָן, וְהִנֵּה מְאֹד מְאֹד קָשָׁה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, כִּי הִנֵּה נִרְאָה אֲבָרָךְ צְעִיר מְאֹד.

וְכִשְׁמוֹהֲרַנְ"ת ו"ל בָּא בַּפְּעַם הָרִאשׁוֹנָה אֶל רַבֵּנוּ ו"ל, רַבֵּנוּ ו"ל סִפֵּר לוֹ שְׁלֹשָׁה סְפּוּרִים, אֶחָד מֵהַסְּפּוּרִים הִנֵּה, שֶׁהַצַּדִּיק הַקְּדוּשׁ רַבִּי יַחֲיִיאֵל מִיכָל מְזֹלוֹטְשׁוֹב זי"ע, כְּשָׁבָא בַּפְּעַם הָרִאשׁוֹנָה אֶל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ זי"ע, אַז הוּא הִסְתַּפֵּל הֵיטֵב עַל הַצַּדִּיק כְּתוּבָה עַל קִנְיָנוּ, וְהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ זי"ע קָלַט אֶת הַמַּחְשָׁבָה שְׁלוֹ, וְתַפְּס לוֹ אֶת הַיָּד וְאָמַר לוֹ: "מִיכָל, בִּיטָט אֵן עִם הָאָרֶץ" [מִיכָל, אַתָּה עִם הָאָרֶץ], וְהוּא מְאֹד נִבְהָל: "הַרְבֵּי יוֹדֵעַ אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת שְׁלִי?! וְאִיךָ שֶׁרַבֵּנוּ ו"ל מְסַפֵּר אֶת הַסְּפּוּר לְמוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, רַבֵּנוּ ו"ל תּוֹפֵס אֶת הַיָּד שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, וְאָמַר: "מִיכָל, אַתָּה עִם הָאָרֶץ", וּמוֹהֲרַנְ"ת

ו"ל גבחהל: הצדיק תופס את המחשבות שלי. פי מוהרנ"ת ו"ל לפני שפא אל רבנו ו"ל, הנה בקי בכל התוספות, לא מדברים מש"ס, אבל תוספות הנה התחביב שלו: מה התוספות שואל, מה התוספות עונה בכל הש"ס; מוהרנ"ת ו"ל פשהתקרב אל רבנו ו"ל הנה תלמיד חכם עצום, וכשפא לרבנו ו"ל, שהיה נראה אברך צעיר, תהה והסתפל, ורבנו ו"ל פאמור, תפס מחשבתו!

בכל אפן כתוצאה מההתקרבות, היו לו צרות מאשתו, מאביו ומסבו, רק אדם אחד החזיק אתו, שזה היה חמיו. חמיו היה אדם גדול מאד, קראו אותו: רבי דוד צבי, הוא היה רב בשלש עירות הכי גדולות באוקראינה: מואהלוב, קרמיניץ ושארניגרד, ועד כדי כך היה גדול, שרבי ברוך ממזבז זי"ע הדוד של רבנו ו"ל העיד, שאיפה שהוא הולך, אליהו הנביא מלנה אותו, צריכים גדלות יותר מזו? ! כשאביו נפטר, היה ילד קטן, ולא היה לו מי שילמד אתו, אז אביו בא כל לילה מהשמים, ולמד אתו, אתם יודעים איזו מדרגה זו? ! עד שנתגלה הדבר, אז הוא הפסיק. זה היה חמיו של מוהרנ"ת ו"ל, כשאשתו ברתה לבית הוריה, ואמרה: "אני לא רוצה, הוא הולך אל רבנו ו"ל", שאלה אביה, שאצלו היה העקר רק תורה: "האם הוא לומד?" וענתה: "אבא, דבר אחד אני מכרתה להגיד, מאז שהוא התקרב אל רבנו ו"ל, פמה שהוא למד קדם, הוא לומד עכשו פי עשר", אזי נודעו ע אביה: "וממנו ברחת? ! אם הוא לומד כל-כך הרבה, עם האף שלך תלכי לחרש ותביאי פרנסה, תקחי שק מלח ותעמדי בשוק ותמכרי, שיהיה פרנסה, מהאדם הזה את מבקשת שיצא לעבד, תחזרי אליו תכף".

מוהרנ"ת ו"ל היו לו הרבה צרות: קדם כל, בתחלה, כל העיר החזיקו ממנו כל-כך, פי היה ידוע לתלמיד חכם עצום, הוא היה אברך עם כל המעלות, מתמיד, בעל פשרון, עם דרך ארץ, אבל תכף פשנתקרב אל רבנו ו"ל, אבד את השם שלו, כלם עשו צחוק ממנו ובזו אותו. והוא הבליג, מה שהוא עבר, אין לתאר ולשער קלל. ואמר על עצמו: עברתי את כל המניעות בעולם, אבל המניעה הכי גדולה היתה מרבנו ו"ל בעצמו, פי רבנו ו"ל כל-כך הסתיר

את עצמו מאנשי שלומנו, מכלם הוא הסתיר את עצמו, היה לו ענין להסתיר את עצמו, היום חושבים: "אם היה רבנו ז"ל עמנו, בזמננו, כלם היו רצים אליו, כל העולם היה חסידיו", "אם היום נוסעים אל הציון שלשים אלף איש, אז בודאי אם רבנו ז"ל היה חי, כלם היו רצים אליו". אך באמת היה נסיון בחיים חיותו של רבנו ז"ל להתקרב אליו, גם מפני שהיה נראה אברך צעיר עם זקן קטן וכזו, והיה מתנהג בפשטות. ואחרי שנסתלק, אזי נתפרסמה גדלותו ותורותיו ועצותיו הקדושות, כי "אחרי מות קדשים אמר", כשאדם כבר נפטר, כלם "קדשים אמר", אז כלם אומרים: הוא היה קדוש. ומוהרנ"ת ז"ל מביא את זה ב"לקוטי-הלכות", שאומר, הבעיה של אדם, שתמיד חושב אחרונית, הרי היה פל-כף צדיק, הוא היה עובד ה' גדול, בחיים של אדם לא יודעים להעריף, כיון שנפטר, כלם אומרים שזה היה צדיק.

אני למדתי חמש שנים אצל רבי משה פיינשטיין, הוא היה אדם נמוך, גאון בתורה, עובד ה' עצום, ואחר שסיימתי אצלו, הוא חי עוד עשרים שנה לפחות. כשאני למדתי אצלו אמרו, שהוא עשה סיום על השלחן ערוף בפעם המאטים, אתם יודעים מה זה מאטים פעמים ללמד ד' חלקי שלחן ערוף?! לא מחבר רמ"א, אלא מגן אברהם, טורי זהב עם כל הנושאי כלים, כף ביורה דעה, כף באבן העזר, כף בחשן משפט ובארח חיים, כבר לא מדברים מש"ס, שהיה בקי לפני ולפנים. כשאנכנסתי ללמד אצלו, הוא אחז ביבמות, והוא התחיל: הבא על יבמתו, שורה הראשונה של יבמות, והשורה הזו הוא עבר את כל הש"ס, ולא יכולים להסביר איך קשר את הכל לשורה הזו, וזה היה לי מספיק על כל החיים, ממנו למדתי איך לומדים "לקוטי-מוהר"ן", על שורה אחת יכולים לקשר את כל ה"לקוטי-מוהר"ן" ולחברם, הוא מאד אהב אותי, פי הייתי מאד מתמיד.

הייתי בחור, ואחר-כך התחפנתי והצרכתי לשבת שמה עוד שנתים, פי אז הייתה מלחמה, ולקחו את כלם לצבא, מי שלא הייתה לו ישיבה בארצות-הברית לקחו אותו לצבא, ושכחו לכתב אותי,

והצרכתי ללכת ללשכת הגיוס, היה ספור מאד מאד ארוך, לא עזר לי שום דבר, הייתי צריך לשבת שמה יום שלם ממש בבקר עד ממש מאחר, שהיה באמצע חל המועד פסח, ערב שביעי של פסח, [היה גם בתוך גס, שיכלתי להשתחרר, ועוד לבוא הביטה בזמן], הלכתי לעמד בין שבע-מאות גויים, ואני לא נמוך, אבל לגבי כל הסוככים אותי, הייתי הכי קטן, בין כל-כף הרבה גויים שהיו כל אחד משכמו ומעלה, כושים גבוהים, וכאמור היות ששכחו לרשם אותי אותה השנה שאני לומד, אזי שלחו לי צו גיוס. והלכתי לרבי משה, אמרתי לו: מה אעשה?! והיה לו מאד צער, אבל הוא אמר: אתם תלכו, ואנחנו נקח עורך דין, בכך הלכתי, לקחתי את המעיל, הפכתי אותו, והלבשתי הפוף, פזרתי את הפאות, לקחתי את הפובע סבבתי אותו על הפנים, ואיך שנכנסתי, כל השבע-מאות גויים צחקו, עוד לא ראו מפלצת כזו, וחשבת שבוזה יתנו לי פטור, אבל זה לא הועיל שום דבר, המפקד לא היה יכול להשתיק אותם, הם התגלגלו מצחוק כזה, אז קדם כל עשה לי חסד, שהושיב אותי במזרח עם הפנים לקיר, וכך יכלתי שלא לראות אותם, היתה לי פנה להתבודדות. והוא נסה להשתיק אותם, וצפצף עם המשרוקית, וצעק: "פה זה צבא, זה לא צחוק, אני נותן לכם שלש דקות, ומי שלא יפסיק, ישלף לפלא. אנחנו פה שבע-מאות מגייסים, והנה התכנית לפניכם: אתם הולכים לרופא עינים ולרופא אזניים" וכך, לבדק את בריאותכם". ואני ישבתי בצד והתבודדתי להקדוש-ברוך הוא, בין כך התחלתי להתפלל שחרית, כי פשפאתי היה קדם אור היום, זה היה לי חסד שהשאירו אותי לשבת עם הפנים אל הקיר, אז היה לי סדור, וככה יכלתי להתפלל, והטילו אימה והיו לי בזיונות גדולים, והצרכתי לעבר את כל הבדיקות ממש כמו כל הגויים, השם ישמר: רופא עינים, ולקחו גם דם, והקדוש-ברוך הוא עשה לי גם, שקבלתי לפתע חם כזה, שבקשי אדם יכול לחיות בחרם כזה, והרגשתי על סף עלפון, וכמוכן הבדיקות דם הראתה שאני חולה לגמרי, ומשהו בדם לא בסדר, והיה כבר אתר הצהרים, כשנתנו לי על המקום פטור, "לך הביטה, אם נצטרך אותך נקרא לך", אחר-כך קבלתי על הדאר פטור... ובין כך הלכתי לכיוון

הַרְפַּכְתָּ לְנִסְעַ לְבֵיתִי, וְהֵייתִי חֵלֶשׁ מְאֹד, אֲזַ קָדַם קַפְצָתִי לְבֵית הַוְרִי
שְׁגָרוּ בְקִרְבַּת מְקוֹם, וְשָׁם כָּבַר נִפְלְתִי מֵעֶלְף עַל הַמַּטָּה, וְלֹא יִכְלַתִּי
לְהַמְשִׁיךְ, וְאַשְׁתִּי כָּבַר הִגִּיעָה לְבֵית הַוְרִי, וְשָׁם חָגַגְנוּ אֶת שְׁבִיעֵי שָׁל
פֶּסַח.

וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עֲזַר לִי, שְׁאַתֵּר הַחֲג, הַכֵּל חֲזַר לְקַדְמוֹתוֹ,
מִמֶּשׁ הָיָה לִי נֶס, וְרֵאִיתִי מָה אֲנִי צָרִיךְ עוֹרֵךְ דִּין, לְמָה אֲנִי צָרִיךְ
טוֹבוֹת מִבְּשׂוֹר וְדָם, רֵאִיתִי כָּבַר, שְׁאַם אֵתָה צָרִיךְ טוֹבוֹת מִכֵּנִי אָדָם
— אוֹי וְאֲבוֹי, אֶפְלוּ שְׁהֵרָאשׁ יִשִּׁיבָה הָיָה מְאֹד מְאֹד גְּדוֹל, אֲבָל עַד
שְׁסֻדָּר לְהִבִּיא לִי עוֹרֵךְ-דִּין, שְׁגַם לֹא עֲזַר, וְכֵלָם יָדְעוּ: מִהֲרַגַע שְׁאַתָּה
נִכְנָס לְצָבָא, אֵתָה לֹא יָכוֹל לְצָאֵת, כֵּלָם גִּיָּסוּ אוֹתָם עַל הַמְּקוֹם, וְנִתְּנוּ
לְהֵם מֵדִים וְכוּ' וְכוּ', אֲנִי רַק בְּקִשְׁתִּי לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁאַנִּי
צָרִיךְ לְחֲזֹר, וְשְׁאַסְפִּיק לְפָנַי הַחֲג, אֵף שְׁזָה פְקוּיָת נֶפֶשׁ, כִּי הֵייתִי מְאֹד
מְאֹד חֵלֶשׁ עֵקֶב חֲמֵי הַגְּבוּהַ וְכוּ', וְרַק הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ עֲזָרְנִי, וְלֹא שׁוּם
בְּשׂוֹר וְדָם. וְלִמְדָתִי אֵת הַלְקַח הַזֶּה עַל בְּשָׂרִי: כְּשֶׁאָדָם הוּא בְּצָרָה,
אֵף אֶחָד בְּעוֹלָם לֹא יַעֲזֹר לוֹ, שְׁיִהְיֶה אֵיךְ שְׁיִהְיֶה, וְאַפְלוּ הֵרָאשׁ
יִשִּׁיבָה, שְׁהָיָה אָדָם מְאֹד מְאֹד גְּדוֹל, בְּקִי בִשְׂ"ס וּבַפּוֹסְקִים, מְכַבֵּד
וּמוֹרָם מְעַם, גַּם כַּחוֹתָיו מְגַבְלִים, וְלִכֵּן כְּשֶׁאַתָּה נִמְצָא בְּצָרָה, אֵף
אֶחָד בְּעוֹלָם לֹא יָכוֹל לְעֲזֹר לָךְ, וְאַנִּי כְּמַעַט כְּמַעַט נְטִיו רַגְלִי, אֲבָל
"וְאַתָּה ה' גּוֹאֲלִי", הַתְּבוֹדָתִי הַרְבֵּה לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, וְזֶה מֵה
שְׁהִצִּילְנִי.

אֲזַ תְּלַמִּיד מְרַבּוּ מְאֹד מְאֹד קָשָׁה לְקַבֵּל, כִּי הוּא יוֹשֵׁב תְּמִיד
אֶצְלוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה קָשָׁה לָהּ לְהִיוֹת חֲסִידָה, וְכֵן הַגַּבְאִי, הוּא תְּמִיד
שְׁמָה מִסְתַּוָּבֵב, וְחוֹשֵׁב לְעֲצֻמוֹ: זֶה אָדָם פְּשוּט, הוּא גַם אוֹכֵל כְּאֶחָד
הָאָדָם וְיִשָּׁן כְּכֵלָם, אֲזַ אוֹלֵי הַכֵּל הַצָּנָה, וְכֵן הֵבֵן רוּאָה אֶת אָבִיו
הַצַּדִּיק בְּכֵל הַמַּצְבִּים, וְקָשָׁה לוֹ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ.

מִוְהַרְגַּת ז' ל הָיָה הַיְחִידִי בַּהֶסְטוֹרִיָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹא
מוֹצְאִים דְּבַר כְּזֶה, אֲלֵא אֶצְל רַבֵּי חַיִּים וִיטָאָל, שְׁתַּלְמִיד יְהִי כָּל-כָּף
מְקָשָׁר אֶל רַבּוֹ, רַק רַבֵּי חַיִּים וִיטָאָל, כָּל דְּבַר קִטָּן הוּא הַסְתַּפֵּל עַל
רַבּוֹ, וּמִמֶּשׁ רָשָׁם כָּל פְּרָט וּפְרָט, מֵה זֶה כְּתָבִי הָאָר"י? מֵה שְׁהוּא

שָׁמַע, מֵה שֶׁהוּא רָאָה, הוּא רָאָה אִיךְ שֶׁהָאֲר"י הִקְדוּשׁ נִכְנָס לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, וּפְתָאֵם מוֹדְעוּעַ וּמְנַשֵּׁק אֶת הַמְּזוּזָה, וְרָשָׁם אֶת זֶה, כְּתוּב בְּשֶׁעַר הַכְּנֹנֹת בְּעֵץ חַיִּים כָּל פֶּרֶט וּפְרָט, אִיךְ הוּא הִלָּךְ עִם הַצִּיצִית וְכוּ' וְכוּ', רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל כְּתַב פְּתֻקָּאוֹת פְּתֻקָּאוֹת, וְהֵבִן שְׁלוֹ אַחֲר־כֶּף רַבֵּי שְׁמוּאֵל וַיִּטָּאֵל וְרַבֵּי מֵאִיר פֶּאפֶּרִישׁ, וְרַבֵּי יַעֲקֹב צְמַח, הֵם סִדְרוּ אַחֲר־כֶּף אֶת הַכְּתָבִים, כְּלוּמַר אֶת הַ"עֵץ חַיִּים" וְהַ"פְּרִי עֵץ חַיִּים" וְהַ"שְּׂמוּנָה שְׁעָרִים" כְּתַב הֵבִן שְׁלוֹ רַבֵּי שְׁמוּאֵל, וְעַם עוֹד שְׁנֵי תַלְמִידִים סִדְרוּ אֶת זֶה. מִבְּחִינָה אַחַת הָיָה מוֹהֲרָנ"ת וְ"ל יוֹתֵר מֵרַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל, כִּי רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל הִבִּיא עוֹד תַּלְמִידִים, וְאָמַר: "הֵייתִי חֲסִיד שׁוֹטָה", כִּי הָאֲרִיז"ל אָמַר לוֹ: "אֲנִי לֹא רוּצָה שֶׁתָּבִיא לִי אֶף אֶחָד, אֲנִי רוּצָה רַק לְלַמֵּד אֶתְךָ", וְהִלָּךְ וְהִבִּיא עוֹד כַּמָּה אֲנָשִׁים, "מָה עֲשִׂיתָ לִּי? אַתָּה גֹרֵם עֲכָשׁוּ רָעָה לְעֲצָמְךָ", וְלָמְדוּ יַחַד מֵאֲמַר בְּזֵהר, וְרַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל שָׂאֵל אִיזוֹ שְׂאֵלָה, וְרַבּוֹ אָמַר לוֹ: "פֹּה אַל תִּדְחַק עָלַי לְשָׂאֵל", וְהוּא דִּחַק וְדִחַק עָלָיו, וְהִצְרִיךְ רַבּוֹ לְגַלּוֹת לוֹ סוּד, וְאָמַר לוֹ: "עֲכָשׁוּ גִרְמָתָ, שְׂאֲנִי מִכְּרַח לְהִסְתַּלַּק מִזֶּה הָעוֹלָם". אֲזַ שְׂמָה כּוֹתֵב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל: "הֵייתִי חֲסִיד שׁוֹטָה, וְלֹא שְׂמַעְתִּי בְּקוֹל רַבִּי". אֲצֵל מוֹהֲרָנ"ת וְ"ל לֹא מוֹצָאִים דְּבַר כְּזֶה. [אַגַּב, הָאֲרִיז"ל הָיָה כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק בֶּן שְׁלֹשִׁים וּשְׂמוּנָה וַחֲצִי שָׁנִים, וְרַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל תַּלְמִידוֹ הָיָה בֶּן שָׁשִׁים וַחֲמֵשׁ. וְכֵן רַבֵּנוּ וְ"ל הָיָה גַם כֵּן בְּדִיוֹק בֶּן שְׁלֹשִׁים וּשְׂמוּנָה וַחֲצִי כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק — כְּשֶׁנּוֹת הָאֲרִיז"ל, וּמוֹהֲרָנ"ת וְ"ל חֵי כְּמוֹ רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל — בְּדִיוֹק שָׁשִׁים וַחֲמֵשׁ שָׁנִים].

לְמוֹהֲרָנ"ת וְ"ל הָיְתָה מַעֲלָה אַחַת שֶׁלֹּא הָיְתָה לְאֶף אֶחָד, וְלֹא מוֹצָאִים דְּבַר כְּזֶה אֲצֵל שׁוּם תַּלְמִיד, שְׂאֵלוֹ אוֹתוֹ פְּעַם הַתַּלְמִידִים: "לְרַבֵּנוּ וְ"ל הָיוּ הִרְבֵּה תַלְמִידִים בְּעֲלֵי רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, בְּעֲלֵי מְדֻרְגוֹת גְּבוּהוֹת מְאֹד, וְאִיךְ זָכִיתָ יוֹתֵר מִכָּלֶם?" וְעָנָה וְאָמַר: "כְּשֶׁאֲנִי בָאתִי אֶל רַבֵּנוּ וְ"ל, [וְאֵל תִּשְׁכַּחוּ כְּשֶׁמוֹהֲרָנ"ת וְ"ל בָּא אֶל רַבֵּנוּ וְ"ל, הָיָה כְּבָר מְמָלָא עִם ש"ס וּפּוֹסְקִים, וְהָיָה לְמִדָּן גְּדוֹל מְאֹד], אֲבָל נִקִּיתִי אֶת הָרֹאשׁ שְׁלִי לְגַמְרִי, בְּטִלְתִּי עֲצָמִי לְחִלוּטִין: 'אֵין לִי שְׁכָל', רַבֵּנוּ וְ"ל אוֹמֵר מִשְׁהוּ, זֶה חֲתִיכַת שְׁכָל, עוֹד דְּבוּר — עוֹד חֲתִיכַת שְׁכָל",

כָּכָה הוּא נַעֲשֶׂה מוֹהַרְנֵת ו"ל, הוּא אָף פֶּעַם לֹא הֵעִז לְשָׂאֵל אֶת רַבְּנוּ ו"ל שׁוּם דְּבָר, כֹּל מֵה שֶׁהוּא שָׁמַע מֵרַבְּנוּ ו"ל — הוּא רָשָׁם. הָיָה לוֹ כָּל־כָּף הַרְבֵּה צְרוּת לְהִגִּיעַ אֶל רַבְּנוּ ו"ל, כָּל־כָּף הַרְבֵּה מְנִיעוֹת עַד שֶׁהוּא בָּא אֶל רַבְּנוּ ו"ל, וְלַעֲתִים הָיָה אֵצֶל רַבְּנוּ ו"ל כַּמָּה יָמִים, וְהִצְרִיךְ לְבָרֵחַ חֲזָרָה, וְלַעֲתִים הָיָה שָׁמָּה כַּמָּה שָׁבוּעוֹת, אָבֵל מֵה שֵׁישׁ לָנוּ, מֵה שְׁנוֹתַר לָנוּ — הַסְּפָרִים: "לְקוּטֵי־מוֹהַרְנֵת", "סְפֹרֵי־מַעֲשֵׂי־וֹת", "סְפֹרֵי־הַמִּדּוֹת", "חֵי־מוֹהַרְנֵת", "שִׁיחוֹת־הַרְנֵת", זֶה מוֹהַרְנֵת ו"ל כָּתַב בְּמִשְׁפָּח שְׁמוֹנָה שָׁנִים, אָבֵל הוּא הָיָה מְאֹד מְעַט אֵצֶל רַבְּנוּ ו"ל, תִּתְאַרְוּ לַעֲצֹמְכֶם אִם הוּא הָיָה יוֹשֵׁב אֵצֶל רַבְּנוּ ו"ל בְּקָבִיעוֹת, אִז הָיָה לָנוּ "לְקוּטֵי־מוֹהַרְנֵת" לְכָל הַפְּחוֹת עֲשֵׂרָה כְּרִכִּים, וְ"שִׁיחוֹת־הַרְנֵת", "חֵי מוֹהַרְנֵת" הָיָה לָנוּ מֵאָה כְּרִכִּים, כִּי רַבְּנוּ ו"ל לֹא הִפְסִיק לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד, אִז אַחֵר הִהְסַתְּלָקוֹת שֶׁל רַבְּנוּ ו"ל הוּא אָמַר, שֶׁמִּתְחַרֵּט עַל הַתּוֹרָה וְתִפְלָה שְׁלוֹ, הוּא הָיָה צָרִיךְ לְשִׁבֵּת אֵצֶל רַבְּנוּ ו"ל כָּל הַזְּמַן, אָבֵל לְזֶה צְרִיכִים כּוֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְגַם לְהִזְהַר שֶׁלֹּא לְהִיּוֹת יוֹתֵר מְדֵי קְרוֹב, שְׂאִז זֶה בְּכַחֲנֵת בֵּן, שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהִיּוֹת חֲסִיד, כִּי רוּאָה אֶת אָבִיו — הַרְבֵּי בְּכָל הַמַּצְבִּים...

בְּשָׂבִיל זֶה רַבְּנוּ ו"ל אָמַר: כְּשִׂאוּכְלִים, אֲפֵלוּ שְׂאֵתָה אוֹכֵל לְבָד, תֹּאכֵל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ כְּאֵלוּ אֵתָה יוֹשֵׁב לְפָנַי אָדָם גְּדוֹל, רַבְּנוּ ו"ל לֹא הִחְזִיק מִלְּצוּם, רַבְּנוּ ו"ל מְדַבֵּר הַרְבֵּה מִתְּאֹת אֲכִילָה. שְׂאֵלוּ אֶת רַבְּנוּ ו"ל: מֵה זֶה תְּאֹת אֲכִילָה? אָמַר רַבְּנוּ ו"ל: יְכוּלִים לְרֹאוֹת אֵיךְ שְׂאָדָם מִתְּנַפֵּל עַל הַצְּלַחַת, רִגַע, זֶה לֹא יִבְרַח מִמֶּךָ, אֵתָה יָכוֹל לְאָכֵל לֹאט לֹאט, זֶה תְּאֹת אֲכִילָה, כִּי אֲדַרְבֵּה אָדָם צָרִיךְ לְאָכֵל עַל מְנַת שִׁיחָהּ לוֹ כֶּחַ, אָבֵל לֹא מִתּוֹךְ הַתְּנַפְלוֹת כְּחִיָּה, לְכוּ לִגְן הַחַיּוֹת, וְתִרְאוּ שֶׁם אֵת הַזָּאֵב וְהַדֵּב וְהָאֲרִיָּה, שְׁמִים לָהֶם פַּח מְלֹא אֲכָל, וְהֵם טוֹרְפִים הַכֹּל בְּהַתְּנַפְלוֹת, זֶה חִיָּה, זֶה תְּאֹת אֲכִילָה. אָבֵל אָנוּ תְּלַמִּידֵי רַבְּנוּ ו"ל צְרִיכִים לְאָכֵל בְּנַחַת, בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וְכו'.

נִחְזֹר לְעֵנִינְנוּ, כְּשֶׁתְּלַמִּיד נַעֲשֶׂה מְדֵי קְרוֹב, אִז קָשָׁה לוֹ לְקַבֵּל מִהֶרֶב, וְלֹא בְּחִנָּם, שְׁחַכְמִינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים, שְׁכַדֵּי לְלַמֵּד עִם תְּלַמִּידִים: 'זֶרֶק מְרָה בַתְּלַמִּידִים', תְּכַנִּים בְּהֵם פַּחַד, בַּתְּלַמִּיד צְרִיכִים

להכניס פחד שיפחד ממך, וכל אלו הראשי ישיבה שמכניסים פחד ואימה ויראה בתלמידים, לתלמידים יש דרך ארץ גדול כלפי רבם, וזוכרים אותו לשנים, ולמה? כי הלה אתם ביד קשה. ולמה זה צריך להיות כך? איני מבין. כי אצלי זה לא הצליח, אתי אם אחד הלה ביד קשה, אני אף פעם לא מחלתי לו, "מה עשיתי לך? עשיתי לך רע?! מה אתה הולך אתי ביד קשה?! מה אתה מבנה אותי?!". ואם פן השיטה הזו אצלי לא הצליחה. אבל במציאות זו עבודה, זה הפך השכל, אם הולכים עם אחד ביד קשה — ראש ישיבה עם תלמידים, רבי עם חסידים, או אהבים אותו. אבל ברגע שאתה קרוב אל התלמידים, ברגע שהתלמידים נעשים לך כמו ילדים ואתה אוהב אותם, ואתה רוצה רק את הטוב שלהם, ואתה מוריד את עצמך אליהם, ומתחבר אליהם, זה מספן, שלא יאבדו את היראת כבוד, וחס ושלום, לא יהיו בבחינת חסידים, שמנה פחד מוהנ"ת ו"ל.

היתה תקופה שר' ... למד אצלי, אז אמרנו תקון חצות כל לילה במנין, ואחר-כך יצאנו לטייל בחוץ שעה שעתיים שלש, ולפעמים אפלו הרבה יותר, והלכנו הלוך וחזור, וספרנו ספורי צדיקים, כל מיני שיחות מאד יפות, והיה אחד עם טיפ, שהחזיק על יד הפה שלי ממש, שלא יאבד דבור אחד, הוא בא מפעם לפעם פה, אף ברגע שאתה נעשה חבר שלו, או אתה מתידד אתו, אתה מאבד את היראת הכבוד, אפלו שבשעת מעשה עדין עומד אצלך, אבל במשך הזמן הולך. הגמרא אומרת: תלמיד חכם, עד שהוא לא מדבר עם אף אחד, הוא נראה כמו כלי זהב, אתה מתחיל לדבר אתו, הוא ירד לכסף, ומתחיל להיות אתו יותר, זה כמו כלי חרס ונופל ונשבר, ואין לזה תקנה, וככה זה גם-כן, למה זה כך? אני מכרח להגיד לכם, שאיני מבין.

לי היה גם-כן אבא, היינו שני אחים סוף הכל, וכל-כך פחדנו מאבא, וכשדברנו עם האבא, היה דרך ארץ כל-כך גדול, לא העזנו לבקש דבר, היה לנו כבוד אב נורא ואים. כשאבא עבר דירה, הבחורים עזרו לו לארוז את הדברים, אז הוא נתן להם "קצור פרי

מְגִדִים" (כְּשֶׁהָיָה בַּחֹר הוּא כָּתַב אֶת זֶה). הוּא נָתַן אֶת זֶה לְאַחַד הַבַּחֲוָרִים, וְעַד הַיּוֹם אֲנִי מִתְחַרֵּט לָמָּה לֹא תִפְסְטִי אֶת זֶה, הַיִּיטִי יָכוֹל לְהַדְפִּיס אֶת זֶה קִצּוֹר כָּל הַפְּרִי מְגִדִים עַל יוֹרֵה דְעָה, כָּל־כֶּף פְּחָדְנוּ, הַיְתָה יִרְאָה, לֹא הָיָה דְבָר כְּזֶה לְדַבֵּר נֶגֶד הָאָבָא — אוֹי וְאֲבוֹי, וְהָיִינוּ כָּל־כֶּף מְקַשְׁרִים אֶל הָאָבָא, וּמִי שֶׁהֵעִז לְהַגִּיד מִשְׁהוּ נֶגֶד הָאָבָא, הָיִינוּ תִּכְף מְעַמִּידִים אוֹתוֹ עַל הַמָּקוֹם. הָיָה סְפוּר, שְׁמִישָׁהוּ הַתְּחִיל עִם הָאָבָא, וְהוּא וְעִירוֹ כְּלָם קִבְּלוּ עָנֵשׁ, מִמֶּשׁ לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפֹּר, כִּי לֹא מִתְחִילִים עִם אָדָם שְׁלוֹמֵד תּוֹרָה, כִּי סוּף כָּל סוּף הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ, הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם פַּעַם אַחַת, וּפַעַם לְזֻכָּח שְׁנַיִם, אֲבָל אִם הָיִינוּ שְׂמָה וְהָיִינוּ רוֹאִים אֶת זֶה וְכוּ', הָיִינוּ תּוֹכְעִים אֶת כְּבוֹדוֹ. אֲבָל כָּל־כֶּף אֶהְבְּנוּ אֶת הָאָבָא, וְהָיָה לָנוּ דֶרֶךְ אֶרֶץ מֵהָאָבָא, וְאִם הָיָה אֵיזָה בֵּית־הַפְּנִסָּת, שֶׁהָיָה לְאָבָא פַּעַם בְּזִיּוֹן מְאֹד גְּדוֹל, אִז עַד הַיּוֹם, שְׂזוֹ כֶּבֶר שָׁנָה רַבִּיעִית [כִּי נִפְטַר בְּתַשְׁס"ד], לֹא אֲנִי וְלֹא אַחֵי יְכוּלִים לְהַכְנִס לְשֵׁם. אַתֶּם יוֹדְעִים מַה? בְּבֵית־הַפְּנִסָּת הַזֶּה שֶׁבָּזוּ אֶת הָאָבָא, אֲנַחְנוּ לֹא עוֹבְרִים אֶפְלוּ בְּרַחוּב הַזֶּה, קוֹרָה לְפַעְמִים שֶׁהֵרָכַב נוֹסֵעַ, וּבְדִיוֹק הַנְּהַג עֶבֶר דֶּרֶךְ הַמָּקוֹם, וְאֲנַחְנוּ סוֹגְרִים אֶת הָעֵינַיִם, עַד כְּדֵי כֶּף כְּבוֹד אֲב, הָיָה לָנוּ כָּל־כֶּף יִרְאֵת הַכְּבוֹד לְאָבָא, זֶה בְּלִמִּי אֶפְשָׁרִי לְהִסְבִּיר.

אֲבָל בְּמַצִּיאוֹת זֶה לֹא כָּכָה, הַמַּצִּיאוֹת הַיָּא, שֶׁבְּרַגַע שְׂאֵתָה יוֹתֵר קְרוֹב, מִתְחִילִים לְזַלְזֵל בָּךְ, לָמָּה זֶה צְרִיף לְהִיּוֹת? לְאֵלֵקִים פְּתוֹרוֹנִים, זֶה לֹא יְכוּלִים לְהַבִּין, אָדָם עוֹזֵר לָךְ, נוֹתֵן לָךְ כָּל טוֹב, כְּשֶׂאֵתָה עֲדִין צְעִיר — בְּגִיל שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה, [בְּעֶבֶר לְקַחְתִּי לִישִׁיבְתִּי בַּחֲוָרִים מְגִיל בַּר מְצוּהָ], וְאֲנִי כֶּבֶר לֹא אוֹמֵר, שְׂדוּאָג לָהֶם שְׂיִהְיָה לָהֶם כּוֹבֵעַ וְחִלְפָה, שְׂיִהְיָה לָהֶם מִכָּל טוֹב, אֲלֹא הַיִּיטִי צְרִיף לְהַעֲבִיר אוֹתָם בְּבִקְרָה, וְזֶה לֹא הָיָה קַל, בְּלִילָה לֹא הַיִּיטִי הוֹלֵךְ לִישׁוֹן מֵרַב דְּאָגָה וְכוּ' וְכוּ', וְאַחֲר־כֶּף הַשְׂמֵתָה הַכִּי גְדוֹלָה, שְׂאֵתָה מַחְתֵּן אֶת מִישָׁהוּ, שְׂזָה לֹא נִשְׁמַע רַק לְפָנַי מֵאֲתִים שְׂנָה, זֶה הַמַּתָּנָה הַכִּי יָפָה שָׂרָק יְכוּלָה לְהִיּוֹת, בַּחֹר לֹא יוֹדַע מַה זֶה פְּגָם הַבְּרִית, מִתְחַתֵּן סְמוּךְ לְפָרְקוֹ, הוּא לֹא יוֹדַע מֵהַצָּרָה, זֶה הַמַּתָּנָה הַכִּי יָפָה, אִף פַּעַם בַּחֲיִים לֹא הַיִּיטֵ חוֹלָם לְהַתְחַתֵּן בְּגִיל הַזֶּה, לָמָּה שְׂיִקְחוּ אוֹתָךְ, וְאֲנִי עוֹשֶׂה

לך את כל המאמצים שתמצא בת זוג, ולא רק זה, אלא אתר-כף
 הואג לך, שיהיה לך שטר-מל, שיהיו לך בגדי שבת, שיהיה לך
 מכל טוב, אז השכל צריך להגיד: "האדם הזה שמסר נפש בשבילך,
 אף פעם אל תשכח אותו", הוא עשה לך טובה, תאמינו לי, אדם
 עשה לי טובה פעם אחת בחיים, ואני לא שוכח את זה לגנצח, אפלו
 שאני סובל.

מה אגיד ומה אדבר? אני יכול לדבר אתכם עד הבקר, אבל
 יש פה כמה שצריכים להיות מלמדים, וקמים ותיקין, ולמעלה יש
 לי שעור לנשים, אני לא יכול להחזיק אותם, ולכן אשתדל לקצר.

אחד עשה לי פעם טובה אחת, ואחר-כך קבלתי ממנו בזיונות,
 אבל אף פעם לא שוכח אותו, והוא הודה ברבים שהוא בזה אותי,
 אבל אף-על-פי-כן אני לא שוכח את הטובה שעשה לי, מה היתה
 הטובה? רצייתי לנסע אל ציון רבנו ז"ל, ולא היה לי פרוטה, והוא
 הלנה לי שש-מאות דולר, והפרטיס עלה שמונה-מאות דולר,
 מאתים דולר לקחתי ממקום אחר בקשי השגתי את זה, ויותר מזה
 לא היה לי, ומה שסבלתי בשביל זה — בזיונות הגונים, אין לתאר,
 אבל אני לא יכולתי לשכח את הטובות. נלפני וי טבת ראיתי אותו,
 כי חמי גר עכשו בקרבתו, הוא הולך עם מקל וכבר בקשי יכול
 ללכת, והוא זוכר היטב היטב את העולות שעשה לי, ואז הייתי
 עני, שלא היו לי מכנסים, פשוטו כמשמעו, היה לי קרע מאד גדול
 במכנסים, ולא יכלו לתפור, כי זה לא היה במקום התפור, אבל כסיתי
 את עצמי, לא היה לי כסף לקנות מכנסים חדשות, ועד עכשו אני
 לא שוכח, שהוא עשיר גדול מאד, ובזה אותי וכו'. מספן, אין לו
 ילדים, ואשתו חלתה, רחמנא לצלן, ובא אלי לבכות לפני ולבקש
 ישועה, וספר שאיזה מקבל אמר לו, שהיא תשתה כוס מים עם
 מלח. ואמרתי לו: "אוי ואבוי, אל תקח את זה בשום פנים ואפן!"
 והוא התחיל לצעק עלי: "מה אתם יודעים" וכו', ואני בשלי: "אל
 תעשה את זה, כי תאבד את אשתך", היה לה לחץ דם גבוה מאד,
 שאסור לקחת מלח, ולא שמע לי, ושתתה את המלח, ורחמנא
 לצלן, נכנסה בלי הכרה, וככה שכבה אולי חדשים עד שנפטרה.

וּבֹא לְפָנַי בְּבִכְיָהּ, וְנִפְלַעַל הַרְגָלִים וְנִשְׁקֵא אוֹתִי, וְאָמַר: "אִי, אִיךָ יִדְעֶתֶם שְׂאִסוּר לָהּ מִלַּח" ... אָבֵל מֵהָאָדָם הַזֶּה סְבִלְתִּי הַמּוֹן הַמּוֹן בְּזִיּוֹנוֹת.

הֵן אֲמַת שְׁבַקְשִׁי עָשׂוּ לִי טוֹבוֹת, וְאֲנִי מִכְרַח לְהַגִּיד לָכֶם אֲנִי זוֹכֵר הַיֵּטֵב, וְאֲנִי יְכוֹל לְסַפֵּר עַל הַיְדִידִים כִּמְהָ פְעָמִים עָשׂוּ לִי טוֹבוֹת, לֹא הָיָה דְבַר כְּזוֹה, כִּי בְדַרְדָּר כָּלֵל אֲנִי הַיֵּטְבִּיתִי לְאַחֲרִים עַד פְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְתַמִּיד לְמִי שְׁעָשִׂיתִי טוֹב, עָשָׂה לִי רַע בְּחֻזְרָה, וְאֲנִי מִקְבֵּל אֵת זֶה בְּאַהֲבָה].

קָרָאתִי אֶתְכֶם עֲכָשׁוּ לָפֹה, וְרָצִיתִי לְדַבֵּר כִּמְהָ דְבָרִים, אָבֵל אֲנִי רוֹאֶה שְׂאִין הַזְּמַן גְּרָמָא, וְנִדְבַר רַק בְּתַמְצִית. כְּשֶׁהֵייתֶם אֲצֵלִי, מֵהַ דְבַר שְׁקִנִּיתִי לְכָל אֶחָד? סֵט מְשֻׁנִּיּוֹת, מֵאִז שֶׁפִּתַּחְתִּי הַיְשִׁיבָה ... גֵּרוּ יְאִיר, אֹמֵר, שְׂיֵשׁ לוֹ עֲדִין אֵת הַמְשֻׁנִּיּוֹת, וְלֹא רַק אֵת הַמְשֻׁנִּיּוֹת יֵשׁ לוֹ, אֲלֵא גַם אֵת הַסִּפָּה שֶׁנִּתְתִּי לוֹ לְסִימָן, יֵשׁ לוֹ עֲדִין... עֲכָשׁוּ הַבִּאֲתִי לְכָל הַבְּחוּרִים פֹּה מִתְּנָה מְשֻׁנִּיּוֹת, [פְּגָשְׁתִּי אִיזָה אָדָם שֶׁהָיָה בְּצָרָה, וְרוֹצֵה לְתַת לִי כֶסֶף, אֲמַרְתִּי לוֹ: "אֲנִי לֹא צָרִיךְ כֶּסֶף", וְהוּא הִתְעַקֵּשׁ: "מֵה אֲנִי יְכוֹל לְעֹזֵר לָכֶם?" וְהִשְׁבַּתִּי: "אִם אֶתָּה רוֹצֵה לְעֹזֵר לִי, הִנֵּה אֲנִי עֲכָשׁוּ בֹא לְאַרְץ, אֲנִי הוֹלֵךְ לְקִנּוֹת מְשֻׁנִּיּוֹת לְכָל הַבְּחוּרִים". וּבְקֶשׁ, שֶׁהוּא רוֹצֵה אֵת הַזְּכוֹת... הָיוּ בְּחוּרִים שֶׁלְצַעֲרִי, הִשְׁאִירוּ אֵת הַמְשֻׁנִּיּוֹת אֲצֵלִי עַל הַשְּׁלֶחֶן, אִז כְּבָר יִדְעֵתִי, שֶׁמִּהַבְּחוּר הַזֶּה לֹא יִהְיֶה שׁוֹם דְבַר, קִנְיָה לְעַצְמוֹ לְפָנַי שְׁעוֹב נְעֵלִים חֲדָשׁוֹת, חֲלִיפָה יָפָה, חֲלֻצָה יָפָה, יְבוֹא הַבִּיטָה וְרֹאֶה לְאֵמָא, לְאֵבָא, לְכַלָּה, וְאֵת הַמְשֻׁנִּיּוֹת הוּא הִשְׁאִיר אֲצֵלִי, אִז יִדְעֵתִי, שֶׁהַבְּחוּר הַזֶּה מִסְבֵּן, לֹא יִפְתַּח מְשֻׁנִּיּוֹת...

מֵה סֵךְ הַכֹּל רָצִיתִי מִהַבְּחוּרִים? תְּלַמְדוּ חֲמֵשׁ וְרִשְׁיִי עִם הַתְּרַגּוּם — זֶה שְׁלָכֶם, יְבוֹא הַיּוֹם וְנִנְעוֹב אֵת זֶה הָעוֹלָם, לֹא יוֹעִיל לָכֶם שׁוֹם דְבַר, הָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים יִלְכוּ עַד הַקָּבֵר, הֵם לֹא יִכְנָסוּ אֶתְךָ לְתוֹכוֹ, הֵם יִצְעָקוּ: "אֵבָא, אֵבָא, אִיךָ עוֹזְבֵת אוֹתִי", "בְּעֵלִי, בְּעֵלִי, אִיךָ עוֹזְבֵת אוֹתִי", וְיִכְפוּ וְיִכְפוּ, וְרַק הַתּוֹרָה הִיא תִּלְוֶה אוֹתְךָ הַלָּאָה וְהַלָּאָה לְנִצַּח וְנִצַּח נִצְחִים. הַיִּיתִי בְּהַרְבֵּה לְנִיּוֹת מֵאִז שְׂאִנִּי בְּגִיל שְׁמוֹנָה,

אָנִי תָמִיד הוֹלֵךְ לְלִנְיֹת, אִזּוּ רְאִיתִי וְשָׁמַעְתִּי, הֵייתִי בְּלִנְיָה עֲצוּבָה כַּל־כָּף, אָדָם צָעִיר נֶפֶטֶר, וְהִשְׁאִיר אַחֲרָיו עֲשָׂרָה יְתוּמִים, הוּא סָבַל עַל הַלֵּב, הַיְלָדִים בָּכוּ בְּכִיּוֹת כְּאֵלֹה: "אָבָא, אָבָא", זֶה קוֹרֵעַ לְבָבוֹת, זֶה הִזָּה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה גְדוֹל, מָה אָמַר לָכֶם? מִגִּיל שְׁמוֹנֶה הִלְכְּתִי כְּכֹר לְלִנְיֹת, אִזּוּ זֶה כְּכֹר נִחְקַק בְּתוֹךְ הַדָּם שְׁלִי, הֵייתִי הוֹלֵךְ לְבֵית עַל־מִין, וְרִאִיתִי שְׁפָלָם מְלֹוִים אוֹתָךְ עַד הַקָּבֵר, מִסְפִּידִים וּמִסְפִּידִים, וּמְכַנִּיסִים אוֹתָךְ בְּאֲדָמָה, וּמְכַסִּים בְּעֶפֶר וְזֶהוּ זֶה, וְעוֹד לֹא רְאִינוּ שְׁהֵאֲשָׁה תִפְגַּס עִם בְּעֵלָה לְקָבֵר, אוֹ הַיְלָדִים יִפְגְּסוּ בַּפְּנִים... רַק עַד הַקָּבֵר יְלוּוּ אוֹתָךְ, הַכְּנִיסוּ אוֹתָךְ בְּאֲדָמָה, כֶּסֶף, וְהוֹלְכִים הַבֵּיתָה, וּמֵה הַמְשַׁפָּחָה עוֹשֶׂה? סְעִדַת הַבְּרָאָה, בְּאִים כָּלָם, וְלוֹמְדִים לְעֵלְוֵי נִשְׁמַת הַנֶּפֶטֶר. רוֹאִים מִכָּאן, שְׁמָה מְלֹוֶה אֶת הָאָדָם לְנִצָּח? הַלְמוּד שְׁלֹמֹד בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ, זֶה לֹוֹקֵחַ עֲמוֹ. תֵּאֲמִינוּ לִי, עֲשֵׂר דַּקּוֹת זֶה לֹוֹקֵחַ, הַיּוֹם הַתַּחֲלִנּוּ פְּרִשְׁתָּ שְׁמוֹת, לְלַמֵּד קִצַּת חֲמֵשׁ מְרֵאשׁוֹן עַד שְׁנֵי עִם רִשׁוֹ וְתִרְגּוּם, זֶה לֹא אוֹרֵךְ הַרְבֵּה זְמַן, וְזֶה לְנִצָּח, גַּם אִם שְׁכַחְתִּי מֵה שְׁלֹמֹדְתִי, אֲבָל בְּשָׁמַיִם לֹא שְׁכָחוּ, לְמַדְתִּי פָּרַק מִשְׁנִיּוֹת אֶחָד, שְׁכַחְתִּי אֶפְלוּ מֵה שְׁלֹמֹדְתִי, אֲבָל בְּשָׁמַיִם לֹא שְׁכָחוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה יוֹם רֵאשׁוֹן פְּרִשְׁתָּ שְׁמוֹת לְמַדְתִּי דָף גְּמָרָא, בְּשָׁמַיִם לֹא שְׁכָחוּ מִזֶּה, וּמִכָּל שְׁכָן, שְׁהַלְבַּשְׁתִּי תַפְלִין וְהַתְּפַלְלִיתִי, אֵף שֶׁהִזָּה מְלֵא מַחְשָׁבוֹת זְרוֹת, אֲבָל הַתְּפַלְלִיתִי מִנְחָה וְעֲרֵבִית, זֶה מְלֹוֶה אֶת הָאָדָם כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְבֵית עוֹלָמוֹ.

בֵּא אֵלַי אַבְרָךְ בְּשַׁעַה שְׁלֹשׁ אַחַר הַצְּהַרִּים, וְהוּא רִץ לְהַפְּצָה, שְׁאֵלְתִי אוֹתוֹ: "שְׁחִרִית הַתְּפַלְלִיתָ?" וְהַתְּפַלְלֵא הַאֲבְרָךְ — "לְמָה מוֹהֲרָא" שׁ שׁוֹאֵל אוֹתוֹ דְּכֹר כְּזֶה?!" אִזּוּ הוּא עוֹנֶה: "לֹא, רַק הִנַּחְתִּי תַפְלִין, הֵייתִי שָׁבוּר וְלֹא הַתְּפַלְלִיתִי". בְּכֵן אָמַרְתִּי לוֹ: "לֵךְ מֵהַר תַּנִּיחַ עוֹד פַּעַם תַּפְלִין וְתַלְךְ לְהַתְּפַלְלֵל עֲכָשׁוּ, אֵף שְׁמוֹזְמַן עֲבַר זְמַן תַּפְלָה" ... [זֶה עֲצָמוּ הִזָּה חֲדוּשׁ אֲצַל אוֹתוֹ אַבְרָךְ: "מֵאִיפָה הוּא יוֹרֵעַ שְׁלֵא הַתְּפַלְלִיתִי"], אֵף לֹא נִפְגַּס לְזֶה, אֲבָל אָדָם שֵׁיֵשׁ לוֹ שְׁכָל — חוֹשֵׁב: "הִנַּחְתִּי תַפְלִין הַיּוֹם, הַתְּפַלְלִיתִי שְׁחִרִית, מִנְחָה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם", אֶחָד הוֹלֵךְ לְעַבֵּד, מִשְׁאוֹ וּמִתְנוּ בְּאֲמוּנָה, לֹא עוֹשֶׂה עוֹלָה, בְּבֵית מִתְנַהֵג כְּרֵאוֹי, אִינוּ רַב עִם אֲשֵׁתוֹ, הָאֲשָׁה צוֹעֶקֶת, בּוֹכָה, מְרַגֵּיעַ אוֹתָהּ, מִתְחַשֵּׁב בָּהּ, סוּף כָּל סוּף הִיא אַחֲרֵי לִידָה, וְקָשָׁה לָהּ וְכוּ',

או יש איזו צרה בפית, צריכים לנחם את האשה, לא לזרות מלח על הפצעים.

מה למדתי אתכם כל השנים? שיבוא יום, ותתחרטו שלא צייתם לדברי, אם הייתי מבקש אתכם, שתעמדו על הראש עם הרגלים למעלה, זה אני מבין, שתאמרו: "אנחנו לא יכולים", או הייתי אומר: "תקחו שק אבנים, ותרוצו קילומטר ותחזרו", אני מבין שזה לא אפשרי. אבל סך הכל מה אני מבקש? "תלמדו כמה פסוקים חמש, פרק משניות, דף גמרא אפלו בגמרא, יש לכם אשה — תכבדו אותה, היא צועקת, היא צורחת, היא מוציאה את כל העצבים עליכם, תרגיעו אותה בשקט, פי היא סובלת, סוף כל סוף זו אשתך, ואתה אתה צריך לחיות עמה, אז למה שלא תחיו באהבה?! למה צריכים לריב?! באו תחיו חיים נצחיים, חיים בעולם הזה וחיים בעולם הבא."

זה למדתי אתכם כל השנים, וברוך השם, אלו התלמידים שצייתו אותי, יש להם גן-עדן בזה העולם, ואלו שהיו חכמולוגים — הם סובלים. בודאי גם אני סובל, כואב לי, זו התוצרת שלי. כל נגר שעושה ארון, כל סנדלר שעושה נעלים, והנעלים לא יצאו פדבעי, הוא עבד כל-כף קשה על זוג נעלים, [בפעבר לא היה בית חרשת, עבדו בינדים], וזה לא הצליח, הוא אוכל את עצמו: "למה השקעתי כל-כף הרבה, והיה לשוא?! " להבדיל אלף אלפי הבדלות באין ערך כלל, מגדלים זוג, עד שהביאו אותם לחתונה — ראו מורות, ואחר-כך מתחתנים, ואחר-כך רואים שזה לא עלה יפה, זה כואב מאד, זה שורף. אני מכרח להגיד לכם, לי זה פאב עז מאד, פי אצלי אתם כמו ילדים. ולא זו בלבד, אלא ההכרח לי לומר לכם פאבי פפול ומכפל, פי ככל שהייתי יותר קרוב אליכם, פך זרקתם עלי יותר אבנים וקלפות והתבזיתי. איך שעובר יום, איך שעובר שבוע, איך שעובר חדש, איך שעובר חצי שנה שנה, שוכחים פבר את כל הטובות. אני מאד מקנה להקדוש-ברוך-הוא, שלא הולכתי אתכם שולל, עזרתי לכם עם אשה וילדים, ספנתי את עצמי העקר שיהיה לכם טוב, הייתכן שאחר-כך יתהפך הגלגל?!

זֶה לֹא תֵאָרְתִי כָּלֵל, אוֹהוּ זֶה כּוֹאֵב, נוֹרָא וְאֵים, אֶתָּה עוֹזֵר לְאָדָם, מוֹסֵר נַפְשׁ בְּעֵבּוּרוֹ, אִז הֵיכֵן קָצַת הַפֶּרֶת הַטּוֹב? ! אֲנִי כָּבֵר לֹא רוֹצֵה שׁוֹם דְּבָר, רַק דְּבָר אֶחָד: הִנֵּה הַיּוֹם זֶה הַיּוֹם הַרְאִשׁוֹן שֶׁל שׁוֹכְבֵי־ס, אִם הֵייתָם יוֹדְעִים מַה זֶה שׁוֹכְבֵי־ס: "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹכְבֵי־ס", שְׁמוֹהֶרֶן"ת ז"ל אָמַר בְּכָל יוֹם 'יוֹם תְּהִלִּים', תִּאֲמִינוּ לִי 'יוֹם תְּהִלִּים' לֹקַח רַק עֲשָׂרִים דְּקוֹת, אוּ מִקְסִימוֹם חֲצֵי שָׁעָה, וְכֵן נִהַג כָּל יוֹם כָּל יְמֵי חַיָּו, שְׁאָמַר 'יוֹם תְּהִלִּים' בְּכָל יוֹם, וְגָמַר כָּל שָׁבוּעַ סֵפֶר תְּהִלִּים, וְשָׁלַשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה הוּא גָמַר פְּעָמִים בְּשָׁבוּעַ אֶת הַתְּהִלִּים, כִּי אָמַר אֶת הַיּוֹם פְּעָמִים, זֶה הָיָה בֵּימֵי אֱלֹהִים, בֵּימֵי הַסְּפִירָה, וּבֵימֵי שׁוֹכְבֵי־ס. יְמֵי אֱלֹהִים הֵם יְמֵים שֶׁל תְּשׁוּבָה בֵּין אָדָם לְמָקוֹם, אָדָם מִפְּחָד מַה יְהִיָּה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, שְׂיִכְתְּבוּ גְזֵר דִּינוֹ: מִי לַחַיִּים מִי לַמּוֹת, אֲזִי עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בֵּין אָדָם לְמָקוֹם, בֵּימֵי הַסְּפִירָה עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כִּי תִלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא נִפְטְרוּ עַל שֶׁלֹּא נִהְיָו כְּבוֹד זֶה בְּזֵה, וְלֹא יְכוּלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה אִם אֵין אַחֲדוּת בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל: אִי אֶפְשָׁר לְלַמֵּד תּוֹרָה, אֶלֶּא כְּשֵׁי אֶהְבֶּה בֵּין הַבְּרִיּוֹת, אִם חֲסֵרָה אוֹת אַחַת בַּתּוֹרָה, כָּל הַסֵּפֶר תּוֹרָה פְּסוּל, כָּל יְהוּדֵי הוּא אוֹת בַּתּוֹרָה, וְאִם אֵין אַחֲדוּת אִי אֶפְשָׁר לְלַמֵּד תּוֹרָה. יְמֵי שׁוֹכְבִים זֶה הֵן בֵּין אָדָם לְמָקוֹם וְהֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְלָמָּה? אִם אָדָם פּוֹגֵם בַּבְּרִית, חֵס וְחִלְלִיָּה, עוֹבֵר עַל אִסוּר נְדָה, הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ אוֹמֵר: "ט תַּעֲנִיּוֹת צָרִיךָ רַק עַל נְדָה, וְזֶה בְּכַרְת, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר. זֶה לֹא מִשְׁחָק, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (שְׁבַת יג): דְּבָר מְאֹד מְאֹד חֲרִיף: הֵייתָה אִשָּׁה אַחַת וְהִלְכָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת עִם תְּפִלִּין וְעַם הַטְּלִית, וְצוּעֶקֶת וְצוֹרְחַת: "הִנֵּה זֶה הַתְּפִלִּין שֶׁל בְּעַלְיִי", "זוֹ הַטְּלִית שֶׁל בְּעַלְיִי", "הוּא לְמַד כָּל־כֵּף הַרְבֵּה תּוֹרָה, וְהֵייתָה לוֹ אֲמוּנַת חֲכָמִים, וְשִׁמְשׁ חֲכָמִים, לָמָּה הוּא מִת כָּל־כֵּף צָעִיר, לָמָּה מְגִיעַ לוֹ?" וְהֵייתָה מִתְאַוֶּנֶת עַל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְאָף אֶחָד לֹא יַדַּע מַה לְהַשִּׁיב לָהּ, חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יַדְעוּ מַה לַעֲנוֹת לָהּ. עַד שֶׁבָּא אֵלֶיהָ הַנְּבִיא, וְשָׂאֵל אוֹתָהּ: תִּגִּידִי, כְּשֶׁאתָ נְדָה, בְּעַלְךָ נִגַּע בָּךְ? וְעָנְתָה: חֵס וְחִלְלִיָּה. [נְדָה זֶה כָּל־כֵּף חֲמוּר, הַרְמַב"ן אוֹמֵר: לָמָּה זֶה נְדָה? לְשׁוֹן מְנַדָּה, כְּשֶׁאִשָּׁה נְדָה, זֶה

מֵאֵד חֲמוּר]. בַּיָּמִי לְבוּנִיךָ אֵיךְ הוּא הָיָה, הַשְּׂבָעָה יָמֵי סְפִירַת נְקִיִּים? וְעַנְתָּה: לֹא נִזְהַרְנוּ כָּל־כֶּף בְּנִגְיָעוֹת. עָנָה וְאָמַר אֵלָיָהּ הַנְּבִיא: בְּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁהִרְגֹנוּ. בַּשְּׂבָעָה יָמֵי הַלְבוּן, צָרִיךְ לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד בְּכָל הַהִרְחָקוֹת, כִּי זֶה בְּכַרְתָּ. הִרְבָּה פְּעָמִים שׁוֹמְעִים, שֶׁפְּתָאִם מִתְּהַפֵּף רֶכֶב וְנוֹפֵל בְּוָאֲדִי, וְרַחֲמָנָא לְצַלֵּן, הַשֵּׁם יִשְׁמַר, הֶרְכַּב עוֹלָה בְּאֵשׁ, שׁוֹמְעִים מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם, שֶׁנִּהְרָגִים אֲנָשִׁים, אוֹ נַעֲשִׂים חוֹלִים, אִךְ פְּעַם לֹא תִדְעוּ לָמָּה זֶה?! אֲבָל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יוֹדֵעַ מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וַיֵּשׁ עוֹן שֶׁל הוֹצָאת זֶרַע לְבִטְלָה, שֶׁאֹמֵר הָאֲר"י הַקְּדוֹשׁ, שֶׁצָּרִיךְ לְצוּם רַג"ל תַּעֲנִיּוֹת. וְהִרְאֵשִׁית חֲכָמָה מְבִיא בַשְּׁעַר הַקְּדוּשָׁה, פֶּרֶק ב': הַיּוֹם אֵין אֶחָד שִׁיְהִיָּה נְקִי מִזֶּה! אַתֶּם יוֹדְעִים מִי הָיָה הִרְאֵשִׁית חֲכָמָה? הוּא הָיָה לְפָנַי אַרְבַּע־מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּצַפַּת, וְהָיָה הַתְּלָמִיד שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁה קוֹרְדוֹבִירוֹ, בְּזִמְן הָאֲר"י הַקְּדוֹשׁ צַפַּת הֵיטָה מְרַבֵּז רִיחָנִי גְדוֹל מֵאֵז חֲרַבֵּן הַבַּיִת, כִּי כְּשֶׁבִית־הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם, עָלוּ כָּל־מֵלֶךְ לְרַגְלָא, לְקַבֵּל־תְּפִלָּתוֹ הַשְּׂכִינָה, אִךְ אַחַר הַחֲרַבֵּן, לְפָנַי כְּאַרְבַּע־מֵאוֹת שָׁנָה בְּצַפַּת הָיָה הָאֲר"י הַקְּדוֹשׁ, הַבַּיִת יוֹסֵף, הָאֱלֹשִׁיף הַקְּדוֹשׁ, הַבַּעַל דְּרָשָׁן וּפִיטָן רַבִּי שְׁלֵמָה אֶלְקָבֶץ, שֶׁחִבֵּר אֶת "לְכָה דוֹדִי", כָּל־מֵ קְדוּשִׁים, כָּל־מֵ טְהוֹרִים, וְכֵן רַבִּי אַבְרָהָם גִּלְגֻּטִי, שֶׁהִלֵּךְ לְהַעֲרִיב בְּחֻצוֹת, וְהַעֲרִיב אֶת כָּל הָעִיר, וְאֲנָשִׁים, נָשִׁים וְטָף בָּאוּ לְבֵית־הַכְּנֻסֹת בְּחֻצוֹת, עַד כִּדִּי כֶּף הֵיטָה קְדוּשָׁה וְטַהָרָה, וְלִהְבְדִּיל אֶלְפֵי הַכְּבָדוֹת, הַעֲרַבְיוֹת הִלְכוּ כְּשֶׁרַק הָעֵינַיִם מְכַסּוֹת עִם שְׁמַטָּה כָּל הַגּוּף, לֹא הָיָה דְבָר כְּזֶה פְּרִיצוֹת, לֹא הָיָה אֵינְטֵרְנֵט, לֹא הָיָה טֵלֶפּוֹן, לֹא הָיוּ דְבָרִים כְּאֵלוֹ, וְאִף־עַל־פִּי־כֵן אֹמֵר הִרְאֵשִׁית חֲכָמָה: תִּסְתַּכְּלוּ בַשְּׁעַר הַקְּדוּשָׁה, פֶּרֶק ב': בְּזִמְן הַזֶּה אֵין אָדָם אֶחָד שִׁיְהִיָּה נְקִי מִהוֹצָאת זֶרַע לְבִטְלָה, וְמָה אֲנַחְנוּ נִגִּיד עֲכָשׁוּ? הַנֵּה אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים לְפָנַי הָאֲרוֹן קְדוֹשׁ, הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא פֹה, וְאֲנַחְנוּ בַיָּמֵי שׁוֹבְבִים, מִי יָכוֹל לְהַגִּיד שֶׁהוּא נְקִי מִזֶּה?! וְאֹמֵר הָאֲר"י הַקְּדוֹשׁ: עַל כָּל חֲטָא צְרִיכִים לְצוּם פ"ד תַּעֲנִיתִים עַל פְּעַם אַחַת, וְעֲכָשׁוּ אִם חֲטָאתָ עֲשֹׂר פְּעָמִים, אִזְ שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים צוֹמוֹת, יֵשׁ לִי כַח שְׁמוֹנִים וְאַרְבָּעִים יוֹם לְהַתְּעַנּוֹת?! אִם מֵאָה פְּעָמִים חֲטָאתָ, אִזְ שְׁמוֹנֶת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת צוֹמוֹת, לְמִי יֵשׁ כַח? הֲלֹא אֶפְלוּ צוּם אֶחָד קָשָׁה לָנוּ. וְתַעֲשׂוּ חֲשָׁבוֹן כְּמָה שָׁנִים צְרִיכִים לְחַיּוֹת

פְּדֵי לְצוּם שְׁמוֹנֵת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת, וְזֶה לְמַאֵה פְּעָמִים, אֵין מִסְפִּיק שָׁנִים, וְלָמָּה? כִּי שֵׁבֶת אֲסוּר לְצוּם, חַג אֲסוּר לְצוּם, בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲסוּר לְצוּם, בַּחֲנֻכָּה אֲסוּר לְצוּם, בַּפּוּרִים אֲסוּר לְצוּם, אָז יָרְדוּ הַמּוֹן יָמִים בַּשָּׁנָה, וְנוֹתְרוּ מֵאֲתִים יוֹם בַּשָּׁנָה, מִי יָכוֹל לְצוּם כָּל יוֹם וְיוֹם?! וְזֶה מַאֵה פְּעָמִים שֶׁל חֵטָא, וְאַתֶּם כָּלְכֶם יוֹדְעִים שֶׁזֶּה לֹא מַאֵה פְּעָמִים. בָּא רַבֵּנוּ ז"ל וְאוֹמֵר: אֲנִי הִחֲלַפְתִּי אֶת הַכֹּל עִם בְּזִיוּנוֹת, אִם יִהְיֶה לָכֶם בְּזִיוֹן — זֶה כְּפֶרֶת עֲוֹנוֹת. בָּא רַבֵּנוּ ז"ל וְאוֹמֵר: בְּזֶה שְׂמַקְרִיבִים עוֹד יְהוּדֵי, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִמְחַל לְחֵטָאִים. כְּתוּב בְּחֵי-מוֹהַר"ן, אִם מְקַרְבִּים עוֹד יְהוּדֵי, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִמְחַל לָךְ. בַּשֶּׁבִיל זֶה לְקַחְתִּי אֶת עֲצָמֵי כָּל-כֶּף חֲזֹק לְהַדְפָּסָה, רַבֵּנוּ ז"ל אָמַר (סֵפֶר הַמִּדּוֹת): תִּקּוֹן לְהוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה — לְקָרֵב אַחֲרֵים; לָמָּה הוֹלֵךְ לִי כָּל-כֶּף בְּחַיִּים לְזִכּוֹת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל? כִּי הַיּוֹם עוֹבֵר עַל הַנְּעֵר מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְהַהֲצֵלָה — לְהַפְיֵץ אֶת הָאוּר שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל.

וְלִכֵּן תִּדְעוּ, שֶׁהַתִּקּוֹן הַכִּי גָדוֹל בַּהֲפָצָה — שְׂסוּכְלִים עַלְבוּנוֹת וְצָרִיכִים לְשִׁתְּק. לֹא אֶחָד וְלֹא שְׁתִּים וְלֹא עֶשֶׂר וְלֹא מַאֵה שׁוֹאֲלִים אוֹתִי: אֵיךְ אַתֶּם מַחְזִיקִים מֵעַמֵּד? וְהַתְּשׁוּבָה הַיָּא, שֶׁבְּרוּךְ הַשֵּׁם, לְמִדַּתִּי הַרְבֵּה סִפְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל, וְיַדְעֵתִי מַה שֶּׁרַבֵּנוּ ז"ל אוֹמֵר, שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם צָרִיכִים לְהַתְחַזֵּק. כְּשֶׁהֵייתִי בְּגִיל שְׁלֹכֶם, תִּאֲמִינוּ לִי, שֶׁהֵיִתָּה לִי עֲנִיּוֹת כְּזוֹ, שֶׁלֹּא הֵיִתָּה לִי חֲתִיכַת לְחֵם לְתַת לִילָדִים שְׁלִי, לֹא הָיָה לִי חֵלֶב, רָצוּ לְסַלֵּק אוֹתִי מִהַדִּירָה, אֲבָל יַדְעֵתִי דָּבָר אֶחָד: הַכְּתַבְתִּי שְׁלִי זֶה רַק הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַרְבֵּה בְּכִיתִי לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּשֶׁלֹּא הֵיִיתִי יָכוֹל לְהַפְגִּס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹשׁ שָׁנִים דָּחְקוּ עָלַי, אֲנִי מֵאֲמִין שֶׁרַק בַּתְּפִלָּה שֶׁפָּעְלוּ הַנְּשִׁים, נִסְעֵתִי לְאוּמָן, וְהַבְּכִיּוֹת שֶׁהָן בָּכוּ בְּצִיּוֹן שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל, אֵין לְתָאֵר, וְאוֹתָן קוֹלֵי קוֹלוֹת וְצַעֲקוֹת הָיָה כְּשֶׁבָּאוּ אֶל צִיּוֹן שֶׁל מוֹהַר"ן ז"ל, זֶה הָרִי חֲדָר קָטָן, וְגַדְחָקוּ רַב הַנְּשִׁים בְּעֲזֵרַת הַנְּשִׁים עִם כָּל הַבְּכִיּוֹת, וְאַף אֲנִי בְּכִיתִי וְהַתְחַנְּנֵתִי עַל הַצִּיּוֹן שֶׁל מוֹהַר"ן ז"ל, וּבְאֲמַת תְּמִיד הָיָה לִי חִבּוּר וּמְשִׁיכָה לְמוֹהַר"ן ז"ל, כִּי לְמִדַּתִּי הַמּוֹן הַמּוֹן פְּעָמִים "לְקוּטֵי-הַלְכוֹת", אֲשֶׁר לֹא יָכוֹלִים לְהַסְבִּיר אֶפְלוּ, וְזֶה מַה שֶׁמַּחְזִיק אוֹתִי עַד עַכְשָׁיו. וְנִזְכַּרְתִּי

מה שְׁעֵבֵר עַל מוֹהַרְנֵת ו"ל, שְׁלֶקְחוּ אוֹתוֹ לְבֵית-סֹהַר שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, וְרָדְפוּ אוֹתוֹ, וְדָבְרוּ עֲלָיו כָּל דְּבַר אֲסוּר, כָּל הָעִיר דְּבָרָה עָלָיו, וְרַק רָצוּ לְהִגָּג אוֹתוֹ עַל לֹא דְבַר, מֵהָ הוּא עָשָׂה? ! וְכֵן בְּכִיתִי אֶצֶל הַצִּיּוֹן שֶׁל מוֹהַרְנֵת ו"ל, עַד שֶׁכָּל הַצִּיּוֹן שֶׁל מוֹהַרְנֵת ו"ל הָיָה מְלֹא דְמָעוֹת... כִּי זֶה הַכֶּתֶבֶת שֶׁלִּי לְאֵן לְבָרַח — רַק לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְזֶה מֵה שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְהַגִּיד לָכֶם — אֵינְן לָכֶם אֵף אֶחָד בְּעוֹלָם רַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא! אֲנִי לֹא מְאַחֵל לָכֶם שׁוּם רַע, חֵס וְחִלְיָה, אֲדַרְבָּה, כָּלוּם אֲב רוֹצֶה אֶת הָרַע מֵהַבֵּן שְׁלוֹ? ! הֲלֹא רוֹצֶה רַק אֶת הַטוֹב שְׁלוֹ, אֶפְלוּ הַבֵּן מוֹרַד נֶגֶד אָבָא, הָאָבָא רוֹצֶה אֶת הַטוֹב שֶׁל הַבֵּן. אַתֶּם אֱלוֹ שֶׁלְמָדוֹ אֶצְלִי מִמֶּשׁ כְּמוֹ יְלָדִים, אַתֶּם לֹא יְכוּלִים לְהַבִּין אֶת זֶה, אֲבָל מְסֻרְתִי אֶת נַפְשִׁי בְּשִׁבְלֵכֶם, כְּמַעַט שֶׁקְבַּלְתִּי אֲרַבְעַ-עֶשְׂרֵה שָׁנוֹת מְאַסֵּר, וּבְשִׁבִיל מֵהָ? וּבְשִׁבִיל מִי? ! אִם לֹא בְּשִׁבִיל שְׂרָצִיתִי לְהַצִּיל אַתְּכֶם מֵעוֹנוֹת. הָאֵם גְּנַבְתִּי פְעַם? ! הָאֵם נִגְעַתִי בְּכֶסֶף שֶׁל מִיִּשְׁהוּ? ! בְּרוּךְ הַשֵּׁם, תִּאֲמִינוּ לִי, כָּל הַכֶּסֶף שֶׁאַתֶּם רוֹאִים אֶצְלִי, אֲנִי אֶפְלוּ לֹא סוֹפֵר, אֲנִי נוֹתֵן אֶת זֶה תַּכְּף לְמִיִּשְׁהוּ שְׁסוֹפֵר, וְזֶה הוֹלֵךְ הַיִּשָּׁר לְמַדְפִּיס.

וְרָצִיתִי לְסַיֵּם בְּדָבָר אֶחָד. רְאִיתִי הִרְבָּה מְקָרִים מְזוּעָזְעִים, מֵה שֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ בַּיּוֹם אֶחָד, אָדָם אַחֵר הָיָה מְשִׁתַּגֵּעַ. הִנֵּה עֲכָשׁוּ בָּא אֵלַי בַּחֹר הוּא בְּגִיל שְׁבַע-עֶשְׂרֵה, וּבְכָה כְּמוֹ תִינּוֹק, וְאָמַר: "מִהֲרַגַע שְׁנַעֲשִׂיתִי בַר מְצוּהָ — נַחֲלִיתִי, וְכֵן אֲרַבַּע שָׁנִים אֲנִי עוֹבֵר גַּתוּחִים וְנַתוּחִים". עָשׂוּ לוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, הַשְׁתַּלַּת כְּלָיָה, וְזֶה לֹא הַצְּלִית, וְהַתְּחִיל דִּיאֲלִיזָה וְכוּ', וְהִשְׁכִּיב אֶת עַצְמוֹ עַל הָרַצְפָּה, וּבְכָה הִרְבָּה מְאֹד — "לָמָּה מִגִּיעַ לִי דְבַר כְּזֶה". הוּא סָף הַכָּל בֶּן שְׁבַע-עֶשְׂרֵה, נִקְרַע הַלֵּב... אַתֶּם יוֹדְעִים מֵה חֲשַׁבְתִּי אֲזוֹ? חָבַל שֶׁכָּל אֱלוֹ הָאֲבָרְכִים לֹא הָיוּ רוֹאִים אֶת זֶה, תִּרְאוּ מֵה קוֹרָה לְאֲנָשִׁים, מְסַכָּן, בַּחֹר טוֹב, בַּחֹר עֲדִין, בַּחֹר עִם מְדוּת טוֹבוֹת, הָאָבָא וְהָאָמָא לֹא יְכָלוּ לְהַגְבִּיֵה אוֹתוֹ, וְנִסּוּ לְהַרְגִיעוֹ, הָאֲחִיוֹת, הָאָח, כָּלָם רַחֲמוּ עָלָיו. מֵה יְכוּלִים לְעֵנוֹת לוֹ? !

אֲבָל אֶצְלִי, חֲשַׁבְתִּי, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תִּלְמִידִים יְקָרִים! אֲנִי עוֹרְתִי לָכֶם בְּחַיִּים, מְסֻרְתִי אֶת נַפְשִׁי בְּשִׁבְלֵכֶם, פְּשׁוּטוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ,

נתתי את החיים שלי בשבילכם, ואני לא מבקש ממכם שום דבר, אל תצחקו לי את הנעלים, אני לא מבקש את זה, אל תנשקו לי את היד, אל תעשו בשבילי מאומה! רק דבר אחד אנכי מבקש: אל תדברו עלי רע, אני חושב שלא מגיע לי... בפשטות אני מבקש ממכם אפלו כסף, הקדוש-ברוך-הוא יתן לי כסף, תאמינו לי, שהיו עשירים גדולים אצלי, הנה היום הגיע לכאן כבר "אוצר הקנטרסים", "אוצר האמונה" שלשים אלף, ואני חיב על זה המון כסף, והדפסתי גם המון קונטרסים, יש מחסנים מלאים, ועכשו אין תרוץ שלוקחים הרבה כסף, פי הורדתי את המחיר נמוך מאד, מצאתי מדפיס, שמדפיס לי את זה ממש בזיל הזול, אבל בזיל הזול זה גם-כן כסף, ללכת לעזר ליהודים, לקרב יהודים, אתם יודעים איזו זכות זו! הרי אנחנו צריכים לצום, פי פגמנו בברית, רחמנא לצלן, אחד בא על נדה, שפחה, גויה, זונה, רחמנא לצלן, פעם עוד יצטרכו לתת את הדין על זה ולתקן את זה, ולמה אנחנו צריכים לחכות עד אז?!

פרשתי לכם מה שאמר רבי מאיר מפרימשלאן: "לגזר ים סוף לגזרים פי לעולם חסדו", הקדוש-ברוך-הוא מרחם עלינו, הוא גוזר לנו חתיכות חתיכות יסורים עד היום, ולבסוף "פי לעולם חסדו", שאנחנו לא צריכים לסבל, כל יום יוצאים ומפיצים, עוזרים ליהודים — זה תקון מאד גדול. הנה אני אתן לכם רק דגמא אחת, אתמול בלילה אצלנו בארצות-הברית היה שמים, שמה היה שבע, צלצלתי ודברתי עם כל בחור בנפרד — מה קורה, איך עברה שבת, היה לה איפה לאכל? מה עשית? ! אני יכול להגיד את זה לפני הארון-קדש, מה שהתלמידים קבלו ממני, עד כדי כך אני יכול להגיד את זה ברבים, קדם כל, קבלת אשה, הצדיק דאג לה לאשה, הוא אמר לה 'ברכה והצלחה', הזכירך על הציון, הוא העיר אותך, הוא דאג שתלך לשכב, הוא דאג שיהיה לה מלבוש, הוא דאג שיהיה לה אכל, הוא דאג שיהיה לה משהו, הוא דאג שיהיה לה שלום-בית, הוא דאג להכל בכל מכל כל. אני מבקש ממכם שני דברים: א. אל תזרקו עלי אבנים. אל תדברו עלי. מספיק כואב לי,

מספיק הפצע פתוח, זה לא יכול כל-כף מהר להתרפאות, ואני לא יודע אם זה אי פעם יוכל להתרפאות והדבר השני: כשיגיע היום האחרון, ולא יכולים להתפטור מזה, לא יכולים לצאת מזה, פי התורה אומרת: "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", איי מה יהיה, מי יהיה, "עפר אתה ואל עפר תשוב", כשתשכבו על הקרש טהרה, תגידו: "אוי, אנחנו מתחרטים למה לא ציתנו את מוהרא"ש, אוי". אבל יהיה מאחר.

מה אני מבקש אתכם? כל יום תלמדו קצת מקרא, קצת משנה, קצת גמרא, קצת הלכה, ושלום-בית, תעשו כל מה שבידכם, שיהיה שלום ביניכם לבין נשותיכם, תכבדו את נשותיכם, זו גמרא מפרשת (יבמות סב:): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו, עליו הכתוב: "וידעת כי שלום אהלך", ורבנו ז"ל אומר (שיחות-הר"ן, סימן רס"ד): צריכים מאד לכבד את האשה, זה לעתים קשה, אם האשה קשה, אך תאמינו לי, גם ביצה יכולים לבשל קשה ולבשל קל, אשה קשה יכולים לעשות אותה רך, לא באלימות פיזית ולא אלימות מילולית, חס ושלום, אלא עם דבורים יפים. ברוך השם, אני למדתי אתכם איך להנהיג בית, מי שלא רוצה לצית — סובל, אך מה אני יכול לעשות יותר מזה?! יכולים לקחת את הסוס עד הפנים, אבל לא יכולים להלחיץ אותו לשמות, לא יכולים לדחף לו את הראש בכח למים...

אני מאד מבקש אתכם, שמרו את תורת השם כמו שאני למדתי אתכם, אני לא רוצה מכם שום דבר, רק תורה ותפלה, עבודת השם ויראת שמים. ברוך השם, פתחנו בית הוראה ר' ... ור' ... ור' ... הם הרבנים, שלשתם קבלו סמיכה מהרב ... והם יכולים לפסק הלכות. דעו לכם שאסור נדה זה ברת, אפלו טפת דם פחדל, ולא כדאי לקחת סבון, אלא לשאל רב כל שאלה. אם נולד בן או בת בעל מום, תסמנת דאון, או אוטיסט, או מונגולי וכיו', כבר לא שוים החיים. אני אומר לכם — זו הקללה הכי גדולה, זה, השם ישמר, הענש הכי גדול, שאדם צריך לראות עם העינים שלו ביום ובלילה, ולסבל מבן או בת, זה ממש המות בחיים. אתה כל יום, כל שעה,

כָּל רָגַע מֵת, וְאַתָּה אוֹכֵל אֶת עֲצָמֶךָ, זֶה הֶעֱנֵשׁ הָכִי גְדוֹל. וְלָכֵן אֵל תִּקְחוּ אֶת זֶה בְּקִלּוֹת, תִּקְפִּידוּ עַל הַלְכוֹת נְדָה שֶׁהֵן חֲמוּרוֹת מְאֹד. הַרְחוֹב מְלֵא פְרִיצוֹת, וְאַבְרָךְ צְרִיף אֶת אִשְׁתּוֹ, רַק בִּימֵי טְהָרָה מִתֵּר, וּכְשֶׁמִּתֵּר מִתֵּר, פִּי מֵרֵב חֲמוּרוֹת בְּאִים אַחֲרֶיכֶם לְעִבְרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָן, אֵל תִּהְיֶה אַחֲרֶיכֶם צְדִיק בְּמָקוֹם שֶׁמִּתֵּר לָךְ, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לָךְ אִשָּׁה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גִּתֵּן הַלְכוֹת עִמָּה. וּכְשֶׁאֲסוּר — אֲסוּר, וְזֶה בְּכֵרֵת.

אֲז הִנֵּה אֲנַחְנוּ פּוֹתְחִים עִכְשָׁו בֵּית הַוִּירְאָה, וְאֲנִי רוֹצֶה מְאֹד מְאֹד שֶׁתִּשְׁאַלּוּ כָּל שְׂאֵלָה, תִּהְיֶינָה שְׁעוֹת שֶׁל קִבְּלַת קֶהֱל. וְכֵן גַּם הֵייתִי מְצִיעַ לָכֶם לְאַבְרָכִים, הַלְוֵאֵי שֶׁהֵייתֶם עוֹשִׂים כָּל מוֹצְאֵי שְׁבֵת מְלֻוָּה מְלֻכָּה שְׁעָה אַחַת, לֹא צְרִיכִים יוֹתֵר, אִם הֵייתֶם יְכוּלִים לְצַרֵּף אֶת הַנְּשִׂים לְעֹזֶרֶת הַנְּשִׂים, שֶׁהֵם לֹא יִהְיוּ לְבַד בְּבֵית — אֲשֶׁרִיכֶם, וְכָל פֶּעַם רַב אַחַר יַחֲזוֹר עִמָּכֶם אֶת הַהֲלָכוֹת. יְדוּע, שֶׁהַרְבֵּי מִסְטָרְלִיסק לְמַד הַלְכוֹת נְדָה אֵלָךְ פְּעָמִים! וְהוּא הִיָּה פְרוּשׁ לְגַמְרִי, וּבְכָל זֹאת לְמַד כָּךְ, אֲז מַה נֹּאמֵר אֲנִי?! אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְלַמֵּד דְּבָרִים בְּסִיסִיִּים, לְדַעַת אֶת הַהֲלָכָה קִלָּה כְּבַחֲמוּרָה, וְלָכֵן אֵף שֶׁאַתֶּם עֲסוּקִים בַּהֲפָצָה, בְּפִרְנִסָּה וְכוּ', אֲבָל פֶּעַם בַּחֲדָשׁ נִבְיֵא רַבָּנִים, שֶׁהֵם יַעֲבִירוּ לָכֶם שְׁעוֹר בַּהֲלָכוֹת, הִנֵּה בְשָׁבוּעַ הַבָּא יִגְיַע הַרֵב ... וְיִלְמַד הַלְכוֹת שֶׁעֲטָנוּ בְּלוּוֵי שְׁקוּפִיּוֹת, שֶׁתִּרְאוּ בְּמוֹחָשׁ, שֶׁעֲטָנוּ זֶהוּ לֹא שֶׁהַרְבֵּה נִכְשָׁלִים בּוֹ, וְאֲנִי רוֹצֶה שֶׁכָּלְכֶם תִּהְיוּ נֹכְחִים, אִינִי מִבְּקֵשׁ מֵאַף אֶחָד אֲגוּרָה, אֲנִי רַק מִבְּקֵשׁ שֶׁתְּבוֹאוּ לְשְׁעוֹר, וְאֵל תִּגִּידוּ: "מָה, אֲנִי יוֹדֵעַ כְּבָר". פִּי מֵאִיפָה אַתָּה יוֹדֵעַ מַה זֶה שֶׁעֲטָנוּ?! רַבְּכֶם לֹא יוֹדְעִים אֲפִלוּ לְבִטָּא אֶת הַמְּלָה הַזֹּאת. וְתִדְעוּ לָכֶם, מִי שֶׁהוֹלֵךְ עִם שֶׁעֲטָנוּ, רַחֲמָנָא לְצַלָן, הוּא עוֹבֵר כָּל דְּקָה וְכָל שְׁנִיָּה לֹא, זֶה לֹא צְחוּק. בַּחֲדָשׁ הַבָּא נַעֲרֹף שְׁעוּרִים עַל פְּשׁוּוֹת הָאֲכָל, תּוֹלְעִים, חֲרָקִים, אֵיף שֶׁצְרִיכִים לְבַדֵּק אֶת הַמֵּאֲכָל. וְאֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶם, תִּשְׁתַּפּוּ פְּעֵלָה, אִם מִתְעוֹרֶרֶת שְׂאֵלָה, אֵל תִּהְסֹסוּ לְשָׂאֵל: נְדָה, בְּשׁוֹר בְּחֻלְב, שְׁבֵת וְכוּ' וְכוּ'.

אֲנִי מְעַנֵּן מְאֹד מְאֹד לְקִנּוֹת אֶת הַבְּנֵי מֵר' ... וְנִרְחִיב אֶת הַמְּקוֹה שֶׁבְּקוּמָה לְמִטָּה, פִּי בְּפִרְט נְשִׂים צְעִירוֹת מִתְּבִישׁוֹת לְלָכֵת, הֵייוֹת שִׁישׁ לְמַעֲלָה בְּבִנְיָן דְּרִירִים, בְּיוֹם נַעֲשֶׂה שְׁמָה אוֹ גֵּן אוֹ פְּעוּטוֹן,

וְנִשְׁפֵץ אֶת זֶה, וְכֵן הָיִיתָ שְׂבָלִי עַיִן הָרַע כְּמַעַט שְׁלֹשׁ-מֵאוֹת נְשִׁים
 בְּחֹדֶשׁ בָּאוֹת, עַד שָׁאִין מְקוֹם לְזוֹת, אֲזוּ נִרְחִיב אֶת זֶה לַעֲשׂוֹת עוֹד
 חֲדָרִים וְאִמְבִּטְיוֹת, וְלִתְקַן אֶת הַנְּצָרָה, אֲזוּ יֵשׁ מִה לַעֲשׂוֹת עִם הַכֶּסֶף,
 אֲנַחְנוּ רוֹצִים גַּם, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְהִרְחִיב אֶת הַבֵּית-הַכְּנֻסֶת,
 וְלִכְּן אִם אַתֶּם כֵּן אוֹהֲבִים אֶת הַצִּדִּיק, אִם אַתֶּם כֵּן רוֹצִים לַעֲשׂוֹת
 לִי נֶחֱת, תִּדְאָגוּ לְהוֹרְאוֹת קִבְעָה בְּעִבּוֹר זֶה, אֲבָל תַּעֲשׂוּ זֹאת לְשֵׁם
 שְׁמַיִם, וְלֹא כְּפִי שְׁהִיָּה עַד כּוּה, שְׂכָל אֶחָד לְקַח אֲחוּזִים גְּבוּהִים עַל
 כָּל הוֹרְאָת קִבְעָה, עַד שְׁלֹא נִשְׁאָר לְמִמּוֹן הַמוֹסְדוֹת, וְלִכְּן תִּרְאוּ
 לְהִתְפָּאֵר בְּמַצּוֹת שְׁעֲשִׂיתֶם: "הַיּוֹם הַפְּצָתִי מֵאֲתִים קְנֻטְרִסִים",
 "הַיּוֹם הַפְּצָתִי מֵאֵה קְנֻטְרִסִים", "הַיּוֹם, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יִצְאֲתִי עִם תְּמִשׁ
 מֵאוֹת קְנֻטְרִסִים", זֶה מִה שְׁשָׁמַעְנוּ תְּמִיד פֹּה, וְלֹא מִשְׁפָּטִים כְּגוֹן:
 "הַיּוֹם עֲשִׂיתִי כֶּךָ וְכֶךָ כֶּסֶף", וְכִדּוּמָה, שְׂזוּ לֹא דִרְכְּנוּ, וְלֹא אֱלוֹ
 דְּבוּרֵינוּ, אֲצַלְנוּ הַדְּבוּרִים זֶה מִתּוֹרָה וְתַפְלָה וְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִתֵּן לִי אֶת הַחַיִּים, וְאַקְוֶה בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ,
 שְׁלַכְכֶם יִהְיֶה רַק טוֹב, זֹאת אֲנִי מֵאֲחַל לְכֶם מִכָּל הַלֵּב שְׁלִי, כְּמוֹ
 אָבָא אֲמִתִּי שְׂרוּצָה אֶת הַכִּי טוֹב לִילְדוֹ.

מִה שְׁאֲנִי מְבַקֵּשׁ חֲזָרָה, שֶׁתַּתְּפַלְלוּ עָלַי, וּמִי שְׁאֲמַר לְעוֹלְמוֹ דִּי
 יֵאמֵר לְצָרוֹתֵי דִי, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת.

הַמֵּאֲחַל לְכֶם בְּרָכָה וְהַצְּלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא פג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסִדְרַת שְׁמוֹת, י"ז טֵבֵת ה'תשס"ו.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל גְּשׁוֹת אֲנָשִׁי
 שְׁלוֹמֵנוּ "חֲסִידֵי בְּרִסְלָכ", הַגּוֹי"ה עֲלֵיהֶם יִשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ תְּמִיד.

מִה אֲמַר לְכֵן! בְּמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים הַנֶּעַר לֹא עוֹשֶׂה חֲשָׁבוֹן עִם
 אֶף אֶחָד, הוּא עוֹשֶׂה מִה שְׁהוּא רוֹצֶה, הוּא עוֹמֵד עַל הָרֵאשׁ שֶׁל מִי
 שְׁהוּא רוֹצֶה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנִי פְתוּחַ אֶתְכֶן, אִם הֵייתֶן יוֹדְעוֹת מִה

עשיתי עכשו, הייתן בלכן עומדות ורוקדות, כי ברוך השם, תפסתי את האברכים הצעירים שלמדו אצלי, ולמדתי אותם פרק אף להתנהג בבית, ואיך להתנהג עם האשה, ודברתי אתם כל-כף הרבה זמן, ברוך השם, לא נחתי כרגע, אף שסדר היום שלי עמוס, ואין לי פנאי כרגע, הקדשתי עתה זמן רב מאד בעבור טובת האברכים הצעירים.

ברוך השם, הקמתי קהלה מאד מאד יפה, ואני גאה בקהלה, פה ושם יש מה לתקן, כי אין שלמות, אבל סוף הכל הקהלה נפלאה.

אתמול בלילה באו אלי מבחוץ אנשים עם כל מיני צרות, ולשמע את הכל, זה קורע את הלב לאלף חתיכות, אדם אחר היה נשבר לגמרי, השם ישמר מה שאני שומע בכל יום, ואני חושב לעצמי: "רבנו של עולם, חבל שאברכים לא נמצאים עכשו בחדר, חבל שהנשים הצעירות לא היו עכשו בחדר לראות את זה, כדי שאתן תגביהו את הידים להקדוש-ברוך-הוא, לומר: "רבנו של עולם, תודה שאני בריאה", ואם לא רואים ולא שומעים מה שעובר על אחרים, לא יכולים להעריך את יפי החיים, לא יכולים להעריך מה המתנה שהקדוש-ברוך-הוא נותן לנו. חכמינו הקדושים אומרים: אינה דומה שמיעה לראיה, אחד מספר לך ספור — שמעת, אבל כשרואים את הצער ומכירים את הסובל, אז יודעים להודות ולהודות ולהודות.

ולכן אני תמיד אומר, שבקור חולים זו המצוה הכי גדולה, כשהולכים לבית חולים ורואים, רחמנא לצלן, במחלקת הילדים, מה שעובר שמה, ובשאר המחלקות, אז יוצאים מועזעים לגמרי, וכבר לא רוצים שום דבר, רוצים רק את הבריאות.

ובכן, כאמור סדר יומי עמוס לעיפה גם כן בארץ ישראל, שעד שעה שתים שלש אחר חצות קבלתי אנשים, ששפכו לפני את לבם, ורצו חזוק וברכה, ועצה ותושיה, והכונה וישועה, ועודוד ואמוץ ומה לא. ומלבד זאת אני יהודי, ואני צריך לאכל מלוח מלכה, ובקשי אכלתי כזית, ומה עשיתי תכה-ומיד? צלצלתי

לְיִשְׁיבָה שְׁלִי בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית, וּלְכָל בַּחֲוֹר שְׂאֵלְתִי אִיךָ עֲבָרָה עָלֶיךָ
 הַשַּׁבָּת, אֵיפֹה אֲכַלְתָּ וּמָה אֲכַלְתָּ, וְאֵיפֹה הָיָה וְאִיךָ הָיָה וּמָה קָרָה,
 כָּל בַּחֲוֹר וּבַחֲוֹר בְּנִפְרָד, וְאֲנִי בְּטוֹחַ שְׂאֵתָן בְּתוֹר אֲמֵהוּת לֹא עֲשִׂיתָן
 אֵת זֶה לְאֵלֹהֵי שְׁיֵשׁ לְהֵן יְלָדִים אֲצִלִּי, אֶתְמוּל בְּלִילָה בְּלִיתִי בְּשִׂיחָה
 שֶׁל שְׁעָה וַחֲצִי לְהִתְקַשֵּׁר לַבַּחֲוִירִים, וְלִדְאָג שְׂיִהְיֶה לָהֶם טוֹב, לְרֵאוֹת
 שְׁיֵשׁ לָהֶם מָה לְאָכַל וְכוּ' וְכוּ', וְהִנֵּה הַשְּׁעוֹן מְרֹאָה כְּכֹר אַרְבַּע לַפְּנוֹת
 בְּקָר, וְאֲנִי צָרִיךְ עוֹד לְגַמֵּר כַּמָּה לְמוֹדִים, וְהִלְכְתִּי לִישׁוֹן בְּבִקְרָה,
 וְקִמְתִּי וְהִלְכְתִּי לְמִקְוָה, וְאֲנִי לוֹמֵד לִפְנֵי הַתְּפִלָּה, וְאִזּוֹ הִלְכְתִּי
 לְהַתְּפַלֵּל, וְאַחֲרֵיכֶן אֲנִי לֹא הוֹלֵךְ לְאָכַל, עַד שְׁאֲנִי גוֹמֵר אֵת
 הַשְּׁעוּרִים שְׁלִי, אַחֲרֵיכֶן אֲכַלְתִּי, וְאַחֲרֵיכֶן הָיָה כְּכֹר שְׁתִּים-עֶשְׂרֵה
 בַּצְּהָרִים, וְהִבְטַחְתִּי לַבְּנוֹת שְׂאֲדַבֵּר אִתָּן, אוֹלֵי גִתִּי לְהֵן קִצַּת מוֹסֵר
 חֲרִיף מְדִי, אֲבָל סִפְרַתִּי לְהֵן, שְׁהִיָּה צְדִיק רַבִּי יַחֲיֵאל מִיכָל
 מְזוֹלוֹטְשׁוֹב זִי"ע, צְדִיק גְּדוֹל מְאֹד, שְׁהִיָּה מוֹכִיחַ אֵת הָאֲנָשִׁים בְּאִפְּן
 שְׂדַבֵּר קִשׁוֹת, עַל מְנַת שְׂיִצִּיתוֹ אֵת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁלֹא יַעֲבֹרוּ
 עַל הַרְצוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲבָל לִפְנֵי שֶׁהוּא פֶּתַח בְּדַבּוּר,
 הַסְּתוּכָב עִם הַפְּנִים אֶל הַקִּיר, וְאָמַר: 'רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, יֵשׁ לָךְ יְלָדִים
 טוֹבִים, אֲנִי מְבַטֵּחַ לָךְ שְׁהִילָדִים שְׁלָךְ הֵם טוֹבִים, מָה שְׁאֲנִי אוֹמֵר
 לָהֶם מוֹסֵר, מִפְּנֵי שְׁאֲנִי רוֹצֵה שְׂיִהְיוּ עוֹד יוֹתֵר טוֹבִים'. הוּא הַסְּתוּכָב
 חֲזָרָה, וְאַחֲרֵיכֶן גִּתָּן מוֹסֵר. דִּבְרַתִּי עִם הַתְּלַמִּידוֹת קִצַּת קִשׁוֹת, אֲבָל
 רְצִיתִי בְּזֶה לְהוֹקִיעַ כַּמָּה תּוֹלְעִים שְׂרוּחֵשׁוֹת בְּפָרֶם, כִּי בְּאִמַּת רַב
 הַתְּלַמִּידוֹת מְצִיגוֹת, וְאֲנִי גֹאֵה בְּהֵן, הֵן בְּרוּחָנִי וְהֵן בְּגִשְׁמִי, קָרָאתִי
 אֵת הַעֲבוּדוֹת שְׁעִשׂוּ עַל גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וּנְשׁוֹת הָאֵמָה, וְהִתְרַשְׁמַתִּי
 לְטוֹכָה, כָּל בַּת עֲשֵׂתָה עֲבוּדָה מִשְׁהוּ מִיַּחַד, עַל הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב
 הַקְּדוֹשׁ זִי"ע, עַל רַחֵל אֲמֵנוּ, עַל הַמְּהַר"ל מִפְּרָאג, עַל הַרַב בְּדוּרֵי
 וְכוּ' וְכוּ', וְזֶה רְאוּי לְשַׁבַּח. אֲנִי רוֹאֶה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֵת הַפְּרוֹת.

וְכֵן אֲנִי רוֹאֶה אֵת הַבַּחֲוִירִים, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֵלֹהֵי שְׁלוֹמֵדִים
 וּמַתְּעִלִּים בְּתוֹרָה וַיִּרְאֵת הַשֵּׁם, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לִי קִצַּת גִּתָּת בְּחַיִּים,
 אֲנִי רוֹאֶה שְׂמִשְׁהוּ כֵּן עֲשִׂיתִי טוֹב, הַיְחַת"ם סוֹפֵר אוֹמֵר, שְׂאֲחַד
 שְׂאֵל אוֹתוֹ מִשְׁהוּ, אִזּוֹ הוּא עֲנָה לוֹ: תִּאֲמִין לִי, שְׂאֲפִלוּ אֵין לִי זְמַן
 לְכַלֵּעַ אֵת הַרַק, לֹא שְׂאֵין לִי זְמַן לְדַבֵּר. אֲנִי גַם-כֵּן יְכוֹל לְהַגִּיד אֵת

זה... וכך אחר שְׁעָה וַחֲצֵי אָנִי יוֹצֵא לְבֵיתִי, וְהִנֵּה כַּמָּה מֵאֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ עַל הַדֶּרֶךְ מְלוּיִם אוֹתִי, וְהִנֵּה הִגִּיעַ אֵיזָה מְקַבֵּל לְטַל עֲצָה וַחֲזוּק. יֵשׁ פִּתְגָם בְּגִמְרָא: "הֲרִי זֶה בָּא לְלַמֵּד וְנִמְצָא לְמַד", אַחַד רוֹצֵה לְלַמֵּד אוֹתִי, וּפְתָאם הוּא לוֹמַד מִמֶּנִּי, זֶהוּ אַבְרָהָ שְׁחִבֵּר סְפָרִים, וַחֲשַׁבְתִּי שֶׁהוּא רוֹצֵה לְהַגִּיד לִי סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְנִסְתְּרוּתֶיהָ, וְהִנֵּה הִחַל לוֹמַר לִי: "אֵיךְ אַתֶּם מַחֲזִיקִים מֵעַמֵּד? אָנִי שָׁבוּר לְגִמְרִי, אָנִי שָׁבֵר כְּלִי", אִזּוֹ הִצְרַכְתִּי לְתַת לוֹ שְׁעוֹר שְׁעָה וַחֲצֵי אֵיךְ מִתְחַזְקִים, אֵיךְ מַחֲזִיקִים מֵעַמֵּד עַל כָּל מְשַׁבְּרֵי הַחַיִּים... אֵיךְ שֶׁהוּא כָּבֵר נַעֲשֶׂה מְנַחָה, צְרִיף לְרוּץ לְמְנַחָה, אִזּוֹ הַתְּפִלָּתִי מְנַחָה, וּלְפִתְעַ פְּתָאם הִגִּיעַ אֵלַי אַבְרָהָ וְאוֹמַר לִי: אַחַד צָלַל מֵאַרְצוֹת-הַבְּרִית וְאוֹמַר, שֶׁהִנְכַּד שְׁלִי בְּבֵית-חֹלִים, בְּשַׁבַּת לְקַחוּ אוֹתוֹ עִם אִמְבּוּלָנִס לְבֵית חֹלִים, וְהִצְרַכְתִּי לְחַזֵּק אֶת הַהוֹרִים — יְלָדִי, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה בְּסִדְרָה, שְׁלֹא יִדְאָגוּ וְכוּ'. וְכִרְוּף הַשֵּׁם, רְצַתִּי לְהַתְּפַלֵּל עֲרַבִית, בְּקִשֵׁי יִשְׁנָתִי שְׁעֵתִים, אָנִי צְרִיף מִשְׁהוּ לְאָכַל, אִזּוֹ אֲכַלְתִּי חֲתִיכַת עֲגָה וְכוֹס חֶלֶב, וְהִלְכְתִּי חֲצֵי שְׁעָה לְנוֹחַ וְכוּ'.

וְהִנֵּה כָּבֵר אָנִי צְרִיף לְעֵלוֹת אֶל הַבְּחוּרִים [כַּמְעַט אַרְבַּעִים בְּמִסְפָּר], בְּרוּף הַשֵּׁם, מִשְׁתִּי כְּתוּת שֶׁל "בֵּית מְנַחֵם" ו"בֵּית שְׁלֹמֹה", הַבֵּאתִי לְכָלֶם מִתְּנָה 'שְׁשֶׁה סְדָרֵי מִשְׁנָה' שִׁילְמָדוּ, וְהִנֵּה אֵיךְ שֶׁהוּא, עַד שֶׁאַחֲתָם אֶת הַשֵּׁם בְּשַׁעַר הַסֵּט, וְעַד שֶׁאַדְבָּר אֲתָם וְאִסְבִּיר לָהֶם — אֵיזָה עֲנָג יִהְיֶה לָהֶם אִם הֵם יִשְׁבוּ בִּישִׁיבָה וְיִלְמְדוּ, וְלִמָּה יִגִּיעוּ אִם יִצְאוּ בַחוּץ וְיִסְתַּכְּבוּ עַל הַרְחֹבוֹת, וְלֹא יַעֲשׂוּ כְּלוּם, וְיִלְכוּ לְקִטְוֶף קוֹצִים, יִלְכוּ בְּטַל מִשְׁעַמְמִים, עַד שֶׁשְּׁפוּט יִשְׁתַּגְּעוּ. הַסְּבָרְתִּי לָהֶם אֵיזָה תַעֲנוּג לְשַׁכַּת וְלִלְמַד, לְהַתְּפַלֵּל מִתּוֹךְ הַסְּדוּר, לְהַתְּבוֹדֵד, לְעֵשׂוֹת חֶסֶד עִם הַזּוּלָת וְכוּ'.

וְהִנֵּה הִגִּיעַ הַזְּמַן, וְאוֹמְרִים לִי שֶׁכָּל הָאַבְרָכִים מְחַכִּים כָּבֵר פֹּה כְּשֶׁעָה לְשַׁעוֹר שְׁאָנִי אָמור לְמִסֵּר. רְצַתִּי מִשֵּׁם לְאַבְרָכִים וְדַבְּרָתִי עִמָּהֶם, וּמָה הָיוּ דְבוּרֵי? דֶּרֶךְ אֶרֶץ קְדָמָה לְתוֹרָה, אֵיךְ לְהַתְּנַהֵג בְּבֵית, אֵיךְ לְדַאֵג שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם-בֵּית, אֵיךְ לְשַׁמֵּר עַל כְּבוֹד הָאִשָּׁה, חֶבֶל שְׁלֹא שְׁמַעְתָּן, הַבְּטַחְתִּי לְכֵן שְׁאָנִי אֲדַבֵּר אֲתָם, אִזּוֹ קִיַּמְתִּי הַבְּטַחְתִּי. בְּקִשְׁתִּי אֶת הָאַבְרָכִים דְּבַר אַחַד: אָנִי לֹא צְרִיף מֵאֵף אַחַד מֵאוֹמְרֵי,

רק שְׁנֵי דְבָרִים: א. שְׁיִהְיֶה לָהֶם הַכֶּרֶת הַטּוֹב. הַזְּפָרְתִי לָהֶם מֵה שֶׁקִּבְּלוּ אֶצְלִי, מֵה נָתַתִּי לָהֶם, מֵה עָשִׂיתִי בְּעִבּוּרָם, שֶׁמִּסְרַתִּי אֶת נַפְשִׁי וְנִשְׁמַתִּי לָהֶם, מֵה לֹא עָשִׂיתִי בְּשִׁבְלֵם, אֵין דְּבַר כְּזֶה בְּעוֹלָם! וְהַסְּבַרְתִּי לָהֶם כִּפְּשׁוּטוֹ מֵהֵיכֵן בָּא זְלוּל אַחַד לְשֹׁנִי. יֵשׁ פִּתְגָם הָאוֹמֵר, שֶׁשְׁלֹשָׁה אֵינָם מֵאֲמִינִים בְּצַדִּיק, לֹא יְכוּלִים לְשַׁנּוֹת אֶת הַטָּבַע הַזֶּה, שֶׁשְׁלֹשָׁה אֵינָם יְכוּלִים לְהִיּוֹת חֲסִידִים: הַרְבֵּנִית — סוּף כָּל סוּף זֶה בְּעֵלָה, גָּרִים בְּיַחַד, שׁוֹהִים בְּצִוְיָא בְּכָל הַזְּמַנִּים. הַגִּבְּאִי — הוּא תְּמִיד צְמוּד לְרַבִּי, וְרוֹאֵה אוֹתוֹ גַּם בְּפַעֲלוֹת הַיּוֹם-יוֹמִיּוֹת שָׁלוֹ. [כַּמּוּבָן אִם הָיָה לוֹ שֶׁכֵּל, הָיָה מִתְּבוּנָן וְרוֹאֵה אֶצְלֵ רַבּוֹ דְּבָרִים שְׁנַעֲשִׂים לְמַעַלָּה מִדְּרָךְ הַטָּבַע, שְׁדוּד הַטָּבַע מִמֶּשׁ]. אֲבָל בְּמַצִּיאוֹת, הוּא קְרוֹב מְדֵי לְרַבִּי, וְאֵינּוּ יְכוּל לְהִיּוֹת חֲסִיד. וְכֵן בֵּן — הוּא גַם-כֵּן קְרוֹב מְאֹד לְאַבָּא, וְרוֹאֵה אוֹתוֹ בְּכָל הַסִּיטוּאצִּיּוֹת, וְלִכֵּן קָשָׁה לוֹ לְהִיּוֹת 'חֲסִיד'. [כַּמּוּבָן אִם הָיָה לְבֵן שֶׁכֵּל, הָיָה מְתַקֵּה אֶת הָאַבָּא, "לֵךְ תִּשְׁכַּב חֲמָשִׁים שָׁנָה בְּפִשׁוּט יְדִים וְרַגְלִים, וְתִכְבֶּה כָּל-כֶּף לְפָנָיו יַתְּבַרְךָ כָּמוֹ שֶׁאַבָּא שָׁלַךְ בְּכָה", "לֵךְ תִּלְמַד חֲמָשִׁים שָׁנָה כָּמוֹ אַבָּא שָׁלַךְ, אֲזוֹ אוֹלִי בְּאַמַּת תִּתְּנֶיהָ כָּמוֹ אַבָּא שָׁלַךְ", אֲבָל זֶה לֹא בְּכָה]. וּבְכֵן, שְׁלֹשָׁה, כְּאֵמֹר, אֵינָם מְבִינִים אֶת גְּדֻלוֹת הַרְבִּי.

הַסְּבַרְתִּי לְאַבְרָכִים מֵאִיפֹה בָּא זְלוּל, חֵס וְשְׁלוֹם, בְּצַדִּיק? הֲלֹא סוּף כָּל סוּף בְּאַתֶּם אֵלֵי, וְאַזְכִּיר לָכֶם בְּיַצֵּד? עִם מְכַנְסִים קְרוּעִים, וְקַנִּיתִי לָכֶם בְּגָדִים, קַנִּיתִי לָכֶם כּוֹבַע, מְעִיל, וּמֵה לֹא, אֲכָל בְּשִׁפְעַת הַרְבֵּה פְּעָמִים עָשִׂינוּ תַּצְלוּם — "תִּרְאוּ בְּמִקְרָר אֶת הַשִּׁפְעַת, אֵין בְּשׁוּם מְקוֹם דְּבַר כְּזֶה... אֲזוֹ נָתַתִּי לָכֶם מְכָל טוֹב, וְאִיךָ אֵין הַכֶּרֶת הַטּוֹב? כִּי הֵייתִי יוֹתֵר מְדֵי קְרוֹב אֲלֵיכֶם.

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנִי לֹא שׁוֹכַח אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשִׂים לִי, וְאֲנִי לֹא שׁוֹכַח גַּם לְהַפְּךָ — אֶת הַעוֹלוֹת, אוֹלִי זֶה חֲסָרוֹן, אֲבָל מֵה לְעִשׂוֹת?! אֲנִי זוֹכֵר אֶת הַכֵּל, עוֹלָה שֶׁעוֹשִׂים לִי אֲנִי לֹא אֲשַׁכַּח, אֶת זֶה אֶקַּח אִתִּי עַד הַקְּבֵר, וְאֵלַךְ עַד הַבֵּית-דִּין שֶׁל מַעַלָּה, וְכֵן אֶת הַטּוֹבָה אֲנִי לֹא אֲשַׁכַּח עַד בֵּית-דִּין שֶׁל מַעַלָּה, מֵה שֵׁישׁ לִי בַלֵּב אֲנִי מוֹצִיא בְּפֹה, מֵה שֵׁישׁ מוֹצִיא בְּפֹה, זֶה יֵשׁ לִי בַלֵּב, זֶה חֲסָרוֹן, אֲנִי לֹא יְכוּל לְצַבֵּעַ אֶת עֲצָמִי, אֲזוֹ הַסְּבַרְתִּי לָהֶם וְהַזְּפָרְתִּי לָהֶם אִיךָ הָיָה

כְּשֶׁהָיוּ אֶצְלִי. וְכִּי אָמַרְתִּי לָהֶם: הֲיִתָּה לִי רַק בְּעֵינָה אַחַת אֲתָכֶם, הֲיִיתֶם אֶצְלִי יוֹתֵר קְרוּבִים מִבֶּן, הַבֶּן הַגְּדוֹל שְׁלִי פַעַם הַתְּלוּנָן: "אָבֵא, לָמָּה לְבַחֲרוֹר פְּלוֹנֵי יֵשׁ לְךָ יוֹתֵר סְבָלָנוֹת מִמֶּנִּי". זֶה הָיָה בַּחֲזוֹר מִסָּבֵן, שֶׁסָּבַל הַרְבֵּה מְאֹד וְכוּ', וְעָשָׂה הַרְבֵּה בְּעֵינֹת, וְהָיָה צָרִיף אֵלָיו סְבָלָנוֹת גְּדוֹלָה, שָׁנָה שְׁלֵמָה סְבָלְתִי מִמֶּנּוּ, וְכַמְעַט נִקְרַע לִי הַלֵּב — כְּשֶׁאָמַר לִי כִּי בְּנִי. וְמָה אָמַר לוֹ?! הֲלֹא בְּאֵמֶת אֲנִי יוֹשֵׁב בַּחֲדָר, וַיֵּשׁ לִי מִצְלָמוֹת בְּמַעְגָּל סָגוּר, אֲנִי רוֹאֶה בְּדִיוֹק אֵיפֹה כָּל בַּחֲזוֹר, וְלָמָּה? כִּי בְּרַגַע שֶׁשׁוֹלְחִים אֵלַי יֵלֵךְ לְלַמֵּד בִּישִׁיבָה, אֶצְלִי זֹו הָאֲחֵרִיּוֹת הַכִּי גְדוֹלָה, וְאֲנִי רוֹצֶה לְרְאוֹת מִי נִכְנָס לִישִׁיבָה וְכוּ' בְּכָל רֶגַע נִתּוֹן, כִּי הַיּוֹם צְרִיכִים לְשֹׁמֵר, יֵשׁ כָּל מִינֵי פּוֹחֲזִים שְׁבָאִים מִבַּחֲזוֹן, אֲנָשִׁים חוֹלִים הַשֵּׁם יִשְׁמַר, אֲזִי אֲנִי מִסְתַּפֵּל מִי יוֹצֵא וּמִי בָּא. הַבַּחֲזוֹרִים בְּרוּיֵף הַשֵּׁם, לוֹמְדִים טוֹב, אֲבָל אֲנִי מִסְתַּפֵּל אִם לֹא נִכְנָס מִישֶׁהוּ זֶר מִבַּחֲזוֹן, כִּי הַיּוֹם צְרִיכִים מְאֹד לְשֹׁמֵר עַל הַיְלָדִים, אֲפִלּוּ אִם אֶחָד הוֹלֵךְ עִם פְּאוֹת וְזָקֵן, צָרִיף לְבַדֵּק אִם הוּא הַגּוֹיִן. וְאִם-כֵּן בְּרַגַע שֶׁהַחֲזוֹרִים נוֹתְנִים לִי יֵלֵךְ, עָלַי נּוֹפֶלֶת הָאֲחֵרִיּוֹת לְשֹׁמֵר עָלָיו.

אָמַרְתִּי לְאַבְרָכָם: אִם הֲיִיתִי מִתְנַהֵג כְּמוֹ אֲדָמוֹר אַחֵר, הָיָה לָכֶם כָּל הַכְּבוֹד אֵלַי, אַף מִפְּנֵי שֶׁהֲיִיתִי לָכֶם יוֹתֵר מֵאַבָּא, בְּשִׁבִיל זֶה בָּא הַזְּלוּל הַזֶּה, אֲבָל זֶה הִטְבַּע שְׁלִי אֲנִי לֹא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת, וְאֲנִי לֹא אֲשַׁנֶּה אֶת הַטְּבַע. וְלָמָּה אֲנִי מִקְדִּים לָכֵן אֶת כָּל זֶה? אֵלֵא, בְּרוּיֵף הַשֵּׁם, לֹא בִטְלֵתִי אֶת הַזְּמַן, הַיּוֹם אֲנִי צָרִיף עוֹד עֲכָשׁוּ לְחֹזֵר וְלִשְׁבֵּת וְלְלַמֵּד, אֲנִי צָרִיף לְהַשְׁלִים מָה שֶׁהִחְסַרְתִּי הַיּוֹם, חֲשַׁבְתִּי שֶׁהִמְקַבֵּל הַהוּא יִגְלֶה לִי סוּדוֹת הַתּוֹרָה, תְּקוּנִים, וּבְמִקוֹם שֶׁקִּבְּלֵתִי תְּקוּנִים, אֲנִי הַצְּרִכְתִּי לְחַזֵּק אוֹתוֹ לְעוֹרֵד אוֹתוֹ לְשַׁמַּח אוֹתוֹ, מִחֲמַת שֶׁעוֹבֵר עָלָיו צְרוֹת מִשְׁנוֹת וַיְסוּרִים.

מָה שֶׁאֲנִי מִבְּקֵשׁ אֲתָכֶן, אֲנִי כֹבֵר לֹא רוֹצֶה לְהַחְזִיק יוֹתֵר מִדִּי, כִּי הַבְּעָלִים מְחַפִּים לָכֶם. אֲבָל אֲנִי שְׂמֵחַ בְּשִׂמְחָה אֵין סוֹפִית לְרְאוֹת אֶת הַחֶסֶד שֶׁאַתֶּן עוֹשׂוֹת אַחַת לְשִׁנְיָה, אֶת הָאֲהָבָה שֶׁיֵּשׁ אֶצְלָכֶן, זֶה מָה שֶׁעוֹשֶׂה לִי אֶת הַחַיִּים, וְאֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֲתָכֶן — תִּמְשִׁיכוּ. הִנֵּה, בְּרוּיֵף הַשֵּׁם, הַיּוֹם נִפְתַּח חוּג לְבָנוֹת, כָּל יוֹם יִהְיֶה דְבַר חֲדָשׁ, יִהְיֶה מְאֹד מְעַנְּנָן לְהוֹן, אֲנִי רוֹצֶה לְהַעֲסִיק אוֹתָן, שְׁלֹא יִהְיוּ

מְשַׁעֲמֹת, שְׁלֹא יִסְתַּכְּבוּ עַל הַרְחֹבוֹת סֶתֶם, לְלַכֵּת וְעוֹד פְּעַם
 לְלַכֵּת וּלְבוֹא, אֲנִי רוֹצֵה לְמַלֵּא לְהֵן אֶת הָרֵאשׁ עִם לְמוֹדִים, אֲצַלְנוּ
 בְּאַרְצוֹת-הַבְּרִית בַּת חוֹנָה מִבֵּית-סֹפֶר בְּשָׁעָה חֲמֵשׁ אַחַר הַצְּהָרִים,
 וַיֵּשׁ לָהּ עוֹד שְׁעוּרֵי בֵּית, שֶׁהָאֵמָּא מְשַׁתַּנְּעֵת עַל רַבּוּי הַלְמוֹדִים וְכוּ'.
 וּפֹה בְּאַרְץ עַד שְׁלֹשׁ לּוֹמְדִים, וְלַעֲתִים עַד שָׁעָה אַחַת, וּבְקִשֵׁי
 לּוֹמְדוֹת, וְהוֹלְכוֹת אַחֲרֵי-כֵן הַבֵּיתָה, וּכְמוֹ בְּמוֹשֵׁב זְקֵנִים, עַד שְׁבָאִים
 לְבֵית-הַכְּנֶסֶת וּמִתְחִילִים שׁוֹרָה אַחַת לְלַמֵּד, זֶה כְּבָר שְׁתִּים-עֶשְׂרֵה,
 וְצָרִיכִים לְלַכֵּת לְאָכֹל, וְהִנֵּה הַפְּסָקָה, הֲלֹא עֲכָשׁוּ בְּאַתָּן, לְפָנַי
 כְּשִׁלְשַׁת רַבְעֵי שָׁעָה, וּכְבָר צָרִיכִים הַפְּסָקָה, וְאַחֲרֵי-כֵן גִּחְנוּ כְּבָר,
 שְׁחִנְנוּ בַּחוּץ, אִזְ צָרִיכִים לְהִתְחִיל לְלַמֵּד, לּוֹמְדִים קֶצֶת, וְהִנֵּה אֲנִי
 עֵיפוֹת, אִזְ צָרִיכִים עוֹד הַפְּסָקָה, כְּדֵי לְנוּחַ מִתְּהַפְּסָקָה הָרֵאשׁוֹנָה,
 וּכְבָר צָרִיכִים לְלַכֵּת הַבֵּיתָה, וְכִכָּה נִסְתַּיְמַת מְעַרְכַת בֵּית-הַסֹּפֶר, זֶה
 תְּכָלִית?! בֵּית-סֹפֶר צָרִיךְ לְהִיּוֹת עִם לְמוֹדִים, הַשְּׁתַלְמִיּוֹת, מְקַצְעוֹת,
 שְׁעוּרֵי חֲנוּף, הַבֵּית הַיְהוּדִי, בְּנוֹת צָרִיכוֹת לְלַמֵּד וּלְהַשְׁקִיעַ, וַיֵּשׁ מֵהַ
 לְלַמֵּד, אֲבָל אֲנִי צָרִיךְ אֶת הַעֲזָרָה שְׁלִכֹן, וּבַמָּה? קִדְּם כָּל תְּדַעוּ לְכֹן,
 חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים: הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כּוֹתֵב בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
 אֶת הַתְּקִיצִיב עַל כָּל הַשָּׁנָה כְּמָה יִהְיֶה לָּהּ; בְּשִׁבִיל זֶה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
 אֲנִי חוֹלְכִים אֶל רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁהוּא הַעוֹרֵךְ דִּין שְׁלֵנוּ, הוּא מְמַלִּיץ
 טוֹב בְּעֲדָנוּ, וְלֹא מִפְּסִידִים, זֶה קִשָּׁה לְנָשִׁים, תְּאֲמִינוּ לִי, שְׁגַם
 לְגַבְרִים יוֹתֵר קִשָּׁה, הַצְּפִיפוֹת שְׁמָה נוֹרְאָה, וְאִין אֵיפֹה לִישׁוֹן, וּבְקִשֵׁי
 יִשְׁנִים, וְאִין מֵהַ לְאָכֹל, אֲפֹלוּ שְׁלוֹקְחִים מִהַבֵּית, פְּתֹאוּם הַמְּזוֹנְדָה
 גַּעֲלָמַת, זֶה לֹא כָּל-כֵּן פְּשׁוּט, אֵל תַּחֲשִׁבוּ כָּלֵל וּכְלָל, אֲבָל בָּאִים
 בְּשִׁבִיל רַבְּנוּ ז"ל. אוֹמְרִים חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוּשִׁים: בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא כּוֹתֵב אֶת הַתְּקִיצִיב חוּץ מִהוֹצָאוֹת שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים,
 כְּמָה שְׁעוּלָה לְשִׁבַת, עַל זֶה אוֹמֵר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: 'לוֹו עָלַי וְאֲנִי
 פּוֹרְע', וְלִכֵּן תְּמִיד אֲנִי אוֹמֵר, כְּדֹאֵי לְקַנּוֹת עַל שְׁבִת מְכָל טוֹב, כִּי
 זֶה עַל הַחֲשִׁבוֹן שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא יִשְׁלַם אֶת זֶה, וְאֲנִי חוֹזֵר
 וְאוֹמֵר: "תְּמַלְאוּ אֶת הַמְּקַרֵּר לְכַבוֹד שְׁבִת, וְכֵן יִשְׁאֵר לְשִׁשַׁת יָמֵי
 הַחַל, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַחְזִיר". אֲנִי חוֹנֵן מֵאֲמִינִים בְּאֲמוּנָה שְׁלָמָה,
 וְגַם הוֹצָאוֹת תְּלִמוּד תּוֹרָה מֵהַ שְׁצָרִיכִים לְשִׁלֵּם שְׂכָר לְמוֹד, אֲנִי חוֹנֵן
 לּוֹקְחִים מִמֶּשׁ פְּרוּטוֹת, לְעִמַת מֵהַ שְׁלוֹקְחִים בְּמְקוֹמוֹת אַחֲרִים,

בְּאַרְצוֹת־הַבְּרִית הַיּוֹם לּוֹקְחִים מֵאֵה וּחְמָשִׁים דּוֹלָר מִהֶעֱנִי שְׂבַעַנְיִים, אֵין דְּבָר בְּזֶה 'אֵין לִי', אֵין לָךְ? תֵּצֵא מִהַמוֹסֵד לְמוֹדֵי. [אַמֶּת, שְׁמָה לֹא חֹסֵר תְּלִמוּדֵי תוֹרָה וְלֹא חֹסֵר בְּתֵי סֵפֶר, בְּשִׂכּוּנָה שְׁלֵנוּ הֵיכָן שְׂאֵנִי גַר בְּבוֹרו פֶּאָרְק, יֵשׁ שְׂמוּנֵה-עֶשֶׂר תְּלִמוּדֵי תוֹרָה וְשִׁבַּע בְּתֵי סֵפֶר שֶׁל בְּנוֹת, בְּלִי עֵין הָרַע, כָּלֶם מְפַצְצִים, זֶה נֶחַת לְרֵאוֹת, שְׁמָה זֶה לֹא כְמוֹ פֹּה, פֹּה בְּאַרְץ רַק רוֹצִים לְסַגֵּר אֶת הַבְּתֵי חֲנוּף הַחֲרָדִים, מְקַצְצִים אֶת הַתְּקַצִּיבִים, עוֹשִׂים כָּל מִינֵי קוֹמְבִינּוֹת לְסַגֵּר אֶת מוֹסְדוֹת הַחֲנוּף הַחֲרָדִים, אֲצַלְנוּ בְּאַרְצוֹת־הַבְּרִית אֶתְּן צְרִיכוֹת לְרֵאוֹת בְּבִקָּר, כָּל תְּלִמוּד תוֹרָה כָּל בֵּית־סֵפֶר יֵשׁ לָהֶם אֶת הָאוֹטוֹבוֹסִים שְׁלָהֶם, זֶה נֶחַת לְרֵאוֹת, אוֹטוֹבוֹס אַחַר אוֹטוֹבוֹס, עַל כָּל אֶחָד כְּתוּב הַשֵּׁם שֶׁל הַמוֹסֵד, זֶה מוֹנֶקֶטֶשׁ, זֶה בְּעֵלְזָא, זֶה סַאטְמָאר, זֶה וִיזְנִיץ, זֶה בֶּאבוֹב, כָּל אוֹטוֹבוֹס זֶה נֶחַת, תֵּאֲמִינוּ לִי, שְׂיֵשׁ בְּכִרוּקְלִין יוֹתֵר חֲרָדִים מִכָּל יְרוּשָׁלַיִם, לֹא יְכוּלִים לְתַאֵר, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הִנֵּה בְּנִיתִי בְּאַרְצוֹת־הַבְּרִית בְּנִיץ עֲנָקִי לִישִׁיבָה, עָבְרוּ שְׁבַע שָׁנִים, וְעַדִּין אֵין לִי הַתֵּר, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, אֵף אֶחָד לֹא מְפָרִיעַ, וְאֵלוּ בִּיבְנָאֵל, כָּל אֶבֶן שְׂשֻׁמְתִי הִיָּתָה עִם דְּמַעוֹת וְעִם דָּם, וְעַדִּין אֲנַחְנוּ צְרִיכִים רַחֲמִים שְׂיֵאָשְׁרוּ לָנוּ אֶת זֶה, זֶה עַדִּין לֹא מֵאֲשֵׁר, וְכַמָּה כֶּסֶף עוֹלָה לִי עוֹרְכֵי דִינִים וְכוּ' וְכוּ'].

אֲז לְכָל הַפְּחוֹת שְׁלֹא תִהְיוּ חַיְבִים שְׂכַר לְמוּד, וְכַמָּה מְבַקְשִׁים? פְּרוֹטוֹת. עַל זֶה מֵתֵר לְתַת מִמַּעֲשָׂרוֹת, עַל זֶה מֵתֵר לְתַת מִצְדָּקָה, זוּ הַצְדָּקָה הַכִּי גְדוֹלָה — שְׂיִהְיֶה לְבֵן שְׁלִי מְלַמֵּד טוֹב, שְׂתִהְיֶה לְבַת שְׁלִי מוֹרָה טוֹבָה, אֲבָל צְרִיכִים לְעוֹר, אֲנַחְנוּ לֹא מְקַבְּלִים מִשׁוּם גּוֹף מִמוֹן, טְפוֹת אֲחֵדוֹת אֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים מִבְּחוּץ, וְאֲנַחְנוּ מְקוּיִם לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִיטִיב אֶתְנוּ, הוּא מְנַסֶּה אוֹתְנוּ, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים בְּנִסְיוֹן, אֲנִי אוֹמֵר לְכוּ, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל צִיּוֹן לְשִׁבַח בְּשִׁמְיִם, עֲמַדְנוּ בְּנִסְיוֹן הַכִּי קָשָׁה, וְעַכְשָׁו מִתְּהַפֶּכֶת הַקְּהֵלָה רַק לְטוֹבָה.

וְאֲסַפֵּר לָכֶם סֵפּוֹר: בְּאוֹמֵן הָיָה יְהוּדֵי עֶשֶׂיר גְּדוֹל מְאֹד, וְחִלַּק כֶּסֶף לְכָלֶם, שְׂיִהְיֶה לָהֶם עַל שְׂבַת: חִלוֹת, בְּשׂוֹר, דְּגִים, עֲשֵׂה אֶת זֶה בְּחִפְזָא לֵב, וְלֹא הָיוּ חֹסְרִים עֲנִיִּים שְׁמָה, פְּעַם הַתְּהַפֵּךְ עָלָיו הַגְּלָגַל,

הוא אבד את כל הכסף, וכבר לא היה לו לתת, אשתו עזבה אותו עם הילדים, והוא ברח אל בית הוריו, ראיתי את הצער והבנתי את הצער, ותמהתי מאד: האם מחמת שאבד את הכסף, הוא כבר לא שוה?! אבא לשבעה ילדים, לא נחתי ולא שקטתי, עד שהבאתי אותם לחדרי, ושמה עשיתי שלום, ועכשו אתם הולכים הביתה, אתם חוזרים ביחד. [אז אני שואל אתכם: מה כל מגמתך?! על מה אני מוסר את נפשי, אם לא על שלום-בית?! מעלילים עלי עלילת דם, עלילת רשע, לא מספיק שגנבו וגזלו אותי, לא מספיק שעשו לי כל-כף הרבה צרות, עוד זאת ממשיכים למרר את החיים... אף שלם ישלם המבעיר את הבערה]. אותו יהודי מאומן, אחר שעזר לכלם, ואנשים נורמלים עם לב, היו מרחמים עליו, והנה במקום שכל האנשים שקבלו ממנו שנתים זילוו איזו דמעה: "מסכן האדם הנה אבד את הכל", מה עשו לו? מר ממנת, וצעקו לו: "גנב, קמצן", וככה מקהלה שלמה רודפת אחריו ברחובות, הוא נכנס כל-כף בתוך עצמו, שהפסיק ללכת לבית-הכנסת, התפלל בבית, דפקו לו על החלונות: "גנב, יש לך, אתה לא רוצה לתת, קמצן", האדם הזה לא הפסיק לבכות, אשתו כבר לא יצאה מהבית, הילדים כבר לא יצאו, כי בישו אותם: "אבא שלך גנב, אבא שלך לא רוצה לתת", שמו שמים! כל זה ארע לפני הרבה שנים באומן, איזו כפיות טובה לאנשים, במקום שיהיה קצת רגש: "תראו, האדם הזה נתן לכם, עכשו אין לו, תאמינו לו, ואיך תאמרו פתאם שהוא קמצן, פתאם הוא רשע"... בכך מה עושים? אבל תמיד יש יהודים טובים בין אנשי שלומנו שעושים חסד, [היום בא אלי ... ואומר לי: מוהרא"ש, יש לכם קהלה מאד יפה, נשבר לי הדיוד מים, ובאו כל אנשי שלומנו, ותקנו לי, וממש מה לא עשו בשבילי?! אז יש בין אנשי שלומנו אנשים טובים], היה אחד מאנשי שלומנו באומן, שלא יכול לסבל כבר יותר, ראה שעושים רשעות כזו לבן אדם, הוא נכנס לביתו, והתחיל לדבר אתו ולנחמו, וכה היו דבריו: "הקדוש-ברוך-הוא נסה אותך עם עשירות, נתן לך עשירות, רצה לראות מה תעשה עם הכסף, קבלת צל"ש, כל המלאכים מתפעלים ממך, נתת לכל עני: חלות, דגים, בשר בשפע, קבלת על זה ציון

לשבת. עכשו מהשמים רוצים לנסות אותך בעניות, ולא סתם עניות, אלא שכלם יתנו לך בזיונות, ועם כל זאת תתגבר, האם אתה רוצה לקבל איקס, האם אתה רוצה להכשל במבחן? עכשו שמנסים אותך לראות איך תחזיק מעמד בעת צרה, עכשו אתה רוצה שכל המלאכים יגידו: אתה רואה, רבוננו של עולם, הוא סגר את עצמו, והוא כבר ברגו עליך והוא נשבר, והוא לא הולך לבית הכנסת... היהודי הזה החזיה אותו כל-כף, עד שהעשיר הזה אור אמץ, והחל לצאת בחוץ, ובחוץ באמור מקהלה שלמה רודפת אתרי: "גנב, גזלן, הנה הקמצן", היהודי הזה קבל חזיק פזה, לא שת לבו, והלך לבית-הכנסת, וכודאי אף אחד לא רצה לשבת ליד הקמצן, ליד הגנב, שוב עלבונות מנת חלקו, והחזיק מעמד מכל הזיונות והעלבונות שספג, וכמוכן שגם שמה קבל צל"ש, והקדוש-ברוך-הוא החזיר לו את העשירות. ולגבי מה אני אומר את זה? גם אנחנו עברנו את הצל"ש!

מה אמר לכם! היינו במצבים הכי גרועים, לא נתנו לנו מבנה לבית-ספר, עד שהצרכנו להיות בדירה אחת ארבע פתות, ושמו סדין לבן עם חבל של כביסה וסכות להפריד בין פתה לכתה, וכשהמורות למדו, היו שומעים מפתה לכתה, והיינו בבגין אחד כמעט שמונים בנות בשרותים אחד!! מה נאמר ומה נדבר התלאות שעברנו, ואחר-כך כשבאנו לפה, זה היה כמו מוזאון שעוה ממש, חבל שלא תעדנו הכל בתמונות, את התת-תנאים והסבל והזיונות שהיו מנת חלקנו, אין בכל העולם דבר פזה, אחר-כך עברנו לקרוננים שגזלו מים, היה דלי בכל פתה, כדי שהמים לא יזלו על הרצפה. אז ברוך השם, קבלנו את הצל"ש על הסבל הרב שהיה לנו, עמדנו בנסיון הגדול הזה באמץ ובגבורה, ועתה הקדוש-ברוך-הוא יעזר לנו, שהקהלה תמשיך לפרח ולשגשג מעלה מעלה. הנה פתחנו "בית הוראה", יש לנו פה שלשה רבנים: הרב ... והרב ... והרב... יכולים ללכת לשאל שאלות, ואני רוצה שתשאלו שאלות, תדעו לכן, שהלכות טהרת המשפחה זה חמור מאד, לא יאמן כי יספר, יכולים לקבל מכה כזו מהשמים, מי שאינו מקפיד כראוי,

ולא שׁוה אחר כּף החיים, אַני לא רוצה לפרט פרטים, זה לא המקום, אף צריכים תמיד לשאל שאלות, אשה חושבת שהיא עושה תחת הגב של בעלה דברים מגנים, ואף אחד לא רואה, קדם כל, הצדיק רואה את הכל, הוא יודע את הכל, לא צריכים לספר לו, אכל הקדוש-ברוך-הוא בודאי יודע, אם הצדיק רואה, אם הצדיק יודע, אז הקדוש-ברוך-הוא בודאי יודע, שמו שמים! אתן יודעות, שצריכים מאד מאד לפחד מהקדוש-ברוך-הוא, שיהיה יראת שמים, מקבלים על זה אחר-כך מכה, ואחר-כך שואלים: "למה קבלתי מכה, למה זה מגיע לי", אבל אז כבר מאחר. תהיינה חדורות יראת שמים, כשאסור — אסור, כשמותר — מותר, אני לא יכול לפרט, אני מקוה שאתן מבינות, או שאר דברים: הלכות שבת צריכים מאד מאד לשמר, וכן בשר בחלב, אסור לערב פלים של בשר בחלב באותו פיור, תרומות ומעשרות, פשרות המאכלים, תולעים וחרקים באכל וכו'. ולכן ארגנתי שעור לנשים פעם בחדש, ומלבד זאת כל יום ראשון או לפני הדרשה או לאחר הדרשה ידבר הרב ... חצי שעה, וילמד אתכם הלכות, שתדעו הלכות על בורין. אנחנו יהודים, צריכים יראת שמים, אנחנו צריכים לדעת הלכה — מה מותר מה אסור, אני עושה את זה בשבילי?! אני עושה בשבילכם, שיהיה לכם משגים בהלכה, פלנו חוזרים בתשובה, נשים חוזרות בתשובה ולא יודעות הלכה, לא יודעות פלום, בפרט הלבוש שהולכות, זה לא מקבל במקומותינו, באתן ממקום פורק על, ואתן צריכות ללמד הלכות צניעות וכדומה, ויכולים לשאל שאלות, ומלבד זאת כל חדש אני רוצה שתלמדנה הלכות ודינים נצרכים, ואביא רב גדול להרצות, אז רצייתי מאד שתשתפפו פעלה.

אני מאד מקוה להקדוש-ברוך-הוא, שהתפלות שלכן נסובות על כן, שהקהלה עתה תגדל ותברך, ויהיה לנו רק טוב, והעקר שנעשה נחת רוח להקדוש-ברוך-הוא, וכמה עושים נחת רוח לבורא יתברך שמו? על-ידי חסד, עושים חסד אחת עם השנייה, אשה ילדה, היא גרה רחוק ממהורים, ויש הרבה נשים מסכנות, שההורים צדין לא שומרים שבת ורחוקים מהדת, אז האשה לא

יכולה ללכת אל האמא, היא פה לבר, זה החסד הכי גדול שיכולים לעשות עמה — לעזרה, לסעדה, לשמר לה על הילדים, לדאג לה לארוחות חמות וכו', זה מה שהקדוש-ברוך-הוא רוצה, לעשות נחת רוח לבורא כל עלמין, וזה הנחת הכי גדול, ותאמינו לי, לגדל יתומה זו המצוה הכי גדולה, ואשה צעירה שאין לה משפחה, כל המשפחה עדין חלונים, מסכנים, הם לא יודעים מה זה תורה, מה זה מצוות, אז היא נשארה פה לבר, ואתן עוזרות לה, אני אומר לכן, שאין מצוה יותר גדולה מזו, ולכן זו היחודיות של הקהלה שלנו, אני רוצה כאן חסד ועוד פעם חסד!

עכשו בענין רופאים, אנחנו יושבים ומטכסים עצה להביא לכאן את הרופאים הכי טובים, עכשו כלם רוצים אותנו, כל קפות החולים רוצות לעבד אצלנו, כי כיום אנו קהלה גדולה ופורחת, תהלה לאל. בכך לעת עתה אל תעשו פלום, אל תעברו קפה וכו'. לקחנו עורך-דין, הוא יראה מה שיותר משתלם לנו, מה שמשתלם להקהלה, מי שיתן, יותר שרות, מי שיתן יותר רופאים, עמו אנו נעשה הספם. הקדוש-ברוך-הוא יעזר, שהקהלה שלנו תגדל ותגדל.

לזאת אבקש אתכן שוב ושוב, באות משפחות חדשות, מחפשים דירות בנרות, הקדוש-ברוך-הוא יעזר, יש יזמים שמוכנים כבר להתחיל לבנות, נקנה שיתגשם בקרוב, כל משפחה חדשה שנכנסת לכאן, תקבלו אותה בסבר פנים יפות, עם חיוך, להציע עזרה, זה הקדוש-ברוך-הוא רוצה, ואני מבטיח לכן, אם אתן תארנה פנים לזולת, הקדוש-ברוך-הוא יעזר, שיהיו לנו רק משפחות טובות, הגיע הזמן שנגביה את הראש, שלא נהיה מסכנים כמו במצרים, שהמצרים הכו ביהודים מכות גמרצות, או כמו בשואה האימה, אצל הנאצים, ימח שמם וזכרם, הגיע הזמן שיקים בנו: "וכאשר יענו אותו, כן ירבה וכן יפרץ"!

הקדוש-ברוך-הוא יתן לנו את החיים, שכבר נזכה לצאת

מֵהַגְלוֹת הַזֶּה, וְלִרְאוֹת בְּמוֹ עֵינֵינוּ בְּבִנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וּבְכִיאוֹת הַמְּשִׁיחַ.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא פד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר שְׁמוֹת, י"ח טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... תַּחֲיָיָה.

בְּעֵינַי שְׁאַלְתֶּכֶם — הֵאֵם בְּנוֹת גְּדוּלוֹת מִתָּר לַעֲשׂוֹת לָהֶן חוּג הַתְּעַמְלוֹת וְכוּ'; יְדוּעַ, שְׁלֵלֶכֶת עִם מְכַנְס צְמוּד לְכֹד, זֶה בְּגֵד מְאֹד מְשַׁקֵּץ וְכוּ', אֲבָל אִם תִּלְךְ עִם חֲצֵאִית עַל זֶה — יְכוּלִים, וְכַמוּבֵן אַף וְרַק רַק בְּעַת הַהִתְעַמְלוֹת, כִּי צְרִיכִים לְהִזְהִיר בְּאַזְהָרָה חֲמוּדָה, אֲשֶׁר גַּם לְלֶכֶת עִם חֲצֵאִית קְצָרָה זֶה מְלַבּוֹשׁ מְשַׁקֵּץ, וְלִכֵּן אַף וְרַק בְּעַת הַתְּעַמְלוֹת מִתָּר יַחַד, הֵינּוּ מְכַנְסִים וְעַל זֶה חֲצֵאִית וְכוּ', וְגַם חֲנוּאֵי כְּפוּל, שְׁלֵא יִמְצֵא שֵׁם שׁוּם גָּבֵר, חֵס וְשְׁלוֹם, אֲשֶׁר זֶה אֲבִיזְרִיָּהוּ דְגִלּוּי עֲרִיּוֹת, וְזֶה מְאֹד מְאֹד חֲמוּר.

הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנוּזָכָה לְחַנּוּף אֶת הַבְּנוֹת עַל טְהָרַת הַקְּדָשׁ, וְנִחְדִיר בָּהֶן אֱמוּנָה וְצַנִּיעוּת.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא פה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר שְׁמוֹת, י"ח טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה יִגִּיעוּ אֶל ... גְּרוֹ יֵאִיר.

בָּא לְיַדֵּי הַחֲשׁבוֹן מְקָרֵן הַדְּפָסָה "הַיְכַל-הַקְּדָשׁ", וְאֵנִי רוֹאֶה שְׂאֵתָה חַיֵּב חוֹב יֶשֶׁן, סְכוּם שֶׁל אֶלְף שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁקָלִים, אֵינִי יוֹדֵעַ

לְמָה אַתָּה מִתְרַשֵּׁל לְשַׁלֵּם אֶת זֹאת, כִּי הֲרִי מִי יוֹדֵעַ כַּמָּה צָרוֹת אַתָּה
 סוֹבֵל רַק בְּשִׁבִיל שְׁלֵא שְׁלֵמָתְךָ אֶת הַחֹב הַזֶּה, שְׁנֵה כִסְפֵי צְבוּר, וְאוֹי
 לוֹ לְמִי שְׁגוֹזֵל כִסְפֵי צְבוּר, וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מִבְקֵשׁ אוֹתְךָ, שְׁכַבֵּר
 תַּתְּחִיל לְשַׁלֵּם תְּשְׁלוּמִים, עַד שֶׁתִּסְיִם עִם הַחֹב, כָּל־כֶּף חֶבֶל שֶׁתִּסְבֵּל
 בְּזֵה הָעוֹלָם סָבֵל גְּדוֹל בְּעִבוּר תּוֹב שֶׁהֵנָּה תִּכֵּב לְהִקְדָּשׁ. וְיִדוּעַ,
 שֶׁהִדְפָּסָה הִיא צְדָקָה שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל, וְאוֹי לוֹ לְמִי שְׁנוֹגֵעַ בְּכֶסֶף רַבֵּנוּ
 ז"ל, כִּידוּעַ הַסְּפוּר שֶׁקָּרָה עִם ר' שְׁמַעוֹן ז"ל, תִּלְמִידוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל,
 שְׁנֹגֵעַ בְּכֶסֶף רַבֵּנוּ ז"ל, וְהִצְרִיךְ לִילָךְ בְּגָלוּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים, וְעָבְרוּ עָלָיו
 שָׁם נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, וְהִכַּל מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶסֶף שֶׁל רַבֵּנוּ
 ז"ל.

וְלִכֵּן אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ בְּמֹאד מְאֹד, לְבַל תִּהְיֶה חֶכֶם בְּעֵינֶיךָ, אֲלֵא
 תִּכְרֶף-וּמִידָה תַּתְּחִיל לְשַׁלֵּם. וְאִם אֵינְךָ יָכוֹל הַכֵּל בְּבֵת אַחַת, אֲזִי לְאִט
 לְאִט.

אֲנִי מְאֹד מְקַנְהָ לְהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁתַּעֲשֶׂה אֶת רְצוֹנִי, כִּי
 פְּשׁוּט כּוֹאֵב לִי מְאֹד לְרֹאוֹת אֵיךְ מְזוֹלְזָלִים בְּכִסְפֵי הַדְּפָסָה.

הַמֵּאחֵל לְךָ תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה...

מא פו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרֵי שְׁמוֹת, י"ח טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

עֲבַרְתִּי עַל הַרְשִׁימָה שֶׁל קָרָן הַדְּפָסָה "הֵיכַל-הַקֹּדֶשׁ", וְאֲנִי רוֹאֶה
 שְׁנֹשְׂאֵרֶת חֵיב סְכוּם אֶסְטְרוֹנוֹמִי שֶׁל עֶשְׂרִים אֲלֶף ש"ח, אֵינְנִי יוֹדֵעַ
 מָה אַתָּה, זֶה כַּמָּה שָׁנִים שְׁאַתָּה חֵיב אֶת הַחֹב הַזֶּה, וְאִם הֵייתָ
 מְשַׁלֵּם בְּכֹל פַּעַם אֶפְלוּ סְכוּם שֶׁל כַּמָּה מְאוֹת שְׁקָלִים, הֵייתָ יָכוֹל
 כָּבֵר לְהַפְטִיר מִכָּל הַחֹב, וְלָמָּה אֵינְךָ עוֹשֶׂה אֶת זֹאת?!

לְדַעְתִּי, כָּל הַצָּרוֹת שְׁאַתָּה סוֹבֵל הֵן רַק מִחֲמַת שְׁאַתָּה חֵיב כֶּסֶף
 צְדָקָה שֶׁלְקַחְתָּ וְלֵא שְׁלֵמָתְךָ, וְאִין לִי מִשָּׁג אֵיךְ אַתָּה יָכוֹל לִישֵׁן שְׁנֵה

רגועה בשעה שאַתָּה חַיב לְרַבְנוּ וְ"ל סכּוּם אַסְטְרוֹנוֹמִי כְּזֶה? !
וּלְדַעֲתִי, תִּבְקֶשׁ אוּ מֵאַחֶיךָ אוּ מֵאַבִּיךָ אוּ מֵאַחֹתְךָ, שְׂיַעֲזְרוּ לְךָ חַד
פְּעָמִי, וּתְשַׁלֵּם אֶת כָּל הַחֹב הַזֶּה, וְאִז תִּרְאֶה שְׂתַּצֵּא מִכָּל צְרוּתְיָךְ.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְאֹד מְקַפֵּיד וּמְתַפְּלָא — אֵיךְ אַתָּה יְכוּל
לְהִסְתַּוֵּב בְּשֶׁקֶט, בְּשֶׁעֵה שְׂיֵשׁ אַחֲרֶיךָ חֹב עֲנֵק כְּזֶה! אֲנִי מְאֹד מְקַנָּה
תִּכְרֶי וּמִיד כְּשֶׁתִּקְבַּל אֶת מִכְתְּבִי, שְׂתַתְּחִיל לְפַרְעַ אֶת הַחֹב הַזֶּה.

הַמֵּאֲחַל לְךָ תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה...

מא פז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֵדֶר שְׁמוֹת, י"ח טַבַּת ה'תשס"ז.

הַכֶּתֵב וְהַמְכַתֵּב בִּיְדֵי מוֹסֵר כֶּתֵב זֶה ר' ... גֵּרוּ יֵאִיר, הִיא לְאוֹת
וְלִרְאִיָּה, שֶׁהֲנִי מְכִירוֹ, וְעַכְשָׁו הוֹלֵךְ לְחַתֵּן אֶת בְּתוּ, וְלָרֵשׁ אֵין כְּלוּם,
פְּשׁוּטוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ. וְלִכֵּן אֲשַׁרִי מִי שְׂיִקְבַּל אוֹתוֹ בְּסִבָּר פְּנִים יְפוֹת,
וְיִהְיֶה לוֹ לְאַחִיעֶזֶר וְלְאַחִיסַמָּךְ, וְיִתְבָּרַךְ מִפִּי אֵל עֲלִיוֹן עַל הַחֶסֶד
שְׂיַעֲשֶׂה עִם עָנִי מְרוּד כְּזֶה. הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַעוֹמֵד עַל יְמִינוֹ, כְּמוֹ
שְׂפָתוֹב: "כִּי יַעֲמֹד לִימִין אַבְיוֹן", יִהְיֶה בְּעֶזֶר שֶׁל מִי שְׂיַעֲזֹר לוֹ,
אֲשַׁרִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הַכּוֹתֵב וְחוֹתֵם לְמַעַן הַמְצִיָּה...

מא פח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר שְׁמוֹת, י"ט טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל אַבְרָכִי הַכּוֹלֵל
"אוֹר הַמֵּאִיר", הַזֶּה עֲלֵיהֶם יִשְׂרָה שְׂכִינָתוֹ תָּמִיד.

הִנֵּה אֲנִי עוֹשִׂים עִתָּה סִיּוּם עַל מִסְכַּת רֵאשׁ הַשָּׁנָה, מוֹבָא שֵׁם
בְּסוּף: דְּתַנִּי אֲבָא בְּרִיָּה דְרַב בְּנִימִין בַּר חַיָּא, עִם שְׂאַחֹרֵי כְּהֻנָּים
אֵינָן בַּר בְּרָכָה, אֲלֵא כִּי אֶתָּא רַבִּין אָמַר רַב יַעֲקֹב בַּר אִידִי אָמַר רַבִּי

שְׁמַעוֹן חֲסִידָא, לֹא פָטַר רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אֲלֵא עִם שְׁבַשְׁדוֹת, מֵאִי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּאֲנִיִּי בְּמִלְאכָה, אֲבָל בְּעִיר לֹא. הֲדִין הוּא כְּשֶׁהִכְהֵן מְבָרַךְ, צְרִיכִים לֵהֵיוֹת קְדִימָה לְפָנֵי הַכֹּהֵן, וְלֹא אַחֲרָי הַכֹּהֵן, כִּי אִזְ אַתָּה לֹא בְּכֻלָּל הַבְּרָכָה, הֲדָרֵן עֲלֶיךָ יוֹם טוֹב וְסִלְיָקָא עֲלֶיךָ מִסְכַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה:

צְרִיכִים לְדַעַת אַחַת וּלְתַמִּיד, שְׂאָסוּר לְשַׁבֵּת עִם הָאֲחֻרִים נֶגְדַּ סֵפֶר תּוֹרָה, זֶה לֹא כְּבוֹד לַתּוֹרָה. וְזוֹ הִלְכָה שְׁעֵלֵינוּ לְקִימָה בְּמִלּוֹאָה.

הִנֵּה לָנוּ זְכוֹת מְאֹד מְאֹד גְּדוֹלָה, שְׂזַכֵּינוּ לְסִיִּים מִסְכַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. [לִי מְאֹד מְאֹד קָשָׁה הַדְּבֹר, כִּי הִלְיָה לֹא יִשְׁנָתִי וּמִדּוּעַ? מִי שְׁמִסְתּוֹבֵב בַּחֲדָרֵי וְרוֹאֵה וְשׁוֹמֵעַ אֶת הַצְּרוֹת וְהִיסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכֻלָּל, וְעָלֵי בְּפָרֵט, זֶה בְּלָתִי אֲפָשְׁרִי לְהַסְבִּיר, בְּלָתִי נִתֵּן לְצִיר וְלִסְפָּר, אֲבָל קָצַת נַחַת־רוּחַ יֵשׁ, שְׁבָרוּךְ הַשֵּׁם, הֵיוּ אֲצֵלֵי עֲכָשׁוּ הַכֹּפֶתָה שְׁלוֹמִידִים הַתְּחַלַּת חֲמֵשׁ, מִמֶּשׁ תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שְׂאִין בְּהֵם חֲטָא. [כְּתוּב בְּזֵהָר: רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי כְּשָׁבָא לְעִיר, אָמַר לַתְּלַמִּידִים: אֲנִי הוֹלֵךְ לְקַבֵּל פָּנֵי אֲנָפִי שְׁכִינְתָא, אֶת הַפָּנִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה, הַתְּפִלָּאוּ הַתְּלַמִּידִים: מַה זֶה לְרֹאוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה?! מִי יִכוֹל לְרֹאוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה?! אֵיךְ יִכוֹלִים לְרֹאוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה?! וְלֹא גָלָה לָהֶם הֵיכָן הוּא הוֹלֵךְ, וּבִאֲמַת הַלֵּךְ לַתְּלַמוּד תּוֹרָה, הֵיכָן שְׁהִילְדִים הַקִּטְנִים שְׁמִצְפָּצְפִים בְּאוּרֵייתָא, מְצַפְצָפִים בַּתּוֹרָה... וְלִזְהָ הַתְּפוֹן שְׁהוֹלֵךְ לְרֹאוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה]. וּבִכְן, גַּם אֲנִי שְׁמַעְתִּי עֲכָשׁוּ תִינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן, וְזֵה הַכְּנִיס בִּי מִמֶּשׁ חִיוֹת עֲצוּמָה.

מַה אָמַר לָכֶם! אַחַר שְׂאֲנִי סוּבַל סְבַל כְּזֵה, שְׂאֲנִי לֹא מְאֻחַל לְאַף אֶחָד, אֲבָל רַבְּנוּ ז"ל לְמַד אוֹתָנוּ, שְׁצְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי מְצָבִים שְׁבַעוּלָם, וּמִמִּנֵּי תִרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ — לְהִתְחַזֵּק. תִּאֲמִינוּ לִי, שְׂאֲנִי לֹא אָפֵל, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אִם לֹא נִפְלָתִי אֲרַבְעִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים — מְעַרְבַּ חֲנֻכָּה שְׁנַת תִּשְׁכ"ד עַד עֲכָשׁוּ — תִּשְׁס"ז, שְׁהִתְחַלְנוּ לְכַתֵּב אֶת הַ"אֲשֶׁר בְּנַחַל", מִכְּתָבִים לְרַבִּים, הֵיוֹת שְׁהִיָּה לִי עֶסֶק עִם רַבִּים, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, מֵאִזְ וְעַד עֲכָשׁוּ לֹא נִפְלָתִי, אִזְ אֲנִי לֹא אָפֵל גַּם עַתָּה. הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לִי. יְדוּעַ, שְׂרַבִּי מֵאִיר מְפָרִימִשְׁלָאן זי"ע

בהיותו ילד שחק עם חבריו ילדים בגילו, ועלו על הר שיכולים להתגלש, וההר היה מלא שלג וכפור, וכל אחד נסה לטפס, והחליק ונפל. ורק רבי מאיר, שהיה אז עוד ילד, עלה עד הסוף למעלה. שאלו אותו: "איך הצלחת? אנהנו פלנו נפלנו, ואתה לאו?" וענה: "כשמתזיקים את עצמם למעלה, לא נופלים למטה"; כי אדם צריך תמיד לזכור, שהקדוש-ברוך-הוא נמצא אתו, עמו ואצלו, וצריכים להחזיק את עצמם ביחד עם הקדוש-ברוך-הוא, אז אף פעם לא יפלו. אימתי נופלים? כשעוזבים את הקדוש-ברוך-הוא. אם אדם עוזב את הבורא יתברך שמו, יהיה בטוח שיפול. אבל אם אדם מחזיק את עצמו בהקדוש-ברוך-הוא, אין לו מה לפחד.

זכינו פה לסיים מסכת סנה, ואמרתי אז, שהקדוש-ברוך-הוא יעזר, שאהיה פה אתכם בסיום מסכת ראש השנה.

והנה, ברוך השם, כבר מתחילים מחר מסכת תענית, ואני מבקש את הקדוש-ברוך-הוא, שיתן לי את החיים, שאהיה אתכם בסיום מסכת תענית.

סיום מסכתא — אין מתנה יותר חשובה מזו. חכמינו הקדושים אומרים: רב יוסי ואבבי גס-בן אמר: תתי לי, אם הייתי רואה תלמיד חכם שעושה סיום מסכתא, הייתי עושה סעודה לכל הרבנן; זה יום טוב לסיים מסכתא, אין לנו משג מה זה סיום מסכתא. בזהר הקדוש כתוב: מאן דירית מסכתא חדא, יהיבנא ליה עלמא חדא [אם אחד זוכה ומסיים מסכתא אחת, נותנים לו עולם אחד]. אתם יודעים מה זה עולם? מה שאנחנו רואים עם העין שלנו, עין הגשמית, ביום רואים שמש, בלילה רואים ירח, רואים בלי בליונים כוכבים, ועוד מה שהעין לא רואה: את המזלות, שדמות כל מזל זה צרוף של כוכבים, ולמעלה למעלה בודאי אנחנו לא רואים, אבל פה למטה יש דומם — כל העולם פדור העולם, מדינות ומדינות לאין ספר, עירות, כפרים ומושבים, ואחר-כך צומח — מי יכול לספור את הצמחים שיש בכל העולם, כל מיני פרחים ועשבים ושיחים וכו', אחר-כך חיות, מי יכול אפלו לדעת

מהשרץ הכי קטן עד הראם, וכל הבהמות ורמשים וחדגים וכו', ואחר-כך בני אדם כל מיני טפופסי אנשים, למעלה משה בליון אנשים — זה עולם, כל מה שאנחנו רואים בעינים. והנה אומר הזהר הקדוש — רבי שמעון בר יוחאי: מי שזוכה לסיים — מאן דירית מסכתא חדא — מסכת אחת, נותנים לו עלמא חדא — עולם אחד, הינו עולם שלם, כמו שאמרנו, אבל זה מקבלים ברוחניות, ואי אפשר להסביר את השכר העצום הזה, אנחנו לא יכולים לספור כמה כוכבים יש, לא יכולים לספור כמה בני אדם יש, כמה חיות יש, כמה צמחים יש?! לא שייך, אבל בשביל מסכתא אחת, אדם זוכה לכל זה, רק שקשה לנו בני אדם חמריים וגשמיים להכיל את זה, ולהבין את עמק המשמעות, כי בגשמיות אדם נמשך מאד מאד אחר העינים, ועושה לעצמו חשבון — אני רואה תכלית שאני מרויח, אז אני עושה את זה. אך ברוחניות אדם מטעה את עצמו, ויכולים להטעות אותו, וכליצנות אחת עלולים לבטל את כל המוסר הרוחני ששמע וקבל על עצמו.

הנה דברנו בשבת — למה בגשמיות אדם אינו מטעה את עצמו, אוכל מנה ראשונה, מנה שנייה, מנה עקרית, מנת קניוח, אף אחד לא יגיד לך: מה אתה? מי צריך את כל המעדנים הללו וכו'; בא ברוחניות ותראה, שזה לא כך, זו מציאות עבדית, שבגשמיות אם אדם אינו אוכל, הוא נעשה רעב, וככל שאוכל יותר, נעשה יותר שבע, אבל רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), שיש מזונא דגופא ויש מזונא דנשמתא; כמו שהגוף צריך לאכל, כן גם הנשמה צריכה לאכל; מזונא דגופא — כל אחד מרגיש "אני רעב", אני זקוק לאכל, אף אחד לא ימנע אותך מלאכל, וחס וחסלילה, השם ישמר, אנחנו רואים את המחסרי בית, שאין להם פלום, הם מתפשטים ומחטטים בזבלים, הם לא ילכו לישן עד שיאכלו, אדם צריך משהו להחיות את עצמו. ולמה ברוחניות אנשים מטעים את עצמם, "מי אומר שזה ככה וככה" וכו', ומסתובבים שבעים שנה בלא כלום, בוכוחי סרק עם זה ועם זה, "אתה לא צודק", "ההוא כן צודק", ועברו לך השבעים שנה. [אגב, אם זוכים לששים שנה,

חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים בְּמוֹעֵד קָטָן: כְּשֶׁאָדָם הִגִּיעַ לְגִיל שְׁשִׁים,
 הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סְעֵדָה שְׂעֵצָא מִכָּל פֶּתַח, זֹכֶה לְהִגִּיעַ לְשִׁבְעִים
 שָׁנָה, אִזּוֹ יֵשׁ מֵהַפּוֹסְקִים אוֹמְרִים לַעֲשׂוֹת סְעֵדָה, וְלוֹמֵר: "בְּרוּךְ אַתָּה
 ה' וְכוּ' שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיָּמְנוּ וְהִגִּיעַנוּ לְזִמְן הַזֶּה", שִׁבְעִים זֶה שִׁיבָה, וּבֶן
 שְׁמוֹנִים לְגַבְוָהָהּ, וּבֶן תְּשַׁעִים לְשׁוּחַ וְכוּ'. אָבֵל לְמַעֲשֵׂה זֶה בְּרָכָה
 לְהִגִּיעַ עַד שִׁבְעִים]. וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמִּנְצֵל אֶת הַזִּמְן הַיָּקָר בְּחַיִּים חַיּוּתוֹ
 לְתֵן אֲכָל לְנַשְׁמָתוֹ, וְלֹא לְהִתּוֹכַח כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה: "זֶה בֶּן לַמּוֹד,
 זֶה לֹא לַמּוֹד", וְלֹא קוֹלָטִים, שְׁכָל יוֹם שְׁעוֹבֵר, כְּכֹר לֹא יִחְזֹר לְעוֹלָם,
 וּכְמוֹ בְּגִשְׁמֵיּוֹת, כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ נוֹתֵן מְזוּן לְגוֹפוֹ, אֵינִן לוֹ יֵשׁוּב הַדַּעַת,
 בְּיוֹם תְּעֵנִית, אָדָם לֹא יָכוֹל לְהִתְרַפֵּז, וּמִסְתּוֹכֵב מִסְחָרֵר עִם פְּאָבֵי
 רֹאשׁ וְכוּ', זֶה צוּם שֶׁל יוֹם אֶחָד, וּמִכָּל שְׁפָן שְׁנֵי יָמִים לְצוּם, שְׁלֹשָׁה
 יָמִים לְצוּם, כְּכֹר צָרִיךְ עֲזָרָה רְפוּאִית וְכוּ', הוּא מְאֻבָּד נוֹזְלִים, הָרֹאשׁ
 שְׁלוֹ כְּכֹר לֹא עוֹבֵד. וְאֵינִן אִישׁ שֵׁם עַל לֵב, שְׁפָן הוּא בְּרוּחַנִיּוֹת, אִם
 יוֹם אֶחָד עוֹבֵר לְאָדָם בְּלֵי לַמּוֹד תּוֹרָה, אוֹתוֹ יוֹם הוּא מְמַשׁ מְשַׁעַע,
 וְלָמָּה? כִּי הַנַּשְׁמָה גַּם צָרִיכָה לְאָכֵל, צָרִיךְ לְתֵן לָהּ מְזוּן, וְאֵיזֶהוּ?
 קֶצֶת מִקְרָא, [לֹא מִבְּקָשִׁים מִמֶּךָ הַרְבֵּה], קֶצֶת מִשְׁנָה, קֶצֶת גְּמָרָא,
 קֶצֶת הַלְכָה. אֵל תִּלְךָ לִישָׁן לְפָנַי שְׁלֹמֶדֶת מְעַט מִכָּל לַמּוֹד, כִּי אִם
 לֹא כֵן, אֲזִי אַתָּה מְשַׁעַע, וּבִמָּה מִתְבַּטֵּא הַשְּׁגָעוֹן? אַתָּה מוֹצִיא אֶת
 עֲצָבִיךָ עַל אֲשֶׁתְּךָ, אַתָּה מִתְפָּרֵץ בְּבֵית כְּמוֹ חֵיהַ טוֹרְפֵת, מִתְפָּרֵץ עַל
 הַשְּׁנֵי וְכוּ', מַה זֶה צָרִיךְ לְהֵיּוֹת? מִסְכֵּן, אֵינִן לָךְ יֵשׁוּב הַדַּעַת, וְלָמָּה?
 כִּי הַנַּשְׁמָה שְׁלֶךְ צָמָה, וְאִם חוֹלְפִים שְׁבוּעוֹת שְׁבוּעוֹת וְלֹא תִלְמַד,
 אִזּוֹ פְּשׁוּט אַתָּה נֹעֵשֶׂה יוֹתֵר וְיוֹתֵר מְשַׁעַע. רַבְּנוּ יו"ל אוֹמֵר (לְקוּשְׁתֵי-
 מוֹהַר"ן, חֵלֵק א', סִימָן א'): הַיֵּצֵר הַרַע רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת אֶת הָאָדָם מְשַׁעַע,
 וְהַתּוֹרָה שׁוֹכֶרֶת אֶת הַשְּׁגָעוֹן שְׁלוֹ. וְלָכֵן תִּקְנֵנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 בְּתַפְלָה לומר כָּל יוֹם אַחֵר בְּרַכּוֹת הַתּוֹרָה, כְּדִי שְׁלֹא תִהְיֶה בְּרָכָה
 לְבַטְלָהּ, אֶת הַפְּרָשָׁה שֶׁל בְּרַפְת כְּהַנִּים: "יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ" וְכוּ',
 לְכָל הַפְּחוֹת שֶׁיְהִיָּה לָנוּ מִקְרָא, וְאַחֵר כֶּף מִשְׁנָה: "אֵלּוֹ דְּבָרִים שְׂאִין
 לָהֶם שְׁעוֹר הַפֶּאֱה" וְכוּ', חֲצִי זֶה מִשְׁנָה, וְחֲצִי הַשְּׁנֵי זֶה בְּרִיתָא, זֶה
 בְּבִרְכַת הַתּוֹרָה, כְּדִי שְׁנֵה לֹא יִהְיֶה בְּרָכָה לְבַטְלָהּ. כְּמוֹ שְׁמִבְּרָכִים:
 "שֶׁהַכֵּל נִהְיָה בְּדָבָרוֹ", וְאִם לֹא שׁוֹתִים תִּכְף-וּמִיד, עוֹבְרִים עַל לָאוּ,
 אוֹ עֲשִׂית "בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ", וְלֹא אֲכַלְתָּ תַּפּוּחַ, אֲמַרְתָּ "בוֹרָא מִיָּנִי

מזונות", ולא אכלת עגה, הרי זה ברכה לבטלה ואתה עובר על לאו
 'לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא', לכן בברכת התורה תכף-מיד
 אחר ברכות התורה אומרים פְּרַשְׁת הַכֹּהֲנִים, ו"אלו דברים שאדם
 אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא", זה כבר
 ברייתא. מלבד זאת תקנו להגיד "איזהו מקומן" בכל יום, יש לנו
 פרק משניות, ששמה אין מחלקת, וגם רבי ישמעאל שנה ברייתא,
 שלש עשרה מדות, הכל כדי שיהיה לה משהו — מזונא דנשמתא,
 קצת הכנסת אינפוזיה, אבל מי שיש לו יותר שכל, עושה סדר
 לעצמו בכל יום, ומתמיד עוד ועוד בתורה הקדושה בכל חלקיה.
 [שכל אי אפשר לקנות בשום מקום, קדשא בריך הוא יהיב חכמתא
 לחכימא, אם יש לה קצת חכמה, יהיה לה עוד יותר חכמה, אבל
 אם אין לה חכמה, מה אני יכול לעזור לה? !] פי כל-כף קשה
 להכניס בבני אדם את הרצון ללמד תורה, ולמה? פי היצר הרע לא
 נותן. רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן א'): היצר הרע
 מתלבש עצמו במצוות, הוא יתן לה כל מיני מצוות — לעזר,
 לעשות חסדים, לדאג פה ושם, אבל העקר שלא תלמד.

אני זוכר פעם בישיבה, שהבחורים למדו אצלי בהתמדה, גם
 אני ישבתי בהיכל ולמדתי, ופתאום בא איזה יהודי בקול רעש גדול,
 והתפרץ פנימה וצועק: "לכו לעשות מצוה, שלשה רחובות מפה
 יש אשה מסכנה, סוחבת סלים כבדים"... קמתי וגרשתי את
 הבן-אדם מההיכל: "לה מפה, אל תפריע ללומדי תורה", ושאל:
 "אתם לא רוצים שיעשו גמילות חסד?" ועניתי בהקפדה: "אז הנך
 רוצה שייסגרו את הגמרא וילכו? ! אם כן אין לדבר סוף"... בודאי
 יש מצוה לעזר, ואין עוד מצוה יותר גדולה מגמילות חסדים, [מתי
 שאני הולך ברחוב ורואה אדם זקן סוחב שקיות, אני עוזר לו
 בשמחה ובחפץ לב. פעם נסעתי לארץ ישראל, ובשדה התעופה
 המדרגות נעות לא עבדו, היינו צריכים לעלות המון מדרגות, והנה
 אני רואה אשה חרדית עם שתי תבילות ותינוק בעגלה, ואנשים
 רצים לידה, והיא מבקשת: "סליחה, אולי תעזר לי, אולי תקח
 תבילה" וכי, כל אחד עובר, ולא אכפת לו, ואני רואה את זה

מרחוק, שהיא מבקשת ואף אחד לא שם לב, והנה הגעתי תכף, ותפסתי את העגלה עם התינוק, השארתי את המזודה שלי למטה, ורצתי למעלה. ואז חזרתי לקחת את מזודתי, והספקתי עוד לשמע שהיא מבקשת "סליחה"... בודאי צריכים לעזר לשני, אנחנו יהודים. הבעל-התניא זי"ע שמע את זה מהמגיד ממזריטש, שאמר: "יום אחד שיהודי לא עושה טובה לשני, היום הזה הוא לא יום". יהודי צריך לעזר לשני, זו התכלית, ובשביל זה באנו לעולם — כל זה פשאני הולך על הרחוב, אבל פשאני יושב בבית-הכנסת ומתפלל, ובבית-המדרש ולומד, אז העולם חרב, אין עולם, סגרו את הדלת, אין חלונות, עכשו אנחנו מתפללים לפני הקדוש-ברוך-הוא, אין דבר כזה לפול החוצה. ולכן כל-כך חמור לדבר בבית-הכנסת, באת לבית-הכנסת, באת להתפלל, שמו שמים! רואים אנשים, שבתוך הבית-הכנסת מתפללים, החזן מתפלל ואומר 'קדיש', 'ברכו', 'קדשה', ומדברים באמצע, מסכנים אינם יודעים את חמרת הענין.

בשביל זה פתחנו עכשו בית הוראה, ואני מכרח להגיד לכם, ברוך השם, עכשו קבעתי שמה מזוזה, הקדוש-ברוך-הוא יעזר שמשם תצא הוראה. תדעו לכם, שזה לא צחוק, אנחנו יהודים המקפידים על קלה כבחמורה, וזו לא בושה להגיד: "אני לא יודע". הבושה הכי גדולה לחשב: "הכל אני יודע", ופתאם שואלים אותך שאלה, ואתה מסמיק: "בדיוק פה אני לא יודע". ולכן "למד לשונך לומר 'איני יודע', שמא תאחז ותתבזה"; אני אומר לאדם אחד אתמול, היות שהוא מחזיק תהלים על צרור מפתחותיו: "אתה יודע שאסור לשים את זה בצרור, פי אתה נכנס לשרותים", "אבל זה שמירה" — הוא אומר לי, הוא בשלו ואני בשלי. האם תקחו חבילה ספרים ותכניסו את זה לשרותים?! חס ושלום! אז כמו-כן אסור להכנס לשרותים עם המחזיק מפתחות תהלים. אבל אם לא לומדים — לא יודעים, בשביל זה פתחנו בית הוראה, יש לנו שלשה מורי צדק, ואני רוצה מאד מאד, שכל דבר קטן תשאלו, זו לא בושה. תדעו לכם, אסור נדה זה בכריתות, אסור

שָׁבַת זֶה בִּסְקִילָה, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, יֵשׁ עֲבֹרוֹת שְׁמֻקְבָּלִים עַל זֶה עֲנֹשׁ
בְּמָקוֹם, וַיֵּשׁ עֲבֹרוֹת שְׁמֻקְבָּלִים אֶת הָעֲנֹשׁ אַחֲר־כֶּף, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא מְחַפֵּה וּמְחַפֵּה, עַד שְׁמֻקְבָּלִים אֶת הַמַּכָּה, וְאִזּוֹ אָדָם מִתְחַרֵּט,
אֲבָל כִּבֵּר מְאֹד. בְּקִשׁוֹ אוֹתָךְ, הַזְהִירוּ אוֹתָךְ: "אָסוּר, אָסוּר", אִזּוֹ
מֵה הַקְּלוֹת דַּעַת, שְׁאָדָם הוּא קָל בְּדַעַתוֹ...

ר' ... ר' ... ר' ... הֵם הַמוֹצִי"ם, הֵם יִקְבְּעוּ מֵה וּמִי, הֵם יַעֲנוּ
עַל שְׁאֵלוֹת הַלְּכֵתִיּוֹת, הֵם לְמַדוּ שָׁנִים אֶת הַגְּמָרָא, וְקִבְלוּ הַסְּמָכָה,
וְהֵם יוֹדְעִים הַלְּכָה הַיֵּטֵב. אֲשֶׁרִי אָדָם שְׁזוֹכָה לָזֶה!

אֲנִי זוֹכֵר בְּעוֹדֵי צַעִיר, שְׁלַמְדַּתִּי הִרְבֵּה מְאֹד גְּמָרָא, 'עֵינַי מִשְׁפֹּט'
סִימַתִּי, אֶת הַרְמַב"ם, אֶת הַטו"ר וְאֶת שְׁלַחַן עֲרוּךְ עַד אַחֲרוֹן
שְׁבַאֲחֲרוֹנִים, הַבְּחוּרִים מְצָאוּ עֲדִין בַּגְּמָרוֹת דְּפִים שְׁגִנְזֹתִי, וְהַיּוֹם אֲנִי
מִתְחַרֵּט שֶׁלֹּא הִדְפַסְתִּי אֶת זֶה. לְמַדַּתִּי הִרְבֵּה גְמָרָא, וְרָצִיתִי לְרַדַּח
לְעִמְקָה שֶׁל הַלְּכָה, שְׁמַעְתָּא אֲלִיבָא דְהִילְכְתָא, לְדַעַת אֵיךְ הַהֲלָכָה.
כִּי הַלְּכָה זֶה יְסוּד, וְצָרִיךְ לְדַעַת לְבַרְרָה כַּדַּת וּכְדִין. הִנֵּה לְהַתִּיר
עֲגוּנָה, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּקִי הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּהַלְּכָה. הָיוּ עֲכָשׁוּ
בְּמַגְדֵּל הַתְּאוּמִים הִרְבֵּה סְפוּרִים, שְׁדִינִים הָיוּ צָרִיכִים לְהַכְרִיעַ מֵה
לְעִשׂוֹת, הָיָה סְפוּר שֶׁל יְהוּדֵי אֶחָד, שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹם רְאִיוֹת שֶׁהוּא מֵת,
אֵךְ הַהֲגִיוֹן אָמַר, שְׂאֵם נִמְצָאִים בְּקוֹמָה מְאֹה וַיֵּשׁ פְּצוּיָן, אִזּוֹ לֹא
נִשְׁאָרִים בְּחַיִּים, הִבִּיאוּ אֶת הַסְּפוּר לְרַב אֱלִישִׁיב, וּבְמִקְרָה אֶחָד לֹא
רָצָה לְהַתִּיר אֶת הָעֲגוּנָה, כִּי לֹא הָיוּ מִסְפִּיק רְאִיוֹת, וְלֹא הִבִּינוּ לְמָה,
הֲלֹא כָּלֵם רָאוּ שֶׁהַמְּבַנֵּה אֲכוּל אֵשׁ, אֵיךְ אָדָם יְכוּל לְצַאֵת מִשֵּׁם? !
מִי שֶׁהָיָה בְּקוֹמוֹת הָרַאשׁוֹנוֹת הִצִּילוּ אוֹתוֹ, אֲבָל מֵהַקּוֹמוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת,
הִיָּתָה אֵשׁ כְּזוֹ — אֱלֹף מְעֵלוֹת חַם, וְכֹל הַבְּנִינָן נִמַּס, וּבְכֹל אִפְּן לֹא
רָצָה הַרַב אֱלִישִׁיב לְהַתִּיר, וְחִלְקוּ עָלָיו, וְהוּא בְּשֵׁלוֹ, וְהִנֵּה אַחֵר שָׁנָה
שְׁלַמָּה נִתְגַּלָּה, שְׁאֶחָד שָׁהָה בְּבֵית חוֹלִים, הוּא אֲבָד אֶת הַהַפְּרָה,
אֲבָד אֶת הַלְּשׁוֹן, אֲבָד אֶת הַפֶּל, וְשָׁמוּ לוֹ מְכוֹנַת הַנְּשָׁמָה, וְכָכָה סַחֵב
וּסַחֵב, וְאַחֲר־כֶּף הַתְּעוֹרֵר וְלֹא יָדַע מִי הוּא, וְלֹא יָדְעוּ מִי הוּא וּמֵה
הוּא, וְהוּא לֹא זָכַר, כִּנְרָאָה מֵהַשׁוֹק וְהַהֵלֵם אֲבָד אֶת הַזְּכָרוֹן, וְנָסוּ
לְהַתְּחַקוֹת מִיָּהוּ, וְלֹאֲתַר אֶת קְרוּבָיו, וְחִפְּשׁוּ וְחִפְּשׁוּ, עַד שֶׁהַמְּשַׁפָּחָה
זִהְתָּה אוֹתוֹ וְעֵלְתָּה עַל עַקְבוֹתָיו, לְקַח כְּמַעַט שָׁנָה, אִזּוֹ רָאוּ אֶת צְדָקַת

הרב אלישיב... ואם-כן תלמיד חכם שלמד והתיגע הרבה, רק הוא רשאי לפסק, ואתה הקטן אל תתערב במה שאינך בקי.

חכמינו הקדושים אומרים: כל מי שאינו בקי בטיב גטין וקדושין, אל יעסק בזה.

מה אתם חושבים — זה כבוד? אדם בא לסדר קדושין, מסלסל סלסולים, עושה ברכה וכו', זה לא מספיק, צריך לדעת קדם כל שהיא לא אשת איש, אולי היא ברתה מהדרום, ובאה לצפון, ורוצה להתחתן, עושה את עצמה כל-כף תמימה, "אני רוקה, ומצאתי פה בחור בישיבה, שהוא גם כן רוק", ומחתנים אותם. והשם ישמר מה קורה, הילדים הם ממזרים, והמסדר קדושין עושה ברכה, ומסלסל בקולו, ומרגיש כבוד גדול, "אתה עכשו גרמת שילד ממזר עם הסלסול שלך", או שלוקח שני עדים, אולי הם קרובי משפחה, אולי הם פסולי עדות, מה אתם חושבים? זה לא צחוק.

או לדגמא במקוה, צריכים לבדק את המי גשמים עם הבורות, זה לא סתם, זה בכרת. פשאנחנו באנו לפה ליבנאל, השם ישמר, מה גלינו? באוצרות לא היה מים, ייש על זה עדים. באמצע הקיץ כשעשינו רעש על כף, פתאם מתמלא הבור במים, בקיץ — מהיכן? מגשם? בוודאי הברז ימלא לה עם צנור את המקוה, אז יש פאן מקוה שהוא אמבטיה, רחמנא לצלן, לא היה פה מים באוצר, וזה שגלה לנו, השביע אותנו — אל תגידו שום דבר בשמי, כי הוא פחד שיקחו ממנו את הרשיון וכו'. ויעבירו אותו מתפקידו. בכל אופן, הלכנו ובנינו מקוה פשרה במסירות נפש עם הידים, חפרנו מתחת לבית של ... ועשינו הכל במחתרת מפני הלשנות הסמ"ך-מ"ם, ובקשנו את עזרת ר' ... שיתן לנו הוראות איך לבנות וכו', והצרכנו להסתיר ממנו היכן המקוה ומה ומי, וספרנו שבונים לצבא מקוה וכו', ועזר לנו מאד בטלפון עם כל מיני הוראות וכו', ואחר-כך כשגמרנו, אמרנו לו: "נגלה להך את האמת, זה פה ופה, ואתה מכרח לבוא ולבדק אם הכל כהלכה",

וְאָמַר: "אַל תִּכְנִיסוּ אוֹתִי לְזֶה, אֲנִי פוֹחַד שְׂיִתְנַכְּלוּ לִי" וְכוּ', וְהִתְחַנְּנוּ לוֹ: "בְּנִינוּ אֶת זֶה כְּפִי הַהֲנַחֲיוֹת שֶׁלְךָ, עֲכָשׁוּ בֵּא וְתִרְאֶה וְתִבְדֹּק", הוּא הָיָה יָרָא שָׁמַיִם, וְהִסְפִּים לְבוֹא, אָבֵל הַשְּׂבִיעַ אוֹתָנוּ שְׁלֵא נִגְלָה שְׁקָרָאנוּ לוֹ, וְשִׁישׁ לוֹ קָשָׁר לְעִנְיָן. וְהוּא אָכֵן מְצָא כְּמָה דְבָרִים שְׁצָרִיכִים לְתַקֵּן, תִּקְנֵנוּ אוֹתָם, וְאַחַר־כֵּן הוּא בָּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ, וּבְדֹק אֶת זֶה, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, הַמְקַוֶּה פּוֹעֲלֵת כְּדַת וְכַדִּין, וּמְקַפִּידִים עַל טְהַרֵּת יִשְׂרָאֵל בְּחֻמְרָה.

וְאִם־כֵּן הִלְכָה זֶה לֹא צְחוּק, זֶה עִנְיָן שֶׁל כְּרִיתוֹת וּסְקִילָה, וְלִכְּן הִקְמֵנוּ בֵּית הוֹרְאָה, וְכָל דְּבַר צָרִיךְ לְשָׂאֵל, כִּי לֹא הִבִּישָׁן לְמַד, אֶפְלוּ שְׁטוֹת עֲדִיף לְשָׂאֵל, בְּנִדְאֵי לֹא סִתָּם לְעַכְבּ וְלְשָׂאֵל: "אַבָּא, אֵיךְ מְעֻשְׂרִים אֶת הַתְּבָן?" "אֵיךְ מְעֻשְׂרִים אֶת הַמֶּלַח?"

[יֵשׁ אַבְרָכִים שְׁצָרִיכִים תְּשׁוּמַת לֵב, אִז שׁוֹאֲלִים שְׂאֵלוֹת סָרָק, בְּעַבּוּר זֶה בְּאִמַּת אֵינן לְטֵרְטֵר אֶת הַדְּיָנִים, אֲלֵא רַק לְשְׂאֵלוֹת הַלְכָתִיּוֹת שִׁישׁ בְּהֵן שְׂאֵלָה וּסְפִקוֹת. כְּגוֹן: יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּשִׁבְעַת הַמִּינִים עַל מָה לְבָרֵךְ תְּחִלָּה, מָה לְפָנֵי מָה, זֶה שְׂאֵלָה חֲשׁוּבָה, אָבֵל לְשָׂאֵל עַל מָה לְבָרֵךְ קֹדֶם — עַל סוּדָה אוֹ עַל כּוֹס חֵלֶב, זֶה סִתָּם לְטֵרְטֵר אֶת הַדְּיָנִים, וְאִסּוּר לְגַזֵּל מִזְמַנָּם הַיְקָר].

וְכֵן גַּם תִּקְנֵתִי תַקּוּן טוֹב שְׂאֲנִי מְאֹד מְקַוֶּה שְׂיִצְלִיחַ, שְׁפַעֵם בְּחֻדֶּשׁ גְּבִיא בְּתִשְׁלוּם כְּמוּבֹן, אָדָם בְּקִי בְּהַלְכוֹת מְסִימוֹת עִם שְׁקוּפִיּוֹת, וּלְמַד אֶת הַהַלְכוֹת. הַלִּילָה בְּשִׁמּוּנָה וְחֻצֵי יְבוֹא רַב לְמַד שְׁעֻטְנוּ. אָמְנָם לְמַדְנוּ מָה זֶה שְׁעֻטְנוּ, אָבֵל אֵינָה דוּמָה רְאִיָּה לְשִׁמְיָעָה, אֵינּוּ דוּמָה שְׂאָדָם רוֹאֶה בְּחוּשׁ מָה זֶה שְׁעֻטְנוּ, רְצִיתִי מְאֹד שְׁכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ יְבוֹאוּ, זֶה דְּבַר חַד פְּעַמִּי, וְלוּמְדִים אֶת זֶה פַּעַם בְּחַיִּים, לֹא כָּל יוֹם יִלְמְדוּ שְׁעֻטְנוּ, וְאֵל תְּוֹלְזוּלוּ בְּזֶה, כִּי אֲנַחְנוּ מְשֻׁלְּמִים עַל זֶה כְּסָף מְלֵא. אַחַר־כֵּן גְּבִיא הַרְצָאָה בְּנוֹשָׂא תְרוּמוֹת וּמְעֻשְׂרוֹת, וְכֵן תּוֹלְעִים וְעוֹד כְּהֵנָּה וְכַהֲנָה, בְּשָׁר בְּחֵלֶב וְכוּ', יֵשׁ שְׁלִישׁ מְאֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ חוֹזְרִים בְּתִשְׁבוּבָה, הֵם לֹא יוֹדְעִים אֶפְלוּ הִלְכָה, הֵם לֹא יוֹדְעִים מָה זֶה בְּשָׁר בְּחֵלֶב, בְּתוֹךְ הַפִּיּוֹר מְעָרְבִים כְּלָיִם שֶׁל חֵלֶב וּבְשָׁר, שְׁמוֹ שְׁמַיִם! וְכִיּוֹן שְׁחֹזַר וְשָׁנָה, נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהַתֵּר, עֲשׂוּ

את זה פעם, פעמים ושלש, יש לו התר לדברים עקרים, חס ושלום, אנחנו יהודים, בנים של הקדוש-ברוך-הוא, אז צריכים לשאל שאלות הלכתיות, זו לא בושה, כי אי ויאבוי אם אדם עובר על הלכה.

הנה יש הלכה בחשן משפט סימן שלם, הלכות מוסר, אדם מוסר את השני, הוא חושב שזה צחוק, אף אינו יודע שמשחק באש, אתם יודעים מה זה לשחק עם אש? שרפה, פויה, ילדים משחקים עם אש, מה קורה? כל הבית עולה בלהבות. הלכות 'מוסר' זה חמור מאד, 'ולמלשינים אל תהי תקוה', אפלו להגיד את המלה הזו 'אני הולך למסר את פלוני', זה חמור מאד. ולכן צריכים להזהר ולהשמר מכל אחד, ולא להאמין לאף אחד. חב"ר בהפוך האותיות יוצא חר"ב, אותו חב"ר שהוא נראה מסור לך, מחר יכניס לך חרב, גלית לו את כל הסודות, את כל הלב שלך, "עשיתי כך וכך, נפילתי בפח, ותעשה לי טובה, תעזר לי". אתה חושב שיש לך חב"ר, והחבר הכי טוב שלך, מה עשית? "וחרב פיפיות" — לא פה אחד, אלא פיפיות, ולמה? הנה לך חב"ר, הפה שלך אמר להוא דבר מה, זהו רק פה אחד, אף שהוא הולך ואמר לשני סוד, ונעשה עוד פה, והוא ספר הלאה — זה עוד פה וכו', פתאם אני בבית-הכנסת, כלם כבר יודעים את הסוד, אז אסור להאמין לאף אחד. וזה "וחרב פיפיות" — זה הולך מפה לפה. והנה פתאם אני רואה מה שעבר עלי ביחידות, ואמרתי את זה לחב"ר שלי, ובקשתיו עזרה, לפתע זה חזר אלי בבוז. [בנדאי מי שזוכה ודבוק בהקדוש-ברוך-הוא, מי שיודע שהקדוש-ברוך-הוא פה, תאמינו לי, הוא לא צריך את אף אחד, הוא לא צריך חב"ר, יש לו חב"ר — הקדוש-ברוך-הוא, זהו החבר הכי טוב שלו].

רבנו ז"ל אמר לאנשי שלומנו (חיי-מוה"ן): יש לי תפלין מסופר יחיד בדור, ואני רוצה שכל אחד מאנשי שלומנו ילך לסופר הזה לקחת את התפלין, השם שלו ר' אפרים סופר, יחיד במינו, שאין בדור הזה סופר כזה. התפלין שלי, אומר רבנו ז"ל, זה מהסופר הזה, צדיק גנוז. חלפו עברו כמה ימים אחר-כך, ורבנו ז"ל לא אמר

אֶת מְקוֹם מְגוּרָיו, הָיוּ כְּמֵה שֶׁשָּׂאָלוּ אֶת רַבְּנוּ ו"ל: מֵדוּעַ לֹא אָמַר הֵיכָן הוּא גֵר? וְאָמַר רַבְּנוּ ו"ל: נִתְיַשְׁבְּתִי, כִּי אִם אֲנִי אֲשַׁלַּח אֶת כָּלְכֶם לְשֵׁם, תִּפְנֹס בְּסוֹפֵר גְּאוֹת — "עַד כְּדֵי כָּף, כָּלֶם בְּאִים אֲלִי" וכו', אַז רַבְּנוּ ו"ל לֹא רָצָה, אָבֵל הַמַּגִּיד מִטִּירְהוּיֹצֵא, רַבִּי יְקוּתִיאֵל יְהוּדָה, הוּא הָיָה תַלְמִיד רַבְּנוּ ו"ל, וְיֹדֵת מְבַגֵּר מִרַבְּנוּ ו"ל בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה, הוּא עוֹד הָיָה חֵבֵר שֶׁל רַבִּי נְחוּם מִצְרַנְוִבִיל, שֶׁהָיָה עוֹד אֲצֵל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ זי"ע, וְהַבַּעַל הַתְּנַיָּא' לָקַח מִהַמַּגִּיד מִטִּירְהוּיֹצֵא הַסְּכָמָה עַל הַסְּדוּר. אַז הוּא שָׂאֵל אֶת רַבְּנוּ ו"ל: הֵיכָן גֵּר הַסּוֹפֵר, וְלוֹ רַבְּנוּ ו"ל אָמַר אֶת שֵׁם הָעִירָה, שֶׁכֶּלֶם הָיוּ בָּהּ סוֹפְרִים. הוּא בָּא וְשָׂאֵל אֶת הַסּוֹפְרִים: אֵיפֹה גֵּר הַסּוֹפֵר פְּלוֹנִי? וּכְדוּעַ מֵאַמְרָם ו"ל, שֶׁכֶּל אֲמָן שׁוֹנֵא בְּגִי אֲמָנוֹתוֹ, אַז עָנּוּ לוֹ פֶּה אֶחָד: לָמָּה אַתָּה צָרִיף לְלָכֵת שָׁמָּה, הוּא לוֹקַח הַרְבֵּה כֶּסֶף, הוּא גִּאוֹתָן וְכו' וכו'. וְעָנָה הַמַּגִּיד: אֲנִי לֹא שָׂאֵלְתִי אוֹתָךְ מִי הוּא וּמָה הוּא, אֵל תַּגִּיד לִי עָלָיו לְשׁוֹן הָרַע, רְצוֹנִי לְדַעַת מְקוֹם מוֹשְׁבּוֹ. וְלֹא רְצוֹ לֹדֵם לְמַגִּיד, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף אֶחָד אָמַר לוֹ: בְּסוֹף הָעִיר יֵשׁ אֵיזָה בֵּית חֲצִי בְּאַדְמָה, שֵׁם גֵּר הַסּוֹפֵר. הַמַּגִּיד הִגִּיעַ לְשֵׁם, דּוֹפֵק עַל הַדֶּלֶת, שֶׁהָיְתָה קָצֵת פְּתוּחָה, וְאַף אֶחָד לֹא עוֹנָה, לְאֵט לְאֵט הוּא דַחֵף אֶת הַדֶּלֶת, וְאַף אֶחָד לֹא הָיָה בַּחֲדָר, אַז הוּא נִכְנָס פְּנִימָה, וְהָיָה כְּעֵין שֶׁלְחָן שֶׁמִּפְרִיד בֵּין הַקּוֹנָה לְבֵין הַמּוֹכֵר, אַז הוּא דַּפֵּק עַל הַשֶּׁלְחָן, וְהִנֵּה אֶחָד יוֹצֵא עִם הַגֵּב אַחוֹרָנִית: "כֵּן, מָה אַתֶּם רּוֹצִים?" "אֲנִי רּוֹצֵה זּוּג תְּפִלִּין" — אֹמֵר הַמַּגִּיד. הַשֵּׁיב הַסּוֹפֵר: "מָה בְּאַתֶּם אֲצִילִי? זֶה עוֹלָה הַמּוֹן כֶּסֶף, אֲנִי יִקְרָן". אָמַר לוֹ הַמַּגִּיד: "אֲנִי אֲשַׁלֵּם כְּמָה שֶׁתְּרַצוּ", עָנָה הַסּוֹפֵר: "לֹא כְּרָאִי, יֵשׁ הַרְבֵּה סוֹפְרִים, מָה אַתֶּם צָרִיכִים אֲצִילִי", וְהַמַּגִּיד בְּשֵׁלוֹ: "אֲנִי מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶם, אֲנִי רּוֹצֵה אֶת הַתְּפִלִּין וְהַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁלְכֶם", הַשֵּׁיב הַסּוֹפֵר: "תְּנִיחוּ אֶת הַכֶּסֶף עַל הַשֶּׁלְחָן, וְתִבְאוּ מְחָר". וְהַסּוֹפֵר עוֹמֵד עִם הַגֵּב מוֹל הַמַּגִּיד, וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ וְאֶת הַפְּנִים שֶׁלוֹ, וְנִכְנָס לְחֲדָרוֹ. לְמַחֲרַת הִגִּיעַ שׁוֹב הַמַּגִּיד, וְרָאָה אֶת הַתְּפִלִּין מְנַחִים עַל הַשֶּׁלְחָן. וְהִנֵּה יוֹצֵא הַסּוֹפֵר בְּגִבּוֹ אַחוֹרָנִית: "מָה אַתֶּם רּוֹצִים?" "אֶת הַתְּפִלִּין" — עָנָה הַמַּגִּיד. "הִנֵּה הַתְּפִלִּין, תְּקַחוּ אוֹתָם" — אָמַר הַסּוֹפֵר. וְלָקַח הַמַּגִּיד אֶת הַתְּפִלִּין, וּבָא אֶל רַבְּנוּ ו"ל. רַבְּנוּ ו"ל לָקַח אֶת הַפְּרָשִׁיּוֹת, וְשֵׁם אוֹתָן

על לוח לבו: "איי, זה מאיר, אוי, זה מאיר אורות כאלו, איך זכית! ושמת: "אשריך אשריך". מספרים אנשי שלומנו, שגם מוהרנ"ת ז"ל היה יודע בדיוק איפה הסופר גר, כי גם הוא לא עזב את רבנו ז"ל, ורבנו ז"ל גלה לו, אלא מוהרנ"ת ז"ל גסע פעם על הדרך עם רבנו ז"ל, וכדיוק אז רבנו ז"ל לא לקח את הטלית ותפלין, אז הוא לזה את הטלית והתפלין של מוהרנ"ת ז"ל, ומוהרנ"ת ז"ל היה מלא שמחה: "רבנו ז"ל הניח את התפלין שלי, אני לא צריך יותר, אני לא צריך אף תפלין בעולם". כל-כך היה חזק באמונת חכמים, אם רבנו ז"ל הלביש את התפלין שלו, אז הוא לא צריך צדיק גנוז נסתר — זו הסכמה הכי גדולה.

ובכן ראו אצל הסופר אמת כזו, אל תסתכל לי בפרצוף, אני לא רוצה להסתכל בפרצוף שלך, אמת אחר האמת של רבנו ז"ל.

ולכן תדעו לכם, שאין דבר כזה שיש לאדם חבר, שאף אחד לא יעבד עליכם שיש לו חבר, אתה מגלה את כל הלב שלך לפלוני, ולמחר ילך למסר אותך בלי רחמנות, אני למדתי את זה על הפשר שלי, אני אומר לכם פתוח, אין לך יותר מאדם שלמד את זה על עורו, אדם שחנה את זה על עצמו, הוא מחיב להעביר את זה הלאה, אם לא, אזי עובר, רחמנא לצלן, על "לפני עור לא תתן מכשול", אחד עשה בור, ושם לך שטיח כמו עשב מעל, ואתה הולך בתמימות ונופל, ושוכר את העצמות, רחמנא לצלן, אתה חיב: "לפני עור לא תתן מכשול", ולכן אם אתה נותן עצה שאינה טובה למישהו, גם בן עברת על "לפני עור לא תתן מכשול", עד כדי כך צריכים מאד לשמר, [אז אני אומר לכם את המסר הזה: אין משג של "חבר טוב", כי לבסוף ישיב לך רעה תחת טובה]. מה בן למדנו מזה? המגיד מטירה וויצא אמר: ראיתי מה זה אמת, הוא לא רצה להסתכל לי בפרצוף, שלא תכנס בו איזו גאות. צריך לדעת ויטב חזקיהו פניו אל הקיר, מה אומרים חכמינו הקדושים? מקירות לבו, אין לך רק קיר, אין לך רק את הקדוש-ברוך-הוא לשפך את הלב לפניו יתברך. אל תאמין לאף אחד, שיש לך חבר, אתה אומר לו סוד, שופך לו את הלב, עכשו

אתה בכעיה רצינית, ואתה צריך ישועה, ואמרת את זה לחבר, אולי בכל זאת "תשועה ברב יועץ" הרי צריכים לדבר עם השני, אבל צריכים מאד לשמר ששהוא לא ילך וימסר אותך, ויהיה מלשין, באשר הוא יקבל את הענש שלו. לגבי מה אני אומר לכם את זה? אין לנו בזה העולם רק את הקדוש-ברוך-הוא ואת התורה, בודאי יש שיחת חברים, צריכים להתחזק אחד עם השני, רבנו ו"ל רצה מאד שנדבר אחד עם השני, להתחזק אחד עם השני, זה רק כשאתה מחזק אותי, יש לכל אדם חלישות הדעת, כלנו רק בני-אדם, אדם לא ישן טוב, אז ממילא הוא שכור, כל היום הוא קם במצב רוח לא טוב, והכפרה הראשונה זו אשתו, ואחר-כך הילדים, נותן להם מכות, ואחר-כך אתם יודעים מה שהולך? בא לבית-הכנסת, ומזעיר פניו: למה הזזת את הדברים שלי?! ונותן לך מנה אפים, עד שישתמש עם הידים בבית-הכנסת, ומתחיל עם זה ועם זה, ולמה? הוא לא ישן טוב, אחד שישן כראוי, הוא קם במצב רוח טוב, "בקר טוב, אשתי, מה קורה", מתעניין בילדים, והולך למקוה במצב רוח, ממש שני אנשים שונים. באשר הוא קם במצב רוח רע, אז כלם צריכים לסבל את המצב רוח רע שלו, והנה קם במצב רוח טוב, אז הוא נעים שיחה והליכות. זה טבע בני אדם, ולכן אסור להאמין לאף אחד.

הבה ונחזור להתחלה, סימנו מסכת ראש השנה, הזכות הזו ללמד את כל המסכת — אין לתאר כלל. הנה הרב ... מסביר את הדף היומי כל-כך בהיר ונהיר, שזה תענוג לשמע, ובכל זאת עברנו קשי רב מאד, ומהו? עברו שלשים וארבעה ימים ל"ה דפים, ובימים האלו רק אתם יודעים מה עבר עליכם — עליות וירידות ושברון לב ועגמת נפש, ומה לא, ואף-על-פי-כן כל יום ויום תפסותם דף גמרא, אתם יודעים איזו חשיבות זו למעלה בשמים! בודאי היה קשה, כי היה קשה לתפס את הגוף שלי, ולהוליך אותו לבית-הכנסת להתפלל, היה קשה לתפס את הגוף שלי להביא אותו לבית-המדרש ללמד, עד כרי כן, מה אתם רוצים יותר?! דוד המלך אומר: "חשבת ידרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך", אומרים על

זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים: בְּכָל יוֹם וַיּוֹם חֲשַׁבְתִּי שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ לְתַאטְרוֹן לְקַרְקֶסְאוֹת, "וְאָשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עֲדֹתֶיךָ", אֲבָל לְקַחְתִּי אֶת הַרְגָלִים שְׁלִי לְבֵית-הַכְּנֶסֶת וּלְבֵית-הַמִּדְרָשׁ, אִזּוֹ זֶה פְּלֵא שֶׁל חו"ל, שְׂדוּד הַמְּלָךְ אוֹמֵר: כָּל יוֹם רְצִיתִי לְלַכֵּת לְתַאטְרוֹן, לְהִסְתַּכֵּל אִיךָ הֵם מִתְאַגְרָפִים, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הִתְגַּבַּרְתִּי וּלְקַחְתִּי אֶת הַרְגָלִים שְׁלִי לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ וּלְבֵית-הַכְּנֶסֶת, אִזּוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד מִחֲשִׁיב דְּבַר כְּזֶה. בְּכָל יוֹם וַיּוֹם אֲמַרְתִּי לִיִּצְרַר הָרַע: אֵיפֹה אַתָּה רוֹצֵה שְׂאֲלֹךְ, שְׁאֲנִי אֶקוּם מְקוּדָם, וְלָמָּה? כִּי יֵשׁ מִשְׁחָק בְּדוּר רַגְלִי — הִנֵּה אֲנִי הוֹלֵךְ? חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי "חֲשַׁבְתִּי דְרָכַי" שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ אֵיפֹה שְׂאֲתָה רוֹצֵה, "וְאָשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עֲדֹתֶיךָ", עֲבַדְתִּי עַל הַיִּצְרַר הָרַע, סִדְרַתִּי אוֹתוֹ, וְרְצִיתִי לְבֵית-הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל, רְצִיתִי לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ לְלַמֵּד, כִּכָּה מְפָרְשִׁים הַמְּפָרְשִׁים.

אִם הֵייתֶם יוֹדְעִים מַה זֶה לְסִיִּם מִסְכָּתָא, אֲנִי יוֹדֵעַ שְׂזָה קִשָּׁה, לְשַׁבֵּת עַל כֶּסֶף אֶחָד מִמְשָׁכוֹת, אֲבָל כְּשֶׁעָבְרוּ שְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעָה יוֹם, וְגַמְרָנוּ מִסְכָּת רֵאשׁ הַשָּׁנָה, אִיזוֹ בְרָכָה הִיא זו! אִיזוֹ שְׂמֻחָה זו! מִחֵר אֲנַחְנוּ מִתְחִילִים מִסְכָּת תְּעִנִּית, גַּם כֵּן שְׁלֹשִׁים וְאַחַד דְּפִים בְּחֻדְשׁ, בְּנֻדָּאֵי יִהְיוּ לָנוּ עֲלִיּוֹת וַיְרִידוֹת, אֲבָל כָּל יוֹם תְּפַסְתָּ אֶת הַגּוּף שְׁלֹךְ, וְהִבַּאתָ אוֹתוֹ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, וְלִמְדַת דָּף גְּמָרָא, זו זְכוּת כָּל-כָּף גְּדוּלָה, אַחֲר־כֵּף מִתְחַרְטִים.

הָאֵדָם אוֹמֵר: אֲנִי שְׁבוּר, אִיךָ אֶלְמַד?! בְּנֻדָּאֵי אַתָּה שְׁבוּר, אִם לֹא תֹאכַל יוֹם אֶחָד, תִּהְיֶה כְּמוֹ מֵת, אַחֲרֵי צוּם אֵדָם חֲלוּשׁ כַּח וּמְעַלְף, וְאִם נֹאמַר יוֹמִים צוּם, עוֹד לֹא נִסִּינוּ לְצוּם יוֹמִים, מִסְפִּיק לָנוּ יוֹם אֶחָד, אַחֲרֵי הַצְּהָרִים הוֹלְכִים לִישׁוֹן, וּמְצַפִּים לְסוּף הַצוּם בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם וְכוּ', וְכַמְעַט יוֹצֵאת הַנְּשָׁמָה. כְּמוֹ-כֵן בְּרוּחַנִיּוֹת, אִם לֹא לומְדִים תוֹרָה, נַעֲשִׂים שְׁבוּרִים וְרְצוּצִים, כִּי אֵין אַתָּם יְכוּלִים לְתַאֵר מַה זֶה דָּף גְּמָרָא אֶפְלוּ רַק בְּגִרְסָא, זֶה יִתֵּן לָכֵם הַרְגָּשָׁה כָּל-כָּף טוֹבָה, וּמְכַל שְׂכָן אִם אֵדָם לומֵד גַּם קִצַּת חֲמֵשׁ וּמִשְׁנִיּוֹת, זֶה נוֹתֵן לוֹ הַרְגָּשָׁה עֲלֵאִית. הִנֵּה יֵשׁ לָנוּ כּוֹלָל מְעַשֵּׂר עַד אַרְבַּע, מִי שְׂיִכּוּל לְהַחְזִיק בְּזֶה — אֲשֶׁרִיו, אֲבָל לֹא כָּל אֶחָד יְכוּל לְעַמֵּד בְּזֶה, אִזּוֹ בְּרוּךְ הַשֵּׁם לְר' ... יֵשׁ כּוֹלָל שְׁעֵתִים מֵאַחַת-עֶשְׂרֵה עַד אַחַת, לומְדִים 'עֵין

יַעֲקֹב, קִצַּת מֵאֲמָרֵי חַז"ל, שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תְּרַגּוּם, וְלוֹמְדִים
 "אוֹצֵר הַקְּנֻטְרָסִים", אֲנִי מִכְרָח לְהַגִּיד לָכֶם, מִי שִׁילְמַד פֶּלַי יוֹם
 קְנֻטְרָס, בְּטוֹחַ בַּיּוֹם הַזֶּה שְׁלֹא יִהְיֶה שְׁבוּר, תִּנְסוּ וְתוֹכְחוּ. יֵשׁ כָּבֵר
 שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם פְּרָכִים שְׁנֹדְפָסוּ, וַיֵּשׁ לְהַדְפִּיס עוֹד שְׁלֹשִׁים פְּרָכִים
 מוֹכְנִים לְדָפוּס, אֲבָל צְרִיכִים כְּסָף, אֲבָל תֵּאֱמִינוּ לִי, שְׁלֹא הַכְּסָף זֶה
 הַבְּעֵיָה, צְרִיכִים פְּשוּט לְהַגִּיחַ אֶת זֶה, וּלְהַכִּין אֶת זֶה כְּרֵאוּי, כְּסָף
 זֶה לֹא מְנִיעָה. בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנַחְנוּ מְדַפְּסִים וּמְדַפְּסִים וּבְלֵי כְּסָף,
 הִבְאֵתִי לָכֶם כָּל-כֶּף הַרְבֵּה סִפְרִים, הַיּוֹם אֵין תְּרוּץ לֹא לְצֵאת
 לְהַפְצָה, אֵין דְּבַר כְּזֶה, הַמְחַסֵּן פֶּה מְלֹא, הַדְּפָסְתִּי מִלְּיוֹן קְנֻטְרָסִים,
 פֶּה כָּלְכֶם עֲתִידִים לְתֵן אֶת הַדִּין, אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם פְּתוּחַ — כָּלְכֶם,
 אִם אֵינְכֶם מְפִיצִים. בְּאַרְצוֹת-הַבְּרִית יֵשׁ לִי שְׁנַיִ מְפִיצִים קְבוּעִים,
 וְעַכְשָׁו יֵשׁ עוֹד אֶחָד — הֵם שְׁלֹשָׁה, הַדְּפָסְתִּי חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים "אוֹצֵר
 שׁוֹכְבֵי"ם", הֵם הִפִּיצוּ אֶת הַכֵּל, וּפֶה בְּאַרְץ יֵשׁ לָנוּ הַמּוֹן סִפְרִים
 בַּמְחַסְנִים, הַיּוֹם צְרִיךְ לְהַגִּיעַ "אוֹצֵר הָאֱמוּנָה", "אוֹצֵר הַחַיִּים"
 וְקְנֻטְרָסִים יֵשׁ לְרֹב כַּמָּה שֶׁתְּרַצוּ, הַדְּפָסְתִּי עַכְשָׁו מִלְּיוֹן קְנֻטְרָסִים
 בְּאֲנִגְלִית, שְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנֶה סוּגִים רַק בְּאֲנִגְלִית, וְאַחַת-עֶשְׂרֵה סוּגִים
 בְּרוֹסִית, זֶה הַכֵּל הוֹלֵךְ לְאַרְצוֹת-הַבְּרִית, כִּי פֶה אֲנִי מְדַפֵּס אֶת זֶה
 מְאֹד מְאֹד בְּזוּל, ר' ... שִׁיְהִיָּה בְּרִיא, סִפֵּר לִי אֶתְמוֹל סְפוּרִים מְעַנְנִים
 מִהַפְצָה, כָּל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ יֵשׁ לוֹ סְפוּרִים... ר' ... סִפֵּר, שֶׁהִיָּה
 אֲצֵל אֵיזָה מְפָעֵל, בְּעַל הַמְּפָעֵל אָדָם עֲשִׂיר חֲלוּנֵי לְגַמְרֵי, לֹא יוֹדֵעַ
 כְּלוּם מִיְהִדוּת, וְהוֹצִיא לוֹ הַחֲלוּנֵי קְנֻטְרָס "אַל תִּתְּאֵשׁ" מִכִּיסוֹ,
 וְאָמַר: "אַתָּה רוֹאֶה אֶת זֶה? זֶה הַחַיִּים שְׁלִי, בְּלִי זֶה הֵייתִי זוֹרֵק אֶת
 עֲצָמֵי לַכְּנֶרֶת מִזְמָן". ר' ... לֹא הָאֱמִין, אֶחָד בְּלִי כְּפֶה, בֶּן אָדָם שְׁלֹא
 חָסַר לוֹ אֲכָל, לֹא חָסַר לוֹ מְאוּמָה, הוּא לֹא יוֹדֵעַ מֶה לְעֲשׂוֹת עִם
 הַכְּסָף, אִזּוֹ רוֹאִים שְׁעַם קְנֻטְרָס אֶחָד בְּכַמָּה אֲגוּרוֹת יְכוּלִים לְהַצִּיל
 בֶּן אָדָם. יֵשׁ קְנֻטְרָסִים לְרֹב בְּכָל הַנוֹשָׂאִים, יְכוּלִים לְהַפִּיץ בְּכָל
 מְקוֹם, עִם יִשְׂרָאֵל צְמֵאִים לְדַבֵּר ה'. הִנֵּה הַיּוֹם צְרִיךְ לְהַגִּיעַ שְׁלֹשִׁים
 אֶלֶף סִפְרִים, וְאֲנִי נוֹתֵן אוֹתָם בְּחֲמֻשָּׁה שְׁקָלִים, מְחִיר כָּל-כֶּף זוּל.
 הַכְּנֻסְתִּי אֶתְמוֹל לְדָפוּס עוֹד פְּעַם עֲשָׂרַת אֲלָפִים סְדוּרִים, גַּם כֵּן
 שְׁבַעֲהַ שְׁקָלִים סְדוּר, שְׁזָה זוּל מְאֹד, הֵלֵא כַּמָּה עוֹלָה סְפָרוֹן קֶטָן
 הַכִּי פְּשוּט שֶׁל 'מִנְחָה מְעֲרִיב', מְחִירוֹ בְּשׁוּק עֲשָׂרָה אוֹ שְׁנַיִם-עֶשְׂרֵה

שְׁקֵלִים, ופּה אָנִי מְסַבֵּסד סדור גָּדוֹל עִם כְּרִיכָה עָבָה וְכוּ' —
 בְּשִׁבְעָה שְׁקֵלִים, הָרִי זֶה בַּחנָם, וְאֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנו אוֹמְרִים שְׁזָה יָקָר? !
 זו הַבְּחִירָה שְׁלָכֶם. מוֹהֲרֵנִי וְ"ל אָמַר לְנֹכַד שֶׁל רַבְּנוּ וְ"ל שְׁהִיָּה
 עֲשִׂיר, בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: דְּבַר רַבְּנוּ וְ"ל יֵצֵא לַפֶּעַל בַּלְעָדִידָה גַם כֵּן, אָבֵל
 יוֹתֵר יָפֵה שֶׁתַּתֵּן יָד לַעֲזוֹר. אָז אָנִי אוֹמֵר לָכֶם גַּם-כֵּן: דְּבַר רַבְּנוּ וְ"ל
 יוֹפֵץ בְּעוֹלָם בַּלְעָדִידֵכֶם, אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁהִיָּה לוֹ חֵלֶק בְּזוֹה, פִּשׁוּט
 לְקַרֵּב יְהוּדִים. יְהוּדִים צְמֵאִים לְדַבֵּר ה' מָאֵד.

אָז אִם אַתֶּם תִּקְבְּעוּ לַעֲצֵמְכֶם רַק קִצַּת מְקַרָּא, קִצַּת מְשָׁנָה, קִצַּת
 גְּמָרָא בְּקַבִּיעוֹת, הַקְּהֵלָה שְׁלָנוּ תִּמְשִׁיף לַפְּרִיחַ וְלִשְׁגִישָׁג.

בֹּאוּ נִסִּים אֶת הַסִּיּוּם. הַגְּמָרָא מְסִימָת, שֶׁבְּבִרְכַּת כְּהֻנִּים אַתָּה
 צָרִיף לַעֲמֹד קְדִימָה, כְּדִי שִׁיבְּרוּ אוֹתָךְ, כִּי כְּשֶׁאַתָּה אַחֲוֹרְנִית, אַתָּה
 לֹא בְּכָלֵל הַבְּרָכָה, יֵשׁ הַלְכָה, מָה עוֹשִׂים אִם כָּל הַבֵּית-הַכְּנֶסֶת
 כְּהֻנִּים? זֶה הִיָּה בְּגִירָבָא, כָּלֵם הָיוּ מִשְׁפַּחַת כַּהֵן, כָּלֵם כְּהֻנִּים
 מִיַּחְסִים, אָז כָּלֵם מְבָרְכִים לָעַם. עַל-כָּל-פָּנִים זֶה פִּלְא, אִם אַתָּה לֹא
 תַעֲמֹד מִמּוֹל הַכַּהֵן אַתָּה לֹא בְּכָלֵל הַבְּרָכָה, וְלִכֵּן אַתָּה צָרִיף לֵהִיּוֹת
 מִמּוֹל הַכַּהֵן? אֵלֶּא הַכַּהֵן מְרַמֵּז עַל הַצְּדִיק, מִמּוֹל הַכַּהֵן שֶׁהוּא
 הַצְּדִיק, תִּהְיֶה גְלוּי, יֵשׁ לָךְ טַעֲנָה, אֵל תִּלָּף אַחֲוֹרְנִית, אֵל תִּדְבֹּר עַל
 הַכַּהֵן, עַל הַצְּדִיק, שֶׁהוּא כֶּף וְכָף, חֵס וְשְׁלוֹם. חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 אוֹמְרִים: אֵין לָךְ כַּהֵן אֵלֶּא זֶה שְׁבִימִיף. אוֹמְרִים חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים,
 שֶׁבְּכָל דוֹר וְדוֹר אֵין לָךְ כַּהֵן אֵלֶּא זֶה שְׁבִימִיף, אֵין לָךְ מְנַהִיג אֵלֶּא
 זֶה שְׁבִדוֹר, אֵל תִּלָּף אַחֲוֹרְנִית וּתְדַבֵּר עָלָיו, בֹּא קְדִימָה, יֵשׁ לָךְ מָה
 לְהַגִּיד — תַּגִּיד, אוֹלֵי אַתָּה צוֹדֵק אוֹלֵי אַתָּה לֹא צוֹדֵק, לְלַכֵּת תַּחַת
 הַגֹּב וְלְדַבֵּר, תִּדְעוּ לָכֶם, שְׁזָהוּ הָעוֹן הַכִּי חֲמוּר, שֶׁאַחַד בֹּא תַּחַת הַגֹּב
 שֶׁלָּךְ וּמְדַבֵּר עָלֶיךָ. עַכְשָׁו הַמְשָׁנָה מִתְּחֵלָת: יֵשׁ אַרְבַּע רְאשֵׁי שָׁנִים:
 בְּאַחַד בְּנִיסָן, בְּאַחַד בְּאַלּוּל, בְּאַחַד בְּתִשְׁרִי, וּבְאַחַד בְּשִׁבְט, וּמָה זֶה
 רֹאשׁ הַשָּׁנָה? כְּשֶׁמִּשָּׁה רַבְּנוּ רָצָה לְמַסֵּר אֶת הַהֲנַהֲגָה, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא אוֹמֵר: קַח אֶת יְהוֹשֻׁעַ, עַכְשָׁו יְהוֹשֻׁעַ רֹאשׁ וּמְנַהִיג, אוֹמֵר
 רִשׁוּי: מִשָּׁה רַבְּנוּ אָמַר לִיהוֹשֻׁעַ, קַח מִקַּל וְהִפֵּה עַל קְדוֹקְדָם, דְּבַר
 אַחַד לְדוֹר וְלֹא שְׁנֵי דְבָרִים בְּדוֹר. אִם מְקִימִים קְהֵלָה, תִּדְעוּ לָכֶם יֵשׁ
 דְּבַר אַחַד בְּדוֹר וְלֹא שְׁנֵי דְבָרִים לְדוֹר. וְאֲנִי יְכוּל לְהַגִּיד לָכֶם אִימְתִי

יש הצלחה בקהלה? פִּשְׁפֹּלִים מְאַחֲדִים יחד, אָבֵל אם אֶחָד אַחֲרָיִי
הכהן, אַתָּה לא מְבָרֵךְ, אַתָּה מְקַלֵּל, כֹּהֵן מְבָרֵךְ — תַּעֲמֹד קְדִימָה,
על מה זה מְרַמֵּז? שְׂאוּי לוֹ לְמִי שְׂמֵדְבָר מְאַחֲרֵי הַגֹּב, וּמִסִּית
וּמְפָרִיעַ, אִם אַתָּה מַעֲזוֹ לְדַבֵּר, זֶה לֹא הַמְקוֹם שֶׁלְךָ, וְלֹא חֶסֶר קֵהלוֹת
אוּ עֵירוֹת, לָךְ לְגוֹר בְּהֵן, לְמָה בָּאת עַד יִבְנֶאֱל?! אַתָּה עוֹמֵד אַחֲרָיִי
הַכֹּהֵן שְׂאוֹמֵר "יְבָרְכֶךָ", וְאַתָּה הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר, לֹא תִהְיֶה לְפָנִים הַשְּׂנֵה,
יֵשׁ בְּזֶה סֵדֵר, הַתֵּנָא מִתְחִיל: יֵשׁ אַרְבַּעַה רְאֵשֵׁי שָׁנִים, רֵאשׁ הַשְּׂנֵה
לְאֵילָנוֹת, רֵאשׁ הַשְּׂנֵה לְמַלְכִים, רֵאשׁ הַשְּׂנֵה לְשָׁנָה, בְּכָל דְּבָר צָרִיךְ
לְהִיֹּת 'רֵאשׁ' וּמִנְהִיג, אִם לֹא, לֹא הוֹלֵךְ לָךְ, אִם כָּל אֶחָד יַעֲשֶׂה מַה
שְׂרוּצָה, זֶה לֹא יַעֲבֹד, צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה רֵאשׁ וּמִנְחָה.

ברוך השם, אֲנַחְנוּ קֵהֵלָה מְאֹד מְאֹד יָפָה, מִי שֶׁבָּא מִבְּחוּץ
מִתְפַּעֵל, אָבֵל אֵף אֶחָד לֹא יוֹדֵעַ כַּמָּה דָם וְכַמָּה שְׁפִיכוֹת דָם זֶה עוֹלָה
לִי, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, מַה שְׁעָשׂוּ לִי: עֲשִׂקוּ אוֹתִי זֶה פַּעַם הַרְבִּיעִית, אָבֵל
בְּזֶה גְמָרְנוּ וְעַבְרָנוּ — אֲצִילוֹת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וְגַמְרָנוּ, עֲכָשׁוּ
בְרוּךְ הַשֵּׁם, זֶה כָּבֵר אַרְבַּע אַבוֹת נְזִיקִין, כָּבֵר הִיָּה אַרְבַּע פַּעֲמִים
נְזִיקִין וְגַמְרָנוּ, מֵהַיּוֹם הַכֹּל אַחֲרָת, הַכֹּל תַּחַת פְּקוּדֵי וְסֵדֵר, אֵין
הַפְּקוּדוֹת.

יבוא היום שתשכבו עם הרגלים אל הדלת, מִלְּאֵף הַמּוֹת יְבוֹא,
וְלֹא תוֹכְלוּ לְהִתְחַמֵּק מִמֶּנּוּ, שְׂמָה לֹא יִהְיֶה לָכֶם בִּיפְרִים וְטִלְפוֹנִים
— כְּלוּם, אַתֶּם מְשֹׁאֲרִים אֶת הַכֹּל. תִּכְרִיכִים מְלַבִּישִׁים אוֹתָךְ, וּמַה
יֵלֶךְ לְפָנֶיךָ? מְקַרָּא, מִשְׂנֵה, גְמָרָא, מְדַרְשׁ, זֶה יֵלֶךְ לְפָנֶיךָ. "וְהֵלֶךְ
לְפָנֶיךָ צְדָקָךְ", עֲשִׂיתָ צְדָקָה וְחֶסֶד — זֶה יֵלֶךְ לְפָנֶיךָ, כָּל הַשְּׂאָר זֶה
שְׁטִיּוֹת, בָּאת לְתַפְלָה בְּנִתְיָקִין — אֲשֶׁרֶיךָ, בָּאת בְּשִׁבְעַ — אֲשֶׁרֶיךָ,
בָּאת בְּשִׁמוֹנָה — אֲשֶׁרֶיךָ, אָמַרְתָּ "אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּה", הַתְּפַלֵּלְתָּ
מִנְחָה, הַתְּפַלֵּלְתָּ עַרְבִית, זְכִיתָ לְהַגִּיד חֲצוֹת, הִלַּכְתָּ לְמַקְוָה —
אֲשֶׁרֶיךָ.

מי שֶׁמְחַלֵּל שַׁבַּת מוֹת יוּמַת, הַרְמַב"ם אוֹמֵר פָּרַק לִי מֵהַלְכוֹת
שַׁבַּת, הִלְכָה ט"ו: מִי שֶׁמְחַלֵּל שַׁבַּת יֵשׁ לוֹ דִּין שֶׁל גּוֹי, בּוֹאוּ
לְבְרוּקְלִין, נוֹסְעִים שְׂמָה בֵּין הַתְּרַדִּים — גּוֹיִם, אֵף אֶחָד לֹא יוֹצֵא

לְצַעַק "שִׁבְתִּי", גוֹי שְׁנוּסֵעַ מָה אֶתְּה צוֹעֵק? שְׂיִסַּע, פּוֹרֵק עַל שְׁמַחֲלָל שִׁבְתִּי, מָה אֶתְּה צוֹעֵק עָלָיו, אֶתְּה הַשּׁוֹטֵר שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא?! אֲנִי לַמִּדְתִּי אֶתְּכֶם שְׁלֹא צוֹעֵקִים וְלֹא סוּגְרִים כְּבִישִׁים, לֹא זוֹרְקִים אֲכַנִּים, לֹא אֲכַפֶּת לָנוּ מִי יִהְיֶה רֹאשׁ הַמְּשָׁלָה, מִי יִהְיֶה נְשִׂיא, מִי יִהְיֶה חֵבֵר הַפְּנִסֶת, מִה מְעַנֵּן אוֹתָנוּ?! בְּרוּךְ הַשֵּׁם, בְּמָה יְכוּלִים לְתַפֵּס אוֹתָנוּ? בְּעוֹד תּוֹרָה, וְעוֹד תְּפִלָּה, וְעוֹד מְאָמֵר חַז"ל, וְעוֹד קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, אֶחָד מְקַלֵּט אוֹתִי פֹה, מְנַסֶּה לֹא לְהַחֲסִיר אֶף מְלָה מִדְּבָרִי, וְאֲנִי לֹא מִפְּחָד, כִּי דִבַּרְתִּי רַק דְּבָרֵי קְדוּשָׁה וְטְהָרָה, וּמָה יִהְיֶה בַּיּוֹם עֲבָרָה, וּמָה נַעֲשֶׂה לַיּוֹם פְּקָדָה. זֶה אֲנִי מְדַבֵּר, אֵיךְ שְׁאֶחָד צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת הַשְּׂנִי, וְלַעֲזוֹר לְשֵׁנִי, וְאֵיךְ יְכוּלִים לַעֲזוֹר לַיהוּדִים — זֶה מָה שְׁאֲנִי אוֹמֵר. כְּלָנוּ שְׁבוּרִים, תְּאֲמִינוּ לִי יֵשׁ פֹּה אֲבָרְכִים שְׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מְשֻׁבְּרִים וְגַלִּים, וְלִדְבַר דְּבוּר טוֹב, לְהַחֲיוֹת אֲבָרְךָ — זו הַמְצָוָה הַכִּי גְדוֹלָה.

הִיָּה מְפִיץ אֶחָד בְּבְרוּקְלִין, שְׁהִיָּה דְגָמָא חַיָּה אֵיךְ הַשְּׁתַּנָּה עַל-יַדֵּי הַקּוֹנְטְרַסִים שְׁלָנוּ, שְׁהַפִּיצוּ לוֹ. יֵשׁ מְשֻׁג שְׁסָפֵר בְּלֹא הַסְּכָמָה זֶה כְּמוֹ גּוֹף בְּלֹא נְשָׁמָה, אִזּוּ הַמְּפִיץ הַזֶּה אוֹמֵר, שְׁלֹא צָרִיךְ הַסְּכָמָה לְסָפְרִים שְׁלָנוּ, כִּי עֲצֻם נוֹכַחוּתוֹ וְהַשְּׁתַּנּוּתוֹ — זו הַהוֹכָחָה הַכִּי גְדוֹלָה, זו הַהַסְּכָמָה הַכִּי גְדוֹלָה לְסָפְרִים. וְהוּא מְרָאָה אֶת הַתְּמוּנָה שְׁלוֹ כְּשֶׁהֵלֵךְ בְּמַכְנָס קֶצֶר וּשְׁעָרוֹת אֲרָפִים, וּמוֹצִיא וְאוֹמֵר: כֶּף הִיִּתִּי נִרְאָה קָדֵם, וְזֶה הַסָּפֵר הַחֲזִיר אוֹתִי בְּתִשׁוּבָה, תִּרְאוּ אֵיךְ אֲנִי נִרְאָה הַיּוֹם חֲרָדִי לְכָל דְּבַר, אִזּוּ אֲנִי הַהַסְּכָמָה...

אֲנַחְנוּ כָּל מְגַמְתָּנוּ לְהַרְבּוֹת כְּבוֹד שְׂמִים, וְלַעֲסֵק בַּתּוֹרָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים, אֵין לָנוּ שׁוּם עֵסֵק עִם אֶף אֶחָד, אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְחַיּוֹת אֶת הַחַיִּים שְׁלָנוּ בְּשָׁלוֹם וּבְשִׁלוּחַ, בְּאַהֲבָה וּבְאֲחֻנָּה, וְלַעֲזוֹר אֶחָד לְשֵׁנִי, וְלְהַשְׁתַּדֵּל לְדַאֵג זֶה לְזֶה, הַרִי יְהוּדִים רוֹצִים לַעֲשׂוֹת חֶסֶד, תְּאֲמִינוּ לִי, אֲכַשֶׁר דָּרָא הַיּוֹם, יְהוּדִים צְדִיקִים רוֹצִים לַעֲזוֹר, מִי שְׂרַק יוֹדֵעַ אֵיפֹה מְחַלְקִים תְּפּוּחִים, תְּבִיאוּ אֲרָגוּזִים וּתְחַלְקוּ אֶת זֶה בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ, מִי שְׂיֵשׁ לוֹ אֶפְשָׁרוֹת לַעֲזוֹר לְחַלֵּק שְׁפַע לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ, שְׂיִרְאָה לַעֲשׂוֹת כֵּן, אֲנַחְנוּ רַק רוֹצִים לְבָנוֹת אֶת הַקְּהֵלָה שְׁלָנוּ שְׁלַכְלָם יִהְיֶה טוֹב, שְׁלֹאֲשֶׁה יִהְיֶה טוֹב, שְׁלִילָדִים יִהְיֶה טוֹב,

וְאֲנִי רוּצָה שְׁלֹכַל אֶחָד יִהְיֶה רֹכֵב, וְהַפֵּל שְׂיִהְיֶה רַק טוֹב, וְגַדַע, שְׂאֲנַחְנוּ חַיִּים חַיִּים שְׁקֵטִים, וְלֹא מְחַפְשִׁים לֹא כְבוֹד וְלֹא גִזְעוֹנוֹת, רוּצִים לְחַיּוֹת אֶת הַחַיִּים שְׁלֵנוּ בְּשִׁקֵּט וּלְלַמֵּד תּוֹרָה, לֹא פֶל אֶחָד מְסַגֵּל לְשִׁבְתָּ כֹּל הַיּוֹם לִיד הַגְּמְרָא, אִז לֶךְ תִּלְמַד שְׁעֵתִים שְׁלֹשׁ, וְאַחֲרֵיכֶּן תֵּצֵא לְהַפְצֶה, וְאֲנִי מִבְּטִיחַ לָכֶם — מִי שְׂיֵצֵא לְהַפְצֶה, יַחְזוֹר עִם כְּסָף, יִהְיֶה לוֹ תְּמִיד כְּסָף בְּפִיס, אֶחָד יֵשׁ לוֹ כַּח הַדְּבוּר — לֶךְ תַּחֲזֹק יְהוּדִים, וְאִם אַתָּה לֹא יָכוֹל לְצִאת בַּחוּץ, אִז יֵשׁ פֶּה אַבְרָכִים שְׁבוּרִים — תַּחֲזֹק אוֹתָם, אֵלּוּ יְסוּדוֹת הַקְּהֵלָה שְׁלֵנוּ, אִין לִי מַה לְּהוֹסִיף.

וְלִכֵּן כְּשִׁמְשָׁה רַבְּנוּ דְּבַר עִם יְהוֹשֻׁעַ, וְיְהוֹשֻׁעַ אָמַר: מַה אֲנִי אַעֲשֶׂה שְׁפִתָּאִים יְקוּמוּ עָלַי? עֲנֵה לוֹ מֹשֶׁה: קַח מִקַּל וְהַכֵּה עַל קַדְקָדָם וְכוּ'. וְכֵן אָמַר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לִישְׁעִיָּה, כַּמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ יִשְׁעִיָּה הַנְּבִיא הֵלֶךְ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, הִתְהַלֵּךְ וַיִּתִּיב בְּבֵית מִדְרָשִׁי, וְהִנֵּה הוּא שׁוֹמֵעַ קוֹל, שְׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹאֵל: מִי יֵלֶךְ לְעַם יִשְׂרָאֵל? מִי יַחֲזֹק אוֹתָם? אִז יִשְׁעִיָּה אָמַר תַּכְּף וּמִיד: אֲנִי הוֹלֵךְ. וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹמֵר לוֹ, זֶה לֹא כָּל-כֶּף פְּשׁוּט, עִם יִשְׂרָאֵל הֵם טַרְחָנִים, סַרְבָּנִים, אַתָּה תַּגִּיד יוֹם, הֵם יַגִּידוּ לִילָה וְכוּ', אָמַר יִשְׁעִיָּה: אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי אֵלֶיךָ. אָמַר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִם אַתָּה אוֹמֵר אַף-עַל-פִּי-כֵן תֵּלֵךְ, קַדְמֵם כֹּל תִּרְאֶה אֶת עַמּוּס, אֶת יִרְמְיָה, הַכְּנִיסוּ אוֹתוֹ לְבֵית-סֹהַר, לְעַמּוּס סְטֵרוּ, אֶת זַכְרְיָה הַרְגוּ, וְהוּא אוֹמֵר: הוֹלֵךְ וְהוֹלֵךְ. אָמַר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִם אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה לוֹקַח אֶת עַצְמְךָ בְּעַל צְבוּר, אִז ה' אֱלֹקִים עִמָּךְ וְכוּ', וְתִהְיֶה מְנַהֵיג: וְכֵן הָיָה עִם יְהוֹשֻׁעַ, שְׂאֲמַר לוֹ מֹשֶׁה רַבְּנוּ: תַּקַּח מִקַּל וְהַכֵּה עַל קַדְקָדָם, דְּבַר אֶחָד לְדוֹר, וְלֹא שְׁנַי דְּבָרִים לְדוֹר. זֶה מַה שְׂאֲנִי רוּצָה לְהַגִּיד לָכֶם, פֶּה בְּקֵהלָה שְׁלֵנוּ יֵשׁ מְשַׁמְעַת, מִתְּנַהֲגִים בְּדַרְךְ אַרְץ, אִין יָד קֶשֶׁה, אִין תַּקְּפָנוֹת, מִי שְׂיֵלֶךְ בְּאֵלִימוֹת, אִין לוֹ מַה לְעֲשׂוֹת אַצְלָנוּ, אֲנַחְנוּ רַק מְדַבְּרִים מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאֵל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְחַזְקִים אֶחָד אֶת הַשְּׁנַי, פֶּה אִין אֶחָד שְׂיֵלֶךְ נֶגֶד הַשְּׁנַי, אֲנִי לֹא רוּצָה שְׂיִהְיֶה דְּבַר כְּזֶה בְּקֵהלָה בְּשׁוּם פְּנִים וְאַפֵּן, אִין לְשׁוֹן הַרְע, רְכִילוֹת וְלִיצְנָנוֹת, אִין רִיב וּמְדוֹן, וְאֵל תֵּאמְרוּ הַהוּא הִתְחִיל לְרִיב וְכוּ', פִּי בְּכָל רִיב

צריכים לשני צדדים, עם קיר אי אפשר לריב... אצלנו יש אהבה ורעות, אהבה ושלום.

ועכשו רציתי לסיים: באו ונתחזק בצותא, הבה ונעשה התחלה חדשה, התחדשות חדשה, הנה נכנסה משפחה חדשה, יש עוד שרוצים לבוא, אין דירות, מחפשים מקומות לגור, מי שיודע מאיזו דירה, אדרבה תודיעו, יש רשימה ארכה של אנשים שרוצים להכנס, אין דירות, אבל אני מכרח להגיד לכם, שצריכים מאד לשמר לא לזרק כספים, כי הם מנצלים את התמימות שלנו, כשאני באתי לפה בפעם הראשונה, אתם יודעים כמה היה שכר דירה? עשרים וחמשה דולר... ועתה הפקיעו מחירים, אז אל תתנו שינצלו אתכם. וכל אחד יספר לשני על דירה שהתפנתה, כי הבקוש גדול מאד.

באו ונתאחד יחד, ונתן תודה להקדוש-ברוך-הוא שיש לנו בריאות, שהאשה והילדים בריאים, רק להודות ולהודות לפניו יתברך, אין זמן למריבות, אין זמן לרכילות אחד על השני. אצלנו רק שלום ואהבה, אני רוצה שתמשיכו בזה, ומחר כבר מתחילים דף היומי תענית, אבל עד מחר לא צריכים להתענות, כל אחד שיהיה לו סדר במקרא, במשנה, בש"ס, ועוד קצת לצאת להפצה, כל הראש שלי עכשו איך להקים פה מפעל, שיהיה לאנשי שלומנו פרנסה, אדרבה, מי שיש לו רעיון שיעזר, אנתנו רוצים רק שיהיה טוב לאנשי שלומנו, זו הקהלה שלנו — טוב ורק טוב.

אני מאד מקנה אל הקדוש-ברוך-הוא, דברים היוצאים מן הלב, שיהיו נכנסים אל הלב, ומה שאני עוד מבקש לסיום, כשיבוא ה... שהוא שליח הסמ"ך-מ"ם, אתם לא מגיבים לו, אתם לא משתפים פעולה אתו, כי כל פונתו רק להשבית את הקדשה, ולסלק אותי מהמקום, ואני מקבל עלי את הסבל הזה מאתו יתברך, אני חטאתי, אני עויתי, אני פשעתי, זה עכשו שובבי"ם, את חטאי ברבים אני מזכיר, אחרת זה לא היה מגיע לי כל זה, מגיע לי מהשמים, ואני מקבל את הגזרה — להגיד 'באהבה' — זה קשה, זה קשה מאד, זה כואב, אבל השם יעזר, ורק אל תתעברו ואל

תגיבו, ואל תהיו חכמים, אל תחשבו שאתם עושים עכשו מצוות, אתם רק תעשו עברה, כי זאת אני אומר לכם פתוח, מי שמדבר עם אחד ששונא אותי, סימן שאתם שונאים אותי, ואתם מדברים עלי, ואם-כן, איני רוצה אתכם בקהלתי, תלכו למקום אחר, יש הרבה מושבות.

הקדוש-ברוך-הוא יעזר לנו, שגנזה להיות בשמחה, לעשות את רצון הבורא יתברך שמו, ואני רוצה שתלמדו שיר חדש: "לעשות נחת-רוח לבורא יתברך שמו".

המאחל לכם ברכה והצלחה מן השמים...

מא פט.

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר שמות, כ' טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

מאד מאד שמחתי לראותך, וממש חיים חדשים נפתח בי, שאני רואה שאתה מתחזק על אף כל הנסיונות הקשים והמרים שעוברים על כל אדם.

והנה ידוע מה שכתב "בעל הטורים" על הפסוק: ואל"ה שמו"ת בנ"י יש"א"ל, ראשי תבות: ו'אדם א'שר ל'ומד ה'סדר ש'נים מ'קרא ו'אחד ת'רגום ב'קול נ'עים י'שיר י'חיה ש'נים ר'בות א'רכים ל'עולם; והוא על דרך שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ח.): לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור, מאריכין לו ימיו ושנותיו; ולכן אני מאד מבקש אותך — אל תהיה בטלן! תלמד בכל יום חמש ורש"י עם התרגום, שזו סגלה נפלאה ונוראה מאד לאריכות ימים, וזה שאתה מתרשל, זו רק עצת היצר שרוצה לתפס אותך, ולכן תשתדל שתהיה לך קביעות בכל יום ללמד חמש ורש"י עם התרגום, בפרט שבפרשת שמות מתחילים ימי שובבי"ם, שהם

יְמֵי תִקּוּן גָּדוֹל, וְעַל-כֵּן רָאָה לְהִזְהַר בְּיָמִים אֵלֶּיךָ לְלַכֵּת לְמִקְוֵהָ, כִּי רַבְּנוּ ו"ל אָמַר, אֲשֶׁר הִתְקוּן הָרִאשׁוֹן לְאָדָם הוּא לְטָבַל בַּמִּקְוֵה. וְיָדוּעַ מִצְדִּיקִים, אֲשֶׁר פָּסוּק (תְּהִלִּים לד): "רַבּוֹת רַעוֹת צְדִיק" וּמִכְּלָם יִצְיָלְנוּ הַיּוֹג"ה' — סוֹפֵי תְבוֹת מִקְוֵהָ. וְלָכֵן אַל תִּהְיֶה בְטָלָן! אֲלֵא תַעֲשֶׂה לְעִצְמְךָ קְבִיעוֹת חֲזָקָה כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְלַמֵּד חֲמֵשׁ וַרְשׁ"י עִם הַתְּרַגּוּם, שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְכֵן לְטָבַל בַּמִּקְוֵה, שֶׁמִּצִּיל אֶת הָאָדָם מִכָּל מִינֵי רַעוֹת, וְכֵן תִּזְהַר מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם בְּמַגְנִין, אֲשֶׁר הוּא תִקּוּן גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ מַה זֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּמַגְנִין, הָיִיתָ רַץ בְּכָל יוֹם לְבֵית-הַפְּנוּסֹת בְּחֶשֶׁק וּבְחַיִּוּת, לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצְּבוּר.

נָא וְנָא רָאָה לְחַזֵּק אֶת עִצְמְךָ בְּיָתֵר שְׂאת וּבְיָתֵר עֵז, וְשׁוּם דָּבָר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרוּבִין נד.): חֲטָף וְאָכַל חֲטָף וְאִישׁוֹתִי, דַּעֲלָמָא דְאִזְלוּיֵן מְגִיחָא כְּהַלּוּלָא דְמִי, הֵינּוּ שְׂתַחֲטַף בְּכָל יוֹם תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שְׂאֵמַר רַבְּנוּ ו"ל (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן כג): אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְאָכַל כְּמָה פְּרָקִים מְשֻׁנְיּוֹת, וְלִשְׂתוֹת אַחֲרֵי-כֵן כְּמָה קְפִיטְלָךְ תְּהִלִּים, וְלִהְתַּלְבֵּשׁ בְּאַיִזָּה מְצוּוֹת; וַרְשׁ"י פָּרַשׁ עַל כְּהַלּוּלָא דְמִי: הַיּוֹם יִשְׁנוּ וְלִמְחָר אֵינְנוּ, דְּוִמָּה לְחַפָּה שְׁהוּלָכֵת מִהָר; הֵינּוּ שְׂתַחֲיִים פּוֹרְחִים כָּל-כַּף מִהָר כְּמוֹ חֲפָה.

וְלָכֵן אַל תִּהְיֶה בְטָלָן! שְׁמַר עַל הַיָּמִים טוֹבִים שֶׁנִּתְּנָן לָךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבְזָכוֹת זֶה תִּרְאֶה אֶת הַטוֹב הַגָּנוּז שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן פד), אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם מִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז, שֶׁיְכוּל לְהִרְגִישׁ עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת יְדִידוֹת זֵיו חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ, וְלַחֲיוֹת חַיִּים טוֹבִים אֲמִתִּיִּם וְנִצְחִיִּים, אֲךָ הַנְּחָשִׁים וְעַקְרָבִים שֶׁהֵם הַקְּלָפוֹת אֲשֶׁר מְבַלְבְּלִים אֶת דַּעְתּוֹ, שְׂאֵינּוּ זוּכָה לְרְאוֹת אֶת הַטוֹב הַגָּנוּז, כִּי אִם כְּשֶׁהוּלָךְ בְּדַרְךָ אֲהַבָּה.

וְלָכֵן רָאָה מְאֹד מְאֹד לְשַׁמֵּר עַל הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁלָךְ, וְתִשְׁתַּדַּל שְׂאֲשַׁתֵּךְ תִּלְךָ עִם בְּגָדִים צְנוּעִים וְכוּ', כִּי כְּשֶׁהָאִשָּׁה הוֹלֵכֶת בְּבִגְדֵי פְרִיצוֹת, הִיא מְגַרֶשֶׁת אֶת הַשְּׂכִינָה מִהַבֵּית, וְאִזּוּ הָאָדָם סוֹבֵל מֵה

שְׁסוּבֵל, אֶקְנֶה שְׁתַּצִּית אוֹתִי, וְלֹא תִתְחַרֵּט — לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא צ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"א טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... נְרוּ יְאִיר.

מְאֹד מְאֹד אֲנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שְׁתַּתְּלֶה מוֹדְעָה, שֶׁהַיּוֹם בְּשַׁעֲהַ עֶשֶׂר בַּלַּיְלָה בְּדִיוֹק יִהְיֶה שַׁעוֹר לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בִּיבְנֵאֵל, וְאֲנִי מְאֹד מְאֹד רוֹצֶה שְׁכַלֵּם יְהִיו, כִּי יֵשׁ לִי לוֹמֵר כְּמָה דְבָרִים נְחוּצִים.

אֵל תִּתֵּן לוֹ לְהַכְנִס לְמִשְׁרָד בְּשׁוֹם פְּנִים וְאֶפֶן, וְאֵל תִּפְחַד מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָךְ שׁוֹם דְּבָר.

וְכֵן רְצִיתִי שְׁתַּשְׁלַח לִי דָף מִהַבְּנֵק, כְּמָה כְּסָף יֵשׁ עֲכָשׁוּ בְּעַמְתַּת "יִשְׁמַח צְדִיק".

רַק חֲזַק וְאַמֵּץ, כִּי כָל הַדְּבוּרִים שֶׁדְּבַרְתִּי בְּשִׁבְתְּ שִׁיכִים גַּם אֵלֶיךָ, וְהַעֲקֹר שְׁתִּלְמַד בְּכֹל יוֹם חֲמֵשׁ וְרִש"י עִם הַתְּרַגּוּם, שֶׁהוּא תְּקוּן גְּדוֹל מְאֹד.

אֲנִי מְאֹד מְקַנֶּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁיֵצֵא מִשְׁהוּ מִהַשְׁדוּף הַזֶּה, וְתוּכַל לְהִתְחַתֵּן, וְיִהְיֶה לָךְ פְּרִנְסָה בְּנֵקֵל.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא צֵא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"א טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֶל ... נְרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אָנִי מְאֹד מְאֹד מִתְפַּעֵל עִם נֶסֶח הַמִּכְתָּב שְׁאַתָּה כּוֹתֵב לִי, וְאָנִי רוֹאָה שְׁאַתָּה בְּקִי בְּסִפְרֵי רִבְנוּ ז"ל וּבְסִפְרֵינוּ, אֲשֶׁרֶיךָ וְאֲשֶׁרֵי חֲלָקְנוּ וּמָה נְעִים גּוֹרְלָנוּ, שְׁיֵשׁ לָנוּ רַבִּי כְּזֶה.

רְאֵה לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמְךָ בְּיָתֶר שְׂאת וּבְיָתֶר עֲזוֹ בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּלְךָ יֵשׁ כַּחוֹת עֲצוּמִים לְחִזּוֹק לְעוֹדֵד וּלְשִׂמְחָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

אָנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שְׁתַּעֲשֶׂה לִי אֶת הָאֲלֹבוֹם מֵה שְׂיוֹתֶר מֵהַר.

בְּעֵינַי שְׁאַתָּה רוֹצֵה לִפְתּוֹחַ מִפְּעַל לְיִצְוֹר תְּמוּנוֹת וְכוּ', זֶה רַעְיוֹן טוֹב מְאֹד מְאֹד, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר שְׁתַּצְלִיחַ דְּרָכְךָ, הָעֵקֶר שְׂוֵה יִהְיֶה דְבַר פְּרָטִי וְלֹא שִׁיךְ לְקַהֲלָה, הִינּוּ שְׁלֹא תִקְשֶׁר אֶת זֶה לְעִמְתַּת "יִשְׂמַח צְדִיק", זֶה מִפְּעַל פְּרָטִי שְׁאַתָּה מֵיִצְוֹר אֶת הַתְּמוּנוֹת, וְאַתָּה לוֹקֵחַ פּוֹעֲלִים מְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְזֶה רַעְיוֹן מְצֻלַח מְאֹד מְאֹד.

רַק חִזּוֹק וְאַמִּץ, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְצְרִיכִים לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ הָאַמוּנָה הַקְדוּשָׁה, וְאִז תַּצְלִיחַ דְּרָכְךָ.

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע תְּפִלָּתִי שְׁאַנִּי מְבַקֵּשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעֵדְךָ, שְׁתַּצְלִיחַ דְּרָכְךָ תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא צב.

בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"א טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סְלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... נְרוֹ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְּלָתִי אֶת הַהוֹדָעָה, שְׁנוֹלְדָה לְךָ בֵּת לְמֹזֶל טוֹב, יַעֲזֹר

אַשֶׁר   מֵא צג — מֵא צד   בְּנַחֵל   רַעַט

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתַּצְלִיחַ בְּרַבְרָב תְּמִיד, וְתִרְוֶה רַב נַחַת מִמֶּנּוּה
וּמְכַל יוֹצְאֵי חִלְצִיךָ.

בְּעֵינֵי הַשָּׁם וְכוּ', תֵּן שֵׁם כְּפֹאֶחַת הָאִמְהוּת הַקְדוּשׁוֹת: שְׁרָה,
רַבְקָה, רַחֵל, לָאָה, תִּבְחַר אֶחָד מֵהַשְּׁמוֹת הָאֵלֹהִים.

חֲזַק וְאַמֵּץ, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְאֲנִי מְאֹד מְקַנְהָ
לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְשִׁמְעַע הַטּוֹב מִמֶּךָ.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ בְּרַכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא צג.

בְּעֵזְרַת הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"א טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

רְצִיתִי לְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שְׁהֵאֲבִירָךְ ... גֵּרוּ יְאִיר, לוֹ תִתֵּן סְפָרִים
בְּהַקְפָּה רַק לוֹ, כִּי הוּא מְפִיץ בְּכֹחַ גְּדוֹל, וְהוּא נֶאֱמָן עַל הַכֶּסֶף, כִּי
בְּאֵמֶת עֲשִׂיתִי תִקְנָה לֹא לְתַת לְאֵף אֶחָד, אֲבָל לוֹ אֶתָּה יְכוֹל לְתַת,
כִּי חֲבָל, כִּי הוּא יְכוֹל לְהַפִּיץ בְּכַמּוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד.

דְּבַרְתִּי כְּבָר עִם ר' ... גֵּרוּ יְאִיר, וְהוֹלְכִים לְתַקֵּן אֶת הַגְּגוֹן וְגַם
אֶת הַדָּלֶת, וְאֵל תְּדַאֵג, וְאֲנִי מְאֹד מְקַנְהָ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁאֲנִשִּׁי
שְׁלוֹמֵנוּ לּוֹקְחִים סְפָרִים וְקִנְטְרִיסִים, תִּרְאֶה לְכַתֵּב לִי.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ בְּרַכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא צד.

בְּעֵזְרַת הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"א טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

אֵין אַתָּה יְכוּלָה לְתַאֵר אֶת הַשְּׂמֵחָה שֶׁהִיְתָה לִי בְּרֵאוֹתַי אֶת
הַעֲבוּדָה שֶׁעָשִׂית לְחֵבֶר חֲבוּר כָּל־כֶּף יָפָה, זֶה גִּתָּן לִי חַיּוֹת גְּדוּלָה.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְקַנְנָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּמְשִׁיכִי לְהַתְעַלּוֹת
בְּיָרֵאת שָׁמַיִם וּבְצִנִּיעוֹת, וּבְזֶה תִּגְרָמִי נַחַת גְּדוּל לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
וְלֹא יִחַסֵּר לָךְ שׁוּם דָּבָר.

אֲנִי מְצַדִּי אֶעֱשֶׂה כָּל מָה שֶׁבִּיכְלָתִי לְשַׂמַּח אוֹתָךְ, וְלַעֲשׂוֹת לָךְ
טוֹב, אֲבָל הַעֲקָר תִּקְחִי אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיָדִים, וְתִכְנִיִּסִי בְּרֵאשׁ אֶת
הַלְמוּדִים, כִּי אֲנִי רוֹצֶה שִׁיְהִיָּה לָךְ עֲתִיד טוֹב בְּחַיִּים.

רְאֵי לְכַתֵּב לִי, וּמִמָּשׁ תִּחַיִּינִי.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרֻכָּה וְהַצְּלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא צה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשִׁי עֶרְב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ב טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרֻכָּה אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

מְאֹד מְאֹד רְצִיתִי לְדַבֵּר אִתָּךְ בְּהִיוֹתִי בְּיַבְנָאֵל, אָף לֹא יָצָא לִי,
לְדַעֲתִי ... גֵּרוּ יְאִיר, יוֹתֵר מִתְּאִים לְהִיּוֹת בְּעַל קוֹרָא מֵאֲשֶׁר ... גֵּרוּ
יְאִיר, אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ קוֹל חֲלָשׁ, וְגַם עוֹשֶׂה הַרְבֵּה טְעִיּוֹת, מָה שְׂאֵין בֶּן
... גֵּרוּ יְאִיר, יֵשׁ לוֹ קוֹל חֲזָק שְׁשׁוּמְעִים אוֹתוֹ בְּכָל הַבַּיִת־הַפְּנֹסֶת,
וְגַם לֹא עוֹשֶׂה טְעִיּוֹת, וְלִכֵּן עֲדִיף לִי שֶׁ... גֵּרוּ יְאִיר, יִקְרָא בַּתוֹרָה.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ שְׁבַת שְׁלוֹם...

מא צו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשִׁי עֶרְב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ב טֵבֵת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרֻכָּה אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

מָאד אָנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שְׁתִּיצֵר קֶשֶׁר עִם ... גְּרוֹ יָאִיר, וְלִהְיוֹדִיעַ לּוֹ שְׂיִתֵּן שֵׁם לְבַתּוֹ הַנוֹלָדֶת לוֹ לְמִזֵּל טוֹב רַק פִּיגָא, כִּי אִמּוֹ נִקְרְאת שָׂרָה, וְהִיא מָאד מְקַפְּדֶת לֹא לָתֵת אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה בְּחַיִּיהָ, זֶה מָאד נְחוּץ שְׁתַּעֲבִיר אֶת הַמָּסָר עוֹד לְפָנַי שְׁבֵת, לְפָנַי שְׁנוֹתֵן שֵׁם.

אָנִי מָאד מְקַוֶּה, שְׁנוּכַל לַעֲשׂוֹת בְּכָל מוֹצָאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ מְלָוָה מְלָוָה, וּבִפְרָט עִכְשׁוֹ בִּימֵי שׁוֹבְבֵי"ם, שְׁהָרַב ... גְּרוֹ יָאִיר, יַחֲזוֹר עַל הַלְכוֹת טְהָרֵת הַמְשַׁפָּחָה, וְכֵן סְפוּרֵי צְדִיקִים, וְנִצְלִיחַ בְּגִדוֹל.

הַהוֹצָאוֹת לְקַחַת מֵהַמְשָׁרָד.

הַמְּאַחַל לְךָ שַׁבַּת שְׁלוֹם...

מא צז.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסִדְרֵי שְׁמוֹת, כ"ב טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל ... גְּרוֹ יָאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

הַמוֹדְעוֹת שֶׁשְׁלַחְתָּ לִּי הֵם בְּסִדְרָה, וְיִכּוּלִים לְתַלוֹת אוֹתָם.

אָנִי מָאד מָאד מְרַצָּה מִהַעֲבוּדָה שְׁלָךְ שְׁאַתָּה עוֹבֵד בְּהַמְשָׁרָד, יַעֲזוֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁתַּצְלִיחַ לַעֲמֹד בְּמִשְׁמֵתְךָ הַקְּדוּשָׁה.

אָנִי מָאד מָאד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שְׁתִּזְהִיר אֶת אִשְׁתְּךָ שְׁלֹא לְהִסִּית אֶת הַבָּנוֹת שְׂזֹאת תִּקַּח אֶת זֶה וְכוּ' וְכוּ', אֵין לָהּ שׁוֹם רְשׁוֹת לְהַתְעַרֵּב בְּעִנְיֵי שְׂדוּכִים, וְאָנִי מָאד מְקַפֵּיד עָלֶיהָ, שְׁתַּשְׁתַּדֵּל לְחַזוֹר בְּתִשׁוּבָה וּלְתַקֵּן מֵהַשְׁקַלְקָלָה וְכוּ'.

אָנִי מָאד רוֹצֵה שְׁתַּתְּפַלֵּל בְּמַגִּינֵי, אֲשֶׁר אֵין דְּבַר גְּדוֹל מִזֶּה.

הַמְּאַחַל לְךָ שַׁבַּת שְׁלוֹם...

מא צח.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ב טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל ... נְרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

לְדַעֲתִי, אֵין לְךָ מַה לְדַאֵג, הַמְשָׁרְד יִשְׁלַם אֶת הַהוֹצָאוֹת שֶׁל ה'מְלוּגָה מְלֵכָה', בְּשָׂבִיל זֶה עֲשִׂינוּ אֶת הַמְשָׁרְד שְׁיִטְפֵּל בְּעִנְיֹנֵי גְשָׁמִיּוֹת, וּבִנְדָאֵי כְּשֶׁתִּצָּא לְחוּ"ל תִּרְאֶה לְהַשְׁפִּיעַ שְׁפַע לְהַמְשָׁרְד, וְאֲנִי רוֹצֶה עוֹד לְדַבֵּר אִתְּךָ לְפָנַי שְׁאֵתָה נוֹסַע לְחוּ"ל.

בְּזִכּוֹת שְׁאֵתָה וְאִשְׁתְּךָ עוֹסְקִים בְּצָרְכֵי רַבִּים, רַק בְּשָׂבִיל זֶה תִּרְאוּ לְבִסּוּף גַּחַת מִפֶּל הַיְלָדִים, וְתִכְנִיֵס אֶת זֶה טוֹב בְּרֹאשׁ שְׁלֶךְ, כִּי מִי שְׁעוֹסֵק בְּצָרְכֵי צְבוּר בְּאַמוּנָה, לְבִסּוּף רוֹאֶה בְּרָכָה בְּעַמְלוֹ.

מָאד מָאד אֲנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתִּמְסַר אֶת נַפְשְׁךָ לְהַתְּפַלֵּל בְּמִגְזֵן דִּיקָא, וְתַעֲשֶׂה אֶת זֶה בְּשָׂבִיל חֲנוּף הַיְלָדִים שְׁלֶךְ, כִּי הַיְלָדִים מְחַקִּים אֶת הָאָבָא.

הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי שְׁאֲנִי מְבַקֵּשׁ וּמִתְּפַלֵּל בְּעֶדְךָ, שֶׁתְּצַלִּיחַ דְּרָכְךָ תָּמִיד.

הַמְּאַחַל לְךָ שַׁבַּת שְׁלוֹם...

מא צט.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ב טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל ... תַּחֲוִיָּה.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

אֵל תְּדַאֲגִי, הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹר שְׁתַּחֲוֶיָּה בְּרִיאָה, וְשׁוֹם דְּבַר

בְּעוֹלָם לֹא יִקְרָה לָךְ, רַק חֲזָקִי וְאַמְצִי עַד מְאֹד, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
נָתַן לָךְ בְּעַל נִפְלֵא מְאֹד.

וְדַעִי לָךְ, שְׂאֵנִי מְאֹד מְרַצָּה מִמָּה שְׂאֵת עוֹבְדָת בְּמִשְׁרָד, כִּי אֵת
עוֹשֶׂה עֲבוּדָה מְצִינָת, וְתַמְשִׁיכִי בְּעֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, שְׂזוּ זְכוּת הַרְבִּים
גְּדוֹלָה מְאֹד, וְזֶה יִגַּן עֲלֶיךָ.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי
שְׂאֵנִי מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ, שְׂתַצְלִיחִי בְּרַבְּךָ תָּמִיד.

הַמֵּאֲחִיל לָךְ שַׁבַּת שְׁלוֹם...

מֵא ק.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׂשִׁי עֶרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסִדְר שְׁמוֹת, כ"ב טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵי לְחִזּוֹק אֶת עֲצֻמְךָ בְּיָתֵר שְׂאֵת וּבְיָתֵר עֹז, וְתַדַּעִי, אֲשֶׁר
הַעֲבוּדָה שְׂאֵת עוֹבְדָת הִיא עֲבוּדַת קֹדֶשׁ קְדָשִׁים, כִּי הִיא זְכוּת הַרְבִּים
גְּדוֹלָה מְאֹד, וְאֵנִי מְאֹד מְרַצָּה מִהַעֲבוּדָה שְׁלָךְ, וְלִכֵּן תִּרְאֵי לְהִיּוֹת
מְסוּרָה לְגַמְרִי.

רַק רְאֵי לֹא לְרִיב עִם בְּעִלְךָ, וְשִׁשְׂרָה בֵּינֵיכֶם הַשְּׁלוֹם וְהַאֲהָבָה.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי
שְׂאֵנִי מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ, שְׂתַצְלִיחִי בְּרַבְּךָ תָּמִיד.

הַמֵּאֲחִיל לָךְ שַׁבַּת שְׁלוֹם...

מֵא קֵא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׂשִׁי עֶרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסִדְר שְׁמוֹת, כ"ב טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוּ יְאִיר.

אֵין אַתָּה יְכוּל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמֻחָה שֶׁהִיְתָה לִי, שְׁלֻקְחָתָּ עַל עֲצָמָךְ לְהִיּוֹת עוֹבֵד ה' וּלְהִתְמַיֵּד בְּתוֹרָה, וּבִפְרָט בְּלַמּוּד מְשֻׁנָּיוֹת, שֶׁנָּה מְנַקֶּה אֶת הָאָדָם מִכָּל מִינֵי חַלְדָּה שֶׁנִּדְבְּקוּ בוֹ עַל-יַדֵּי עוֹנוֹתָיו, וְאַתָּה צְרִיף לְדַעַת, שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְחֻזָּק מֵעַמֵּד וְאֵינוֹ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דְּבָר.

הַעֲקָר רְאֵה לְבָא לְהַתְפַּלֵּל שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם אֶת הַשְּׁלֹשׁ תְּפִלוֹת: שְׁחֵרִית, מְנַחֶה, עֲרֻבִית — בְּמַנְיֵן דִּיקָא, שְׂאִין לְמַעְלָה מִזֶּה.

רַק חֻזַּק וְאַמֵּץ, וְשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ, וְאִז תִּרְאֶה אֶת הַנְּסִים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתוֹדָה רַבָּה מְאֹד עַל שְׁעוֹרָתָ לִי בְּבֵיתִי, וְאֲנִי מְאֹד מְקוּוֶה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁתִּמְשִׁיף עוֹד לְעוֹר לִי.

הַמְּאַחַל לְךָ שֶׁבֵּת שְׁלוֹם...

מא קב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ב טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוּ יְאִיר.

אֵין אַתָּה יְכוּל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת הַשְּׂמֻחָה שֶׁיֵּשׁ לִי, שֶׁנַּעֲשֶׂה שְׁלוֹם-בֵּית בְּבֵיתְךָ, וְאַתָּה צְרִיף לְדַעַת, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גָּתֵן לְךָ מַתָּנָה אֲשֶׁה נְהַדְרִית, וְלִכֵּן רְאֵה לְקַיֵּם מְאַמְרָם ו'ל (יְבָמוֹת סב:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ, וְהַמְּכַבֵּדָה יוֹתֵר מְגוּפוֹ, וְהַמְדַרְיָף בְּנָיו וּבְנוֹתָיו בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהַמְשִׁיאָן סְמוּךְ לְפָרְקָן, עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר (אֵיוב ה'): "וַיִּדְעַתְּ כִּי שְׁלוֹם אֶהְיֶה"; וְאָמְרוּ (בְּבָא מִצִּיעָא נט.): לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זָהִיר בְּכַבּוֹד אִשְׁתּוֹ, שְׂאִין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֶלֶּא בְּשָׂכִיל אִשְׁתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יב): "וּלְאַבְרָם הֵיטִיב בְּעַבְדוּתָהּ"; וְהֵינּוּ דְאָמַר לְהוּ רַבָּא לְבַנְי מְחוּזָא, אוֹקִירוּ לְנִשְׁיִיכוּ כִּי הֵיכִי דְתַתְּעִתְרוּ [תְּכַבְּדוּ וְתִיַּקְרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שְׁתַּתְּעִשְׂרוּ]. וְאָמַר

אָשֶׁר   מֵא קֵג   בְּנַחֵל   רַפָּה
רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סט), שֶׁעָקַר הָעֵשִׂירוֹת בְּאֶה
בְּזִכּוֹת הָאִשָּׁה.

יַעַן שְׁנִפְלֵת בְּחֻבּוֹת לְמַעַלָּה מֵעֲשָׂרִים אֶלֶף ש"ח, לְדַעַתִּי, צֵא
לְחוּץ לְאַרְץ, וְשֵׁם תּוֹכֵל לְאַסֹּף אֶת הַסְּכּוּם הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּעֶרְךָ אַרְבַּעַת
אֲלָפִים דּוֹלָר, וְלִכֵּן תִּסָּע לְאַנְגְלִיָּה, וְתֹאסֹף שָׁם בְּעִיר הַבִּירָה לוֹנְדוֹן,
וּמִשָּׁם תִּקְפֹּץ לְעִיר מְנַטְשְׁעֶסְטֵר, וְאַנִּי מְקַנֶּה שְׂתוּף שְׂבוּעִים יִהְיֶה לְךָ
כָּל הַכֶּסֶף, הָעָקַר תִּכְבֵּד וְתִיקַר אֶת אֲשֶׁתְךָ, כִּי הִיא הַמַּתָּנָה הַכִּי יָפָה
שְׂנַתָּן לְךָ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי
שְׂאֵנִי מִבְּקֶשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעֶדְךָ, שֶׁתְּצַלִּיחַ דְּרָכְךָ תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְךָ שֶׁבֶת שְׁלוֹם...

מֵא קֵג.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת-קִדְשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ב טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

בְּוֵדָאֵי צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַנְּתוּחַ לְבַת, דִּיקָא עֲכָשׁוּ כְּשֶׁהִיא
עֲדִין קְטַנָּה, וְזֶה סֵךְ הַכֹּל כְּמוֹ דְקִירָה, וְשֵׁלֵא יִהְיֶה לָהּ אַחֲר־כֵּךְ בְּעִוֹת
עִם הַדְּבוּר, רַק זֹאת תִּדְעוּ שְׁצְרִיכִים לְקַחַת פְּרוּפְסוֹר גְּדוֹל, וְכְמוֹ
שְׂאֵמֵר רַבְּנוּ ז"ל: אִם כָּבֵר לוֹקְחִים רוּפָא, צְרִיכִים לְקַחַת רוּפָא גְּדוֹל.

הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שֶׁהַכֹּל יַעֲבֹר בְּקַלּוֹת, וְתִרְוֶוּ רַב נַחַת
דְּקַרְשָׁה מִמֶּנָּה וּמִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיכֶם.

אֵין מַלִּים בְּפִי לְהוֹדוֹת לְךָ עַל הַחֶסֶד שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה אִתִּי בְּזֶה

שאתה מחלק את המכתבים, שזו זכות הרבים גדולה מאד, ומי יתן, שתמיד תעסק בזה באמונה.

המאחל לך שבת שלום...

מא קד.

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב-שבת-קדש לסדר שמות, כ"ב טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

מאד מאד אני מבקש אותך, שתבוא לסעדת 'מלנה מלכה' עכשו בשבועות של שוכבי"ם, שבכל הקהלות שפעולם מתקבצים יחד ושומעים חזרה על הלכות גדה, עקרי הלכות הנצרכות לאברכים צעירים, ואל יהיה דבר זה קל בעיניך, כי אנחנו נמצאים בידי הקדוש-ברוך-הוא, וצריכים מאד מאד לשמר על דיגי הרחקה וכו', וידוע מה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת יג): תני דבי אליהו, מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו. והיתה אשתו נוטלת תפליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ואמרה להם: כתיב בתורה (דברים ל'): "כי הוא חייך וארך ימיו", בעלי ששנה הרבה, וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה — מפני מה מת בחצי ימיו? ולא היה אדם מחזירה דבר. פעם אחת נתארחתי אצלה, והיתה משיחה כל אותו מארע. ואמרתי לה: בתי, בימי נדחתך מה היא אצלה? אמרה לי: חס ושלום, אפלו באצבע קטנה לא נגע בי. בימי לבוניך מה אצלה? אכל עמי, ושטה עמי, וישן עמי בקרוב בשר, ולא עלתה דעתו על דבר אחר. ואמרתי לה: ברוך המקום שהרגו, שלא נשא פנים לתורה, שהרי אמרה תורה (ויקרא יא): "ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב"; רואים מזה, שאם לא לומדים, אזי יכולים להפשל באסור חמור, והוא יחשב שזה סתם איזו חמרה,

ועל זה בא אחר-כך ענש מיתה, רחמנא לישוזבן. ולכן רציתי מאד, שתהיה במלוג מלכה, ותשמע חזרה בהלכות.

אני מאד מקנה שתעשה את רצוני.

המאחל לך שבת שלום...

מא קה.

בצורת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שמות, כ"ב טבת ה'תשס"ו.

שלום וברכה אל ... ו... שיחיו.

אין אתם יכולים לתאר ולשער את גדל השמחה שהיתה לי, שעשיתי ביניכם שלום, ודעו לכם, ששמו של הקדוש-ברוך-הוא 'שלום', ואין הקדוש-ברוך-הוא משרה שכינתו אלא במקום השלום. לכן אני מאד מבקש אתכם, שתאהבו אחד את השני, ותשתדלו להבין אחד את השני, ולעזר אחד את השני, ובשום פנים ואפן לא לריב, כי כך אמר רבנו ו"ל (ספר-המדות, אות מריבה, סימן סו): במקום מריבה שם השטן; ולכן תראו לגרש את השטן מתוך הבית, ותמשיכו את השכינה בתוך ביתכם, על-ידי שתהיה ביניכם אהבה גדולה מאד, ואני מכרח להגיד לכם, שאני אוהב אתכם מאד מאד, ואני רק רוצה את הטובה שלכם, ולכן תשמרו מאד מאד, והקדוש-ברוך-הוא ישמר עליכם.

מאד מאד אני שמח, שאפה ... גרו יאיר, יוצא בכל יום להפצה, ואפה מפיץ גזמות של קנטרסים שלש-מאות עד חמש-מאות קנטרסים ליום, שזו זכות הרבים לדורי דורות, ולא בחנם שהסמ"ך-מ"ם מקנא בך. ולכן אני מאד מבקש אותך, מהיום והלאה תשמר בכבוד אשתך, ותקנים את כל מה שאמרתי לך איך להתנהג בבית.

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע בְּתַפְּלוֹתַי
שְׂאֵנִי מִבְּקֶשׁ וּמִתְפִּלֵּל בְּעַדְכֶם, שְׁתַּצְּלִיחוּ דְרָכְכֶם תָּמִיד.

הַמֵּאֲחֵל לְכֶם שִׁבְתֵּי שְׁלוֹם...

מא קו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֵׁשִׁי עֶרְב־שַׁבַּת-קָדֵשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ב טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֵין אֶת יְכוּלָה לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל שְׁבִרוֹן לֵב שֵׁשׁ לִי
מִהַנְּגִרָם לָךְ מִהֲרָשַׁע מֲרָשַׁע וְכוּ', וְכוּ', שֶׁהִרְס לָךְ אֶת הַחַיִּים, אֲבָל
אֲנִי מִבְּטִיחַ לָךְ, שְׂאֵנִי אַעֲשֶׂה אֶת כָּל מַה שְׁבִיכְלָתִי וַיּוֹתֵר מְזֵה, לְמִצָּא
לָךְ חֶתֶן טוֹב, וַיֵּרָא הַשֵּׁם, וּבַעַל מְדוֹת טוֹבוֹת, רַק אֵל תִּכְנָסִי בְּלַחֲץ
וְאֵל תִּשְׁנְאִי אֶת עֲצָמְךָ, כִּי תִהְלֶה לְאֵל, יֵשׁ לָךְ כָּל הַמַּעֲלוֹת, רַק
הַפִּילוּ אוֹתְךָ בַּפֶּח וְכוּ', וְאֲנִי מְקַנְהָ שִׁיקִים אֶצְלָךְ (תְּהִלִּים קכד): "הַפַּח
נִשְׁבֵּר וְאֲנַחְנוּ נִמְלֻטְנוּ".

אֲבָל אֲנִי מְאֹד מִבְּקֶשׁ אוֹתְךָ, מִפְּנֵי הַתְּסַכּוּל שֶׁנִּכְנַסְנוּ, וְנִדְמָה לָךְ
כְּאֵלוֹ זֶה סוּף הָעוֹלָם וְכוּ', וְכוּ', וּכְאֵלוֹ אֵין לָךְ כְּבֹר תִּקְנָה, וְלִכֵּן אֶת
רוּצָה לְקַחַת סֵתֶם בְּחוּר שְׂאֵין לוֹ רָקַע וְכוּ', בְּלִי תוֹרָה, בְּלִי מַצּוֹת
וְכוּ', וְכוּ', וּמִי יוֹדֵעַ אִם לֹא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסַמִּים וְכוּ' וְכוּ', וְלִכֵּן, לְדַעַתִּי,
תַּחֲכִּי עוֹד קָצַת, וְאֵל תִּכְנָסִי בְּלַחֲץ לְרוּץ אֶל תוֹךְ הָאֵשׁ.

דַּעֲי לָךְ, שְׂרַק אֲנִי מִבִּין אוֹתְךָ טוֹב טוֹב מַה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ,
וְכַל-כֵּן כּוֹאֵב לִי עַל הַדְּמָעוֹת שְׂאֶת שׁוֹפְכָת, וְלִכֵּן אֲנִי מִבְּקֶשׁ אוֹתְךָ
מְאֹד, שְׁתַּחֲזִיקִי מֵעַמֵּד וְלֹא לְהִשְׁבֵּר, וְסוּף כָּל סוּף תִּרְאִי שֶׁהַכֵּל
יִסְתַּדֵּר עַל צַד הַכִּי טוֹב.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ שִׁבְתֵּי שְׁלוֹם...

מא קז.

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב־שבת־קדש לסדר שמות, כ"ב טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

אני מאד מבקש אותך, שלא תמשיך לדבר עם וכו', ואני מאד מקנה להקדוש־ברוך־הוא שהכל יסתדר בלעדֶיךָ, פנראה שהוא צריך לשבר את הגאות והישות, ולהוריד את הראש, ואז הכל יסתדר על צד הכי טוב, ולכן אני מאד מבקש אותך שאתה אל תתערב, כי זה רק יביא תוצאות הפוכות, ומכל שכן שזה לא יעזר, וההפוך הוא הנכון, כי כף דברתי עם העורך דין.

אף שאני יודע שפונתך היתה לטובה, אבל תעזב ותמסר את הכל בידי הקדוש־ברוך־הוא, ואיך שהוא ינהיג פן יהיה, ויבדאי הקדוש־ברוך־הוא ינחננו על דרך האמת.

אני מאד מקנה, שתצית אותי לכל הפחות בפעם הזאת.

המאחל לך שבת שלום...

מא קח.

בעזרת השם יתברך, יום ששי, ערב שבת קדש לסדר שמות, כ"ב טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל פְּלִיּוֹת אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים "חסידי ברסלב", הגרים ביבנאל "עיר ברסלב", הַיּוֹנָה עֲלֵיהֶם יִשְׂרָה שְׂכִינָתוֹ תָּמִיד.

באתי לבקש את כל אנשי שלומנו היקרים, היות שאנחנו אוהזים עכשו בשבועות של שובבי"ם, ונוהגים בכל הקהלות שבעולם להתקבץ פעם בשבוע ולחזור על הלכות טהרת המשפחה, ולכן נסכם אצלנו שבשבועות אלו של ימי שובבי"ם כל מוצאי

שַׁבַּת יִהְיֶה 'מְלִוּה מְלִכָּה', וְיִתְקַבְּצוּ יַחַד, וְהָרַב ... גֵּרוּ יָאִיר, יִמָּסַר
שְׁעוֹר בְּהִלְכוֹת אֱלוֹ, וְזֶה מְאֹד מְאֹד נְחוּץ שְׁכָל אֲבָרָךְ יָבֹוא.

נָא וְנָא תְחִזְיֶקוּ אֶת עֲצֻמְכֶם בְּיַחַד, וְתִשְׁמְרוּ מְאֹד מְמַחְלָקַת
וּמְרִיבוֹת וּמְפֹרֵדִים, כִּי בְּפִרוּשׁ גְּלָה לָנוּ רַבְנֵנוּ וְי"ל (סְפָר־הַמִּדּוֹת, אוֹת
מְרִיבָה, סִימָן סו): בְּמָקוֹם מְרִיבָה שֶׁם הַשָּׁטָן; וְלִכֵּן אֲנַחְנוּ צְרִיכִים
לְגַרֵשׁ אֶת הַשָּׁטָן מֵאַתְּנוּ, וְזֶה נֶעֱשֶׂה עַל־יְדֵי תַקְוָה אֲהַבָּה שֶׁתִּהְיֶה
בֵּינֵינוּ, וְאִישׁ אֶת רַעְיוֹ יֹאמֵר חֲזוֹק.

רק חֲזוֹקוֹ וְאִמְצוֹ בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִדְעוּ שֶׁהַקְדוּשׁ־
בְּרוּךְ־הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, וְכָל מָה שֶׁקּוֹרָה עִם
הָאָדָם זֶה הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, אֲשֶׁר־מִי שֶׁמְחַדִּיר בְּעֲצָמוֹ יְדִיעוֹת
אֱלוֹ, וְאֵז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאֲחֵל לָכֶם שַׁבַּת שְׁלוֹם...

מא קט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרְב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ב טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סְלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יָאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתְּבָךְ.

אִם אִמְרֵי וְאִסְפָּר לָךְ אֶת הַצְּרוֹת שְׁאֵנִי עוֹבֵר עֲכָשׁוּ, תַעֲמַד מְרַעִיד
וּמְשַׁתּוֹמֵם וְכוּ' וְכוּ', וְלֹא הֵייתָ כּוֹתֵב לִי שְׁאֵתָה חַיֵּב אֲרַנּוּנָה, וּבָאִים
לְהוֹצֵאָה לַפְּעַל אֱלִיךְ וְכוּ' וְכוּ'.

הִנֵּה נִתְּתִי לָךְ שְׁמוֹנַת אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת דּוֹלָר רַק עַל הַסְּפָר
"זֹאת הַתּוֹרָה", הֵינּוּ שְׁשֵׁלִמְתִי לָךְ מֵרֵאשׁ אֶת כָּל הַסְּפָר, וְכֵן שְׁלִמְתִי
לָךְ אַרְבַּעַת אֲלָפִים דּוֹלָר עַל סֵפֶר שׁו"ת "אֲשֶׁר בַּנְּחַל" חֶלֶק נ"ז,
וְנִתְּתִי לָךְ אֶת כָּל הַכֶּסֶף מֵרֵאשׁ, וְעוֹד אֲנִי מוֹרִיד לָךְ אַרְבַּע מֵאוֹת
סְפָרִים שֶׁתִּקַּח בְּשִׁבְלֶךָ, וְאִינִי יוֹדֵעַ מָה אֵתָה מִתְּלוֹנֵן, אֲמַרְתִּי לָךְ אִם
תּוֹכֵל לְהִרְאוֹת, שְׁכָל יוֹם תִּגְמַר לִי סֵפֶר שׁו"ת "אֲשֶׁר בַּנְּחַל", אֵתָה

מקבל ארבעת אלפים דולר מזמן, אדרבה, תנסה ותראה אם אני ארמה אותך, מלבד מה שאני משלם עכשו את כל ההגהות, ולכן אני לא יודע למה אתה כל־כך מתלונן.

... נסע לארץ ישראל, כדי להמריד את כל הקהלה עלי, הוא נמצא עכשו בארץ ישראל, אבל בחסדי השם יתברך, שחמל עלי מיום היותי על האדמה עד היום הזה, ספל את עצתו, והוא יצא בבניונות גדולים מיבנאל, הוא רצה להכפיש אותי ויצא נכפש, ומסתובב אצל כל מיני רבנים להכפיש את שמי, ומדבר עלי כל דבר אסור, ולכן אני כשלעצמי רואה איפה אני אוהז, ואני לא מטעה את עצמי, ולכן עכשו אני רוצה להדפיס מה שיותר ספרים, ולהוציא את כל הכתבי יד שיש תחת ידי, כי רק זה מה שישאר ממני, ורק זה הילדים שלי, ולכן אם אתה רוצה לעזור לי — הרי טוב, ואם לאו — תאמין לי, שיש עוד מקומות שיכולים להדפיס, ואף שאני כותב לך כל־כך חריף, כי באו מים עד נפש, ואתה צריך גם להבין אותי, יש הרבה דברים שהבלגתי וכו' וכו', אבל עכשו הגיע הזמן, היות שאני סובל כל־כך עלבונות ובניונות, חרופין וגדופין מבית ומבחוץ, כבר לא אכפת לי שום דבר, אני רוצה רק לעסק בהדפסה, להדפיס מה שיותר ספרים, ולכן אל תבוא בטענות, ואם קשה לך להחזיק את המחסן, תסגר את זה, אני לא רוצה שום איומים, יש לי מספיק צרות ויסורים מבית ומבחוץ זה ימים ושנים, אבל עכשו הגיע העת, שאני אדפיס מה שיותר ספרים, ולכן אם אתה רוצה לעזור לי ולהדפיס ביחד — מה טוב ומה נעים, ואם לא, אז אלך לדרךפי.

אני מאד מקנה להקדוש־ברוך־הוא, שתבין אותי, כי אני סובל סבל גדול מאד מאד, כי מאז דוד עם בנו אבשלום לא שמעו דבר כזה, ואף־על־פיי־כן אני מתחזק, כמו שכתוב אצל דוד (שמואל א' ל'): "ויתחזק דוד בהג'ה אלקיו".

הקדוש־ברוך־הוא שאמר לעולמו די, יאמר לצרותי די.

המאחל לך שבת שלום...

מא קי.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי־שִׁבְת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגְיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

אֵין אַתָּה יְכוּל לְתַאֵד וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַצַּעַר וְהַעֲגַמַת נַפְשׁ שְׁיִישׁ לִי מֵה שְׁקוּרָה בְּבִיתְךָ וְכוּ' וְכוּ', לְדַעַתִּי, אֲשֶׁתְּךָ הַשְׁתַּגְּעָה לְגַמְרֵי וְכוּ' וְכוּ', וְהִיא צְרִיכָה לְדַעַתִּי אֲשֶׁפוּז וְכוּ', כָּל הַהֲתַנְּהָגוֹת שְׁלָה מוֹזְרָה מְאֹד מְאֹד, כָּל אִפְן הַדְּבֹר שְׁלָה אִיךָ שֶׁהִיא מְדַבְּרַת, הִיא מְנַבְּלַת אֶת הַפֶּה, הַכָּל מוֹזֵר מְאֹד מְאֹד, וְכִכֵּר אֲמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סִפְר־הַמִּדּוֹת, אוֹת נְבוּל פֶּה, סִימָן א'): מִי שֶׁמְדַבֵּר נְבוּל פֶּה, בְּיָדוּעַ שְׁלִבּוֹ חוֹשֵׁב מַחְשְׁבוֹת אָנֹן וְכוּ' וְכוּ', וְלִכֵּן אִם הִיא כָּל־כָּף מְנַבְּלַת אֶת הַפֶּה, מִי יוֹדַע מֵה שֶׁהִיא חוֹשֶׁבֶת, וְלִכֵּן הִיא צְרִיכָה רַחֲמִים רַבִּים, רַחֲמִים מְרַבִּים מְאֹד מְאֹד.

רְאֵה אַתָּה לְחִזָּק אֶת עֲצָמְךָ בְּיָתֵר שְׂאֵת בְּיָתֵר עֵז, וְאֵל תִּהְיֶה שְׁכוּר, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְהַדְּבִק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, תִּדַע, שֶׁהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְדָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמְּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וְלִכֵּן עָלֶיךָ לְבָרַח אֶל הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מֵה שְׂאֵתָה צְרִיךְ, וְאֵז תִּרְאֶה נְסִים נְגִלִים שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא.

רְאֵה לְשִׁמּוֹר מְאֹד עַל אֲשֶׁתְּךָ וְכוּ', וְתִזְהֵר אוֹתָהּ וְכוּ', כִּי אַחֲרַת תְּצַטְרַךְ לְאֲשֶׁפוּז אוֹתָהּ.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְצַטְעַר בְּצַעֲרְךָ הַקָּשָׁה, וְהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שְׂאֵמַר לְעוֹלָמוֹ דִּי, יֵאמֵר לְעוֹלָמָךְ וּלְצִרוּתֶיךָ דִּי.

הַמֵּאחַל לְךָ שְׁכוּעַ טוֹב...

מא קיא.

בעזרת השם יתברך, מוצאי־שבת־קדש לסדר שמות, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וְכַל טוֹב סֵלָה יִגִיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... נְרוּ יְאִיר.

יש לי צער גדול מאד מאד למה לא באת הלילה אל השעור
 שלומדים טהרת המשפחה? האם אינך יודע שזה גובל בכריתות?!
 מה אתה רוצה לגרם לעצמך גזק גדול?! בכלל מאד כואב לי
 שאשתך הולכת בפריצות גדולה מאד מאד, ואם אתה לא תקח את
 עצמך בידיך, לבסוף הכל יתפרק, אני מכרח להזהיר אותך, אל
 תחשב שאשתך תשאר אתך וכו' וכו', כי אם לא יהיה יראת שמים
 בתוך הבית הכל יתפרק בסוף, לכן אני מאד מבקש אותך, שתקח
 את עצמך בידיים ותתחיל ללמד בהתמדה גדולה מאד מאד מקרא,
 משנה, גמרא, הלכה, בכל יום חק ולא יעבר, ותבוא להתפלל במנין
 דיקא, מה זה לקום בכל יום בשעה שמים־עשרה או אחת
 בצהרנים?! מה אתה עובד כל־כך קשה כל הלילה?! אני מאד מאד
 מאכזב ממך, חשבת שיהיה ממך משהו, ותראה אל איזו ירידה
 ונפילה נפלת ונשלת, ולכן אני מאד מבקש אותך, תקח את עצמך
 בידיים, ותעשה התחלה חדשה, ובפרט עכשו בימי שובבי"ם, תקבל
 על עצמך לקום מקדם ולהתפלל במנין דיקא, ואז יהיה לך דבר
 שבמנין.

הקדוש־ברוך־הוא השומע תפלות ישראל ישמע תפילתי, שאני
 מבקש ומתפלל בעדך, שתצליח דרכך תמיד.

המאחל לך שבוע טוב...

מא קיב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, מוֹצְאֵי שַׁבַּת קִדְשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל ... נְרוּ יְאִיר.

מָאד מָאד אֲנִי בְּצַעַר לָמָּה לֹא בָּאתְ אֶל הַשְּׁעוּר שְׁלוֹמְדִים טְהֵרַת
הַמְשַׁפָּחָה בְּמוֹצְאֵי שַׁבַּת, הֲרִי זֶה גּוֹבֵל עִם פְּרִיתוֹת, מָה אַתָּה רוֹצֵה
לִפְל בְּאִיזָה פֶּח יְקוּשׁ אוֹ לְסִבֵּל מִזֶּה?! וְלָכֵן תִּקַּח אֶת עֲצָמְךָ בִּיְדֶיךָ,
וְתַעֲשֶׂה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, אֲנִי מָאד מָאד רוֹצֵה שְׁתִּקּוּם מְקַדָּם, וְכִיצַד?
עַל-יְדֵי שְׁתַּלְּחֵךְ לִישׁוֹן מְקַדָּם, פִּי גַם בַּתְּלִמוּד תּוֹרָה מִתְּלוֹנְנִים עָלֶיךָ,
לְבִסוּף יִשְׁלַחוּ אוֹתְךָ מִשְׁמָה, וְלָכֵן אֲנִי מָאד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, הַגִּיעַ הַזְּמַן
שֶׁתִּקַּח אֶת עֲצָמְךָ בִּיְדֶיךָ, אֲנִי מָאד מָאד מְאֻכָּזֵב מִכָּל הַהִתְנַהֲגוֹת
שֶׁלְּךָ, וְלָכֵן רְאֵה לְלַכֵּת לִישׁוֹן מְקַדָּם וְלָקוּם מְקַדָּם, וְהַעֲקֵר תִּקַּח אֶת
עֲצָמְךָ בִּיְדֶיךָ, וְתִדַּע, שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים, בְּצַדֵּק וּבְמִשְׁפָּט, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה
מִעֲצָמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר,
שֶׁתַּהֲיֶה לְךָ הַצְּלָחָה בַּחַיִּים, רַק תַּצִּיַּת אוֹתִי וְלֹא תִתְחַרַּט — לֹא
בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמִכָּל שָׁכָן לֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ שְׁבוּעַ טוֹב...
...

מא קיג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שַׁבַּת-קִדְשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיְרַדְפוּ אֶל ... נְרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

בְּעֵנִין ... נְרוּ יְאִיר, בְּעִיר בְּאֵר שְׁבַע — זֶה נִכּוֹן, הוּא שְׁלֵם לִי
עַל חֲמִשָּׁת אֲלָפִים סְפָרֵי "אוֹצֵר הָאֱמוּנָה", וְתַתֵּן לוֹ עוֹד אַרְבַּעַת
אֲלָפִים כָּמוֹ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ.

נתת לי רשימה של אנשים שחייבים לקרן הדפסה, ובאו חלקם בטענה אלי, שזה לא נכון, ולכן אני את שלי עשיתי בקשתי מכלם, ומי שירצה להחזיר — שיחזיר, מי שלא — מה אני יכול לעשות?! אתה תתלה פתק: מי שחייב לקרן הדפסה שישלם, כי זה כספי צדקה וזה גזל, וזה מה שאני יכול, אני בקשתי מהם, ויש להם טענות, אין לי כח לבקש יותר.

עכשו מדפיסים קנטרסים באנגלית וקנטרסים ברוסית, ובוודאי אני אשאיר אצלה, כדי שתוכל להפיץ את זה.

את הכסף תשמר עד שאני אבוא בעוד שלשה שבועות, ואם יצטבר סכום למעלה מעשר אלף שקל, תמסר את זה ל... גרו יאיר, כדי שיתן את זה למדפיס דרך האברך ... גרו יאיר.

ל ... תתן בהקפה, כי הוא משלם, אבל רק לו, וכשום פנים לאחרים אל תתן — רק במזמן, כמו שדברנו, כי אני לא רוצה שאצלי יהיה חובות, כי אני מדפיס עכשו מאות אלפים קנטרסים וספרים, עכשו מתחיל עידן חדש בהדפסה, ואני אדפיס כל-כף הרבה ספרים, שהלואי שנוכל להפיץ את זה בכל ארץ ישראל.

אני מדפיס עוד פעם סדורים, הן לעדות המזרח והן לאשכנזים, וכן אני מדפיס "ארך אפים", "מקור השמחה", "שמירת הזמן" וכו' וכו' מכרכים, ואני אפיץ את זה במחיר מאד מוזל.

הדבק את עצמך בו יתברך, ותדע, שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים, ובצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, ולכן תחזיק מעמד, ואני מקנה להקדוש-ברוך-הוא, שתעלה ותצליח יותר ויותר, ונזכה לשמע בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא קיד.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, מוֹצְאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֶל ... תַּחֲיִיהָ.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אֲנִי אֶשְׁתַּדֵּל עוֹד פַּעַם בְּעֵנִין הַשְּׂדוּף הַזֶּה, וְאֶת אֵל תַּחֲיָאֵשִׁי מִלְּהַתְּפַלֵּל לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי אֶת צְרִיכָה לְדַעַת, שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְּפַלְּלִים לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא — נִשְׁמַעַת וְנִתְקַבְּלַת לְמַעַלָּה, בְּפָרֵט כְּשִׁתּוֹרִידֵי כַּמָּה דְּמַעוֹת אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְחִסְפָּרֵי לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ אֶת כָּל מַה שֶּׁעֵבֵר עָלֶיךָ, וְאֶת הַרְשָׁע מַה שֶּׁהוּא עָשָׂה לְךָ וּמַה שֶּׁעוֹלָל לְךָ וְכוּ' וְכוּ', וַיִּנְקַם אֶת נִקְמָתְךָ, וּבְיָדָיו הוּא יִקְבַּל אֶת הָעֲנָשׁ שְׁלוֹ, רַק אֶת תַּתְּחִיבֵי וְאֵל תַּפְחָדִי, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְאֲנִי מְאֹד מְקַנָּה לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שֶׁהַשְּׂדוּף הַזֶּה יֵצֵא מִכַּח אֶל הַפַּעַל, כִּי סוּף כָּל סוּף הוּא בְּחוֹר טוֹב מְאֹד, וְאֶת רוּצָה אֶת הַבְּחוֹר, וְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹר, שֶׁהַכֹּל יִסְתַּדֵּר עַל צַד הַכֵּי טוֹב.

הַמְּאֵחַל לְךָ שְׁבוּעַ טוֹב...

מא קטו.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, מוֹצְאֵי־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבִרְכָּה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל בְּחוּרֵי יִשְׁיַבַת "בֵּית מְנַחֵם", הַיּוֹי"ה עֲלֵיהֶם יִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ תָּמִיד.

מְאֹד מְאֹד אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, הַרְגִּילוּ אֶת עֲצַמְכֶם לְגַרְסַת הַרְבֵּה הַרְבֵּה פְּרָקִים מְשֻׁנוּת, הִנֵּה קַבְּלָתֶם כָּלְכֶם מִמְּנֵי מַתְּנָה שֶׁשָּׂה סְדֵרֵי מְשֻׁנָּה, וְלָמָּה? כִּי מְשֻׁנָּה זֶה אוֹתִיּוֹת מְשֻׁנָּה, מִי שְׁלוֹמֵד מְשֻׁנוּת, זֶה מְשֻׁנָּה לְגַמְרֵי אֶת הָאָדָם, הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לְקַח נִשְׁמָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וְהַכְּנִיס אוֹתָהּ בְּגוּף גִּשְׁמִי, אֲבָל הַגּוּף כְּשֶׁנוֹלָד, תַּכְּף הוּא

רע, פֿי יֵצֵר הָאָדָם רַע מְנוּעָרָיו, הַיֵּצֵר שֶׁל אָדָם מֵאֵז שֶׁהוּא נוֹלָד הוּא רַע, טֵבֵע שֶׁל אָדָם שְׁנִמְשָׁךְ רַק לְרַע, לַעֲשׂוֹת רַע אַחַד לְשָׁנִי, אֶפְלוּ שֶׁהוּא לֹא רוֹצֵה, זֶה כְּמוֹ רוּחַ רָעָה שֶׁנִּכְנָסָה בּוֹ וּמוֹשֶׁכֶת אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת רַע, וְכִכָּה זֶה שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה עַד הִבְרַ־מְצָוָה, הָרַע דוֹחֵף אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת רַע, כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בַר מְצָוָה, אֵז בָּא לוֹ יֵצֵר טוֹב, וְאֵז מִתְחִילוֹת מְרִיבוֹת בֵּין הַיֵּצֵר הַטוֹב לְיֵצֵר הָרַע, הַיֵּצֵר טוֹב רוֹצֵה לִהְיוֹת טוֹב, וְהַיֵּצֵר הָרַע סוֹחֵב לְרַע, הַיֵּצֵר הָרַע יוֹתֵר חָזָק, הוּא כְּבָר גְּדוֹל, הוּא כְּבָר נִטְבָּע בְּאָדָם.

אומרים חכמינו הקדושים (אבות ה, כא): בֵּין עֶשֶׂר לְמִשְׁנָה, הַיֵּלֵד כְּשֶׁמִּגִּיעַ לְגִיל עֶשֶׂר, אֵז הוּא הַזְּמַן שֶׁיִּתְחַלֵּל לְלַמֵּד מִשְׁנֵיּוֹת, פֿי אֵז הוּא יְכוּל בְּלִמּוּד מִשְׁנֵיּוֹת לְהַכִּין אֶת הַגּוּף שְׁלוֹ, שֶׁבְּעוֹד שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִקְבַּל אֶת הַיֵּצֵר טוֹב, עַל־יְדֵי מִשְׁנָה הוּא מִשְׁנָה אֶת הַגּוּף שְׁלוֹ, הוּא מְזַכֵּף אֶת עֲצָמוֹ כְּדֵי שֶׁיִּקְבַּל אֶת הַיֵּצֵר טוֹב, בְּשֶׁבִיל זֶה כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד מִשְׁנֵיּוֹת, אֶפְלוּ שֶׁיְהִיֶּה הָרַע הַכִּי גְּדוֹל, אֶפְלוּ שֶׁעֲשֶׂה, חֵס וְשְׁלוֹם, אֶת הַדְּבָרִים הַכִּי רָעִים. מִשְׁנֵיּוֹת זֶה כְּמוֹ שְׁלוֹקָחִים צָמֵר פְּלֻדָה עִם אֶקוֹנוֹמִיקָה, וּמִשְׁפָּשֵׁפִים הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב, אֵז אֶפְלוּ הַלְּכִלוּף הַכִּי גְּדוֹל יוֹרֵד, לוֹקָחִים צָמֵר פְּלֻדָה וְרוֹצִים לְשֹׁטֵף וּמִשְׁפָּשֵׁפִים, אֵז יוֹרֵד הַבֶּץ הַכִּי גְּדוֹל, כִּף מִשְׁנָה זֶה אוֹתִיּוֹת מִשְׁנָה, זֶה מִשְׁנָה אֶת הָאָדָם מֵרַע לְטוֹב, הַיֵּצֵר הָרַע יוֹדֵעַ אֶת זֶה, אֵז הוּא עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם — תְּלַמֵּד אֶת הַכֵּל, אֶבֶל לֹא מִשְׁנָה, הוּא מִפְּחַד מִמִּשְׁנָה יוֹתֵר מֵהַכֵּל.

מִשָּׁה רַבְּנוּ זָכָה לְהַגִּיעַ עַד שֶׁעַר נ', שֶׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדוּשָׁה, אִיפֹה זֶה כְּתוּב? הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא אָמַר לוֹ — תַּעֲלֶה אֶל הַר נָבוֹ, וְשֵׁם תִּרְאֶה אֶת כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשָׁמָּה תִּסְתַּלֵּק, אֹמֵר הָאֲרִיז״ל: מַה זֶה הַר ״נָבֵא״? זֶה נ' בֵּא', אֵז זָכָה לְמַדְרַגָּה הַכִּי גְּדוֹלָה, וְלָכֵן מִשְׁנָה זֶה אוֹתִיּוֹת מִשָּׁה נ', עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם לוֹמֵד מִשְׁנָה, הוּא יְכוּל לְזַכּוֹת לְאוֹתָהּ מַדְרַגָּה שֶׁל מִשָּׁה שְׁזָכָה לְשֶׁעַר נ'. ה'בֵּית יוֹסֵף' שֶׁעֲשֶׂה אֶת הַשְּׁלִחָן עֲרוּף, הוּא לְמַד כָּל־כִּף הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנֵיּוֹת, עַד שְׁזָכָה שֶׁהַגִּיעַ אֵלָיו מִגִּיד מֵהַשָּׁמַיִם, וְגָלָה לוֹ סוּדוֹת מִן הַתּוֹרָה, יֵשׁ סֵפֶר שְׁנִקְרָא ״מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל״, שָׁמָּה הוּא כּוֹתֵב וְרוֹשֵׁם לְעֲצָמוֹ כְּמַעֲט כָּל

יום מה הוא למד, כִּמְה פְּרָקִים מְשָׁנִיּוֹת וְכוּ', וְאִיךְ שֶׁבָא מַגִּיד וְאָמַר לוֹ מוֹסֵר, וְהוֹרָה לוֹ אִיךְ לְהִתְנַהֵג, אָמַר לוֹ מֶה עֲשֵׂה רַע, וּמֶה עֲשֵׂה טוֹב, לָנוּ יֵשׁ רַק חֶלֶק אֶחָד מֵהַסֵּפֶר הַזֶּה 'מַגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל', כִּי הָרַב נֶאֱבָד, לֹא יוֹדְעִים אִיפֹה. יֵשׁ יָמִים שֶׁהוּא כּוֹתֵב: "קִמְתִּי וְהִתְחַלֵּתִי לְגַרְסַּי בֵּין אַרְבָּעִים לַחֲמֵשִׁים פְּרָקִים מְשָׁנִיּוֹת, וְהִנֵּה הַמַּגִּיד בָּא וּמִתְחִיל לְדַבֵּר אֵלַי", וּמַגִּילָה לוֹ אֵיזָה סוּד, אוֹ לַפְעָמַיִם אוֹמֵר לוֹ מוֹסֵר, וְזֶה פֶּלֶא עַל גְּבֵי פֶּלֶא, אִיךְ שֶׁהוּא רָשָׁם מֶה הַמַּגִּיד אָמַר לוֹ: "אֶתְמוּל שְׁתִּיתָ הַרְבֵּה מַיִם יוֹתֵר מְדִי, בְּשִׁבִיל זֶה אַחֲרָת הַיּוֹם וְקִמְתָּ מְאֹדָה, וְאֲנִי לֹא אוֹהֵב אֶת זֶה", וְהוּא כּוֹתֵב עִם אֲמַת פְּזוֹ, שְׁמִתְפַּעְעִלִים אִיךְ הַבֵּית יוֹסֵף, שֶׁהִיָּה כָּל-כָּף גְּדוֹל, יִרְשָׁם דְּבָרִים כְּאֵלוֹ, "הַיּוֹם דְּבִרְתָּ עִם זֶה לֹא הִצְרַכְתָּ לְדַבֵּר אִתּוֹ", הוּא אוֹמֵר לוֹ מוֹסֵר, וְגַם אוֹמֵר לוֹ סוּדוֹת הַתּוֹרָה, רוֹאִים מֶה זֶה מְשָׁנִיּוֹת, שֶׁזֶה מְשָׁנִיּוֹת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי מֵהַפֶּךְ אֶל הַהֶפֶךְ. רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן א'), שֶׁהֵיָצַר הָרַע רוּצָה לַעֲשׂוֹת אֶת הָאָדָם מְשָׁעָע, כִּי מִי שֶׁעוֹשֶׂה עֲבֵרוֹת הַעֲבֵרוֹת מְשָׁעָעִים אוֹתוֹ, כִּי כָּף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סוּטָה ג.): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה, אֲלֵא אִם בֵּן נִכְנָסָה בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, אִז לְפִי הַעֲבֵרוֹת שְׁלוֹ כָּף יֵשׁ לוֹ רוּחַ שְׁטוּת.

אֲנִי מִסְתַּכֵּל עַל כָּל בַּחּוּר פֹּה, וְאֲנִי רוֹאֶה שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה, שֶׁשְּׁפוּט נִכְנָסָה בָּהֶם רוּחַ שְׁטוּת, הֵם לֹא יְכוּלִים לְשַׁבֵּת יִשְׂרָאֵל, אֲנִי כָּבֵר רוֹאֶה שֵׁשׁ פֹּה רוּחַ שְׁטוּת, הַיֵּלֵד יִגְדֵּל שׁוּטָה, אִיךְ שֶׁאֲנִי מִסְתַּכֵּל עֲלָיו, אֲנִי כָּבֵר רוֹאֶה אִיךְ הוּא יִגְדֵּל, אֲנִי יְכוּל לְהַגִּיד לְכֶם כָּבֵר אֶת הַעֲתִיד שְׁלוֹ, שֶׁהוּא יְהִיָּה בְּעִתִּי, יִהְיֶה לוֹ בְּעִוֹת בַּחֲיִים, אֲנִי רוֹאֶה אִיךְ הוּא יוֹשֵׁב וְאִיךְ הוּא מִתְנוּעֵעַ, רוּחַ שְׁטוּת נִכְנָסָה בּוֹ. אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל: מֶה הַתְּקוּן לְמִשְׁעָע? לְמִשְׁעָע יֵשׁ תְּקוּן, לְמִי שֶׁהֵיָצַר הָרַע מְשָׁעָע אוֹתוֹ הַתְּקוּן: מְקַל, הַיּוֹם יֵשׁ שִׁיטָה, אֶחָד בָּא וּמִתְפָּרַע מִמֶּשׁ, הוּא לֹא יְכוּל לְשַׁבֵּת, מִבִּיאִים אֲמִבּוּלָנֵס לּוֹקְחִים אוֹתוֹ לְבֵית-חֹלִים, הוּא מִתְפָּרַע וְצוּעֵק וְצוּרֵחַ, הוּא לֹא יְכוּל לְשַׁבֵּת בְּשִׁקָּט, נִכְנָס בּוֹ שְׁעוֹן, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, הַיֵּלֵד הַזֶּה מְשָׁעָע, הַבַּחּוּר הַזֶּה מְשָׁעָע, הָאָדָם הַזֶּה מְשָׁעָע, מֶה עוֹשִׂים? הַיּוֹם נוֹתְנִים לוֹ זְרִיקָה, הוּא נוֹפֵל בְּשָׁנָה וְיָשָׁן, כִּמְה זְמַן יְכוּלָה לְהִשְׁפִּיעַ הַזְרִיקָה? חֲמֵשׁ שְׁעוֹת, וְאַחֲרֵי-כֵן הוּא

מתעורר, עוד פעם מתפרע וצועק יותר, נותנים לו עוד פעם זריקה, אבל זה לא פתרון, כי כמה אדם צריך לישן?! אז לאט לאט, רחמנא לצלן, הורגים אותו. פעם הייתה שיטה אחרת, כשהייתי ילד והלכנו בתור ילדים סקרנים ליד בית משגעים, ראינו שמפחידים את המשגעים במקל, אנשים התפרעו, והיה אחד עם מקל, ונפגף לידם, והשתתקו, ראו את המקל, וישבו בשקט, ולמה? כי משגע מפחד ממקל, תתן לו מכות עם מקל, והוא ירגע וישתתק. בהתחלה הוא מתפרע, אבל מכות הוא מפחד.

אומר רבנו ז"ל: התורה נקראת מקל, כי הלוחות הנה ארפן ששה טפחים ורחבן הנה ששה טפחים, והלוחות כמו צורת מקל, אומר רבנו ז"ל: אם אדם לומד תורה, התורה מרפאת את האדם, כי התורה היא צורת מקל צורת ו', ו' זה מקל. אומר רבנו ז"ל: מספן המשגע הזה, הוא לא רוצה להיות משגע, נכנס בו רוח רעה, אז הוא מתפרע, קדם צריכים לתת לו מכות — "תשב בשקט, מה אתה צועק, מה אתה צורח, מה אתה קופץ, למה אתה לא יכול להתרכז, מה קרה לך?!" אחר-כך צריכים לשים לו שמות וקמיעות, נותנים קמיע שממשיך עליו רוח טוב, אומר רבנו ז"ל: הכח של התורה, זה כמו ו', זה צורת מקל, והמקל מכניע את הרע, וגם זה שמות וקמיעות.

מה זה התחלת תורה שבצל-פה? משנה, אחר-כך יש לנו גמרא: בבלי וירושלמי, הגמרא מפרשת את המשנה, הייתה לנו גמרא על כל הששה סדרי משנה, אבל במשך זמן הגלות אבד, ונותרו לנו רק שלשים ויש מסכתות, וירושלמי גם-כן יש פחות, יש גמרא מה שאין בבבלי, סדר זרעים יש ירושלמי ואין בבלי רק על ברכות, וגם ירושלמי חסר המון, פי אבד בזמן הגלות, אז יש לנו שלשים מסכתות, אף שאם נספור נגיע לששים ושלש מסכתות, אף בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא — זה כמו מסכתא אחת. שלמה המלך כשהלך לישן, היו לו ששים גבורים סביב המטה, "ששים גבורים סביב לה מגברי ישראל", מה זה? אומרים חכמינו הקדושים: שלמה המלך היו לו ששים מסכתות סביב מטתו, הוא

למד כל-כֶּף הרבה משניות, והם היו כמו ששים גבורים סביב למטתו, "כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה", לא יכלו לעשות לו שום דבר; פי ברגע שמרגילים את עצמם ללמד משניות, אף אחד בעולם לא יכול לעשות לה שום דבר, ועם כל זאת אנחנו רואים, שכמעט כל העולם מזלזלים במשנה, עוזבים את המשנה, את הכל ילמדו, אבל לא את המשנה, ולמה? מה זה משנה? הן אמת שבודאי צריכים ללמד גמרא, אשר היא מפרשת את המשנה, אבל קדם צריכים ללמד הרבה משנה.

בשביל זה התנא אומר: "בן עשר למשנה", פי מגיל עשר צריכים להכין את עצמו לבר מצוה, שלש שנים עם משנה, כדי שתהיה כלי לקבל את הנשמה שלך, ואז יהיה לה כח להתגבר על היצר הרע, אז יהיה לה כח להתגבר על הרע, מגיל שלש-עשרה עד גיל שבע-עשרה, ארבע שנים אלו הן השנים הכי מסכנות, בשביל זה הפסיכולוגים קוראים לגיל הזה: גיל ה'טפשי-עשרה, ולמה? פי אלו הארבע שנים הי"ד מאד מסכן, מצד אחד הוא רוצה להיות צדיק, להיות דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, מי לא רוצה להיות צדיק? מי לא רוצה לראות את הקדוש-ברוך-הוא, את השכינה, אין עוד דבר יותר טוב מלראות את השכינה, שהמח יתנה רק דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, שיראה את הקדוש-ברוך-הוא, מי לא רוצה להיות כמו אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף, דוד, כמו רבי שמעון בר יוחאי, האר"י הקדוש, הבעל-שם-טוב הקדוש, כמו רבנו הקדוש, מי לא רוצה להיות כמו רבנו ז"ל, אבל תכף-ומיד כשנכנס בו רצון וחשק להיות טוב, אז תכף ומיד בא היצר הרע בפתוים: "לא, יותר טוב לברח מכאן", "מה יש לי לשבת פה בישיבה בפתח הזו" וכו', אבל רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן א'), שהיצר הרע קדם מתלבש במצוות, הוא לא יבוא ויגיד: "מה יש לה להיות בישיבה?" פי סתם ילד יגיד לו: "תראה, אני מפחד מאבא ואמא שלי, הם שלחו אותי פה ללמד, בכחת בר מצוה, אני הולך להיות בר-מצוה, אני כבר בר-מצוה, הם יהיו בכעס עלי", ומה עונה היצר הרע: "זה לא טוב פה ללמד, אתה רואה — שמה בפולל לומדים

הַרְבֵּה אֲבָרְכִים, שְׁבָעִים אֲבָרְכִים, לֶךְ גַּם אֶתָּה לְשֵׁם". הוּא לֹא אֹמֵר לוֹ: "אֵל תֵּלֶךְ לְיִשְׁיבָה", כִּי זֶה תִּכְפֹּר-וּיִמָּד יִקְלַט הַבְּחֹר, שְׁנֵה דָּבָר שְׁלִילִי, אֲלֵא אֹמֵר לוֹ: "לֶךְ לְכוּלֵל, שְׁמָה לִוְמָדִים הַרְבֵּה יוֹתֵר מִהַיִּשְׁיבָה, בְּמִסְגֵּרַת הַרְגִּילָה לֹא כְּדַאי לֶךְ, מָה אֶתָּה צְרִיךְ לְשַׁבֵּת בֵּין בַּחֲוָרִים בְּגִיל שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה אַרְבַּע-עֶשְׂרֵה חֲמֵשׁ-עֶשְׂרֵה, עַדִּיף לְשַׁבֵּת בֵּין אֲבָרְכִים שִׁישׁ לָהֶם כְּבָר יְלָדִים, שְׁמָה לִוְמָדִים טוֹב מֵעֶשֶׂר עַד אַרְבַּע, וְשׁוּמְעִים קוֹל תוֹרָה", וְהַבְּחֹר מִתְּפַתָּה וְהוֹלֵךְ שְׁמָה וְלוֹמֵד, כְּמָה זְמַן הוּא יְכוֹל לְשַׁבֵּת שְׁמָה? הֲלֹא זֶה לֹא הַמְּקוֹם שְׁלוֹ, זֶה מְקוֹם לְאֲבָרְכִים, לְמַבְגָּרִים, כְּמוֹ יֶלֶד קֶטָן מִהֶגֶן, שְׁנָבִיא אוֹתוֹ לְיִשְׁיבָה, לְלַמֵּד עִם נְעָרֵי בְּרִמְצוֹה, מָה הוּא יַעֲשֶׂה שָׁם?! הוּא יִגִּיד, שְׁאֵינְנוּ רוֹצֵה לְהִיּוֹת קֶטָן, הוּא כְּבָר לֹא רוֹצֵה לְהִיּוֹת בְּגֵן, מִי אֹמֵר אִם הוּא עוֹד מִתְּחַפֵּשׂ, וּמְלַבֵּשׂ אֶת עֲצָמוֹ עִם הַכּוֹבַע, עִם הַמְּעִיל, אִזּוֹ הַמְּעִיל מַגִּיעַ לוֹ עַד הַרְצָפָה, וְהַכּוֹבַע נוֹפֵל לוֹ עַד הָאֲזָנִים, וְהִנֵּה הוּא כְּכָה נִכְנָס, כְּמָה זְמַן הוּא יְכוֹל לְשַׁבֵּת? חֲמֵשׁ דְּקוֹת, עֶשֶׂר דְּקוֹת, וּפְתָאם הוּא מִתְּחִיל לְזַחַל עַל הַרְצָפָה, כִּי הוּא סֵךְ הַכֵּל יֶלֶד שֶׁל גֵּן, אֲבָל אֵין לוֹ מִשְׁחָקִים, וְהִנֵּה הוּא לוֹקֵחַ גְּמָרָא, עוֹד גְּמָרָא, מִשְׁנִיּוֹת, עוֹשֶׂה מְזֵה לְגוֹ, בּוֹנֵה אֶת זֶה, חֲמֵשׁ עִם סִדוּר, וְשָׁם אֶחָד עַל הַשְּׁנִי, וְאַחֲרֵיכֵן מְדַפְדֵּף עַד שְׁנִקְרַע לוֹ דֶּף אַחֵר דֶּף, סֵךְ הַכֵּל הוּא בְּגִיל שְׁלֹשׁ אַרְבַּע, אֵיךְ הוּא יְכוֹל לְהִשְׁתַּבֵּךְ בְּכַתְּמָה שֶׁל שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה אַרְבַּע-עֶשְׂרֵה?! אוֹתוֹ דָּבָר בַּחֲוֹר שֶׁהוּא בְּגִיל אַרְבַּע-עֶשְׂרֵה חֲמֵשׁ-עֶשְׂרֵה נִכְנָס לוֹ גּוֹיָק בְּרֹאשׁ — מָה אֲנִי צְרִיךְ לְשַׁבֵּת פֹּה בְּמִסְגֵּרַת, עַדִּיף לִי לְלַכֵּת לְכוּלֵל, שְׁמָה יוֹשְׁבִים כְּבָר מַבְגָּרִים, אֲבָרְכִים נְשׁוּאִים, שִׁישׁ לָהֶם יְלָדִים, כְּמָה זְמַן הוּא יוֹשֵׁב שְׁמָה? כְּמָה יָמִים, וְגַם-כֵּן יוֹצִיא הֶמּוֹן סְפָרִים, וַיִּתְחִיל לְלַמֵּד פֹּה וּפֹה, וּבְדִיּוּק כְּמוֹ הַתִּינּוֹק, וּפְתָאם הוּא בּוֹרַח, וּמָה הוּא עוֹשֶׂה בַּחוּץ? מִסְתּוֹבֵב, עוֹלָה עַל הַהַר, קוֹטֵף עֲשָׂבִים, פְּרָחִים, פְּתָאם הוּא רוֹאֵה חֲתוּל, אִזּוֹ הוּא רֵץ אַחֵר הַחֲתוּל, אִם הַחֲתוּל לֹא רוֹצֵה לְכַרֵּחַ, לוֹקֵחַ מִקָּל וּמִתְחִיל לְהִתְמוּדָד עִם הַחֲתוּל, אַחֲרֵיכֵן מִמְּשִׁיף, הוּא רוֹאֵה כְּלָב, וּמִתְחִיל לְהִתְקוֹטֵט עִם הַכְּלָב, הַכְּלָב נוֹבֵחַ, הוּא זוֹרֵק עָלָיו אֲבָנִים, הַכְּלָב רֵץ אַחֲרָיו, וְהוּא רֵץ אַחֲרֵי הַכְּלָב, אַחֲרֵיכֵן מְשַׁעֲמֵם לוֹ: "כְּבָר נִלְחַמְתִּי עִם חֲתוּל, נִלְחַמְתִּי עִם כְּלָב, קִטְפְּתִי קוֹצִים, אֲנִי הוֹלֵךְ לְתַחֲנוּת דֶּלֶק

לראות מה קורה שמה"; שם הוא רואה טלויזיה ומסתכל, בא מישוהו ונותן לו בעיטה, והוא בועט בו חזרה, ככה רבים ביניהם, וככה משעמם לו, ולא יודע מה לעשות עם עצמו, הוא המספן הכי גדול, מסתובב והולך ובא, עד שבבקר קשה לו לקום, מה יש לו לקום, אל מה לקום? ! הרי אין לו ממילא מה לעשות! אז הוא ישן עוד שעה, עוד שעותים, בין כך הוא מאחר את התפלה, האמא צועקת ואבא צועק, בקשי מוציאים אותו מהמטה בעשר, עושה טובה ובא לבית-הכנסת, מתחיל לדבר עם זה ועם זה, ישנם כל מיני טפוזים אנשים בבית-הכנסת, יש אחד שבא לבית-הכנסת מספן, לא כל-כך שפוי בדעתו, סופר כמה רכבים עולים וכמה יורדים, אין לו מה לעשות, או, הנה טרקטור בא, הנה טרקטור יורד, זה מה שמענין — כמה רכבים נוסעים? ! כמה אתה יכול לספור, אז ראית כבר רכב אחד, חמשה רכבים, עשרה, עשרים, חמשים, וכבר מה אחר-כך? ! נו, הבחורצ"ק תופס אתו שיחה, "עכשו מצאתי כבר חבר לשיחה", אז עכשו אני גם פן לא שפוי בדעתי, ומצאתי עוד אחד, ושנינו מדברים מהכל וסרק: "אני ראיתי אוטובוס לא ירק אלא לבן", ומתחילים לעשות מזה שיחה, אוטובוס צריך להיות ירק, אגד זה ירק, אני ראיתי נוסע פה אוטובוס לבן, וככה מדברים, מה אכפת לך אם האוטובוס לבן, כחל או אדם? ! אבל אותו זה מענין, זה מראה שהאדם הזה לא שפוי, וככה מדברים שטיות שעות על גבי שעות, משעמם להם, ולבסוף רבים ביניהם, וזה נותן לזה מפות, ומי שיותר חזק מכאיב יותר לשני, עד שההוא הולך הביתה ובוכה להוריו — "ההוא הרפיץ לי", "למה הרפיצו לך?" — הם שואלים. ואין תשובה מספקת. כל זה בא משעמום שמשתגעעים.

לא-כן אם ילד שהגיע לגיל עשר, מתחיל לגרס משניות, או הגיע לגיל שלש-עשרה, ומתחיל לגרס משניות, פרק אחר פרק, איזה טעם הוא מרגיש בחיים! אה, עוד פרק ועוד פרק, בודאי בהתחלה יהיה מאד מאד קשה, היצר הרע לא רוצה שתלמד משניות, ולמה? כי משנ"ה אותיות נשמ"ה, ומשנ"ה אותיות

מִשְׁנָה, זֶה מִשְׁנָה לְךָ אֶת הַנְּשִׂמָה, שְׁפֹתָאם יִכְנָס לְךָ חֶשֶׁק: "אֲנִי רוֹצֵה לְלַמֵּד", מִי שְׁלוֹמֵךְ הַרְבֵּה מִשְׁנִיּוֹת, נִכְנָס לוֹ אַחֲר־כֵּף חֶשֶׁק לְלַמֵּד בְּבִלִי, יִרוּשְׁלָמִי, תִּוְסַפְתָּא, שְׁזָה רְאִשֵׁי תְבוֹת: בִּי"ת, הוּא רוֹצֵה לְכַנּוֹת לְעֲצֻמוֹ בֵּית, וְאַחֲר־כֵּף רוֹצֵה לְלַמֵּד עוֹד, מִשְׁנָה מְכַנְּסִים בְּאָדָם חֶשֶׁק לְלַמֵּד.

וְלִכֵּן בַּעַת שֶׁהִתְחַלֵּתִי אֶת הַיְשִׁיבָה, לְכָל תְּלָמִיד נִתְּתִי מִתְּנָה שְׂשָׂה סְדְרֵי מִשְׁנָה, וְאֲנִי חוֹשֵׁב שֵׁישׁ לָהֶם עֲדִין אֶת הַשְּׂשָׂה סְדְרֵי מִשְׁנָה. וְכָל אֵלּוּ שְׁנַתֵּתִי לָהֶם מִשְׁנִיּוֹת — כָּלֶם לְמַדּוֹ, כָּלֶם יָדְעוּ לְלַמֵּד כָּל יוֹם ח"י פְּרָקִים מִשְׁנִיּוֹת, וְהָיוּ שְׁלֵמֵדּוֹ יוֹתֵר, אֲבָל הָיוּ גַם כְּאֵלּוּ שְׁנַתֵּתִי לָהֶם מִשְׁנִיּוֹת, וְהֵם חָשְׁבוּ שְׂאֲנִי לֹא רוֹאֶה, וְעָשׂוּ אֶת עֲצָמָם כְּאֵלּוּ לומְדִים, כְּשֶׁהֵייתִי בְּשִׁטַּח הָיוּ פּוֹתְחִים אֶת הַמִּשְׁנִיּוֹת, וְכִשְׁהִלְכֵתִי, הָיוּ סוֹגְרִים אֶת הַמִּשְׁנִיּוֹת, וְכִיצַד נּוֹכַחְתִּי בְּזֶה? כְּשִׂאוֹתוֹ תְּלָמִיד עֹזֵב אֶת הַיְשִׁיבָה, הוּא שְׂכַח אֶת הַשְּׂשָׂה סְדְרֵי מִשְׁנָה בְּחִדְרוֹ, וְלֹא לָקַח אֶת זֶה עִמּוֹ. אֲזַ רְאִיתִי שְׂמֵהֲבַחוּר הַזֶּה כְּבָר לֹא יִהְיֶה שׁוּם דְּבָר, כִּי אִם הוּא הָיָה מִשְׂאִיר אֶת הַנְּעֻלִים וְהָיָה הוֹלֵךְ רַק עִם גְּרַבִּים, הֵייתִי אוֹמֵר — הוּא שְׂכַח, מְסַכֵּן, לְפַעֲמִים שׁוֹכְחִים, אֲבָל אֲנִי רוֹאֶה אֶת נְעֻלִים הוּא קָנָה חֲכִי יְפוֹת, שְׂיִבּוֹא הַבִּיתָה וְיִרְאֶה לַהוֹרִים — הִנֵּה יֵשׁ לִי נְעֻלִים יְפוֹת, קָנָה חֲלִיפָה חֲדָשָׁה, כִּי הַבִּיתָה מִרְאֶה לַהוֹרִים — קָנִיתִי חֲלִיפָה חֲדָשָׁה, חֲלִצָה חֲדָשָׁה, אֲזַ אֲנִי רוֹאֶה שֶׁהוּא לֹא לְמַד מִשְׁנִיּוֹת, הוּא רַק עָבַד עָלַי, עָלְיוֹ הִרְאָה הוּא הַשְּׂאִיר אֶת זֶה, אֶת חֲכִי יָקָר בְּחַיִּים הוּא הַשְּׂאִיר שְׂמָה, בְּחִוּר כְּזֶה חוֹשֵׁב שְׂאֲנִי לֹא רוֹאֶה, אוֹ אֵיךְ אֲנִי רוֹאֶה, וּמְסַכֵּן, מְבַחוּר כְּזֶה אַחֲר־כֵּף לֹא נַעֲשֶׂה שׁוּם דְּבָר, נַעֲשֶׂה גִנְב, אוֹ בַעַל מִדּוֹת רְעוֹת, אֲבָל אֵלּוּ שְׂפָן לָקַחוּ אִתָּם אֶת הַמִּשְׁנִיּוֹת, מֵהֶם נַעֲשֶׂה מִשְׁהוּ.

לִכֵּן אֲנִי נוֹתֵן לְכֻלְכֶם מִתְּנָה — מִשְׁנִיּוֹת, רַק לְאַחַד לֹא ... כִּי הוּא יָבוֹא אֵלַי שְׁבוּעַ הַבָּא, וְאֲנִי אֲתֵן לוֹ שְׂמָה, כִּי שְׂמָה נִתְּתִי לְכָל הַבְּחוּרִים מִשְׁנִיּוֹת אַחִיד, וְשִׁלָּא יִצְטָרֵךְ לְסַחֵב מִפָּה לְשְׂמָה, אֲבָל אֲתָכֶם אֲנִי גַם־כֵּן אֶקַח, אֲבָל קֹדֶם כָּל אֲנִי רוֹצֵה לְרְאוֹת דְּגָמָא אִישִׁית, שְׂאִתָּם מִתְּמִידִים בְּזֶה הַרְבֵּה מְאֹד, וְכִמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ מִשְׁנָה אוֹתִיוֹת מִשְׁנָה, אִם תִּגְרְסוּ הַרְבֵּה מִשְׁנִיּוֹת זֶה יְכוֹל לְשַׁנּוֹת אֲתָכֶם,

לְכֹן אָנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶם לְטוֹבַתְכֶם, לְטוֹבַת הָעֵתִיד שֶׁלְּכֶם, אָנִי אֶתֵּן לְכֶם סֵט מְשָׁנִיּוֹת, וְאֶפְלוּ סִפָּה לְהַכְנִיס אִיפֹה אֶתֶּם אוֹחוּזִים, אָנִי אֶתֵּן לְכֶם, ר' ... סֵפֶר, שְׁעֵדִין יֵשׁ לוֹ אֶת הַסִּפָּה שֶׁנִּתְּתִי לוֹ, זֶה כְּבָר שְׁנַיִם שָׁתִים-עֶשְׂרֵה שָׁנָה, לֹא רַק אֶת הַמְּשָׁנִיּוֹת יֵשׁ לוֹ, אֲלֵא גַם אֶת הַסִּפָּה שֶׁנִּתְּתִי לוֹ, שְׂיִדַּע אִיפֹה הוּא אוֹחוּז, לוֹמְדִים פָּרָק מְכַנְיָסִים סִפָּה, הִנֵּה עֲכָשׁוּ אָנִי אוֹחוּז פֹּה, לוֹמְדִים חֲמֵשֶׁה פְּרָקִים — פֹּה אָנִי אוֹחוּז, כִּכָּה לְאֵט לְאֵט מְסִימִים מְשָׁנִיּוֹת וּמִתְחִילִים עוֹד פְּעַם.

וּבְכֻלָּל מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְלַמֵּד מְשָׁנִיּוֹת, הוּא תָּמִיד עָסוּק, אֵין דְּבָר כְּזֶה שֶׁמְשַׁעֲמֵם לוֹ, וְזֶה עוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְלַמֵּד מְשָׁנִיּוֹת זֶה הַשֵּׁבַח הַכִּי גְדוֹל, כְּתוּב בַּתְּקוּנֵי זֶה־ר: מִי שֶׁלוֹמֵד מְשָׁנִיּוֹת זוֹכֶה שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא בְּתוֹכוֹ אֲצֵלוֹ וְעָמוֹ, וְתָמִיד מְרַגֵּישׁ אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מֵאֵן דִּקְרָא שֵׁית סִדְרֵי מְשָׁנָה, שְׂכִינְתָא שְׂרִי בְּגוּיָהּ, מִי שֶׁקוֹרָא מְשָׁנִיּוֹת, הַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה בּוֹ.

וְלִכֵּן אָנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶם, אֵל תִּהְיוּ בְּטָלְנִים, אֶתֶּם כְּבָר כְּלַכֶּם בֶּר-מְצוּהָ, רַק עוֹד כְּמָה צְרִיכִים לְהִיּוֹת בֶּר מְצוּהָ, אֶמְנֵם יֵשׁ לְכֶם כְּבָר יֵצֵר טוֹב, אֲבָל יֵשׁ לְכֶם יֵצֵר הָרַע גַּם-כֵּן גְדוֹל מְאֹד, בְּשִׁבִיל זֶה קוֹרְאִים לְשָׁנִים אֵלֹו: שְׁנוֹת הַטַּפֿשׁ-עֶשְׂרֵה, וְלָמָּה? פִּתְאֵם יִפְתָּה אֶתְכֶם מִיִּשְׁהוּ: "מָה אֶתָּה צְרִיךְ לְשַׁבֵּת פֹּה, בֵּא אֶתִּי, נִצָּא לְטִיֵּל, אֵין לִי עֵל, מִי שְׂאֵין לוֹ עֵל הוּא נִקְרָא בְּלִיעֵל, אוֹמֵר רַשׁ"י: בְּלִיעֵל בְּלִי עֵל, אִישׁ בְּלִי עֵל, מִי שְׂיִוָּשֵׁב וְיוֹצֵא בַחוּץ, זֶה הַמְּסַכֵּן הַכִּי גְדוֹל, הוּא קָם בְּשַׁעַה עֶשֶׂר, לֹא יוֹדַע מָה לַעֲשׂוֹת, כֵּן מִתְפַּלֵּל, לֹא מִתְפַּלֵּל, מְסִתּוּבָב בְּטֵל, מְשַׁעֲמֵם, אַחֲר־כֵּן הוֹלֵךְ לַעֲבֹד בַּחֲנוּת כְּמָה שְׁעוֹת, מְרוּיַח כְּמָה גְרוּשִׁים וְכוּ'... אֲבָל אִם הִיָּה לוֹמֵד מְשָׁנִיּוֹת, וְגוֹרֵם עוֹד פְּרָק וְעוֹד פְּרָק, זֶה הִיָּה מְכַנְיָס בּוֹ חֲשֵׁק כָּל-כֵּף גְדוֹל לְלַמֵּד תּוֹרָה, בְּחוּר שְׁגָמַר שְׁשֶׁה סִדְרֵי מְשָׁנָה, עוֹשֶׂה לַעֲצָמוֹ חֲשָׁבוֹן: אִם אָנִי לוֹמֵד כָּל-כֵּף הַרְבֵּה מְשָׁנִיּוֹת, לָמָּה שְׁלֹא אֶתְחִיל לְלַמֵּד ש"ס? ! אָנִי רוֹצֶה לְגַמֵּר אֶת הַש"ס! רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר: כְּשֶׁגּוֹמְרִים ש"ס, זוֹכִים לְצֻלָּם אֱלֹקִים. וְאַחֲר־כֵּן הוּא חוֹשֵׁב: לָמָּה רַק ש"ס? אָנִי רוֹצֶה לְלַמֵּד גַּם ד' חֲלָקֵי שְׁלֹתָן עֲרוּף, וּמִתְחִיל ד' חֲלָקֵי שְׁלֹתָן עֲרוּף, וְאַחֲר־כֵּן עוֹשֶׂה

חֲשַׁבּוֹן — לָמָּה רַק ד' חֲלָקֵי שְׁלֹחַן עָרוּף, אֲנִי רוֹצֵה לְלַמַּד עוֹד לְמוֹדִים, וְלֹאט לֹאט הוּא נַעֲשֶׂה תְּלִמִיד חֲכָם גְּדוֹל מְאֹד.

אֲז אֲנִי נוֹתֵן לָכֶם כְּלָכֶם שֶׁשָׂה סְדְרֵי מִשְׁנָה, וְאֲנִי מְאַחֵל לְכָלְכֶם, שֶׁתִּקְחוּ אֶת הַמִּתְנָה הַזֹּאת בְּרִצְיוֹנוֹת, וְתִתְחִילוּ לְגַרֵס עוֹד הַלַּיְלָה כַּמָּה שֶׁתּוֹכְלוּ פָּרֶק, שְׁנֵי פָּרָקִים, וְתִהְיוּ תְּלִמִידֵי חֲכָמִים גְּדוֹלִים.

הַמְּאַחֵל לָכֶם בְּרַכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קטז.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שֶׁבֶת-קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טֵבֶת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה וְכֹל טוֹב סָלָה יִגִיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְלָתִי אֶת מִכְתְּבְּךָ הָאָרֶץ.

אֲנִי רַק עָשִׂיתִי מָה שֶׁבִקְשׁוּ מִמֶּנִּי, וְיֹתֵר מִזֶּה תַעֲשֶׂה כְּפִי מָה שֶׁאַתָּה מֵבִין.

תֵּאֱמִין לִי, שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, וְאֲנִי מֵבִין אֶת הַמְּשֻׁבֵּר שֶׁאַתָּה עוֹבֵר בְּחַיִּים, וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ בְּפֶרֶט עֲכָשׁוּ בִימֵי שׁוֹבְבֵי"ם, תַעֲבֹד עַל הַכַּעַס, וְתִבְקֵשׁ הַרְבֵּה אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁלֹא תִפְגַּס בְּעַצְבִּים וּבְכַעַס, וְכֹל שֶׁכֵּן שֶׁלֹא תִרְבִּיץ לְהִלָּדִים, כִּי הֵם מְסַכְּנִים, אֵין לָהֶם אָבִא רַק אוֹתְךָ, וְלָכֵן אֵל תִּתֵּן מִכּוֹת לְיִלָּדִים, אֲסוּר לְהִרְבִּיץ.

הַחֲזוּק בְּמוֹסֵר, וְאֲז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים, וְעַקֵּר הַמוֹסֵר הוּא סֶפֶר "לְקוּטֵי-מוֹהֵר"ן", שֶׁרַבְּנוּ ז"ל אָמַר, שֶׁמִּי שֶׁלֹּמַד אֶת הַסֶּפֶר שְׁלוֹ, כָּבֵר לֹא צָרִיךְ סֶפֶר מוֹסֵר, וְלָכֵן תִּלְמַד הַרְבֵּה "לְקוּטֵי-מוֹהֵר"ן", וְשֵׁם תִּמְצָא מְרַגּוּעַ לְנַפְשְׁךָ, כִּי רַבְּנוּ ז"ל מְעוֹרֵר מִהַשְּׁנָה, וּמִחֲזוּק וּמְעוֹרֵד וּמְשַׁמַּח אוֹתָנוּ.

גַּא וְנֵא הַדְּבַק אֶת עֲצֻמְךָ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, תִּדַע, שֶׁיֵּשׁ לָךְ כַּחוֹת עֲצוּמִים לְהַתְעַלּוֹת וְלִקְרַב אֶלְפֵי אֶלְפִים רַבִּים וְרַבּוֹת יְהוּדִים

אַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, תִּנְצֵל אֶת הַדְּבַר שֶׁלָּךְ לְדַבֵּר עִם יְהוּדִים
 לְחֹזֵק וּלְעוֹדֵד וּלְשִׂמְחָה אוֹתָם, תִּקַּח חֲבִילָה קְנֻטְרָסִים, שְׁעוּלָה סָף
 הַכֹּל עֲשִׂימִים וְחֲמִשָּׁה שְׁקָלִים לְמֵאָה קְנֻטְרָסִים, וְאַתָּה תִּפְיֵן אֶת זֶה
 לְמֵאָה אֲנָשִׁים, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַחְזִיר לָךְ שְׁפַע עַל זֶה שְׁפַע כְּפוּל,
 הָעֶקֶר תִּעֲבֹד עַל נִקְדַּת הַכַּעַס, כִּי רַבְנוּ ז"ל אָמַר (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן
 רמט), שְׁפָגַם הַבְּרִית מִבֵּיא לִיְדֵי כַּעַס, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וַיְהִי עַר רַע
 בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם", רַע בְּלִשׁוֹן בֵּינֵינוּ, שֶׁהוּא לְשׁוֹן כַּעַס, מִי שְׁפָגַם בְּבְרִית,
 הוּא תָּמִיד בְּכַעַס. וְלָכֵן תִּשְׁמַר מְאֹד מְאֹד מִהַכַּעַס, וְתִבְקַשׁ מִמֶּנּוּ
 יִתְבַּרֵךְ, שְׁיַעֲקֹר מִמֶּךָ אֶת הַכַּעַס, וְזֶה זֹכִים עַל-יְדֵי תִּקְוָה הָאֱמוּנָה,
 שְׂאֵדָם צְרִיךְ לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאִם תִּהְיֶה
 חֹזֵק בְּזֶה, אִז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קיז.

בְּעִזְרוֹת הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שְׁבֵת-קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... נְרוּ יְאִיר.

אִין מַלִּים בְּפִי לְהוֹדוֹת לָךְ עַל כָּל הַחֶסֶד שְׁאַתָּה עוֹשֶׂה עִמִּי
 בְּהַשְׁגַּת הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים.

אֲנִי מִכְרַח לְהַגִּיד לָךְ, כִּי יֵשׁ לִי כָּבֵד פֶּה מִתִּיבְתָא עַל מִסְכַּת
 תְּעִנִּית, וְהוּא נִפְלָא מְאֹד מְאֹד, וְאַתָּה יָכוֹל לְהַבִּיא לִי רַק אֶחָד
 לִיבְנָאֵל, אָבֵל פֶּה יֵשׁ לִי כָּבֵד.

תִּשְׁאַל אֶת ... נְרוּ יְאִיר, אִם יֵשׁ לוֹ סְפָרִים וְאִיזָה, כִּי בְּעוֹד יוֹמִים
 נוֹסַע מִשְׁמָה לְכָאן בְּחוּר, וְאַתָּה יָכוֹל לְשַׁלַּח אֶת זֶה אִתּוֹ.

הַדְּבָר אֶת עֲצֻמָּךְ בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְתִדַּע, שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג
 אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבִמְשֻׁפָּט, וְדַבֵּר גְּדוֹל וְדַבֵּר קָטָן
 לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמֵּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וְצְרִיכִים לְהַחְדִּיר

אָשֶׁר   מֵא קִיחַ — מֵא קִיט   בְּנַחֵל   שׁוּ

בְּעֶצְמוֹ אָמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׁנֵה כָּל חַיּוּתָנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁחֲזַק בְּאָמוּנָה, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִיחַ.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסִדְרֵי שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ו.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

לְנִכוּן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתָּבְךָ, וּמֵאד מְאֹד שִׂמְחָתִי לְשִׁמְעַי הַטוֹב מִמֶּךָ, הָעֵקֶר הַדְּבֵק אֶת עֲצֻמְךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִרְגֵּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וְתִרְאֶה לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁי דְאוּרֵיָתָא שְׁנֵה תִקּוּן הַבְּרִית, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵרִין, חֶלֶק ב', סִימָן קה), כִּי כְּנֻגַד שְׂאָדָם הַחֲדָדִיר בְּעֶצְמוֹ מִחֲשָׁבוֹת זְרוֹת וְהִהָדוּרִים רְעִים, יִכְנִיס עֲכָשׁוֹ דְבוּרֵי תוֹרָה.

הַדְּבֵק אֶת עֲצֻמְךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִיט.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסִדְרֵי שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ו.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

מְאֹד מְאֹד אֲנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, שְׁתַּעֲשֶׂה לִּי אֶת הָאֱלֹבוֹם, כִּי זֶה מְאֹד מְאֹד נִצְרָךְ לִי מֵה שְׁיֹוֹתֵר מֵהָר, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר שְׁיִהְיֶה לָךְ רַק טוֹב בְּחַיִּים, וְתוּכַל לְהַתְּפַרְנֵס בְּכַבוֹד גְּדוֹל מְאֹד, וְשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ.

הַרְגֵּל אֶת עֲצָמָךְ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִזּוּ טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קב.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שִׁבְת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגְיִעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... נִרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ. לְדַעֲתִי, תַעֲזוֹב כָּכָר אֶת הַקְּטָנוֹת וְהַשְּׁטִיּוֹת שֶׁלָּךְ, וְתִתְחִיל לִהְיוֹת אֲבִרְךָ רְצִינִי, וְתַעֲזוֹב אֶת כָּל הַדְּמִיוֹנוֹת שֶׁלָּךְ, אֶתָּה צְרִיף עוֹד הַרְבֵּה לְצַעֵק אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִנְקֶה לָךְ אֶת הַמַּח מִכָּל מִינֵי שְׁטִיּוֹת.

הַמֵּאחֵל לָךְ שְׁבוּעַ טוֹב...

מא קכא.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שִׁבְת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגְיִעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֵל ... נִרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אֶתָּה צְרִיף הַרְבֵּה לְצַעֵק אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִהְיֶה לָךְ מַחֲזִין נְקִיִּים, שְׁלֵא תִהְיֶה תוֹסֵס וְקוֹפֵץ וּפְזִיז, כִּי עַל-יְדֵי תַקְּף הָאֲמוּנָה, שְׂאֲדָם מֵאֲמִין שֶׁהַכֹּל מֵהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִזּוּ זוֹכָה לְיִשׁוּב הַדַּעַת, וְלִכֵּן הַדְּבַק אֶת עֲצָמָךְ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתַדַּע שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדֵּק וּבְמִשְׁפָּט, וְזֶה צְרִיכִים לְחַזֵּר כָּל יוֹם וְכָל שָׁעָה וְכָל רֵגַע, וּבְרַגַע שֶׁתִּהְיֶה לָךְ אֲמוּנָה, יִהְיֶה לָךְ הַכֹּל, כִּי בְּלִי אֲמוּנָה אֵין לְאָדָם כָּלוּם, וְהַחַיִּים שָׁלוֹם לֹא שׁוֹיִם שׁוּם דָּבָר, וְלִכֵּן תַּחֲזֹק אֶת עֲצָמָךְ בְּאֲמוּנָה, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִמְחַל לָךְ עַל כָּל

עוֹנוֹנוֹתֶיךָ, וּכְמוֹ שְׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (ספֿר-הַמִּדּוֹת, אוֹת אָמוּנָה, סִימָן לג):
 עַל-יְדֵי אָמוּנָה יִסְלַח לְךָ הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל עוֹנוֹנוֹתֶיךָ, וְלִכְּנֹן
 תַּרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ לַעֲלוֹת אֶל הָהָר, וְלַצֶּעַק אֶל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא ע'
 קָלִין בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת, כְּדֵי שְׁיִטְהַר לְךָ אֶת הַמַּח, וְתִזְכֶּה לְיִשׁוּב
 הַדַּעַת אֲמַתִּי וְנִצְחִי, וְאִזּוּ טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאֲחִיל לְךָ בְּרָכָה וְהַצִּלָּחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קכב.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שֶׁבֶת-קִדְשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ו.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גֵּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ, וּמָאֵד מָאֵד שְׁמַחְתִּי לְשִׁמְעַ הַטּוֹב
 מִמֶּךָ.

אֵין אַתָּה יְכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמֵחָה שְׁיֵשׁ לִי, שְׂאֵתָה
 עוֹסֵק לְהַפְיִץ אֶת סִפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל, וּמִכָּל שָׁכֵן וְכָל שָׁכֵן שְׂאֵתָה מְשַׁמֵּשׁ
 לְהַבִּיא אֶת הַסִּפְרִים, שְׁנָה נֶס גְּדוֹל מָאֵד מָאֵד, יַעֲזוּר הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא שְׁיַעֲשֶׂה לְךָ תְּמִיד נְסִים וְנִפְלְאוֹת, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת
 מְשַׁמְחוֹת.

הַדְּבֵק אֶת עֲצָמְךָ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתִדַּע שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְדַבֵּר גְּדוֹל
 וְדַבֵּר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמֵּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וְאֶת
 זֶה צְרִיכִים לְהַחֲדִיר טוֹב טוֹב בְּרֹאשׁ וּבַמַּח, לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ
 שְׂתַהַיֶּה לְךָ אָמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִזּוּ טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאֲחִיל לְךָ שְׁבוּעַ טוֹב...

מא קכג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי־שִׁבְת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל ... גֵּרוּ יְאִיר.
לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֵין אַתָּה יְכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הָאֱהָבָה שֵׁישׁ לִי אֵלֶיךָ,
שְׁאֵתָה זוֹכָה וּמְזוּכָה אֶת הָרַבִּים, וְאַתָּה לוֹמֵד עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶת
הַדָּף הַיּוֹמִי בְּכָל יוֹם, שְׂזוֹ זְכוֹת הָרַבִּים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, כִּי מִה יִשְׁאַר
מֵאָדָם? רַק דָּף גְּמָרָא שֶׁהוּא לוֹמֵד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

תְּשׁוּאוֹת חֵן לָךְ עַל הַהִתְחַזְקוֹת שֶׁכָּתַבְתָּ לִּי.

הַדְּבֵק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִדַּע שֶׁהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְנַהֵג
אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבִמְשַׁפֵּט, וְדַבָּר גְּדוֹל וְדַבָּר קָטָן
אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בַּהֲשִׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, וּצְרִיכִים
לְהַחֲדִיר אֶת זֶה בְּעֲצָמוֹ הַיָּטִב הַיָּטִב, כִּי כָּל מִה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם,
זֶה רַק מִחֲמַת שְׁנוּפֵל בְּדַעְתּוֹ, וְלָכֵן תַּהֲיֶה חֲזַק בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ
יִתְבָּרַךְ, וַיִּמְשְׁכוּ עֲלֶיךָ כָּל מִינֵי יְשׁוּעוֹת שְׁבַעֲוֹלָם.

הַדְּבֵק עֲצָמְךָ בְּמִדַּת אֱהָבָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה תּוּכַל לְחַזֵּק אֶת אַנְשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, וּבְתוֹךְ הַדָּף הַיּוֹמִי תָּמִיד תִּתְעַרֵּב גַּם דְּבוּרֵי
הַהִתְחַזְקוֹת, וְאִזּוֹ טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קכד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי־שִׁבְת־קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֶל ... תַּחֲיָה.

אֲשֶׁר   מֵא קָכָה — מֵא קָכו   בְּנַחֵל   שִׂיא

לְנִכּוֹן קִבְּלֹתִי אֶת מִכְתָּבְךָ, וּמֵאד מְאֹד שְׂמַחְתִּי לְשִׁמְעַת הַטּוֹב
מִמֶּךָ, יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִהְיֶה לְךָ רַק טוֹב בְּחַיִּים, וְתִצְּלִיחִי
לְעֹלֹת מַעֲלָה מַעֲלָה.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זָכָה אוֹתְךָ עִם בְּעַל גַּפְּלָא מְאֹד, וַיֵּשׁ לוֹ מְדוֹת
טוֹבוֹת, וְלָכֵן תִּרְאִי לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ, וּבִיחֹד תִּשְׂמַחוּ מְאֹד, וְתִעֲזְרוּ
אֶחָד לְשֵׁנִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּצְּלִיחוּ, כִּי בְּבֵית שְׁשׂוּרָה שְׁלוֹם, שְׂמָה יֵשׁ
הַצְּלָחָה גְּדוֹלָה מְאֹד.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע תְּפִלָּתִי שְׂאֲנִי
מִבְּקָשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעִדְךָ תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קָכָה.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שִׁבְת-קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קִבְּלֹתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

תְּשׂוּאוֹת חֵן לְךָ עַל כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת שְׂאֵת עוֹשֶׂה לְנִקּוֹת
אֶת הַבֵּית, יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂתַּהֲיֶה לְךָ בְּרִיאוֹת הַשְּׁלָמָה,
וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר תָּמִיד בְּשׂוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קָכו.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שִׁבְת-קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סְלָה יְגִיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גְּרוּ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְּלֹתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

שיב אשר — מא קכז — מא קכח בנחל

לא כְּדַאי שְׁתְּבוֹא לְאַרְצוֹת-הַבְּרִית, מִה תַּעֲשֶׂה פֹה? סֶתֶם תִּסְתַּוְּבַב עַל הַרְחֹבוֹת, זֶה לֹא כָּל-כֶּף קַל הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת פֹּה כְּסָף, וְלִכְּן כְּדַאי שְׁתִּשָּׂאֵר עַל מְקוֹמָךְ, וְשׁוּם דְּבַר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשִׁבֵר אוֹתָךְ.

רְצִיתִי שְׁתִּשָּׂאֵר בְּעֹבְדָה, רַק 'תִּגְנַב' שְׁעֵתִים בְּיוֹם לְלַמַּד תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי אִם יִרְאוּ שְׂאֵתָה לּוֹמַד וְאֵתָה מִתְּפַלֵּל בְּמִנְיָן, עַל-יַד־זֶה תִּצְלִיחַ דְּרָפְךָ, רַק תִּהְיֶה חֲזָק, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַמֵּאחֵל לְךָ שְׁבוּעַ טוֹב...

מא קכז.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

רְאִי לְחֲזֹק אֶת עֲצָמְךָ בִּיְתֵר שְׂאֵת וּבִיְתֵר עֵז, וְשׁוּם דְּבַר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשִׁבֵר אוֹתָךְ, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת אֲצִלְכֶם תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְךָ שְׁבוּעַ טוֹב...

מא קכח.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

לְדַעֲתִי, אֵת צְרִיכָה לְלַכֵּת אֶל רוֹפֵא שְׂיִתָּן לְךָ כִּדְוִירֵי הַרְגָּעָה, כִּי

אָשֶׁר   מֵא קֵבֵט — מֵא קֵל   בְּנַחֵל   שִׁיג

כָּל הַהֲתַנְּהוּגוֹת שְׁלֶךְ מוֹזְרָה מְאֹד מְאֹד, כִּי אִם לֹא תִטְפְּלִי בְּעֶצְמְךָ
עַל-יְדֵי כַּדוּרִים לְהַרְגָּעָה, לְבִסּוֹף תִּצְטָרְכִי לְגַמֵּר בְּבֵית-חֹלִים לְחֹלִי
נֶפֶשׁ, וְזֶה אֲצִלִּי בְּרוּר, וְכִנְרָאָה שְׁעֵבְרוֹת מְעַבְּרוֹת אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל
הָאָדָם וּמִשְׁגָּעוֹת אוֹתוֹ, וְלִכֵּן תַּחֲזִירִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא יִקְבַּל אוֹתְךָ, כִּי אֲצִלּוֹ יִתְבַּרֵךְ מְאֹד מְאֹד חֲשׁוּבָה תִּשׁוּבָה, וְכָל
מִי שֶׁחֲזָר בְּתִשׁוּבָה, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִיָּד מְקַבְּלוֹ, וְלִכֵּן תַּעֲזָבִי אֶת
כָּל הַשְּׂטִיּוֹת וְתִצְיָתִי אוֹתִי, וְתִטְפְּלִי אֲצִל רֹפֵא שִׁיתֵּן לְךָ כַּדוּרֵי
הַרְגָּעָה.

הַמֵּאחֵל לְךָ שְׁבוּעַ טוֹב...

מֵא קֵבֵט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שְׁבֵת-קֹדֶשׁ לְסֵדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טֵבֵת ה'תשס"ו.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ, וּמְאֹד מְאֹד שְׂמַחְתִּי לְשִׁמְעַ הַטּוֹב
מִמֶּךָ, יַעֲזֹר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁתַּתְּחִינִקִי, וְאֲזוּ נִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר
בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת תָּמִיד.

רְאִי לַחֲזִק אֶת נְשִׁי אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, וְאֲזוּ גַם לְךָ תַּהֲיֶה הַתְּחִינָּה,
הַעֲקֵר לֹא לְהַכְנִס בְּלִחְצֵן, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לְךָ, שְׁנִשְׁמַע
וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת תָּמִיד.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרִכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קֵל.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, מוֹצְאֵי-שְׁבֵת-קֹדֶשׁ לְסֵדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טֵבֵת ה'תשס"ו.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ הָאָרוֹךְ עִם הַדוּרִיּוֹת מֵהַ שְׁקוּרָה בַּחוּגִים

וכו' וכו', ומאד מאד שְׂמַחְתִּי לְשִׁמְעָ, שֶׁהַכֵּל מִתְחִיל לְהִסְתַּדָּר וּלְהִתְהַפֵּף לְטוֹבָה.

אך יש לי צער ועגמת נפש שאַתָּה מִתְחִילָה עוֹד פֶּעַם לְכַתֵּב לִי לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת עַל זֶה וְעַל זֹאת וְכוּ' וְכוּ', אֲנִי לֹא מְעַנֵּן לְשִׁמְעָ עַל אֵף אֶחָד לְשׁוֹן-הָרַע, דְּעֵי לָךְ, אֲנִי שְׂמַחְתִּי אוֹתָךְ אַחֲרָאִית לְחוּגִים, כִּי אֲנִי רוֹאֶה שֶׁהַבְּנוֹת מְאֹד נִמְשָׁכוֹת אַחֲרֶיךָ, וּבִפְרָט הַכֶּתֶה הַגְּדוֹלָה, וְרַק זֶה הֵיטָה לִי פְּנֵה.

הַמּוֹרָה ... תְּחִיָּה, עוֹשֶׂה עֲבוּדָה מְצִינָה בְּכֶתֶה שְׁלָה, אֲבָל זֶה לֹא שֵׁיף אֶל הַחוּגִים, כִּי אִי אֶפְשֶׁר לְחַבֵּר אֶת הַבֵּית-סֵפֶר עִם הַחוּגִים, הַחוּגִים צְרִיכִים כַּחוֹת חֲדָשִׁים, מוֹרָה צְרִיכָה לְנוֹחַ אַחַר הַצְּהָרִים, לְכֵן אֶסוּר לְעַרֵב אֶחָד עִם הַשְּׁנִי, רַק פְּנֵיתִי בְּשִׁבִיל טוֹבַת הַבְּנוֹת, שְׂיֵהִיו צְדִיקוֹת, לְכֵן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתָךְ מֵהַיּוֹם וְהַלָּא, אֵל תִּתְעַרְבִי בְּשׁוֹם מַחְלָקָת, וְאֵל תְּכַתְּבִי לִי שׁוֹם לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת עַל אֵף אֶחָד, זֶה לֹא מְעַנֵּן אוֹתִי, אֲנִי רוֹצֶה רַק אֶת הַטוֹב שֶׁל הַבְּנוֹת, וְזֶה הוֹלֵךְ לִי בְּחַיִּים, אֲנִי לֹא מְקַבֵּל מֵאֵף אֶחָד לְשׁוֹן-הָרַע, וְאֵף אֶחָד לֹא מְנַחֵה אוֹתִי מֵהַ לְעֲשׂוֹת, תְּהִלָּה לְאֵל, יֵשׁ לִי אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְרַק מֵהַ שֶׁהוּא מְאִיר לִי אֲנִי עוֹשֶׂה, וְלְכֵן אֲנִי מְאֹד מְקַנְיָה לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁמֵּהַיּוֹם וְהַלָּא לֹא תְּכַתְּבִי לִי לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת מְזֵה עַל זֶה וּמְזֵה עַל זֶה וְכוּ' וְכוּ'.

הַמֵּאֲחַל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצְּלַחַה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קלא.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שִׁבְת-קִדְשׁ לְסִדָּר שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֶל ... תְּחִיָּה.

לְנִכוּן קַבְּלֵתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

לְדַעְתִּי, תְּנַתְּקִי כָּל מִינֵי קֶשֶׁר עִם הָאָדָם הַזֶּה, וְכֵן עִם אַחֲרִים, זֶה לֹא הַעֲנִין שְׁלָךְ לְהִתְעַרֵב.

שטו   בנחל   מא קלב   אָשֶׁר

הַעֲקֹר תִּשְׁתַּדְּלִי מְאֹד מְאֹד, שִׁיְהִיָּה לְךָ שְׁלוֹם-בַּיִת עִם בְּעֵלְךָ, יֵשׁ
לְךָ בְּעַל נִפְלָא מְאֹד מְאֹד, וְאַתָּם צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מְאָמְצִים,
שִׁיְהִיָּה בֵּינֵיכֶם שְׁלוֹם-בַּיִת, וּבְמִקוֹם לְקָרֵב אֲנָשִׁים וָרִים, צְרִיכִים
לְקָרֵב אֶת הַבְּעַל.

תִּדְעִי שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים,
בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְדַבֵּר גְּדוּל וְדַבֵּר קָטָן אֵינּוּ נֹעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא
בְּהַשְׁגַּחַת הַמְּאָצִיל הָעֲלִיּוֹן, וְתִרְאִי לְהִתְחַזֵּק בַּיִתֵּר שְׂאֵת וּבַיִתֵּר עוֹז,
וְאִז טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרַכָּה וְהַצֹּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קלב.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי-שְׁבֵת-קֹדֶשׁ לְסֹדֵר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... גְּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אוֹדוֹת בְּנֶךָ, תְּחִכָּה עַד שְׁאֲנִי אָבוֹא בְּפַעַם הַבָּאָה בְּעוֹד שְׁלֵשָׁה
שָׁבוּעוֹת בְּעִזְרַתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

הַדְּבִק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִדַּע שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג
אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְדַבֵּר גְּדוּל וְדַבֵּר קָטָן
אֵינּוּ נֹעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמְּאָצִיל הָעֲלִיּוֹן, וְצְרִיכִים תָּמִיד
לְבָרַח אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתִרְגְּלִי אֶת עֲצָמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא.

אֵין אַתָּה יְכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַצַּעַר שֶׁיֵּשׁ לִי מִהַבֵּן שְׁלֵךְ
... גְּרוֹ יְאִיר, שֶׁהוּא לֹא מְצִיָּת, חֲתַנְתִּי אוֹתוֹ בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ גְּדוּלָּה
מְאֹד, וּלְבִסוּף הוּא לֹא מְצִיָּת, אֲנִי מְאֹד מְקַוֶּה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

שטז אָשׁר מאַ קלג — מאַ קלד בַּנַּחַל

לְעוֹרֵר אוֹתוֹ, וְלַחֲזֹק אוֹתוֹ וְלֵאמֹן וְלְעוֹדֵד וְלְשַׂמַּח אוֹתוֹ, וְהַפִּיל
יְתֵהֶפֶךְ לְטוֹבָה.

רק חֲזֹק וְאֵמֶן, וְאֵז טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאַחַל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קלג.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, מוֹצְאֵי־שֶׁבֶת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סֵלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... וְ... שְׂיַחֲיוּ
נֶצַח.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבְּכֶם, וְאֲנִי מִבְקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל מִמְּנוּ יִתְבָּרֵךְ,
שְׂיִהְיֶה לָכֶם רַק גַּחַת מֵהַבֵּת, וְשִׂתְהִיָּה בְּרִיאָה, רַק תִּתְחַזְּקוּ יַחַד, וְאֵל
תָּרִיבוּ בֵּינֵיכֶם, כִּי שְׁלוֹם־בַּיִת זֶה יְסוּד בִּיְהוּדוֹת, הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
יַעֲזֹר, שְׂנֹשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר אֶצְלָכֶם תָּמִיד בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת, וְנִשְׁמַע
וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת.

הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע לְתַפְלָתִי
שְׂאֲנִי מִבְקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם תָּמִיד.

הַמֵּאַחַח לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קלד.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, מוֹצְאֵי־שֶׁבֶת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיֶה, מְחַנֵּקֶת כְּתֵה א'.

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ, וּמְאֹד כּוֹאֵב לִי עַל הָעִזּוֹת וְהַחֲצִיפוֹת
שֶׁל הַנּוֹזֵפָה שְׁעָשׂוּ לְךָ.

אַל תְּשִׁימֵי לֵב, אֲדַרְבֶּה זֶה מְרָאָה שְׂאֵת עוֹשֶׂה עֲבוּדָה טוֹבָה,

אָשֶׁר   מֵא קֵלָה   בְּנַחַל   שִׁיז
וְאֵל תִּתְּפַעֲלֵי מְשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, וְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹר,
שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר תָּמִיד בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמָּחוֹת.

הַמֵּאחַל לָךְ שְׁבוּעַ טוֹב...

מֵא קֵלָה.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, מוֹצְאֵי־שִׁבְת־קֹדֶשׁ לְסֵדֶר שְׁמוֹת, כ"ג טַבַּת ה'תשס"ו.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְכָל טוֹב סֵלָה יִגִּיעוּ וְיִרְדְּפוּ אֵל ... נֵרוֹ יֵאִיר.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ, שֶׁתִּקַּח אֶת עֲצֻמְךָ בְּיָדִים, וְתִכְבֵּד
אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתֵצֵא לְהַפְצָה, כִּי אֵין עוֹד טוֹב בְּזֵה הָעוֹלָם כְּמוֹ לְהַפִּיץ
אֶת אוֹר רַבְנוּ ו"ל, שְׁנֵה הַתְּקוּנָה הַכִּי גְדוֹל שָׂרָק יֵשׁ, אָבֵל זֶה לֹא צָרִיף
לְהִיּוֹת עַל חֻשְׁבוֹן אִשְׁתְּךָ, אֲדַרְבֵּה, תִּכְבֵּד וְתִיקַר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאֵז
תִּרְאֶה אֶת הַנְּסִים נִגְלִים שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא.

חֲזַק וְאַמֵץ מְאֹד, וְאֵז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים, וְעַקֵּר הַהִתְחַזְקוֹת הוּא
בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַּרַךְ, כִּי תִדַע שֶׁהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְנַהֵיג אֶת
עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט, וְדַבֵּר גְּדוֹל וְדַבֵּר קָטָן לֹא
נַעֲשֶׂה מֵעֲצוּמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגָּחַת הַמֵּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, וְכִשְׁתַּחֲדִיר בְּעֲצֻמְךָ
עֲנִין זֶה, אֵז תִּהְיֶה לָךְ סְבָלָנוֹת עִם אִשְׁתְּךָ, כִּי הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא זָכָה
אוֹתְךָ עִם אִשָּׁה מְאֹד מְאֹד טוֹבָה, וְלָכֵן תִּהְיֶה חֲזַק מְאֹד מְאֹד, וְאֵז
טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמֵּאחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

רְאֵה לְכַתֵּב לִי מִכְתָּב וּמִמֶּשׁ תַּחֲיִינִי.

מא קלו.

בעזרת השם יתברך, מוצאי-שבת-קדש לסדר שמות, כ"ג טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה וכל טוב סלה יגיעו וירדפו אל ... גרו יאיר.
לנכון קבלתי את מכתבך.

אין אתה יכול לתאר ולשער את גדל השמחה שיש לי, שאתה מוסר את נפשך עבור הכולל "אור הצדיק", כי זה ממש מחיה נפשות, ואפלו שלא יחיה אלא נפש אחת, זה גם-כן כדאי, וכל שכל וכל שפן שמחיה כל-כף הרבה נפשות, הקדוש-ברוך-הוא יעזר, שתמשיך בקדשה וטהרה ובשמחה רבה, ואז תראה את הנסים נגלים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, רק חזק ואמץ, ואז טוב לך כל הימים.

המאחל לך שבוע טוב ומברך...

מא קלו.

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר וארא, כ"ד טבת ה'תשס"ז.

שלום רב אל נשי אנשי שלומנו, הגרות ב"יבנאל עיר ברסלב",
הוי"ה עליהם ישרה שכינתו תמיד.

היום זה ההלולא של ה'בעל התניא' זי"ע. גדל הסבל שהוא סבל, רק הקדוש-ברוך-הוא יודע, ודיקא מפאת הסבל שסבל כל-כף הרבה, זכה להשאיר ספרים קדושים כאלו, שעד היום מחיים יהודים. רואים מזה, כשצדיק סובל יסורים, הקדוש-ברוך-הוא נותן לו מתנה ספרים קדושים כאלו, שמחיים את בני אדם.

ה'בעל התניא' זי"ע מסרו אותו לממשל, והצרו לשבת בבית-סהר, תתארו לעצמכן, יהודי שדבוק בהקדוש-ברוך-הוא,

שָׁפַל כָּלוּ זֶה רַק אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, כָּל כָּלוּ דְבוּק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, כָּל כָּלוּ חוֹשֵׁב מֵהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְהוּא צָרִיךְ לְשִׁבְתַּבְּת בְּבֵית-סֵהַר, עַל-יְדֵי מַלְשִׁינִים, וּמִי הִיָּה הַמְּלָשִׁין הָרָאשִׁי? 'רַב' אֶחָד, שֶׁהִיָּה שְׁמוֹ אַבִּיגָדוֹר, שֶׁהִיָּה שְׁכוֹר וְנוֹאֵף, וְהוּא הִכְנִיס עַל-יְדֵי הַלְשָׁנְתוֹ אֶת ה'בַּעַל הַתְּנַיָּא' לְבֵית-סֵהַר, וַיֵּשֶׁב הַרְבֵּי בְּבֵית-סֵהַר חֲמָשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יָמִים, וְלִכְּן הוּא חֲבֵר אֶת סִפְרֵי ה'תְּנַיָּא' חֲמָשִׁים וּשְׁלֹשָׁה פָּרָקִים, רוֹאִים מִכָּאן, כַּמָּה יְסוּרִים וּמְרִירוֹת הַצַּדִּיק צָרִיךְ לַעֲבֹר, עַד שֶׁמִּגְלָה אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵן הָיוּ לוֹ צְרוֹת גְּדוּלוֹת מִבֵּין אֶחָד שְׁלוֹ, שֶׁקָּרָה עִמּוֹ מֵה שֶׁקָּרָה וְכוּ' וְכוּ', רוֹאִים אִם-כֵּן, מֵה שֶׁצַּדִּיק סוּבַל צְרוֹת וְיְסוּרִים וּמְרִירוֹת עַד אֵין סוּף, אֲבָל הַצַּדִּיק דְבוּק בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, דְבוּק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא.

יְדוּעַ, שֶׁהַצַּדִּיק הַקְּדוּשׁ מִצְאָנּוּ זי"ע, בַּעַל מַחְבֵּר סִפְרֵי "דְּבָרֵי חַיִּים", תְּמִיד הִיָּה חוֹזֵר עַל הַמְּלִים: "אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא", "אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא", פַּעַם אַחַר פַּעַם, וְהִיָּה דְבוּק בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֶת גְּדֻלַּת הַחֶסֶד שֶׁהוּא עֹשֶׂה עִם יְהוּדִים — זֶה אֵי אֶפְשֵׁר לְהַסְבִּיר, הוּא מְסַר אֶת נַפְשׁוֹ בְּשִׁבְלֵי כָּל יְהוּדֵי בְּלֵי רַחֲמָנוּת עַל עֲצֻמוֹ וְעַל אֲשֶׁתּוֹ וְעַל יְלָדָיו, וְזֶה לְמוֹד עִמָּךְ עִמָּךְ בְּשִׁבְלֵינוּ, אֵיךְ אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְמִסֵּר אֶת כָּל כְּלָנוּ בְּשִׁבְלֵי הַזּוּלָּת, זֶה מֵה שֶׁחָשׁוּב בְּעֵינֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — כְּשִׁיְהוּדֵי עוֹזֵר לְיְהוּדֵי אַחַר, לְצַעֲרָנוּ הַרַב, הַכֹּל נַעֲשֶׂה, אֲבָל לֹא נַעֲזֹר לְהַזּוּלָּת, כָּל אֶחָד הוֹלֵךְ עִם הָאֲנָכִיּוֹת שְׁלוֹ, וְלֹא מַעֲנִין אוֹתוֹ מֵהַזּוּלָּת.

אֲנַחְנוּ הַקְּמָנוּ קַהֲלָה קְדוּשָׁה פּוּה בְּיַבְנָאֵל, תְּכַלִּית הַקְּהֵלָה הִיא לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲנִי רוֹצֶה לְהִרְאוֹת לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיֵשׁ לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם קַהֲלָה אַחַת, שְׂאֵין שָׂמָה גְּזַעֲנוּת, קַהֲלָה אַחַת, שְׂמַחֲזִיקִים אֶת עֲצָמָם בְּיַחַד, קַהֲלָה אַחַת, שְׂעוֹזְרוֹת הַנְּשִׁים אַחַת לְשִׁנְיָה, קַהֲלָה שֶׁהַבְּעָלִים הַגְּבָרִים עוֹשִׂים חֶסֶד אֶחָד עִם הַשְּׂנִי, כִּי רַק זֶה חָשׁוּב בְּעֵינֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — חֶסֶד! כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "חֶסֶד קָל כָּל הַיּוֹם", הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה אִתְּנוּ חֶסֶד, וְאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת חֶסֶד.

וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, שְׁמְעוּ אֵלַי וַיִּשְׁמַע אֶתְכֶן הַקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא: תִּקְבְּלוּ עַל עֲצָמְכֶן לְעֹזר אַחַת לְשִׁנְיָה, לַעֲשׂוֹת חֶסֶד אַחַת
 עִם הַשְּׁנִיָּה, וְלִכְרַח מְלִשׁוֹן-הָרַע, מְרַכִּילוֹת וְלִיִּצְנוּת, הַקְהֵלָה שְׁלָנוּ
 זֶה קְהֵלָה קְדוֹשָׁה, אוֹי וְאֹבֹי אִם אֲנִי אֶשְׁמַע שֵׁיִשְׁנָן נְשִׁים הַעוֹשׂוֹת
 מַחְלָקֶת, אֲנִי אוֹצִיא אוֹתָן מִהַקְהֵלָה, אוֹ שְׂאֵשָׁה תִהְיֶה פְרוּצָה,
 הַהוֹלֶכֶת בְּלִי צְנִיעוּת, גַּם-כֵּן אֵין לָהּ מָה לַעֲשׂוֹת בְּהַקְהֵלָה שְׁלָנוּ,
 הַקְהֵלָה שְׁלָנוּ זֶה קְדוֹשׁ מְאֹד מְאֹד, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁהַשְּׂכִינָה תִהְיֶה
 בְּהַקְהֵלָה שְׁלָנוּ, בְּשִׁבִיל אִשָּׁה אַחַת שֶׁהוֹלֶכֶת לֹא בְּצְנִיעוּת, אֲנַחְנוּ לֹא
 נִסְבֵּל, אִם יֵשׁ רִנּוֹן עַל אִשָּׁה אַחַת, אֲנִי מִבְּקֵשׁ אֶת הָאִשָּׁה שֶׁתַּעֲזֹב
 אֶת הַקְהֵלָה שְׁלָנוּ, אֲנַחְנוּ לֹא מְעַנְיִים שֶׁהַשְּׂכִינָה תִסְתַּלַּק מֵאִתָּנוּ,
 כְּתוֹב: "כִּי הִנְיִי"ה אֱלֹקֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחְנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלַתַּת אִיבֶיךָ
 לְפָנֶיךָ, וְהִיא מִתְחַנֶּיךָ קְדוֹשׁ, וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר, וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ";
 הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הִנְיִי"ה אֱלֹקִים הוּא מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחְנֶנוּ, כְּדִי
 לְהַצִּיל אוֹתָנוּ וְלְהַפִּיל אֶת אוֹיְבֵינוּ, אִךְ אֵימָתִי? "וְהִיא מִתְחַנֶּיךָ קְדוֹשׁ",
 כְּשֶׁהַמַּחְנֶה שְׁלָנוּ, הַקְהֵלָה שְׁלָנוּ תִהְיֶה בְּבַחֲיַנֵּת: 'קְדוֹשׁ', "וְלֹא יֵרָאֶה
 בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר" (דְּבָרִים כג, טו), אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (ירושלמי
 תְּרוּמוֹת ו:): אַל תִּקְרָא דְּבַר אֶלָּא דְּבוּר, צְרִיךְ מְאֹד לְשַׁמֵּר שְׁלֹא יִהְיֶה
 נְבוּל פֶּה בֵּינָנוּ, וְכֵן שֶׁתִּלְכְּנָה הַנְּשִׁים בְּצְנִיעוּת.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִקְפִּיד עַל כֶּף, שֶׁהַנְּשִׁים תִּלְכְּנָה בְּצְנִיעוּת, הַבְּנוֹת
 תִּלְכְּנָה בְּצְנִיעוּת, שְׁלֹא יֵרָאוּ אֶת שְׁעֲרוֹת רֵאשׁוֹן, בְּשִׁבִיל זֶה הַצְדָּקְנִיּוֹת
 מוֹרִידוֹת לְגַמְרֵי אֶת הַשְּׁעָר, שְׁלֹא רוֹאִים בְּכֻלָּל שֵׁישׁ לְהֵן שְׁעָר, וְאֵלוּ
 שְׁעָדִין לֹא מוֹרִידוֹת אֶת הַשְּׁעָר, עַל-כֹּל-פָּנִים שְׁלֹא יֵרָאוּ אֶת הַשְּׁעָר
 בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֵּן מִבְּחוּץ, כִּי "וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ", הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 חֵס וְחִלְיָה, יִבְרַח מֵאִתָּנוּ, וְאֲנִי לֹא רוֹצֶה בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֵּן
 שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁהַבוֹרָא יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ
 יִהְיֶה תָּמִיד תָּמִיד בְּמַחְנֶנוּ. וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶת פְּלִכּוֹן, שְׁמָרוּ
 מְאֹד מְאֹד עַל מִדַּת הַצְּנִיעוּת, כְּדִי שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִהְיֶה בֵּינָנוּ,
 וְאִיךָ אֲנַחְנוּ נִזְכָּה שֶׁהַשְּׂכִינָה תִהְיֶה בֵּינָנוּ? עַל-יְדֵי שְׁגֻלָּךְ עִם צְנִיעוּת,
 וְשְׁלֹא נִצְיֵק אֶחָד לְשָׁנִי, אֶלָּא נְדַבֵּר בְּאַהֲבָה אֶחָד עִם הַשְּׁנִי, נַחֲזֵק
 וְנַעֲוֹדֵד וְנִשְׁמַח אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, אֲזוּ נִהְיֶה בְּטוֹחִים, שֶׁהַשְּׂכִינָה תִהְיֶה

אָצְלוּנוּ, אִם אֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה חֶסֶד אַחַד עִם הַשָּׁנִי, אִם אֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה צְדָקָה אַחַד עִם הַשָּׁנִי, בְּזֶה אֲנַחְנוּ נִמְשִׁיף אֶת הַשְּׂכִינָה אָצְלוּנוּ. רַבְּנוּ ו"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קו), עַל הַפְּסוּק: "אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל", אֲשֶׁרִי אָדָם שְׁנוֹתָן שָׂכַל בְּדָל, וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ו"ל, שֶׁזוֹ הַצְּדָקָה הַכִּי גְדוֹלָה — כְּשַׁעוֹזְרִים אַחַד לַשָּׁנִי, רוֹאִים אִשָּׁה שְׂבוּרָה אִשָּׁה נִמְצָאת בְּדַכְאוֹן — מִשְׁמַחִים אוֹתָהּ, מְדַבְּרִים עַל לְבָבָהּ, זוֹ הַצְּדָקָה הַכִּי גְדוֹלָה, הַיּוֹם מִסְתּוֹכְבִים כָּל-כָּף הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שְׂבוּרִים וּרְצוּצִים, כָּל-כָּף הַרְבֵּה נָשִׁים שְׂבוּרוֹת הַבּוֹכוֹת עַל מֵר גּוֹרְלָן, וּכְשֶׁזּוֹכִים וּמְדַבְּרִים עַל לִבָּן, מַחְזְקִים אוֹתָן וּמַעוֹדְדִים אוֹתָן וּמִשְׁמַחִים אוֹתָן, זֶה מְאֹד חָשׁוּב אֲצֵל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן אֲנִי תָּמִיד אוֹמֵר, שֶׁהַפְּצָה לְהַפִּיץ אֶת הַקִּנְטְרָסִים וְהַחֻבְרוֹת, שֶׁהֵם תְּמַצִּית דְּבָרֵי רַבְּנוּ ו"ל וּמוֹהַר"ן ו"ל, זֶה צָרִיף לְהִיּוֹת בְּרֹאשׁ מַעֲיָנֵנוּ, לְהַפִּיץ מֵה שְׂיוֹתֵר לְבַנֵּי אָדָם, נָשִׁים צְרִיכוֹת לְהַפִּיץ בֵּין נָשִׁים, זוֹ הַמְצָוָה הַכִּי גְדוֹלָה — לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד אֶת הַזּוֹלָת.

לִכֵּן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אֶתְכֶן, תַּעֲשׂוּ צְדָקָה וְחֶסֶד אַחַת עִם הַשָּׁנִיָּה, תַּעֲזְרוּ אַחַת לַשָּׁנִיָּה, זֶה יִהְיֶה גַּחַת רוּחַ גְּדוֹל לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב חֶסֶד. פֶּעַם בָּא יְהוּדִי אֶל רַבְּנוּ ו"ל, וְאָמַר שֵׁישׁ לוֹ מַחֲלַת הַנְּפִילָה, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבָן, [זוֹ מַחֲלָה מְאֹד מְאֹד גְּרוּעָה, שְׁלֹא גִדַע, שְׂאָדָם נוֹפֵל פְּתָאם עַל הָאָרֶץ, זֶה נִקְרָא אֲפִילְפִסְיָה, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבָן, הַפֶּעַם הִרְאִישׁוּנָה רְאִיתִי אֶת זֶה לְפָנַי חֲדָשִׁים, הִיִּיתִי אֲזוּ בְּשַׂדֵּה הַתְּעוּפָה, וְהִנֵּה אֲנִי רוֹאָה אֲבָא חֲסִידֵי הוֹלֵף עִם הַבֵּן שְׁלוֹ, בְּחוֹר יָפָה עִם פְּאוֹת תְּלַתְלִים, פְּתָאם הוּא נוֹפֵל עַל הַרְצָפָה, הִיִּיתִי בְּדַרְךָ לְנִסֵּעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אִיף שְׂרָאִיתִי אֶת זֶה רְצַתִּי לְהַגְבִּיחַ אֶת הַבְּחוֹר, וְהָאֲבָא מְאֹד הַתְּבִישׁ, וְאָמַר: לֹא, לֹא, תַעֲזוּבוּ אוֹתוֹ, וְתַכְּף הַבְּנִיתִי שְׁזֶה חֲלֵי נוֹפֵל, בַּר מֵינָן, זוֹ מַחֲלָה מְאֹד מְאֹד מַצְעֵרָת]. אֲזוֹ פָּאָמוֹר פֶּעַם בָּא יְהוּדִי אֶל רַבְּנוּ ו"ל, וְאָמַר שֵׁישׁ לוֹ חֲלֵי נוֹפֵל, וּמָה עוֹשִׂים? אָמַר רַבְּנוּ ו"ל: סְגֵלָה לְחֲלֵי נוֹפֵל — לְפָזֵר צְדָקָה, כְּמוֹ שְׂכַתוּב: פְּזוֹר גִּיתָן לְאֲבִיוֹנִים — רְאִשֵׁי תְבוֹת: נִפ"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ר"א), וְאוֹתוֹ יְהוּדִי הִחֵל לְתַת הַרְבֵּה צְדָקָה, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הִצִּיל אוֹתוֹ מֵהַמַּחֲלָה הַזֹּאת.

יש ספור נוסף של יהודי מעיר דז'יקוב, שבא אל ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע, הוא בקש ממנו ישועה, והרבי לא ענה לו, דחה אותו. ליהודי היתה חלישות הדעת, הוא ידע שהרבי מצאנז זי"ע עוזר לכלם, ומה פתאם הוא דוחה אותו? ! וכן בכל פעם כשבא התסיד, הרבי לא התניחס אליו. פעם בא היהודי הזה, ורואה על השלחן מכתב משויצריה, והיה אצלו פלא — איך בא לרבי מצאנז זי"ע מכתב משויצריה, בימים ההם זה היה מאד מאד רחוק מכתב משויצריה עד עירה קטנה צאנז, כי היה לוקח כמה חודשים להגיע, אז היה לו פלא — עם מי הרבי מתפתח בשויצריה, ושאל את הגבאי משה יהושע: "תגידו לי, מה הם המכתבים שאני רואה על השלחן משויצריה?" ענה לו הגבאי משה יהושע: "הגיע מכתב לצדיק הקדוש מצאנז זי"ע, וכתוב שמה: אני עשיר גדול מאד, שומר תורה ומצוות, והיות ששמעתי שאתם צדיק גדול, אזי הנה, רחמנא לישזבן, לי יש מחלת הנפילה, שאני נופל כל יום כמה פעמים, ולכן אני מבקש: רבי, תעשו טובה בשבילי, אפלו פעם בשנה זה מספיק, אבל כמה פעמים ביום שאפל, אני כבר לא יכול, כי אני נחבל בכל גופי". ענה לו הרבי מצאנז זי"ע במכתב: "מה שאתה כותב שאני רבי, זה שקר, כי אני לא רבי, אני רק מגלה את הקדוש-ברוך-הוא, ומה שאתה כותב שאתה יהודי שומר תורה ומצוות, זה שקר, כי יש לאדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים, אם אדם עובר על איזו מצות עשה, נפגם לו אבר אחד, ואם אדם עובר על איזה לאו, נפגם אצלו גיד אחד, כי יש רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים, ויש שס"ה גידים כנגד שס"ה לאנים, והיות שהמחלה זה בא מהמח, ומהמח נמשכת החיות אל כל האיברים וכל הגידים, נמצא, שיש לה חלי נפילה, סימן שאתה לא יהודי שומר תורה ומצוות, אחרת לא היתה לה מחלה הזו". רואים מזה, כשאדם פוגם, נמשכת עליו איזו מחלה.

ולכן איך אנחנו צריכים לשמר לחזר בתשובה, כי מי יודע איזה עון עשינו, איזה עון אנחנו עושים עכשו בסתר, שאף אחד לא יודע מזה, רק הקדוש-ברוך-הוא והצדיק. ולכן אנחנו צריכים

לחזור כִּלְנוּ עֲכָשׁוּ בְתִשׁוּבָה — מִי יוֹדֵעַ מֶה שְׁאַנְחֵנוּ עוֹשִׁים בְּסִתְרָה, מִסְתִּירִים אֶת זֶה מִהַשְׂכִּינָה, מִסְתִּירִים אֶת זֶה מִהַבְּעַל, אֲבָל הַצְדִּיק רוֹאֶה וְיָכוֹל לְהַגִּיד בְּדִיוֹק מֶה עָשִׂיתָ וְאֵיפֹה עָשִׂיתָ דָּבָר מְגִנֶה כְּזֶה, וּבּוֹדָאי הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹאֶה.

הִיהוּדֵי מְשׁוֹצְרֵיהָ שֶׁלַח סְכוּם עֲנָק לְצַדִּיקָה לְצְדִיק מִצְאֵנוּ זִי"ע, וּבּוֹדָאי הַצְדִּיק לֹא הָיָה צָרִיךְ אֶת הַכֶּסֶף, כִּי הוּא חָלַק אוֹתוֹ לְצַדִּיקָה, וְתִתְקַף-וּמִיד הִיָּתָה לְאוֹתוֹ יְהוּדֵי רְפוּאָה, וְקִבַּל עַל עֲצֻמוֹ, שְׂמֵהֵיוֹם חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה. וְכָתַב מִכְתָּב חֲזָרָה: "רַבִּי, מֶה שְׁכַתְבְּתֶם, שְׂאֲתֶם לֹא רַבִּי, אֲתֶם בֶּן רַבִּי, אֲבָל קְלַעְתֶּם לַמְטָרָה בְּזֶה שְׂאֲמַרְתֶּם שְׂאֲנִי לֹא שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת", בְּאֲשֶׁר הוּא רָמָה אֶת הַצְדִּיק. אֲבָל הַצְדִּיק מְעִינָה קִטְנָה צֹאנָה, כְּבָר רָאָה בְרוּחַ קְדָשׁוֹ עַד שְׁוֹצְרֵיהָ, שְׂהָאֲדָם הָיָה, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, עוֹבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְלִכְּן נִחְלָה בַּמַּחְלָה הַנּוֹרָאָה הַזֶּה שֶׁל אֶפִּילִפְסִיָּה, חָלִי הַנְּפִילָה. וְהַהוּא קִבַּל עַל עֲצֻמוֹ לְהִיּוֹת שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְנִתְרַפָּא. וְאֵיךְ שְׂהִיְהוּדֵי הָזֶה מִדְּזִי"קוּב קָרָא אֶת הַמְּכַתְּבִים, כִּי הַגַּבְּאֵי נִתְּן לוֹ לְקָרָא, הוּא נִכְנָס בְּבִהְלָה אֶל הַרְבִּי, וְאָמַר: "רַבִּי, אֲנִי צָרִיךְ יְשׁוּעָה, אֲנִי נִכְנָס אֶצְלָכֶם כָּל פַּעַם, וְאֲתֶם דוֹחִים אוֹתִי, וְהִנֵּה בָּאָה יְשׁוּעָה לִיהוּדֵי שְׂרַחוּק מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת, שֶׁהוּא פּוֹשֵׁעַ יִשְׂרָאֵל, גַּר בְּשׁוֹצְרֵיהָ, לוֹ עֲזַרְתֶּם וְלִי לֹא". עָנָה וְאָמַר לוֹ הַצְדִּיק הַקְדוֹשׁ מִצְאֵנוּ זִי"ע: "אֲנִי לֹא בְּאֲתִי אֶל זֶה הָעוֹלָם אֶלָּא לְגַלוֹת אֶת הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי אֲנִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת נַחַת רַחֲמֵי לְבוֹרָא יְתִבְרָךְ שְׁמוֹ, וְאֲתָה מֵאֲמִין בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִם אֲתָה תִּהְיֶה חֲזָק בְּאֲמוּנָה, אֲנִי מִבְּטִיחַ לָךְ שֶׁתִּהְיֶה לָךְ יְשׁוּעָה". הָאֲדָם הַהוּא הָיָה רַחוּק מֵאֲמוּנָה, רוֹאִים מִכָּל זֶה: כְּשֵׁישׁ אֲמוּנָה בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — יֵשׁ הַכֹּל, אֲבָל צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ אֶת עֲצֻמוֹ אֵיפֹה אֲנִי אוֹחֵז בְּאֲמוּנָה. רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ה'), שְׂאֲדָם צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמַצֵּא בְּעֲצֻמוֹ אֵיפֹה אוֹחֵז בְּאֲמוּנָה; כִּי אִם הִיָּתָה לָכֵן אֲמוּנָה בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הִיִּיתֵן מְדַבְּרוֹת אֶל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כִּי מֶה הַסִּימָן שֵׁישׁ לְאֲדָם אֲמוּנָה? כְּשֶׁמְדַבֵּר אֶל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשִׁפְתַי הָאֵם וְאוֹמֵר: "אֲבָא, כָּל-כֶּךָ קָשָׁה לִי, אֵין לִי שְׁלוֹם-בֵּית", אֲבָא, תַּעֲזֹר לִי, שִׁיְהִיָּה לִי שְׁלוֹם-בֵּית", "אֲבָא, אֲנִי

צָרִיף פְּרִנְסָה", וְכֵן הִלָּאָה וְהִלָּאָה, כָּל דְּבַר קָטָן מֵה שְׂאֲתָן צָרִיכוֹת דְּעוּ לְכֵן שֶׁהִפְתַּכְתָּ הָרֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה זֶה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. תְּרַגְּלוּ אֶת עֲצָמְכֵן לְדַבֵּר אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חֲמֵשׁ דְּקוֹת, תִּבְקְשׁוּ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ כָּל מֵה שְׂאֲתָן צָרִיכוֹת, וְתִזְלִלוּ דְמַעוֹת כִּי אֲצַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב דְמַעוֹת, וְכָכָל שְׂאֲשֵׁה בּוֹכָה אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הִיא תִרְאָה יְשׁוּעָה. כְּשִׁמְתַּפְּלָלִים עַל הַיְלָדִים, יִהְיוּ לָכֵן יְלָדִים טוֹבִים.

הִיָּה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהָיוּ לוֹ יְלָדִים טוֹבִים, שְׂאֵלוֹ אוֹתוֹ: "אֵיךְ זָכִיתָ לְזֶה?" אָמַר: מֵה אֲתֵם חוֹשְׁבִים, שֶׁהֵם צָמְחוּ לִי עַל הָעֵץ! בְּכָל יוֹם מִלְּאֲתֵי אֶת הַכֶּפֶה שְׁלִי עִם דְמַעוֹת, וְשִׁטְפָתִי אֶת הַפָּנִים שְׁלִי עִם הַדְמַעוֹת הַלָּלוּ. דְּוֹד הַמְּלָךְ, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים, מִלֵּא בְּכָל יוֹם כּוֹס עִם דְמַעוֹת, וְטַבַּל אֶת הַלְחָם שְׁלוֹ בְּתוֹךְ הַדְמַעוֹת, וְכֵךְ אֲכַל אֶת הַלְחָם מִטַּבַּל בְּדְמַעוֹת. דְּוֹד הַמְּלָךְ סָבַל סָבַל גְּדוֹל, הָיוּ לוֹ הַמּוֹן שׁוֹנְאִים, הָיוּ לוֹ הַמּוֹן לִיצְנִים שֶׁעָשׂוּ מִמֶּנּוּ לִיצְנוּת, כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (יְרוּשְׁלַיִם בְּרֻכּוֹת): אֵיךְ לֵךְ דְּוֹר שְׂאֵיךְ בּוֹ לִיצְנִים, וְאֵיךְ לֵךְ דְּוֹר כְּדוֹרוֹ שֶׁל דְּוֹד, שֶׁהָיוּ מְלֵאִים לִיצְנִים, וְעָשׂוּ לִיצְנוּת מְדוּד הַמְּלָךְ. דְּוֹד הַמְּלָךְ סָבַל מֵאַשְׁתּוֹ מִיכַל, אֲשֶׁר בְּזָתָה אוֹתוֹ. דְּוֹד הַמְּלָךְ סָבַל מֵאַמְנוֹן וְתָמָר, וּבִיּוֹתֵר סָבַל מֵאַבְשָׁלוֹם שֶׁמֶרַד בְּאַבְיוֹ. אֲבָל דְּוֹד הַמְּלָךְ לֹא אֲבַד אֶת עֲשׂוֹנוֹתָיו, אֲלֵא בָּא תְּמִיד אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְהִתְחַזַּק בְּה' אֱלֹקָיו. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּתְחַזַּק דְּוֹד בְּהוֹנֵי" ה' אֱלֹקָיו". וְלָכֵן אֲנַחְנוּ גַם-כֵּן צָרִיכִים לְלַמֵּד מְדוּד הַמְּלָךְ לֹא לִפְלַ בְּדַעַתְנוּ וְלֹא לְהַשְׁבֵּר, אֲלֵא לְהִתְחַזַּק תְּמִיד בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלְדַעַת שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ. בְּשִׁבִיל זֶה אֲנַחְנוּ מְקַנְבִים אֶל הַצְּדִיק, שֶׁמְגַלֵּה לָנוּ אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְלָכֵן אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִבְקָשׁ אֲתָכֶן, תְּחִזְקוּ אֶת עֲצָמְכֵן בְּיַחַד, וּבֵאוּ נַעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ לְבוֹרָא יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ, וְכִיצַד? עַל-יְדֵי שְׁנַעֲסֵק בְּחֶסֶד, שְׁנַעֲזֹר אַחַת לְשִׁנְיָה, שְׁנַשְׁמֵר שְׁתֵּהִיָּה בְּקַהְלָה שְׁלָנוּ וְקַ צְנִיעוּת, וְשִׁלָּא יִהְיֶה לְשׁוֹן-הָרַע וְרִכִּילוּת וְלִיצְנוּת, וְקַ יְדַבְּרוּ מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, יִחְזְקוּ אַחַת אֶת הַשְּׁנִיָּה, תְּמִיד וְסִפְרוּ סִפּוּרִים

מֵהַצְדִּיקִים. רַבְּנוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כט):
 כְּשֶׁמְסַפְּרִים סְפוּרִים מֵהַצְדִּיקִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִטְהַר הַמַּחַם וְהַמַּחֲשֶׁבָה
 וְנִצּוּלִים מִחֲלֵי נּוֹפֵל. רַבְּנוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רלד):
 כְּשֶׁמְסַפְּרִים סְפוּרִים מֵהַצְדִּיקִים, נִטְהַר הַמַּחַם וְזוֹכִים לְמַחֲנֵי נָקִי. וְלִכְּנֹן
 אֲנַחְנוּ צְרִיכִים תָּמִיד לְסַפֵּר סְפוּרִים מֵהַצְדִּיק, לְעוֹדֵד וּלְשִׂמַח אֶת
 עַצְמָנוּ, שְׂזוֹכִים לְהִיּוֹת מְקַרְבִּים אֶל צְדִיק כְּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל
 לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן קעז): אַתֶּם צְרִיכִים לְשִׂמַח מְאֹד
 מְאֹד, שְׂאִתֶּם יוֹדְעִים מֵרַבֵּי כְּזֶה, כִּי מָה הֵינּוּ עוֹשִׂים בְּלִי רַבֵּי כְּזֶה?
 הֵינּוּ נֹאכְדִים לְגַמְרֵי.

כָּל אִשָּׁה וְאִשָּׁה צְרִיכָה לְהִגִּיד בְּכָל יוֹם אֶת הַי"ג מִדּוֹת
 הַרַחֲמִים, וְלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָהּ הַרַחֲמִים, וְלְהִגִּיד בְּכָל יוֹם אֶת הַי"ג
 "אֲנִי מֵאֲמִין", לְהֵאֲמִין בְּהַקְדוּשַׁת-בְּרוּךְ-הוּא, לְהֵאֲמִין בַּתּוֹרָה
 הַקְדוּשָׁה, לְהֵאֲמִין בְּמִשְׁהַ רַבְּנוּ וּבְנִבְיָאִים הַקְדוּשִׁים, וּבְמִצְוֹת
 הַקְדוּשׁוֹת. הַרַבֵּי מִצְאֵנוּ זי"ע הִזָּה אָמַר שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם אֶת
 הַי"ג מֵאֲמִין", וְלֹא סָתַם אָמַר, אֲלֵא הִזָּה דְּבוּק מְאֹד בְּהַקְדוּשַׁת-
 בְּרוּךְ-הוּא. אִם אֲנַחְנוּ נִתְבּוֹנֵן, נִרְאֶה אֶת הַנְּסִים וְנִפְלְאוֹת שֶׁעוֹשֶׂה
 אִתָּנוּ הַצְדִּיק.

הִזָּה יְהוּדֵי בּוֹיְנָה, שְׂמָה הִיוּ אֲזֵי הַרּוֹפְאִים הַכֵּי גְדוֹלִים, וְהֵנָּה
 הִזָּה לוֹ בֶּן חוּלָה, וְהִיּוֹת שְׁהִיָּה עֲשִׂיר, הוּא לֹא קָמָן בְּכֶסֶף, וְלָקַח
 בְּעֵבּוּרוֹ אֶת הַרּוֹפְאִים הַכֵּי גְדוֹלִים, וְזֶה לֹא עֶזֶר. וּמִסְכֵּן הָאָדָם הִזָּה
 לֹא הֵנִיחַ תְּפִלִּין, לֹא הִלָּךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, לֹא קִיָּם מִצְוֹת, לֹא
 שָׁמַר שַׁבָּת, אֲכַל טְרֵפוֹת וְנִבְלוֹת, וְשָׁלַם הוֹן תּוֹעֲפוֹת לְרוֹפְאִים
 וּפְרוֹפְסוֹרִים שִׁירְפָאוּ אֶת הַבֶּן שְׁלוֹ, וְזֶה לֹא צָלַח. בְּכֵן הוּא הַסְּתוּבָב
 בַּפֶּאֶרֶק וּבִכָּה, הַתִּישָׁב עַל סִפְסָל וּבִכָּה, כִּי הַפְּרוֹפְסוֹרִים אָמְרוּ שְׂאִין
 תִּקְנֶה לְבֶן, וְהוּא מְכָרַח לְמוֹת. וְהֵנָּה עוֹבְרִים שֵׁם שְׁנֵי יְהוּדִים
 חֲסִידִים, שְׂבָאוּ לוֹיְנָה בְּשָׁבִיל עֲסָקִים, וְרוֹאִים אֶחָד יוֹשֵׁב עַל הַסִּפְסָל
 וּבוֹכָה, נִגָּשׁוּ אֵלָיו — בְּמָה אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְעֶזֶר לָךְ? [זֶה סִמָּל שֶׁל
 יְהוּדִים, שֶׁלֹּא יְכוּלִים לְרַאוֹת בְּסִבְלוֹ שֶׁל יְהוּדֵי אַחֵר], וְסִפֵּר לָהֶם אֶת
 מַר לְבוֹ, שֶׁהַבֶּן שְׁלוֹ חוּלָה, וְהַפְּרוֹפְסוֹרִים הַתִּיאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ. אָמְרוּ שְׁנֵי
 הַחֲסִידִים לְיְהוּדֵי הַזֶּה, אַף שְׁהִיָּה רַחוּק לְגַמְרֵי מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת: יֵשׁ

בצאנו צדיק גדול, תסע אליו, שמה תהיה לך תקנה. היהודי הזה
כבר לא היתה לו שום עצה אחרת, ואמר: בזבזתי כל-כף הרבה
כסף, בטחתי ברופאים, בפרופסורים, זה לא הועיל לי, אז מה יכול
להיות, אנסה את זה. ונסע לצאנו, ותכף כשהגיע לצאנו, הגבאי
משה יהושע נתן לו להכנס, וההוא התחיל לבכות בטורם התחיל
לספר מטרת בואו, הוא רק בכה ובכה, ולא יכול היה להוציא מלה
מהפה. והנה הרבי מצאנו זי"ע אומר לו: "תן לי חמש-מאות רובל,
ותסע הביתה, לבן שלך יש רפואה שלמה". הרבי לא שאל אותו
מה השם שלו, מה השם של הבן וכו', ההוא לא הזכיר בכלל שהבן
שלו חולה, ואלו מלים אמר לו הרבי: "תן לי חמש-מאות רובל
[שזה היה הון תועפות] וסע הביתה, ותהיה לבן שלך רפואה".
ההוא השתומם מאד, מהיכן יודע הרבי, שהבן שלי חולה, לא
אמרתי מאום. ונתן את החמש-מאות רובל, ואמר לעצמו: "נתתי
כל-כף הרבה כסף לרופאים ולא הועיל, אנסה עוד חמש-מאות
רובל, מה יכול להיות?" אבל היות שהרבי מצאנו זי"ע לא שאל
אותו כלום — לא את השם של הבן, לא השם של האמא וכו',
רק בקש ממנו חמש-מאות רובל, אז ההוא הלך שבור ורצוף, הוא
דבר בקול: איי חסידים, גנבים, שלחו אותי מוינה עד צאנו, ולא
לקח את השמות של החולה ושל האמא שלו, רק בקש כסף, סתם
גנבה, ככה הלך וכו'. ואיך שהוא דבר על הרבי מצאנו, היו לרבי
שני בנים צדיקים גדולים: ה'דברי יחזקאל' רבי יחזקאל משיננוה,
וה'דברי ברוך' רבי ברוך מגורליץ. הצדיק הקדוש רבי יחזקאל
משיננוה אמר תכף-מיד: בא יחזיר לו את החמש-מאות רובל, כדי
שלא יהיה חליל השם, ויצא שם רע על האבא. הבן השני רבי ברוך
מגורליץ זי"ע אמר: לא, אם נתנם לאבא, כבר יש ישועה, אם
האבא בקש חמש-מאות רובל, ליהודי הזה יש ישועה. ועצר את
הבן הבכור משיננוה זי"ע שלא יחזיר את הכסף. היהודי הזה הגיע
חזרה, וגלה להפתעתו, שלבן יש רפואה וישועה. ענה ואמר: "אף
שאני רחוק מתורה ומצוות, אבל האמנתי שיש בורא כל עולמים,
אבל לא ידעתי שיש לו בזה העולם שליח" ... רואים מזה שהצדיק
עושה נחת-רוח להקדוש-ברוך-הוא, ומגלה ומפרסם את הקדוש-

אָשֶׁר   מֵא קֹלָח   בְּנַחֵל   שְׂכֹז
בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן עָקַר הַצְּדָקָה שְׁאַנְחֵנוּ צְרִיכִים לָתֵת זֶה רַק לְהַפְיִץ
אֶת אֹר רַבְּנוּ ו'ל'.

רְצִיתִי מְאֹד מְאֹד מִפְּלִכֵן, מִי שָׂרֵק יִכּוּלָה, שְׁתַּפְּיֵץ לְנָשִׁים בְּקִבְרֵי
צְדִיקִים, מִסְּכָנוֹת הַיּוֹם הַנִּשְׁשִׁים, עוֹבֵר עֲלֵיהֶן צְרוֹת וַיִּסּוּרִים, וְאִם
נַעֲסֵק בְּהַפְצָה אֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֲנִי מְאֹד
מִבְקֵשׁ אֶתְכֶן, הַלּוֹאִי שְׂפָל אִשָּׁה תַעֲשֶׂה פֶּעַם בְּשָׁבוּעַ הוֹרָאת קִבְע
אֶחָת, בְּשָׁבִיל שְׁנִקְנָה אֶת הַמְּקָנָה שֶׁתַּחַת הַמְּבִנָה, שִׁיְהִיָּה שְׁלָנוּ —
שֶׁל הַקְּהֵלָה, שְׁנוֹזְפָה לְבָנוֹת בֵּית-הַפְּנִסֵּת גְּדוֹל, הַלּוֹאִי שְׂפָל אִשָּׁה
תַעֲשֶׂה הוֹרָאת קִבְע אֶחָת פֶּעַם בְּשָׁבוּעַ בְּהַתְּנַדְבוֹת, פְּדִי לַעֲשׂוֹת
נַחַת-רוּחַ לַצְּדִיק, לַעֲשׂוֹת נַחַת-רוּחַ לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאֲנִי מְאֹד
מִבְקֵשׁ אֶתְכֶן תִּתְחַזְּקוּ מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, תַעֲשׂוּ כָּל מָה
שְׂבִיכְלִתְכֶן רַק לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה. תַעֲקְרוּ מַעֲצָמְכֶן אֶת הַכַּעַס
וְהַקְּפִידוֹת, הַדְּבִיקוּ אֶת עֲצָמְכֶן בּוֹ יִתְבָּרַךְ, תְּמִיד תִּחַשְׁבוּ רַק מִמֶּנּוּ
יִתְבָּרַךְ, וְאִז תִּרְאוּ שְׂלֵא יַחֲסֹר לְכֶן שׁוֹם דְּבָר. הַצְּדִיק מִתְּפַלֵּל עֲלֵיכֶן,
הַצְּדִיק דּוֹאֵג בְּשָׁבִילְכֶן, אֲנַחְנוּ כָּל-פֶּךָ צְרִיכִים לְשִׂמְחָה, שִׁישׁ לָנוּ צְדִיק
כְּזֶה, מָה הֵינּוּ עוֹשִׂים בְּלִי רַבְּנוּ ו'ל'?

וְלִכֵּן בָּאוּ בְּיַחַד לְהַתְחַזֵּק, אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִבְקֵשׁ אֶת נְשׁוֹת אֲנָשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ, תַעֲשׂוּ כָּל מָה שְׂבִיכְלִתְכֶן לְנִקּוֹת אֶת הַקְּהֵלָה שְׁלָנוּ מִבְּגָדֵי
פְּרִיצוֹת, בְּגָדִים צְמוּדִים וַחֲצוּפִים, שְׂלֵא יִמְצֵא בְּקָהֳלָה שְׁלָנוּ דְּבָרִים
כְּאֵלוֹ. וְהַעֲקֹר תִּקְבְּלוּ אֶת כָּל אֶחָד בְּסִבֵּר פָּנִים יְפוֹת, כָּל מִשְׁפָּחָה
חֲדָשָׁה שְׂבָאָה תִתְעַנְּנוּ בָּמָה אֶתֶן יְכוּלוֹת לַעֲזֹר לָהֶם, וְאִז תִּרְאוּ אִיךָ
שֶׁהַשְׂכִּינָה תִהְיֶה בֵּינֵנוּ, וְנוֹכַל בְּיַחַד לְשִׁיר: "לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרָא
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ".

הַמֵּאחַל לְכֶן בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קֹלָח.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסִדֵּר וְאֵרָא, כ"ד טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרִכָּה וְכָל טוֹב סָלָה יִגִּיעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶל כָּל־לִיּוֹת אֲנָשֵׁי

שְׁלוֹמֵנו הַיְקָרִים "חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב", הַגְּרִים בִּיבֵנְאֵל "עִיר בְּרֶסֶלֶב", הַיְ"ה עֲלֵיהֶם יִשְׁרָה שְׁכִינְתּוֹ תָּמִיד.

אִין אַתֶּם יְכוּלִים לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַשְּׂמֵחָה שֶׁהִיְתָה לִי, שֶׁהִתְקַבְּצְתֶם יַחַד בְּמוֹצָאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, וְאַכְלַתֶם בְּיַחַד וּבְצוּמָא סְעֻדַת מְלוּהַ מְלָכָה, וְאַחַר-כֵּן שְׂמַעְתֶּם שְׁעוֹר בְּהַלְכוֹת טְהָרָה, אֲשֶׁר נִהְגוּ עִכְשָׁו בִּימֵי שׁוֹבְבִים בְּכָל הַקְּהֵלוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָם, שְׁפַעַם בְּשַׁבּוּעַ אֶחָד חוּזַר עַל הַלְכוֹת אֱלוֹ הַחֲמוּרוֹת מְאֹד, וּבְקַלּוֹת יְכוּלִים לְהַפְּשֵׁל בְּאֶסְוֵרֵי פְרִיתוֹת, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, אֲבָל כְּפִי שְׁרָאִיתִי אֶת הַרְשִׁימָה שֶׁל אֱלוֹ שְׁהוֹפִיעוּ, מְאֹד מְאֹד נְצַטְעַרְתִּי, שֶׁהָיוּ חֲסִידִים עוֹד הַמּוֹן שְׂמוֹת מִהֶאֱבְרָכִים, שֶׁזֶה לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים חֲזְרוּ בְּתִשְׁבּוּבָה וְכו'.

וְלִכֵּן אֲנִי מְכַרַח לְהוֹכִיחַ אוֹתֶם בְּתוֹכְכֶה מְגַלְהַ וּבְאַהֲבָה מְסַתְרַת, דְּעוּ לָכֶם שְׁלַחְזוֹר עַל הַלְכוֹת טְהָרָה, זֹו לֹא חֲמָרָה, אֲלֹא הַכְּרַח גְּדוֹל, כִּי בְקַלּוֹת יְכוּלִים לְהַפְּשֵׁל בְּאֶסְוֵרֵי פְרִיתוֹת, שְׂיָבִיא אַחַר-כֵּן צָרָה גְּדוֹלָה לְאָדָם, שְׁלֹא יוּכַל אַחַר-כֵּן לְצַאת מְזֵה, כִּי אִם אֵינֶם יוֹדְעִים אֶת הַהַלְכוֹת הַחֲמוּרוֹת הָאֵלּוּ, יְכוּלִים לְהַפְּשֵׁל בְּעוֹן פְּרִיתוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה לְאַמְלֵל אֶת עֲצָמוֹ. וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו הַיְקָרִים! לְטוֹבְתְכֶם הַנְּצַחִית, שֶׁמֵּהֲשַׁבּוּעַ הַזֶּה, תִּצְטָרְפוּ בְּלָכֶם בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכָּלָל אֶל סְעֻדַת מְלוּהַ מְלָכָה, כְּדִי לְשַׁמַּע אֶת הַהַלְכוֹת הַחֲמוּרוֹת.

נָא וְנָא רְאוּ לְחֻזַק אֶת עֲצָמְכֶם בְּיַתֵּר שְׂאֵת וּבְיַתֵּר עוֹ, וְדִיקָא עִכְשָׁו בִּימֵי שׁוֹבְבִים הַקְּדוּשִׁים, שְׂיְכוּלִים לְתַקֵּן כָּל מַה שֶׁהָאָדָם פָּגַם בְּפָגַם הַבְּרִית, תַּעֲסִקוּ בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר אִין עוֹד תַּקּוּן לְאָדָם יוֹתֵר גְּדוֹל מְזֵה, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (ירושלמי ראש השנה, פֶּרֶק ד', הַלְכָה ח'): כִּיּוֹן שֶׁקְּבַלְתֶּם עֲלֵיכֶם עַל תּוֹרָה, מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאֱלוֹ לֹא חֲטַאתֶם מִימֵיכֶם; כִּי עַל-יְדֵי לַמּוּד הַתּוֹרָה, הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא מְכַפֵּר עַל כָּל הָעוֹנוֹת. וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד רוֹצֵה, שֶׁהַד' אֲמוֹת שְׁלֵנוּ יִהְיֶה רַק אֲוִירָה שֶׁל תּוֹרָה, כָּל אֱלוֹ שְׂיְכוּלִים לְלַמֵּד בְּכוּלֵל "אוֹר הַמְּאִיר" מִשְׁעָה עֲשׂוֹר עַד שְׁעָה אַרְבַּע — אֲשֶׁרֵי לוֹ! וּמִי שְׂאִינוּ יְכוּל לִישַׁב כָּל-כֵּן הַרְבֵּה שְׁעוֹת, שְׁעַל-כָּל-פָּנִים יְבוֹא לְלַמֵּד בְּכוּלֵל "אוֹר

הַצַּדִּיק" מִשְׁעָה אַחַת-עֶשְׂרֵה עַד שְׁעָה אַחַת, כִּי אֵין אָתָּם יְכוּלִים לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל הָאָדָם, שְׁזוֹכָה לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, כִּי לְמַעַלָּה מְאֹד מְאֹד מִתְחַשְּׁבִים עִם אָדָם שְׂיִישׁ לוֹ עַל-כָּל-פְּנִיִם שְׁלֹשָׁה שְׁעוּרִים הָאֵלוּ בְּכָל יוֹם, וּכְמֵאֲמָרָם ו"ל (שֶׁבַת קכ.): "וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין שְׂמֵלָה", שְׂאֵין בְּיַדִּי לֹא מִקְרָא וְלֹא מִשְׁנָה וְלֹא תַלְמוּד; כִּי מִי נִקְרָא עֲנִי אֲמַתִּי, שְׂאֵין לוֹ חֲתִיכַת לֶחֶם לְאָכַל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ, זֶה שְׂאֵין בְּיָדוֹ בְּכָל יוֹם מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, וְזֶה לֹא יְכוּלִים לְהַסְבִּיר לְבְנֵי אָדָם, כִּי יָבוֹא הַיּוֹם, שְׂפָל מִי שְׂלֹא לְלַמֵּד אֶת הַשְּׁלֹשָׁה לְמוּדִים הָאֵלוּ יִתְחַרֵּט מְאֹד, אָבַל כְּבָר לֹא יוֹעִיל לוֹ שׁוּם דְּבָר, כִּי כָּל זְמַן שְׂאָדָם חִי, הוּא יְכוּל לְהַשְׁלִים אֶת עֲצָמוֹ.

וְלָכֵן אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְהַפְּנֵס בְּכוּלָּל, וְעַל-כָּל-פְּנִיִם שְׂיִלְמַד לְבַד בְּכָל יוֹם אֶת הַשְּׁלֹשָׁה לְמוּדִים הָאֵלוּ, אִם אֵינוֹ יְכוּל לְהַפְּנֵס בְּכוּלָּל, כִּי חָבַל עַל הַזְּמַן, וּמְחַמַּת שְׂאֵין אָדָם יְכוּל לְלַמֵּד בְּרִצְיָפוֹת כָּל הַיּוֹם, כְּדָאי שְׂפָל אֶחָד יֵצֵא לְהַפְּצָה, בְּפָרֵט עַכְשָׁו בֵּימֵי שׁוּבָבִים, שְׂמַתְקַנִּים אֶת פָּגַם הַבְּרִית, וְלְהַפְּיֵץ אֶת סִפְרֵי רַבְּנֵינוּ ו"ל, אֵין עוֹד מַעַלָּה יוֹתֵר גְּדוּלָּה מְזוֹ בְּתַקּוּן הַבְּרִית, וּכְמוֹ שְׂאָמַר רַבְּנֵינוּ ו"ל (סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, אוֹת נְאוּף, סִימָן מא): תַּקּוּן לְהוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, שְׂיִשְׁתַּדֵּל לְהַחְזִיר בְּנֵי אָדָם בְּתִשׁוּבָה; וּמִי יְכוּל לְהַתְּפָאֵר שֶׁהוּא נָקִי מִחֲטָא הַזֶּה, כִּי מוּבָא בְּסִפְרֵי "רְאִישִׁית חֲכָמָה" (שַׁעַר הַתְּשׁוּבָה, פֶּרֶק ג', סִימָן י'): וּמֵהַדְּבָרִים שְׂצָרִיף הַשֵּׁב לְתַקּוּן, הוּא לְתַקּוּן אוֹת בְּרִית הַפְּגוּם בְּהוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, שְׂאֵין אָדָם בְּזַמְנָנוּ נְצוּל מִמֶּנּוּ בְּבַחֲרוּתוֹ, עֵינֵן שָׁם. וְאִם שְׂכַתֵּב אֶת זֶה לְפָנֵי אַרְבַּע-מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים שָׁנָה, כִּי הוּא הִזִּיהַ תַּלְמִיד הַרַמ"ק ו"ל, שֶׁהִזִּיהַ בְּדוּרוֹ שֶׁל הָאֲרִיז"ל, וּכְבָר אֲזַכְּתֵב "שְׂאֵין אָדָם בְּזַמְנָנוּ נְצוּל מִמֶּנּוּ בְּבַחֲרוּתוֹ", מַה נֹּאמַר אֲנַחְנוּ בְּדוּר הַזֶּה?! שֶׁהַכֹּל פְּתוּחַ, וְהַכֹּל פְּרוּץ, וּבְנֵי הַנְּעוּרִים נִכְשָׁלִים בְּגְדוּל בַּחֲטָא הַמְּגַנָּה וְהַמְרוּר הַזֶּה (וְאֲשֶׁר אֲנִי מְסַרְתִּי אֶת נַפְשִׁי, פְּשוּטוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ, לְהַצִּיל אֶת הַנְּעַר, וְלֹא בַחֲנָם לְקַח אֶת עֲצָמוֹ הַסֵּמ"ךְ-מ"ם — הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְלֹא עַל-יַדֵּי שְׁלִיחָיו, וַיְרָה בִּי כָּל הַחֲצִים, וְכִּי מִפְּנֵי שְׂרָצִיתִי לְהַצִּיל אֶת בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וְלֹא עוֹד אֶלָּא כְּמָה בְּנֵי הַנְּעוּרִים עוֹד קָמוּ עָלַי

והתחברו אל ... להשפילני ולהכפיש את שמי, והכל מפני שחורה להסמ"ך-מ"ם שיכולים להציל את הנער מהחטא המגנה הזה).

ולכן אני מבקש את כל אנשי שלומנו היקרים, מי שרק רוצה לעסק בתקון נשמתו, ויודע איך שנגעל בחטא המגנה הזה, שיצא להפיץ את הקנטרסים והחוברות, שהם תמצית דברי רבנו ז"ל ומוהרנ"ת ז"ל, ויקרב רחוקים אליו ותברך, אשר זהו תקון גמור לפגם-הבְּרִית, ואל יאמר האומר: "אין לי כח" ... "זה אינו בשבילי" ... "זה לא מתאים לי" ... כי מה לא יעשה אדם כדי לתקן את מה שקלקל?! ולכן אשרי מי שאינו מטעה את עצמו, ויוצא דיקא בימים אלו בימי שוכבים להפצה.

המאחל לכם ברכה והצלחה מן השמים...

מא קלט.

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר וארא, כ"ה טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך.

מאד מאד אני רוצה, שתעבירי את הבנות אל משפחת ... שייחיו, כי אני רואה שבעלך מתעצבן עליהם, ונותן להם מכות רצח וכו' וכו', ואני יודע שאם יתודע לרשיות מזה, אז יקחו מכם את הבנות בלי שום רחמנות, כי כך נוהגים העזרה סוציאלית, תכף-ומיד כשנתודע להם מאיזה מקום שנותנים מכות להילדים, לוקחים את הילדים מההורים, ומוסרים אותם למשפחה אומנת בלי שום רחמנות, ותאמיני לי, שאני מבין אותם, כי למה צריכים הילדים לסבל כשההורים מתעללים בהם?! ולכן לדעתך, תכף-ומיד למסר את הבנות למשפחת ... שייחיו, שיהיו משפחה אומנת, והם יכולים לקבל על זה גם כסף עבור הוצאת הבנות, וכך ישרה

אָשֶׁר   מֵא קִמ   בְּנַחֵל   שְׁלֵא

שְׁלוֹם-בַּיִת בְּתוֹךְ בַּיִתְךָ, וְתִאֲמִינִי לִי, שְׂאִין עֲצָה יוֹתֵר טוֹבָה מִזֶּה, כִּי
הֵן הַבְּנוֹת רוֹצוֹת לְהִיּוֹת שְׂמָה, וְהֵן הַמְשֻׁפָּחָה רוֹצָה אוֹתָם.

נָא לְמִסֵּר לָהֶם אֶת הַבְּגָדִים, שְׂמִסְכָּנוֹת אֵין לָהֶם בְּגָדִים לְלַכֵּת
הַיּוֹם לְבַיִת-סֹפֵר.

אֲקַנְהָ שְׂתַעֲשִׂי אֶת רְצוֹנִי, וְלֹא תִתְחַרְטִי לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמִכָּל
שָׂכָן לֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִמ.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר וְאֵרָא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

לְדַעַתִּי, מֵאַחַר שְׂאֵתָה לֹא מִסְתַּדֵּר עִם הַבְּנוֹת שֶׁל אֲשֶׁתְךָ, עַד
כְּדֵי כֹךְ שְׂבָאִים כְּבֹר לְהַפְּאָה וְכוּ' וְכוּ', וּמֵאִיזוֹ סִבָּה שָׂרַק לֹא תִהְיֶה
אֵתָה נוֹתֵן לָהֶם מַכּוֹת רִצַּח כְּפִי עֲדוּתָם, כְּדֹאֵי לְמִסֵּר אוֹתָם לְמִשְׁפָּחָה
אוֹמְנָת, שְׂרוֹצָה לְקַחַת אוֹתָם, וְהֵם מְשֻׁפָּחַת ... שְׂיַחֲיוּ, וּכְדֹאֵי
שְׂתַעוֹדֵד אֶת אֲשֶׁתְךָ עֲבוּר זֶה, כִּי הַיּוֹם כְּשִׁמְפִים יְלָדִים, יְכוּלִים
לְשָׁבֵת בְּבַיִת-סֵהָר בְּלִי שׁוּם רַחֲמָנוּת, וְגַם יִקְחוּ אֶת הַיְלָדִים וְיַעֲבִירוּ
אוֹתָם לְמִשְׁפָּחָה חִלּוֹנִית, רַחֲמָנָא לִישְׁזַכֵּן, וְלִכֵּן מֵאַחַר שְׂאֵתָה לֹא
מִסְתַּדֵּר אִתָּם, וְהַבְּנוֹת רוֹצוֹת לְצֵאתָ, תַּעוֹדֵד אֶת אֲשֶׁתְךָ שְׂתַסְכִּים.

רְאֵה לְעַבֵּד הַרְבֵּה עַל נְקֻדַּת הַכַּעַס שְׁלֵא תִכְנַס בְּעַצְבִּים, וְאִף
שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ שְׂעוֹבֵר עֲלֶיךָ מְשֻׁפָּרִים וְגִלִּים, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְהַרְגִיל
אֶת עֲצֻמְךָ לְלַמֵּד אֶת הַמֵּאֲמֵר הַנִּפְלֵא בְּלִקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן
קנ"ה, הַמְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַסִּבְלָנוֹת שְׂזוֹכִים עַל-יְדֵי תַקְוָה הַאֲמוּנָה, עֵינֵי
שָׁם.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קמא.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרֵי וָאֵרָא, כִּי הִטְבַּח ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... תְּחִיָּה.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מִמְּלִיץ שֶׁתִּקְחִי אֶת שְׁתֵּי הַבְּנוֹת לְאִמּוֹץ, וְיֵמָּה גַם שֶׁתִּקְבְּלִי עַל זֶה כֶּסֶף עַל הוֹצָאָת אָכֵל וּבִגּוּד וְכוּ' וְכוּ', רַק תִּשְׁמְרִי שֶׁהֵם לֹא יִהְיוּ לְבַד עִם בְּעָלֶיךָ, כִּי זֶה אֶסוּר יְחִוּד הַחֲמוּר מְאֹד, וּמְחַמַּת טְרָדוֹתַי — הַהֲכָרַח לְקַצֵּר.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קמב.

בַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרֵי וָאֵרָא, כִּי הִטְבַּח ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... שִׂיחִיו.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת הַהוֹדָעָה שֶׁנוֹלַד לָכֶם בֵּן לְמִזְל טוֹב, יַעֲזוֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁתִּזְכֶּה לְהַכְנִיסוֹ לְבְרִיתוֹ שֶׁל אֲבִרְהֵם אָבִינוּ, וְתִרְוֶה רַב נַחַת דְּקִדְשָׁה מִמֶּנּוּ וּמִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיכֶם.

אוֹדוֹת קְרִיאַת הַשֵּׁם שֶׁאַתֶּם רוֹצִים לְדַעַת אֵיזָה שֵׁם לְתַת, לְדַעַתִּי, תִּתְּנוּ שֵׁם אַחֵר מִי שֶׁמְאֹד מְאֹד חָשׁוּב בְּעֵינַיְכֶם.

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע בְּתַפְּלָתִי שֶׁאֲנִי מִבְּקָשׁ וּמִתְפִּיל לְבַעֲדְכֶם, שֶׁיִּהְיֶה לָכֶם רַק טוֹב בַּחַיִּים.

הַמְּאַחַל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קמג.

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר וארא, כ"ה טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

שמעתי שאתמול הפצת למעלה משלש-מאות ספרים: "אוצר האמונה" וכן "אוצר החיים", ולכן אני מאד מבקש אותך, שתמשיך בעבודה הקדושה הזו בכל יום, כי אין אתה יכול לתאר ולשער את הזכות הגדולה שיש לך, ותשתדל למסור את הכסף לר' ... גרו יאיר, ולומר לו שיכניס את זה בין הכסף ששיך לי.

מה אמר לך! אשרי מי שזוכה להפיץ בכל יום את ספרי רבנו ז"ל, אשר אין עוד מעלה יותר גדולה מזו בתקון הברית, וכמו שאמר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות נאוף, סימן מא): תקון להוצאת זרע לבטלה — שישתדל להחזיר בני אדם בתשובה; ומי יכול להתפאר שהוא נקי מחטא הזה? ! ולכן אשרי מי שעוסק בעבודה קדושה זו, שבזה מכפר על חטאיו שעשה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא קמד.

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר וארא, כ"ה טבת ה'תשס"ז.

שלום וברכה אל ... גרו יאיר.

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין אתה יכול לתאר ולשער את גדל הזכות שיש לך, שאתה מחזק ומעודד ומשמח את הבנות, כי לצערי הרב, הן כבר היו בצפירי הטמאה של החלוניות, רחמנא לישזבן, ולכן כל מה שיכולים להציל אותם, הינו בכל מיני דרכים שפעולם, צריכים

להציל אותם, ואין פה עכשו ענין של מילתא דחסידותא, אלא זה הצלת נפשות ממש, ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין לו): וכל המקיים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאלו קיים עולם מלא; ולכן זו המצוה הכי גדולה שרק יכולה להיות, אני רוצה שאתה ותברך ... גרו יאיר, יאספו אותם פעם בשבוע, ותחדירו בהן דבורי אמונה וספורי צדיקים, כדי לעורר ולמשך את לבכם אליו יתברך, והעינים שלכם יהיו תמיד רק כלפי מעלה וכו', כי פה מדברים מענין של פקוח נפש, להציל נשמות ישראל, שלא יפלו ברשת השמא והזהמא, ולכן אני רוצה שרק שניכם תהיו שמה, לא המורות, ולא המרכוז של החוג, וכך הם יקבלו מכם הרבה.

אודות שנה הבאה במלמדות וכו', אני לא מתערב בזה, מה שתראה תעשה, העקר מה שהולך לי בחיים, שתציל לי את הנער, שמאד מאד פואב לי מה שקורה עכשו בעולם, שרבות רבות נשמות קדושות של בני הנעורים הולכים לאבוד, ואין אף רב בישראל או איזה אדמו"ר וכו', שיהיה אכפת לו מהנער, ולכן לי הולך בחיים להציל מה שיותר נער, ועניי עירך קודמים, הינו הנער שלנו בני ובנות אנשי שלומנו, זה צריך להיות בראש מעינינו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

מא קמה.

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר וארא, כ"ה טבת ה'תשס"ז.

שלום רב אל ... תחיה.

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מאד מאד רוצה, שבלייל שלישי בעת החוג, שנמצאים אז שני האברכים, שאף אחד לא יהיה אז שם מצד המורות, כי כך הם יכולים להחדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך, ואני מאמין באמונה שלמה, שיש להם את הפח להחזירם למוטב, כי הבנות מתבישות

אָפֿער   מאַ קמוּ — מאַ קמוּ   בְּנַחֵל   שְׁלֵה

כְּשֶׁנוֹכַחֹת שָׁם שְׁמָה הַמּוֹרוֹת שְׁלֵהוּ, וְלִכֵּן צְדִיף שֶׁהֵן אֶת וְהֵן ... לֹא
תִּהְיוּ בְּמִקּוֹם.

דְּעִי לָךְ, שָׂרָק בְּזִכּוֹת זֶה שְׂאֵת עוֹזֶרֶת לִי, יִהְיוּ לָךְ יְלָדִים טוֹבִים,
וְתִצְלִיחֵי עִמָּהֶם.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קמוּ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרֵי וְאָרָא, כ"ה טֵבַת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרִכָּה אֶל ... גְּרוּ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֵין מְלִים לְהוֹדוֹת לָךְ עַל זֶה שְׂאֵתָה מוֹסֵר אֶת הַמִּכְתָּבִים לְאִנְשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ, וּרְצוֹנֵי לְעוֹרֵר אוֹתָךְ עַל נִקְדָּה מְאֹד חֲשׂוּבָה, בְּשָׁעָה שְׂאִנִּי
כּוֹתֵב "דְּחוּף מְאֹד", אֵלוֹ הַמִּכְתָּבִים צְרִיכִים לְמִסֵּר תְּכַף-וּמְיָד, כִּי הֵם
נְחוּצִים וְגוֹבְלִים בְּעֵינֵי שָׁל פְּקוּיָח נֶפֶשׁ.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קמוּ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרֵי וְאָרָא, כ"ה טֵבַת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרִכָּה אֶל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֵין אֶת יְכוּלָה לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גִּדְּלֵי הַשְּׂמִמָּה שֵׁישׁ לִי,
שֶׁהַתַּחֲוִיל הַשְּׁלוֹם-בֵּית אֲצִלְכֶם מִחֲדָשׁ, כִּי אֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד
חֲשׂוּב שִׁיחָהּ שְׁלוֹם בְּתוֹךְ הַבֵּית, כִּי כָּף אֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(סוֹטָה יז): אֵישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ — שְׂכִינָה בִּינֵיהֶן. וְלִכֵּן אִם רְבִים, אֲזִי

מְגֵרְשִׁים אֶת הַשְּׂכִינָה מֵהַבַּיִת, וְאָז מֵרֵמֵז, כִּי אֵין עוֹד מְרִירוֹת כְּמוֹ
הַקְּטָטוֹת בְּתוֹךְ הַבַּיִת.

אֲנִי מְכַרְח לְהַגִּיד לָךְ, שְׂיֵשׁ לָךְ בְּעַל מְקָסִים שְׂאוּהֵב אוֹתָךְ וְעוֹזֵר
לָךְ בְּכָל הַתְּחוּמִּים וְכוּ', אֲבָל לָךְ יֵשׁ מִדַּת הַכַּעַס שְׂאֵת צְרִיכָה לְשֹׁבֵר,
וְלִקְנוֹת לְעֲצָמָךְ מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, אִם רוֹצִים שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בְּבַיִת, אֲזִי
צְרִיכִים לְהַסְתַּפֵּל מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְאֶחָד צְרִיךְ לְעוֹזֵר לְהַשְׁנִי, וְחֻכְמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (תְּמוּרָה טז): אֲשֶׁה בֵּינוֹן שְׂאֵין לָהּ תְּבוּאָה בְּתוֹךְ בַּיִתָּהּ,
מִיָּד הִיא צוֹעֶקֶת; וְלִכֵּן הָאֲשֶׁה צְרִיכָה לְעַקֵּר מֵעֲצָמָה אֶת מִדַּת
הַצְּעָקוֹת וְהַצְּרָחוֹת, לֹא לְצַעֵק וְלֹא לְצָרַח וְלֹא לְהַשְׁפִּיל אֶת בְּעָלָהּ.
וְשׁוֹב פַּעַם אֲנִי אוֹמֵר לָךְ, שְׂיֵשׁ לָךְ בְּעַל גַּפְלָא, וְאֵת צְרִיכָה לְיִקַּר
אוֹתוֹ מֵרֵמֵז, וְאָז תִּרְאִי אֵיךְ שֶׁהוּא יַעֲזֹר לָךְ בְּכָל הַתְּחוּמִּים.

בְּעֵינַי עֲבוּדָה וְכוּ', עֲדִין אֲנִי עוֹסֵק בְּזֶה, לְהַשִּׁיג לָךְ עֲבוּדָה, וְלֹא
שְׂכַחְתִּי.

הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי
שְׂאֵנִי מִבְּקָשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ, שְׂתַצְלִיחֵי דְרַבְּךָ תְּמִיד.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִמַּח.

בְּעֵזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרָא וְאֲרָא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה אֵל ... גְּרוֹ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קְבִלְתִּי אֶת מְכַתְּבְּךָ.

מֵאד מֵאד רְצִיתִי, כְּשֶׁאֲנִי יְבוֹא בְּעוֹד שְׁבוּעִים בְּעֵזְרַתוֹ יִתְבָּרַךְ,
שְׂתַכִּין לִי קְלָסֵר מִכָּל חֹדֶשׁ הַזֶּה לְמִסְפָּרָם, מִכָּל הַצְּאִיקִים שְׂיִצְאוּ
מֵעֲמַת "נוֹצֵר תְּאֵנָה", וְכֵן רְצִיתִי לְרֹאוֹת הַכָּל, כְּדִי שְׂיִהְיֶה בְּרוּר,

אֲשֶׁר   מֵא קִמַּט — מֵא קִנ   בְּנַחֵל   שֶׁלֹּז
וְכַף אֲנִי עוֹשֶׂה גַם עִם הַתְּלִמּוּד תּוֹרָה, הִיּוֹת שֶׁהַכֹּל הוֹלֵךְ עַל שְׁמִי,
וְאֲנִי צָרִיף לְהִיּוֹת נִקֵּי מְכַל רִבְב.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִמַּט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר וְאֶרָא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ, וְגַם אֶת כֶּסֶף הַפְּדִיּוֹן.

יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִמְתְּקוּ מִמֶּךָ כָּל הַדֵּינִים עַל-יְדֵי פְּלֵא
עֲלִיּוֹן, וְלֹא תִצְטָרֵךְ לְנִסְעַ לְגִלוֹת נַע וְנָד, שֶׁהִיא קַלְלַת קִיָּן, רַחֲמָנָא
לְצִלָּן.

וְשְׁלוֹם לְ... תַחֲיָה.

אֶת צְרִיכָה לְדַעַת שֶׁבְּעֵלְךָ אוֹהֵב אוֹתְךָ מְאֹד, וְטוֹרַח בְּעַדְךָ וּבְעַד
הַיְלָדִים הַחֲמוּדִים שְׁלָכֶם, וְהוֹלֵךְ נַע וְנָד, וְזוֹ עֲבוּדָה קָשָׁה מְאֹד מְאֹד
לְהַצְטָרֵךְ לְטוֹבוֹת מִבְּנֵי אָדָם, וְלִכֵּן תִּרְאֵי לְדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, וְאֵל
תִּכְעַסִּי עָלָיו, כִּי הוּא עוֹשֶׂה לְמַעַלָּה מִכַּחוֹתָיו, אֲנִי יָכוֹל לְהַעֲיֵד עַל
כָּךְ.

הַמֵּאחֵל לָכֶם בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִנ.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר וְאֶרָא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוֹ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

תּוֹדַע, אֲשֶׁר עַל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲסוּר לְשָׂאֵל שׁוֹם קְשִׁיּוֹת, כִּי

(תהלים קמה): "צדיק הוֹי"ה בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו", וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'): כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מַאֲרָעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מַעֲיֵן עוֹלָם הַבָּא. וְלִכֵּן אֲסוּר לְשַׂאֵל אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂאֵלוֹת כְּאֵלוֹ, רַק צְרִיכִים לְדַעַת, שְׂמָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה — זֶה לְטוֹבָה, רַק אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה טוֹב בְּעֵינֵינוּ הַנִּגְלוֹת לָנוּ, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן סג), בְּסוּד: "וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לְכֶם רַחֲמִים", שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִמְסַר אֶת הַרַחֲמָנוּת בְּיַדְינוּ, עַיֵן שָׁם. הַמֵּאחַל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצֹּלַחַה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קנא.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרָא וְאֶרְא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם רַב אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

מֵאד מֵאד אֶת מַחְזָקַת אוֹתִי, שְׂאֵת מַחְזָקַת אֶת נְשׁוֹת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְכֵן אֶת מְפִיצָה אֶת מַעֲיֵנוֹת הַחֲכָמָה חוּצָה, שְׂזָה תִקּוֹן גְּדוֹל עַל הָעֶבֶר וְעַל הַהוֹנָה וְעַל הָעֲתִיד, יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂתַמִּיד תּוֹכְלוּ לְחַזֵּק אֶת הַזּוּלַת, וְיִהְיֶה לָךְ רַק כָּל טוֹב בְּחַיֶּיךָ.

הַמֵּאחַל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצֹּלַחַה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קנב.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרָא וְאֶרְא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרַכָּה אֵל ... נְרוּ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ, עִם הַקְּבָלוֹת שֶׁנִּדְרַתְּ עֲבוּר פְּדִיוֹן נַפְשׁ עַל כָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂיַמְתְּקוּ מִמֶּךָ כָּל

אַשֶׁר   מֵא קִנְג — מֵא קִנְד   בְּנַחַל   שֶׁלֹט

הַדִּינִים עַל-יַדֵי פֶלֶא עֲלִיוֹן, אֲנִי מְאֹד מְאֹד שָׁמַח, שְׂאֵתָה מְתַקֵּדִם עִם
הַסֵּפֶר תּוֹרָה, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׂיִהְיֶה לְךָ רַק טוֹב בְּחַיִּים.
אֲנִי יוֹדֵעַ וְאֲנִי מִבִּין וְאֲנִי מְרַגֵּישׁ אֶת כְּאֹב לְבָבְךָ מִמָּה שְׂעוֹבֵר עֲלֶיךָ
מֵהַלְדִים, וְחֻכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (מִדְּרַשׁ אֲגָדָה): כַּעֲס בְּנִים גּוֹרֵם
מִיָּתָה; הֵינּוּ כְּשֶׂאָדָם יֵשׁ לוֹ עֲגַמַת נַפֶּשׁ מִבְּנָיו, זֶה מְקַרֵּב אֶת יוֹם
מִיָּתָתוֹ. וְלִכֵּן אֵתָה צְרִיךְ לְהַתְחַזֵּק בְּכֹל מִיָּנֵי אֲפָנִים שְׂבַעוֹלָם, וְאֵף
שְׂזֶה קִשָּׁה מְאֹד מְאֹד, עִם כָּל זֹאת אֵין לָנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם אֲלֵא אֶת
דְּבָרֵי רִבְנֵנוּ ז"ל שְׂמַחֲזַקְנוּ מְאֹד מְאֹד, וְרָאָה מֵה שְׂעוֹבֵר עָלַי,
וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מַחֲזִיק מֵעַמֵּד, אֵף שְׂזֶה מְאֹד מְאֹד קִשָּׁה.

הַמֵּאחַל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִנְג.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרֵי וְאֵרָא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מְכַתְּבֶךָ.

אֵין מְלִים לְהוֹדוֹת לְךָ עַל שְׂאֵת נוֹתַנְתָּ לְבַעֲלֶךָ לַעֲזוֹר לִי, וְהוּא
מְאֹד מְאֹד חָבִיב עָלַי, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר, שְׂתִרְוֶה רַב נַחַת
דְּקַדְשָׁה מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיכֶם.

חֲזַקִי וְאִמְצִי, וְתִהְיֶי תְּמִיד שְׂמַחָה וְעֲלִיָּזָה, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר
בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַמֵּאחַל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִנְד.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסִדְרֵי וְאֵרָא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... תַּחֲיָה.

לְנִכּוֹן קִבְּלֹתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רְאֵי לְחִזֵּק עֲצֻמְךָ, וְשׁוּם דְּבַר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשִׁבַּר אוֹתְךָ, כִּי צְרִיכִים בְּזֶה הָעוֹלָם הַרְבֵּה הַתְּחַזְּקוֹת.

עַקֵּר הַתְּשׁוּבָה לְשִׁכַּח אֶת הָעֶבֶר לְגַמְרִי, וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִמְּנוֹ, תַּעֲשֵׂי בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְעַל-יַדֵּיָּזָה תִּזְכּוּ שֶׁתִּקְבַּל תְּשׁוּבַתְךָ לְמַעַלְהָ אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ.

עַקֵּר הַתְּשׁוּבָה זֶה רַק עַל-יַדֵּי שְׂמִיחָה שְׂאֵת צְרִיכָה לְחִזֵּק אֶת עֲצֻמְךָ בְּשְׂמִיחָה עֲצוּמָה, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לְךָ, שְׂיִהְיֶה לְךָ רַק טוֹב בְּחַיִּים.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מא קנה.

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר וְאֶרָא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֵל ... גִּרוּ יְאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְּלֹתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אִתָּה צְרִיף לְדַעַת, שְׁקֵדִישׁ אוֹמְרִים אַחַר נִפְטָר רַק בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה, וְאַחֲרֵי-כֵן רַק בְּיוֹם הַשָּׁנָה, וְלֹא כְּמוֹ שְׁנָהוּג עַל-יַדֵּי כְּפָה עֲמֵי אֲרָצִים, שְׁסַתָּם אוֹמְרִים קִדִּישׁ עַל יָמִין וְעַל שְׂמָאל, אוֹ אוֹמְרִים עַל נִפְטָר כְּפָה שְׁנִים, וּבְזֶה מְגִלִּים שְׁהִיָּה, רַחֲמָנָא לְצַלְן, רְשַׁע, וְלִכְּן אֲסוּר לְהַגִּיד קִדִּישׁ סַתָּם כְּכָה.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִנּוּ.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר וְאֶרְא, כ"ה טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... גֵּרוּ יֵאִיר.

לְנִכּוֹן קִבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֲנִי מְאֹד מִתְנַגֵּד לְהִבְיֵא פְתָכִים אֶל הַקְּהֵלָה שְׁלֵנוּ, שִׁיעֲשׂוּ עֲלֵינוּ פְתָבוֹת וְכו', כִּי יֵשׁ לָנוּ כְּבֹר נְסִיוֹן מֵר מֵהֶם, כִּי עֲלֵיהֶם אָמַר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה ה'): "הוּא הָאֲמָרִים לְרַע טוֹב וְלִטּוֹב רַע, שָׁמַיִם חֲשָׁף לְאוֹר וְאוֹר לְחֲשָׁף, שָׁמַיִם מֵר לְמִתּוֹק וּמִתּוֹק לְמֵר"; וְלִכֵּן תִּתְרַחֵק מֵהֶם לְגַמְרִי, זֶה לֹא יָבִיא לָנוּ שׁוֹם תּוֹעֵלֶת, רַק יִגְרַם לָנוּ חֲרָבָן גְּדוֹל מְאֹד.

רַק חֲזוֹק וְאַמֵץ בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִדַּע שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצִדֵּק וּבִמְשָׁפֵט, וְדָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינּוּ נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֶלֶּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיוֹן, כִּי בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה שֶׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאִם מְכַנְיָסִים אֶת זֶה הַיָּטִב בְּתוֹךְ הַדַּעַת וְהַמַּח, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל עַל כָּל עוֹנוֹתָיו, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו'ל (סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, אוֹת אַמוּנָה, סִמֵּן לֵג): עַל-יַדִּי אַמוּנָה יִסְלַח לְךָ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל עוֹנוֹתֶיךָ.

הַמַּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

מֵא קִנּוּ.

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֹדֵר וְאֶרְא, כ"ו טַבַּת ה'תשס"ז.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל ... וְ... שְׁיַחֲיוּ.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְאֹכָזֵב מִכֶּם וּמֵהַתְּנַהֲגוֹת שְׁלָכֶם אִיךְ שְׁאַתֶּם מִתְּנַהֲגִים עִם הַמּוֹרָה שֶׁל בְּתָכֶם, וְעִם הַמְּנַהֲלָת, אֲנִי מְאֹד בּוֹחֵל בְּהַתְּנַהֲגוֹת מוֹזָרָה כְּזוֹ, לְהַכְנִס בְּתוֹךְ בְּתַחוּם בֵּית-הַסֵּפֶר וְלְהַתְּפָרֵץ

על המורה בעזות מצח, וכן על המנהלת, אני מכרח להגיד לכם, אם דבר כזה ישנה עוד פעם, אצטרף להעביר את זה להגורמים, ולהוציא את הבת מבית-הספר, לא שמעו דבר כזה, שהורים יפגסו ויתפרצו בעזות מצח לעיני כל הבנות, על המורה ועל המנהלת, זה לא מקבל בשום מקום בעולם, ומכל שכן לא בהקהלה שלנו, ולכן אני מזהיר אתכם חד משמעית, שאם תעשו את זה עוד פעם, אין לכם מה לעשות יותר בהקהלה שלנו, אני מאד מקפיד על דברים כאלו, בבית ספרנו אין אלימות, ואין הצדקה לשום סגנון כזה, יכולים לדבר בשקט ולהסביר מה שרוצים, אבל לא להתפרץ, ואני מאד מאד מקפיד עליכם.

המצפה שתחזרו בתשובה...

ברוך רחמנא, שזכנו לסיים את כל החבור הנפלא הזה, והוא כרוך קנח יזכנו השם יתברך לסדר עכשו לדפוס את כרוך קנט להגדיל תורה ולהאדירה.

אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא.

תָּכֵן הָעֲנִינִים

חֵלֶק קִנְח

ג פֶּתַח דָּבָר . . . . .

ה הַקְדָּמָה . . . . .

יא מ' תתקעא . . . . .

מכתב פללי לבוגרות "בית פיגא", בו יחזקן על אמונת חכמים, להחזיק בצדיק האמת, בחינת יוסף הצדיק, שהוא נקדת האמת שבין כל הצדיקים, והוא המלמד אותנו איך להחזיק מעמד בזה העולם המלא משברים וגלים, הוא הנותן לנו עצות איך לצאת מן הבור המלא נחשים ועקרבים, ולנוט את חיינו מלאי הנסיונות, ולדלג על הכל, ולהיות דבוקים בו יתברך.

כב מ' תתקעב . . . . .

יחזיר אמונה בו יתברך, ויעורר על כבוד האשה.

כב מ' תתקעג . . . . .

ישמח על שהנמען עשה סעדת הודאה, ויבהירו, שיש לו הרבה על מה להודות, והעקר — שאינם מתנגדים עליו וכו', ויעורר על כבוד האשה, שבזכותה כל הטוב.

כג מ' תתקעד . . . . .

מכתב פללי להתאחדות האברכים ביבנאל עיר ברסלב, בו ישמח על התקבצותם ועשייתם סעדה בחנפה, שזה דבר גדול מאד, ובפרט שאומרים דברי תורה, ומתחזקים באמונת הבורא יתברך ואמונת חכמים, שאת כל זה רצו היונים לעקר מעם ישראל, ויתהלה לאל, לא עלה בידם, וכן מודים ומהללים בסעדה זו את הבורא יתברך על החסד שעשה עמם שזכו להקים בתים, ומודים לצדיק שמסר נפשו בעבור כל זה, לחתן את האברכים סמוך לפרקם, שלא ידעו טעם חטא, ויחזקם חזק היטב להתקבץ בכל מוצאי שבת ולשמע שעור על הלכות טהרת המשפחה מפי הרב ... אשר זה נחוץ מאד, ויעורר על אחדות ואהבה, ולרחק מכל מיני ליצנים החולקים על הצדיק, שאחריתם רעה מאד.

תִּכְנֵן הָעֲנִינִים

- מ' תתקעה** . . . . . לא
 מכתב פְּלִי לְנִשּׁוֹת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, בּוֹ יִבְהִירָן, שִׁימֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי
 הוֹדָאָה, וּבִפְרֻט שְׁנִבְרָאנוּ מִזְרַע יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עָשָׂנוּ גּוֹי כְּגוֹיֵי הָאָרְצוֹת,
 וַיַּעֲזֹר עַל נִקְדַּת הַשְּׂמֻחָה וְעַל אַחֲדוֹת וְאַהֲבָה.
- מ' תתקעו** . . . . . לג
 יִשְׁבַּח הַנְּמָעָן, שִׁישׁ לוֹ דְבוּרִים נִפְלְאִים לְחֻזֵק, וַיִּזְרְהוּ עַל הַדְּבָקוֹת בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹתֶיךָ אֶת הַתְּפִלִּין שִׁישׁ לוֹ בְּתַפְלִין מְהֻדְרוֹת יוֹתֵר, וַיִּשְׁבַּחוּ
 עַל לַמּוֹד הַדָּף הַיּוֹמִי.
- מ' תתקעז** . . . . . לד
 יוֹדָה לְנִמְעָן שֶׁעָשָׂה הוֹרָאת קִבְעָה לְעֹזֶרֶת הַמוֹסְדוֹת, וַיַּחֲזִקוּ שְׂאֵחֵר הָרַע
 יְבוֹא הַטּוֹב.
- מ' תתקעח** . . . . . לה
 יְבִטִּיחַ שֶׁהַתְּמַהוֹנִיִּים שֶׁהִקִּימוּ אֵהָל יִתְבַטְּלוּ לְגַמְרֵי, וְכֵן הַדִּיר שְׂקִים
 בְּאֶזְרוֹר יִתְבַטֵּל. וַיִּזְרְהוּ לְחֻזֵק אֶת הַבַּת, שֶׁהִפֵּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה.
- מ' תתקעט** . . . . . לה
 יוֹרָה לְהַתְחַזֵּק, וְלִצְאֵת מִהַדְּכָאוֹן וְהַעֲצָבוֹת, וְלִתֵּן תּוֹדָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל
 כָּל הַחֲסָד חַנּוּם שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, וְלִהְיוֹתֵנוּ בְּאֶמּוּנָה פְּשׁוּטָה.
- מ' תתקפ** . . . . . לו
 יוֹרָה עַל כְּבוֹד הַבַּעַל, וְלִדְבַר אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ תְּמִיד.
- מ' תתקפא** . . . . . לו
 מִכְּתָב פְּלִי לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו הַיְקָרִים, בּוֹ יַחֲזִקֵם עַל הַלֵּל וְהוֹדָאָה בֵּימֵי
 חֲנֻכָּה הַקְּדוּשִׁים, עַל הַגֵּס הַגְּדוֹל שֶׁעָשָׂה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁרָצוּ הַיְוֹנִים
 לְהִשְׁכִּיחַ שֵׁם ה' מֵעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִדְבְּרוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֶלֶּא לְהַחֲדִיר
 חֲלִילָה תְּאוֹת מִמוֹן, נֶאֱוָף וְאֲכִילָה, וְלֹא עֲלֶה בְיָדָם, וְנַעֲשֶׂה נֵס, שֶׁמֶצְאוּ
 פֶּח שֶׁמֶן חֲתוּם בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גְּדוֹל, וּמִתְתַּיְהוּ וּבְגִיזוֹ הֵאִירוּ אֶת גֵּר
 הַחֲנֻכָּה, הִינּוּ לְהֵאִיר לָנוּ, שְׂגִים בְּתוֹךְ הַחֶשֶׁךְ, גַּם בְּתוֹךְ הָרַע, יִהְיֶה לָנוּ
 טוֹב גְּדוֹל מְאֹד.
- מ' תתקפב** . . . . . נ
 יִשְׁבַּח הַנְּמָעָן שֶׁמְלַמֵּד אֶת הַתְּלִמִּידִים תּוֹרָה וְאַמּוּנָה, אֲשֶׁר גָּדַל זְכוּתוֹ
 עֲצוּמָה מְאֹד.

תִּכְנֵן הָעֲנִיּוֹת

3

- מ' תתקפג** . . . . . נא
ישבב בחור שמתעלה בתורה ויראת שמים, ויורהו להמשיך לגרס ח"י
פרקים משניות, אשר אין למעלה מזה.
- מ' תתקפד** . . . . . נא
יחזק על למוד ח"י פרקים משניות שהורג את היצר הרע, וכן שיעור
בדרך היומי.
- מ' תתקפה** . . . . . נב
ינרבן בחור לנצל את ימי נעוריו, כי ינקותא פלילא דנרדא.
- מ' תתקפו** . . . . . נב
יחזק זוג על שלום-בית, ולחדל ממריבות, ובפרט למען הילדים, ויבהיר
אודות בנם, שמחסיר למודיו בישיבה, ואינו מחזיק בסדרים.
- מ' תתקפז** . . . . . נג
ישבב הנמען שעוסק במצות כבוד אב ואם, שהיא חמורה שבחמורות,
ויבהיר שהחיים מלאים נסיונות, והעקר הוא להתחזק ולידע שעל אף
שנפל ממקום שנפל, השם יתברך מרחם עליו.
- מ' תתקפח** . . . . . נד
ישמח, שהנמען מחדש את הענין של ענג שבת עם האברכים, אשר זה
דבר גדול מאד.
- מ' תתקפט** . . . . . נה
יבקש לידע אם המכתבים הגיעו לנמען, ויבשרו, שבנו מצליח
בלמודים.
- מ' תתקצ** . . . . . נה
יודה לנמען שעוזר לו בשליחת המכתבים לאנשי שלומנו, ויורהו שלא
לשים לב לכל המציקים ומצערים.
- מ' תתקצא** . . . . . נו
ידבר בשבח אילו ספרים שקבל, אף יבהיר, שהם עמקים מדי להמון
עם. ויבקש להפגש עם פלוני.
- מ' תתקצב** . . . . . נו
מכתב כללי לנשות אנשי שלומנו ביבנאל, בו ישבחן על שמתקבצות
יחד לסעדת ראש-חדש, ויבקשן לדאג להוסיף עוד הודאות קבע לבגית

המוסדות, ולעשות את רצון הצדיק, שְׁבוּזָה מראים שאוהבים את הצדיק, ויספר שבקרוב יפתח בית ההוראה, ושם יוכלו לשאל שאלות הלכתיות.

מ' תתקצג . . . . . סב

מכתב כללי לאנשי שלומנו היקרים, בו יחזקם שהנה נשלם עתה ב'זאת חנכה' כל התקונים שהתחלנו מראש-חדש אלול, ויבקש לעזרו לבנות בית-הפנסת ענני, וזאת על-ידי הבאת הוראות קבע וכו', ויעזר על קביעת עתים לתורה הקדושה, ועל הפצת אור רבנו ו"ל, ובפרט מי שיודע שפגם, שישתדל להפיץ את הקונטרסים והספרים, ולקרב רחוקים אליו ותברך, ובזה ימחל לו הקדוש-ברוך-הוא על כל העבר שלו.

מ' תתקצד . . . . . סד

יענה אודות אמירת "פתר" במנין אחר, בשעה שעדין לא הורידו את התפלין וכו', מה לעשות, ויורה לשתף פעלה עם ... בענין החתימות של העמטה.

מ' תתקצה . . . . . סה

יורה לעזר את הבחורים על התמדה בלמוד, שאין למעלה מזה.

מ' תתקצו . . . . . סו

יעזר על כבוד הורים שזו מצוה הכי חשובה, ויחזק שלא להתפחד כלל, כי גדול אדוננו ורב להושיע.

מ' תתקצז . . . . . סז

יורה שלא להפגס בלחצים, והעקר לשמע קלטות של שמחה, וזה מתכוון לחיים טובים.

מ' תתקצח . . . . . סח

יורה לדבר עם הבנות, ולהסביר להן חמר הענין וגדל העון הזה, ואוי להן אם תתפתינה לעשות עברה, שזו אומללות לכל החיים.

מ' תתקצט . . . . . טט

יעזר על קביעות בלמוד מקרא, משנה, גמרא, מדרש והלכה, שעל-ידי-זה אדם יכול לעבר על הכל.

מ"א אַלְפִים . . . . . ע

יאחל רפואה שלמה והחלמה מהירה.

- עא . . . . . מא א
 יאחל "מזל טוב" להלדת הבת, ויחזק להיות תמיד בשמחה, אשר היא רפואה לכל.
- עא . . . . . מא ב
 יחזק על מדת השמחה, שהיא מרחבת את הדעת, ולחשב מחשבות טובות, ואז תמיד טוב, כי במקום שאדם חושב — שם כל האדם.
- עא . . . . . מא ג
 יורה שלא להפגס באיזה עסק שהוא נגד החק וכו'.
- עב . . . . . מא ד
 מכתב כללי לתלמידות תיכון "בית פיגא", בו יוכיחן על התנהגות בלתי נאותה, ולא להתחבר לשתי בנות חצופות, שהרחקו מבית-הספר.
- עג . . . . . מא ה
 יעורר על הדבקות בו יתברך, לידע שהכל נעשה בזה העולם רק מאתו יתברך.
- עג . . . . . מא ו
 מכתב כללי לאנשי שלומנו היקרים, בו יזהירם שלא למעל בכספי צבור, ויספר על כך שני ספורים מזעזעים, שמי שנגע בכספי צבור, סופו היה רע ומר.
- עז . . . . . מא ז
 יבהיר אשר בזה העולם צריכים הרבה התחזקות, ואשרי מי שאינו נשבר ומתאזר בסבלנות רבה מאד, וכיצד? על-ידי תקף האמונה, לידע ולהאמין שהשם יתברך נמצא ואין בלעדיו נמצא.
- עח . . . . . מא ח
 יבקש הורים לרחם על בנם ולעזר לו כספית, כי אין לו לשלם משכנתא, ויחבל, כי עלולים לקחת לו את הבית.
- עט . . . . . מא ט
 יורה שלא להתחיל את ארגון הפקות על הכתות הקטנות לפני שהוא מגיע, ולחכות לבואו בשבוע הבא.
- פ . . . . . מא י
 יתמה שהנמען לא כתב לו מכתב זמן רב, ויורהו להמשיך לסיים

תִּכְוֵן הָעֲנִינִים

מסכתות, ולהדביק עצמו בו יתברך, וללמד "אשר בנחל", ששם ימצא מרגוע לנפשו.

מא יא . . . . .

יבהיר, אשר "תפסת מרבה לא תפסת", ולכן לא כדאי לקפץ ולפתח עוד ועוד חגיות, אלא להסתפק בחגות אחת שיכולים להתפרנס על ידה בכבוד.

מא יב . . . . .

יחזק על שלום-בית, ולא לריב על שטיות, כי במקום מריבה שם השטן. והעקר להיות בשמחה, שעל ידה בא שפע.

מא יג . . . . .

יורה שלא לריב, כי כל הצרות שיש בבית, זה רק מפני הופוחים בין הבעל לאשה. כי אם יש שלום-בית, אין חסרים דבר.

מא יד . . . . .

ישבח הנמענת שמשקיעה הרבה להצלחת המשך, ויאחל לה הריון קל.

מא טו . . . . .

יודה לנמען על עזרתו במשך.

מא טז . . . . .

יודה לנמען על עזרתו לעמדת "ישמח צדיק", ויאחלו בשורות טובות.

מא יז . . . . .

יעורר הנמען תמיד לחזק אחרים, ולדבר עמם דבורי עזוד.

מא יח . . . . .

יורה לקחת עצמה בידיים, ויקנה שהבעל יביא פרנסה, והאשה תוכל להתמסר לילדים.

מא יט . . . . .

יורה להעביר את השעור לערב, ולהחזיר בתלמידים יראת שמים ודף היומי.

מא כ . . . . .

מכתב כללי לנשות אנשי שלומנו ביבנאל, בו יחזקן לשוב בתשובה שלמה על אשר עשו, כי על הכל יצטרכו לתן דין וחשבון, ואוי לנו

מיום הדין, ואוי לנו מיום התוכחה, ומצד שני צריכים לשמח שיש לנו צדיק כזה שמחזק ומעודד אותנו איך לחזור בתשובה. והוא המנחם הכל, ומשמח הכל.

מא כא . . . . . **צא**

יורה הדבר הראשון לשלם את החוב למשפּנתא, פי אחרת יוציאו את האדם מהדירה וזה הפסד עצום מאד. ויחזק שהכל יתהפך לטובה, וזכות תפלת ותיקין תגן עליו לצאת מהכל.

מא כב . . . . . **צב**

מכתב פללי לאנשי שלומנו היקרים, בו ידבר מגדל הזכות שלנו לדעת מרבנו ז"ל, ולפרסם את רבנו ז"ל, ועל זה עלינו לתן תודה לפניו יתברך, פי מה היינו עושים בלי רבנו ז"ל, או אם היינו, חס ושלום, מתנגדים על רבנו ז"ל? ! ויחזק מאד על אמונה בהשם יתברך ואמונת חכמים, שזה היסוד ביהדות, ולהתחזק יחד להשאר אצל הצדיק, ושאר אחד לא יוכל לבטל לנו את הרצון שיש לנו לעבודת השם, ואת תבועת הלב שיש לנו ללכת בדרכי הצדיק.

מא כג . . . . . **קג**

מכתב פללי לאנשי שלומנו ביבנאל, בו זיהירם מכל מיני ליצינים מחבלי כרמים, ומי שיש לו שיכות עמהם, שלא יבוא אליו, ויבקש לשמר על פספי צבור, והיות שהקרוסלה בפניסה למקנה שבורה, אוי לו למי שונכנס לטבל ואינו משלם, ויורה לעשות סעדה גדולה לכבוד ההלולא של מוהרנ"ת ז"ל, ויעורר לעשות תשובה שלמה על מעשינו, פי הקדוש-ברוך-הוא לא יאבה לסלח.

מא כד . . . . . **קח**

מכתב פללי לתלמידות בית-ספר "בית פיגא", בו ישבחן על החסד שעושות זו עם זו, ויזיהרן שלא תהיה להן שיכות עם בת שלא לומדת בבית-ספר.

מא כה . . . . . **קט**

יורה לעזב את השטיות, ולהתחיל להתבודד לפניו יתברך, שינקה אותו מכל הרע שעבר עליו, ויעורר על למוד חמש ורש"י עם התרגום, שזה תקון הברית.

מא כו . . . . . **קי**

יחזק על אמונה פשוטה, ועל הדבור אליו יתברך, ולכבד את האשה, ולקרבה מאד, אשר אין למעלה מזה.

- מא כז** . . . . . קיא
 יעורר להיות בשמחה, ולשמע בבית פלי זמר, ולשמר על הבת שלא
 תדדרר, ולדבר עם כל אחד דבורי אמונה והשגחה פרטית.
- מא כח** . . . . . קיא
 יבקש את הנמנען לחלק את המכתבים ליצדם תכף-ומיד, כי כל מכתב
 זה ענין של פקוח נפש, וחשוב להביאו מיד ליצדו, ויעורר על הדבקות
 בו יתברך.
- מא כט** . . . . . קיב
 ישמח שיש לנמנען תאריך לחתונה, וישבח את החתן, ויאחל כל טוב.
- מא ל** . . . . . קיג
 יעורר על מדת השמחה, שזה סוד ההצלחה, ומביא לישוב הדעת ולדבר
 אליו יתברך, וירגיל על למוד חמש ורש"י ומשניות ודף היומי.
- מא לא** . . . . . קיד
 יאחל ברפת "מזל טוב" להלדת הבן, וייעץ אודות גתנית השם, וישבח
 הנמנען שמלמד את האברכים הצעירים אמונה בו יתברך, ואמונת
 חכמים.
- מא לב** . . . . . קטו
 ישמח שהנמנען לומד עם האברכים בכולל "אור הצדיק", ויבשר שבועוד
 שבוע יוכלו כבר ללמד בקומה השלישית, כי הישיבה עוברת למקום
 אחר.
- מא לג** . . . . . קטז
 יודה לנמנענת שמשקיעה בבנות, ויבשר ששני בניה עושים חיל.
- מא לד** . . . . . קטז
 יחזק על מדת השמחה, אשר היא רפואה לכל, וירגיל על הדבור אליו
 יתברך, ועל למוד חמש ורש"י עם התרגום, ועל הדבקות בו יתברך.
- מא לה** . . . . . קיח
 יחזק על ענין הפצה, שזה מביא שפע בין בגשמי ובין ברוחני, ויעורר
 על הדבקות בו יתברך, ועל שיחה בינו לבין קונו.
- מא לו** . . . . . קיט
 יאחל רפואת הנפש והגוף, ויעורר על הדבקות באין סוף ברוך הוא,
 ותמיד לחשב רק ממנו יתברך.

- קיא** . . . . . מא לז
יבקש את הנשים שתעורנה בבשול לסעדת ההלולא של מוהרנ"ת ז"ל,
והזכות הזו תגן עליהן.
- קיב** . . . . . מא לח
יחזק את ידי מנהלת בית-הספר, שלא להתפחד משום דבר, ולהחזיק
מעמד, ועקר מגמתנו — להצליח בגדול עם חנוף הבנות.
- קיא** . . . . . מא לט
יאחל "מזל טוב" ליום ההלדת, ומציאת זיווג הגון, ויורה לומר בכל יום
'יום תהלים', אשר אין למעלה מזה.
- קיא** . . . . . מא מ
יחזק שהפל יתהפך לטובה, והעקר להיות חזקה, ואז רואים את הנסים
נגלים של הבורא יתברך שמו.
- קיב** . . . . . מא מא
יבשר טוב אודות הבן, שלומד בהתמדה ועושה חיל, ויורה לשמר על
השלום-בית, ולעזור זה לזה.
- קיב** . . . . . מא מב
יזכיר לנמענים את הטובות שקבלו ממנו, ולבל תנסה איזו יד זדונית
לעקרו ממנו.
- קיד** . . . . . מא מג
יבקש להשיג לו את יתר הגמרות וכו', ויאחל התמדה בלמוד.
- קיד** . . . . . מא מד
ישמח שהנמען מתחזק ביראת שמים, שזה הנה היסוד אצל רבנו ז"ל.
- קכה** . . . . . מא מה
יורה להתחזק, פי גדול אדונו ורב להושיע, ואחר הרע יבוא הטוב.
- קכה** . . . . . מא מו
ישמח שהנשים מאחדות יחד בשמחה גדולה, אשר זו מצוה גדולה
מאד. ויבהיר אודות פאה, שהעקר הוא להסתפר ולהוריד את השערות,
ואחר-כך לא משנה אם חובשים פאה או מטפחת.
- קכו** . . . . . מא מז
יורה על כבוד האשה, וירגיל על למוד חמש ורש"י עם התרגום, שזה
סוד ההצלחה.

- מא מח** . . . . . קכז
 יבהיר, שְׁעַל-יְדֵי כָּל בְּזִיוֹן שֶׁמִּקְבָּלִים בְּבֵית, מִתְּכַפְּרִים הָעוֹנוֹת, וְלִכְּן לֹא
 לְהִשְׁבֵּר מִזֶּה, וְיִזְרֶה עַל הַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ.
- מא מט** . . . . . קכז
 יוֹכִיחַ אִשָּׁה שֶׁתִּרְאֶה לְכַבֵּד אֶת בַּעְלָהּ וְלֹא לְבִזּוֹתוֹ וְכוּ', וְאָז יִזְכּוּ לְגֵן-עֵדֶן
 בְּבֵית.
- מא נ** . . . . . קכח
 יחזק מְאֹד עַל טְהֻרַת הַמְשַׁפְּחָה, אֲשֶׁר זֶה חֲמוּר מְאֹד, וְאִם לֹא נִזְהָרִים
 בָּזֶה, סוֹבְלִים סָבַל רַב.
- מא נא** . . . . . קכט
 מִכְּתָב כְּלָלִי לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו הַיְקָרִים בִּיבְנֵי אֵל עִיר בְּרִסְלָב, בּוֹ יְעוֹרְרֵם
 לְהִתְקַבֵּץ יַחַד לְסַעֲדַת הַהִלּוּלָא שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, וְלִדְבַר הַרְבֵּה מְגֻדְלוֹת,
 כִּי לֹא הוּא לֹא הִיא נִשְׂאָר מִרְבֵּנוּ ו"ל אֶפְלוּ עָלֶיהָ אֶחָד, וְיִסְפָּר עַל גִּדְלוֹת
 הַצְּרוֹת וְהִיסוּרִים שֶׁעָבַר מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, וְעַם כָּל זֹאת מְסַר נַפְשׁוֹ לְגִלוֹת
 אֶת דְּבַר רַבְּנוּ ו"ל, וְהִשְׁאִיר לָנוּ בְּרָכָה הַשְּׂאֲרָה נִפְלְאָה כְּזוֹ, וְעַלִּינוּ לִילָף
 וְלִקְיִם אֶת רְצוֹנוֹ וְצוֹאָתוֹ.
- מא נב** . . . . . קלד
 יטפס עֲצָה אִדּוֹת הַבְּנוֹת וְכוּ', וְאִדּוֹת הָאֲבָרְכִים יוֹרֶה לְצַרְף אֶת כָּלֵם
 וְלֹא לַעֲשׂוֹת הַפְּרֵשׁ.
- מא נג** . . . . . קלה
 יִשְׂמַח עַל הַבְּשׂוּרָה, שֶׁהִנְמַעַן יִצָּא מִבֵּית-חֹלִים, וְיִזְרֶה עַל הַדְּבָקוֹת בּוֹ
 יִתְבַּרֵּךְ.
- מא נד** . . . . . קלה
 יִשְׂבַּח הַנְּמַעֲנַת שְׂאֲרֵגְנָה אֶת הַסַּעֲדָה לְהִלּוּלַת מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, וְיִאֲחַל לָהּ
 כָּל טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי.
- מא נה** . . . . . קלו
 יוֹדֶה לְכָל הַנְּשִׁים שֶׁנִּתְּנוּ יָד וְכַתֵּף לְעֹזֵר לְסַעֲדַת הַהִלּוּלָא שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת
 ו"ל, וְיְעוֹרְרֵן עַל אַחֲדוּת וְאַהֲבָה, שֶׁזֶה קָרוֹב הַנְּאֻלָּה.
- מא נו** . . . . . קלז
 יוֹרֶה עַל הַשְּׂעָה לַעֲשׂוֹת אֶת הַבְּרִית, וְעַל הַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְיִנְעֵץ עַל
 נְתִינַת הַשֵּׁם לְרַף הַנּוֹלָד.

- מא נז** . . . . . קלח
 יודה לנמֵעַן על הַדְרָשָׁה שְׁדַרְשָׁה בַּהֲלוּלָא שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל, וַיִּקְוָה שֶׁהַכֹּל
 עוֹלָה עַל דְּרָף הַמְּלָךְ.
- מא נח** . . . . . קלח
 יִבְהִיר, אֲשֶׁר בָּזָה הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, וְאֲשֶׁרִי מִי
 שְׂזוּכָה לַהֲחֹזֵק מַעֲמָד, וְהַעֲקָר לְשִׁמַּח אֶת עַצְמוֹ וְאֶת אַחֲרִים, וְלַהֲרַבּוֹת
 בְּדַבּוּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ.
- מא נט** . . . . . קלט
 יוֹכִיחַ אֲשֶׁה שֶׁהַעֲבִירָה אֶת בַּתָּה לְמוֹסֵד לְמוֹדֵי לֹא כָּשֵׁר, וַיּוֹרֶה לְרַחֵק
 מִמֶּנָּה, וַיַּעֲוֹרְרָה לְהַשְׁלִים עִם בַּעֲלָהּ.
- מא ס** . . . . . קמ
 יִשְׁמַח לְשִׁמְעַע דְּרִישֵׁת שְׁלוֹם טוֹבָה אוֹדוֹת הַבַּחֲוָרִים, וַיִּבְהִיר, שֶׁרַק
 בַּחֲוָרִים רְצִינָיִים שְׂרוּצִים לְלַמֵּד וּבַעֲלֵי דְרָף אֶרְץ וּמִדּוֹת טוֹבוֹת יִקְחֵם
 לִישִׁיבָתוֹ לְלַמֵּד אֶצְלוֹ.
- מא סא** . . . . . קמ
 יִזְהִיר אֶת הַנִּמְעָן שֶׁיִּשְׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי עָשָׂה עוֹן חֲמוּר מְאֹד, וְזָה
 בְּכַרְתָּ, וְלִכֵּן שִׁילְמַד מִסְכַּת תַּעֲנִית מְאֹה פְּעָמִים וְאַחַת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
 יִרְחַם עָלָיו.
- מא סב** . . . . . קמא
 יַעֲוֹרֵר בְּחֹרֶר לְקַחַת עַצְמוֹ בְּיָדָיו, וְלַהֲקַפִּיד עַל הַסְּדָרִים וּלְקַיֵּם מִצְוֹת כְּבוֹד
 הוֹרִים כְּרִאיוֹ, וְאֵז אוֹלֵי יִקְחוּ לְלַמֵּד אֶצְלוֹ.
- מא סג** . . . . . קמא
 יִתְנַצֵּל שְׂאִינוֹ יְכוֹל לְקַחַת אֶת בֶּן הַנִּמְעָן לְלַמֵּד בִּישִׁיבָתוֹ, הִיּוֹת שְׂאִינוֹ
 מִחֲזִיק אֶת הַסְּדָרִים בִּישִׁיבָה וְכוּ', וַיַּעֲוֹרֵר עַל שְׁלוֹם-בֵּית, וְלַהֲמַנֵּעַ
 מִמְּרִיבוֹת, כִּי אַחֲרַת הַיְלָדִים גִּפְנָעִים גִּפְשִׁית.
- מא סד** . . . . . קמב
 יוֹכִיחַ אָב שֶׁיִּשְׁמֹר עַל חַנוּף בְּנוֹ וַיִּפְקַח עַל הַתְּנַהֲגוֹתָו, וּבִכְרַט הַיּוֹם שָׂזָה
 לֹא צָחֹק, וּבִנְקֵל יְכוֹלִים לְהַדְרִיד עַד הַשְּׂאוֹל תַּחֲתִית.
- מא סה** . . . . . קמב
 יַעֲוֹרֵר עַל סִבְלָנוֹת, וְלַמּוֹד "לְקוּטֵי-הַלְּכוֹת", שֶׁהוּא חֲזוּק עֲצוּם בְּיִתְרוֹ,
 וַיִּרְגִּיל עַל הַדַּבּוּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר זֶה הַצְּלָחָה גִּצְחִית מְאִין כְּמוֹתָהּ.

- מא סו** . . . . . קמג
 יבהיר, שָׁפָךְ צָרִיךְ לֵהִיּוֹת שְׂאֵדָם יִחַפֵּשׂ בְּמָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו — לְמָה זֶה
 עוֹבֵר עָלָיו, וַיִּשְׁפֹּט אֶת עֲצָמוֹ.
- מא סז** . . . . . קמד
 יאחל דִּירָה מְשֻׁלָּהֶם, שְׁלֵא יגורו בְּשִׁכִּירוֹת.
- מא סח** . . . . . קמד
 יבהיר, כִּי הַחֲלוּמוֹת שְׂוֹא יְדַבְּרוּ, וְלֹא לֵהֲתִיַּחֵס אֲלֵיהֶם.
- מא סט** . . . . . קמה
 יוֹרָה לְדוֹן אֶת הָאִשָּׁה לְכַף זְכוּת וְלַעֲזוֹר לָהּ, וְרֹאוּי לַעֲיֵן בַּסֵּפֶר "אָרָךְ
 אִפְיִים", וְלִקְנוֹת אֶת מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, אֲשֶׁר עַל יָדָהּ בְּנִקָּל לַעֲבֹר אֶת
 הָעוֹלָם.
- מא ע** . . . . . קמה
 יוֹדָה לְנִמְעָן שְׁמַחֲלֵק מְדֵי פַעַם בְּפַעַם פְּרוֹת וּיְרֻקוֹת לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֲשֶׁר
 צָדָקָה זֶה חֲשׁוּבָה מְאֹד בְּשָׁמַיִם.
- מא עא** . . . . . קמו
 יוֹרָה לְאִשָּׁה לְכַבֵּד אֶת בַּעֲלָהּ, וְלֹא לַצָּאת נִגְדוֹ בְּמִרְיבוֹת זְכוּי, וּבַפְּרֻט
 שֵׁישׁ יְלָדִים, וְחֲשׁוּב מְאֹד שִׁירָאוֹ אֶהְבָּה וְרַעוּת בֵּין הַהוֹרִים וְלֹא לְהַפְּךְ.
- מא עב** . . . . . קמז
 יַעֲזֹר עַל מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, וְלֹא לְהִתְפָּרֵץ בַּבַּיִת.
- מא עג** . . . . . קמז
 יִבְקֹשׁ לְהַשְׁתַּתֵּף בְּאַסְפָּה דְחוּפָה אוֹדוֹת עֲנִינֵי בֵית־הַסֵּפֶר, מֵה צָרִיךְ לְשַׁפֵּר
 וְכִיצַד לְחַנֵּף אֶת הַבָּנוֹת עַל טְהַרַת הַקִּדָּשׁ.
- מא עד** . . . . . קמח
 יִחֻזַּק אֶת הַמְּנַהֲלֵת בְּבִטְחוֹן עֲצָמֵי, וַיִּתֵּן לָהּ גְבוּי בְּכָל אֲשֶׁר הִיא עוֹשָׂה.
- מא עה** . . . . . קמח
 מִכְּתָב כְּלָלִי לְנִשּׁוֹת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בִּיבְנָאֵל עִיר בְּרִסְלָב, בּוּ יִחֻזְקוּן בְּיוֹם
 הַהֲלוּאָ שֶׁל מוֹהֲרֵנ"ת ו"ל לִילָף בְּדַרְכֵיו, וְלִישָׁב עֲצָמֵנוּ אֶל מִי אֲנַחְנוּ
 מְקַרְבִּים, וְלַחֲקוֹת אֶת הַתְּלָמִיד הַגָּדוֹל שְׁמִסֵּר אֶת כָּל כְּלוֹ בַּשְּׁבִיל רְבוּ,
 וְרַק בְּזוּכּוֹתוֹ נִשְׁאַרָה לָנוּ כָּל הַיְרֻשָּׁה שֶׁל רַבֵּנוּ ו"ל וְעֲצוּתוֹ הַקְּדוּשׁוֹת,
 וְלָכֵן עָלֵינוּ לְחַזֵּר הַרְבֵּה מֵה הִיָּה הַרְצוֹן שֶׁל רַבֵּנוּ ו"ל וְאִיךְ לְהִתְחַזֵּק
 וְלְהִתְחַזֵּק מֵעַמָּד בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֵינוּ.

מא עו . . . . . קנה

מכתב כללי למורות בית-ספר "בית פיגא", בו יבהירן כי עבודת החנוף היא עבודת קדש נוראה מאד, וצריך לדעת היטב, אשר הבנות צריכות שמירה בחנוף, עוד יותר מבנים, ועלינו נפל חובת היום להעניק להן חנוף תורני שרשי, שלא תלכנה לרעות בשדות זרים, חס ושלום, ובהיר, אשר מחנכת צריכה להראות דגמא אישית לתלמידות, שאז יש להן דמות את מי לחקות, וזה יסוד גדול מאד, ויבקש להיות באחדות אחת ובעצה אחת עם המנהלת, ולשתף עמה פעלה, ורק כך מגיעים לתוצאות טובות.

מא עז . . . . . קסט

מכתב כללי לאנשי שלומנו היקרים "חסידי ברסלב" לרגל חגגת בית הוראה, בו יבהירם נחיצות הענין לשאל שאלות הלכתיות, ולא להסתמך על הידע האישי, כי לעתים זה גובל בכריתות, ויחזק מאד על אמונה פשוטה ואמונת חכמים, ולהזהר שלא יטעו אותו הבריות, כי בנגל היום להטעות את אחרים, ולהתחזות כצדיק, ולבסוף מוליך את העם לשאול. כי לסמ"ך-מ"ם קשה להיות בכל מקום בעולם, ולכן הוא לקח לעצמו 'עוזרים', ברוחניות — אלו מנהיגי שקר, ובגשמיות — אלו רופאים הרוצחים בני אדם. ולכן מיהו באמת צדיק? מי שמתנהג על-פי התורה ומוסר נפשו בעבודה, אצלו כדאי להדבק.

מא עח . . . . . קפד

יבקש את כלל אנשי שלומנו להתאסף באולם, כי ישנם ענינים דחופים לדבר עמהם.

מא עט . . . . . קפז

מכתב כללי לאנשי שלומנו, בו ישבחם על שגשוג הקהלה, ואשר בה אוריה של תורה וחסד, וישבח הכולל החדש "אור הצדיק", ויעורר על התמדה בתורה הקדושה, ועל הפצה, שזה תקון לפגם הברית, להחזיר בני אדם בתשובה, ועל תפלה במנין, ועל שיחה בינו לבין קונו.

מא פ . . . . . קפז

מכתב כללי לנשות אנשי שלומנו, בו יפליג במעלת כבוד אב ואם, אשר אין למעלה הימנה, וקיום מצוה זו שייכת גם לאחר פטירתם, ולכן דרכו תכף כשהמטוס נוחת, לילך לבית-הקברות לפקד את הוריו. ויספר על כבוד ההורים של ה"אמרי אמת" מגור, ויחזק על אמונת חכמים, ועל קדשה וטהרה, וצניעות, ולשמר על אחדות ואהבה.

מא פא . . . . . **רי**

מכתב פללי לתלמידות בית-ספר "בית פיגא", בו יספרם מהצדיק רפי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע, שהיה מוכיח את עם ישראל באהבה וברחמנות. פדגמט משה רבנו, ויזהירן לא להתחבר עם בנות ריקניות ורקובות, שעלולות לקלקל כל חלקה טובה, ויעורר על הצניעות, ועל כבוד הורים, ויראת שמים ודרך ארץ, שזה יסוד היהדות.

מא פב . . . . . **ריט**

מכתב פללי לאברכים הצעירים, בו יחזקם לרחק מן העצבות, ולדבק בעצות רבנו ז"ל, ולהתחזק באמונת חכמים, וידבר מגדלת מזהרנת ז"ל, ואיך שהיה מקשר אל רבנו ז"ל, ורק בזכותו נשארה לנו כל ההשארה של רבנו ז"ל, ויבהיר מדוע שלשה — אינם יכולים להאמין בצדיק, והם: האשה, הגבאי והבן, ועקר החוב עלינו להתחזק בצדיק, ולקיים את עצותיו הקדושות, שרק עמהן יש לנו חיות בזה ובבא ולנצח נצחים.

מא פג . . . . . **רמ**

מכתב פללי לנשות אנשי שלומנו, בו יחזקן על שלום-בית, ויעוררן להודות ולהלל לפניו יתברך על כל הטוב אשר גמלן, ושהן בריאות ומשפחתן בריאה, ויפליג במעלת בקור חולים, ויספרן שדבר עם האברכים הצעירים — בעליהן, על שלום-בית, ואיך להתנהג בבית ולשמר על כבוד האשה, ועל דרך ארץ, ויבקש גם את הנשים שיהיה כבוד הדדי, וותרנות בבית, ולהיות יראות שמים, ולשמר על כשרות המאכלים, שזה היסוד ביהדות.

מא פד . . . . . **רנב**

יורה אודות חוג התעמלות לבנות מה מתר ומה לא.

מא פה . . . . . **רנב**

יוכיח הנמען שחייב חוב לקרן הדפסה, וידרבנו לפרע את זאת תכף-ומיד.

מא פו . . . . . **רנג**

יוכיח הנמען שחייב חוב עתק לקרן הדפסה, ויבהירו שכל הצרות שסובל הן מפאת זאת, ואוי לו אם לא יפרע תכף את חובו.

מא פז . . . . . **רנד**

מכתב המלצה לאברך שהולך לחתן את בתו, ואשרי מי שיתרם לו בעין יפה.

- מא פח** . . . . . רנד
מכתב לאברכי הפולל "אור המאיר", בעת סימם מסכת ראש השנה, ויפליג במעלת סיום מסכתא, אשר אין דבר חשוב מזה, וזהו המזון לנשמה, וכמו בגשמיות אדם צריך אכל כדי לחיות, כן הוא ברוחניות, שצריך מזונא דנשמתא, וזהו הלמוד מסכתות, ולשמור על קלה כבחמורה, ויבשר שבעבור זה פתח עתה "בית הוראה" וכל שאלה שמתעוררת לילה ולשאל שם, והם המלבנים את ההלכה על בוריה, ויחזק על התמדה בתורה הקדושה ועל אהבה ואחדות ולקבל כל אחד ואחד בסבר פנים יפות.
- מא פט** . . . . . ערה
ישמח לפגש את הנמען, ולראות שמתחזק על אף כל הנסיונות הקשים והמרים, ויעורר על למוד חמש ורש"י עם התרגום, ועל טבילה במקוה שהוא התקון הראשון, ועל למוד משניות שנה מטהר ומזכך את הנשמה.
- מא צ** . . . . . רעו
יבקש לתלות מודעה שכל אנשי שלומנו יבואו להשתתף בשעור, ויחזק לקיים את כל הדבורים שנדברו בשבת, ויעורר על חמש ורש"י עם התרגום שהוא תקון גדול מאד.
- מא צא** . . . . . רעו
יתפעל ממכתב הנמען שמביא דבורי רבנו ז"ל, ויחזק על אמונה פשוטה, שנה סוד ההצלחה.
- מא צב** . . . . . רעח
יאחל "מזל טוב" להלדת הבת, ורב נחת ממנה ומכל יוצאי חלציו, וייעץ אודות השם.
- מא צג** . . . . . רעט
יורה לתן בהקפה ספרים להפצה רק לאברך פלוני, שהוא ישר ואחראי, ומפיץ גדול מאד מאד. ואפשר לסמוך עליו בענין התשלום.
- מא צד** . . . . . רעט
ישבח תלמידה שמתנהגת כראוי הן ביראת שמים ובצניעות, וכן ממלאה את המטלות שלה בתור תלמידה כראוי.
- מא צה** . . . . . רפ
ייעץ את מי לקחת כבעל קורא בבית-הכנסת.

- מא צו** . . . . . רפ
 יַעֲצֵן אוֹדוֹת נְתִינַת הַשֵּׁם לְתִינְקַת וְכוּ'. וַיִּקְוֶה לַעֲשׂוֹת מְלוּוֹה מַלְכָּה, וְהָרַב
 ... יַחֲזֵק אֹז עַל הַלְכוֹת טְהוֹרַת הַמְשַׁפָּחָה וְסַפּוּרֵי צַדִּיקִים.
- מא צז** . . . . . רפא
 יִשְׁבַּח הַנִּמְעָן שְׁמֵרְצָה מֵעֲבוֹדָתוֹ, וַיֵּאחֲלוּ הַצְּלָחָה רַבָּה, וַיּוֹרֶה לְהַזְהִיר
 אֶת הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא לְהִסִּית אֶת הַבָּנוֹת בְּעֵינֵי שְׂדוּכִים, כִּי אֵין לָהּ רְשׁוּת
 לְהִתְעַרֵב בָּזֶה.
- מא צח** . . . . . רפב
 יִבְהִיר לְנִמְעָן שֶׁהַמְשָׁרֵד יִשְׁלַם אֶת הַהוֹצָאוֹת שֶׁל הַמְלוּוֹה מַלְכָּה, וַיֵּאחֲלֵן
 לְנִמְעָן רַב נַחַת בְּזָכוֹת שֶׁהוּא וְאִשְׁתּוֹ עוֹסְקִים בְּצָרְכֵי הָרַבִּים.
- מא צט** . . . . . רפג
 יֵאחֲלֵן בְּרִיאוֹת הַשְּׁלָמָה, וַיִּשְׁבַּח עֲבוֹדַת הַנִּמְעָנַת בְּמִשְׁרָד, וַיּוֹרֶה לָהּ
 לְהַמְשִׁיךְ בָּזֶה, שֶׁזוֹ זְכוּת הָרַבִּים גְּדוּלָה מְאֹד.
- מא ק** . . . . . רפד
 יַחֲזֵק הַנִּמְעָנַת בְּעֲבוֹדָתָהּ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, וַיַּעֲזִיר עַל שְׁלוֹם־בֵּית.
- מא קא** . . . . . רפז
 יִשְׁבַּח הַנִּמְעָן שֶׁלְקַח עֲצָמוֹ בְּיָדוֹ לְהִיּוֹת עוֹבֵד ה', וּלְהִתְמַיֵּד בַּתּוֹרָה
 וּבַפְּרָט בְּמִשְׁנֵיּוֹת, וַיַּעֲזִיר עַל תְּפִלָּה בְּמִגְזֵן שְׁחָרִית, מְנַחֵה וְעֹרְבִית,
 וְעַל־יָדֵי־זֶה יִרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.
- מא קב** . . . . . רפח
 יִשְׁמַח עַל שְׁנַעֲשֶׂה שְׁלוֹם־בֵּית אֶצֶל הַנִּמְעָן, וַיַּחֲזֵק עַל כָּף עוֹד וְעוֹד, אֲשֶׁר
 בְּזָכוֹת כְּבוֹד הָאִשָּׁה הַבְּרָכָה מְצוּיָה, וְעַקֵּר הַעֲשִׁירוֹת בָּאָה בְּזָכוֹת הָאִשָּׁה.
- מא קג** . . . . . רפח
 יַעֲצֵן אוֹדוֹת נְתוּחַ לֵב, וְשִׁצְרִיף לְקַחַת פְּרוֹפְסוֹר גְּדוּל, וַיֵּאחֲלֵן רַב נַחַת.
- מא קד** . . . . . רפז
 יוֹרֶה לְבוֹא לְסַעֲדַת מְלוּוֹה מַלְכָּה, וּלְשַׁמֵּעַ שְׁעוֹר בְּהַלְכוֹת טְהוֹרָה, וּלְבַל
 יְהִיָּה קַל בְּעֵינֵיהֶם הַלְכוֹת אֵלוֹ, כִּי זֶה בְּכֹרֶת.
- מא קה** . . . . . רפז
 יִשְׁמַח שֶׁהַשְּׁפִין שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וַיִּבְקֹשׁ לְשַׁמֵּר עַל הַשְּׁלוֹם־בֵּית,
 וַיִּפְלִיג בְּמַעֲלַת הַנִּמְעָן שִׁיּוּצָא לְהַפִּיץ אוֹר רַבְנוֹ ז"ל, אֲשֶׁר אֵין לְמַעֲלָה
 מִזֶּה.

מא קו . . . . . רפח
יעודר הנמנעת שנפלה בפח, ויבטיחה למצא לה זווג טוב וירא השם.

מא קז . . . . . רפט
יורה לנמען שלא להתערב בענין כלשהו, אף שפונתו לטובה, אף עדיף למסור הכל בידי יתברך, ואיך שהוא ינהיג — כן יהיה.

מא קח . . . . . רפט
מכתב פללי לאנשי שלומנו היקרים, בו יחזקם בימי שובבי"ם ללמד הלכות טהרת המשפחה, ולכן יבקש להתקבץ כל מוצאי שבת במלוה מלכה, ולשמע שעור מהרב ... בהלכות אלו, וירחיק מן המחלקת, כפי שהזיחנו רבנו ז"ל, ויחזק על אמונה פשוטה לידע שכל הקורה עם האדם הכל בהשגחה פרטית.

מא קט . . . . . רצ
יוכיח הנמען שמתלונן על קשיים כספיים, ויבהירו שזה לא נקרא לעמת צרות צרורות שהוא סובל וכו', וידרבונו על הרפסה, ויתן עלות התשלום בעבור זה, כדי להקל על המדפיסים, ויבהירו, שדיקא עתה בעת שמתגברים השונאים והצרות תוכפות יותר ויותר, רצונו להדפיס הרבה הרבה, ולפרסם את אור רבנו ז"ל בכל העולם כלו.

מא קי . . . . . רצב
יבהיר לנמען שאשתו צריכה טפול, היות שיצאה מדעתה ממש, על ידי דבורים שאינם הגונים, ויחזק ויעודר הנמען לדבק עצמו בו יתברך.

מא קיא . . . . . רצג
יוכיח הנמען שלא השתתף בשעור של טהרת המשפחה, ובפרט שאלו הלכות הגובלות בכריתות, ויבקשו לקחת עצמו בידי ולהרבות ביראת שמים בתוך הבית, ולהתמיד בתורה הקדושה.

מא קיב . . . . . רצד
יוכיח הנמען שלא בא לשעור של טהרת המשפחה, ויבקשו להתחיל התחלה חדשה, לקום מקדם, ולעבד אותו יתברך מקדם, ורק כך יזכה להצלחה בחיים.

מא קיג . . . . . רצד
יורה לתן לפלוגי עוד ארבעת אלפים ספרי "אוצר האמונה", כי שלם על כך, ויפליג במעלת הרפסה, ויספר שמדפיס עתה עוד סדורים, וכן "ארוך אפים" ו"מקור השמחה" ו"שמירת הזמן", ופיצם בזול מאד.

- מא קיד** . . . . . רצו
 יִשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּר אֵיזָה שְׂדוּף, וַיִּוְרָה לְנַמְעָנַת לְהַמְשִׁיף לְהַתְּפַלֵּל, וּבִכְפָּרֵט
 לְהוֹרִיד כַּמָּה דְּמָעוֹת, שְׂאִין לְמַעְלָה מִזֶּה.
- מא קטו** . . . . . רצו
 מִכְתָּב כְּלָלִי לְבַחֲוֵרֵי יְשִׁיבַת "בֵּית מְנַחֵם", בּוֹ יִחֲזַק עַל לְמוֹד מְשָׁנִיּוֹת,
 שְׁנָה מִזֶּכֶר אֶת הַנֶּפֶשׁ, וַיִּבְהִיר, אֲשֶׁר הַתּוֹרָה נִקְרְאָת מִקַּל, וְאִם אָדָם לֹוֹמֵד
 תּוֹרָה, הוּא נִתְרַפָּא מִכָּל הַשְּׁגָעוֹנוֹת, כְּדָגְמַת מִקַּל, שְׂמַכְנִיעַ אֶת הָרַע
 וְהַמְשַׁעַ, וַיְבִיא אֶת הַזֵּהָר, שְׂמִי שְׁלוֹמֵד מְשָׁנִיּוֹת, זֹכֶה שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ
 נִמְצָא בְּתוֹכּוֹ וְאַצְלוּ.
- מא קטז** . . . . . שה
 יִבְקֹשׁ אֶת הַנִּמְעָן לְעַבֵּד עַל מִדַּת הַכַּעַס, וְלֹא לְהַכּוֹת אֶת הַיְלָדִים, וַיִּוְרָהוּ
 לְלַמֵּד הַרְבֵּה "לְקוּטֵי-מוֹהַר"וֹן", אֲשֶׁר נוֹתֵן מְרֻגָּע לְנֶפֶשׁ.
- מא קיז** . . . . . שו
 יוֹדֶה לְנַמְעָן שְׂמִשְׁגֵי בְּעִבּוּרוֹ סְפָרִים, וַיִּוְרָהוּ עַל הַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל
 אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה, שֶׁהִיא כָּל חַיּוֹתָנוּ.
- מא קיח** . . . . . שז
 יִרְגִיל עַל הַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל הַדְּבָרוֹ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.
- מא קיט** . . . . . שז
 יִבְקֹשׁ לְהַכִּין בְּעִבּוּרוֹ אֵיזָה אֶלְבוּס, וַיֵּאחַל פְּרֻנְסָה כְּכּוֹד.
- מא קכ** . . . . . שח
 יוֹרָה לְעֹזֵב אֶת כָּל הַשְּׂטִיּוֹת וְהַדְּמִיוֹנוֹת, וְלַצַּעַק הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.
- מא קכא** . . . . . שח
 יוֹרָה לְצַעַק הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שִׁיְהִיָּה לוֹ מַחִין נְקִיִּים, וְלְהַתְחַזֵּק
 בְּאֲמוּנָה, אֲשֶׁר אֵז יִמְחַל לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו.
- מא קכב** . . . . . שט
 יִשְׂמַח שֶׁהַנִּמְעָן עוֹסֵק בְּהַפְּצַת סְפָרֵי רַבְּנוֹ ז"ל, וַיֵּאחַל נְסִים וְנִפְלְאוֹת
 תְּמִיד.
- מא קכג** . . . . . שי
 יִשְׂבַּח הַנִּמְעָן שְׂזוֹכָה וּמְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים, וְלוֹמֵד עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ אֶת
 הַדָּף הַיּוֹמִי, שְׂזוֹ זְכוֹת הַרְבִּים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

- שי** . . . . . **מא קכד**
 יעורר על שלום-בית, ולעזר זה לזה, ובבית ששורה שלום, שמה יש
 הצלחה גדולה.
- שיא** . . . . . **מא קכה**
 יודה לנמענת שטורחת לנקות את הבית, ויאחל לה בריאות השלמה.
- שיא** . . . . . **מא קכו**
 ישדל הנמען שלא לבוא לארצות-הברית לאסוף כסף, כי זה לא פשוט
 בכלל, ויורה להשאר בעבודה שעוסק בה, ולקבץ שעותים ביום לפחות
 ללמוד התורה.
- שיב** . . . . . **מא קכז**
 יחזק שלא להשבר כלל, ויאחל שמחות תמיד.
- שיב** . . . . . **מא קכח**
 יורה לילך אל רופא לקבל כדורי ארנעה, כי אם לא לבסוף זה יגמר
 בבית חולי נפש.
- שיג** . . . . . **מא קכט**
 יורה לחזק את נשות אנשי שלומנו, והעקר שלא להכנס בלחץ.
- שיג** . . . . . **מא קל**
 יבשר שקבל את הדוי"ח מה שקורה בחוגים, וישמח לשמע שהכל
 מתהפך לטובה.
- שיד** . . . . . **מא קלא**
 יורה שלא להתערב בענינים לא לה, והעקר להשתדל שיהיה שלום-בית
 בינה לבעלה.
- שטו** . . . . . **מא קלב**
 יעורר על הדבקות בו יתברך, ולדבר אליו יתברך, ויתנה צערו מן
 הנמען שאינו מציתו, וגורם לו עגמת נפש רבה.
- שטז** . . . . . **מא קלג**
 יאחל רב נחת מהבת ובריאות השלמה, העקר לשמר על השלום-בית,
 כי זה יסוד היהדות.
- שטז** . . . . . **מא קלד**
 ינחם הנמענת, ויורה לה שלא להתפעל משום ברייה.

מא קלה . . . . . שיז
 יורה לבעל לכבד את אשתו ולצאת להפצה, שזה התקון הכי גדול שיש.

מא קלו . . . . . שיח
 ישבח הנמען שמוסר נפשו בעבור הפולל "אור הצדיק", שזה מחיה
 נפשות ממש.

מא קלז . . . . . שיט
 מכתב כללי לנשות אנשי שלומנו ביום ההולא של ה'בעל התניא'
 זי"ע, ויתאר את גדל הסבל שסבל, ובזכות זה זכה להשאיר ספרים
 קדושים כל-כף, שמחיים את עם ישראל. ויעורר על חסד ועזרה הדדית
 בין אשה לרעותה, ועל מדת הצניעות, ולספר ספורים מצדיקים,
 שעל-ידי-זה נטהר המוח והמחשבה ונצולים מחלי נופל.

מא קלח . . . . . שבז
 מכתב כללי לאנשי שלומנו, בו ישמח על שנתקבצו כלם לסעדת "מלוח
 מלכה", ושמעו אחר-כך את השעור בהלכות טהרה, אשר הן חמורות
 מאד, ויחזק בימי שובבי"ם לתקן את כל מה שפגם אדם בפגם הברית,
 ולעסק בתורה הקדושה, ולהפיץ את ספרי רבנו ז"ל, אשר זהו תקון
 הברית גדול מאד.

מא קלט . . . . . של
 יורה לאשה להעביר את בנותיה למשפחת ... היות שבעלה מכה אותן,
 ואוי אם יתודע לרשיות מזה וכו', שאז יקחו לה אותן לגמרי.

מא קמ . . . . . שלא
 יבהיר לבעל, שהיות ואינו מסתדר עם בנות אשתו, על-פן כדאי למסר
 אותן למשפחה אומנת ... ויזהירו שאסור להכות ילדים, והעקר לעבד
 על מדת הפעס ולא להכנס בעצבים כלל.

מא קמא . . . . . שלב
 יבקש לאמץ את שתי הבנות הנ"ל, ולשמר שלא תהיינה לבד עם הבעל,
 כי זה אסור יחוד.

מא קמב . . . . . שלב
 יאחל "מזל טוב" להלדת הבן, ורב נחת דקדשה. וייעץ אודות השם.

מא קמג . . . . . שלג
 ידרבן הנמען להמשיך להפיץ ספרי רבנו ז"ל, אשר גדל הזכות הזו, אין
 לתאר ולשער כלל, ואין למעלה מזה בתקון הברית.

מא קמד . . . . . שלג
 ישבח הנמְעַן שְׁמַחֲזֵק וּמַעֲוֹדֵד אֶת הַבְּנוֹת, שֶׁהֵיוּ כְּבָר בְּצַפְרֵי הַטְּמָאָה,
 וְהַנְּמַעַן עָשָׂה הַצֵּלַת נַפְשׁוֹת מִמֶּשׁ, אֲשֶׁר גָּדַל זְכוּתוֹ — אֵין לְתֹאֵר כָּלֵל.

מא קמה . . . . . שלד
 יוֹרָה שֶׁהֶרְבְּנִים וְכוּ' יִחְזְקוּ אֶת הַבְּנוֹת בְּלִי נֹכְחוֹת הַמּוֹרוֹת בַּמָּקוֹם, כְּדִי
 שֶׁלֹּא תִתְבַּיֶּשֶׁנָּה הַתְּלַמִּידוֹת, וַיֵּאחֲל רַב נַחַת.

מא קמו . . . . . שלה
 יוֹרָה לְנַמְעַן שְׁמוּסֵר אֶת הַמְּכַתְּבִים לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וַיִּבְהִיר, שְׂאֵם כְּתוּב
 "דְּחוּף מָאד" עַל אֵיזָה מְכַתֵּב, סִימָן שֶׁצָּרִיף לְמַסְרוֹ מִיָּדִית, כִּי זֶה עֲנָן
 שֶׁל פְּקוּחַ נַפֶּשׁ.

מא קמז . . . . . שלה
 יִשְׁמַח עַל הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁנַעֲשָׂה אֶצֶל הַזּוּג, שֶׁבָּנָה מְשָׁרִים אֶת הַשְּׂכִינָה
 בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וַיּוֹרָה לְאִשָּׁה לְקַנּוֹת אֶת מַדַּת הַסְּבִלְנוֹת, שֶׁזֶה סוֹד הַהַצְּלָחָה.

מא קמח . . . . . שלו
 יִבְקֹשׁ לְהַכִּין לוֹ רְשִׁימָה מִכָּל הַצִּדִּיקִים שֶׁיִּצְאוּ מִעֲמַת "נוֹצֵר תְּאֵנָה", כְּדִי
 לְוַדָּא שֶׁהַכֵּל כְּשׁוֹרָה.

מא קמט . . . . . שלז
 יֵאחֲל הַמַּתְקַת הַדִּינִים, שֶׁלֹּא יִצְטָרֵף לְנִסְעַ לְגִלוֹת נַע וְנָד.

מא קנ . . . . . שלז
 יִבְהִיר, שֶׁאֲסוּר לְשָׂאֵל שְׁאֵלוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי צָדִיק הַיְיָ"ה בְּכֹל דְּרָכָיו
 וְחָסִיד בְּכֹל מַעֲשָׂיו.

מא קנא . . . . . שלח
 ישבח הנמְעַנֵּת שְׁמַחֲזֵקֵת אֶת הַנָּשִׁים, וְכֵן עוֹסֶקֶת בַּהַפְּצָה מַעֲיָנוֹת הַחֲכָמָה
 חוֹצָה.

מא קנב . . . . . שלח
 יֵאחֲל הַמַּתְקַת הַדִּינִים, וַיִּשְׁמַח שֶׁהַנְּמַעַן מִתְקַדֵּם עִם הַסֵּפֶר תּוֹרָה, וַיּוֹרָה
 לְהַתְחַזֵּק עַל אֵף הָעֲגָמַת נַפֶּשׁ שֶׁיֵּשׁ מֵהִילָדִים.

מא קנג . . . . . שלט
 יוֹרָה לְאִשָּׁה שְׁמֵאֲפָשֶׁרֶת לְבַעֲלָהּ לְעֹזֵר לְצָדִיק, וַיֵּאחֲל רַב נַחַת דְּקַנְשָׁה
 בְּזְכוּת זֶה.

תָּכֵן הַעֲנִינִים

מא קנד . . . . . שלט

יבְהִיר, אֲשֶׁר עָקַר הַתְּשׁוּבָה לְשִׁכַּח אֶת הָעֵבֶר לְגַמְרִי, וְלַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה
תְּדַשָּׁה, וְהַעֲקַר לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה, שְׂוֵה סוּד הַהַצְלָחָה.

מא קנה . . . . . שמ

יבְהִיר, אֲשֶׁר קָדִישׁ אֲזַמְרִים עַל נִפְטָר רַק בְּשָׁנָה הָרִאשׁוֹנָה, וְאַחֲר־כֵּן
בְּיוֹם הַשָּׁנָה.

מא קנו . . . . . שמא

יִתְנַגַּד מְאֹד לְהִבְיָא פְתָבִים לְרֵאִין אֶת הַקְּהָלָה, כִּי עֲלֵיהֶם וְשִׁפְמוֹתָם אָמַר
הַנְּבִיא: הוּא, הָאֲמָרִים לְרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע, שְׁמִים חֲשֵׁף לְאֹר וְאֹר לְחֲשֵׁף
וְכוּ'.

מא קנז . . . . . שמא

יֹכִיחַ הוֹרִים שְׁמִתְנַהֲגִים בְּצוּרָה בּוֹטָה עִם הַמוֹרָה וְהַמְנַהֲלָתָה, אֲשֶׁר זֶה לֹא
צוּרַת הַתְּנַהֲגוֹת כָּלֵל, וְאִם יִמְשִׁיכוּ כֵּן, יוֹצִיא אֶת בְּנוֹתֵיהֶם מִבֵּית־הַסֵּפֶר.

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

עמנואל בן לוסיאן

שיזכה להיות אצל האדמו"ר הרה"ק רבינו

נחמן מברסלב זי"ע על ראש השנה הזה

ובכל שנה ושנה עד עולם ושיגיעו מליון

יהודים לרבינו הקדוש על ראש השנה

כרצון מוהרא"ש הקדוש אמן.

הספר הקדוש הזה נדפס לעילוי נשמת

הרה"ח ר' מרדכי זיידל ז"ל

בן ר' משה ז"ל

נלב"ע י"ט טבת ה'תשע"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

הספר הקדוש הזה נדפס לרפואת

אסתר בת מיכל תחי'

הקב"ה יעזור שיצליח ברו"ג ובכל מעשי ידיה ותזכה
לבריאות ואריכות ימים ושנים טובות לעבודתו יתברך
ולהתקרב לרבינו הק' ויהיה לה הריון קל ותקין ולידה
קלה וזרע בר קיימא, אמן.

הספר הקדוש הזה נדפס לרפואת

לאה ליולי בת שמעון ופלה

הקב"ה יעזור שתצליח ברו"ג ובכל מעשי ידיה ותזכה
לבריאות ואריכות ימים ושנים טובות לעבודתו יתברך
ולהתקרב לרבינו הק', אמן.

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

שלום בן מזל
ערן בן אולגה

להצלחתם ברוחניות

ובגשמיות.

הספר הקדוש הזה נדפס לרפואת

בניה אהרן בן תמרה נ"י

הקב"ה יעזור שיצליח ברו"ג ובכל מעשי ידיו ויזכה
לבריאות ואריכות ימים ושנים טובות לעבודתו יתברך
ולהתקרב לרבינו הק', אמן.

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

פערל בת פראדל תרצה תחי'

לזיווג הגון בניקל ובקרוב ממש, בנין עדי עד, דורת
ישרים ומבורכים, בבריאות, לרפואת הנפש והגוף,
ברוחניות ובגשמיות, חיים של עושר ואושר, להיות
מקורב למוהרא"ש ורבינו הקדוש, ובשמחה ונחת וכל
ברכת שמים לרוב.

לזכות

אבי ואמי יצחק בן פיגלא נ"י

פראדל תרצה בת שרה לאה תחי'

וכל משפחתי, פערל, משה זאב, גיטל, רבקה, חיים ישעי'
אשר, שלמה, ריזל,

לזכות לגור בארץ הקודש וביבנאל עיר של משיח.

לז"נ אבי ומורי רבי הצדיק הקדוש מוהרא"ש ז"ל

לז"נ זקיני הר"ר אברהם זי"ע בן ר' משה זאב הי"ד

לזכר עולם יהיה צדיק

לכבוד נשמת מאור עינינו חיות נפשינו, אשר נשא אותנו על ליבו כאשר ישא האומן את היונק, להחיותינו כהיום הזה, להטעימנו מצוף ערבות נעימות, ידידות זיו הארת שכינת עזו יתברך, והחדיר ברבבות נשמות ישראל בכל העולם כולו - אמונה ברורה ומזוככת בו יתברך, וקרב אלפי נשמות אל החן והיופי אשר בנחל נובע מקור חכמה שורה, הוא ניהו הרב הגאון הצדיק איש האשכולות - שהכל בו, החסיד האמיתי עובד ה' בתמימות ובפשיטות, מסר נפשו אליו יתברך בכל יום ויום מיום עמדו על דעתו, וסבל יסורים קשים ומרים כל ימי חייו, רבים השיב מעון וקרבת אליו יתברך, העמיד תלמידים רבים, יראי ה' וחושבי שמו, בעל מחבר ספרי שו"ת 'אשר בנחל', וספר 'שפת הנחל' פרוש על הספר הקדוש והנורא 'ליקוטי מוהר"ן. וקבץ וליקט ספרים רבים ונכבדים מדברי רבינו הקדוש מוהר"ן מברסלב ותלמידו הקדוש מוהרנ"ת ז"ע. והפיצם בכל קצוי תבל, ובפרטיות הקונטרסים המפורסמים שהחיו אלפים ורבבות נשמות ישראל, וחיזקו אותם לחזור בתשובה. עטרת ראשינו, נזר תפארתינו, המלאך הניצב על ראש, דרך עמוד האש אשר לפני המחנה, מורה דרך ומשובב נתיבות מורינו ומאורינו

רבי אליעזר שלמה זצוקללה"ה

בן הגאון רבי מנחם זאב זצ"ל

הרב מטאקאי ובעל ה'מנחת זאב' ועוד

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

בחד קטירא אתקטיר לשיבה של מעלה

להתלונן הצל צח הצדיקים אשר בגן עדן

י"ז שבט השע"ה

תהא נשמתו הקדושה צרורה בצרור החיים

הספר הקדוש הזה נדפס לעילוי נשמת
הרבנית החשובה, בת גדולים וצדיקים,

אשת חיל עטרת בעלה

הצדקנית מרת

יחנא שפרא ע"ה

בת הרה"צ אשר ישעיה

כ"ק אדמו"ר מקאסאן זי"ע

א"ח כ"ק מרן מוהרא"ש זי"ע

נלב"ע ט"ז תמוז תשע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

...אני מבקש את כל אנ"ש תעזרו לי שיצא כל חלקי שו"ת אשר

בנחל לאור עולם כל אחד שיקח על עצמו כמה כרכים להדפיס

את זה וזה הירושה היחידה שלי...

(מכתב מכ"ק מוהרא"ש זי"ע י"ג שבט תשע"ה)

"המשתתף בהדפסת 'אשר בנחל', (אף כמה אנשים ביחד),

יזכה לישועה בכל ענין שיצטרך..."

(כ"ק מרן מוהרא"ש זצוק"ל)

רוצה להיות שותף במפעל גדול זה?

78 ש"ח בלבד למנוי ומקבלים כל כרך חדש אשר בנחל

שיוצא לאור עד הבית,

וכן כל ספר חדש שיוצא לאור - עד הבית.

כמו"כ ניתן להקדיש לישועה, הצלחה, לעילוי נשמה,

קרן הרפסה - היכל הקודש

הפצה ראשית: 0527147779 , 0504173172

3127779@gmail.com

סוד ה' לִירָאִיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם
זֶה שְׁמוֹ נְאֻה לוֹ

תְּקוּן הַכֶּלֶלִי

תְּקוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד לְכֻלְלִיּוֹת הַחֻטָּאִים
וְהוּא פְּגָם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן

*

וּמִסְגָּל מְאֹד גַּם לְפִרְנָסָה וּלְהַצְלָחָה
בְּכָל הָעֲנִינִים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת
אֲשֶׁרֵי מִי שְׂיֵאמְרֵם בְּכָל יוֹם

*

יְסֹדוֹ, תְּקִנּוֹ, גִּלּוֹ וְצִוְיָה לְפִרְסָמוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל.
רַבְּנּוֹ הַקְּדוֹשׁ וְהַנוֹרָא אֹרֶה הַגְּנוּז וְהַצֶּפּוּן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנּוֹ

רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלַב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

*

הוֹבֵא לְדָפוּס עַל-יָדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלַב

עִי"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים
האמתיים שבדורנו, ולכל הצדיקים האמתיים שוכני עפר, קדושים
אשר בארץ המה, ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע
מקור חכמה, רבנו נחמן בן פיגא, זכותו יגן עלינו, שגלה תקון זה.

לכו נרננה ליהנה נריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה בזמירות
נריע לו: כי אל גדול יהנה ומלך גדול על כל אלהים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד
קדשא בריך הוא ושכינתה בדחילו ורחימו על-ידי ההוא טמיר
ונעלם בשם כל ישראל:

טז * מכתם לדוד שמרני אל כי חסיתי בך:
ב אמרת ליהנה אדני אתה טובתי בל-עליך:
ג לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי
ד ירבו עצבותם אחר מהרו בל-אסוף
ה נספיהם מדם ובל-אשא את שמותם על-שפתי:
ו יהנה מנת-חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי:
ז חבלים נפלוי לי בנעמים אף-נחלת שפרה עלי:
ח אברך את יהנה אשר יעצני אף-לילות יסרוני
ט בליותי: ח שויתי יהנה לנגדי תמיד כי מימיני
י בל-אמוט: ט לכן א שמת לבי ויגל כבודי אף-
בשרי ישכן לבטח: י לא-תעזב נפשי לשאול
יא לא-תתן חסידך לראות שחת: יא תודיעני ארח
יב חיים שבע שמחות את-פניך נעמות בימינך
נצח:

לב * לְדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁר־י נְשׁוּי־פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁר־י אָדָם לֹא יִחְשַׁב יְהוָה לוֹ עֶז וְאִין
 בְּרוּחוֹ רַמְיָה: ג כִּי־הִחַרְשֹׁתִי בְּלוֹ עֲצָמִי בִשְׂאֵנִתִּי
 כָּל־הַיּוֹם: ד כִּי | יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבֵּד עָלַי יָדְךָ נִהַפְךָ
 לְשֹׁדִי בַחֲרַבְנִי קִיץ סָלָה: ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי
 לֹא־כִסִּיתִי אֲמַרְתִּי אֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה וְאַתָּה
 נִשְׂאתָ עֶז וְחַסְדֶּךָ סָלָה: ו עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל־חֹסֵד | אֵלֶיךָ לְעֵת מַצָּא רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים
 אֲלֵיו לֹא יִגִּיעוּ: ז אַתָּה | סֹתֵר לִי * מַצַּר תַּצַּרְנִי
 רַגְלִי פִלְט תְּסוּבְּבֵנִי סָלָה: ח אֲשַׁפִּילְךָ | וְאוֹרְךָ
 בְּדַרְךָ־זוֹ תִלְךָ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינַי: ט אֶל־תִּהְיוּ |
 כְּסוּס כְּפָרָד אִין הָבִין בְּמַתְנֵי־וֹרְסָן עֲדִיו לְבָלוֹם
 בַּל קָרַב אֵלֶיךָ: י רַבִּים מְכַאֲזִים לְרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ
 בִּיהוָה חֹסֵד יְסוּבְּבֵנוּ: יא שְׂמַחוּ בִיהוָה וְגִילוּ
 צְדִיקִים וְהִרְנִינוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא * לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁר־י מִשְׁכִּיל אֶל־
 דָּל בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה: ג יְהוָה | יִשְׁמְרֵהוּ
 וַיִּחִיֵּהוּ וְאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ וְאֶל־תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ אִיבִיו:
 ד יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל־עַרְשׂ דָּוִי כָּל־מִשְׁפָּכּוֹ הַפְּכֵת
 בַּחֲלִיו: ה אֲנִי־אֲמַרְתִּי יְהוָה חֲנֻנִי רַפָּאָה נַפְשִׁי
 כִּי־חֲטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתִי יָמוּת
 וְאֶבֶד שְׁמוֹ: ז וְאִם־כָּא לְרֵאוֹת | שׂוֹא יְדַבֵּר לְבוֹ

(* אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עיין בלקו"מ ח"א סי' ריג)

יִקְבֹּץ אֶזְנוֹן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ה יחד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ
 כָּל־שֹׁנְאֵי עָלַי | יִחְשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר־בְּלִיעַל
 יֵצוּק בּוֹ וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: י גַּם־אִישׁ
 שְׁלוֹמִי | אֲשֶׁר־בִּטַּחְתִּי בּוֹ אוֹכַל לַחְמִי הַגְדִּיל עָלַי
 עֵקֶב: יא וְאַתָּה יְהוָה חֲנּוּנִי וְהַקִּימְנִי וְאַשְׁלֶמְהָ לָּהֶם:
 יב בּוֹזֵאת יְדַעְתִּי פִי־חִפְצָתָּ בִּי פִי לֹא־יִרְיעַ אִיבִי
 עָלַי: יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִּמְכַּת בִּי וּתְצִיבֵנִי לְפָנֶיךָ
 לְעוֹלָם: יד בָּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם
 וְעַד־הָעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

מב * לְמַנְצַח מִשְׁפִּיל לְבַנְי־קְרַח: ב כְּאִל תַּעְרַג
 עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם בֵּן גַּפְשֵׁי תַעְרַג אֲלֵיךָ אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה גַּפְשֵׁי | לְאֱלֹהִים לְאֵל חֵי מָתִי אָבוֹא
 וְאַרְאֶה פָּנַי אֱלֹהִים: ד הִיִּתְהַ־לִּי דַמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם
 וּלְלֵילָה בְּאֹמֶר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אֵיךָ אֲלֵהֶיךָ: ה אֵלֶּה
 אֲזַכְּרָה | וְאַשְׁפֹּכָה עָלַי | גַּפְשֵׁי פִי אֶעֱבֹר | בַּסֶּף
 אֲדִידִם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן
 חוֹנֵג: ו מִה־תִּשְׁתַּוְּחָתִי | גַּפְשֵׁי וּתְהַמִּי עָלַי הוֹחֲלִי
 לְאֱלֹהִים פִּי־עוֹד אוֹדְנֹו יִשׁוּעוֹת פָּנָיו: ז אֱלֹהֵי עָלַי
 גַּפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחַח עַל־כֵּן אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְץ יִרְדֵּן
 וְחַרְמוֹנִים מִהַר מְצַעַר: ח תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרָא
 לְקוֹל צְנוּרִיךָ כָּל־מִשְׁבְּרִיךָ וְגַלְיָךָ עָלַי עֲבְרוּ:
 ט יוֹמָם | יֵצוּהָ יְהוָה | תִּסְדֹּו וּבְלֵילָה שִׁירָה עִמִּי
 תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲזַכְּרָה | לְאֵל סְלַעֵי לָמָּה

שְׂכַחְתָּנִי לְמַה־קָּדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אוֹיֵב: * בְּרָצַח |
 בְּעַצְמוֹתַי חֲרַפּוֹנִי צוֹרְרִי בְּאִמְרָם אֵלֵי כָּל־הַיּוֹם
 אֵיךְ אֱלֹהֶיךָ: † מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי | נַפְשִׁי וּמַה־תִּהְיֶה
 עָלַי הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדְנִי יִשׁוּעַת פָּנָי
 וְאֱלֹהֵי:

נט * לְמַנְצָה אֶל־תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְּתָם בְּשִׁלַּח
 שְׂאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: † הַצִּילֵנִי
 מֵאִיֵּבִי | אֱלֹהֵי מִמֶּת־קוֹמְמִי תִשְׁנַבְּנִי: † הַצִּילֵנִי
 מִפְּעֲלֵי אֲזָן וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: † כִּי הִנֵּה
 אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עֲזִים לֹא־פִשְׁעֵי וְלֹא־
 חַטָּאתֵי יְהוָה: † בְּלִי־עוֹן יִרְצוּן וַיְכַוְּנוּ עוֹרָה
 לְקַרְאתִי וּרְאָה: † וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים | צְבָאוֹת
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִקְיָצָה לְפָקֶד כָּל־הַגּוֹיִם אֶל־תַּחַן
 כָּל־בְּגָדֵי אֲזָן סָלָה: † יִשׁוּבוּ לְעָרְב יִהְיוּ כַּפְּלָב
 וַיִּסּוּבּוּ עִיר: † הִנֵּה | יִבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שָׁמַע: † וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק־
 לָמוֹ תִלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: † עֲזוּ אֵלֶיךָ אֲשֶׁמְרָה כִּי־
 אֱלֹהִים מִשְׁנַבְּנִי: † אֱלֹהֵי חֶסֶדֵי יִקְדְּמֵנִי אֱלֹהִים
 יִרְאֵנִי בְּשִׁרְרֵי: † אֶל־תִּהְרַגְם | פֶּן־יִשְׁכַּחוּ עַמִּי
 הַנִּיעְמוּ בְּחִילֶיךָ וְהוֹרִידְמוּ מִגִּנְנוּ אֲדָנָי: † חַטָּאת־
 פִּימוֹ דְּבַר־שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאזְנָם וּמֵאֲלָה
 וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ: † כָּל־הַבְּחִמָּה כָּל־הַבְּחִמָּה וַאֲיַנְמוּ וַיִּדְעוּ
 כִּי־אֱלֹהִים מִשְׁלַל בִּיעֶקֶב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סָלָה:

טו וישבו לערב יהמו כפלג ויסובבו עיר: טז המה
 יניעון לאכל אם-לא ישבעו וילינו: יז ואני |
 אשיר עֶדָה וארנן לבקר חסדך פי-היית משגב לי
 ומנוס ביום צר-לי: יח עזי אליך אומרה פי-אלהים
 משגבי אלהי חסדי:

עז * למנצח על- ידותון לאסף מזמור: ב קולי (*
 אל-אלהים ואצעקה קולי אל-אלהים והאזין
 אלי: ג ביום צרתי אדני דרשתי ידי | לילה נגרה
 ולא תפוג מאנה הנחם נפשי: ד אזכרה אלהים
 ואהמיה אשיחה | ותתעטף רוחי סלה: ה אחזת
 שמרות עיני נפעמתי ולא אדבר: ו חשבתני ימים
 מקדם שנות עולמים: ז אזכרה נגינתי בלילה
 עם-לבבי אשיחה ויחפש רוחי: ח הלעולמים
 יזנה | אדני ולא-יסיף לרעות עוד: ט האפס לנצח
 חסדו גמר אמר לדר ודר: י השכח חנות אל
 אם-קפיץ באף רחמיו סלה: יא ואמר חלותי היא
 שנות ימין עליון: יב אזכור מעללי-יה פי-אזכרה
 מקדם פלאך: יג והגיתי בכל-פעלך ובעלילותיך
 אשיחה: יד אלהים בקדש דרכך מי-אל גדול
 כאלהים: טו אתה האל עשה פלא הודעת בעמים
 עֶדָה: טז גאלת בזרוע עמד בני-יעקב ויוסף סלה:
 יז ראוד מים | אלהים ראוד מים יחילו אף ירגזו

(* באמרך אל אלהים תכווין המילו. כזה אלף למ"ד אלף למ"ד ה"י יר"ד מ"ם

תהמות: יח זרמו מים | עבות קול נתנו שחקים
 אף חצציד יתהלכו: יט קול רעמד | בגלגל האירו
 ברקים תבל רגזה ותרעש הארץ: כ פים דרפד
 ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נדעו:
 כא נחית כצאן עמד ביד משה ואהרן:

צ * תפלה למשה איש האלהים אדני מעון אתה
 היית לנו בדר ודר: ב בטרם | הרים ילדו
 ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד-עולם אתה אל:
 ג תשב אנוש עד-דכא ותאמר שובו בני-אדם:
 ד כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבר
 ואשמורה בלילה: ה זרמתם שנה יהיו בבקר
 כחציר יחלף: ו בבקר יציץ וחלף לערב ימולל
 ויבש: ז כי-כלינו באפך ובחמתך נבהלנו:
 ח שתה עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך: ט כי
 כל-ימינו פנו בעברתך פלינו שנינו כמו-הנה:
 י ימי-שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת |
 שמונים שנה ורהבם עמל ואון כי-גז חיש ונעפה:
 יא מי-יודע עז אפך וכיראתך עברתך: יב למנות
 ימינו פן הודע ונבא לבב חכמה: יג שובה יהוה
 עד-מתי והנחם על-עבדיך: יד שבענו בבקר
 חסדך ונרננה ונשמחה בכל-ימינו: טו שמחנו
 כימות עניתנו שנות ראינו רעה: טז יראה אל-
 עבדיך פעלך והדרך על-בניהם: יז ויהי | נעם

אֲדַנִּי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ פּוֹנְנָה עָלֵינוּ
 וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ פּוֹנְנָהּ:

קה א הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ הוֹדִיעוּ בְעַמִּים
 עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ-לוֹ זַמְרוּ-לוֹ שִׁיחוּ בְכָל-
 נִפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קִדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב |
 מִבְּקִשֵׁי יְהוָה: ד דְּרִשׁוּ יְהוָה וְעִזּוּ בַקִּשׁוֹ פָּנָיו
 תִּמְדוּ: ה זְכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר-עָשָׂה מִפְתֵּי
 וּמִשְׁפְּטֵי-פִיו: ו זַרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ בְּנֵי יַעֲקֹב
 בְּחִירָיו: ז הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל-הָאָרֶץ
 מִשְׁפְּטָיו: ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְּבַר צְוָה לְאַלְפֵי
 דוֹר: ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת-אֲבָרָהֶם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק:
 י וַיַּעֲמִדְהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
 יא לֵאמֹר לֵךְ אִתְּךָ אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן חֶבְלֵי נַחֲלֹתְכֶם:
 יב בְּהֵיוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר כַּמַּעֲט וְגָרִים בָּהֶ:
 יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אֲחֵר:
 יד לֹא-הִנִּיחַ אָדָם לַעֲשׂוֹת וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמִשְׁחֵי וּלְנִבְיָאֵי אֶל-תִּרְעוּ:
 טז וַיִּקְרָא רָעַב עַל-הָאָרֶץ כָּל-מִטְהַלְחָם שָׁבַר:
 יז שָׁלַח לְפָנֵיהֶם אִישׁ לְעַבְדֵי נִמְכָּר יוֹסֵף: יח עָנוּ
 בְּכָבֵד רָגְלוֹ בְּרֹזֶל בָּאָה נִפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה
 בְּאֵדְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צִרְפָּתָהּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ
 וַיִּתִּירָהּ מִשַׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ: כא שָׁמוֹ אֲדוֹן
 לְבֵיתוֹ וּמִשַׁל בְּכָל-קִנְיָנוֹ: כב לְאִסְרֵי שָׂרָיו בְּנִפְשׁוֹ

וּזְקַנְיוֹ יִחַפּוּם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב נָר
בְּאֶרֶץ־חָם: כד וַיִּפֹּר אֶת־עֲמוּ מָאד וַיַּעֲצֵמְהוּ
מִצְרָיו: כה הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עֲמוּ לְהִתְנַפֵּל בְּעַבְדָּיו:
כו שָׁלַח מֹשֶׁה עֲבָדָו אֶהֱרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בוֹ: כז שָׁמוּ־
בָם דְּבַר־י אֱתוּתָיו וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח
חֹשֶׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ: כט הִפְךָ אֶת־
מִימֵיהֶם לָדָם וַיָּמַת אֶת־דָּנְתָם: ל שָׂרֵץ אֲרָצָם
עֲפָרְדָּעִים בְּחֹדְרֵי מַלְכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרַב
כְּנִים בְּכָל־גְּבוּלָם: לב נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד אִשׁ
לְהַבּוֹת בְּאֲרָצָם: לג וַיִּךְ גִּפְנָם וּתְאֲנַתָּם וַיִּשְׁבֵּר עֵץ
גְּבוּלָם: לד אָמַר וַיָּבֹא אֲרָבָה וַיִּלַּק וַאִין מִסְפָּר:
לה וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאֲרָצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם:
לו וַיִּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאֲרָצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם:
לז וַיֹּצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וַאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
לח שָׁמַת מִצְרַיִם בְּעֲאֲתָם כִּי־נָפַל פְּחָדָם עֲלֵיהֶם:
לט פָּרַשׁ עֲנַן לְמִסְדָּ וְאִשׁ לְהֶאֱיֹר לִילָה: מ שָׁאֵל
וַיָּבֹא שָׁלוֹ וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֵם: מא פָּתַח צוּר
וַיִּזְוּבוּ מַיִם הִלְכוּ בַּעֲצוֹת נָהָר: מב כִּי־זָכַר אֶת־
דְּבַר קֹדֶשׁוֹ אֶת־אֲבֹרָהֶם עֲבָדָו: מג וַיֹּצֵא עֲמוּ
בְּשִׁשּׁוֹן בְּרָנָה אֶת־בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת
גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֲמִים יִירָשׁוּ: מה בְּעֵבּוֹר | יִשְׁמְרוּ
חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְעֲרוּ הַלְלוּיָהּ:

קלז * על־נְהָרוֹת | בְּבַל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם־בְּכִינוּ
 בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: ב על־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ
 בְּנִרוֹתֵינוּ: ג כִּי שָׁם שְׁאַלְנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי־שִׁיר
 וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר
 אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אֲדָמַת נֹכַר: ה אִם־אֲשַׁכַּחַךְ
 יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַק לְשׁוֹנֵי | לְחַכֵּי
 אִם־לֹא אֲזַכְּרֵכִי אִם־לֹא אֶעֱלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל
 רֹאשׁ שְׂמֵחָתִי: ז זָכַר יְהוָה | לְבָנֵי אָדָם אֵת יוֹם
 יְרוּשָׁלַם הָאֹמְרִים עָרוּ | עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ:
 ח בַּת־בְּבַל הַשְּׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישָׁלֵם־לָךְ אֶת־
 גְּמוּלָךְ שְׂנֵמְלֵת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי | שִׁיאֲחִזוּ וְנִפְּץ אֶת־
 עַלְלִיךְ אֶל־הַסֵּלַע:

קנ * הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ־אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ
 עִזּוֹ: ב הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו הַלְלוּהוּ כָּרֹב גְּדֻלוֹ:
 ג הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנִבְל וּכְנֹר:
 ד הַלְלוּהוּ בְּתֶף וּמַחּוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֹגֹב:
 ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצִלֵי־שִׁמְעַ הַלְלוּהוּ בְּצִלְצִלֵי תְרוּעָה:
 ו כֹּל הַנְּשָׂמָה תְהַלֵּל יְהוָה הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יהוה שכבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל:
 ותשועת צדיקים מיהוה מעוֹזם בעת צָרָה: ויעזרם יהוה ויפלטם יפלטם
 מרשעים וישיעם כי חסו בו: